62288

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BEKTAŞİ NEFESLERİ ÜZERİNDE İNCELEMELER

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MESUT ARSLAN

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

GÜZEL SANATLAR ANA SANAT DALI

MUSİKİ SANAT DALI

TÜRK HALK OYUNLARI ALANI

62288

Danışman:

Yrd. Doç. Afşin EMİRALİOĞLU

Prof. Dr. Selahattin İÇLİ

Yrd. Doç. Dr. Göktan AY

HAZİRAN 1997

ÖNSÖZ

Dünya üzerinde yaşayan insan topluluklarını millet yapan en önemli unsurlardan birisi kuşkusuz kültürleridir.

Kültürü oluşturan unsurlardan örf, adet, gelenek ve görenekler, dil, giysiler ve yemekler, halk oyunları ve halk ezgileri vb. Milletlerin genel karakteristik (duygu zevk espiri) yapılarını ortaya koyar. Tüm bu unsurlar nesilden nesile aktarılarak gelişir ve yaşar.

Bu nedenle dünya üzerindeki yeni yapılanmmalar içerisinde (Avrupa birliği, Ortak pazar vb.) varlıklarını korumak isteyen milletler bir an önce ülke çapında kültürel kalkınma hamlelerini gerçekleştirip mevcudiyetlerini muhafaza altına almak zorundadırlar. Aksi takdirde diğer kültürler arasında benliklerini unutmak ve yok olmak gibi tehlikelerle karşılaşmak söz konusudur. Tarih, başka topluluklar içerisinde benliklerini unutarak yok olmuş toplulukların örnekleriyle doludur.

Kültür ürünlerinin millet üzerindeki bu denli hayati öneminden dolayı bu ürünlerin bir an önce bilimsel yöntemlerle incelenip ortaya konulması gerekmektedir.

İşte bu nedenlerden dolayı mensubu olmakla şeref duyduğumuz aziz Türk Milleti'nin özünü teşkil eden, Türk kültürünün çimentosu konumundaki kültürümüzün üniter yapısının teminatlarından erenler çeşmesinin başı olarak kabul ettiğimiz büyük Türk Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin yolu olan Bektaşi ananesini bütün önyargılardan uzak olarak araştırmaya karar verdik.

Amacımız Türk Kültür tarihinde böylesine önem arzeden Bektaşi ananesini ve Bektaşi Musikisini bilimsel yöntemlerle inceleyip diğer tarikat musikileri arasındaki yerini belirleyip ortaya koymaktır.

Yapmış olduğum *Bektaşi Nefesleri Üzerinde İncelemeler* adlı çalışmamda benden çok kıymetli yardımlarını esirgemeyen Danışmanım İTÜ TMDK Öğr. Üyesi. Sayın Yrd.Doc.Afşin EMİRALİOĞLU' na, fikirleri ve birikimleriyle bana yardımcı olan Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğr.Gör. Süleyman KOYUNCU ve Bülent KOYUNCU'ya; Hacıbektaş İlçesi Müze ve Kütüphane çalışanlarına, düzen ve yazım aşamasında yardımcı olan, Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Araştırma Görevlisi Halit ARSLAN'a ve kıymetli öğrencilerime teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Mesut ARSLAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No:
ÖNSÖZ	II
İÇİNDEKİLER	III
KISALTMALAR	V
ŞEKİLLERİN LİSTESİ	VI
TABLOLARIN LİSTESİ	VII
ÖZET	IX
SUMMARY	XI
BÖLÜM I - GİRİŞ	1
BÖLÜM II – ALEVİLİK – BEKTAŞİLİK	2
2.1. ALEVİLİK	2
2.1.1. 12 İmam	5
2.2. BEKTAŞİLİK	6
2.2.1. Bektaşilikte Kollar	8
2.2.2. Dört Kapı Kırk Makam	10
2.2.3. Bektaşi Tarikatına Giriş	14
2.2.4. Bektaşilikte Tekke Veya Dergah	15
2.2.5. Bektaşiliğin Yayılması	17

2.2.6. Alevi'lik ve Bektaşi'likteki Esaslar *17*

2.2.7. Düşkünlük *19*

2.3. HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ **20**

2.3.1. Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin Soy Şeması *21*

2.3.2. Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin İlim Şeması *21*

2.3.3. Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin Eserleri *22*

2.4. BEKTAŞİ MUSİKİSİ **24**

2.4.1. Nefes *27*

2.4.2. Bektaşi Nefeslerinde Kullanılan Belli Başlı Usuller. *30*

2.5. SAMAHLAR VE MENŞEİ **35**

2.6. NEFİR VE ALEVİ, BEKTAŞİLİKTEKİ ÖNEMİ **38**

BÖLÜM III. ELDE EDİLEN NEFESLERİN DİZİ MAKAM VE EDEBİ YÖNDEN İNCELENMESİ **40**

SONUÇLAR VE ÖNERİLER **589**

KAYNAKLAR **591**

Ek.1. İncelemede Adı Geçen Şairlerin Kısa Hayat Hikayeleri **593**

Ek. 2. İnceleme Tablosu **605**

ÖZGEÇMİŞ **611**

KISALTMALAR

a.g.e. :Adı Geçen Eser

Bkz. : Bakınız

Eğt. : Eğitim

Eryaksan. : Erzincan Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakfi Yayınları

İst : İstanbul

İ.T.Ü : İstanbul Teknik Üniversitesi

Kol. : Kollektif

Mat : Matbaa

Mus . : Musiki

Öğr. Üy. : Öğretim Üyesi

S : Sayfa

Şt. : Şirketi

T.H.M. : Türk Halk Müziği

Üniv : Üniversite

Vak. : Vakfi

Yrd. Doç. : Yardımcı Doçent

Yay : Yayınları

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

	Sayfa No:
Şekil 1. Taht-ı Muhammed (Hacı Bektaş Müzesi).	4
Şekil 2. On İki İmamların Şematik Gösterilişi.	7
Şekil 3. Tahta Kılıç. (Hacı Bektaş Müzesi)	24
Şekil 4. Dergahın Tarihi Saz Takımı. (Hacı Bektaş Müzesi).	27
Şekil 5. Samah Dönerken	38
Şekil 6. Alevi Curası ve Nefir. (Hacı Bektaş Müzesi)	39

TABLOLARIN LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. İnceleme Tablosu	**605**

ÖZET

Bektaşi Nefesleri Üzerinde İncelemeler isimli bu çalışma, tabii ve tarihi zenginliğinin yanı sıra sosyal ve aktüel bir yapıya sahip Bektaşi Musikisini bütün yönleriyle ve bilimsel yöntemlerle ortaya koyarak incelenmesini amaçlamaktadır.

Bu çalışmada Türkiye'deki Alevilik-Bektaşilik hakkında (Benzerlik ve farklılıklar) bilgi verilmektedir. Böylece Alevilik-Bektaşilik ananesinin daha yakından tanınmasına imkan sağlanacaktır.

II. bölümde, geleneksel Türk Musikisinin önemli türlerinden olan Bektaşi Musikisi bütün yönleriyle bilimsel yöntemlerle ortaya konulup tanıtılmaya çalışılmıştır. Samahların menşei ve Nefeslerle olan farkları (ritmik-melodik-edebi) kullanılan çalgı grupları, özellikle Alevi Bektaşi hayatında Nefir'in yeri ve önemi izah edilmektedir.

III. Bölümde ise çalışmanın özünü teşkil eden Bektaşi Nefeslerinin müzikal (Dizi, Makam ve Edebi) incelemeleri yapılarak Nefeslerin o muhteşen edebi yapısı tesbit edilmiştir. Bu nedenle Nefeslerin güftesi başlı başına bir araştırma konusudur. Ayrıca bu inceleme Bektaşi Nefeslerinin diger tarikat musikileri arasındaki yerini belirleyecektir. Bu bölümde incelemeler sonucunda Nefeslerin güftelerini milli vezin olan hece vezni ile yazılmış olduğunu ayrıca Türk musikisi usul ve makamlarının pek çoğuna rastlamış olmamız önem arzetmektedir. Çünkü yararlandığımız kaynaklar Bektaşi tarikatının Anadolu'daki diğer tarikatlara nazaran daha çok Türk hasrını benimsediği konusunda birleşmektedirler. Nefeslerin çoğunun basit makamlarımızdan Rast, Uşşak, Hüseyni ve Hicaz makamında yoğunlaştığı görülmektedir. Fakat Türk Musikisinde yok denecek kadar az kullanılan Eviç Huzi makamında bestelenmiş altı Nefes çalışmamıza alınarak incelenmiştir.

Sonuç ve öneriler kısmında ise Bektaşiliğin ve Bektaşi Musikisinin daha iyi anlaşılması, doğru bilinmesi Bektaşiliğin Türk Kültür tarihindeki yeri ve öneminin belirlenmesi açısından bu tarz çalışmaların gerekliliği anlatılarak araltırmacıların dikkatlerinin bu yöne çekilmesine çalışılmıştır.

Ek 1'de Bektaşi Nefeslerinin güftelerini yazan şairlerin kısa hayat hikayelerinden oluşmaktadır.

Ek 2'de İncelenen Nefeslerin Eser Adı, Dizinin THM deki Karşılığı, Makamı, Durağı, Güçlüsü, Donanım ve Usul sayılarını gösteren bir inceleme taplosu ortaya konulmuştur.

SUMMARY

These study, which was prepared under the title of "Studies About Bektashi Nefes", consists of the Bektashi Religious order and their Nefes which has been coming from almost as far back as the 13th century to our modern life and apart from it's historical riches on the Turkish Sufism it has a social and contemporary structure. This study aims to bring into light the Bektashi Nefes without any prejudices, which are one of the most important religious forms of Turkish Music.

This study, contains information (similarities-differences) about Alawism - Bektashism and it also aims to make them known and understood better. Also in the light of our written sources it has been determined that Alawism - Bektashism is special for Turkey. For this reason, the position and importance of Alawism - Bektashism-on Turkey has been outlined in our study:

In the third section, general Alawi - Bektashi music that presents quite an importance to the traditional Turkish Music's religiona1 forms, has been explained. On this note, especially the origins of the Semahs and differences from the Nefes (rhythmic-melodic-literary), used instruments; place and importance of a wind instrument, called Nefir in Alawi - Bektashi social life is being explained. More over, on this section, methods used on the Nefes with their degrees (with its rhythmic pattern and fights) have been explained. From these methods, 13 rhythm Bektashi Devr-i Revanı and 15 times Bektashi Raksanı methods have been explained in great detail.

As indicated at the second chapter Anatolian Alawism, as a historical event, goes for to the first meeting of Turks with Islam. It is a combination of political, historical, geographical, social, economical, and cultural Islamic believes and culture. Anatolian Alawism is not profting from an oppressed and rebellion literature, as claimed by some bad tempered people. It is a subject of multisieded believe and Kultur in Turkish religious history waiting to be enlightened. It is a very coloured and rich inheritance of our ancestor.

In chapter 2, we also indicated that, a part of the society called Alawies in the world Lowe's Ali at the degree of exaggeration. Those are called Galiye, Müellihe and Ali Allahiye. But these types of Alawi are not present in Turkey. We have explained that, Anatolian Alawism is not only mysterious believes but also a mixture of old Turkish traditions and folks beside Vahdeti Vucud, represented in the history by Hünkar Hacı Bektaş Veli, Hodcha Ahmet Yesevi, Kalenderi, Hayderi and Ahilik. İn the view of these information, we said that, Anatolian Alawism was a Muslim society wining with Turkish tradition, Turkish folk poetry and Turkish folk instrument. Under the title of Bektashi Music, we investigated the origins of Bektashi traditions and indicated the relation between Bektashi Music and other tarikat Music's. It was composed of pure optimism, merriment, love of God and low of Ehli- Beyt.

If Nefes are accompanied by an instrument, these instruments are used:

1. Ney

2. Tanbur

3. Ud

4. Kanun or Mazadar

5. Kudüm

6. At Bektashi villages, Bağlama, Çöğür, Bozuk, Cura and Tambura

On the fourth section; as making musical (line-rhythm-literally) investigation of Bektashi Nefes which presents the essence of the study; place and importance of the Nefes between Turkish Regional Music Forms have being able to determined. These investigations are important to make Bektashi; Nefes known, widespread and for the aspect of receiving admiration by the society.

Apart from its strong literally structure, texts of the Nefes tell the Bektashi Order's fundamental and history. For this reason, texts of the Nefes are been subject of a separate scientific study. On this study the place of the Bektashi music among all other orders' music will be underlined. This section consist of four parts and they can be arranged as follows:

Text and musical note of Nefes from its used source

Study of line

Study of Nefes

Study of text

At, the end of these studies, we explained that text of the breath have written with syllable meter which is national meter and these meters have written by important personalities from Turkish literature. Especially, 6+5 paused with 11 syllable meter has used for them. Apart from this, examples which are 7, 8, 9, 10, 13, even until 16 paused can be found. It is important that we have found most of Turkish melodic creations and methods on Nefes. We have reached a common point from the written sources that Bektashi Order has used Turkish poems more than other orders in Anatolian. Most of the examples of Nefes which we were reached are created mostly with Rast, Uşşak; Hüseyni, and Hicaz which can be seen as our easy music, forms. In addition to this, six Nefes written with a rarely found music form in Turkish Music called Eviç Huzi have taken to our study and investigated. When making investigation of musical forms of Nefes, investigation has made with taking in to account of all musical forms' special features for their selves and these features have written with articles on the section called "investigations of lines". Moreover, in this section, some information's take place related with studied Nefes. These were represented in an order as pause, behaving, method, rhythmic pattern, it's approximately equivalent in Turkish Folk Music, formation, strong one, rigging of lines, voice area of breath etc. of lines which forms the Breath's music forms.

Fifth section consist of short life stories of important poets such as Fuzuli, Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Kul Himmet, Şair Dertli, Kaygusuz Abdal etc. who are poets of Bektashi Nefes This, literally power and personalities of these poets will be able to known greatly.

On the consequence and proposal section, an analysis table as classified and brought in to light which shows the name of work, music form, line's approximately equivalent in Turkish Folk Music, pause, strong one, rigging, number of methods and

method names in the Turkish Folk music of 166 Nefes as explained from Bektashi Nefes and studied. Thus, anybodies who will investigate this study, will able to find the important features of Nefes completely. In additions to this, as telling essence of this kind of studies, it was tried to take in to account of investigators to this aspect to be understood and known well of Bektashi culture and music, to determine the place and importance of Bektashi culture among Turkish Culture History.

At the conclusion, we invited the investigators to be independent of prejudice at their studies Alawism.

BÖLÜM I - GİRİŞ

Bektaşi tarikatı, Türk tasavvuf tarihinde büyük önem arz etmektedir. Çünkü elde edilen kaynaklar, bu tarikatın feyzini Türkler'in büyük hocası Türkistan Piri Hoca Ahmet Yesevi Hazretleri ve onun öğrencisi Lokman Perende'den aldığını ispatlamaktadır. Bu tarikat kendine özgü tasavvuf edebiyatı ve musikisi ile kendisini önemli öçüde hisettirmiştir. Tüm bu özellikleri ile Bektaşilik Türkiye'de ve Uluslararası alanda güncelliğini kaybetmemiş, her zaman merak edilen bir konu oluştur.

Bu çalışma ile Bektaşilik tüm yönleriyle tanıtılmaya çalışılmış, elde edilen Nefesler bilimsel yöntemlerle ortaya konulmuştur. Bektaşilik konusu incelemeye değer, ayrıca toplumumuzca çok merak edilen bir konu olmasına rağmen, toplumumuza pek anlatılamamıştır. Son derece güzel melodik ve ritmik yapıya sahip Nefesler var olduğu halde yapılan çalışmalar kişisel derlemelerden öteye geçememiş, bu sebepten yapılan araştırmalar bilimsel metodlar çerçevesinde olmamıştır.

Bu çalışma için gerekli olan kaynaklar ve dökümanlar tesbit edilerek taranmış ve hepsinden azami ölçüde faydalanılmıştır. Makamsal incelemesi yapılan eserlerin tamamı özel derleme çalışmaları ve İstanbul Üniversitesi Konservatuarı'nın Türk Musikisi Klasiklerinden Bektaşi Nefesleri I-II. (4 ve 5. Cilt) adlı eserden alınmıştır. Böylece Nefeslerin melodik ve ritmik yapıları, edebi özellikleri, kullanılan diziler ve makamları ile seyir özellikleri ortaya çıkarılmıştır.

Bektaşiliğin tarihten günümüze olan zaman derinliği ve geçirdiği devreler zamanla kendilerine özgü müzikal ve edebi yapılarının oluşmasını sağlamıştır. Bu çalışma Bektaşiliği her türlü ön yargıdan uzak tutarak bilimsel yöntemlerle ortaya konmasını sağlayarak araştırmacıların yapacakları çalışmalara ışık tutacaktır.

BÖLÜM II – ALEVİLİK – BEKTAŞİLİK

2.1. ALEVİLİK

"İslam tarihinde, mezhep ve tarikat edebiyatında, Arapça dil kaidesine göre, Hz. Ali'yi sevmek ve saymak *Aleviyet, Alevilik* kelimeleri ile ifade edilmiştir. Bu ifade doğrultusunda Hz. Ali'yi seven ve sayanlara da *Alevi* denilmiştir." [1]

Bir başka ifadeyle; "Allah'ını bir bilen, kitabı Kuranı Kerim olan, peygamberi Hz. Muhammed olan ve Hz. Aliyi sevenlere *Alevi* denir. Alevilik, ayrı bir din, bir mezheb, bir tarikat değil öz müslümanlık olup, şeriatı, Hz. Muhammed'in sünnetini bilmektir."[2]

Aleviler dört gruba ayrılır.

1. Arap Alevileri
2. Acem (Fars) Alevileri
3. Türk Alevileri
4. Kürt Alevileri

Türkiye'de ki Aleviler halis Türkmen olup hiç Araplarla ve Kürtlerle kan bağı yoktur.[3]

---

[1] Mehmet Eröz. Türkiye'de Alevilik Bektaşilik., Otağ Mat. Kol. şt. İst. 1977. s.33

[2] Türk Yurdu Dergisi., cilt 14., sayı 88. Ankara, 1994. s.76

[3] A.g.e. s.76

Bilim ve Ütopya dergisinin 26. sayısında Aleviliğin genel tanımı yapılırken, "Anadolu Aleviliği; gerek yurdumuzda gerekse kimi komşu ülkelerin bize teğet bölgelerinde yaşayan bir kesim toplulukların, İslamlıkta ve Hristiyanlıkta bulunmayan bir takım özelliklerle donanmış inanç ve tapınmalarının, özetle *dinlerinin* ortak adıdır".[4] denilmektedir.

Adı geçen derginin aynı yazısının muhtelif parağraflarında yukarıdaki ifadede olduğu gibi Aleviliğin bağımsız, ayrı bir din olduğu ifade edilmektedir.

Başta verilen tanımlarla birlikte bir takım erkanlarda Kuran-ı Kerim'den bazı ayetlerin okunduğu bilinmektedir. Örneğin sekizinci erkan Mürşid'in Talib'e tövbe ettirmesi ve telkini esnasında Fetih suresi 10. ayeti, Haşr suresi 18. Ayeti, Bakara suresi 22. Ayeti, Kısas suresi 88. Ayeti gibi pekçok ayetin okunduğu Bedri Noyan [5] ve Cemalettin Ulusoy[6] tarafından söylenmektedir.

Buna ilaveten Hacı Bektaş Müzesinde 12 postun bulunduğu mekanda Hz. Muhammed'in yeri olarak ona atfen ayrılan Kürsi-i Gadir-i Hum, Taht-ı Muhammed'in bulunması (Şekil-1), bu erkanlarda ona hürmeten yer ayrılması, Aleviliğin ayrı bir din olmaktan ziyade, İslamın merkezinde bulunduğunun apaçık ispatıdır diyebiliriz.

Ayrıca, Hıdır Abdal Sultan'ın (Anadolu Erenlerine gözcülük yapan, Hünkar Hacı Bektaş Veli'yi Pir bilen, Horasan Erenlerinden Karaca Ahmet Sultan'ın oğludur.) Erzincan Ocak köyündeki türbe taşında

"La ilahe illallah, Muhammeden Resullullah

Sülale-i Pak Karaca Ahmet evlatlarından

Es Seyyid Hıdır Abdal sene 675"

---

[4] Bilim ve Ütopya Dergisi, sayı: 26, İstanbul. 1996, s.6

[5] Bedri Noyan., Alevilik Bektaşilik nedir? Ant/Can yayınları., İstanbul. 1995. s.300-301.

[6] Cemalettin Ulusoy., Alevi Bektaşi yolu., Hacıbektaş. 1986., s.258, 266, 268, 272

yazmaktadır. Mezar taşında özetle:

"Allah birdir, Muhammed'de onun Resulüdür

Hazreti Muhammed soyundan, sülalesinden Karaca Ahmet evlatlarından Hazreti Hüseyin torunlarından Hıdır Abdal sene 675."

ifadesi yer almaktadır.[7]

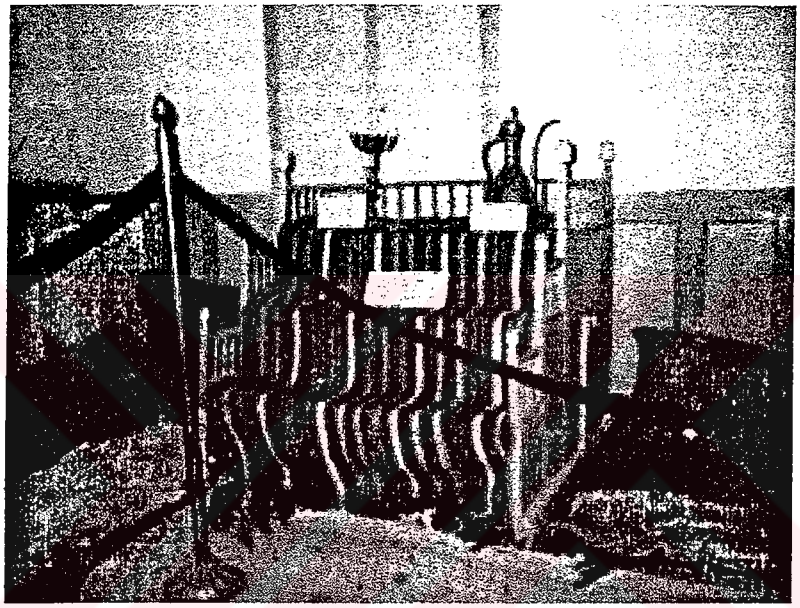

Şekil-1. Taht-ı Muhammed Hacı Bektaş Müzesi.

Anadolu Aleviliği tarihi bir vakıa olarak Türklerin islamı tanımaya başladıkları dönemlere kadar uzanan, belli siyasi, tarihi, coğrafi, ictima-iktisadi ve kültürel şartların tedricen oluşturduğu bir islami inanç ve kültür olgusudur. Bu gün bazı çevrelerin ısrarla, inatla ve kasıtlı olarak ileri sürdükleri ve fırsat buldukça gündeme getirmeye çalıştıkları gibi bir ezilmişlik ve baş kaldırı edebiyatının istismar konusu değil, doğrudan Türk dini tarihindeki bir yapılaşmanın ilmi ölçüler içinde

---

[7] Cem, Alevi İnanç Ve Düşüncesinin Yayın Organı. Yıl 5., Sayı 57., Ağustos. 1996, s.14.

aydınlatılmasını bekleyen çok yönlü bir inaç ve kültür konusudur. Fevkalade zengin ve renkli bir ata mirasıdır.[8]

Hz Ali'ye olan sevgi ve saygı çok hallerde *"Ehl-i Beyt"* sevgi ve saygısıyla bir arada yürümektedir. Ehl-i Beyt *ev halkı* demektir. *Ev*'den kasdedilen Hz. Muhammed ailesi, ocağıdır. Rivayete göre bir gün Hz. Muhammed, kızı Fatıma'yı, amcasının oğlu ve damadı Ali'yi torunları Hasan ve Hüseyin'i hırkasının (abasının) altına alarak şefkat ve himaye eder tarzda sağ elini abanın üzerine koymuştur. Bundan sonra kendisiyle 5 kişi olan ocak mensubları (aile üyeleri) Ehl-i Beyt adı ile anılır olmuştur. Buna Arapça *Al-i Aba* (Abanın altındaki soy) ve *Hamse-i Al-i Aba* (abanın altındaki beş kişiden ibaret Hz. Peygamberin ev halkı) denilir.[9]

Dünyada Alevi diye adlandırılan toplulukların bir bölümü Hz. Ali'ye olan sevgi ve saygılarında aşırıya giderek onu Allah'laştıracak dereceye varırlar. Bunlara galiye, müellihe ve Ali-Allahiye de denir. Bu çeşit Alevi Türkiye'de yoktur. Anadolu Aleviliği sadece eski batıni inaçların sürüp gitmesi olmayıp *Hünkar Hacı Bektaş Veli* vasıtası ile Hoca Ahmet Yesevi, Kalenderi, Hayderi, Ahilik gibi Türk Tasavvuf kurumları ile Vahdet-i Vucud = Vucud birliği inanışı yanında, eski Türk geleneklerinin de karışımından meydana gelmiştir. Türk göreneği, Türk halk şiiri, Türk halk sazı ile yaşayan bir mü'min müslüman topluluğudur.[10]

2.1.1. 12 İMAM

Zamanımıza kadar gelen Şii fikraları Zeydiyye, İsnâaşeriyye ve İsmailiyye olmak üzere üç gruptur. Bu fırkaların şeceresi zincirleme olarak Hz Ali'den gelir ve sistematik olarak sıralanışı şöyledir[11].(Şekil-2)

---

[8] E.Ruhi Fığlalı Türk Yurdu., cilt 14. Sayı 88. Ankara, 1994., s.5

[9] Mehmet Eröz. Türkiyede Alevilik Bektaşilik., Otağ Yay. Kol. Şt. İstanbul, 1977., s.33.

[10] Bedri Noyan., Alevilik Bektaşilik nedir? Ant/Can. Yayınları., İstanbul. 1995., s.17-18.

[11] Doğuştan günümüze Büyük İslam Tarihi., Çağ Yayınları., Cilt 2., İstanbul 1986., s.455-456.

2.2. BEKTAŞİLİK

Kelimeden de açıkca anlaşılmaktadır ki, Bektaşilik Hünkar Hacı Bektaş Veli'ye bağlı olan onun yolunda olan anlamındadır. Yol'larının, tariklerinin Pir'i olarak Hünkar Hacı Bektaş Veli'yi kabul ederler. Bektaşi tarikatının Usül ve erkanına uygun bir yaşayışa sahip olmalarına bakarak, Ehl-i Beyt sevgisi, tevella ve teberra (Ehl-i Beyt'i sevenleri sevmeye *tevella*, sevmeyenlerden nefret edip, onları lanetlemeye *teberra* adı verilir.) prensibi gibi hususlara bağlı olmalarına bakarak Bektaşilere Alevi diyebiliriz. Ancak bu Alevilik sünnilerin Ehl-i Beyt'e olan sevgilerini ifade eder manadan öteye geçemez. Çünkü Türkiye'de her Bektaşi, Alevi olduğu halde, her Alevi Hünkar Hacı Bektaş Veli'yi (Horasan Ereni) sayıp, hürmet etmesine rağmen Bektaşi değildir. Bu yüzden, *Köy Bektaşi'si, Şehir Bektaşi'si* ayrımı yapılmaktadır. Köy Bektaşilerine *Alevi* denildiği halde, Şehir Bektaşilerine *Bektaşi* denir. (Kırşehir çevresinde kalan köylerdeki ve Balıkesir Aydın arasındaki köylerdeki çepni cemaatler bu kaidenin dışına çıkarak kendilerine Bektaşi derler.[12]

Aslında Bektaşi Alevi inançları aynıdır, görülen fark inançlarda değil, yönetme tarzındadır. Erkanlarda ufak değişiklikler varsa da esas bir dir.[13]

Bedri Noyan'a göre; Hünkar Hacı Bektaş Veli bir din Türkcüsüdür.[14] "Görülüyorki Hacı Bektaş Veli'nin Anadoluya ilk geldiği yıllarda Türk yurdunda resmi dil Farsça idi. Türk hükümdarları ise kendilerine Keykubat, Keyhüsrev, Keykavus, gibi isimler alıyorlardı. Sanki bu padişahlar Acem Şahları idi. İşte o devirlerde Karaman Oğlu Mehmet Bey büyük mücadeleler sonucu resmi dilin Türkçe olması yönünde fermanlar çıkartmıştır. Bu arada Mevlevilik, çevresine hükümdar ve devlet büyüklerini toplayarak bir mistik akım halinde belirmekte, ayinlerinde müzik, şiir, dans, bir araya getirilmekte idi. Fakat bu muayyen ve aristokrat zümreye hitap eden tarikat karşısında Bektaşilik, bir büyük Veli'nin

---

[12] Mehmet Eröz. Türkiye'de Alevilik Bektaşilik., Otağ Mat. Kol. Şt. İstanbul. 1977., s.52

[13] Bedri Noyan. Alevilik Bektaşilik Nedir? Ant/Can Yay. İstanbul. 1995., s.18

[14] a.ge. s.9.

12 İMAM

1. Ali b. Ebi Talip (V. 40/661)

2. Hz. Hasan (V. 50/670)

3. Hz. Hüseyin (V. 61/680)

Muhammed Bin el Hanefiye (V. 81/700)

4. Ali Zeyne'l –Abidin (V. 94/712)

5. Muhammed el Bâkır (V. 114/732)

Zeyd b Ali (V. 122/740) Zeydiyyenin Lideri

6. Cafer es Sadık (V148/765)

Yahya(V.125/743)

7. Musa el Kazım (V.183/799)

İsmail (V.143/760) İsmailiyyenin lideri olup Babasından evel ölmüştür.

8. Ali er Rıza (V.203/818)

9. Muhammed et Taki (V. 220/835)

Muhammed el Mektum (v.198/814)

10. Ali en Naki (V.254/868)

Cafer el Musaddak (v.240/855)

11.Hasan el Askeri (V.260/873)

Muhammed el Habib (v.270/883)

Gizli İmamlar

12. Muhammed el Mehdi (259 da doğmuş, 265 yıllarında kaybolmuş, gizlenmiştir.)

Übeydullah el Mehdi (v.322/934) (Fatımi ailesinin başıdır.)

Şekil 2. On İki İmamların Şematik Gösterilişi.

toplumun temel kitlesini teşkil eden asil Türk ruhlu, Türk duyuşlu, Türkçe konuşan ve Türkçe yazıp okuyan parçasına benliğini duyurmağa başladı. Yere vurulan dilini ele aldı, günlük hayatında olduğu gibi şiirinde, Musikisinde, hususi ve resmi toplantısında hatta ibadetinde Türkçe'yi anadil kullandı. Böylece Bektaşilik geniş ve muazzam bir kitle arasında yayıldı, tutundu. Görülüyorki Hünkar Hacı Bektaş Veli hazretleri, Anadolu'da din Türkçülüğü hareketinin ilk mümessili olmuştur.[15]

Yine Bedri Noyan'ın Alevilik Bektaşilik nedir? Adlı kitabında Cemal Bardakcı'dan aktardığı bilgiye göre: "O sırada Baba İlyas oğlu Muhlis Paşa ve Arkadaşları Kırşehir'deydiler ve milli birliği korumak, milli ruhu bozulmaktan kurtarmak istiyorlardı. O sırada Anadolu'ya gelen Hünkar Hacı Bektaş Veli'de bu yolda bütün varlığı ile onlarla birleşti. Böylece müslümanlığı parçalayan, boğuşturan değil, birleştiren milli ruhumuzu kökünden değiştirmek ve bize milliyetimizi unutturmak isteyen bir din şeklinden kurtarıp, Türklüğümüzle, ruhumuzla, dilimizle, Türk zevkimizle kurulmuş bir din haline getirmeye muvaffak olmuştur.[16]

Bektaşi tarikatını iki devreye ayırt etmek gerekir.

1. Hünkar Hacı Bektaş Veli devresi
2. Balım Sultan Devresi

2.2.1. Bektaşilikte Kollar

a) Çelebiler kolu

b) Babalar kolu

Bu iki kolun ayrılmasının esas sebebi Hacı Bektaş Veli'nin evli olup olmadığı meselesine dayanır.[17]

---

[15] a.g.e. s. 21-22

[16] a.g.e. s.19

[17] Sezgin Abdulkadir., Erdem., (Özel sayı II) Cilt 8. Sayı 23. Ankara. 1996., s.351.

Çelebiler, Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin evli olduğu kanaatindedirler ve Çelebi olarak bilinenlerin Hacı Bektaş Veli'nin çocukları, onun soyundan gelenler olduğunu ifade ederler. Buna *sulb, soy* anlamına *bel oğlu* da denir.

Babalar kolu ise Hacı Bektaş Veli'nin hiç evlenmediğini ve çocukları olmadığını beyanla, önemli olan belinden gelmek değil, yolundan gitmektir derler. Kendilerinin de Hacı Bektaş Veli'nin yolundan gittiklerini ifade ederler. Bu manada bunlara da *yol oğlu* denilir.[18]

Bu konuda da Alevi ana-Babadan dünyaya gelenlere *kökten bitme*, sonradan Bektaşi olanlara ise *daldan bitme* [19] denilmektedir.

Eskiden beri çelebiler Hacıbektaş ilçesinde otururlar *pir evi*'ni ve *pir ocağı*'nı şenlendirirler. Babalar koluna mensub olanlar ise eskiden İzmir Narlıdere tekkesinde otururlardı.[20]

Dedelik, soydan gelir. Babalık ise; çalışılarak elde edilen rütbedir. Babalar kolunun başında bulunan zata Dede-Baba denilir. Babalar kolunu halen Aydın ilimizde oturan Doç. Dr. Bedri NOYAN, *Dede-Baba* ünvanıyla temsil etmektedir. Çelebilerin başındaki zat'a ise *Dede* denilir. Çelebiler kolunu ise bugün Hacıbektaş ilçesinde oturan Velayeddin Ulusoy temsil etmektedir.[21]

Hacı Bektaş Veli veya Manevi evlatları tarafından kurumuş olan ve eski Türk dini inanış ve geleneklerini islam dininin ve bir kısım batıni fikirlerin bir halitası olduğu anlaşılan Bektaşi tarikatı, Balım Sultan tarafından yeniden teşkilatlandırılmıştır. Bu değişme esnasında esaslarda da büyük değişmeler olduğu göze çarpmaktadır. Tarikatın ikinci kurucusu sayılan Balım Sultan (ölümü 1516), ayin ve erkanlarda bazı yenilikler yapmış, tekkenin iç teşkilatını daha sıkı ve muntazam hale

---

[18] a.g.e. s.351

[19] Mehmet Eröz. Türkiye'de Alevilik Bektaşilik Otağ Mat. Kol. Şt. İstanbul. 1977., s.67

[20] Sezgin Abdulkadir. Erdem., (Özel sayı II) Cilt 8. Sayı 23. Ankara. 1996., s.351.

[21] a.g.e. s.351

sokmuş bir tekke mertebesi tesis etmiş ve bu zamana kadar daha ziyade köy ve kasabalar civarındaki tekkelerin etrafında, dini bir taife mahiyetinde inkişaf gösteren bir tarikat teşkilatının bel kemiği mahiyetinde olmak üzere bir mücerret (evlenmemiş) dervişler teşkilatı vücuda getirmiş idi. Hiç evlenmeyerek, tekkelerde yaşayan bu devrişler terk ve tecrid alameti olmak üzere kulaklarına demir halkalar takıyor idi (mengüç veya mengüçek küpe)[22]

2.2.2. Dört Kapı Kırk Makam

Bektaşi tarikatıda diğer bir kısım tarikatlar gibi vahdet-i vucud görüşünü benimsemiştir. Bunu gerçekleştirmek için tarikata girip devriş olanları dört kapı ve kırk makamdan geçirir. Bu mertebeleri kazanmış olan devriş hakka ulaşmış *İnsan-ı Kamil* olmuş sayılır. Dört kapı, kırk makam Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin makalat adlı eserinde yer alır. [23]

Bu müslümanlığın kolay anlaşılması için yapılmış bir tasnif olup bütün tarikatlarca da kabul edilmiş bir tasniftir. Dört kapı şu isimlerle anılır:

I. Şeriat

II. Tarikat

III. Marifet

IV. Hakikat

I. Şeriat kapısı:

Doğru inaçlarla ve uygulama ile hizmet olup yüce Tanrı'nın yüzünü görmek, insanlara yararlı olup saygı göstermek ve şeriat kantarına doğru olup, şeriat ehlini aşağı görmemektir.

---

[22] Mehmet Eröz. Türkiye'de Alevilik Bektaşilik., Otağ Mat. Kol. Şt. İstanbul. 1977., s.61-62.

[23] Sezgin Abdulkadir. Erdem., (Özel sayı II) Cilt 8. Sayı 23. Ankara. 1996., s.351

Şeriatın on makamı şunlardır[24] :

a- Kelime-i şahadet getirmek.

b- İlim ögrenmek

c- Namaz, oruç, hac, zekat.

d- Helal kazanç

e- Haramdan sakınmak

f- Hayzın ve nifasın nikahını haram eylemek (adet durumunda olan kadınların eşlerine yaklaşmamaları).

g- Şeriat evine girmek

h- Şefkatli olmak

i- Temiz giyip, temiz yemektir.

j- Bilinen buyruklar ile davranmaktır (Emr-i Maruf ile hareket etmektir).

II. Tarikat kapısı:

Tarikatın gerektirdiği işlerde uzun yıllar hizmet ile gönül dileğini bulup, tarikat ehline muratlarını vermek, Veli'lik göstermek, keramet göstermek ve tarikat kantarında doğru tartılmaktır. Tarikatın 10 makamı şunlardır[25]:

a- Mürşidden el alıp tövbe kılmak

b- Talip ve mürşid olmak

---

[24] Nejat Birdoğan., Anadolu'nun gizli kültürü Alevi'lik Berfin Yay. İstanbul. 1995., s.324-325

[25] a.g.e. s.324-325

c- Saçını, sakalını ve elbisesini temiz tutmak

d- Nefsine söz geçirmek

e- Saygılı olmak

f- Korkmak, çekinmek

g- Haktan umut kesmemek

h- Doğruluk ve ibret üzere olmak

i- Toplumda söz sahibi, sevgi sahibi ve öğüt sahibi olmak

j- Aşk, şevk ve fakirlik üzre olmak.

III Marifet kapısı

Allahı tanıyıp söylemek, başkasının ayıbın örtmek, gönül muradını sezinleyip açık ve gizli olan her şeyi bilenlere hizmet etmek, yüce Tanrının nurunu her yerde görmektir. Marifet'in on makamı şunlardır[26]:

a- Edeb

b- Koruk

c- Sabır

d- Yetinmek

e- Utanmak

f- Cömertlik

g- Bilim

---

[26] a.g.e.s.324-325

h- Miskinlik (gösterişsiz hayat)

i- Hüner

j- Kendini bilmek

IV Hakikat Kapısı

Gerçeklerin ışığı ile insanın kendinden geçip Tanrı'sıyla kendisi arasında perdeleri ve uzaklıkları kaldırıp sırrın sırrına ermesidir. Hakikatın on makamı şunlardır[27]:

a- Turab olma (herkesin ayak toprağı durumunda, alçak gönüllü olma)

b- Yetmiş iki ulusu bir görmek ve kimse için kötü konuşmamak

c- Eline geçenle yetinmek

d- Dünyada her şeyin kendisinden güven duyması

e- Her işi için Tanrı'ya güvenip rıza göstermesi, yalnız ondan yardım ve başarı dilemek.

f- Sırlardan sürekli söz etmek

g- Sır ile dolu olmak

h- Ali düşmanlarından (Teberra) uzak olmak

i- Tanrıya yakarış üzre olmak

j- Çoşkunluk içinde olmak

---

[27] a.g.e. s.325-326

Hz. Peygamberin sözü şeriat, hal ve harekatleri tarikat, içinde bulunduğu durumlar marifet ve sırrıda hakikattir. Şeriat farzdır, tarikat vacipdir, marifet sünnettir, hakikat nefavil'dir. (Bunları aşan şey.)[28]

Bu kırk makamın 20'si tanıklı, 20'si tanıksızdır. Yani 20 makamın görenleri olur, 20'sinin olmaz Hz. Pir bu makamları ayırırken *tanık, söz mülkünde olur, sırra erenlerin mülkünde olmaz* [29]. denilmektedir.

2.2.3. Bektaşi Tarikatına Giriş

Her müslüman Bektaşi tarikatına girebilir. Bunun için yapılacak ilk iş önceden tarikata girmiş bir kişiye kendinizi ispat edip onun güvenini sağlamaktır. Tarikata girecek kişiye *Muhip* veya *Talip* denilir. Önceden tarikata girmiş kimse Baba veya Dede ile Muhib'bi tanıştırır. Tarikata girmesine mani bir hal olup olmadığı inceden inceye araştırılır. Şeriata riayetide dahil olmak üzere yalan söyleyip söylemediği, hırsızlık, arsızlık ve zina gibi kötü şeylerle meşgul olup olmadığı incelenir[30].

Tarikata giriş, daha önce kendisine müracat edilmiş olan Bektaşinin rehberliğinde olur, giriş ayini sırasında Muhib'be rehberlik eden kimseye *Musahib* denilir. Aday, musahib'i ne yapar, ne derse onları tekrarlayarak tarikata girer ve devriş olur. Musahib ile yeni derviş yol ve tarikat kardeşi olurlar. Bunlar arasında hakiki kardeşlik bağı gibi bağ olduğu kabul edilir. İyi ve kötü günde bunlar birbirlerine kardeş muamelesi yapar ve birbirlerini unutmazlar.[31]

Tarikata giriş sırasında dede ya da Baba ayini icra eder. Tarikat büyüğü *gelme! Gelme!* diyerek, tarikata girme isteğinden vazgeçmek istiyorsa hala vazgeçme

---

[28] a.g.e. s.325-326

[29] a.g.e. s.324-325

[30] Sezgin Abdulkadir., Erdem., (Özel sayı II) Cilt 8. Sayı 23. Ankara. 1996., s.347

[31] a.g.e. s.348.

hakkının olduğunu, girmesi için bir baskının olmadığını belirtir. İkrar verilip, girme isteği ısrar edilince *Dönme! Dönme!* denilerek, dönmeliğin kötülüğü anlatılır. [32]

Diğer tarikatlarda olduğu gibi, Bektaşi tarikatına giren talip bir ikrar metni okur. Bir söz verir. Bu ikrar, bundan sonra inanacağı esaslarla tabi olacağı kuralları belirler. Bu bakımdan bu metin fevkalade önemlidir.

İkrar metni: "*Allah'u azimüşşan'ın kuluyum. Adem safiyullah'ın neslindenim. İbrahim halilullah ümmetindenim. Dinimiz, din-i İslam, kitabımız Kur-an kıblemiz kabe, Muhammed aleyhisselamın ümmetindenim. Şah-ı Merdan-ı Mürteza Ali'nin bendesiyim. Güruh-u Nacidenim. İmam-ı Cafer Sadık mezhebindenim. Allahu ekber ve lillahilhamd.*" [33]

2.2.4. Bektaşilikte Tekke Veya Dergah

Bektaşiliğin merkezi Hacı Bektaş ilçesidir. Tarikatın kurucusu ve Piri Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin hem türbesi hemde tekke merkezi burada bulunmaktadır. Tekke aynı zamanda pir evi olarak da adlandırılır. Bektaşilik tekke sözü yerine dergah sözünü daha çok kullanır. Dergah'ta pir evi dışında meydan evi, kiler, mutfak (aşhane), konak odası (mihman odası), muhabbet odası ve çile hane bulunmaktadır.[34]

Tekkede verilen hizmetler genellikle 12 kalemde toplanmıştır. Her hizmet bir *post* şeklinde ifade edilir ve bunların bir kısmı daha önce yaşamış Bektaşi büyükleri adı ile anılır. Merkezi dergah dışında kalan dergahlarda da bu oniki hizmetin yerine getirilmesine dikkat edilir. Bektaşi dergahlarında yapılan oniki hizmet ve oniki postun temsilcileri şunlardır.

a- Horasan postu (Hünkar Hacı Bektaş Veli)

---

[32] a.g.e. s.348.

[33] a.g.e. s.357

[34] a.g.e. s.348

b- Aşcı Postu (Seyyid Ali Sultan)

c- Ekmekçi Postu (Balım Sultan)

d- Nakip Postu (Kaygusuz Sultan)

e- Atacı Postu (Kamber Ali Sultan)

f- Meydancı Postu (Sarı İsmail Sultan)

g- Türbedar Postu (Karadonlu Can Baba)

h- Kilerci Postu (Şah Kulu Hacım Sultan)

i- Kahveci Postu (Şeyh Şazeli)

j- Kurbancı Postu (İbrahim Aleyhisselam)

k- Ayakçı Postu (Abdal Musa)

l- Mihmandar Postu (Hızır Aleyhisselam)

Cem ayinlerinde yapılan on iki hizmet şu adlar altında toplanır.

a- Cem Başkanlığı

b- Rehber

c- Gözcü (yoklamacı)

d- Çerağcı (Delilci)

e- Zakir

f- Meydancı

g- Saki

h- Pervane (Nöbetçi-Ayakçı)

i- Sofracı

j- Süpürgeci (Carcı-Farraş)

k- Sucu–Kuyucu

l- İbrikci

2.2.5. Bektaşiliğin Yayılması

Bektaşi'lik 13. asırdan sonra Anadolu'da teşkiltalanmaya başlamıştır. Fuat Köprülü'nün belirttiğine göre, Ahmet Yesevi'den beri gelen tarikatlardandır. Başlangıçta Anadolu'daki Kızılbaş ve Şii müslümanların yaşadıkları bölgeler de teşkilatlanma imkanı bulduğu görülmektedir Özellikle Ankara, Sivas, Konya, ilk devirlerde Bektaşi'liğin en önemli merkezlerindendir. Bektaşi tarikatları daha çok tenha munzevi yerleri, köylerin ve kasabaların dış kenarlarına kurulması sebebiyle saf, mistik duygu ve inançlara sahip geniş halk kitlelerliyle teması daha kolay olmaktadır.[35] Tarikat balkanlardan Rumeli'ye, Mısır v.b. oradan diğer Türk illerine kadar yayılmıştır.

2.2.6. Alevi'lik ve Bektaşi'likteki Esaslar

Bektaşi'likte Talip, Derviş, Baba, Halife Baba bir de Dede Baba mertebeleri vardır. Bunların hepsi çalışarak, hakederek, seçimle bu mertebeleri alırlar. Dervişlikte özel kıyafet vardır. Babalık icazetini yalnız Dede Baba verir. Uzak yerlerdeki dergahlarda Halife Babalarda Babalık icazeti verebilir. Sonradan Dede Babaya imza ve mühürletmesi şarttır. Dede Baba hakka yürüyünce bu Halife Babalar toplanarak içlerinden birini Dede Baba olarak seçeler. Günümüzdeki Dede Baba 36. Dede Babadır.[36]

Anadolu'da anası-Babası Alevi olanın çocuğuda Alevidir. Sonradan Alevi olunmaz. Bektaşi'liğin bir tane piri vardır. O da Hünkar Hacı Bektaş Veli hazretleridir. Alevilerde bir çok pir ocakları vardır. Ocak denilen bu ailelerin ocak

---

[35] Naşide Yıldırım., Türk Yurdu., Cilt 14. Sayı 88., Ankara. 1994., s.82

[36] Bedri Noyan., Türk Yurdu., Cilt 14. Sayı 88., Ankara. 1994., s.34

zadeleri, soy güderek mürşitlik makamına geçerler.[37] Aslında Bektaşilik bir tarikat olduğu için bu tarikatın yollarına uyan herkes Bektaşi olabilir ama Alevilik soya bağlıdır. Ancak anası ve bilhassa Babası Alevi olan Alevi olabilir. Alevilik, Bektaşi kültür ve edebiyatının ağır bastığı bir islami inanç ve yaşayış biçimi ile Türkmen kültürünün ve islam öncesi yaşayış ve inanç biçiminin iç içe girmiş şeklidir ve soya bağlıdır.[38] Bektaşilik intisab'dır Alevilik ise soydandır.[39]

Bektaşi'lik ise melametilikten doğmuş ve şamanilik, hurufi'lik ve bâtıli'lik etkilerini islam tasavvufunun geniş potası içinde eritip yep yeni bir hüviyetle ortaya koymuş bir tarikattır.[40]

Gölpınarlı'ya göre: Alevi, yabancıdan kız alamaz, alırsa düşkün olur. Yani Alevilikten ayrılmış olur. Alevilikte her dede Hz. Peygamber soyundan geldiğini kabul eder. Seyyit Baba, Sarısaltık, Dede Garkın, Can Baba gibi birinin soyundan geldiğini söylerler buna *ocak* denir. Ocağa mensup olan dede ocak zade sayılır. Alevilikte Alevinin Babası, ataları hangi ocağın talibi ise yani hangi ocağa bağlı ise oğul da o ocağın talibidir. Bir başka ocağa intisab edemez.[41] Alevilikle Bektaşilik arasında ortak noktalarda vardır. Alevilik umum; Bektaşilik husus ifade etmektedir. Her iki dini hareketin ortak noktası, *Türk Milletine özgü* olmasıdır.[42]

Türkiyede yaşayan Aleviliğin, ne islamın ilk dönemlerindeki Şia ile, ne genel olarak Şia karşıtı kullanılan Alevilik ile bir ilgisi vardır. Türkiye'deki Alevilik *Türklere has bir Alevilik*'tir. Kısacası bu, *Türk Aleviliği*'dir. Türklerin kendi kültürlerinin islama baskın gelmesinin adıdır. Tahminen Türkler, İslam ile Hz.

---

[37] a.g.e. s.34-35

[38] E. Ruhi Fığlalı. Türk Yurdu. Cilt 14., sayı 88., Ankara. 1994., s.6

[39] Orhan Türkdoğan., Alevi Bektaşi Kimliği., Timaş Yay. İstanbul. 1995., s.347

[40] a. g. e. s.6-7

[41] a. g. e. s.377-378

[42] Abdurrahman Küçük., Türk Yurdu., Cilt 14., sayı 88., Ankara. 1994.,s.23

Muhammedin ehli beytine yapılan haksızlık ve hatta zulmün yaygın olduğu bir dönemde tanışmışlardır. *Türkler islamı Ehli Beyte yapılan zulmün ağıtları altında öğrenmiş,* menkibelerle müslüman olmuşlardır. Türklerin herkesce bilinen özelliği tarih boyunca hep zulmün karşısında, mazlumun yanında yer almasıdır. Ehli Beyt sevgisi ve bağlılığında, hatta bazanda bu sevgide aşırı gidilmesinde ve Aleviliğin kurumlaşmasında Türk milletinin mazlumdan yana olma özelliğinin tecellisi olarak değerlendirilmelidir[43].

Bektaşilikte nasip almak tek başına olabildiği halde Alevilikte bu mümkün değildir. Alevilikte evli iki çiftin nasip alması gerekir. Bektaşilikte bekar bir kimsede nasip alabilir. Bektaşiler musahipsiz nasip alabildiği halde Alevilikte musahiplik esastır. Buna çok ehemmiyet verilir. İkrar almak, ikrar vermek, musahip kavline ikrar vermek için, musahipli olmak gerekir. Görüldüğü gibi Kızılbaş Alevi topluluklarında musahipliğe çok ehemmiyet verilir. Onları, Bektaşilerden ayıran unsurlardan biri budur. Bektaşilikte, kişilerin bekarda olsalar nasip almalarına müsade edilir ve *mücerretliğe* (bekarlığa) yer verilirken Alevilikte evlenmeyi teşvik edici bir ruh görülür. Bektaşilik, ne kadar cemiyetle sıkı bağ içinde olursa olsun, nihayet bir tekke bünyesi içerisinde geliştiğinden bunu normal saymak gerekir. Alevilik ise, cemiyetin tam manası ile içindedir. Malatya Alevilerinin ceminde musahip olacaklar bir elleri ile pirin, öbür elleri ile mürşidin eteğinden tutarak, *bir elim mürşitte, bir elim pirde, el hakka el imana* diye yemin ederler daha sonra dede onlara şu soruyu yöneltir. *Gelenin malı, dönenin canı, Hz. Ali'nin çatal kılıncı boynuna olsunmu? Eline, beline, diline sadık olacakmısın?* Bunu kabul edip yemin ettiklerinde dede onları musahip kardeş ilan eder.[44]

2.2.7. Düşkünlük

Geçici ve sürekli olmak üzere iki türlüdür. Ebedi olan düşkünlüğe *yoldan düşme* denir. Böylesinin, artık o topluluk içinde yaşamasına imkan yoktur. Geçici düşkünlük ise geçici olduğu için katlanılan, fakat katlanılması çok ağır bir cezadır.

---

[43] a.g.e. s.23-24

[44] Mehmet Eröz. Türkiye'de Alevilik Bektaşilik. Otağ Mat. Kol. Şt. İstanbul. 1977., s.140

Bu müsessese, Alevi topluluklarına ait bir müeyyideyi, cemiyeti düzeltmek için getirilmiştir. Düşkün olan kimseye selam verilip, selamı alınmaz, konuşulmaz, hiç bir eksiği, noksanı giderilmez, evine gidilmez, kimsenin evine gelemez, düğününe gidilmez, ölüsü olursa istisna olarak cenaze kaldırılır. Evine gidilir. Bu halde ekmeği yenmez, suyu kahvesi içilmez. Kırkgün teselli bulması için normal konuşulur o kadar. O bir düşkün olduğu için kırk gün sonra eski hal (ceza hali) devam eder.[45]

Yoldan düşme ise, en ağır ceza olup, bu hale düşen kimse hiç bir suretle ömrünün sonuna kadar Alevilik erkanına giremez ve Aleviler içinde artık yaşayamaz. Yoldan düşme şu hallerde olur:

a- Kur'an-ı Kerim'de evlenilmesi yasak edilmiş olan kimselerle evlenilmesi

b- İkrardan dönmek (Verdiği sözden dönmek)

c- Zinada bulunmak

Bu üç hal kesin bir suretle yasaklanmıştır.[46]

2.3. HÜNKAR HACI BEKTAŞ VELİ

Bektaşi gelenegine göre, Hünkar Hacı Bektaş Veli, Horasan Erenlerinden dir. Horasan'ın Nişabur Şehrinde doğmuştur. Soyu Hz. Muhammed'e çıkmaktadır. Hacı Bektaş Veli menkıbelerini anlatan *Vilayet-name* veya *Velayet name* 'lerde Horasan'daki çocukluğu, kerametleri Şeyh Lokman-ı Perende'ye ve Hoca Ahmet Yesevi'ye intisap edişi anlatılır.[47]

---

[45] a. g. e. 144-145

[46] a. g. e. s145.

[47] a. g. e. s.53.

2.3.1. Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin Soy Şeması

Aşağıdaki liste Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin soy şemasıdır. Şemadan da görüldüğü gibi Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin soyu Hz. Muhammed'e kadar ulaşmaktadır.[48]

Hz. Muhammet,

Hz. Ali

İmam Hüseyin

İmam Zeynel Abidin

İmam Muhammed el Bakır

İmam Cafer es Sadık

İmam Musa el Kazım

Seyyid İbrahim Mükerrem el Mücab

Seyyid Musa es Sani

Seyyid Muhammed İbrahim es Sani

Hünkar Hacı Bektaş Veli

2.3.2. Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin İlim Şeması

Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin İlim şeması aşağıda liste halinde verilmiştir.[49]

Hz. Ali

Hz. Selmani Farisi

---

[48] E. Ruhi Fığlalı. Erdem (Özel sayı II) Cilt.8., Sayı. 23., Ankara. 1996., s.317

[49] Ali Sümer. Hacı Bektaş Veli., Ayyıldız Yay. Ankara. s.27-28

İmam Caferi Sadık

Şeyh Beyazıdı Bestami

Şeyh Abul Hasanül Herkani

Şeyh Abu Aliyuel Karmidi

Şeyh Hoca Ahmet Yesevi

Şeyh Lokman Horasani

Pir Seyyid Mehmet Hacı Bektaşı Veli Horasani

2.3.3. Hünkar Hacı Bektaş Veli'nin Eserleri

Hünkar Hacı Bektaş Veli nin eserlerinden bilinenleri aşağıda liste halinde verilmiştir.[50]

1 Makalat

2 Şathiye

3 Fevaid

4 Makalat-ı gaybiyye Kelimat-ı Ayniyye

5 Hurdaname

6 Fatiha Tefsiri

7 Uss-ül Hakika

8 Besmele Tefsiri

Hacı Bektaş Veli daha 12 yaşında iken bir çok keramete sahipti. Susam çiçeği üzerine seccadesini serip namaz kılmak, darı yaprağı üzerinde namaz kılmak,

---

[50] Bedri Noyan. Alevilik Bektaşilik Nedir? Ant/Can Yay., İstanbul. 1995., s.37-41

şeyhinin kuşandığı *tahta kılıç* (Şekil-3) ile Çin ülkesindeki ejderhayı öldürmek. 7 yıldır Bedahşan kafirlerinin elinde tutsak olan Hoca Ahmet Yesevinin oğlunu kurtarmak. Bedahşanlıları müslüman etmek. Hac'da Arafat törenleri sırasında *Şimdi bizim oralarda bişi bişirirler* diyerek canı ülke yemeklerini çeken Şeyh Lokman-ı Perende'ye sofra çıkartmak. Bişi getirmek ve bu yüzden Şeyhi tarafından kendisine *Hacı* ünvanının verilmesi. Hoca Ahmet Yesevi'de bulunan peygamberden gelen emanetlerin (taç, hırka, sofra, seccade, çerağ ve alem) Hacı Bektaş Veli'ye verilip kendisinin Rum ülkesini (Anadolu ve Rumeli) kafir elinden alıp islamlaştırmak vazifesiyle manevi Fatih olarak batıya gönderilmesi. Kabeye uğrayarak Anadoluya gelişi ve Anadolu Erenleri tarafından karşılanışı, Karaca Ahmet'in yırtıcı hayvanlara binip, yılanı kamçı olarak kullanmasına karşılık Hacı Bektaş Veli'nin *cansız duvara binip onu yürütmesi,* Akça Koca, Karaca Ahmet, Ahievran, Taptuk Emre, Yunus Emre ve Mevlana gibi Anadolunun meşhur evliyalarının kendisine bağlı gösterilişi hep bu kerametler dizisindendir.[51]

Hacı Bektaş Veli Anadoluya geldiğinde yanında kardeşi *Menteş* vardı. Bir müddet beraber oldular. Sonra menteş Sivas taraflarına giderek orada şehit olur. Hacı Bektaş Kırşehir Suluca Karahöyük'e (Bu günkü Hacı Bektaş ilçesi) gelir.

Burada Oğuz'un 24 boyundan biri olan Çebni boyundan bir oymak oturmakta idi ulu ları Yunus Mükri'dir. Yunus Mükrinin 4 oğlu vardı. İbrahim, Süleyman, İdris ve Saru. İdrisin karısı daha sonra Bektaşiler tarafından kutlu sayılacak olan *Kadıncık ana – Kutlu Melek*'tir. Kadıncık ananın çocuğu olmamaktadır. Bir gün rüyasında 14 dolunay koynuna girer İdris Hoca bunun çocuğu olacağı manasına geldiğini müjdeler daha sonra Hacı Bektaş Veli çıka gelir. Kadıncık anayı evlat edinir. Hacı Bektaş Veli'nin duası sayesinde ve burun kanı kerameti ile (Rivayete göre Hacı Bektaş Veli Abdest alırken burnu kanamıştır. Kadıncık anada bu kanı içmiştir.) , Kutlu Meleğin çocuğu olur. Doğan çocuğun adı Timurtaş veya Seyyid Ali Sultan'dır.[52]

---

[51] Mehmet Eröz. Türkiye'de Alevilik Bektaşilik. Otağ Mat. Kol. Şt. İstanbul, 1977., s.53-54

[52] a.g.e. s.54-55

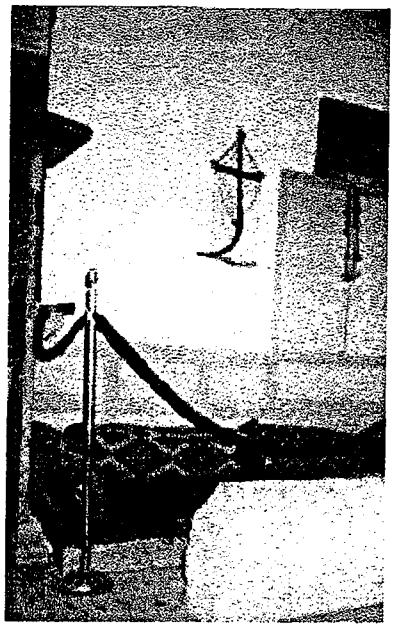

Şekil 3. Tahta Kılıç. (Hacı Bektaş Müzesi)

2.4. BEKTAŞİ MUSİKİSİ

Bektaşi Tarikatı toplantılarında icra edilen musikiler Bektaşi Musikisini teşkil eder.

Esas geleneklerini Anadolu köy ve kasaba Alevi'liğinden alan Bektaşi tarikatı törenlerinde icra edilen bu musiki Mevlevi musikisinden sonra en zengin tarikat musikilerinden biridir.[53]

Alevi'lik Orta Asya'daki Türk geleneklerinin uzantısıyla karışık olarak kasaba ve köy kesiminde yaşadığı halde, Bektaşi'lik genellikle daha yüksek bir kültür seviyesinin hakim olduğu şehirlerde yaygınlaşmıştır. Ayrıca şehir Bektaşi'liği ile Köy Kasaba Bektaşi'liği arasında klasik kültür halk kültürü farlılığına bağlı

---

[53] Nuri Özcan., İslam Ansiklopedisi., Türkiye Diy. Vak. Yay. cilt 5., İstanbul. 1992., s.371

değişiklikler görülmektedir. Bektaşi'likte gerek törenlerin ve gerekse bazı davranış biçimlerinin Alevi'liğin bir uzantısı olduğu şüphe götürmesede Şehir Bektaşi'leri'nin musikisi ortaya çıkış ve uygulanış bakımından Alevi musikisiyle bazı farklılıklar gösterir. Bunların başında üslup ve tavır farklılıkları gelir.[54]

Gerek merasimler esnasında (ayin-i cem–ikrar ayini vb) gerekse merasimlerin ardından tertip edilen sohbet ve muhabbet toplantılarında konularını Bektaşi edebiyatından alan deyiş, Nefes, mersiye, mi'raclama (mi'raciye), nevruziyye, düvaz imam gibi manzum türler bestelenmiş şekilleriyle icra edilir. Törenlerin son kısmında ise Semah yapılır ve bu sırada gerek ritim gerekse melodik yapı bakımından uygun eserler okunur.[55]

Bektaşi Müziğinde, Esma tarikatlarında olduğu gibi ne bir kuşku, ne de Mevlevi müziğindeki gibi karamsarlık ve mezarlık kokuları bulunmaz. Bütün ezgiler pırıl pırıl ve aydınlık bir neş'e içinde Tanrı segisiyle ve Tanrı elçisinin ve Ehl-i Beytinin muhabbetiyle gönülleri fetheder. İnsanı Tanrı' dan, evrenden ve insandan uzaklaştırmaz. Adem oğlunu hayata bağlar. Sofu tarikatları, bestelenmiş dinsel dizelerine ilahi derler. Bunlara bazan Gülsevler, Topuğ, Halvetiler'de Durak derler. Eğer sözleri arapça olursa Şuğul denir. Mevleviler ise Ayin derler.[56]

Bektaşi'ler aşktan, cemalden, didardan, sakida, badeden, azizlerin menkabesinden, yoldan, erkandan bahseden manzumelere nutuk, bestelenmiş olursa Nefes derler. Bu Nefes'lerin içinde oniki imamın adları geçerse Düvaz, Hz. Peygambere övgü olarak yazılmışsa *Na'tı Nebi*, Hz. Aliye övgü ise *Na'tı Ali*, Hz. Hüseyin'in matemini dile getiriyorsa *Mersiyye* denir. Zincir, Ağır Çember, Sakil, Muhammes, Devr-i Kebir, Zencir Beste gibi ağır usuller görülmez.[57]

---

[54] a. g. e. s.371

[55] a. g. e. s.371

[56] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler Ezgiler., Ankara. 1987., s.5

[57] a. g. e. s.5

Yatırlı Bektaşi Dergahlarında hiçbir Nefes, müzik aleti eşliğinde söylenemez ve asla sema edilemez. Eskiden her dergahın bir köşkü vardı. Ancak oralarda enstrüman eşliğinde Nefes söylenebilir ve sema edilebilirdi. Genellikle köylerde yaşayan Bektaşi'lerde sema vardır. Aslında Balım Sultan Erkan namesinde sema'a ait bir madde bulunmadığından kutsal törenlerin sonunda saz ve ezgi olmadan mukabele ayini icra edilir. Mevlevilerde de mukabele ayini vardır. Bektaşi mukabelesine çok benzer.[58]

Nefesler bir saz eşliğinde söyleniyor ise şu enstrumanlar kullanılır. Ney, Tanbur, Ud, Kanun, Kudün veya Mazadar. Bektaşi köylerinde ise Saz, Bağlama, Çögür, Bozuk cura, Tanbura ile eşlik edilebilir (Şekil-4). Eski yazıda keman ile güman aynı imlada yazıldığı için ne keman ne de kemance nin çalınmasına izin verilmemiştir. Bilindiği gibi güman şüphe anlamındadır.

Bektaşi'likte Ayin-i Cem adıyla tanımlanan kutsal töreni, bir namaz erkanıdır. Bu nedenle bu meydan da ne bir şey yenir, nede bir şey içilir. Ezgi ile hiç bir nutuk söylenemez. Hatta, Kur'an-ı Kerim bile ezgisiz okunur. Ancak namazdan çıkıldıktan sonra Ayin-ı Cem denilen kutsal şölende sofralar kurulur, yemekler yenilir, sohbet ve muhabbet edilir. Na'atler, gazeller, Nefesler, mürşidin izni alınarak, topluca söylenir. Bu sofraya "Ali Sofrası" adı verilmiştir ki, bir eğitim hususudur.[59]

Bektaşi'likte bir Nutkun kime ait olduğu, o nutkun Şah beytindeki mahlastan pek kolay anlaşılır. Fakat bestekarı bilinmez. Esasen her Nefesin bir bestesi yoktur. Aynı beste ile anlamları yakınlık arzeden Nefeslerde söylenebilir. Bu ezgiler "anonim"dir.[60]

---

[58] a. g. e. s.5

[59] a. g. e. s.6

[60] a. g. e. s.6

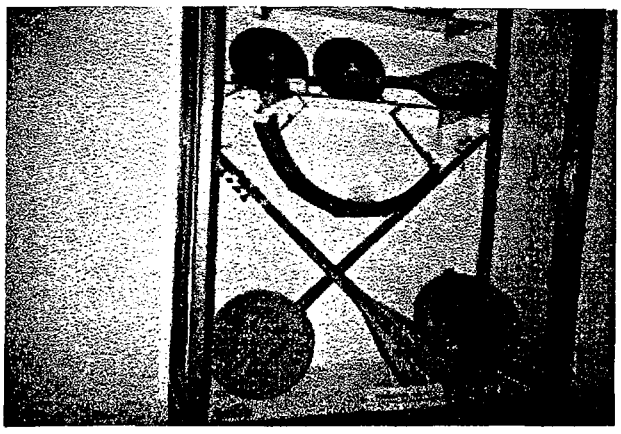

Şekil 4. Dergahın Tarihi Saz Takımı. (Hacı Bektaş Müzesi).

2.4.1. Nefes

Hece vezninin 7'li, 8'li kalıbı ile söylenmiş, tekke edebiyatının önemli şiir türlerindendir. Nefes ilahinin Bektaşi tarikatında aldığı addır. Din ve tasavvuf konuları işlenir. Tanrı ilhamı ile yazıldığı için Nefes-i ilahi denilmektedir. Şekilce, ister ilahi olsun ister olmasın, ilahi ezgisinin karakterinde bir ezgiyle söylenen dini şiirlere "Cifte, Tenzile Havası" da denilmektedir.[61]

Bahaddin Ögele göre eskiden Nefes ve Semahlar Çöğür denilen bağlama ailesinden bir sazla çalınıyordu.[62]

Turgut Koca ve Zeki Onaran'da Nefeslerin aslında "Hulk" müziği olduğunu veya Hulk yapısında olduğunu belirtirler. Nefeslerin insanın ruhunu mana evrenlerine yükselterek madde cenderesinden kurtarır. İfadesi dile getirilir.[63]

---

[61] Mehmet Özbek., Folklor ve Türkülerimiz., Ötüken Yay. İstanbul. 1994., s.57

[62] Bahaeddin Ögel., Kültür ve Turzim Bakanlığı Yayınları., Sayı 46., Ankara. 1987., s.73-74

[63] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler Ezgiler., Ankara. 1987., s7

Bektaşi musikisinin en yaygın türlerinden ve en önemli unsurlarından biri olan Nefesler Rıfailik, Kadirilik, Halvefilik v.b. Sunni tarikat musikisindeki ilahilerden uslup, konu, melodi karakteri ve azda olsa usul bakımından ayrılır. Tarikatın kaideleri yol büyükleri ve tasavvuf anlayışı gibi Alevi'lik ve Bektaşi'lik'le ilgili hemen her konuyu işleyen küçük usullerle bestelenmiş Nefesler, beste olarak daha ziyade halk musikisinin etkisi altında kalmıştır. Bunu Mersiyye, Nevruziyye, Düvaz gibi diğer türler içinde söylemek mümkündür. Ancak, kültür merkezleri ve onlara yakın bölgelerdeki şehir Bektaşi'liğinde Klasik Türk Musikisinin tesiri daha hakimdir. Bir Nefesin birkaç değişik ezgiyle söylendiğine rastalamak mümkün olduğu gibi aynı bestenin değişik güftelerde tekrarlandığıda görülür. Nefeslerin ağır usullerle söylenenlerine *oturak*, yürük usullerle söylenenlerine de *şahlama* denir. Şahlamalar "Semah Nefesi" olarakta bilinir.[64]

Nefeslerde şiirin ençok bir kıtası bestelenmiştir; kalan kıtalar yada beyitler, hep aynı ezgi ile seslendirilir. Yalnızca bir dizesi besteli olan ve tek müzik cümlesi ile okunan Nefeslerde çoktur. Çoğunun bestecisi bilinmeyen Nefeslerde ses alanı bir oktavı aşan Nefes sayısı azdır.[65]

Nefesler, genel olarak 6+5 duraklı 11 heceli yazılır.Diğer ölçülerle de yazılanların yanı sıra aruz kullananlarda olmuştur. Vezin olarak genelde en çok Milli vezin olan Hece vezni kullanılmıştır.[66]

Bektaşi Nefeslerinde bu konulara ilaveten aşk, muhabbet, sohbet, yol, inanış ve düşünüşü, ahlak prensibleri, erkana ait bilgiler konu alınmıştır.[67] Nefeslerin Büyük usulle bestelenmişlerine de rastlanmaktadır.

---

[64] Nuri Özcan., İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vak. Yay. Cilt 5. İstanbul. 1992., s.371

[65] Büyük Larousse, Milliyet Yayınları ., cilt 3., İstanbul., s.1463

[66] Bedri Noyan., Alevi'lik-Bektaşi'lik nedir? Ant/Can Yay. İstanbul. 1995., s.386.

[67] a.g.e. s. 385

Muhabbet sofrası (Ali sofrası) kurulduktan bir müddet sonra mürşidin izniyle üç tane Nefes, ardından içinde 12 imamın adı zikredilen "*Düvaz*" veya "*Düvazde İmam*" denen manzumeler okunur. Zakir, Aşık, Sazende, Güyende veya Güverde denilen Nefes okuyucularına bazan bir, bazanda bir kaç kişiden oluşan saz heyeti eşlik eder. Bu heyeti meydana getiren kişilerde aynı adla anılır.[68]

Bektaşi Nefesi hece vezniyle ve bu veznin özellikle 6+5 11'li duraklı veya 8'li, 5'li duraksız şekillerinde yazılmıştır. Bu şiirlere aruz pek az ve sonradan girmiş olup aruzla yazılmış olanlar çoğunlukla Şehir Bektaşi'lerinin eserleridir. Elde mevcut olan bir takım Bektaşi Nefeslerinin şairleri biliniyorsada çoğunun bestekarı mechuldür. Bunda Bektaşi musiki şinaslarının adlarını gizlemelerinin (sıretme) rolü büyüktür. İstanbul ve çevresinde okunan Nefeslerde beste ve melodik yapı bakımından Klasik Türk Musikisi etkisi görülür. Rumeli ve Anadolu'da okunan Nefesler ise saz şairlerinin besteleri niteliğinde, türkü vb. Halk musikisi özellikleri taşıyan, bütünüyle mahalli motiflerden meydana gelmiş eserlerdir.[69]

Nefeslerde kullanılan *Bektaşi Raksı, Bektaşi Raksanı ve Bektaşi devr-i Revanı* adlı tamamen bu musikiye mahsus usullerle Anadolu ve Rumeli aşık musikisinde de rastlanmaktadır. Değişik düzüm şekilleriyle karşımıza çıkan bu usuller Bektaşi'lik'le aşık musikisinin birbiri üzerinde ne kadar etkili olduğunu gösterir. Bu karşılıklı etki Bektaşi musikisinde ayrıca Curcuna, Aksak, Düyek, Devr-i Turan, Yürük Semai, Türk Aksağı, Sofyan, Semai ve Nimsofyan gibi Klasik Türk Musikisinde kullanılan usullerlede sıkça rastlanmaktadır.[70]

---

[68] Nuri Özcan., İslam Ansiklopedisi., Türkiye Diyanet Vak. Yay. cilt 5. İstanbul. 1992., s.372

[69] a. g. e. s.372

[70] a. g. e. s.372

2.4.2. Bektaşi Nefeslerinde Kullanılan Belli Başlı Usuller.

7 zamanlı usuller.[71]

Devr-i Hindi Usulü

1. Mertebe

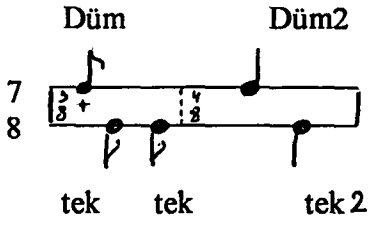

2. Mertebe

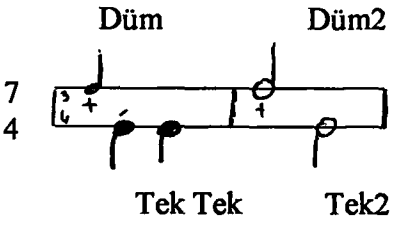

Devr-i Turan

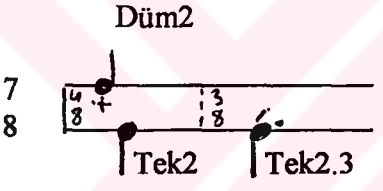

8 zamanlı usuller.[72]

Düyek, Ağır Düyek Usuleri

1. Mertebe

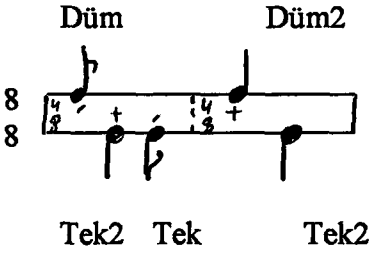

2. Mertebe

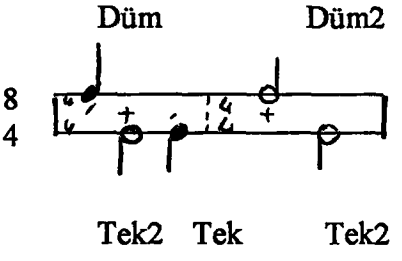

---

[71] İ. Hakkı Özkan., Türk Mus. Naz. Ve Usul. Ötüken Yay. İstanbul. 1990., s.583-585

[72] a.g.e. s.588-593

Mümessen (Katikofti) Usulü

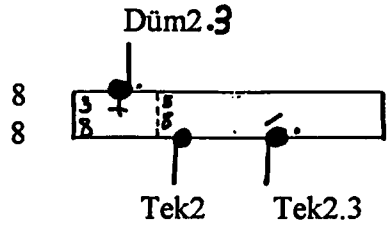

9 Zamanlı Usuller.[73]

1. Aksak Usulü

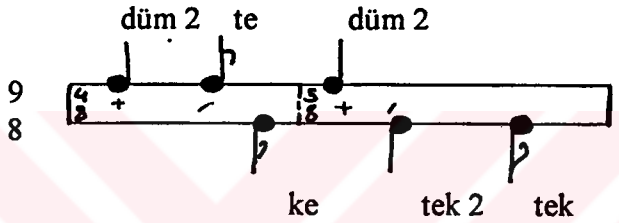

Ağır Aksak Usulü

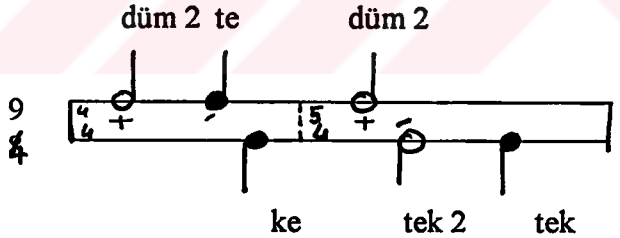

2) Evfer

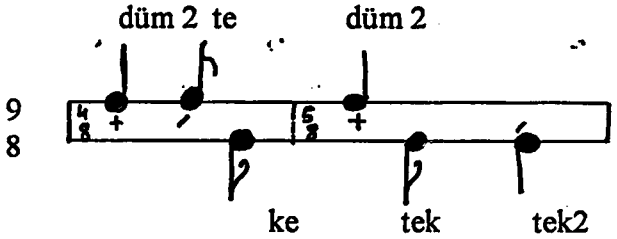

[73] a.g.e. s.596-605

3) Raks Aksağı Usulü

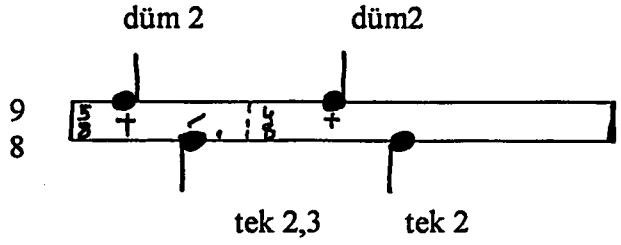

10 zamanlı usuller.[74]

Curcuna

a) Açık curcuna

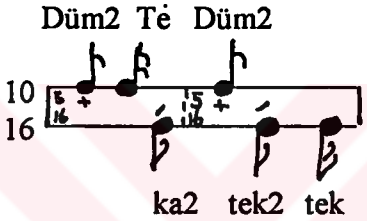

b) Kapalı Curcuna

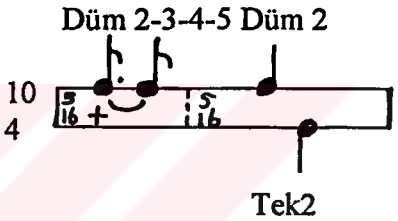

Aksak Semai

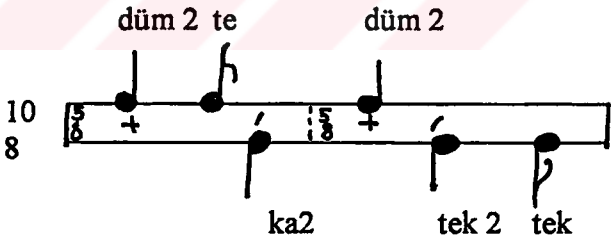

Ağır Aksak Semai

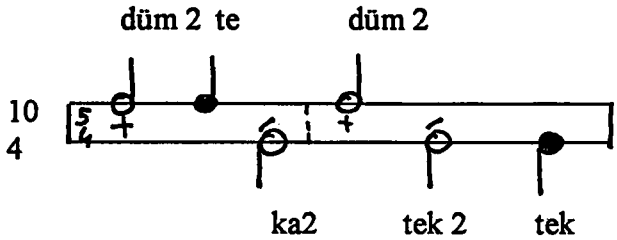

---

[74] a.g.e. s.612-618

13 Zamanlı Usuller[75]

Bektaşi Devri Revanı

a) 13 zamanlıdır.

b) Bir 4 zaman, bir 5 zaman ve birde 4 zamandan veya bir başka deyişle; Sofyan+Türk Aksağı+Sofyan (4+5+4=13) dır. Baştaki 4 zaman ile 5 zaman tamamen bir Aksak formasındadır. Bu bakımdan bu usule "bir Aksak ve bir Sofyandan meydana gelmiştir" diyebiliriz. (9+4=13). Sondaki Sofyanda kendi formasındadır.

c) 13/8 lik birinci medebesi ve 13/4'lük ikinci mertebesi kullanılmıştır.

d) Adındanda anlaşılacağı gibi en çok Bektaşi musikisinde ve Nefeslerinde kullanılmıştır. Bazı türkülerde de görülmektedir.

13/8 lik mertebe

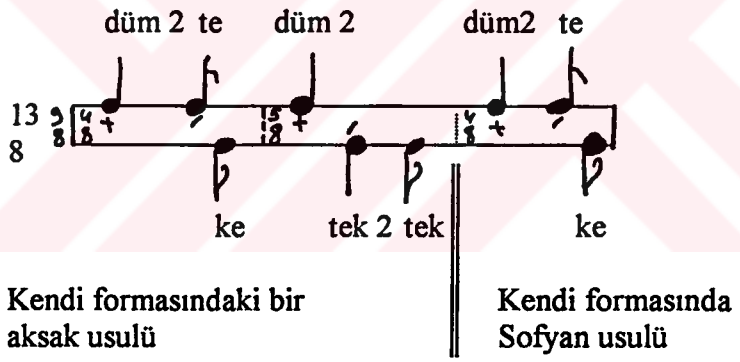

13/4'lük Mertebe

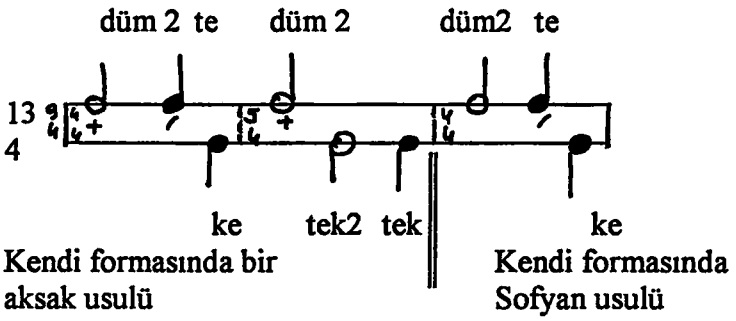

[75] a.g.e. s.637

15 zamanlı usuller.[76]

Raksan Usulu – Bektaşi Raksanı

a) 15 zamanlıdır, iki çeşittir.

b) Bir 3 zaman, bir 5 zaman, bir 4 zaman ve bir 3 zamandan veya başka bir deyişle Semai + Türk Aksağı + Sofyan + Semai usulünde yazılmıştır. (3+5+4+3=15)

c) 15/8 lik birinci mertebesi kullanılmıştır.

d) Bektaşi Nefeslerinde ve türkülerde halk musikisinde çok kullanılmıştır. Bunun dışında bazı ilahilerde de kullanılmıştır.

1. Çeşidi:

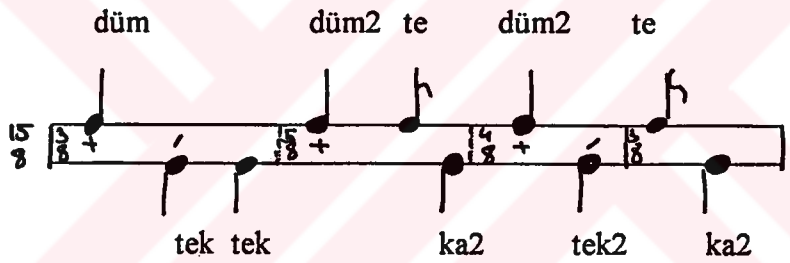

2. Çeşidi: 3 tane 5 zamanlı dan yapılmıştır. Bu usule Bektaşi Raksanı adı verilir.

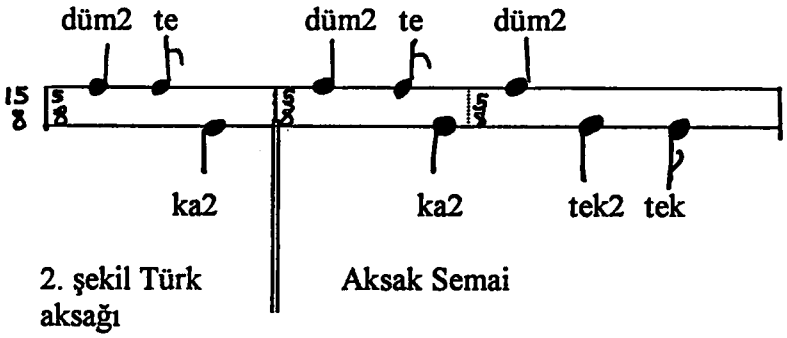

21 Zamanlı Usul.[77]

---

[76] a.g.e. s.641

a) 21 zamanlıdır. İçinde Tük aksağı bulunan özel usullerden biridir.

b) Başta bir beş zaman ondan sonra dört tane Sofyandan meydana gelmiştir. (5+4+4+4+4=21) bu usulde bestelenmiş her eser, usule dahil olmayan veya bir evvelki usulun (anakruz, auftag- eksik ölçü) tarzının son 4/4'lük darb ile başlar. Bu 4/4 lük darb'ın bulunduğu notun altına genellikle "Dost-hü" sözü getirilir. Bu durum her eserde yapıla gelmiş bir adettir. Bu notun başına 4/4, ondan sonra hemen 21/4 yazılır.

c) 21/4'lük ikinci mertebesi kullanılmıştır.

d) Bu usul tamamen dini, musikiye ait bir usuldür. "Na t" larda, tevşihlerde, mersiyelerde kullanılmıştır.

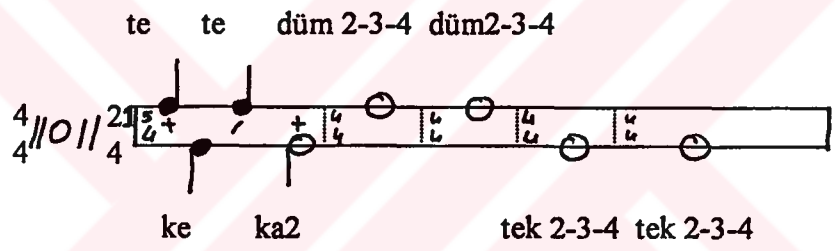

2.5. SAMAHLAR VE MENŞEİ

Sema, raks, müzik şaman ayinlerinin ve çevrelerinin vazgeçilmez unsurlarındandır. Çinlilerin Türkler hakında yazdıklarından öğrendiğimize göre, Hun Türkleri, Göktürkler günümüzdeki "sema" ayinlerine benzeyen ayinler oynar, rakslar yaparlardı. Bu rakslardan birinin adı "arslan raksı" idi. 6. ve 7. yy. larda Çinde hüküm süren, Türk soyundan gelme Topgaçlar, kamlık ayinleri yaptırırlardı. Hükümdar ve soydaşları Çinde bilinmeyen ve hoş görülmeyen bir tarzda, gök ayini sırasında raks ediyorlardı. Miladi 569 yılında Batı Türk Hakanına, Bizans Elçisi olarak gelen Zemarkhos, Semerkand'da Göktürk hanlarının davullar ve çıngıraklar çalarak, ateş etrafında döndüklerini görmüştü. Türk hanlarının raksı, Kaşkarlı

---

[77] a. g. e. s.651

Mahmut'un "Çığır" dediği, kainatın dönen çarkını andırmaktadır. Dini olsun, olmasın bütün Türk Rakslarında bu dönüş "devran" görülür. Miladi 6. Ve 7. yy'larda Çin kaynakları, Göktürklerin bir ayak ile hareketli bir mihver teşkil eden bir top üstünde durarak, muvazene için kollarını yana kaldırıp, diğer ayakla fırtına gibi döndüklerini anlatır. Bu raksın milad devrinde de mevcut olduğu iç Asya göçebelerin hadim ile olan Şimali Çin'de bir mezar duvarındaki tasvirlerden bilinir. Rakkas, sağ ayağı ile bir top üzerinde muvazene kurmuş, arkaya doğru uzanan sol ayağı ile sanki dönmektedir. Açılmış kollarının yenleri uçuşur gibidir. Rakkasın önünde bir diz üzerinde çökmüş musiki cihaz davul çalmaktadır. Çok çeviklik isteyen Gök Türk raksı Çin tarihinde adı Çin yazısı ile muhtelif şekilde "*Ya-leog-sen*" veya "*Al-lo-şan*" diye geçen bir Alp ile birlikte anılıyordu. Al-lo-şan'ın daha pek genç yaşta iken bir gece Çin fağfuru önünde, kasırga gibi dönerek Türk usulünde raksı Çin'de unutulmaz bir hatıra bırakmıştır.[78] (Bkz. Nejat Birdoğan "Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevi'lik sayfa 441-442)

Çin şairleri Göktürk kızlarının raksını (sema etmesini, samah yapmasını) şöyle anlatıyordu. "Döne döne raks eden yabancı kızlar, Döne döne raks eden yabancı kızlar, gönlünüz sanki bir saz, elleriniz sanki birer dümbelek, sazlar ve dümbelekler çalınca kollarınız açtınız, döne döne durmadan dönerek, kar fırtınası gibi, tek ayak üstünde sola ve sağa hiç durmadan bin kere döndünüz, on bin kere döndünüz." Başka bir şairde şöyle diyordu "Güzde daldan düşüp titreyen yaprak gibi, kış rüzgarına tutulup döndüler. Sanki gökkuşağı gibi bir hafif kumaş idiler. Gökte fırtınalı bir rüzgar gibi döndüler. Bu nezaman başladı ne zaman bitecek?."[79] (Bkz. Nejat Birdoğan "Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevi'lik sayfa 442-443)

Çinlilerin ve Bizans elçisinin anlattığı rakslar, Ahilerde Mevlevilerde, Alevi ve Bektaşi'lerde görülen semalardan başka bir şey değildir. Silifke tahtacılarının dizisi olan ve olmayan "*samah*"larına "*mengü-bengü*" adı verilir. İhtiyarlar "*mengü*" gençler "*bengü*" derler. Yunus Emre'de semayı çarkın dönüşüne benzetir (Şekil-5).

---

[78] Mehmet Eröz., Türkiyede Alevi'lik Bektaşi'lik., Otağ Mat. Kol. Şt. İstanbul. 1977., s. 318-319

[79] a. g. e. s.319-320

"Aşık Yunus sema'la çark urur

Bu çarkımızı bazen dünyanın" [80]

Çindeki Türk kızlarının bu hızlı dönüşlerini bu günkü semahların yeldirmesi dışında düşünemeyiz. Gerçekten semahlardaki yeldirmelerin temelini bu çok hızlı dönüşler oluşturur.[81]

Samah adı verilen tasavvufi rakslar ise tarikat ve "yol kardeşleri" arasında dini bir hava içinde "yola girmeyenlerin" katılamayacağı cem törenlerinde "Bezm-i Cem" yapılır. Başka bir ifadeyle bunlar gizli yapılan kutsal törenlerdir. Mürşidin huzurunda ve Mürşide niyaz etmekle başlayan semahlar iki, dört, altı, sekiz, on ve on ikişerli gruplar halinde kadın erkek bir arada icra edilir. Bu sayı yörelere göre değişiklik arz edebilir. Semahlar çoğunlukla "ağırlama" adlı bir bölümle başlar Bunu "yeldirme" (yellendirme, yürütme, yeğinme) denilen daha hareketl bir bölüm takip eder. Bu esnada semahlar için bestelenmiş Nefesler ve deyişler okunur. Semah Nefeslerinde mısra ortasında ve sonunda "Şah, ya şah, hü, evel Allah" ve benzeri eklemeler yapılır. Bunlar zikirlerin dışında toplantıda bulunan diğer kişiler tarafından söylenebilir.[82]

Muharrem ayı içinde yapılan ayin-i Cem'lerde samah dönülmez. Bu toplantılarda Hz. Hüseyin ve Kerbela üzerine söylenmiş Nefesler ve bilhassa mersiyeler okunur. Bektaşi semahı mevleviler'de olduğu gibi sadece vücudun mihvei etrafında dönüşten ibaret olmayıp belli ezgilerin ritimlerine uygun çeşitli kol ve ayak hareketlerinin birleşmesinden meydana gelmiş oyunlardır. 2-3-4 bölümlü semahlarda vardır. El ele tutuşma adeti olmayan semahlarda kesinlikle mürşide arka (sırt) dönülmez. Mürşidin önüne gelindiğinde hafif baş eğilerek selam verilir ve ardından semaha devam edilir.[83]

---

[80] a. g. e. s.320

[81] Nejat Birdoğan., Anadolu'nun Gizli Kültürü Alevi'lik., Berfin Yay. İstanbul. 1995., s. 442

[82] Nuri Özcan., İslam Ansiklopedisi., Türkiye Diyanet Vak. Yay. cilt 5., İstanbul. 1997., s. 372

[83] a. g. e. s.372

Şekil 5. Samah Dönerken

2.6. NEFİR VE ALEVİ, BEKTAŞİLİKTEKİ ÖNEMİ

Lügatta "Cemaat" manasına alınmaktadır. "Feryat, çığlık" manasına geldiği gibi "cenge giren fırka, erkeklerden oluşan cemaat" manasınada gelmektedir. Istılahat-ı Fıkriye kamusu'nda "canlarına mallarına, çoluk çocuklarına saldırmak üzere düşmanın gelmekte olduğundan bir beldede bulunan halkın haberdar edilmesidir ki, bu halde o belde ahalisinden muktedir olan müslümanlar üzerine Cihad Farz Olur" denilmektedir. Mehter hane'de çalınan borulardan büyük olanı bu adla anılır. Harp ve tehlike anında haber vermek için çalınır.

Tarihi Bektaşi'lerin boynuzdan yaptırıp bellerine zincirle astıkları boruyada "*Nefir*" denilmektedir. Bektaşi devrişleri seyahate çıkacakları zaman veya bir yere geldiklerinde bunu çalarlar (Şekil-6).

Nazar-ı pir-i tarikatte kim olmaz üryan

Çal ana yuf borusun mürşid'dir div-i anid

Beytinde görüldüğü gibi "Yuf Borusu" da Nefirin diğer bir adıdır. Edebiyatımızda diğer bir musiki aletleri gibi Nefirde geçmektedir.

Sur idi gûya nefer-i mehteran bir nefh ile

Eyledi düşmeleri üftâde-i hâk-i fena[84]

Sami

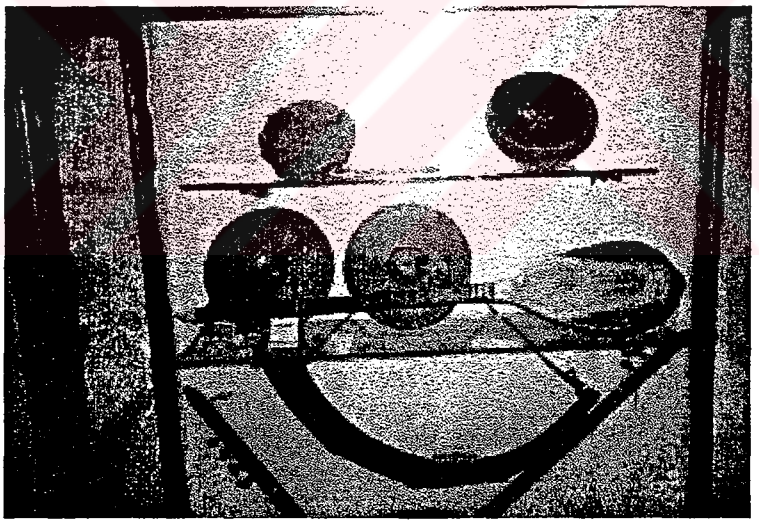

Şekil 6. Alevi Curası ve Nefir. (Hacı Bektaş Müzesi)

[84] Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi., cilt 7., s.9

BÖLÜM III- ELDE EDİLEN NEFESLERİN DİZİ MAKAM VE EDEBİ YÖNDEN İNCELENMESİ

ARZULADIM SANA GELDİM

Buselik Makamı

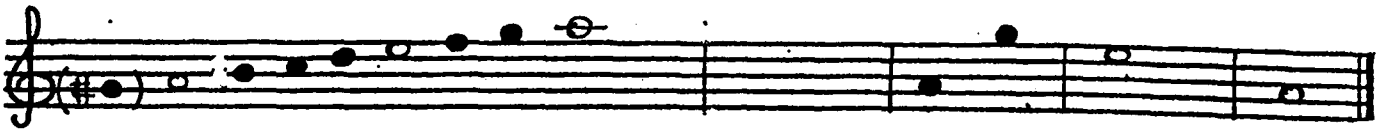

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır. Bazan çıkıcı-inici olarak da kullanılmıştır.

c) Usul: 5 zamanlıdır.

d) Düzüm: 2+3

e) Dizisi: Dügah perdesi üzerindeki "*Buselik Makamı*" dizisidir.

1- Yerinde Buselik 5'lisine + beşinci derece güçlü Hüseyini perdesinde Kürdi 4'lüsü.

2- Yerinde Buselik 5'lisine + beşinci derece güçlü Hüseyini perdesinde Hicaz 4'lüsü

f) Genişlemesi:

1- e-1' deki ana dizi + Mühayyer perdesinde simetrik Buselik 5'lisi (Hüseyini perdesinde Kürdi dizisi oluşur.)

2- e-2' deki ana dizi + Mühayyer perdesinde simetrik Buselik 5'lisi (Hüseyini perdesinde Humayun dizisi oluşur.)

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. Ölçülerde: Dügah perdesindeki Buselik 5'lisini göstererek, Hüseyni Perdesinde yarım karar yapmıştır. Daha sonra Neva perdesindeki Buselik 4'lüsünüde kullanarak Neva perdesinde yarım kalış yapmıştır.

3. Ve 4. Ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah'lı ve Buselik perdesinde Kürdi çeşnilerini göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. Ölçülerde: Buselik perdesinde Kürdi dörtlüsü, Çargah perdesinde Çargahlı, Buselik perdesinde Kürdili ve Dügah perdesinde Buselikli tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li HeceVezni

Arzuladım sana geldim	4+4	a	
Hünkar Hacı Bektaş Veli	4+4	b	
Eşiğine yüzüm sürdüm	4+4	a	-dim, -düm zengin kafiye
Hünkar Hacı Bektaş Veli	4+4	b	nakarat
Haydar Haydar canım Haydar			
Gel bizi bu dertten kurtar			nakarat
Edep erkandır yolları	5+3	c	
Hü çekerler derviş kulları	4+4	c	-ları redif
Binip cansız duvarları	4+4	c	-ı ' yarım kafiye
Süren Bektaş-i Velidir.	5+3	b	

Makamı: Buselik **Güfte:** Bilinmiyor
Usul: Türk Aksağı **Beste:** Bilinmiyor

ARZULADIM SANA GELDİM

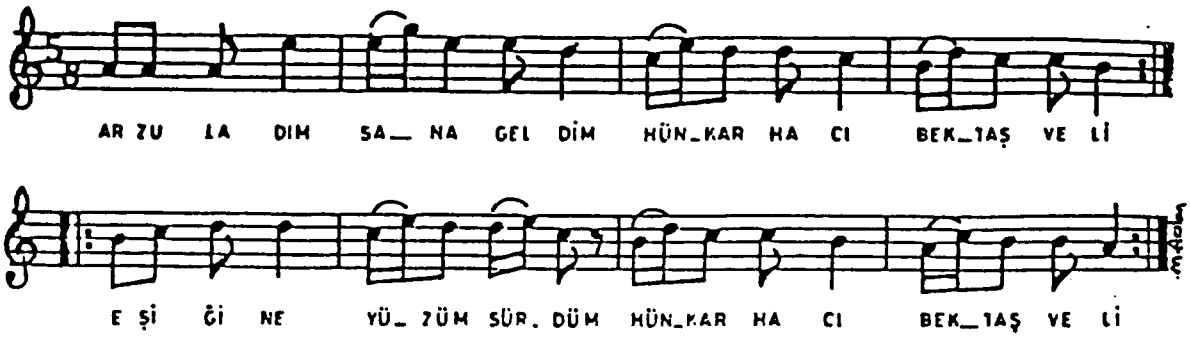

Arzuladım sana geldim
Hünkar Hacı Bektaş Veli
Eşiğine yüzüm sürdüm
Hünkar Hacı Bektaş Veli

Haydar Haydar canım Haydar
Gel bizi bu dertten kurtar

Edeb erkanıdır yolları
Hû çekerler derviş kulları
Binip cansız duvarları
Süren Bektaş-ı Velidir

Haydar Haydar canım Haydar
Gel bizi bu dertten kurtar

Pir Sultan'ım gerçek Veli
Kesmesin onlar da eli
Doksanbir Horasan piri
Hünkar Hacı Bektaş Veli

Haydar Haydar canım Haydar
Gel bizi bu dertten kurtar

---

[85] Mustafa Uçar., Erzincan'da Giyim Kuşam, Halk Oyunları, Halk Türküleri., Eryaksan Yay. Ankara. 1993., s.213

BİLİRİM DERSİN

Buselik Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesi'dir.

b) Seyri: Çıkıcıdır. Bazanda inici çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizisi: İki türlü dizisi vardır.

1- Yerinde Buselik 5'lisine + Beşinci derece Kürdi 4'lüsü.

2- Yerinde Buselik 5'lisine + Beşinci derece Hüseyni perdesinde Hicaz 4'lüsü

f) Genişlemesi: (Bkz. Arzuladım Sana Geldim)

Makamı: Buselik
Usul: Sofyan

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

BİLİRİM DERSİN[86]

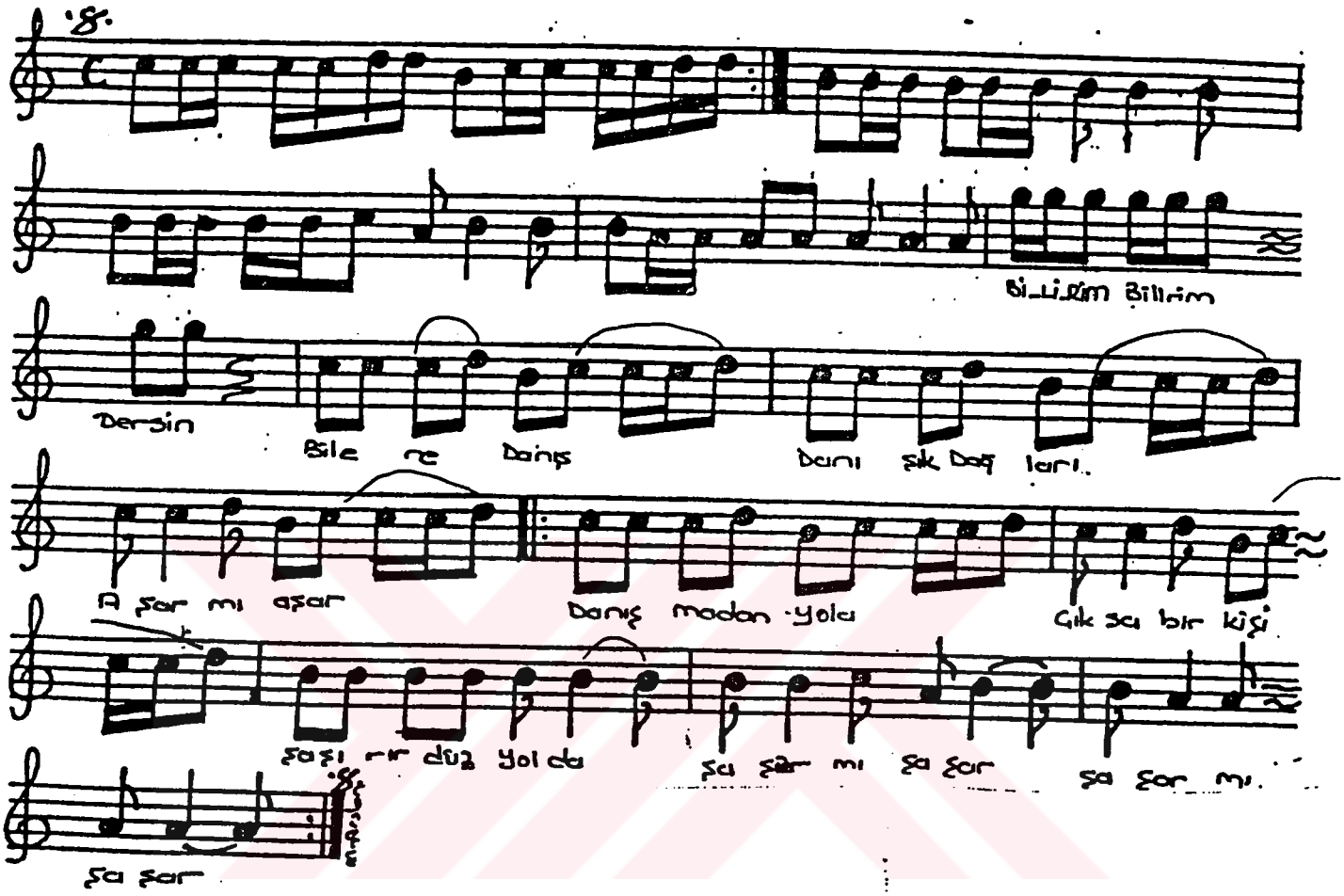

Bilirim bilirim dersin bilene danış
Danışık dağları aşar mı aşar
Danışmadan yola çıksa bir kişi
Şaşırır düz yolda şaşar mı şaşar

---

[86] Kumru Canku., Türk Folklorundan derlemeler., Kültür Bak. Yay., Ankara. 1988., s.36

Altın da bir pula olur mu kabil
Ehli ile konuş olasın ehil
Cahille konuşma olursun cahil
Kişi ayarından düşer mi düşer

Budur kâinatın yekta güheri
Kalbi cevher olan olmaz serseri
Bir kişi içerse ab-ı kevseri
Irfan meydanında coşar mı coşar

Pir Sultan Abdal'ım bu böyle olur
Herkes ettiğini elbette bulur
Alıcı kuşların ömrü az olur
Akbaba zararsız yaşar mı yaşar

NEFESİN ANALİZİ

1. 2. 3.Ve 4. Ölçülerde: Çargah perdesini merkez olarak kullanmış ve Dügah Perdesinde Buselik çeşnisi göstermiştir.

5. 6. 7 Ve 8. Ölçülerde : Yedinci derece olan Gerdaniye Perdesini açarak Neva Perdesinde Buselik çeşnisini göstermiştir.

9. 10. 11. Ve 12. Ölçülerde: Buselik Perdesinde kürdili ve Dügah Perdesinde Buselikli kalışlar göstererk karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Bilirim bilirim dersin bir bilene danış	6+5	a	
Danışık dağları aşarmı aşar	6+5	b	-aşar. redif
Danışmadan yola çıksa bir kişi	6+5	c	-şar. zengin kafiye
Şaşırır düz yolda şaşar mı şaşar	6+5	b	
Altın da bir pula olur mu kabil	6+5	d	
Ehli ile konuş olasın ehil	6+5	d	
Cahille konuşma olursun cahil	6+5	d	
Kişi ayarından düşer mi düşer	6+5	b	

GÖR BİZİ

Buselik Makamı

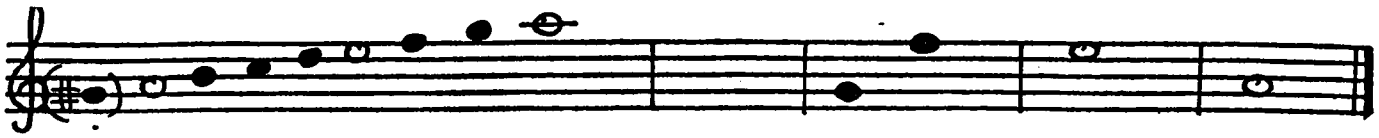

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Sayısı: Çıkıcıdır, bazanda inici-çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizisi: İki türlü dizisi vardır.

1- Yerinde Buselik 5'lisine beşinci derecede Kürdi 4'lüsü

2- Yerinde Buselik 5'lisine beşinci derecede Hüseyni perdesinde Hicaz 4'lüsü.

f) Genişlemesi: (Bkz. Arzuladım Sana Geldim).

Makamı: Buselik
Usul: Aksak

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

GÖR BİZİ[87]

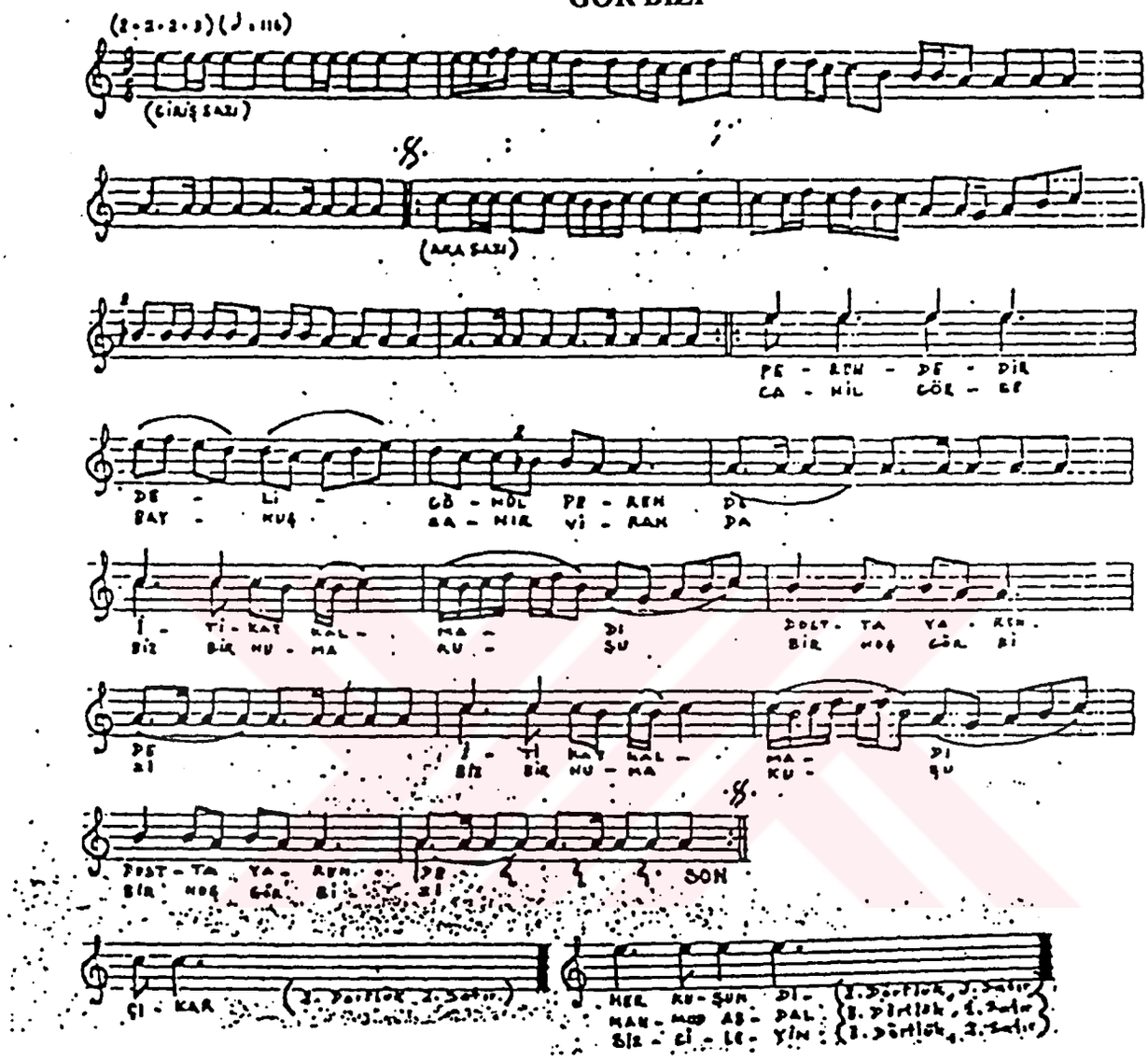

Perendedir deli gönül perende
İtikat kalmadı dostta yarende
Cahil görse baykuş sanır viranda
Biz bir huma kuşu bir hoş gör bizi
Katarlandık hak yoluna katarız
Çıkar yükseklere sema tutarız
Her kuşun dilinden bilir öteriz
Onun için farketmiyor el bizi
Mahmud Abdal eydir ben de deliyem
Acı ile firkat ile doluyam
~~Sizcileyin ben de mevlâ~~ kuluyam
Arif isen gel divanda gör bizi

[87] Kumru Canku., Türk Folklorundan derlemeler., Kültür Bak. Yay., Ankara. 1988., s.33

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. Ölçülerde Buselik 5'lisini kullanmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. Ölçülerde: Çargah perdesinde, Çargah'lı Rast perdesinde Çargah'lı ve Dügah Perdesinde Kürdili tamkalış göstermiştir.

9. 10. 11 Ve 12 ölçülerde: Hüseyni perdesini açarak Dügah Perdesinde Hüseyni'li tam kalış göstermiştir.

13. 14. 15 Ve 16 Ölçülerde: Tekrar Çargah perdesinde Çargahlı Rast perdesinde Çargah'lı asma kararları göstererek Dügah Perdesinde Buselik'li tam karar göstermiştir.

17. 8. 19 Ve 20. Ölçülerde: Diger 13. 14. ve 15. ölçüler aynıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Perendedir deli gönül perende	6 + 5	a	
İtikat kalmadı dostta yarende	6 + 5	a	-rende, -randa. redif
Cahi görse baykuş sanır viranda	6 + 5	a	
Biz bir huma kuşu bir hor gör bizi	6 + 5	b	
Katarlandık hak yoluna katarız	5 + 6	c	
Çıkar yükseklere sema tutarız	6 + 5	c	
Her kuşun dilinden bilir öteriz	6 + 5	c	-tarız, -teriz. redif
Onun için farketmiyor el bizi.	6 + 5	b	

TEVELLAYI İMAMLARDAN GETİRDİM

Buselik Makamı

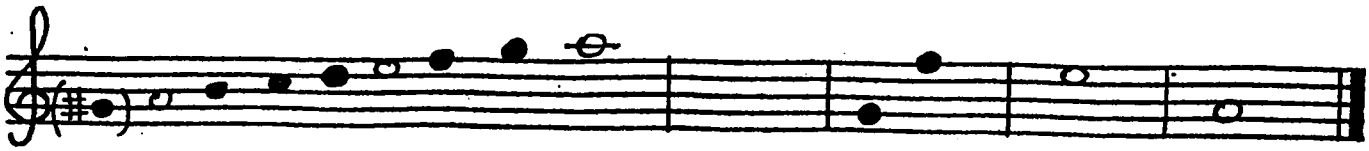

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır, bazanda inici-çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2 + 3 + 2 + 2

e) Dizisi: İki türlü dizisi vardır.

1- Yerinde Buselik 5'lisi + beşinci derecede Kürdi 4'lüsü

2- Yerinde Buselik 5'lisine + beşinci derece Hüseyni Perdesinde Hicaz 4'lüsü

f) Genişlemesi: (Bkz Arzuladım Sana Geldim)

Makamı: Buselik **Güfte:** Sersem Abdal
Usul: Raks Aksağı **Beste:** Bilinmiyor

TEVELLAYI İMAMLARDAN GETİRDİM[88]

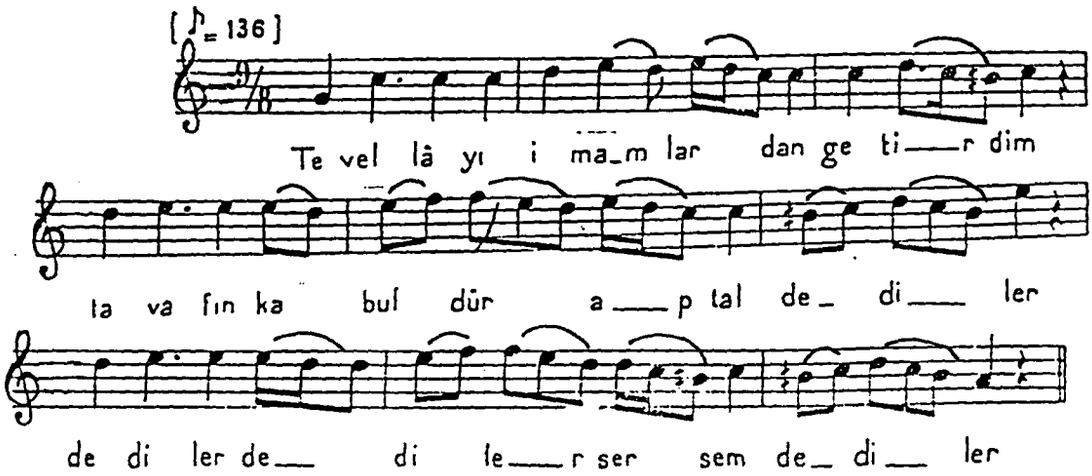

1

Tevellâyı imamlardan getirdim
Tavafın kabuldür Abdal dediler
Kırklar ile bir meydanda oturdum
Tavafın kabuldür Abdal dediler

2

Ali binmiş Düldülüne gidiyor
On sekiz bin âlemi mevcut görüyor
Şahım Ali daim durmaz yürüyor
Tavafın kabuldür Abdal dediler

3

Ayin geceleri erkân kurulur
Gökteki melekler secdeye varır
Ol demde dilekler hep kabul olur
Tavafın kabuldür Abdal dediler

4

Hızır elim aldı arşa götürdü.
Bir saatte Kerbelâya yetirdi
Ol demde melekler şerbet getirdi
Tavafın kabuldür Abdal dediler

5

Genç Abdalla Hacı Bektaş geldiler
Sarısaltığı Rûmeline saldılar
Çok şükür dertlere derman oldular
Tavafın kabuldür Abdal dediler

6

Sersem Abdal der ki bu sözüm sırdır
Ali sırdır Muhammet dahi nurdur
Aşk ile muhabbet sıtk ile yoldur
Tavafın kabuldür Abdal dediler

---

[88] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.156

NEFESİN ANALİZİ

1. 2. Ve 3. Ölçülerde: Çargah Perdesinde Çargahlı asma kalış göstermiştir.

4. 5. Ve 6. Ölçülerde: Hüseyni Perdesini açarak Çargah Perdesinde Çargah 4'lüsünü kullanmıştır.

7. 8. Ve 9. Ölçülerde: Çargah perdesinde Buselik'li tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Tevellayı imamlardan getirdim	6 + 5	a	
Tavafın kabuldür Abdal dediler	6 + 5	b	-dim, - dum redif
Kırklar ile bir meydana oturdum	6 + 5	a	-tir, -tur. zengin kafiye
Tavafın kabuldür Abdal dediler	6 + 5	b	nakarat
Ayin geceleri erkan kurulur	6 + 5	c	
Gökteki melekler secdeye varır	6 + 5	c	
Ol demde dilekler hep kabul olur	6 + 5	c	-ır, -ur. redif
Tavafın kabuldür Abdal dediler	6 + 5	b	

AL DÖKEYİM GEVHERİ

Rast Makamı

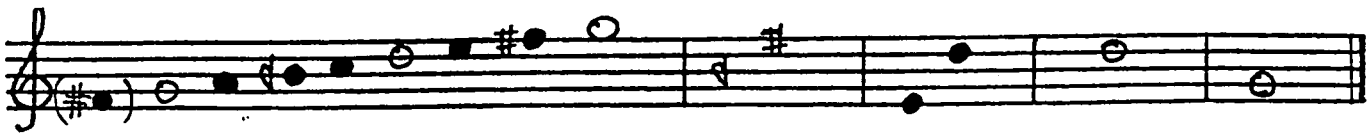

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 13 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2 + 2 + 2 + 3 + 2 + 2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibarı ile Sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki "Rast Makamı" dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: Genişlemesi: Rast makamının genişlemesi genellikle pest taraftan, durağın altından olur. Bu da Güçlü Neva perdesi üstündeki Rast 4'lüsü simetrik olarak Yegah perdesi üzerine göçürülmekle oluşur. Tiz taraftan genişlerse durak perdesi üzerinde bulunan Rast 5'lisi simetrik olarak tiz durağının üzerine göçürülür [89].

---

[89] İ. Hakkı Öskan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.116

Makamı: Rast
Usul: Bektaşi Devr-i Revanı

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

AL DÖKEYİM GEVHERİ[90]

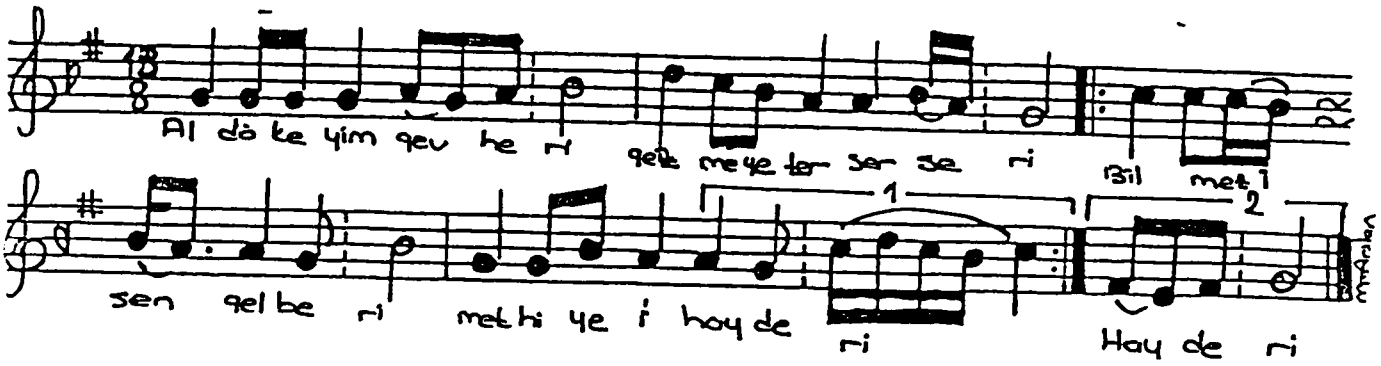

[90] Kemal İlerici., Türk Musikisi ve Armonisi., Milli Eğitim Bak. Yay. İstanbul. 1981., s.142

NEFESİN ANALİZİ

1. Ölçüde: Rast perdesinin 3. Derecesi olan Segah perdesinde asma karar yapmıştır.

2. ve 3. Ölçülerde: Rast perdesinde Rast 5'lisini kullanmıştır.

4. Ölçüde Rast 4'lüsünü kullanarak, Segah Perdesinde, Segahlı asma karar yapmıştır.

5. Ölçüde: Rast 4'lüsünü kullanarak, Çargah perdesinde asma karar yapmıştır. Aynı ölçünü 2. Dolabında, Rast perdesinde tam yedenli karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Al dökeyim gevheri	4+3	a	
Gezme yeter serseri	4+3	a	
Bilmez isen gel beri	4+3	a	-eri. redif
Methiye-i hayder – i	4+3	b	

AŞIKTA SEVGİ GANİ

Rast Makamı

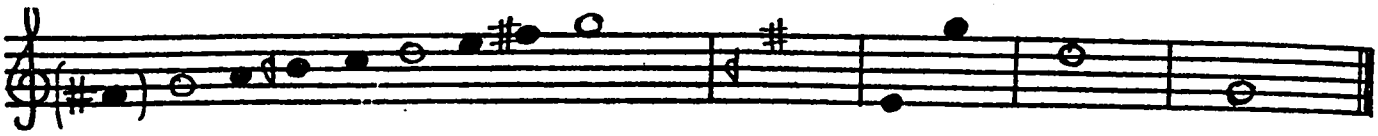

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisidir.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Sofyan

Güfte: Zeki Onaran
Beste: Zeki Onaran

AŞIKTA SEVGİ GANİ[91]

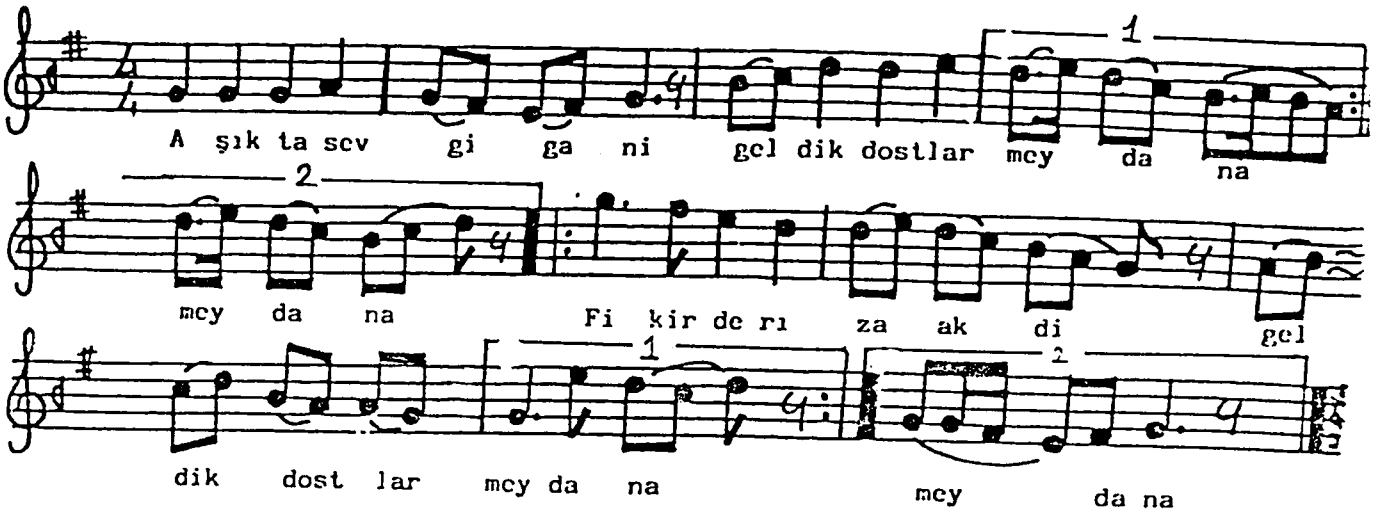

Aşık'ta sevgi ganî
Geldik dostlar meydana.
Fikirde rıza akdi
Geldik dostlar meydana.

Başta ol tacı Devlet
Kaş'ta kalemi kudret
Göz'de nur'u velâyet
Geldik dostlar meydana

Dilde daim şehadet
Dizde gönülden hizmet
Kalp'de Kur'anı hikmet
Geldik dostlar meydana.

Ayakta rah-ı erkân
Önde nasib var olan
Ardında ecel her an
Geldik dostlar meydana

Can (Zeki) oldu (Seyfi)
Elde ermişlik eli
Belde Hakkın Kemeri
Geldik dostlar meydana...

---

[91] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.136

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Durak Rast perdesi ile nefese girilmiştir.

2. ölçüde: Makamın genişlemiş simetrik Yegah perdesinde Rast bölgesini kullanmıştır.

3. 4. Ve 5. ölçüde: Rast makamının güçlüsü olan Neva perdesini kullanmıştır. 1.dolapta dönüş dolayısıyla Dügah perdesinde Uşşak 4'lüsünü kullanıp, 2. Dolapta tekrar güçlü Neva perdesini göstermiştir.

6. ölçüde: İnici olarak kullanılmış Neva perdesinde Rast 4'lüsünü görmekteyiz.

7. ölçüde: Yerinde inici Rast 5'lisini görmekteyiz.

8. ölçüde: Uşşak 4'lüsünü Rast perdesine bağlarken;

9. ölçüde (1. Dolap): Rast makamının güçlüsü Neva perdesini tekrar kullanmıştır.

10. ölçüde (2. Dolap): Genişlemiş (Hüseyni aşiran) bölgelerde dolaşılarak karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li hece vezni

Aşıkta Sevgi Gani	a	
Geldik dostlar meydana.	b	-i. tam kafiye
Fikirde rıza akdi	a	
Geldik dostlar meydana	b	nakarat
Başta ol tacı devlet	c	
Kaşta kalemi kudret	c	-et. tam kafiye
Gözde nur'u velayet	c	
Geldik dostlar meydana	b	

AŞIKLAR AŞK KİTABINI

Rast makamı

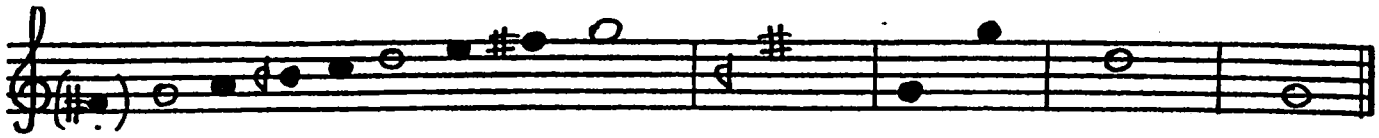

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisidir.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerind Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Aksak

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

AŞIKLAR AŞK KİTABINI[92]

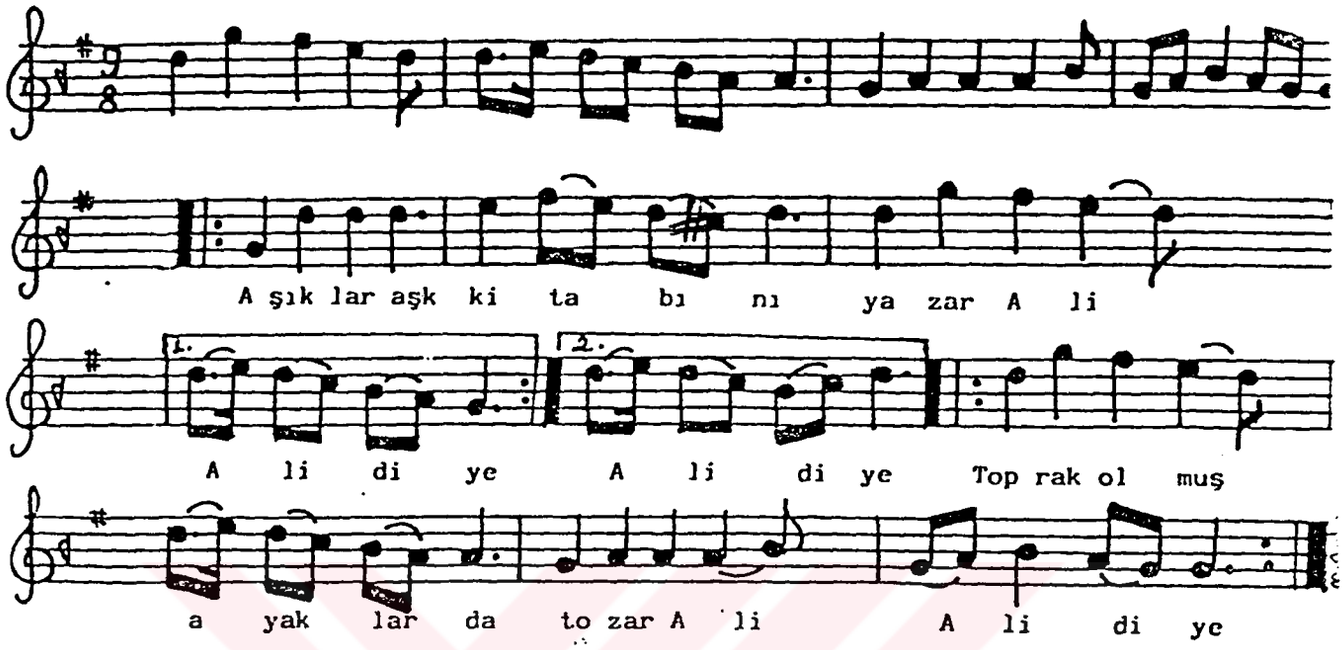

Aşıklar aşk kitabını
Yazar Ali Ali diye.
Toprak olmuş ayaklarda
Tozar Ali, Ali diye.

Nasıl anlatayım size?
Evsafı gelmiyor söze.
Çeşm-i mestanını bize
Süzer Ali, Ali diye.

Ali'dir başımın tacı.
Ali, derdimin ilacı.
Muhammed ile miracı
Gezer Ali, Ali diye.

Ali bana etti kerem.
Dergâhına bastım kadem.
Bahr-i Muhabbette her dem
Yüzer Ali, Ali diye.

İmanımız ikrar ile.
Namazımız didar ile.
Bir üzümü kırklar ile
Ezer Ali, Ali diye.

(Turgut Abdal) özü Hak'da,
Ali Huruf, Ali nokta.
On iki beyt bir nutukta
Dizer Ali, Ali diye...

---

[92] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.127

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. ölçülerde: Neva perdesindeki Rast 4'lüsünü kullanarak Dügah Perdesinde Hüseynili asma karar yapmıştır.

3. ve 4. ölçülerde: Yerindeki Rast 3'lüsünü göstererek Rast perdesinde tam kalış yapmıştır.

5. ve 6. ölçülerde: Neva perdesindeki Rast çeşnisini (Do#) Nim Hicaz yarım yedenli göstermiştir.

7. ve 8. ölçülerde: Neva perdesindeki Rast 4'lüsünü tekrar kullanarak Yerinde Rast 5'lisine geçerek Rast perdesinde tam kalış göstermiştir. (bkz. Yazılmış hüsnüne harfi rabbani)

9. ölçüde: güçlü Neva perdesi üzerinde yarım kalış göstermiştir.

10. ve 11. ölçülerde:Neva perdesindeki Rast'a Yerinde Uşşak 4'lüsünü eklemiş ve Yerinde Uşşak çeşnili asma karar kullanılmıştır.

12. ve 13. ölçülerde: Yerindeki Rast 3'lüsünü göstererk Rast perdesinde tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Aşıklar aşk kitabını	4+4	a	
Yazar Ali Ali diye	4+4	b	-ar Ali Ali diye. redif
Toprak olmuş ayaklarda	4+4	c	-z- yarım kafiye
Tozar Ali Ali diye	4+4	b	
Nasıl anlatayım size?	6+2	d	
Evsafı gelmiyor söze	6+2	d	-e. redif
Çeşm-i mestanının bize	6+2	d	-z-. yarım kafiye
Süzer Ali Ali diye	4+4	b	

AŞKINLA ÇAK OLSA BU TEN

Rast makamı

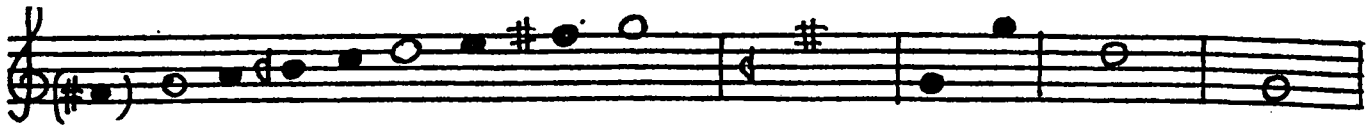

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Duragı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisidir.

e) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerind Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

f) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Sofyan

Güfte: Seyyid Nizamoğlu
Beste: Bilinmiyor

AŞKINLA ÇAK OLSA BU TEN[93]

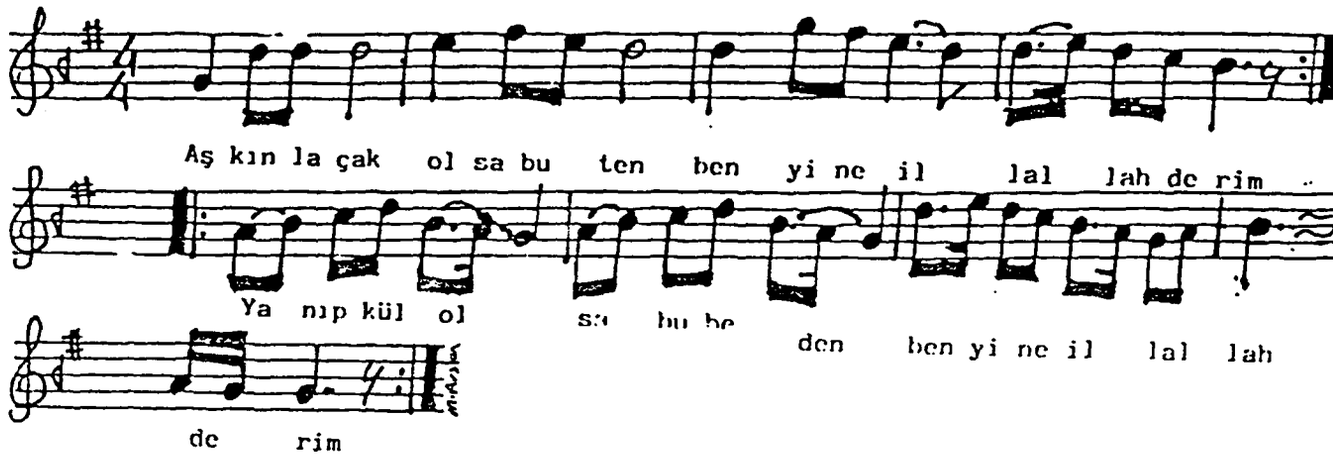

Aşkınla çak olsa bu ten ben yine illallah derim
Yanıp kül olsa bu beden ben yine illallah derim
Işim gücüm zâr eylesen içim dışım nâr eylesen
Mansur gibi dâr eylesen ben yine illallah derim
Ateşlere atsan beni tamulara tıksan beni
Mahrum kulun etsen beni ben yine illallah derim
Bin derdini versen bana halim gören kalsa tan'a
Yüzüm tutup senden yana ben yine illallah derim
Kan aksa gözden yaşlarım, bağrımda bitse başlarım
Derd ü gam olsa işlerim, ben yine illallah derim
Bin pare ettirsen beni Od'lara attırsan beni
Terk etmeyip Mevlâm seni, ben yine illallah derim
(Seyyid Nizam Oğlu) ile Ceddiyle haşrola bile
Mümin muvahhidler ile ben yine illallah derim...

---

[93] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.55

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. ölçülerde güçlü Neva perdesini açarak, Neva perdesinde Rast çeşnisi yapmıştır.

3. ve 4. ölçülerde: Rast çeşnisi yaparak segah perdesinde segahlı asma kalış göstermiştir.

5. ve 6. ölçülerde: Rerindeki Rast 5'lisini göstermiştir.

7. ve 8. ölçülerde: Yine Rast 5'lisini kullanarak, Rast perdesinde Rastlı tam kalışi göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

16'lı hece vezni

Aşkınla çak olsa bu ten ben yine illallah derim	8+8	a	
Yanıp kül olsa bu beden ben yine illallah derim	8+8	a	
İşim gücüm zar eylesen içim ışım nar eylesen	8+8	b	
Mansur gibi dar eylesen ben yine illallah derim	8+8	a	
Ateşlere atsan beni tamulara tıksan beni	8+8	c	-derim redif
Mahrum kulun etsen beni ben yine illallah derim	8+8	a	
Bin derdini versen bana halim gören kalsa tan'a	8+8	d	
Yüzüm tutup senden yana ben yine illallah derim	8+8	a	

BİZE SERLEŞKER OLMAĞA

Neva Perdesinde Rast Çeşnili Nefes

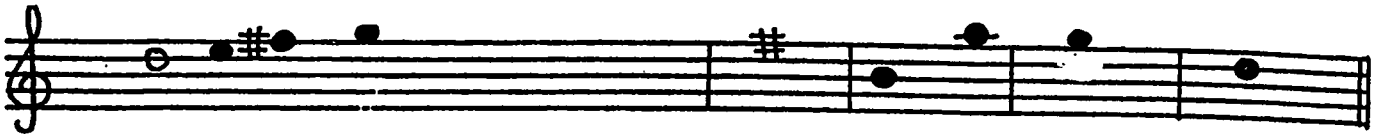

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Neva perdesi

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 5 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı

f) Dizisi: Neva perdesi üzerindeki Rast çeşnili dizidir.

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Neva Perdesinde Rast Çeşnili
Usul: Türk Aksağı

Güfte: Muhyiddin Abdal
Beste: Bilinmiyor

BİZE SERLEŞKER OLMAĞA[94]

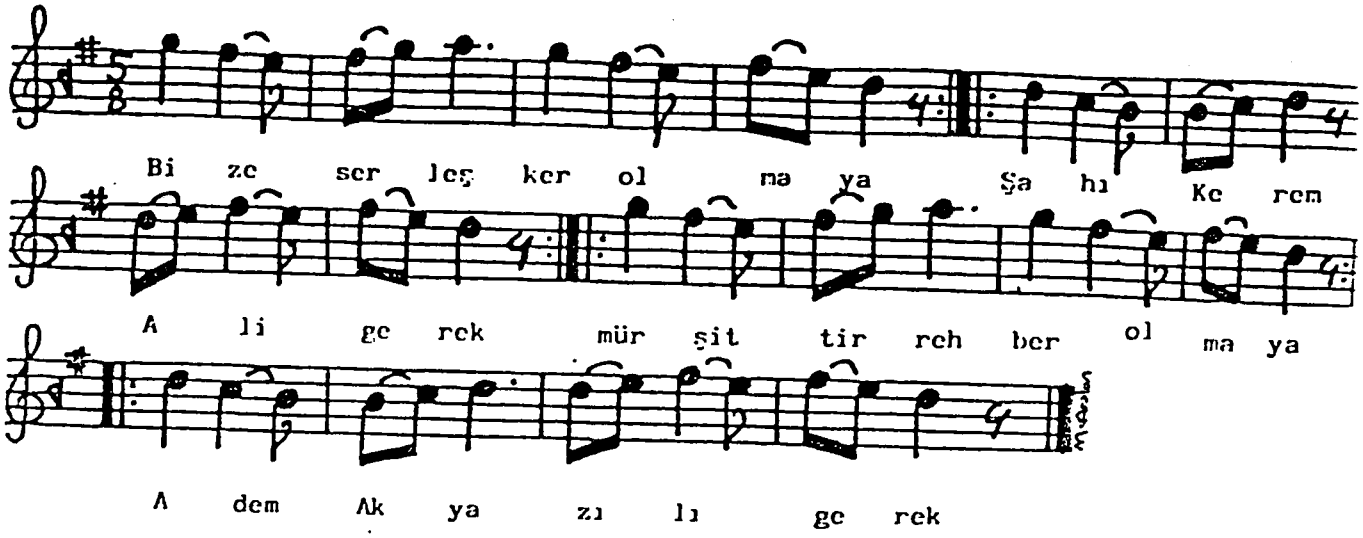

Bize serleşker olmağa
Şah-ı- Kerem Ali gerek.
Mürşittir rehber olmağa
Adem Akyazılı gerek.

Alem Ademe çıkmağa
Ulu ateşler cunmağa.
El verip leşker çekmeğe
Gene Sultan Bali gerek.

(Muhyidin) derviş olmağa
Ölmezden önde ölmeğe
Bir kişi nasib almağa
Edep erkân yolu gerek...

---

[94] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.46

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Rast 5'lisini kullanmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Segah perdesindeki Segah 3'lüsünü kullanıp Neva perdesinde Rast çeşnisini göstermiştir.

9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. Ve 16. ölçülerde: 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Ve 8. Ölçülerle aynıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Bize serleşker olmağa	a	-olmağa. redif
Şak-I Kerem Ali gerek.	b	-er. tam kafiye
Mürşittir rehber olmağa	a	-gerek. redif
Adem Akyazılı gerek.	b	-li. tam kafiye
Alem Ademe çıkmağa	c	
Ulu ateşler cunmağa.	c	-ma. redif
El verip leşker çekmeğe	c	
Gene Sultan Bali gerek	b	

BUGÜN BEN PİRİME VARDIM

Rast Makamı

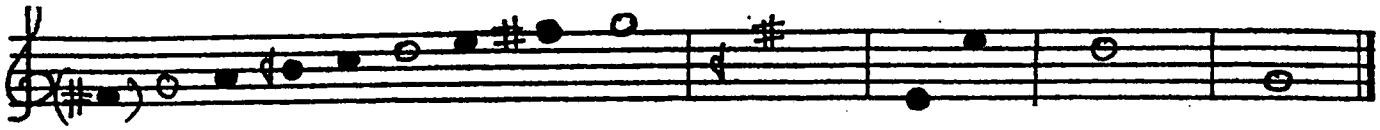

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 3 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerind Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Semai

Güfte: Emine Beyza
Beste: Bilinmiyor

BUGÜN BEN PİRİME VARDIM[95]

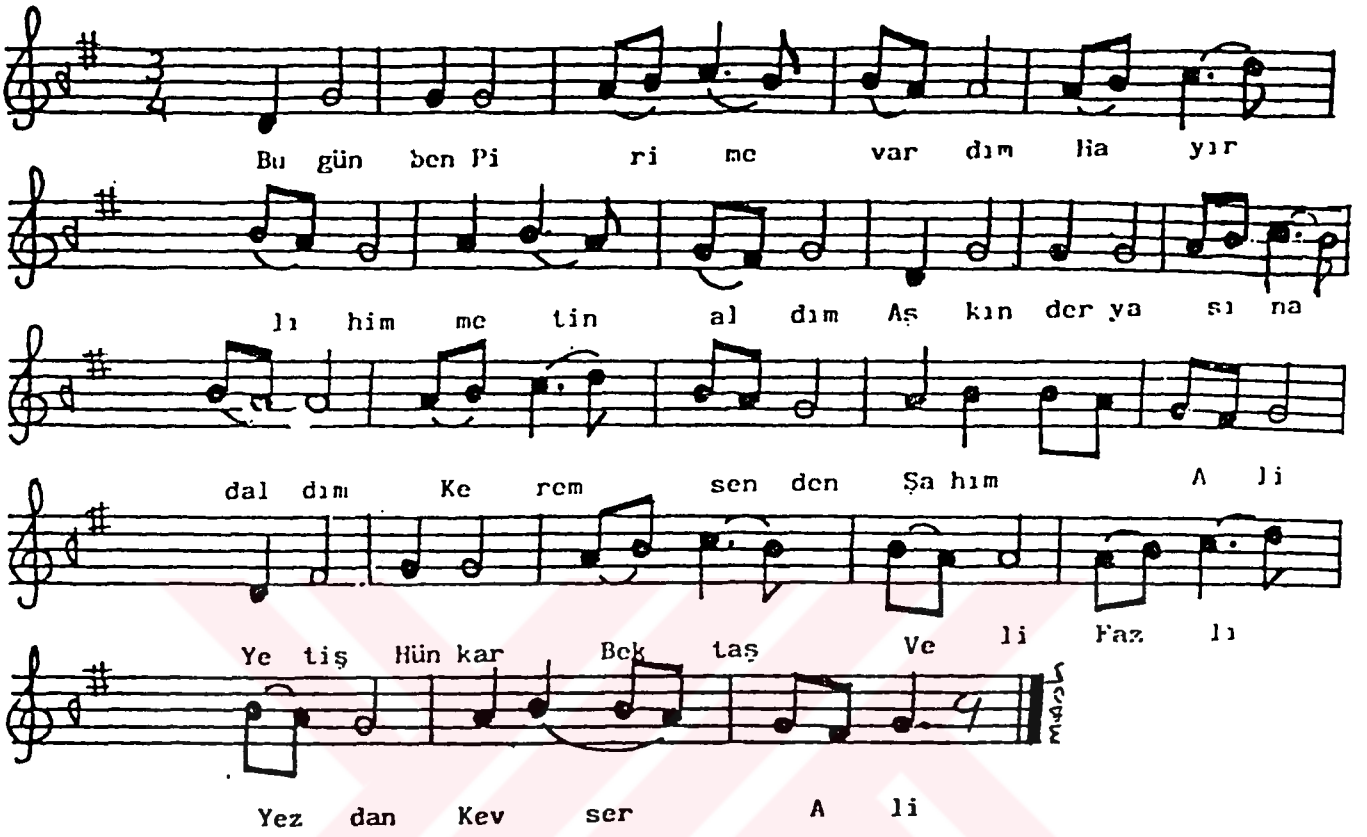

Bu gün ben pirime vardım
Hayırlı himmetin aldım
Aşkın deryasına daldım
Kerem senden Şahım Ali

Yetiş Hünkâr Bektaş Veli
Fazl-ı Yezdan Kevser Ali

Muhammede bağlı başım
Ali de biter her işim
On iki imam yoldaşım
Kerem senden Şahım Ali

Yetiş Hünkâr Bektaş Veli
Fazl-ı Yezdan Kevser Ali

Hazret-i Hatice Fatma
Katardan kemteri atma
Cürm-i isyanıma bakma
Kerem senden Şahım Ali

Yetiş Hünkâr Bektaş Veli
Fazl-ı Yezdan Kevser Ali

---

[95] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.85

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. Ölçülerde: Rast perdesinin pest bölgesinder genişlemiş bulunan Yegah perdesini kullanıp karar perdesi olan Rast perdesine dönerek burada tam bir kalış göstermiştir.

3. ve 4. ölçülerde: Uşşak 3'lüsü (çıkıcı-inici) kullanılmıştır.

5. 6. 7. ve 8. Ölçülerde: Çıkıcı Uşşak 4'lüsü, inici Rast üçlüsü kullanılmıştır. Segah perdesinden itibaren inici olarak Irak perdesini gösterip karar Rast perdesini göstermiştir.

6. 10. 11. Ve 12. Ölçülerde: 1. 2. 3. Ve 4. Ölçülerdeki müzikal özellikleri taşır.

13. 14. 15. ve 16. Ölçülerde: Dügah Perdesi üzerinde çıkıcı Uşşak 4'lüsü gösterilip, Segah üçlüsüne gelinmiş, Dügah Perdesi civarında dolaşıp Irak perdesine gelerek tekrar Rast perdesinde karar kılmıştır.

17. 18. 19. Ve 20. Ölçülerde: Irak perdesiyle başlanmış, karar Rast perdesi gösterilmiş, inici Segah üçlüsüde gösterilerek Dügah Perdesinde yarım kalış yapılmıştır.

21. 22. 23. Ve 24. Ölçülerde: Dügah Perdesinde çıkıcı Uşşak 4'lüsü ile tekrar Rast perdesinde Segah 3'lüsü gösterilmiştir. Segah perdesinden itibaren Irak perdesine inilerek, makamın karar perdesi olan Rast perdesinde karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Bugün ben pirime vardım	a	
Hayırlı himmetin aldım	a	-dım. Zengin kafiye
Aşkın deryasına daldım	a	
Kerem senden şahım Ali	b	Nakarat

Yetiş Hünkar Bektaş Veli

Fazl-ı Yezdan Kevser Ali

Muhammede bağlı başım	c	
Ali de biter her işim	c	-işim, aşım. Zengin kafiye
On iki imam yoldaşım	c	
Kerem senden Şahım Ali	b	

CAN ALİ CANAN ALİ

Rast Makamı

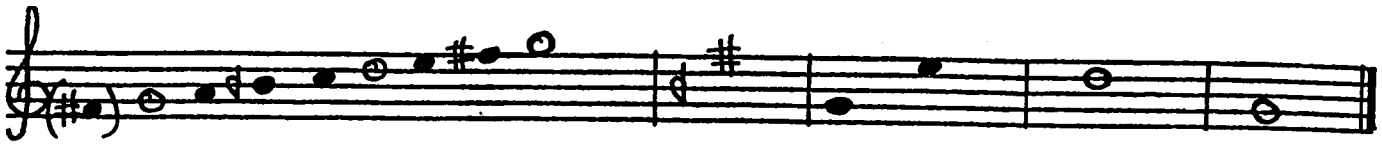

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesi

b) Seyri: : Çıkıcıdır

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2 + 2 + 2 + 2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerinde *Rast makamı* dizisidir. (Yerind Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Düyek

Güfte: Ali Baba
Beste: Bilinmiyor

CAN ALİ CANAN ALİ[96]

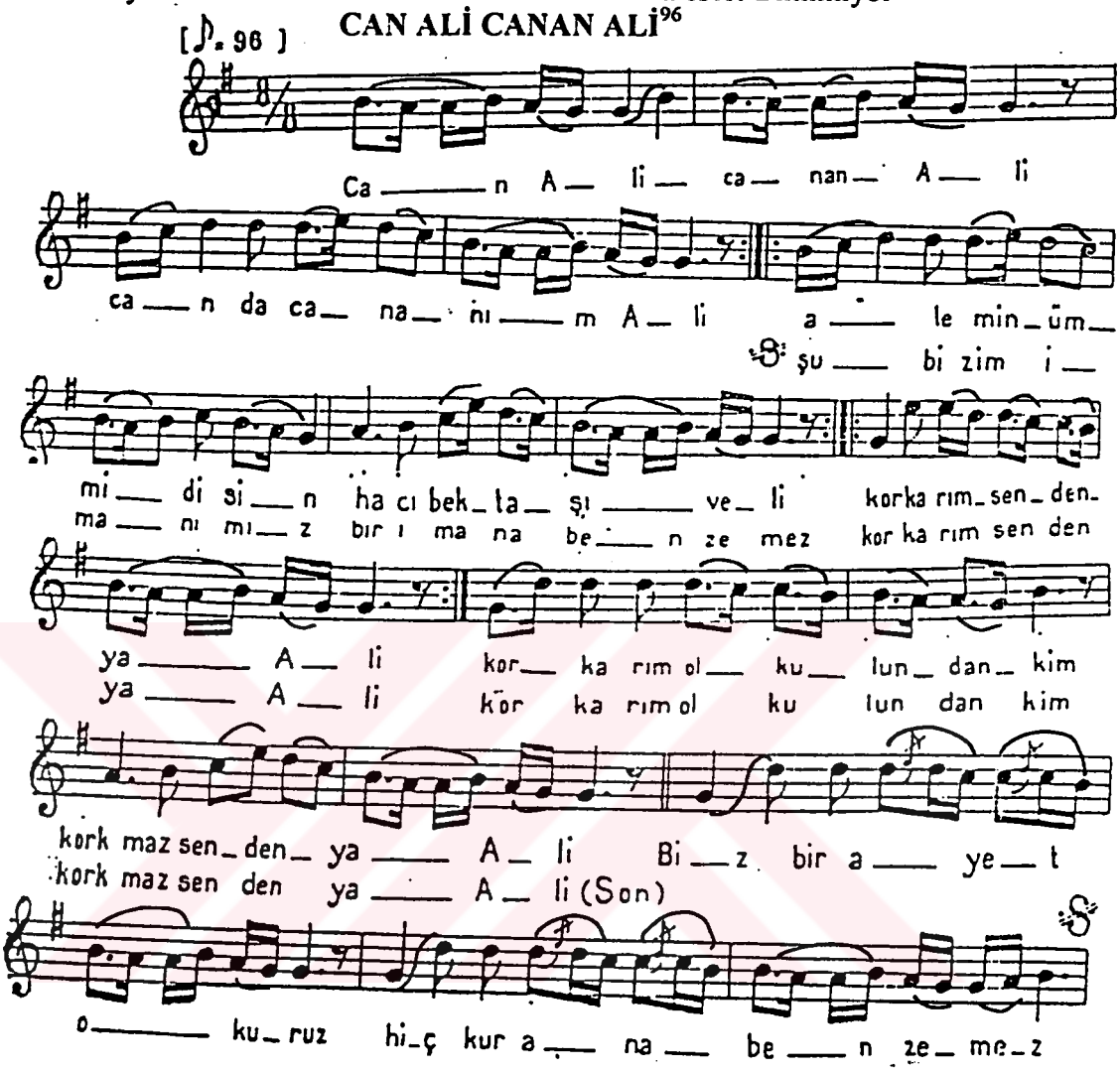

1

Can Ali canan Ali, canda cananım Ali
Alemin ümmidi sensin Hacı Bektaşi Veli
(Nakarat)
(Korkarım senden ya Ali, korkarım ol)
(Kulundan kim korkmaz senden ya Ali)

2

Biz bir ayet okuruz hiç Kur'ana benzemez
Şu bizim imanımız bir imana benzemez
(Nakarat)

3

Kamu cihan okuyor dillerde senin methin
Ali Baba kuluna olsun daim himmetin
(Nakarat)

---

[96] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.205

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Rast 5'lisi ni Rast perdesinde kullanmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Rast perdesinde Rast 5'lisinde karışık müzik cümleleri kullanılmıştır.

9. ve 10 ölçülerde: Rast perdesinde Rast çeşnisi yapılmıştır.

11. ve 12. ölçülerde: Segah perdesinde Segah'lı asma karar yapılarak Rast 5'lisi ile tekrar 13 ve 14. Ölçülere bağlanmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Can Ali canan Ali, canda cananım Ali

Alemin ümidi sensin Hacı Bektaş Veli

Feilatun, Feilatun, Feilatun, Feilun

DERDİM ÇOKTUR

Rast Makamı

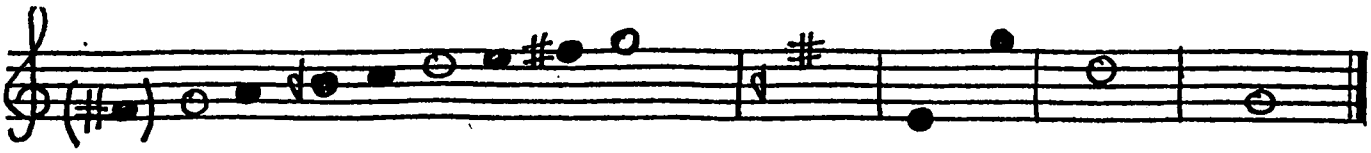

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyir: Çıkıcıdır

c) Usul: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle Sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki "Rast Makamı" dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva perdesinde Rast 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Sofyan

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

DERDİM ÇOKTUR[97]

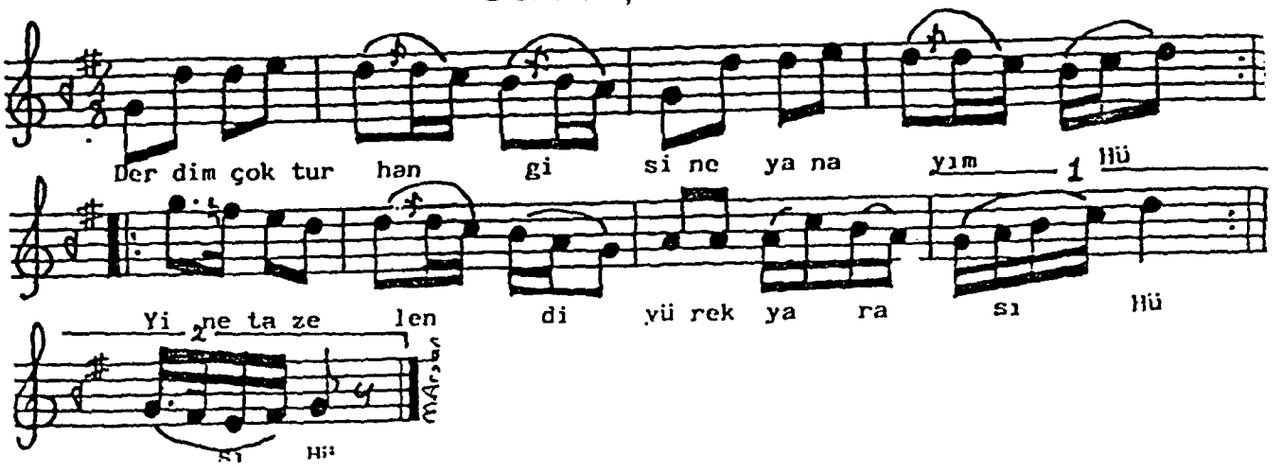

1

Derdim çoktur hangisine yanayım
Yine tazelendi yürek yâresi
Ben bu derde kande derman bulayım
Meğer dost elinden ola çaresi

2

Benim uzun boylu servi reftarım
Yüreğime bir od düştü yanarım
Kıblem sensin yüzüm sana dönerim
Mihrabımdır iki kaşın arası

3

Türlü donlar giyer gülden naziktir
Bülbüle cevr etme gel gül yazıktır
Çok hasretlik çektim bağrım eziktir
Güle güle gelir canlar parası

4

Dildar ile muhabbete doyulmaz
Muhabbetten kaçan insan sayılmaz
Münkir üflemekle çerag söyünmez
Tutuşunca yanar aşkın çırası

5

Pir Sultan Abdal'ım yüksek uçarsın
Selamsız sabahsız gelip geçersin
Aşku muhabbetten niçin kaçarsın
Böyle midir yolumuzun türesi

---

[97] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.35

NEFESİ ANALİZİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Dügah perdesinde Uşşak'lı kalış göstererek, Rast perdesinde Rast 5'lisini kullanmış ve güçlü neva perdesi üzerinde yarım kalış yapmıştır.

5. 6. 7. 8. Ve 9. Ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li Rast perdesinde Rast'lı (Acemli Rast dizisi), Dügah Perdesinde Uşşaklı ve tekrar Rast'ta Rast'lı tam kalış göstermiştir.

Not: Simetrik genişleme alanı olan Rast makamı ana dizisinin pest taraftan genişelemesine müteakip Hüseyni Aşiran perdesinde Uşşak 4'lüsü mevcuttur.

GÜFTENİN ANALİZİ

11'li Hece Vezni

Derdim çoktur hangisine yanayım	4+7	a	
Yine tazelendi yürek yaresi.	6+5	b	-yım. Zengin kafiye
Ben bu derde kande derman bulayım	4+7	a	-esi. Zengin kafiye
Meger dost elinden ola çaresi.	6+5	b	
Benim uzun boylu servi reftarım	6+5	c	
Yüregime bir od düştü yanarım	4+7	c	-arım, –erim. Redif
Kıblem sensin yüzüm sana dönerim	4+7	c	
Mihrabımdır iki kaşın arası	4+7	b	

GÖNÜLDEN GÖNÜLE

Rast makamı

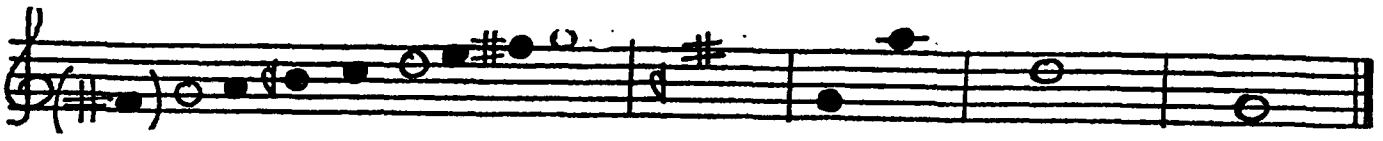

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyir: Çıkıcıdır.

c) Usul: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisidir.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerind Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

GÖNÜLDEN GÖNÜLE[98]

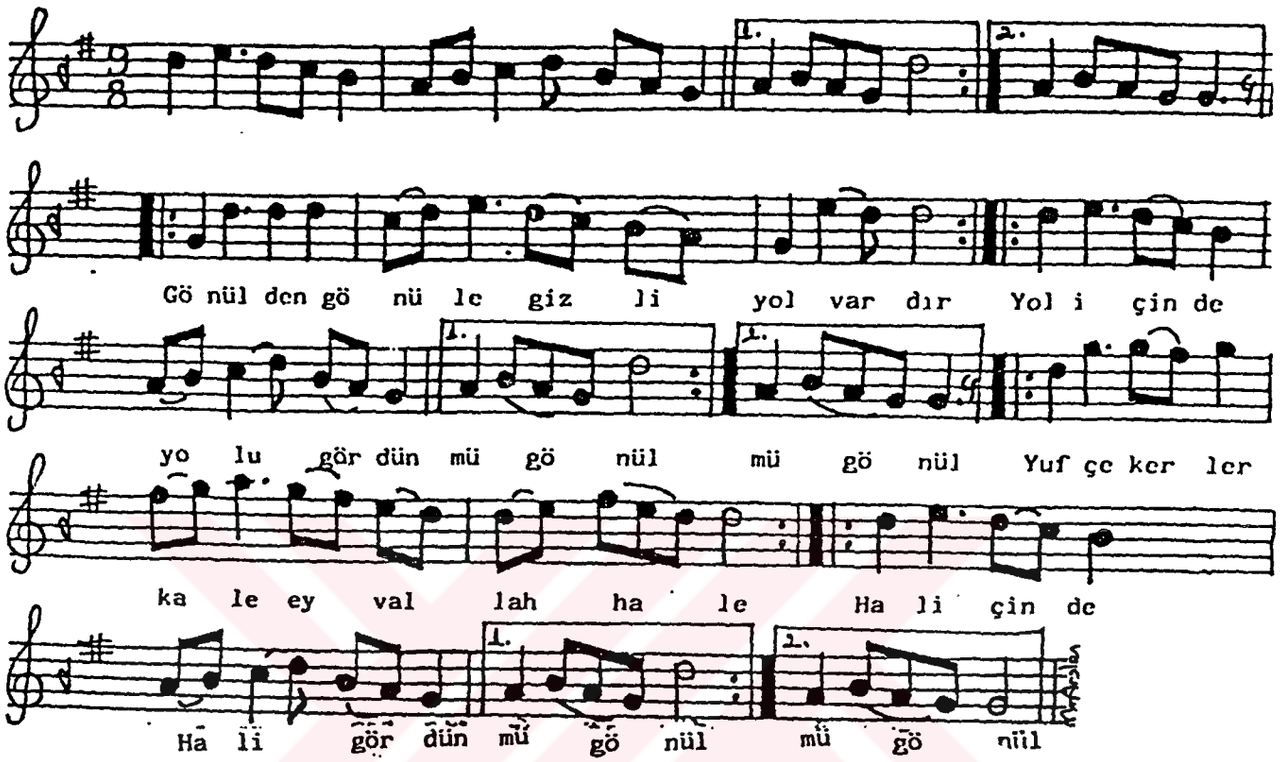

Gönülden gönüle gizli yol vardır.
Yol içinde yolu gördün mü gönül?
Yuf çekerler kale, evyallah hâle
Hâl içinde hâli gördün mü gönül?

Nasıl meth edeyim şahım Haydarı
Hacı Bektaş Veli Ulu Hünkarı.
Türlü çiçeklerden bal alır arı
Bal içinde balı gördün mü gönül?

On iki İmama kokar sünbüller,
Anın aşkı ile öter bülbüller.
Baharda açılır tazece güller.
Gül içinde gülü gördün mü gönül?

Muhammed şefaat edecek sana,
Pirim Ali gibi ere tapsana.
Her göle konar mı sevdalı suna?
Göl içinde gölü gördün mü gönül?

Hakkın birliğine demişiz beli.
Söyleyen (Turgut) tur, söyleten Ali.
Cümlenin üstünde Allahın eli.
El içinde eli gödün mü gönül?

---

[98] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.123

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisinde karışık gezindikten sonra güçlü Neva perdesi gösterilmiş ve Yerinde Rast 5'lisiyle tam kalış yapmıştır.

5. 6. Ve 7. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisi tekrar gösterilerek Neva perdesindeki Rast 4'lüsünün ikinci derecesi olan Hüseyni perdeside gösterilerek yerinde Rast 5'lisine tekrar geçmiş ve güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

8. 9 Ve 10 ölçülerde: Neva perdesindeki Rast 4'lüsünün ikinci derecesi olan Hüseyni perdesini tekrar kullanmış ve Yerinde Rast 5'lisini bir kere daha göstermiştir.

11. ölçüde: Yerinde Rast 3'lüsünü kullanarak Rast perdesinde tam kalış yapmıştır.

12. 13. Ve 14. Ölçülerde: Gerdaniye perdesindeki Naziri Rast 5'lisinin ikinci derecesi olan Muhayyer perdesinide kullanarak Neva perdesindeki Rast 4'lüsüne geçerek güçlü Neva perdesinde Rast çeşnisini oluşturmuştur

Not 1: 12. 13. Ve 14. Ölçüler Nefesin meyan kısmıdır.

Not 2: Gerdaniye perdesindeki Naziri Rast 5'lisinden kasdedilen ifade Rast makamı ana dizisinin genişlemiş kısmıdır.

15. 16. 17. Ve 18. Ölçülerde 8. 9. 10 Ve 11. Ölçülerin aynısıdır.

Not 3: Bu kısım nefesin nakarat kısmı olarakta düşünülebilir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Gönülden gönüle gizli yol vardır	6+5	a	
Yol içinde yolu gördün mü gönül?	6+5	b	içinde yolu gördünmü gönül
Yuf çekerler kale, eyvallah hale	6+5	c	redif
Hal içinde hali gördünmü gönül?	6+5	b	-l. yarım kafiye
Nasıl meth edeyim Şahım Haydarı	6+5	d	
Hacı Bektaş Veli Ulu Hünkarı.	6+5	d	-arı. zengin kafiye
Türlü çiçeklerden bal alır arı	6+5	d	
Bal içinde balı gördünmü gönül	6+5	b	

HAN BAGINA KURULMUŞ AŞIKLARIN OTAĞI

Rast makamı

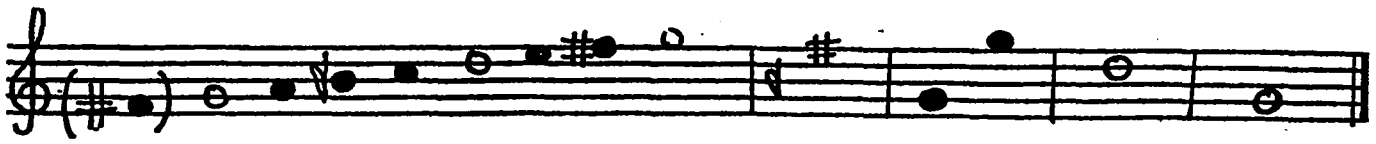

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı :Rast perdesidir

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 3 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisidir.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerind Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Semai

Güfte: M. A. Hilmi Dedebaba
Beste: Bilinmiyor

HAN BAĞINA KURULMUŞ AŞIKLARIN OTAĞI[99]

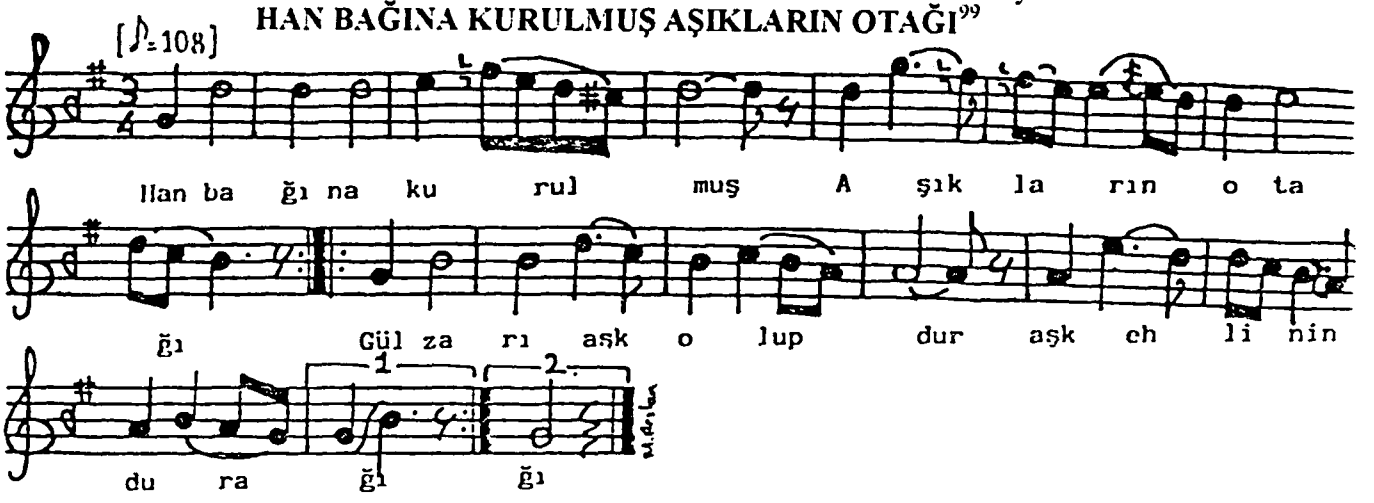

Hanbağına[1] kurulmuş aşıkların otağı
Gülzarı aşk oluptur aşk ehlinin durağı
Gel pir evine aşık eyle özünü puhte
Yanuptur aşk otuna erenlerin ocağı
Hak nûr kudretinden lutfeyleyip oyarmış
Mahşerde dahi sönmez aşıkların çırağı
Ey sakii meveddet sun bize aşk meyinden
Buseylesin hemişe mestâneler ayağı
Mescûdumuz cemâli yar olduğunu nihan tut
Faş olmasın bu esrar vardır yerin kulağı
Gir kalbi mümine sen her cânibe sücûd et
Tefrik olur mu beytin etrafı solu sağı
Hilmî özün hemişe dervişi derdimend et
Dostun müdam oluptur dertli gönül konağı

---

[99] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.73

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. Ölçülerde: Rast makamının karara perdesi olan Rast perdesi ile nefese başlanmış. Rast makamının güçlü perdesi Neva perdesinde geçici olarak yarım kalış yapılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: İnici şekilde kullanılmış Neva perdesinde Buselik 3'lüsü (yedenli) görülmektedir.

5. 6. Ve 7. ölçülerde: Aynı geçkinin (Neva perdesinde Buselik) melodi değişikliği ile değiştirilmiş şeklini göstermiştir.

8. Ölçüde: Rast makamının üçüncü derecesi olan Segah perdesi ile asma kalış yapmıştır.

9. Ölçüde: Karar perdesi (Rast perdesi) ile üçüncü dereceyi (Segah perdesi) göstermiştir.

10. 11. Ve 12. ölçülerde: inici olarak kullanılmış ve aynı zamanda Rast makamının önemli geçkilerinden olan Uşşak geçkisi (Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü) kullanılmıştır. Tekrar Dügah Perdesini kullanarak Hüseyni makamının güçlüsü olan Hüseyni perdesinden aşağıya doğru inici olarak Hüseyni 5'lisini kullanmıştır.

13. 14. 15. Ve 16. ölçülerde: İnici Rast 3'lüsünü kullanarak dönüş itibarı ile tekrar üçüncü derece olan Segah perdesinde asma kalış yapmıştır(birinci dolap).

17. Ölçüde: Kararperdesi olan Rast perdesinde karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü Hece Vezni

Han bağına oturmuş aşıkların otağı	7+7	a	
Gülzar-ı aşk olupdur aşk ehlinin durağı	7+7	a	
Gel pir evine aşık eyle özünü puhte	7+7	b	
Yanuptur aşk oduna erenlerin ocağı	7+7	a	-ğı. Yarım kafiye
Haknur-i kudretinden lütfeyleyip uyarmış	7+7	c	
Mahşerde dahi sönmez aşıkların çerağı	7+7	a	
Eysaki-i meveddet sun bize aşk meyinden	7+7	d	
Pus eylesin hemişe mestaneler ayağı	7+7	a	

HİMMET EYLE BİZE SAKİİ DEVRAN

Rast Makamı

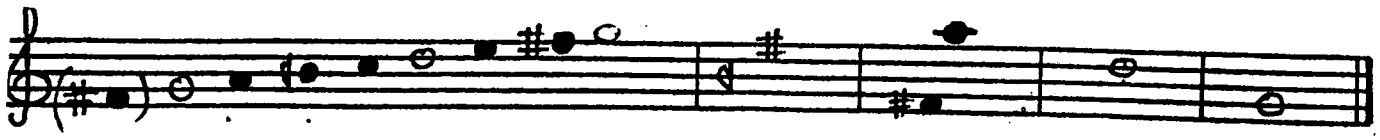

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 4 + 4

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerinde "Rast makamı" dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva perdesinde Rast 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast **Güfte:** Bilinmiyor
Usul: Düyek **Beste:** Bilinmiyor

HİMMET EYLE BİZE EY SAKİİ DEVRAN[100]

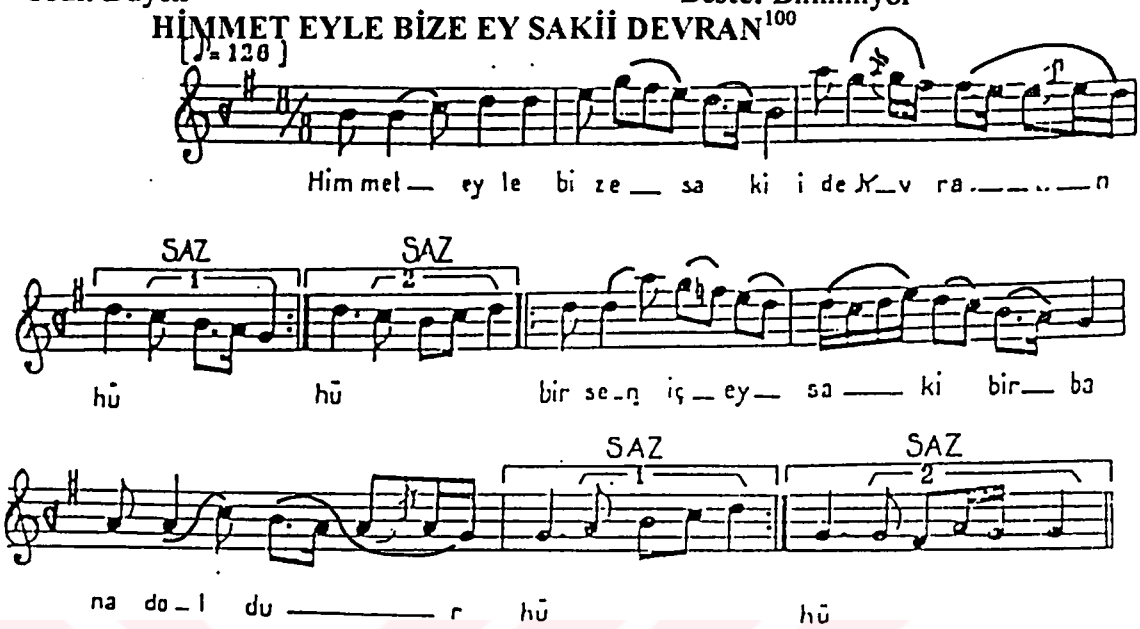

1
Himmet eyle bize sakii devran
Bir sen iç ey saki bir bana doldur
Böyledir usûlü meclisin her an
Bir sen iç ey saki bir bana doldur

2
Cem olduk bir yerde cümle muhibban
Ref' oldu hicaplar kalmadı güman
Gönlümüz şad olsun sürelim devran
Bir sen iç ey saki bir bana doldur

3
Aşk ola bu meydan içre geldinse
Canın feda edip serden geçtinse
Ayini Cem içre saki oldunsa
Bir sen iç ey saki bir bana doldur

4
Mezhebim sorarsan derler Caferî
Pirimiz Hünkârdır hem de Rum eri
Kevser şarabından doldur ey peri
Bir sen iç ey saki bir bana doldur

5
Geçti kamu korku gelmez hiç uyku
Mushafı kübradır Âdemi oku
Demden geri kalmaz harabattır bu
Bir sen iç ey saki bir bana duldur

---

[100] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.192

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. Ölçülerde: Segah Perdesinde Segah'lı tam kalış göstermiştir.

3. 4. ve 5. Ölçülerde: Güçlü Neva perdesinde Rast'lı yarım kalış göstermiştir.

6. 7. 8 .9. ve 10.Ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li, Rast perdesinde Rast'lı Dügah perdesinde Uşşak'lı kalışlar göstermiştir.

11. Ölçüde: Rast perdesinde Rast'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Himmet eyle bize sakii devran	6+5	a	
Bir sen iç ey saki bir bana doldur	6+5	b	-an. redif
Böyledir usulü meclisin her an	6+5	a	-r. yarım kafiye
Bir sen iç ey saki bir bana doldur.	6+5	b	nakarat
Cem olduk bir yerde cümle muhibban	6+5+	c	
Ref'oldu hicaplar kalmadı güman	6+5	c	
Gönlümüz şad olsun sürelim devran	6+5	c	-an. redif
Bir sen iç ey saki bir bana doldur	6+5	b	

İÇTİGİMİZ BU DOLULAR

Rast Makamı

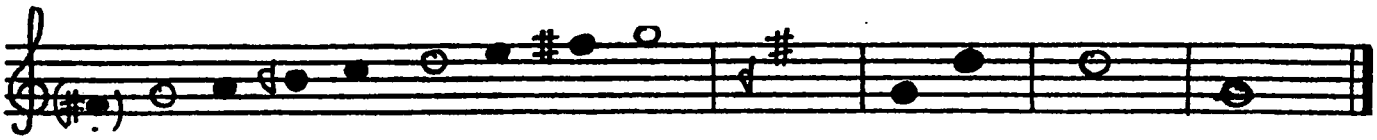

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı:Rast makamı.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2 + 3 + 2 + 2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle Sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dizi itibariyle "Rast makamı" dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva perdesinde Rast 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Koyun Baba
Beste: Bilinmiyor

İÇTİĞİMİZ BU DOLULAR[101]

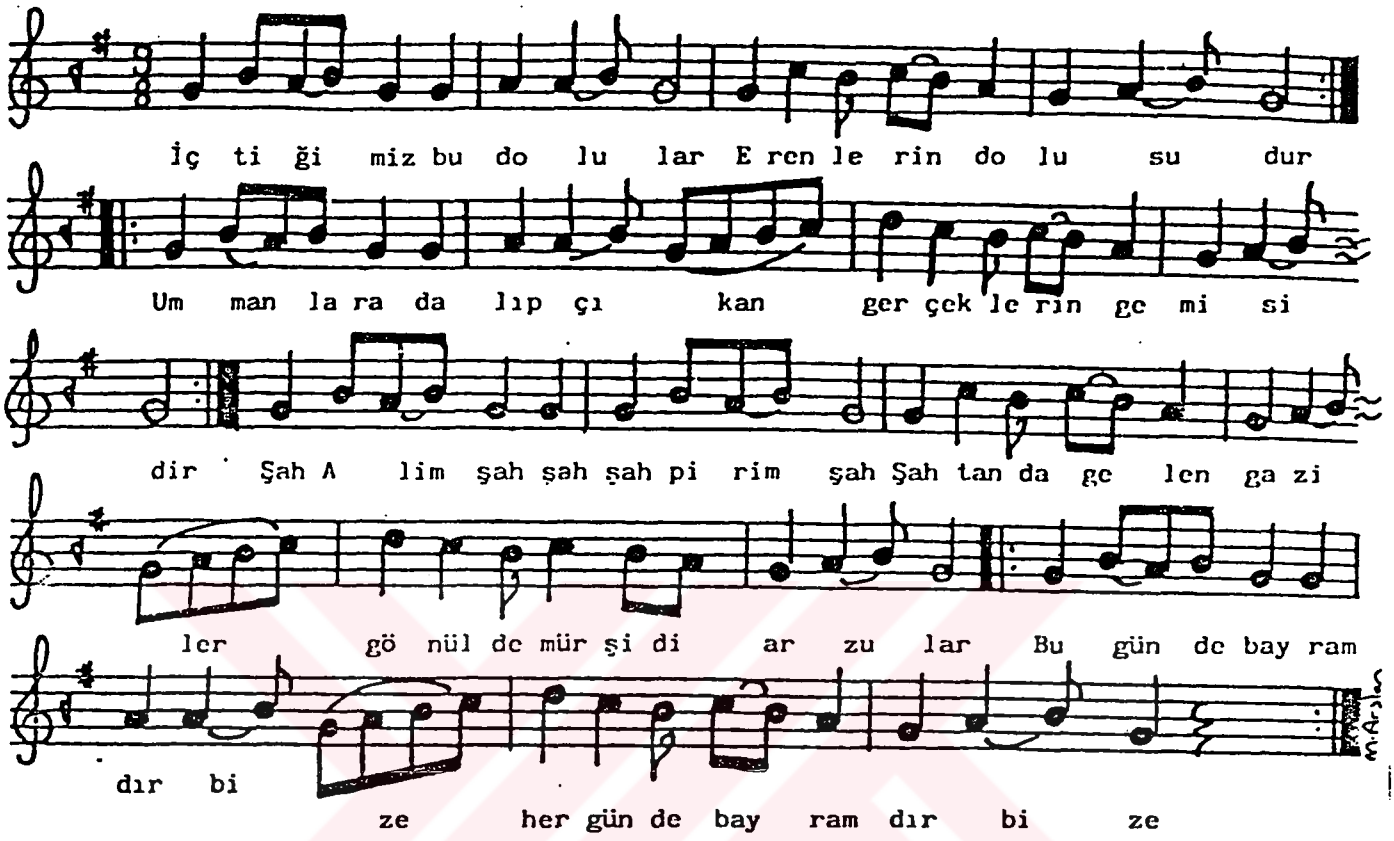

İçtiğimiz bu dolular
Erenlerin dolusudur.
Ummanlara dalıp çıkan
Gerçeklerin gemisidir.

Şah Alim Şah-şah Şah Pirim Şah.

Şahtan da gelen gaziler
Gönül de mürşidi arzular.
Bu gün de bayramdır bize
Her gün de bayramdır bize.

Yer yüzüne nazar salan
Düşmüşlerin elin alan
Yeşil sancak ile gelen
On iki imam çerisidir.

Nakarat.

Ulu şarlar bedestanlar
Al çiçekli gülistanlar
Elâ gözlü mestaneler
Evliyalar korusudur.

Nakarat.

Hiç ummana dalmadın mı
Dalıp gevher almadın mı
Talıp yola gelmedin mi
Yine kendi bilisidir.

Nakarat.

(Koyun Baba) didara bak
Mansur kemendin boynuna tak
Neslmi oldu Hak'la Hak
Yüzdükleri derisidir.

---

[101] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.79-80

NEFESİN ANALİZİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Rast 4'lüsünü kullanmıştır.

5. 6. 7. ve 8. ölçülerde: İlk 4 ölçülerdeki müzikal özellikleri taşır.

9. 10 ve 11. ölçülerde: İlk üç ölçülerle aynıdır.

12. ölçüde: Rast perdesindeki Rastlı tam kalış yapmıştır.

13. ve 14. Ölçülerde: Dügah perdesinde Uşşak'lı ve Rast perdesinde Rastlı tam kalış göstermiştir.

15. 16. 17. ve 18. Ölçülerde: İlk 4 ölçünün aynısıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

İçtiğimiz bu dolular	4+4	a	
Erenlerin dolusudur.	4+4	b	
Ummanlara dalıp çıkan	4+4	c	-udur, -idir. redif
Gerçeklerin gemisidir.	4+4	b	-us, -is. tam kafiye

Şah Alim Şah-şah Şah Pirim Şah.

Şahtan da gelen Gaziler	3+5	d	
Gönülde mürşidi arzular.	3+5	d	-ler, -lar. redif.
Bu gün de bayramdır bize	3+5	e	-zi, -zu. tam kafiye
Her gün de bayramdır bize.	3+5	e	nakarat

MEYDAN BEYT-ÜL MUKADDES

Rast Makamı

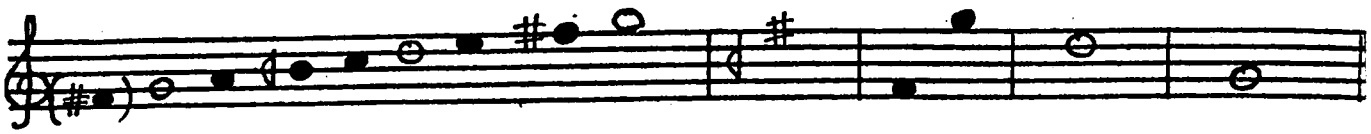

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisidir.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerind Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi:

Makamı: Rast
Usul: Aksak

Güfte: Zeki Onaran
Beste: Zeki Onaran

MEYDAN BEYTÜL MUKADDES[102]

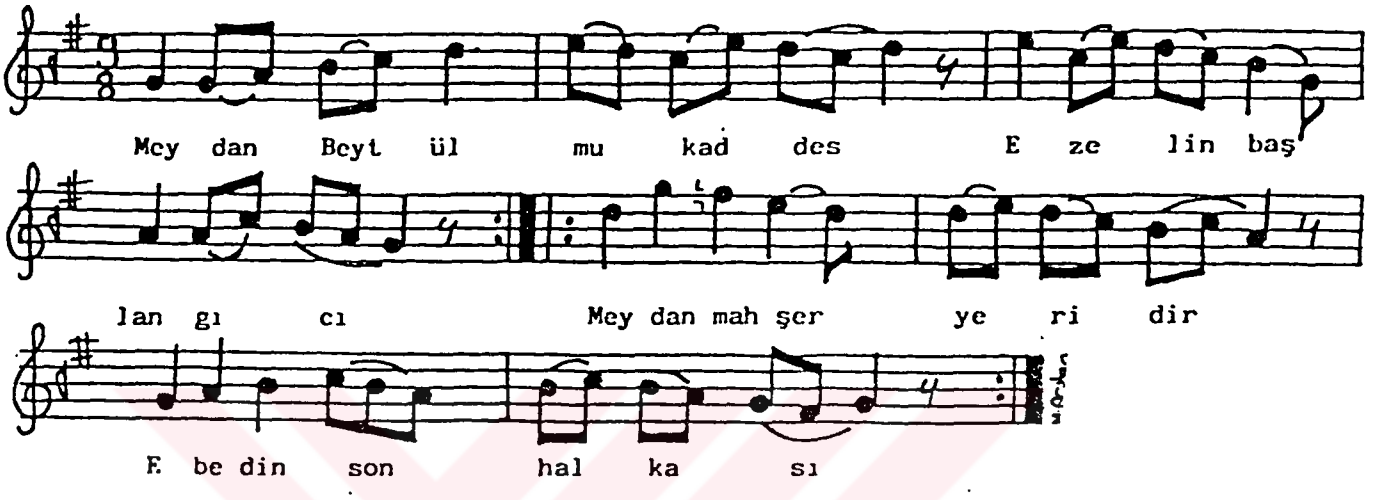

Meydan, Beyt-ül Mukaddes
Ezelin başlangıcı.
Meydan mahşer yeridir
Ebed'in son kalkası.

Meydan, ezeli kudret
Âdem'in önü-sonu.
Tecelli makamıdır.
Herkes bilmeli bunu.

Aşıklar cennetidir
İlâhi aşk bahçesi.
Meydan, bir oyuncunun
Mutlak ölüm sahnesi.

Meydanda niyaz vardır
Mirac'a varmak için.
Meydan ki bir kabirdir
Ölmeden ölen için.

Meydandır aşk Kâbesi
Cemâle yönelenin.
Meydan kurban yeridir
Uğrunda can verenin.

Ruhları aydınlatır
Ol Taht-ı Muhammedi.
Meydan hakikat yeri
Mürşittir penceresi.

(Can Zeki) nin duyduğu
Ezan'ı muhabbettir.
Meydan, Hü Allah diye
Yüz sürülen Mabet'tir...

---

[102] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.137

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Rast perdesinde Rast 5'lisini kullanıp güçlü Neva perdesine gelinmiştir.

2. ölçüde: Güçlü Neva perdesi civarında melodik cümleler kullanılarak güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

3. ölçüde: Yerinde inici Rast 5'lisini göstermiştir.

4. ölçüde: Rast makamının 2. Derecesi olan ve aynı zamanda üzerinde Uşşak geçgisi bulunan Dügah Perdesini asma kalış perdesi olarak kullanılıp tekrar Rast perdesine gelmiştir.

5. ölçüde: Neva perdesinde inici Buselik 4'lüsünü kullanmıştır.

6. ölçüde: Dügah Perdesinde inici Uşşak 4 lüsünü göstermiştir.

7. Ölçüde: Rast perdesinde Rast 3'lüsünü ve inici Uşşak 3'lüsünü kullanmıştır.

8. Ölçüde: Yedenli bir şekilde karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li hece vezni

Meydan Beyt-ül mukaddes

Ezelin başlangıcı

Meydan mahşer yeridir.

Ebedin son kalkası

Meydan ezeli kudret

Ademin önü-sonu

Tecelli makamıdır

Herkes bilmeli bunu

NEVRUZİYE

Rast Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesi.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2 + 2 + 2 + 3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerinde "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki "Rast Makamı" dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Aksak (Yörükce)

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

NEVRUZİYE[103]

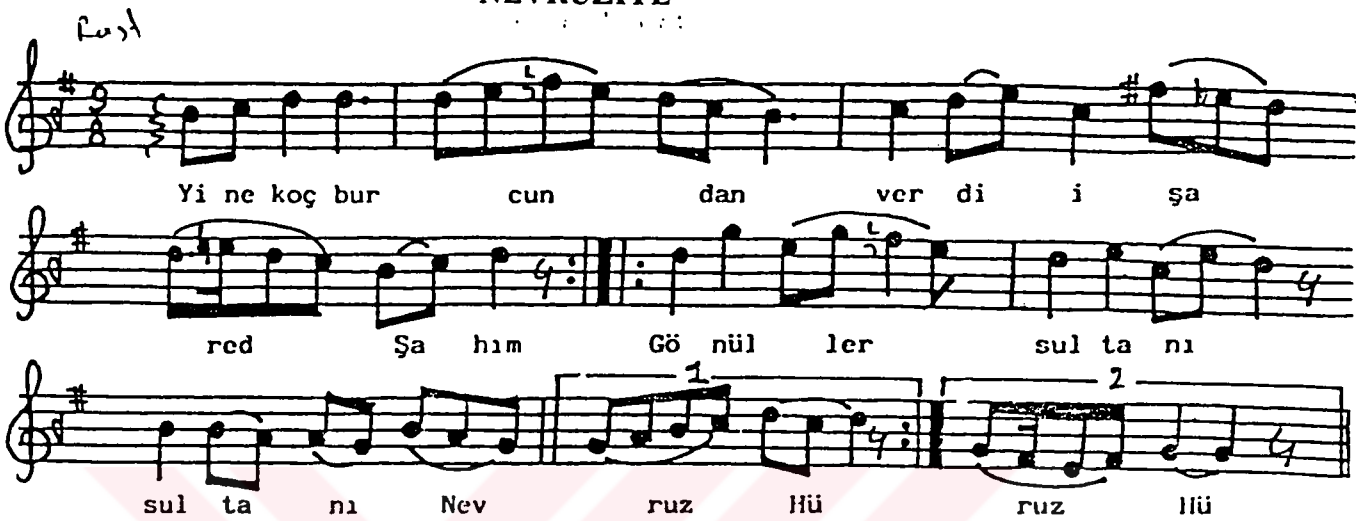

Yine koç burcundan verdi işaret (şahım)
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz (Hü)
Gösterdi yüzünü Şah-ı Velayet
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz

Beytullah içinde eyledi zuhur
Onun ile Kabe kazandı onur
Aşıklara sunan bade-yi tahur
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz

Meclisler donandı açıldı meydan
Çerağlar uyandı kuruldu erkan
Cemal-i nuruyla gark oldu cihan
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz

Yeşillendi bağlar açtı sünbüller
Şakıdı bülbüller şad oldu güller
Sazlar cuşa geldi çözüldü diller
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz

Nevruzunuz (Turgut Baba) aşk olsun
Kalbiniz nur ile İmanla dolsun
Canlar sevdiğinden bir dolu alsın
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz

[103] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.128

NEFESİN ANALİZİ

1. ve 2. Ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 3'lüsü olan Acem perdesini kullanarak Segah perdesinde eksik ferahnak çeşnili asma karar yapmıştır.

3. ölçüde: Çargah Perdesinde Çargah 3'lüsüne, Neva perdesinde Hicaz 3'lüsünü eklemiştir.

4. Ölçüde: Rast 5'lisinin üçüncü derecesi olan Segah perdesini kullanarak Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

5. ve 6. ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 4'lüsünü kullanmış ve Çargah perdesinde Çargah çeşnisiyle birlikte göülü neva perdesinde yarım kalış yapmıştır.

7. ve 8. Ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisinini 3. Derecesi olan Segah perdesini alarak Rast perdesinde Rast 3'lüsünü kullanmış, Yerinde Rast 5'lisinde dolaştıktan sonra Güçlü Neva Perdesinde yarım kalış yapmıştır.

9. ölçüde: Hüseyni aşiran perdesinde simetrik Uşşak 4'lüsünü kullanmış ve Yerinde Rast perdesinde tam kalış yapmıştır.

Not: Hüseyni Aşiran perdesindeki simetrik Uşşak 4'lüsü Yegah pedesindeki simetrik Rast 4'lüsünün devamı olan dizinin sesleridir.

GÜFTENİN ANALİZİ

11'li Hece Vezni

Yine koç burcundan verdi işaret (şahım)	6+5	a	
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz (Hü)	6+5	b	-et. Tam kafiye
Gösterdi yüzünü Şah-ı Velayat	6+5	b	
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz (Hü)	6+5	b	nakarat
Beytullah içinde eyledi zuhur	6+5	c	
Onun ile Kabe kazandı onur	6+5	c	-ur. tamkafiye
Aşıklara sunan bade-yi tahur	6+5	c	
Gönüller sultanı Sultan-ı Nevruz (Hü)	6+5	b	

PERVANE OLUP ŞEM'İNE

Rast Makamı

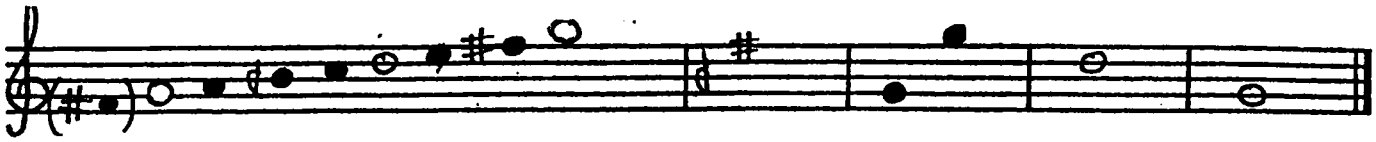

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Sofyan

Güfte: Kazım
Beste: Bilinmiyor

PERVANE OLUP ŞEM'İNE[104]

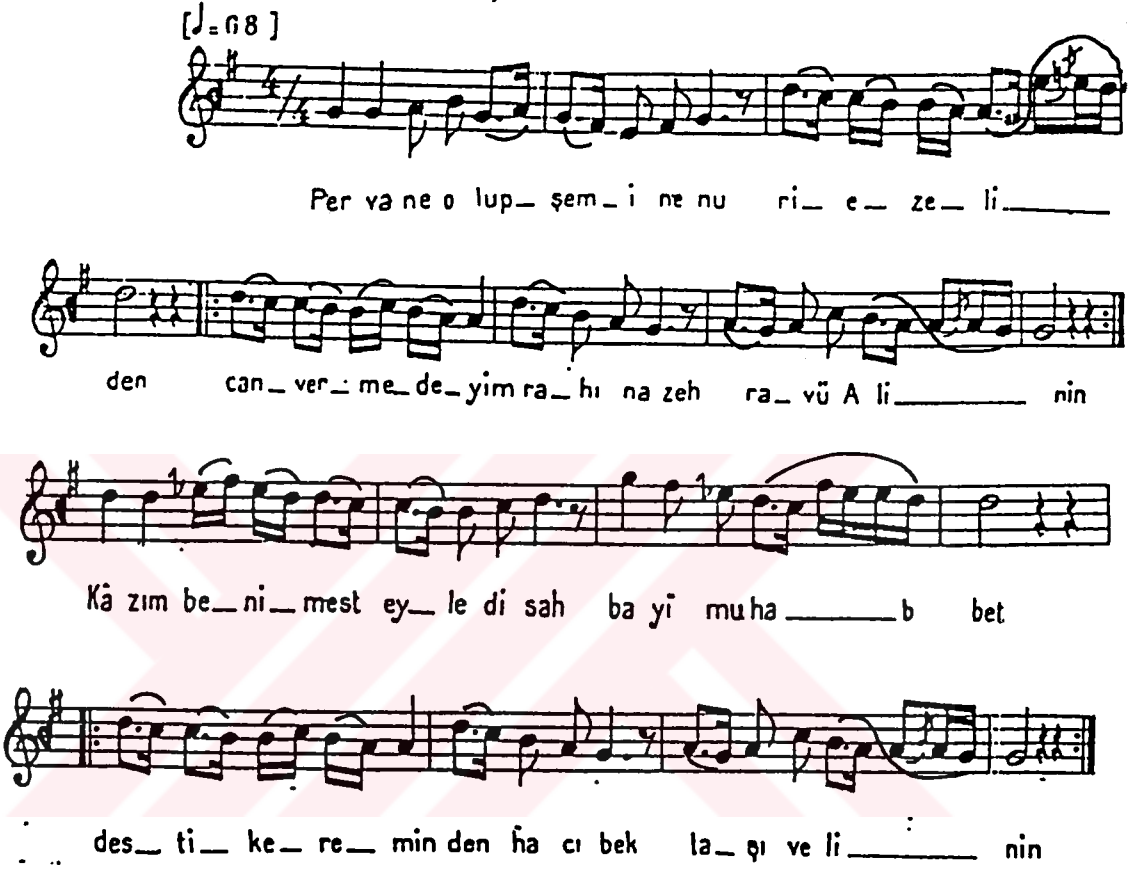

Pervane olup şem'ine nuri ezelinin
Can vermedeyim rahına Zehra vü Ali'nin
Kâzım beni mesteyledi sahbayı muhabbet
Desti kereminden hacı Bektaşı Velinin

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

[104] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.193

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Rast makamının karar perdesi olan Rast perdesi ile nefese başlanmıştır.

2. ölçüde : Makamın pest tarafından genişlemesini kullanarak Hüseyni aşiran perdesini göstermiş, buradan tekrar karar Rast perdesine gelinmiştir.

3. ölçüde: Makamın güçlüsü olan Neva perdesinden itibaren inici olarak kullanılmış olan Uşşak dörtlüsünü göstermiştir.

4. ölçüde: Yeniden güçlü Neva perdesinde yarım kalı yapmıştır.

5. ölçüde Güçlü Neva perdesindesinden itibaren inici Uşşak 4'lüsünün geçici olarak kullanmıştır.

6. ölçüde: Tekrar güçlü Neva perdesindesinden itibaren inici olarak kullanılan bir Rast 5'lisini görüyoruz.

7. ve 8. ölçülerde: Dügah perdesi civarından melodik cümleler kullanılarak 8. Ölçüdeki karar perdesi olan Rast perdesine gelinmiştir.

9. ölçüde: Neva perdesi üzerinde çıkıcı Hicaz 3'lüsünü gösterip Çargah perdesinde Nikriz geçgisi kullanılmıştır.

10. ölçüde: Tekrar güçlü Neva perdesine gelinmiştir.

11. ölçüde: Tekrar Nikriz geçgisini kullanmıştır.

12. ölçüde: Güçlü Neva perdesinde yarım kalış yapılmıştır.

13. 14. 15. Ve 16. Ölçülerde: Sırasıyla güçlü Neva perdesinden itibaren Dügah Perdesinde inici olarak kullanılmış Uşşak 4'lüsünü, Neva perdesinden itibaren Rast perdesinde inici olarak kullanılmış. Rast 5'lisini göstererek Dügah Perdesi üzerinde (civarında) melodik cümleler yaparak Rast perdesinde karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü hece vezni

Pervane Olup Şem'ine nuri ezelinin	a	
Can vermedeyim rahına Zehra vü Ali'nin	a	-nin. redif
Kazım beni mest eyledi Sahbayı muhabbet	b	-Ali. zengin kafiye
Desti kereminden Hacı Bektaş Veli'nin	a	

ŞAHDAMARDAN YAKIN

Rast makamı

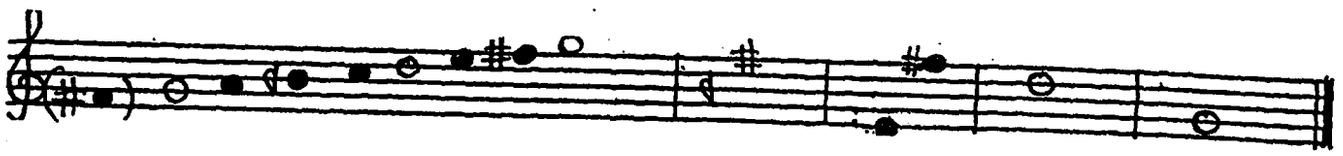

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Duragı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2 + 2 + 2 + 2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Sofyan

Güfte: Kazım Baba
Beste: Bilinmiyor

ŞAHDAMARDAN YAKIN[105]

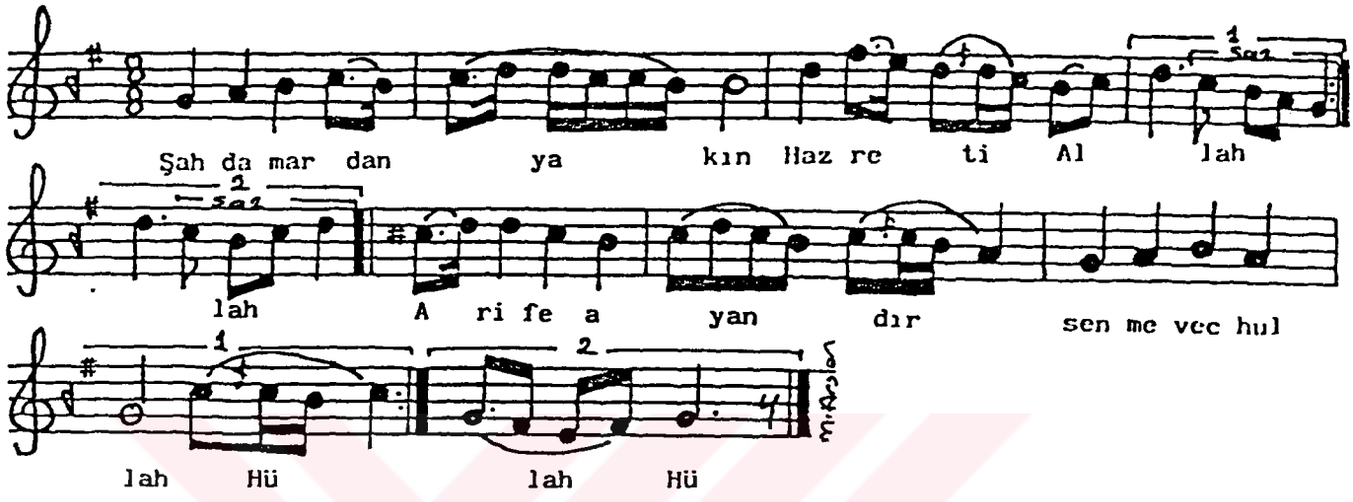

Şah damardan yakın Hazret-i Allah
Arife ayandır semme veçhullah
Zikreyle oturma vakt-ı sehergâh
Allah bir Muhammed Aliye çağır

Çünki hazırdırlar üçü her yerde
Sevdası durur hazin gönüllerde
En karanlık korkunç olan demlerde
Hünkar Hacı Bektaş Veliye çağır

Erenler açmışlar gönülde pazar
Gönül ded'kleri aşkile gezer
Sevda defterine manalar yazar
Balım Sultan Hızır Bâliye çağır

Aliden ayrılma bend ol sıraya
On iki İmama gel iktidaya
Kul kurban ol (Kâzım) Âl-i Abaya
Erenler serveri celiye çağır

---

[105] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.106

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. ölçülerde Yerindeki Rast 5'lisini kullanmıştır. Rast 5'lisinin üçüncü derecesi olan Segah perdesinde asma karar yapmıştır.

3. ve 4. ölçülerde: Neva perdesindeki Rast çeşnisini kullanarak Yerindeki Rast 5'lisine geçmiş. Rast perdesinde yarım karar yapmıştır.

5. ve 6. Ölçülerde: Güçlü Neva perdesini kullanarak Segah perdesinde Segah'lı Asma karar yapmıştır.

7. Ölçüde: Dügah Perdesinde Uşşaklı Asma karar yapmıştır.

8. 9. Ve 10. Ölçülerde Rast 4'lüsünü kullanarak Rast perdesinde yedenli tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Şah damardan yakın Hazret-i Allah	6+5	a	
Arife ayandır semme vechullah	6+5	a	-ye çağır. redif
Zikreyle oturma vakt-ı sehergah	6+5	a	-ali. zengin kafiye
Allah bir Muhammed Aliye çağır	6+5	b	-ah. tam kafiye
Çünki hazırdırlar üçü her yerde	6+5	c	
Sevdası durur hazin gönüllerde	6+5	c	-erde. zengin kafiye
En karanlık korkunç olan demlerde	6+5	c	
Hünkar Hacı Bektaş veliye çağır	6+5	b	

ŞEHİNŞAHI HAVER ALİ

Rast Makamı

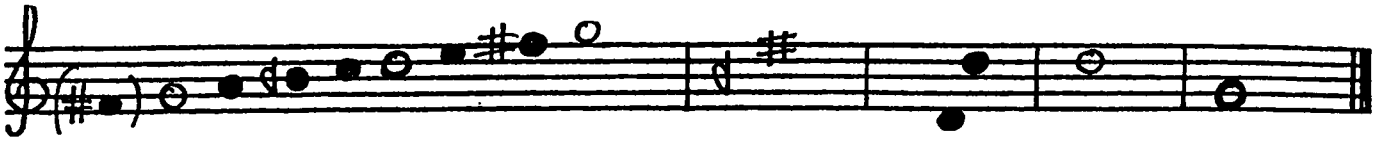

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Yürük Semaî

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

AMAN HEY

ŞEHİNŞAHI HAVER ALİ

[♪= 112]

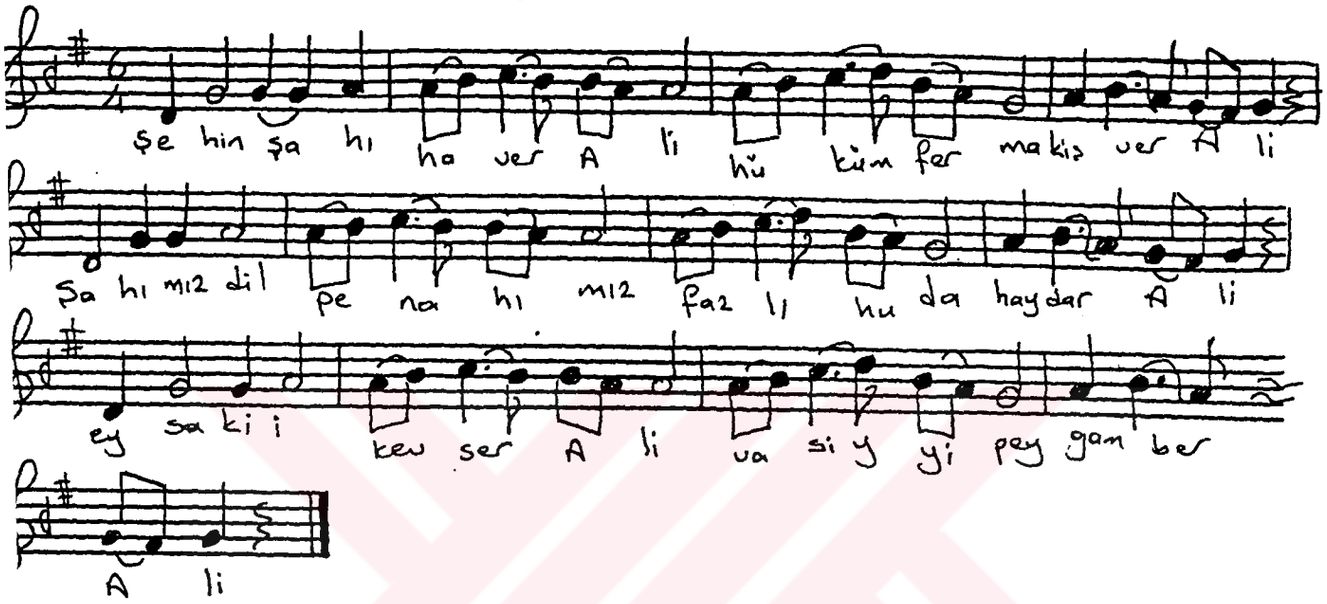

Şehinşahı haver Ali
Hüküm ferma kişver Ali
Şahımız dilpenahımız
Fazlı Hüda Haydar Ali
Ey sakii kewser Ali
Vasiyyi peygamber Ali

---

[106] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.223

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. 4. 5. ve 6. Ölçülerde: Karar perdesiyle nefese başlanmıştır. Dügah perdesinde, inici Uşşak 3'lüsü ve 4'lüsü (çıkıcı) kullanılıp, Rast perdesine gelinmiştir. Tekrar Rast perdesi civarında melodik cümleler yapılarak buradan Dügah Perdesine geçilmiş, Dügah Perdesinde çıkıcı ve inici Uşşak üçlüsünü kullanmıştır.

7. 8. 9. 10. 11. ve 12. Ölçülerde: Çıkıcı Uşşak 4'lüsü Rast perdesi üzerinde inici Rast 5'lisi kullanılıp geçici bir kalış yapılmıştır. Ayrıca; Irak perdesini kullanarak önce Rast perdesinde müzikal gezintiler yapıldıktan sonra Dügah Perdesi üzerinde inici-çıkıcı Uşşak 3'lüsü kullanılıp Rast perdesinde yedenli karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Şehinşahı Haver Ali	4+4	a	
Hüküm ferma kişver Ali	4+4	a	
Şahımız dilpenahımız	3+5	b	
Fazlı Hüda Haydar Ali	4+4	a	-Ali. redif
Eysaki Kavser Ali	3+5	a	-er. tam kafiye
Vasii peygamber Ali	3+5	a	

UYUR İDİ UYARDILAR

Rast makamı

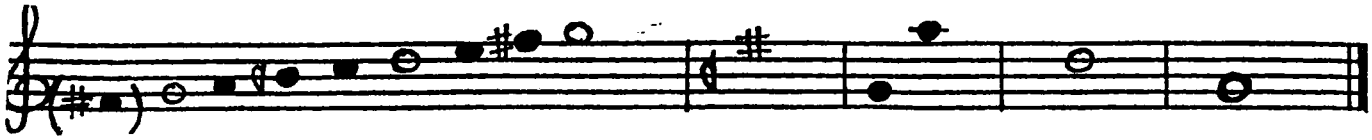

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Zek Onaran

UYUR İDİK UYARDILAR[107]

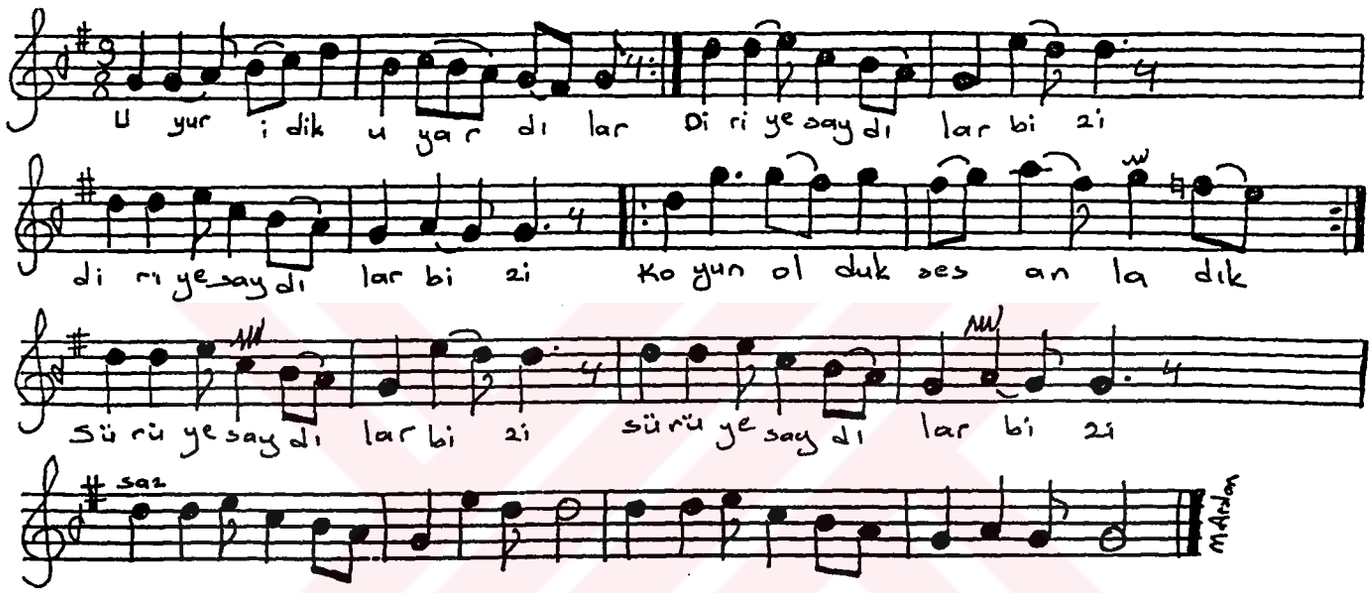

Uyur idik uyardılar
Diriye saydılar bizi.
Koyun olduk ses anladık
Sürüye saydılar bizi.

Sürülüp kasaba gittik
Kanara'da mekân tuttuk.
Didâr defterine yettik
Ölüye saydılar bizi.

Halimizi hal eyledik
Yolumuzu yol eyledik
Her çiçekten bal eyledik
Arı'ya saydılar bizi.

Aşk defterine yazıldık
Sır divanına dizildik
Bal olduk şerbet ezildik
Doluya saydılar bizi.

(Pir Sultan) ım eder şunda
Çok keramet var insanda
O cihanda bu cihanda
Ali'ye saydılar bizi...

---

[107] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.42

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. Ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisini kullanarak güçlü Neva perdesinde yarım karar göstermiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisini göstermiş ve Rast perdesinde Rast'lı tam kalış yapmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Tiz durak Gerdaniye perdesini açarak, Hüseyni perdesinde Kürdili yarım kalış göstermiştir.

9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: Rast perdesinde Rast 5'lisini kullanmış, güçlü Neva perdesinde yarım karar göstererek Yerinde Rast 5'lisinde tam kalış yapmıştır.

13. 14. 15. Ve 16. ölçülerde: Diğer 9. 10 11. Ve 12. Ölçülerin aynısıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni.

Uyur idik uyardılar	4+4	a	
Diriye saydılar bizi.	3+5	b	-ye saydıla bizi. redif
Koyun olduk ses anladık	4+4	c	-ürü. –iri. zengin kafiye
Sürüye saydılar bizi	3+5	b	
Sürülüp kasaba gittik	3+5	d	
Kanarada mekan tuttuk	4+4	d	-tik, -tuk. redif
Didar defterine yettik		d	-it. –ut. tam kafiye
Ölüye saydılar bizi.	3+5	b	

YAZILMIŞ HÜSNÜNE HARF-İ RABBANİ

Rast makamı

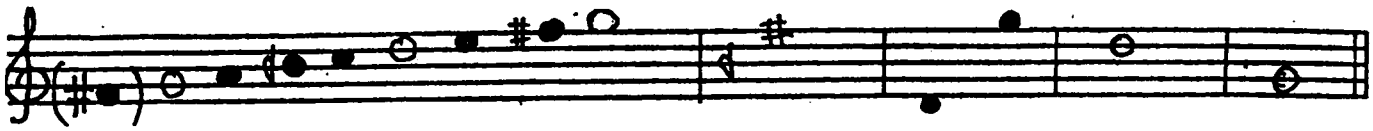

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Rast Makamı dizisidir. (Yerinde Rast 5'lisi + Güçlü Neva Perdesinde Rast 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Al Dökeyim Gevheri)

Makamı: Rast **Güfte:** Turgut Koca
Usul: Sofyan **Beste:** Zeki Onaran

YAZILMIŞ HÜSNÜNE HARF-İ RABBANİ[108]

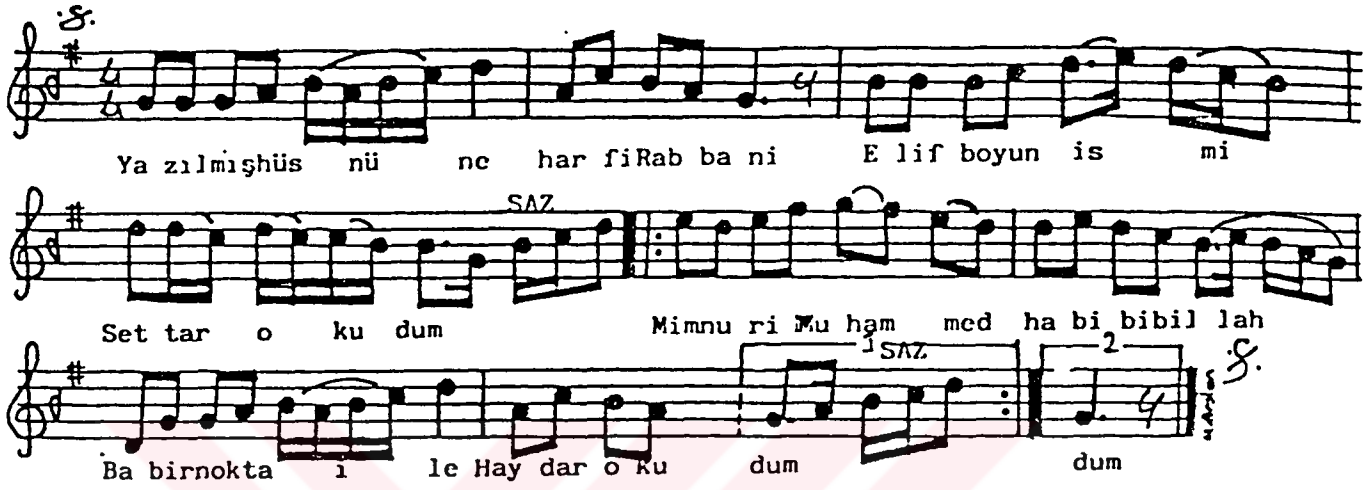

Yazılmış hüsnüne harf-i Rabbani
Elif boyun İsm-i settar okudum.
Mim nur-i Muhammed Habib-i billâh
Ba bir nokta ile Haydar okudum.

Ayan-ı sabite dedim cemalin
Taayyün-i evvel oldu celâlin.
Allemel esmadır sırr-ı kemalin:
Fe Fatıma, Şebber, Şübber okudum.

Sensin alemlere eyleyen rahmet.
Mürüvet kânıdır, Al-i Muhammed.
Vechine nakşetmiş kalem-i kudret
Zeynel Aba, Bakır, Cafer okudum

Kazım ile durduk aşkın darına.
Bezenmiş sıfatı Hakkın nuruna.
Musa Rıza çıkmış gönül Turuna.
Tecellâ-yı zatı ezber okudum.

Otuz iki harftir. Sı vu dü dişin.
Fatihadır, zülfün, kirpikle kaşın.
Tac-ı Saadettir, mübarek başın.
Taki, Naki, Hasan Asker okudum.

(Turgut Abdal) benlik yoktur özünde,
Mağz-ı Kur'an dolu senin sözünde.
Muhammed Mehdinin batın yüzünde.
Hacı Bektaş Veli Hünkâr okudum...

---

[108] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.129

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde:Yerinde Rast 5'lisini kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde:Neva perdesindeki Rast 4'lüsünü kullanarak Yerindeki Rast 5'lisine geçmiştir.

Not 1: Yerinde Rast 5'lisi + Neva perdesindeki Buselik 4'lüsü=Yerinde Acemli Rast dizisi. Yerinde Rast makamı dizisi bazan özellikle inici namelerde bakiye diyezli Fa (Eviç) perdesini atmak suretiyle fa bekar (Acem) perdesini elde eder. Bu durumda Neva perdesi üzerindeki Rast çeşnisi, Buselik çeşnisi haline dönüşür. Bu, yeni gibi görülen bir dizidir. Böyle Rast 5'lisine Buselik 4'lüsünün eklenmesinden meydana gelen diziye acemli rast dizisi denir.[86]

7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Yegan perdesindeki simetrik Rast 4'lüsünü kullanarak, Yerindeki Rast 5'lisine geçmiş ve Yerinde Rast 5'lisi ile tam kalış yapmıştır.

Not 2: Yegah perdesindeki smetrik Rast 4'lüsü Rast makamı ana dizisinin pest taraftan Yegah perdesi üzerinde genişlemiş kısmıdır.

---

[86] İ. Hakkı ÖZKAN., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yay. İstanbul. 1994., s.121.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11 li he ce vezni

Yazılmış hüsnüne harf-i rabbani	6+5	a	
Elif boyun ism-i settar okudum	6+5	b	-okudun. redif
Mim nur-i Muhammed Habib-i	6+5	c	-ar. Tam kafiye
Ba bir nokta ile Haydar okudum	6+5	b	
Ayan-I sabite dedim cemalin	6+5	d	
Taayyun-I evvel oldu celalin	6+5	d	-alin. zengin kafiye
Allemel esmadır sırr-I kemalin	6+5	d	
Fe Fatıma, şebber, şubber okudun	6+5	b	

BENİ CANDAN USANDIRDI

Rast maye makamı

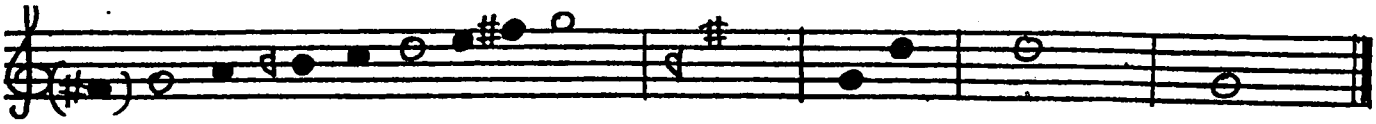

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Uşşak dizisi + Segah dizisi + Rast dizisi = Rast Maye dizisi.

g) Genişlemesi: Makam geniş bir yapıya sahip olduğu için genişlemez.

Makamı: Rast Maye
Usul: Düyek

Güfte: Fuzuli
Beste: Bilinmiyor

BENİ CANDAN USANDIRDI[109]

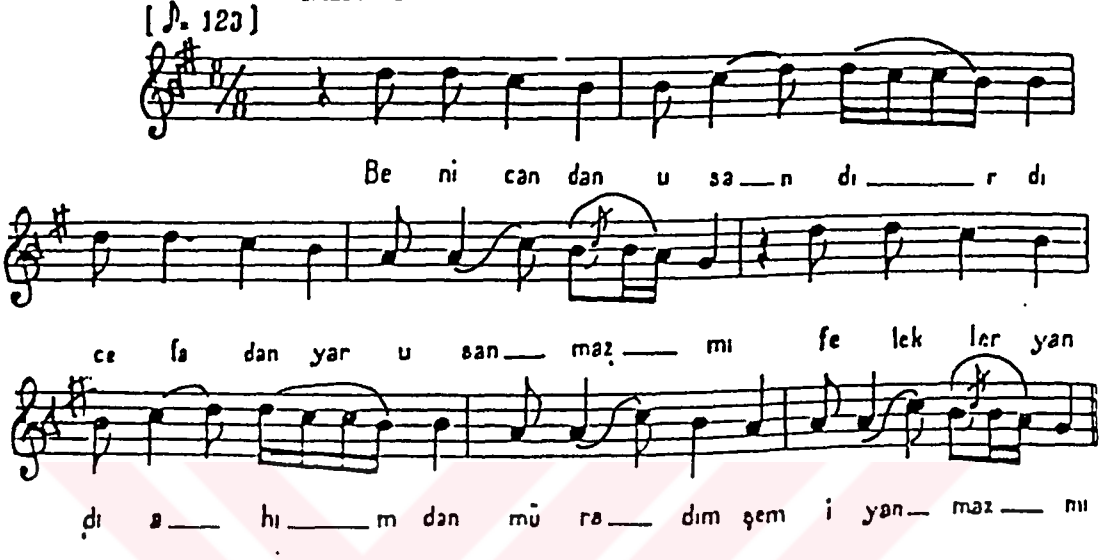

1

Beni candan usandırdı
Cefadan yar usanmaz mı
Felekler yandı ahımdan
Muradım şem'i yanmaz mı

2

Kamu bimarına canan
Devayı dert eder ihsan
Niçin kılmaz bana derman
Beni bimarı sanmaz mı

3

Şebi hicran yanar canım
Döker kan çeşmi giryanım
Uyarır halkı efganım
Kara bahtım uyanmaz mı

4

Güli ruhsarına karşu
Gözümden kanlı akar su
Habibim faslı güldür bu
Akar sular bulanmaz mı

5

Gamım pinhan tutardım ben
Dediler yare kıl rûşen
Desem ol bivefa bilmem
İnanır mı inanmaz mı

6

Değildim ben sana mail
Sen ettin aklımı zail
Bana ta'neyleyen gafil
Seni görgeç utanmaz mı

7

Fuzulî rindi şeydadır
Hemişe halka rüsvadır
Sorun kim bu ne sevdadır
Bu sevdadan usanmaz mı

[109] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.202

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. ölçülerde: Segah perdesinde Segahlı asma karar yapmıştır.

3. ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşaklı ve Rast perdesinde rastlı asma kalışlar göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Diger ilk dört ölçünün aynı müzikal özellikleri taşır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8 li hece vezni

Beni candan usandırdı	4+4	a
Cefadan yar usanmaz mı	4+4	b
Felekler yandı ahımdan	5+3	c
Muradım şem'i yanmaz mı	5+3	b

Kamu bimarına canan	6+2	d
Devayı dert eder ihsan	4+4	d
Niçin kılmaz bana devran	4+4	d
Beni bimarı sanmaz mı	5+3	b

AMAN EY ERENLER

Uşşak makamı

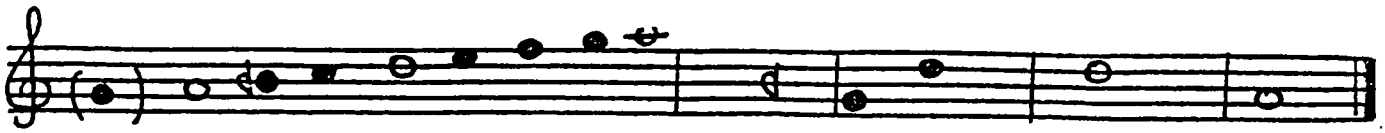

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 10 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: Uşşak makamı çıkıcı, ağır başlı ve dini duygular uyandıran bir makamdır. Bu yüzden genişlemesi daima dizinin pest tarafından yapılır. Bu da Yegah perdesinde bir Rast 5'lisi oluşturmakla elde edilir. Tiz tarafta düşünülen genişleme ise iki şekilde düşünülebilir:

1. Yerinde Uşşak 4'lüsü simetrik olarak tiz durağın üstüne göçürülebilir.

2. güçlü Neva perdesi üzerindeki Buselik 5'lisi + Muhayyer perdesinde bir Kürdi 4'lüsü eklenmesiyle Neva perdesinde bir Buselik dizisi halinde uzatılabilir. Genede Uşşak makamı tiz taraftan hemen hiç genişlemez.[87]

---

[110] İ. Hakkı Öskan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.121

Makamı: Uşşak
Usul: Curcuna

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

AMAN EY ERENLER[111]

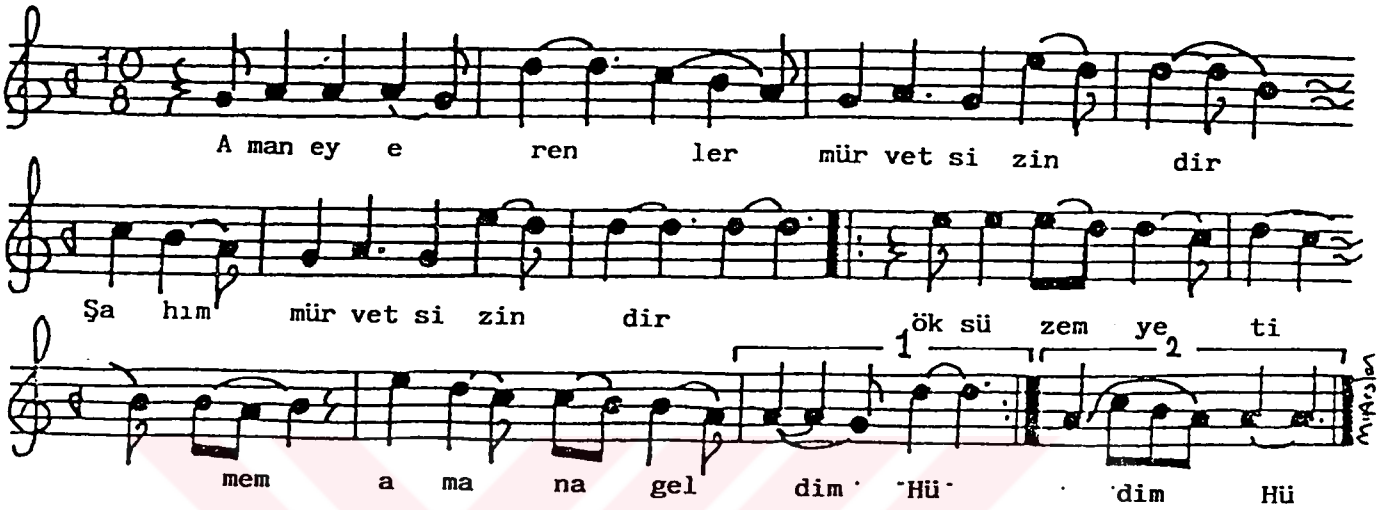

Aman ey erenler murvet sizindir
Öksüzem yetimem amana geldim.
Garibem bikesem himmet sizindir
Ağlayı ağlayı selmana geldim.

Şah'ın bahçesinde ben garip bülbül
Efkârım mükedder hallm pek müşkül
Koparmadım asla kokladım bir gül
Kâfir oldum ise imana geldim.

Gönül şahinini saldım havaya
Yüzüm sürüp geldim ol hakipaya
Gönül safinesin vermezem zâya
Kıblegâhım Şahımerdana geldim.

Biz Muhammed Ali kullarındanız
Nesli Allaba soylarındanız
İmamı Cafer'in mezhebindeniz
Server Muhammed'e peymana geldim.

Iklik perdesi yoktur özümde
Birliktir gönlümde özüm sözümde
Gece gün düşmüşem Hak niyazında
(Pir Sultan Abdal) ım meydana geldim.

[111] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.41

Makamı: Uşşak
Usul: Curcuna

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

AMAN EY ERENLER[112]

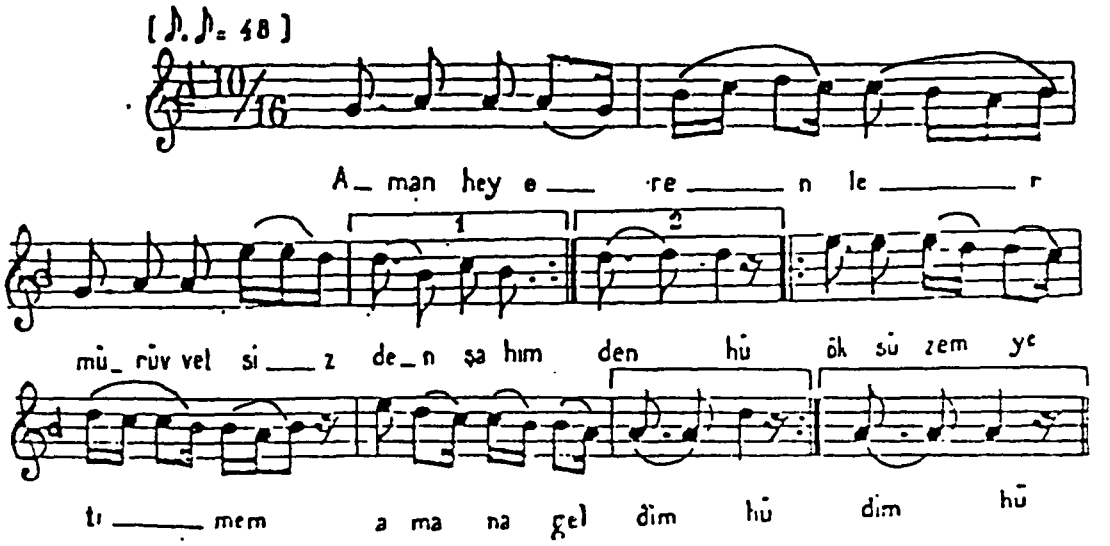

Aman ey erenler mürvet sizindir
Öksüzem yetimem amana geldim.
Garibem bikesem himmet sizindir
Ağlayı ağlayı selmana geldim.

Şah'ın bahçesinde ben garip bülbül
Efkârım mükedder halim pek müşkül.
Koparmadım asla kokladım bir gül
Kâfir oldum ise imana geldim.

Gönül şahinini saldım havaya
Yüzüm sürüp geldim ol hakipaya
Gönül safinesin vermezem zâya
Kıblegâhım Şahımerdana geldim.

Biz Muhammed Ali kullarındanız
Nesli Allaba soylarındanız
İmamı Cafer'in mezhebindeniz
Server Muhammed'e peymana geldim.

Ikilik perdesi yoktur özümde
Birliktir gönlümde özüm sözümde
Gece gün düşmüşem Hak niyazında
(Pir Sultan Abdal) ım meydana geldim.

[112] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.176

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. 4. 5. Ve 6. ölçülerde: Karar perdesi civarından (Dügah) seyre başlayıp güçlü Neva perdesini göstererek Dügah Perdesinde Uşşak' lı, Rast perdesinde Rast'lı kalışlar yapılmış ve güçlü Neva perdesinde yarım kalış göstermiştir.

7. 8. 9. 10. Ve 11. ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah'lı, Segah perdesinde Segah'lı ve Dügah Perdesinde Uşşaklı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11. li hece vezni

Aman ey erenler mürvet sizindir	6+5	a	-a geldim. (Redif)
Öksüzem yetimem amana geldim.	6+5	b	-sizinidir. (Redif)
Garibim bi kesem himmet sizindir	6+5	a	-et. (tam kafiye)
Ağlayı ağlayı Selmana geldim.	6+5	b	-man. (zengin kafiye)
Şah'ın bahçesinde ben garip bülbül	6+5	c	
Efkarım mükedder halim pek müşkül	6+5	c	-ül. (tam kafiye)
Koparmadım asla koklamadım bir gül	6+5	c	
Kafir oldum ise imana geldim.	6+5	b	

BEN MELAMET HIRKASINI

Uşşak makamı

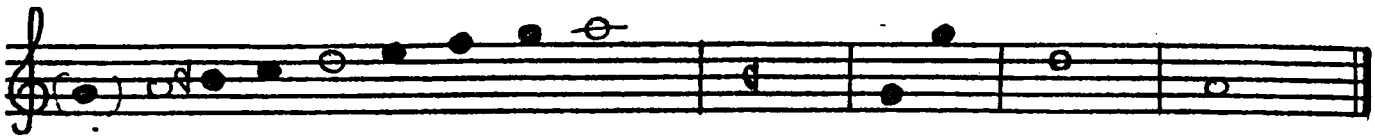

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Seyyid Nesimi
Beste: Bilinmiyor

MEN MELAMET HIRKASINI[113]

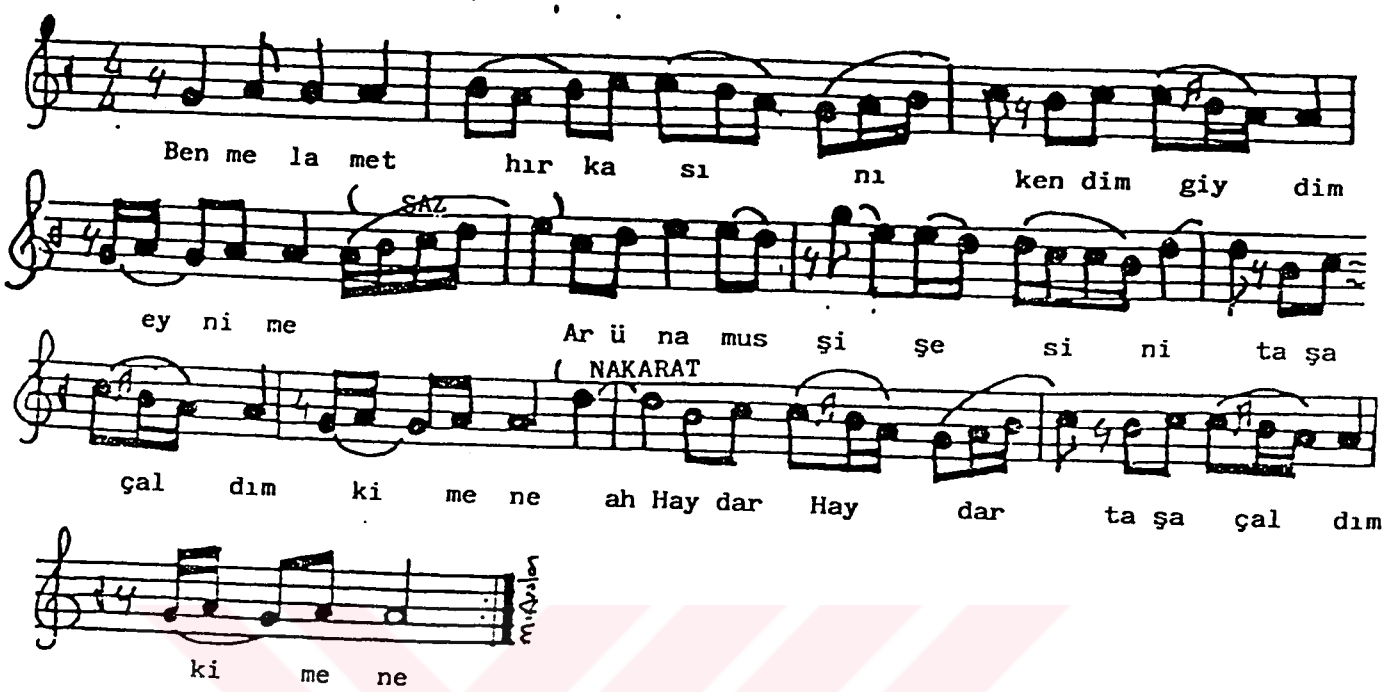

Ben melamet hırkasını, kendim giydim eynime
Ar ü namus şişesini taşa çaldım kime ne.

Ah, Haydar Haydar, taşa çaldım kime ne.

Kâh giderim medreseye, ders okurum Hakk için
Kâh giderim meyhaneye, dem çekerim Aşk için.

Ah, Haydar Haydar, dem çekerim Aşk için.

Sofular haram demişler, bu aşkın şarabına
Ben doldurur ben içerim, günah benim kime ne.

Ah, Haydar Haydar, günah benim kime ne.

Kâh çıkarım gökyüzüne, seyrederim âlemi
Kâh inerim yeryüzüne, seyreder âlem beni.

Ah, Haydar Haydar, seyreder âlem beni.

Sofular secde ederler mescidin mihrabına
Yar eşiği secdegâhım, yüz sürerim kime ne.

Ah, Haydar, Haydar, yüz sürerim kime ne.

(Nesimi'ye) sordular ki, yarin ile hoşmusun
Hoş olayım olmayayım, o yar benim kime ne.

Ah, Haydar, Haydar, o yar benim kime ne...

[113] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.25

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Uşşak çeşnisi göstererek güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li, Segah perdesinde eksik Ferahnak'lı ve Dügah Perdesinde Uşşaklı tam kalış göstermiştir.

9. 10. Ve 11. ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah'lı ve Dügah Perdesinde tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

15'li Hece Vezni

Ben melamet hırkasını, kendim giydim eynime	8+4+3	a	-e. –a. (yarım kafiye)
Ar ü namus şişesini taşa çaldım kime ne	8+4+3	a	
Ah, Haydar Haydar, taşa çaldım kime ne			
Kah giderim medreseye, ders okurum hak için	8+4+3	b	
Kah giderim meyhaneye, dem çekerim aşk için	8+4+3	b	-için. (redif)
Ah Haydar Haydar, dem çekerim aşk için			

BU GÖNÜL ŞEHRİNİ

Uşşak makamı

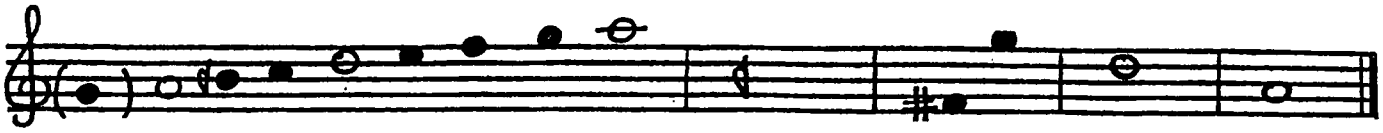

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Şair Eşref
Beste: Bilinmiyor

BU GÖNÜL ŞEHRİNİ[114]

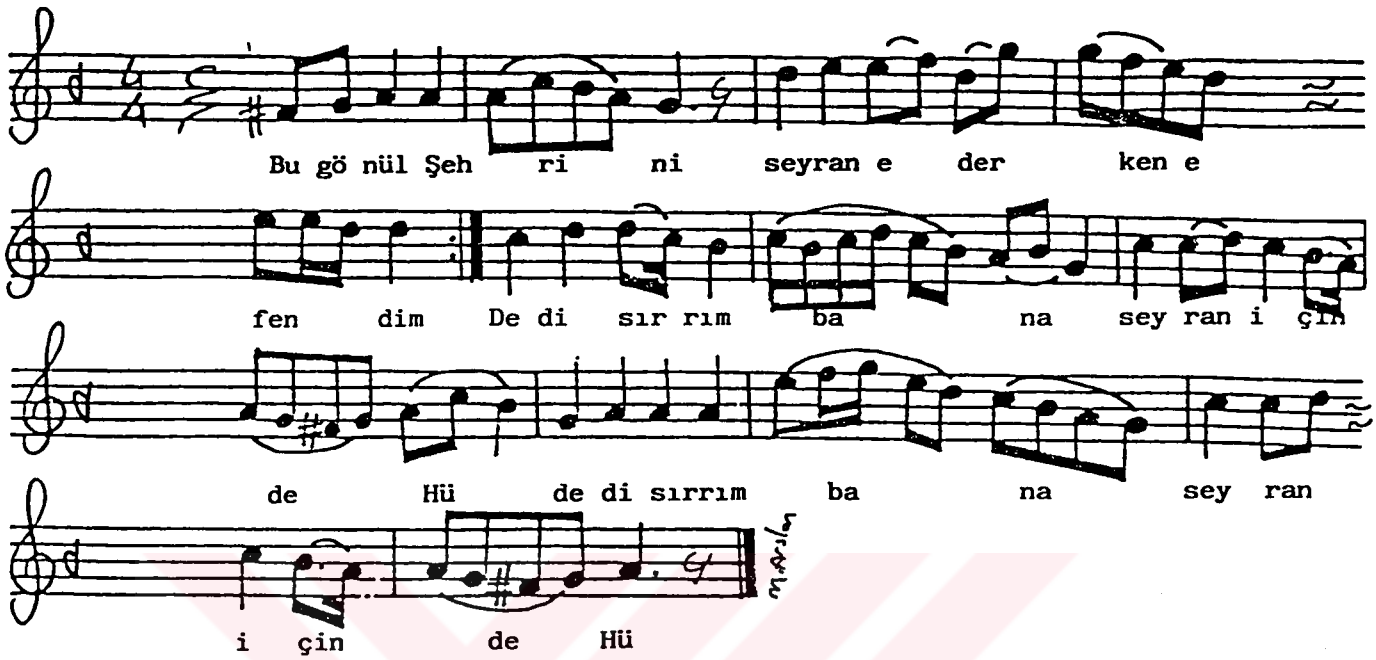

1
Bu gönül şehrini seyran ederken
Dedi sırrım bana seyran içinde
Derde düştün niçin derman ararsın
Aşıklar derd arar derman içinde

2
Mihneti rahat bil rahat arama
Rahat mı bulunur zından içinde
İçip aşkın meyin şöyle mest olkim
Divane desinler yâran içinde

3
Bu aşk meydanıdır bunda ar olmaz
Başını top eyle meydan içinde
Aç gözünü **Eşref** Hakkı zikreyle
« Fezkürûni » dedi Kur'an içinde

---

[114] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.90

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Rast 4'lüsü kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Buselik 4'lüsü kullanılarak güçlü Neva perdesinde Buselik'li yarımkalış yapılmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Önce Segah perdesinde Segah'lı, daha sonra Rast perdesinde Rast 5'lisi kullanılarak Rast çeşnisi gösterilmiştir.

7. Ve 8. ölçülerde: Tam yedenli Rast 5'lisi kullanılmış, Segah perdesinde asma kalış gösterilmiştir.

9. Ve 10. ölçülerde: Dügah Perdesi açılarak inici Acemli Rast dizisi (Yerinde Rast 5'lisi + Neva perdesinde Buselik 4'lüsü) kullanılmıştır.

11. Ve 12. ölçülerde: Yerindeki Uşşak 4'lüsünde karışık gezindikten sonra Dügah Perdesinde tam yedenli Uşşaklı kalış gösterilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Bu gönül şehrini seyran ederken	6+5	a	
Dedi sırrım bana seyran içinde	6+5	b	-içinde.(redif)
Derde düştün, niçin derman ararsın	4+4+3	c	-an. (tam kafiye)
Aşıklar dert arar derman içinde	6+5	b	
Mihneti rahat bil rahat arama	6+5	d	
Rahat mı bulunur zindan içinde	6+5	b	-içinde. (redif)
İçip aşkın meyin şöyle mest ol kim	6+5	e	-an. (tam kafiye)
Divane desinler yaran içinde	6+5	b	

BU YOLU KURMUŞLAR

Uşşak makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Düyek

Güfte: Günci Baba
Beste: Bilinmiyor

BU YOLU KURMUŞLAR[115]

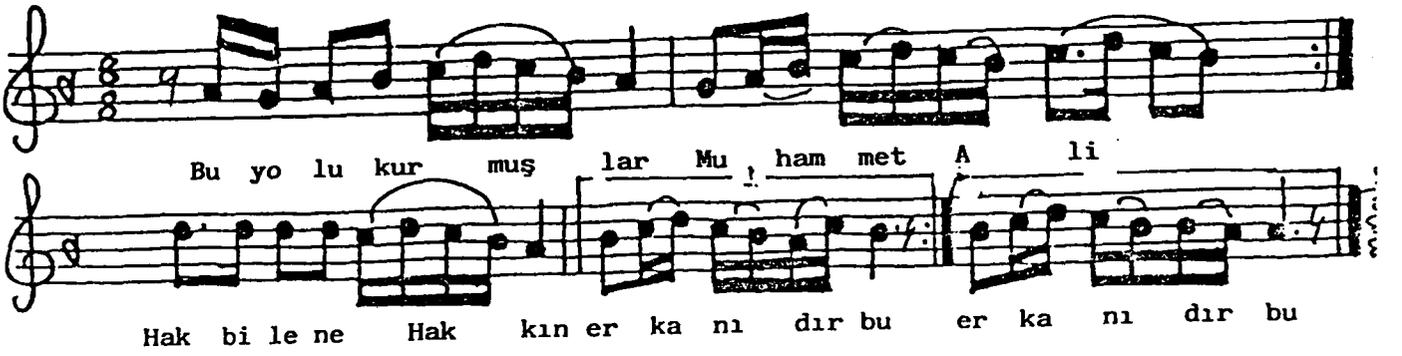

1

Bu yolu kurmuşlar Muhammet Ali
Hak bilene Hakkın erkânıdır bu
Münkirler giremez demeden beli
Sadıklar girer er meydanıdır bu

2

Hasanla Hüseynin sevdiği budur
Zeynel'Abidinin gördüğü budur
İmamı Bakırın gösterdiği budur
Caferi Sadıkın imanıdır bu

3

Mûsii Kâzımdan ayrıldı bir şah
Son meyvası pirim Bektaş eyvallah
Rûmu irşadeden ol gül yüzlü mah
Ayini Cemin şahmerdanıdır bu

4

İmam Ali, Rıza Naki'ye verdi
Ali Naki, Askeri'ye bildirdi
Muhammet Mehdi'de bu sırra erdi
Muhammet Ali'nin devranıdır bu

5

Zahidin halü istikbali duman
Bu sırra erenler eylemez güman
Nasibi olanlar alırlar heman
Aşıkı sadıkın vicdanıdır bu

6

Aşıkı sadık olanlar buna yederler
El ele verirler Hakka giderler
Erler meydanında semâ ederler
Aşka düşenlerin dermanıdır bu

7

Mehlika sakiler bade sunarlar
Sundukca Ali'nin elin anarlar
Baba Günci Kevser içip kanarlar
Ariflere Şahın burhanıdır bu

---

[115] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.65

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Uşşak 4'lüsünü ve yerindeki Rast 5'lisini kullanarak Segah perdesinde Segah çeşnili asma kalışlar yapılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Yerindeki Uşşak 4'lüsünü kullanarak tekrar Segah perdesinde asma kalış yapmıştır.

5. Ölçüde: Uşşak 4'lüsünü kullanarak tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni.

Bu yolu kurmuşlar Muhammed Ali	6+5	a	
Hak bilene hakkın erkanıdır bu.	6+5	b	-eli (zengin kafiye)
Münkirler giremez demeden beli	6+5	a	-ıdır bu. (redif)
Sadıklar girer, er meydanıdır bu	6+5	b	-an.)tam kafiye)
Hasan'la Hüseyn'in sevdiği budur	6+5	c	
Zeynel Abidin'in gördüğü budur	6+5	c	-diği budur. (redif)
İmam Bakır'ın gösterdiği budur	5+6	c	-r. (yarım kafiye)
Cafer-i Sadık'ın imanı bu.	6+5	b	

ÇERAĞLAR UYANDI

Uşşak makamı

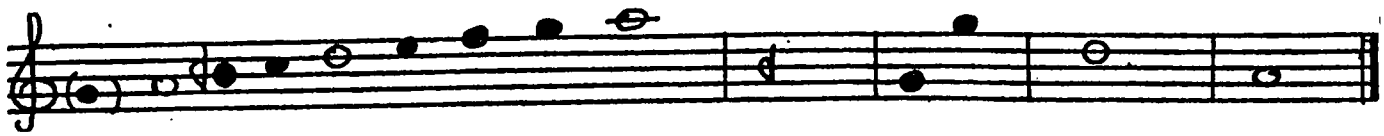

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir.

g) (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

h) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Aksak

Güfte: Adviye Koca
Beste: Zeki Onaran

ÇERAĞLAR UYANDI[116]

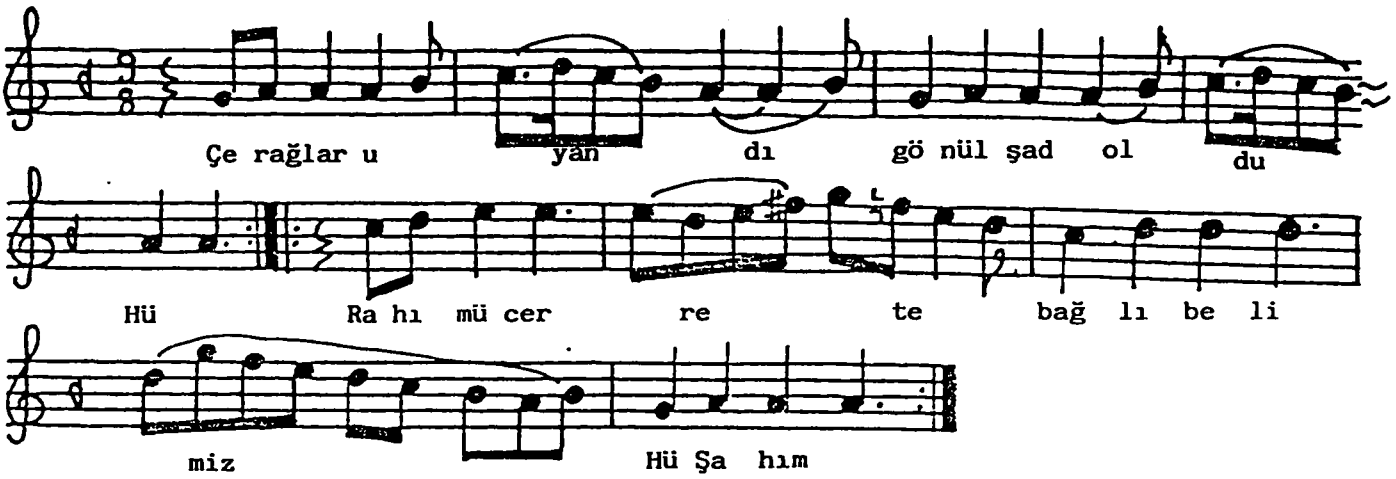

Çerağlar uyandı gönül şad oldu,
Rah-ı mücerrette bağlı belimiz.
Dergâhımız bu dem nur ile doldu,
El ele el hakka gider elimiz.

Balım Sultan erkânına kavuştuk:
Kadıncık anayla didar görüştük.
Ferhat gibi çetin kayalar aştık,
Harabat ehline çıkar yolumuz.

Harabatım, harap oldum ayılmam,
Muhammet Aliden gayrıyı bilmem.
Ab-ı hayat içtim vallahi ölmem
Entemutu sırrı oldu ölümüz.

Ben bir Türk kızıyım (Adviye Bacı)
Türk müctehitleri başımın tacı.
Kahraman ırkımın takatı gücü
Hünkâr Hacı Bektaş Veli ulumuz...

---

[116] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.132

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. ölçülerde: Karar perdesi olan Dügah perdesi civarında nefese başlanmış, çıkıcı ve inici olarak kullanılmış, Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü gösterilmiştir.

3. Ölçüde: Karar hissini kuvvetlendirmek amacıyla Dügah Perdesini kullanmıştır.

3. ölçüyü 4. Ölçüye bağlarken: Çıkıcı ve inici olarak kullanılmış. Dügah Perdesinde Uşşak'lı kalışları (Uşşak 4'lüsü) kullanılmıştır.

5. Ölçüde: Çargah perdesinde Çargah 3'lüsünü kullanıp Hüseyni perdesini vurgulamıştır.

6. ölçüde: Bu ölçüye genel olarak bakarsak Neva perdesi üzerinde çıkıcı Rast 4'lüsü, tekrar gerdaniye perdesinden aşağıya Acem'li Rast dizisinin bir kısmını (Neva perdesinde Buselik dörtlüsü) kullanılmıştır.

7. ölçüde: Uşşak makamının güçlüsü olan Neva perdesini güçlü hissini kuvvetlen-dirmek amacıyla göstermiştir.

8. ölçüde: İnici buselik 4'lüsünü (Neva perdesinde) göstermiştir.

9. ölçüde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsünü belirterek tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11 li hece vezni

Çerağlar uyandı gönül şad oldu	6+5	a		
Rah-ı mücerrete bağlı belimiz	6+5	b	-du.	redif
Dergahmız bu dem nur ile doldu	6+5	a	-imiz.	redif
El ele el hakka gider elimiz	6+5	b	-el.	tam kafiye
Balım sultan erkanına kavuştuk	4+4+3	c		
Kadıncık anayla didar görüştük	6+5	c	-tık. –tük.	redif
Ferhat gibi çetin kayalar aştık	6+5	c	-ş.	yarım kafiye
Harabat ehline çıkar yolumuz	6+5	b		

DÜN GECE SEYRİM İÇİNDE

Uşşak makamı

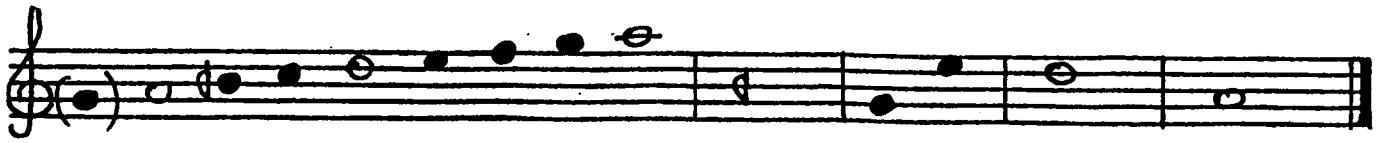

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 10 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir.

(Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Curcuna

Güfte: Kul Himmet
Beste: Bilinmiyor

DÜN GECE SEYRİM İÇİNDE[117]

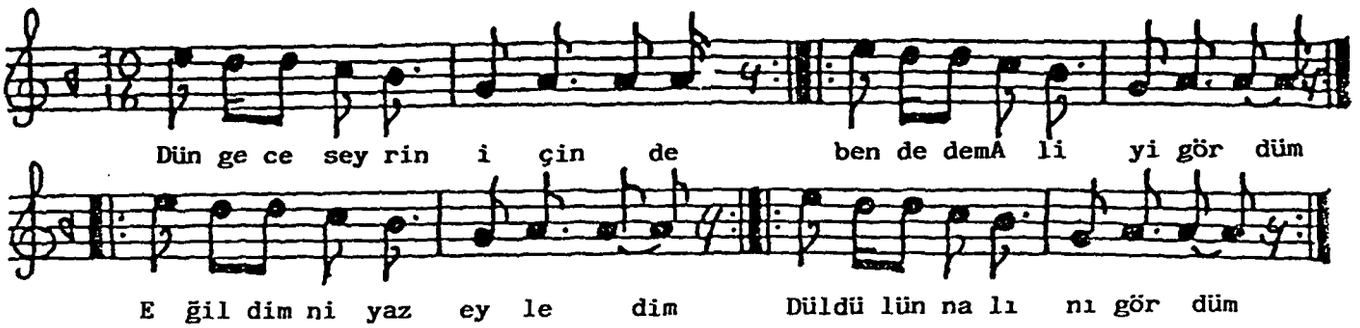

Dün gece seyrim içinde
Ben Dedem Ali'yi gördüm.
Eğildim niyaz eyledim.
Düldülün nalını gördüm.

Üç çırak yanar şişede,
Aslanlar gizli meşede.
Yedi iklim dört köşede
Ben Dedem Ali'yi gördüm.

Kanberi durur sağında
Salınır Cennet bağında.
Ali, Musa Tur dağında
Ben Dedem Ali'yi gördüm.

Kızıl güller deste deste
Bergüzar yolladım dosta.
Üç dolu, mihmandan iste
Ben Dedem Ali'yi gördüm.

Cennet kapısında duran
Kilidin mührünü kuran.
Yezide kılıcın vuran
Ben Dedem Ali'yi gördüm.

Yüce dağlar coşkun coşkun
(Kul Himmet) im aşka düşkün.
Cumle meleklerden üstün
Ben Dedem Ali'yi gördüm...

---

[117] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.52

Makamı: Uşşak
Usul: Curcuna

Güfte: Kul Himmet
Beste: Bilinmiyor

DÜN GECE SEYRİM İÇİNDE[118]

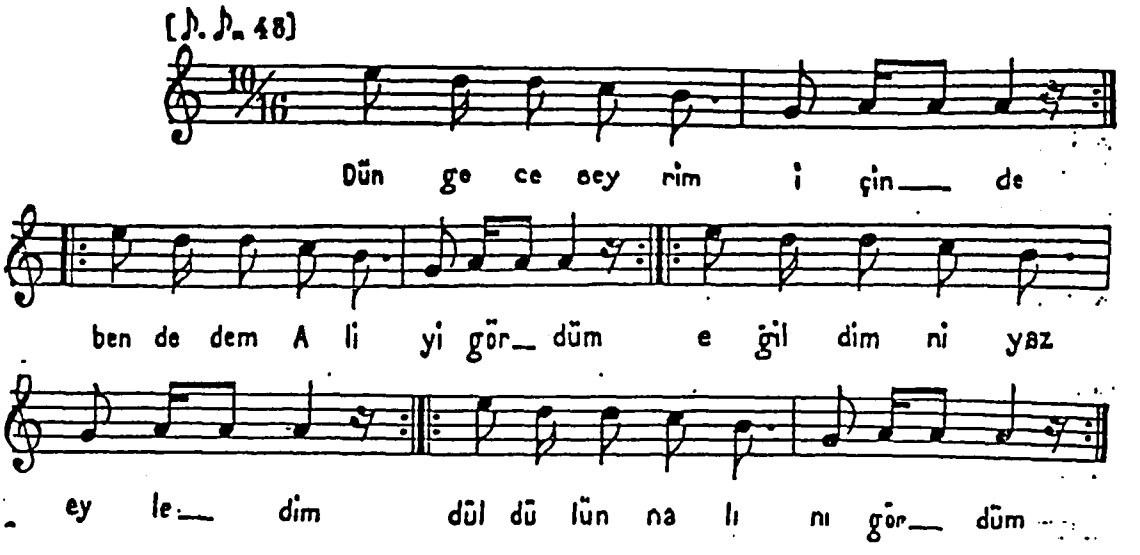

1

Dün gece seyrim içinde
Ben Dedem Ali'yi gördüm
Eğildim niyaz eyledim
Düldülün nalını gördüm

2

Üç çırak yanar şişede
Aslanlar gizli meşede
Yedi iklim dört köşede
Ben Dedem Ali'yi gördüm

3

Kanberi durur sağında
Salınır Cennet bağında
Ali, Musa Tur dağında
Ben Dedem Ali'yi gördüm

4

Kızıl güller deste deste
Bergüzar yolladım dosta
Üç dolu mihmandan iste
Ben Dedem Ali'yi gördüm

5

Cennet kapısında duran
Kilidin mührünü kuran
Yezide kılıncın vuran
Ben Dedem Ali'yi gördüm

6

Yüce dağlar coşkun coşkun
Kul Himmet'im aşka düşkün
Cümle meleklerden üstün
Ben Dedem Ali'yi gördüm

---

[118] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.207

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerindeki Hüseyni 5'lisini kullanarak, Dügah Perdesinde Hüseynili asma kalış göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: İlk dört ölçüdeki melodinin aynısıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8 li hece vezni

Dün gece seyrin içinde	5+3	a	
Ben dedem Ali'yi gördüm	3+5	a	
Eğildim niyaz eyledim	5+3	a	-gördüm. redif
Düldülün nalını gördüm	3+5	b	
Üç çerağ yanar şişede	5+3	c	
Aslanlar gizli meşede	5+3	c	-de. redif
Yedi iklim dört köşede	4+4	c	-şe. tam kafiye
Ben dedem Ali'yi gördüm	3+5	b	

DÜNYA MALI HAYALİM

Uşşak makamı

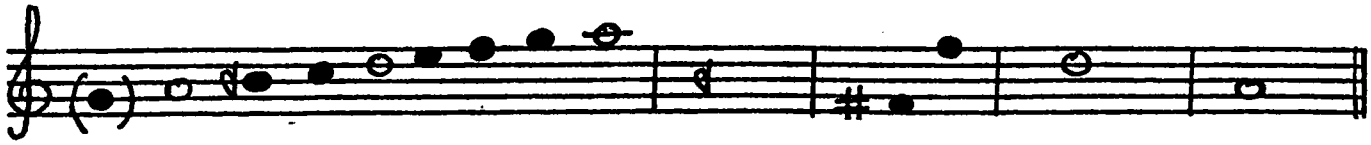

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Devr-i Hindi

Güfte: Zeki Onaran
Beste: Zeki Onaran

DÜNYA MALI HAYALİM[119]

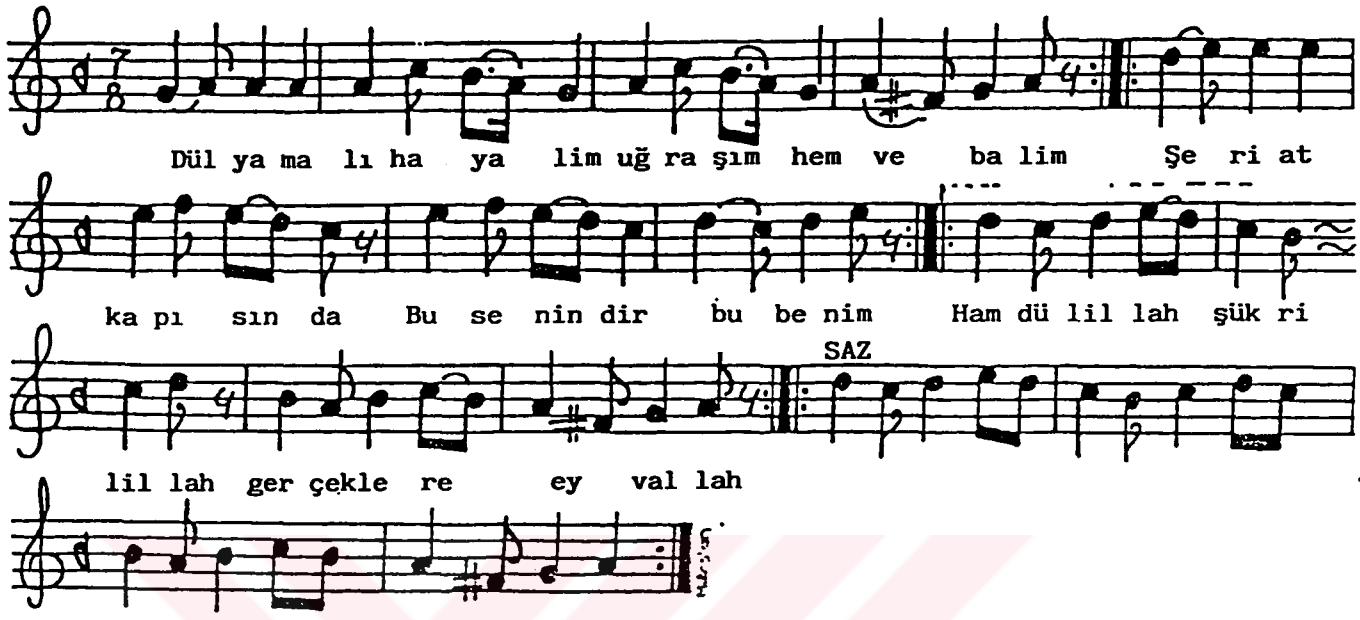

Dünya malı hayalim
Uğraşım, hem vebalim.
Şerlat kapısında
Bu senindir, bu benim.

Hamdülillâh, şükrililllâh
Gerçeklere eyvallah.

Nimetl'dir Celil'in
Bereketi All'inin.
Tarikat meydanında
Hem senindir, hem benim.

Nakarat.

Kelâmı bu Pirimin
(Zeki) alır himmetin.
Hakikat kitabında
Ne senindir, ne benim.

Nakarat.

---

[119] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.139

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerindeki Rast 3'lüsünü yeden perdesi ile birlikte kullanmış (Irak), Dügah Perdesinde asma karar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Hüseyni perdesini açarak Çargah perdesinde Çargah 3'lüsünü kullanmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Çargah 3'lüsünü göstererek Hüseyni perdesinde asma karar yapmıştır.

9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: Yine Çargah perdesinde Çargah 3'lüsünü kullanmış, Segah perdesinde ve Rast perdesinde asma karar yapmıştır. Dügah Perdesinde yedenli tam karar yapmıştır.

13. 14. 15. Ve 16. ölçülerde: 9. 10. 11. Ve 12. ölçülerin aynısıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li hece vezni

Dünya malı hayalim	4+3	a
Uğraşım, hem vebalim	3+4	a
Şeriat kapısında	3+4	b
Bu senindir, bu benim	4+4	a

Hamdülillah, şükrilillah

Gerçeklere eyvallah

Nimeti'dir Celal'in	4+4	c
Bereketi Ali'nin	4+4	c
Tarikat meydanında	3+4	b
Hem senindir hem benim	4+4	a

EL ETEK TUTARAK HAK ERENLERDEN

Uşşak makamı

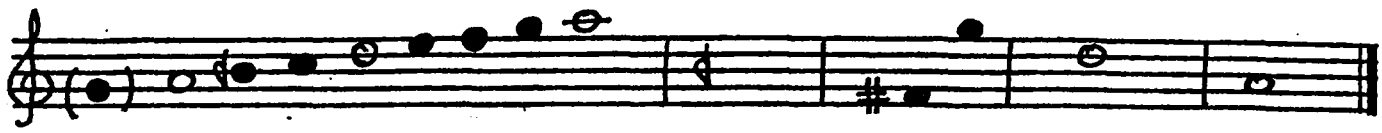

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak **Güfte:** Zeki Onaran
Usul: Sofyan **Beste:** Zeki Onaran

EL ETEK TUTARAK HAK ERENLERDEN[120]

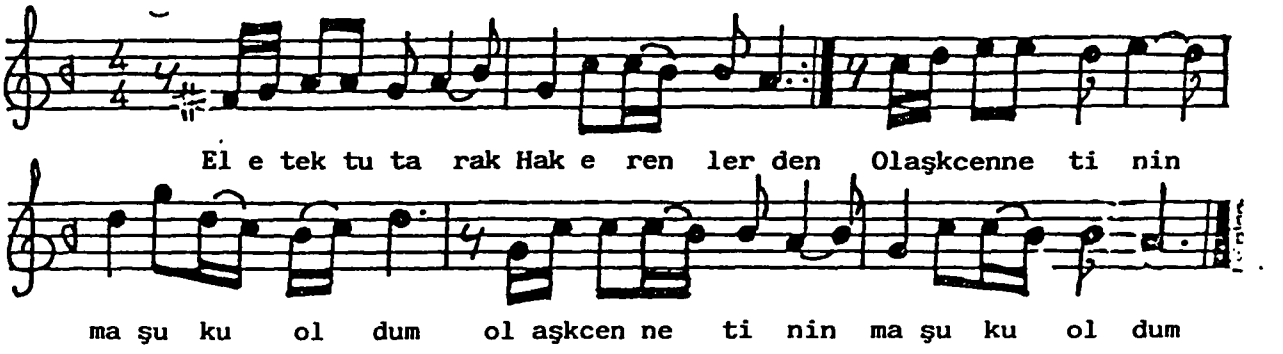

El etek tutarak Hak eranlerden
Ol aşk cenetinin maşuk'u oldum.

Suzân oludum Hakkın aşk ateşinden
Şeraben tahur'u mürşitte buldum.

Nuş edip mürşitten Ledün demini
Hüsn-i Mutlâk'ının serhoşu oldum.

Ararken özümü bezm-i âlemde
Subut sıfatında ismimi buldum.

Ol Rah-ı Şettarda mecnun gezerken
Muhammed Alinin kölesi oldum.

Üçler, beşler, kırklar, gayb erenleri
Cümle evliyayı gönlümde buldum.

Gerçeği ararken bahr-i âlemde
O engin denizin damlası oldum.

İrfan bahçesinde dolanır iken
Âlem ağacında meyvamı buldum.

Can (Zeki) mürşidin demiyle baki
İlm-i ummanının esiri oldum.

Hakk —Muhammed— Ali yolun tutarak
Vahdet'in özünü noktada buldum...

---

[120] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.138

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Yegah perdesindeki Rast 5'lisinin üçüncü derecesi olan Irak perdesini kullanarak yerindeki Uşşak 3'lüsünü göstermiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 4'lüsünü göstererek, Yerindeki Uşşak 4'lüsünün üçüncü derecesi olan Çargah perdesinide göstererek, Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Yeden perdesi ile (Rast) Uşşak 3'lüsünü kullanarak Dügah Perdesinde tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

El etek tutarak hak erenlerden	6+5	a	-den., -dum. (zengin kafiye)
Ol aşk cennetinin maşuk'u oldum	6+5	b	
Suzan olurdum hakkın aşk ateşinden	6+5	a	
Şeraben tahur'u mürşitte buldum	6+5	b	

ERENLER CEMİNE

Uşşak Makamı

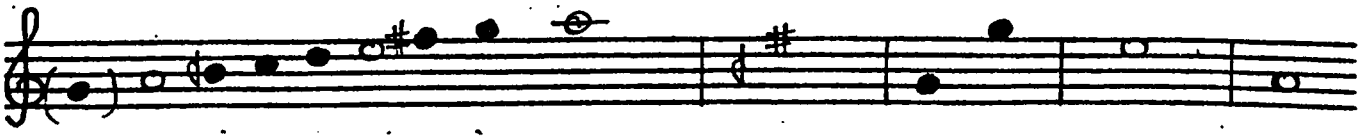

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak Makamı" dizisidir. (Uşşak 4'lüsü + dördüncü derece Güçlü Neva Perdesi üzerinde Buselik 5'lisi).

g) Genişlemesi:(Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

ERENLERİN CEMİNE[121]

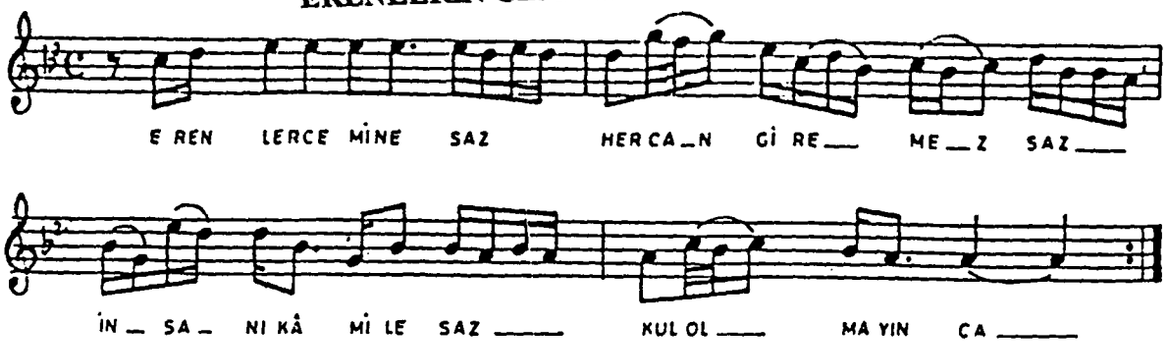

Erenler cemine her can giremez
İnsanı kamile kul olmayınca
Her mürşidim diyen mürşit olamaz
Edeb ile erkan yol olmayınca

Arama ırakta vardır yakını
Gerçek olan talib bulur hakkını
Yükletmezler sana yolun yükünü
Bükülüp hametin dal olmayınca

---

[121] Mustafa Uçar., Erzincan'da Giyim Kuşam, Halk Oyunları, Halk Türküleri., Eryaksan Yay. Ankara. 1993., s.232

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2.ölçülerde: Güçlü Hüseyni perdesini açarak, Neva perdesinde Buselik 4'lüsü ve yerinde Hüseyni 5'lisini kullanarak Dügah Perdesinde Hüseyni'li kalmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Rast perdesinde Rast çeşnisini ve yerinde Hüseyni çeşnisini ayrıca Dügah perdesinde Uşşak 3'lüsünü göstererek yedensiz tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Erenler cemine her can giremez	6+5	a	
İnsanı kamile kul olmayınca	6+5	b	-olmayınca (redif)
Her mürşidim diyen mürşid olamaz	6+5	a	-maz., -mez. (redif)
Edep ile erkan yol olmayınca	6+5	b	-ul., -ol. (tam kafiye)
Arama ırakta vardır yakını	6+5	c	
Gerçek olan talip bulur hakkını	6+5	c	-kını., -künü. (redif)
Yükletmezler sana yolun yükünü	6+5	c	
Bükülüp hametin dal olmayınca	6+5	b	

EŞREFOĞLU AL HABERİ

Uşşak makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Kul Hasan Dede
Beste: Bilinmiyor

EŞREFOĞLU AL HABERİ[122]

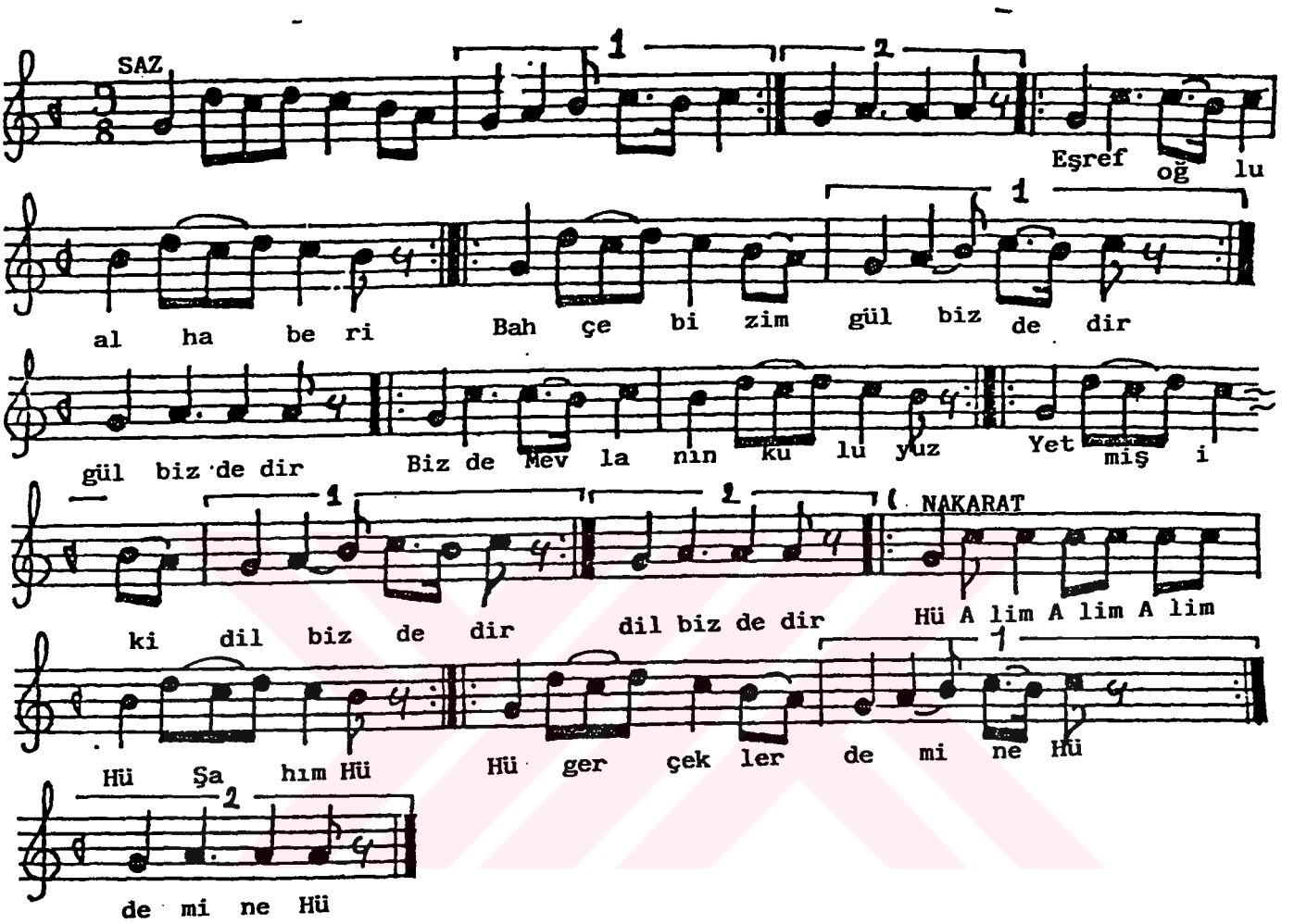

Eşref oğlu al haberi
Bahçe bizde gül bizdedir
Biz de Mevlânın kuluyuz
Yetmiş iki dil bizdedir.

Hü Alim Alim Alim Hü Şahım Hü
Hü gerçekler demine Hü.

Erlikmidir eri yormak
Irak yoldan haber sormak
Cennetdeki ol dört ırmak
Coşkun akan sel bizdedir.

Nakarat.

Adem vardır cismi semiz
Abdest alır olmaz temiz
Halkı dahleylemek nemiz
Bilcümle vebal bizdedir.

Nakarat.

Arı vardır uçup gezer
Teni tenden seçip gezer
Canan bizden kaçıp gezer
Arı biziz bal bizdedir.

Nakarat.

---

[122] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.53

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisini kullanmış. Çargah perdesinde Çargah'lı ve Dügah Perdesinde Uşşak'lı asma kalışlar göstermiştir.

4. 5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalış yaparken, Segah perdesinde Segahlı kalış, Rast perdesinde Rast'lı kalış Dügah Perdesinde Uşşaklı kalışları asma karar olarak kullanmıştır.

9. 10. 11. 12 Ve 13. ölçülerde: 5. 6. 7. Ve 8. Ölçülerle aynı müzikal özellikleri taşır.

14. Ve 15. ölçülerde: Nakarat özelliği taşır ve Çargah perdesinde Çargah'lı, Segah perdesinde Segah'lı asma kalışlar gösterir.

16. 17. Ve 18. ölçülerde: Rast perdesi Rast 5'lisini kullanarak Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Eşref oğlu al haberi	4+4	a	
Bahçe bizde gül bizdedir.	4+4	b	-bizdedir. redif
Biz de mevlanın kuluyuz	5+3	c	-ül., -il. tam kafiye
Yetmiş iki dil bizdedir	4+4	b	

Hü Alim Alim Alim Hü Şahım hü

Hü gerçekler demine hü

Erlikmidir eri yormak?	4+4	d	
Irak yoldan haber sormak	4+4	d	-mak. redif
Cennet deki ol dört ırmak	4+4	d	-ır. –or. tam kafiye
Coşkun akan sel bizdedir.	4+4	b	

EY ALEMLERİ YARATAN

Uşşak makamı

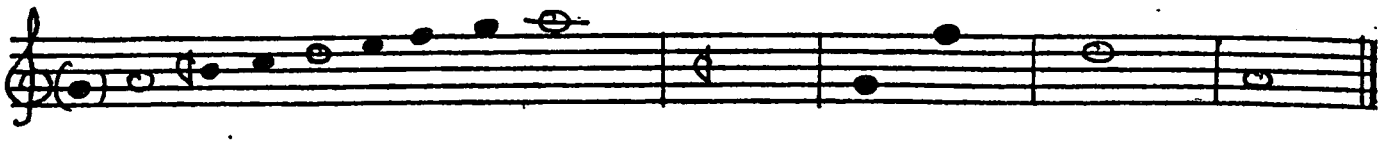

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir.

g) (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

h) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Yunus Emre
Beste: Bilinmiyor

EY ALEMLERİ YARATAN[123]

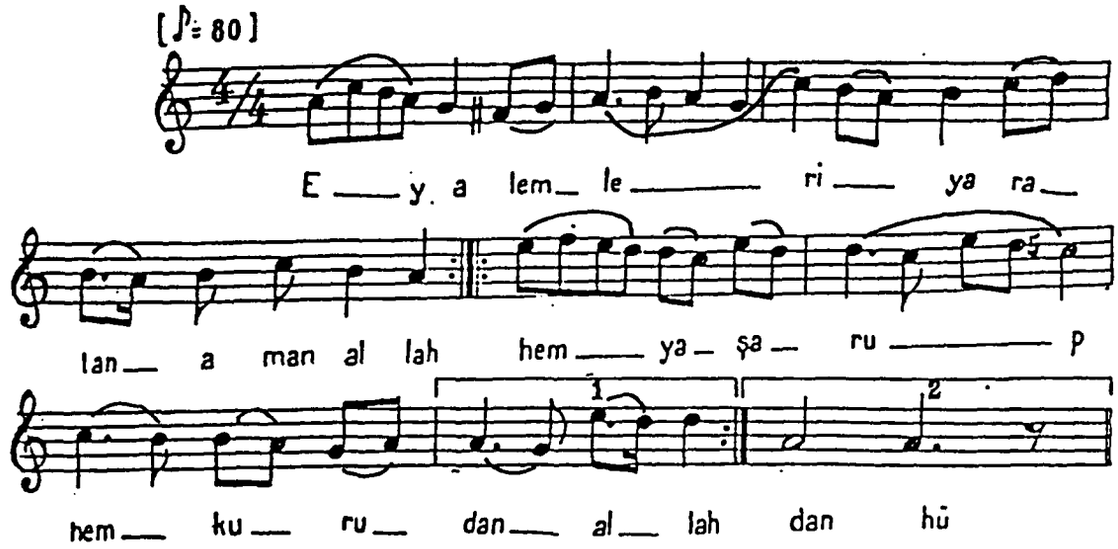

1

Ey âlemleri yaradan
Hem yaşarıp hem kurutan
Göster cemâlin yaradan
Kaldır perdeyi aradan

2

Pek yücesin Yüce Tanrı
Eskiden bilirim seni
Bilmez gibi sanma beni
Kaldır perdeyi aradan

3

Yunus'üm korkmam ölümden
İsmail gibi kanımdan
Usanmışım cânımdan
Kaldır perdeyi aradan

---

[123] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.173

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Rast perdesinde Rast çeşnisini kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsünü kullanarak, Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li ve Çargah perdesinde Çargahlı yarım kalış göstermiştir.

7. 8. Ve 9. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşaklı tam kalış göstererek yerinde Uşşak'lı karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Ey alemleri yaratan	5+3	a	
Hem yaşarıp hem kurutan	4+4	a	-dan., -tan. redif
Göster cemalin yaradan	5+3	a	-a., -u. tam kafiye
Kaldır perdeyi aradan	5+3	a	nakarat
Pek yücesin yüce tanrı	4+4	b	
Eskiden bilirim seni	6+2	b	-ı., -i. redif
Bilmez gibi sanma beni	4+4	b	
Kaldır perdeyi aradan	5+3	a	

EY ERENLER ÇÜN BU SIRRI DİNLEDİN.

Uşşak makamı

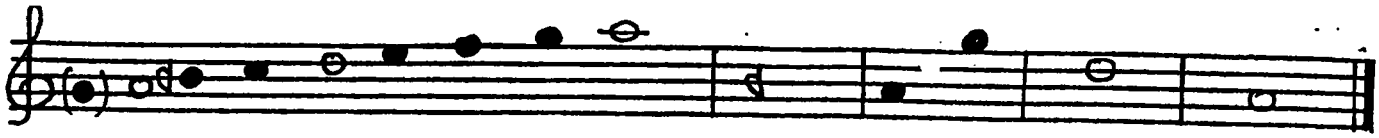

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir.

(Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak **Güfte:** Pir Sultam Abdal
Usul: Raks Aksağı **Beste:** Bilinmiyor

EY ERENLER ÇÜN BU SIRRI DİNLEDİN[124]

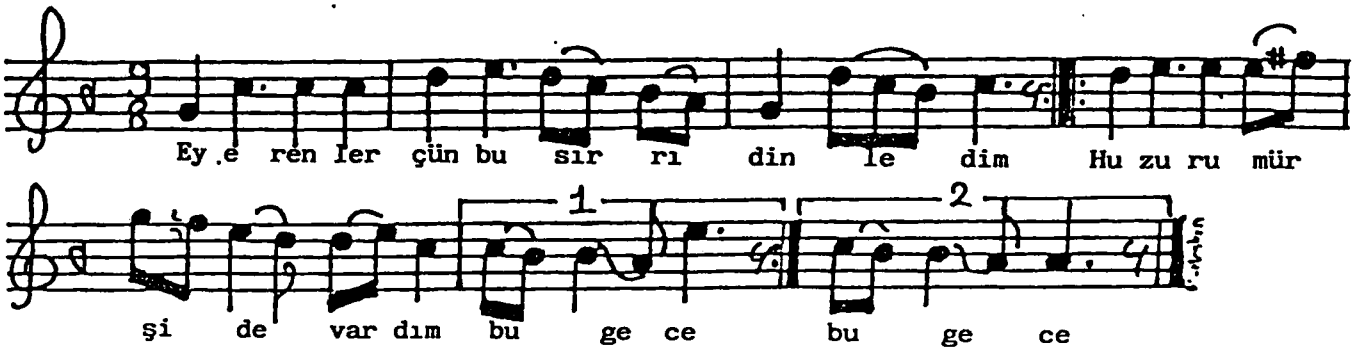

Ey erenler çün bu sırrı dinledi:ğini
Huzuru mürşide vardım bu gece.
Hakikat sırrını andan dinledim
Evliya erkânın gördüm bu gece.

Mürşidim Muhammed bildim yolumu
Rehberim Ali'dir verdim elimi.
Tığbend ile bağladılar belimi
Erenler meydanın gördüm bu gece.

Erenler rahına eyledim iman
Kalmadı gönlümde zerrece güman.
Ne bilsin bu sırrı Yezid ü Mervan.
Külli varım Hakka verdim bu gece.

Andelip misali avaz ederek
Katı sema edip pervaz ederek.
Yedi eza ile niyaz ederek
Gerçekler erkânın gördüm bu gece.

(Pir Sultan) ım Hakka niyaz ederim
Erenler rahına doğru giderim.
Külli varım Hakka teslim ederim
Hakkın cemalini gördüm bu gece...

---

[124] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.41

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisi kullanılmış, Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalış göstermiştir.

4. 5. 6. Ve 7. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Uşşak'lı, Neva perdesinde Buselik'li, Çargah perdesinde Çargah'lı ve Segah perdesinde Segah'lı kalışlar göstererek Dügah Perdesinde yedensiz Uşşak 3'lüsü ile tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Ey erenler çün bu sırrı dinledin.	6+5	a	
Huzuru mürşide vardım bu gece	6+5	b	-im. tam kafiye
Hakikat sırrını andan dinledim	6+5	a	-dım bu gece. redif
Evliya erkanın gördüm bu gece	6+5	b	-r. yarım kafiye
Mürşidim Muhammed bildim yolumu	6+5	c	
Rehberim Ali'dir verdim elimi	6+5	d	-imi. redif
Tığbend ile bağladılar belimi	8+3	d	-el. tam kafiye
Erenler meydanın gördüm bu gece	6+5	b	

EZELDEN AŞIKIM

Uşşak makamı

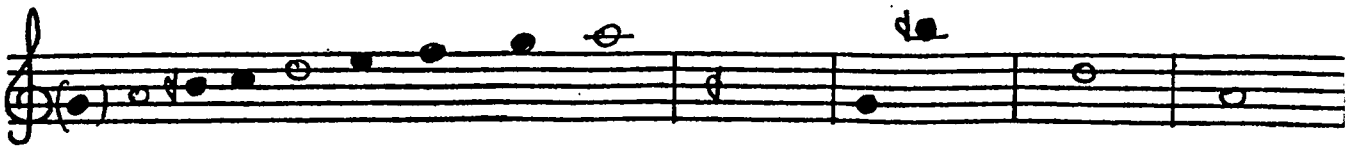

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+2 (4+4)

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Düyek

Güfte: Samih Rifat Bey
Beste: Bilinmiyor

EZELDEN AŞIKIM[125]

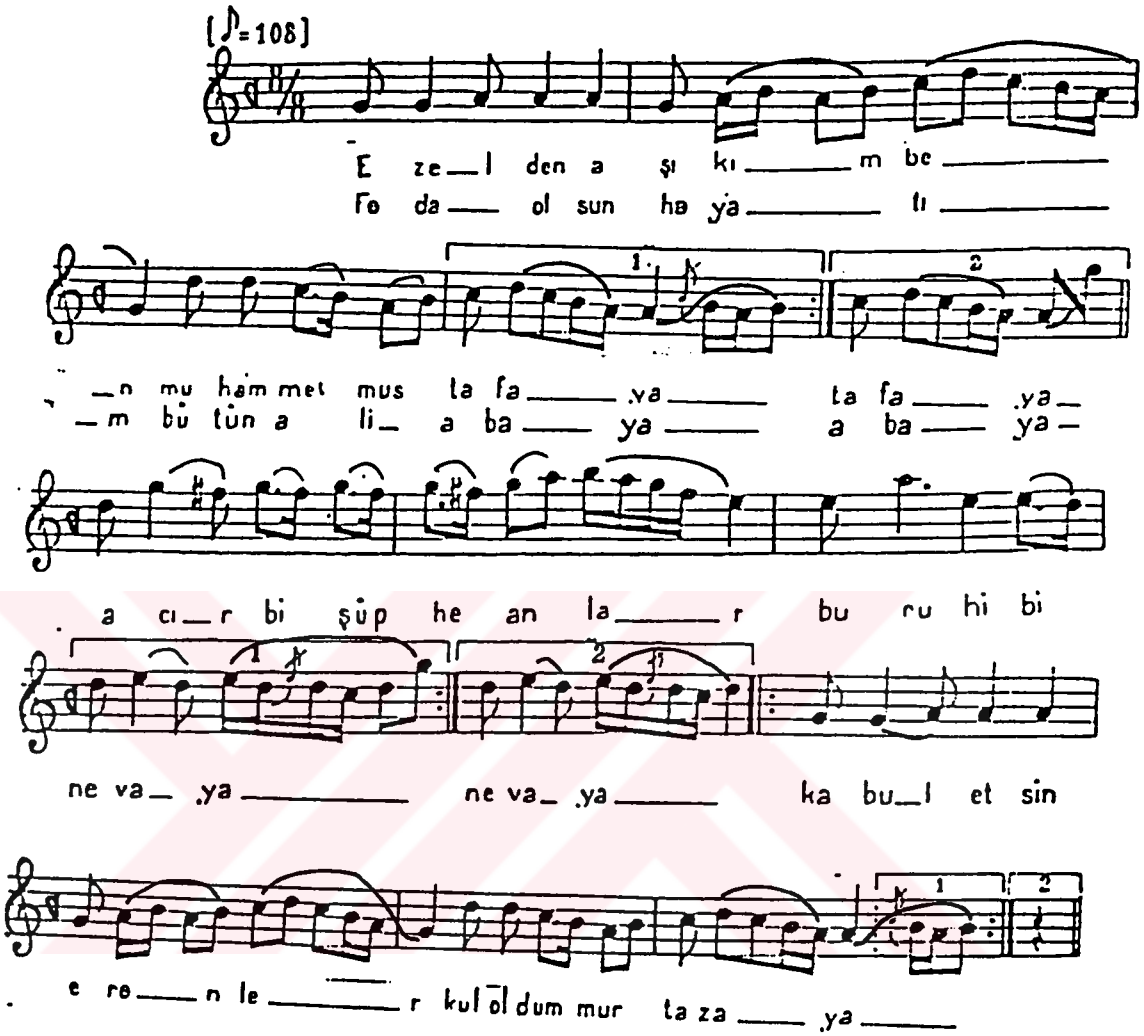

1

Ezelden aşıkım ben Muhammed Mustafaya
Feda olsun hayatım bütün Âli abaya
Acır bi şüphe anlar bu ruhi bi nevaya
Kabul etsin erenler kol oldum Mürtezaya

2

Ne sabrım kaldı artık ne âramü kararım
Huseynin ateşile yanar kalbi nizarım
Tutar eflâki her şep figanım ahü zarım
Revandır seyli eşkim fezayı Kerbelaya

3

Kehi nisyan edersem ne var savmu salâtı
Unuttum ehli beytin gamından kâinatı
Olur elbet müsadif nigâhı iltifatı
Ali'nin ruzu malışer hazin bir âşinaya

4

O müminlerle zahit sen ol cennette hemdem
Ki nesli Mustafayı kılar pamâli matem
Kolunda hırzı Yasın dilinde ismi Âzam
Salar tigi adavet suduru Hel etaya

5

Budur **Samih** niyazım erenler serverinden
Bana bir cür'a sunsun şarabı Kevserinden
Görüp resmi sülükü Horasan erlerinden
Karin oldum hakikat yolunda evliyaya

---

[125] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.160

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak'lı, Segah perdesinde Segah'lı yarım kalış göstermiştir.

5. 6. 7. 8. 9. Ve 10 ölçülerde: Gerdaniye perdesini açarak Hüseyni perdesinde Uşşak'lı, Neva perdesinde Buselik'li yarım kalışlar göstermiştir.

10. 11. 12. Ve 13. ölçülerde: İlk dört ölçünün aynısıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14 lü hece vezni

Ezelden aşıkım ben Muhammed Mustafa'ya	7+7	a	
Feda olsun hayatım bütün Âli aba'ya	7+7	a	-ya. redif
Acır bi şüphe anlar bu ruhi bi nevaya	7+7	a	-a. tam kafiye
Kabul etsin erenler kol oldum Mürteza'ya	7+7	a	
Ne saprım kaldı artık ne aramü kararım	7+7	b	
Hüseyn'in ateşile yanar kalbi nizarım	7+7	b	-ım. redif
Tutar eflaki her şep figanım ahüzarım	7+7	b	-r. yarım kafiye
Revandır seyli eşkim fezayı Kerbelaya	7+7	a	

GÜZEL AŞIK CEVRİMİZİ

Uşşak makamı

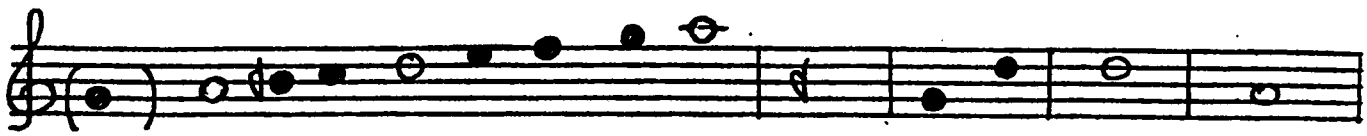

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir.

(Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Pir Sultam Abdal
Beste: Bilinmiyor

GÜZEL AŞIK CEVRİMİZİ[126]

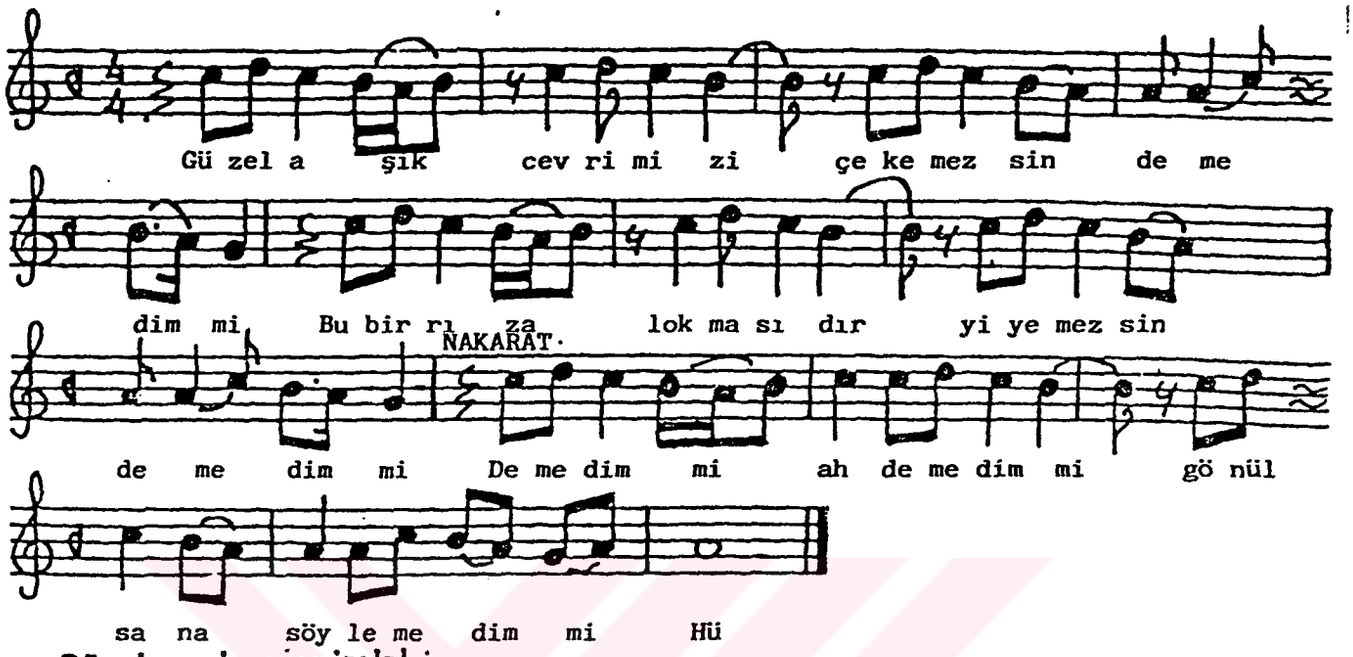

Güzel aşık cevrimizi
Çekemezsin demedim mi
Bu bir rıza lokmasıdır
Yiyemezsin demedim mi?

Demedim mi ah demedim mi
Gönül sana söylemedim mi?

Yemeyenler kalır naçar
Gözlerinden kanlar saçar
Bu bir demdir gelir geçer
Duyamazsın demedim mi?

Nakarat.

Bu dervişlik bir dilektir
Bilene büyük örnektir
Yensiz yakasız gömlektir
Giyemezsin demedim mi?

Nakarat.

Erelim Ali sırrına
Çıkalım meydan yerine
Canı başı Hak yoluna
Koyamazsın demedim mi?

Nakarat.

Aşıklar kara bahtl'olur
Hak yanında kıymetl'olur
Muhabbet baldan tatl'olur
Doyamazsın demedim mi

Nakarat.

(Pir Sultan Abdal) Şahımız
Hakka ulaşır rahımız
On İki İmam Katarımız
Uyamazsın demedim mi?.

[126] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.36

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: yerinde Uşşak 4'lüsünü göstererek, Segah perdesinde Segah'lı, Dügah Perdesinde Uşşak çeşnisiyle birlikte Rast perdesinde Rastlı asma kalışlar göstermiştir.

Not: 5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde, 1. 2. 3. Ve 4. Ölçülerin melodik olarak aynısıdır.

9. 10. 11. 12. Ve 13. ölçülerde: Diğer ilk sekiz ölçülerdeki müzikal karakterleri taşırlarken Nefes Dügah perdesinde Uşşak 4'lüsü ile tam kalış gösterir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8 li hece vezni

Güzel aşık cevrimizi	4+4	a	
Çekemezsin demedim mi	4+4	b	-demedim mi. redif
Bu bir rıza lokmasıdır	4+4	c	-emezsin. zengin kafiye
Yiyemezsin demedim mi	4+4	b	

Demedim mi ah dememdim mi

Gönül sana demedim mi

Yemeyenler kalır naçar	4+4	d	
Gözlerinden kanlar saçar	4+4	d	-çar. -çer. redif
Bu bir demdir gelir geçer	4+4	d	-a. –e. tam kafiye
Duyamazsın demedim mi	4+4	b	

GÜZEL ŞAHTAN BİR DOLU GELDİ

Uşşak makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

GÜZEL ŞAHTAN BİR DOLU GELDİ[127]

♪=100

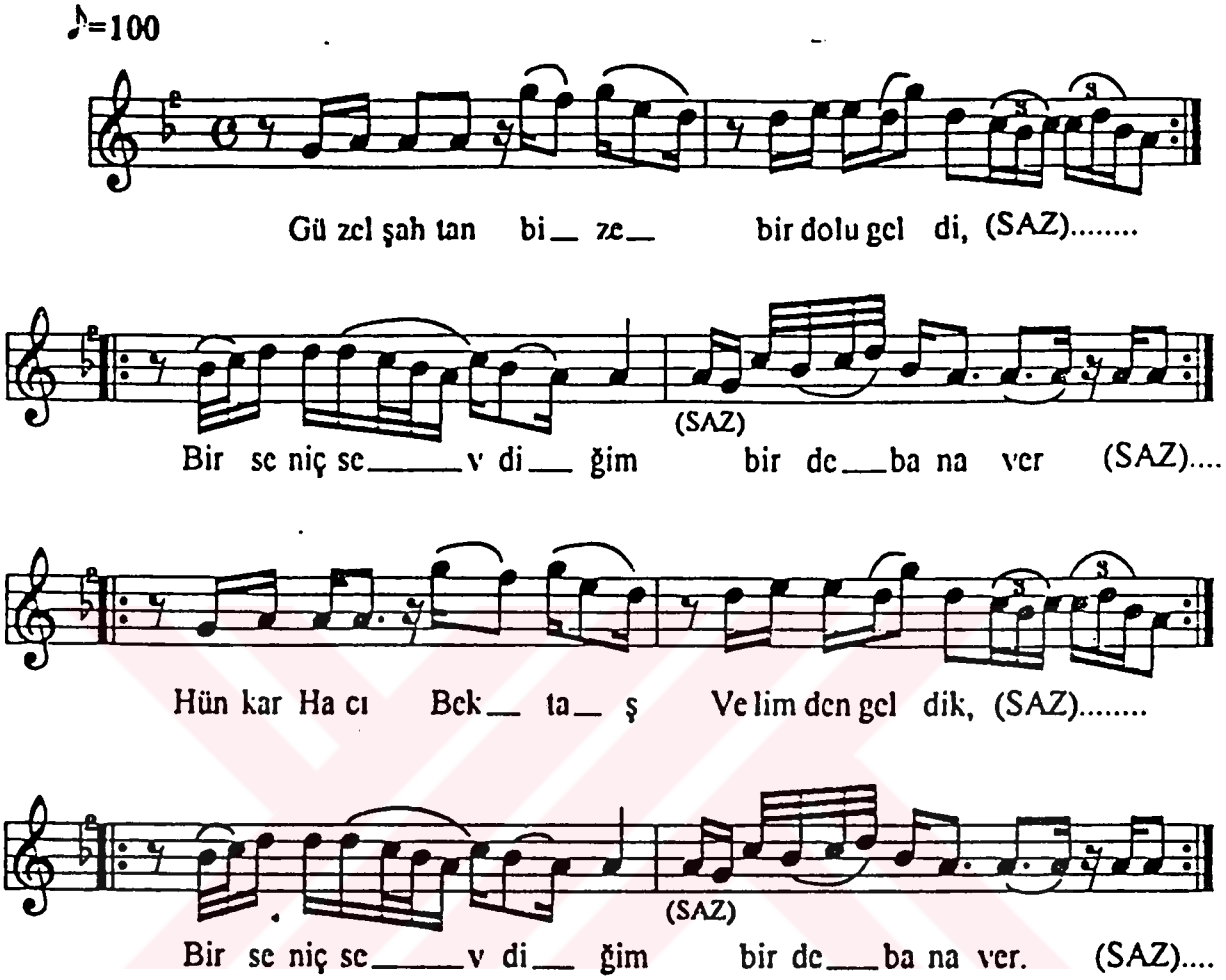

Güzel şahtan bize bir dolu geldi
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver
Hünkar Hacı Bektaş Veli'm den geldik
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver
Payım gelir erenlerin payından
Muhammed neslinden Ali soyundan
Kırkların içtiği engür suyundan
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver
Beline bağlamış nurdan bir kemer
İçmişem doluyu, yüreğim yanar
Herkes sevdiğinden bir dolu umar
Bir sen iç sevdiğim, bir de bana ver

---

[127] Ahmet Kızılok., Eskişehir Yöresi Türkü Derlemeleri., Eskişehir Halk Eğitim Merkezi Yay. Eskişehir. 1995., s.20-21

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Uşşak makamının karar perdesi olan Dügah perdesi civarından nefese başlanmıştır. İnici olarak gerdaniye perdesinden itibaren Güçlü perdesi olan Neva perdesine gelinmiş ve tekrar Hüseyni-Gerdaniye sıçramasından sonra inici Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Segah perdesinde Segah 3'lüsü gösterildikten sonra sonra inici Uşşak 4'lüsünü kullanmış ve karar perdesi hissini kuvvetlendirip Dügah Perdesine gelmiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Rast ve Dügah Perdeleri ile giriş yaptıktan sonra güçlü Neva perdesini kullanmış, tekrar güçlü perdesini gösterip, sonra inici Uşşak 4'lüsü ile ölçüyü tamamlamıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Segah 3'lüsünü gösterip Neva perdesinden itibaren Uşşak 4'lüsünü kullanmış karar hissini kuvvetlendirip karar perdesi olan Dügah Perdesinde karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11 li hece vezni

Güzel Şahtan bize bir dolu geldi	6+5	a	
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver	6+5	b	nakarat
Hünkar Hacı Bektaş Veli'mden geldik	6+5	c	
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver	6+5	b	
Payım gelir erenlerin payından	4+7	d	
Muhammed neslinden Ali soyundan	6+5	d	-dan. redif
Kırkların içtiği engür suyundan	6+5	d	-ın. –un. tam kafiye
Bir sen iç sevdiğim bir de bana ver	6+5	b	

HER KAÇAN KANDE ANARSAN

Uşşak makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Yunus Emre
Beste: Bilinmiyor

HER KAÇAN KANDE ARARSAN[128]

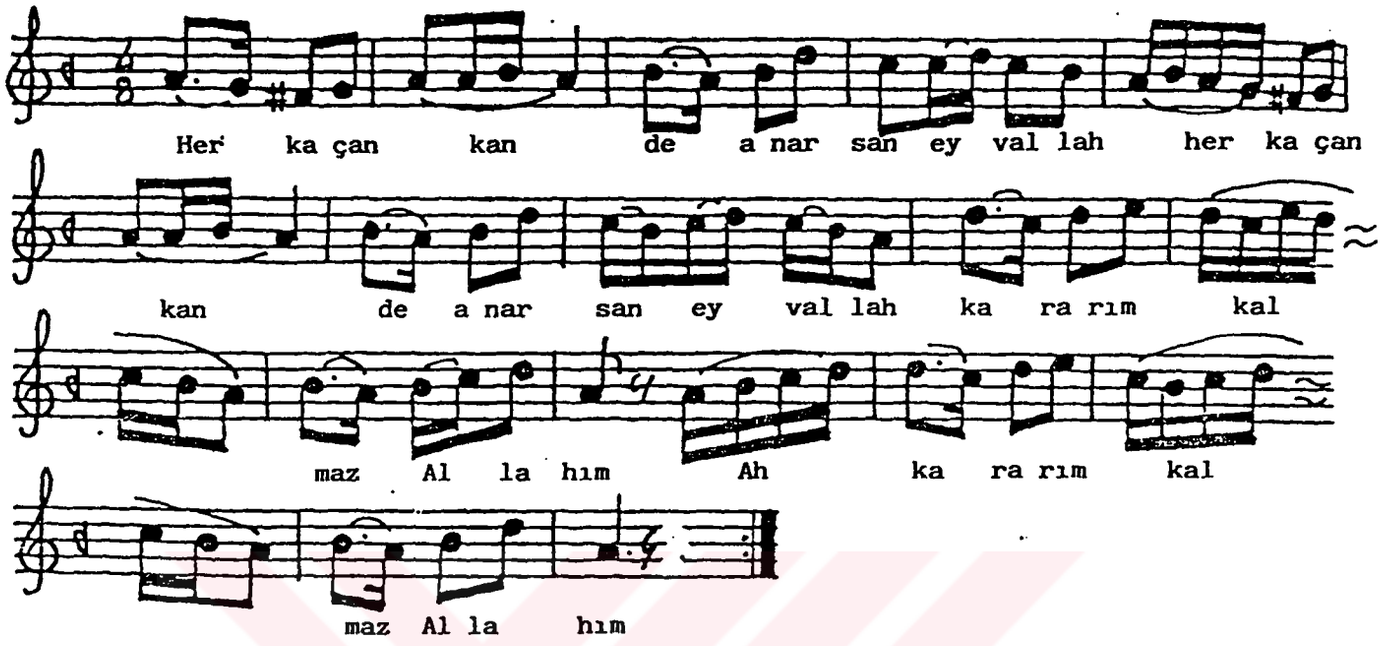

Her kaçan kande anarsam, (Eyvallah)
Kararım kalmaz Allahım.
Senden gayrı gözüm yaşım, (Eyvallah)
Kimseler silmez Allahım.

Senin ismin baki kalan
Sensin dillerde okunan.
Senin aşkına dokunan
Kendini bilmez Allahım

Okunur dilde destanın
Açıldı bağ ve bostanın
Senin yaptığın gülistanın
Gülü hiç solmaz Allahım.

Aşkın bahrine dalmayan
Canını kurban kılmayan
Senin cemalin görmeyen
Meydana gelmez Allahım.

(Aşık Yunus) seni ister
Lütuf eyle yüzün göster.
Cemalin gören aşıklar
Ebedi ölmez Allahım...

---

[128] Turgut Koca., Güldeste. Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.19

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: yerinde Uşşak 4'lüsünü kullanarak, Segah perdesinde Segah'lı asma karar yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Yerindeki Uşşak 4'lüsünü kullanmıştır.

9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: Yerindeki Hüseyni 5'lisini kullanarak, yerindeki Uşşak 4'lüsüne geçilmiştir. Buradan, güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

13. 14. 15. Ve 16. ölçülerde: Yerindeki Hüseyni 5'li,sini kullanmış ve Uşşak 4'lüsü ile tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Her kaçan kande anarsam, (eyvallah)	3+5	a	
Kararım kalmaz Allah'ım.	3+5	b	-m. (yarım kafiye)
Senden gayri gözüm yaşım, (eyvallah)	4+4	a	Allah'ım. (redif)
Kimseler silmez Allah'ım.	3+5	b	
Senin ismin baki kalan	4+4	c	
Sensin dillerde okunan.	5+3	c	-an (redif)
Senin aşkına dokunan	5+3	c	-k (yarım kafiye)
Kendini bilmez Allah'ım.	5+3	b	

İKİ CİHAN GÜNEŞİ

Uşşak Makamı

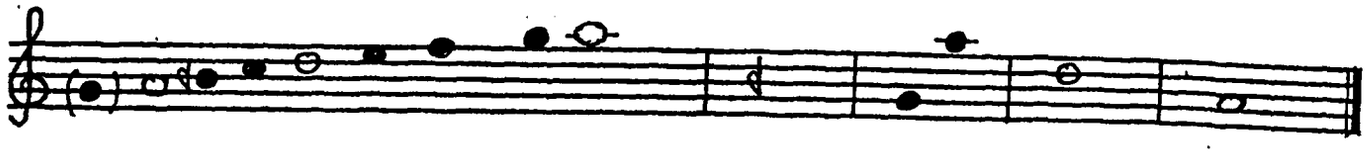

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g)Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Zeki Onaran
Beste: Zeki Onaran

İKİ CİHAN GÜNEŞİ[129]

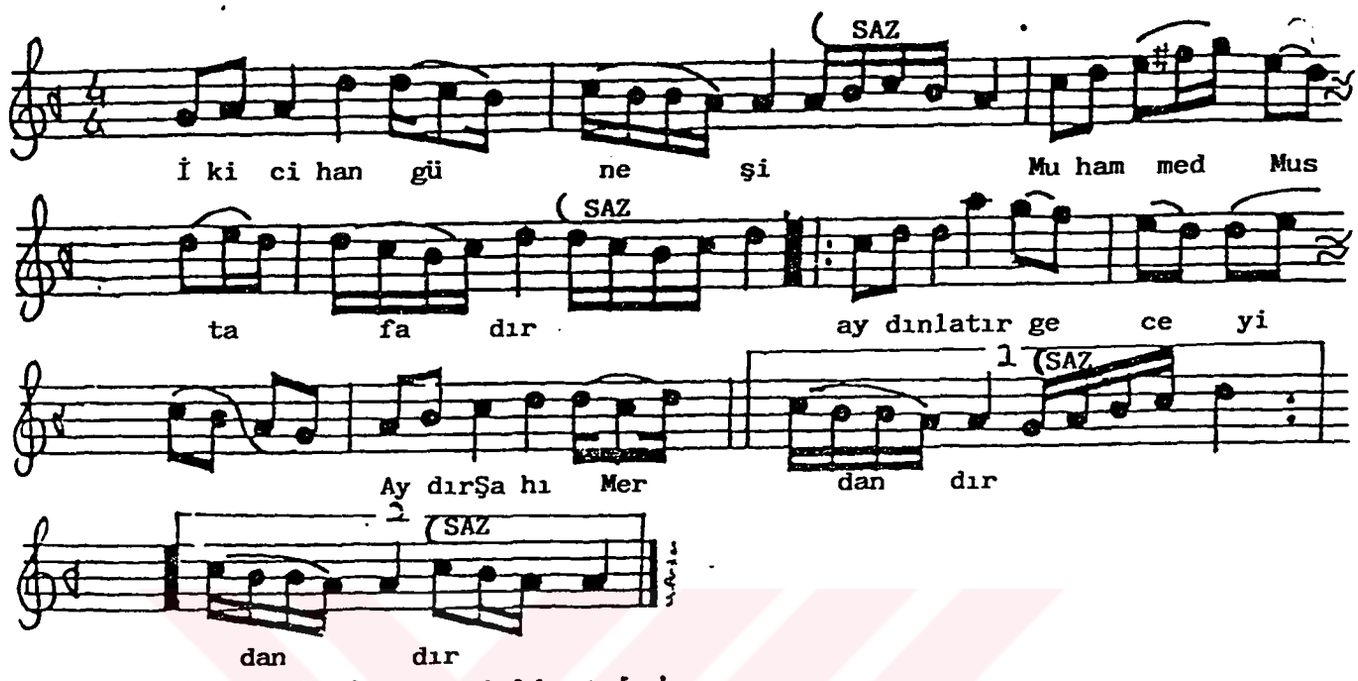

İki cihan güneşi, Muhammed Mustafadır.
Aydınlatır geceyi, Ay'dır, Şah-ı Merdandır.

Semanın yıldızları, Hatice ve Fatime,
Vahdet-i Vucud ile nurları saçanlardır.

Kemal-i İmam Hasan, oldu başımın tacı,
Hüseyn-i Kerbelaya feda eyledim canı.

İmam Zeynel Abidin, hem Muhammed Bâkır'a
Her dem salâvat ile verelim hak selamı.

İmam Cafer-üs Sadık, kurdu rah-ı mezhebi.
Musa-i Kâzım'dadır Pir'imin saceresi.

İmam Rıza ve Takî, oldu mü'mine baki.
Onlarda tecellidir Âl-i nur-u İlâhi.

Aliyyün Naki'dedir Hüda sırrı mutlakı.
Hasan ül Askeri'den öğren sen hakikatı.

İmam Mehdi sır oldu, O'dur sahibi zaman.
Cümle İmam ruhuna verelim salâvatı.

On yedi Kemer-beste, nüve oldu Kırklara.
(Can Zeki) yanar ağlar, on dört Masum-i Pak'a.

~~Pirim'dir Hacı~~ Bektaş, mürşidim Turgut Baba,
Aşk dolu bu fakire verir himmet daima...

[129] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.135

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ölçüde: Uşşak makamının karar sesi olan Dügah Perdesi ile nefese başlanmış, buradan güçlü Neva perdesine geçilerek Uşşak makamının ikinci derecesi olan Segah perdesinde küçük bir asma kalış yapılmıştır.

2. Ölçüde: İnici Uşşak 4'lüsü gösterilmiştir.

3. Ölçüde: Neva perdesinde çıkıcı Rast 4'lüsünü kullanmıştır.

4. Ölçüde: Güçlü Neva perdesi civarında melodik cümleler yapılmıştır.

5. Ölçüde: Güçlü Neva perdesini göstermiş ve Muhayyer perdesine gelinmiştir.

6. Ölçüde: Neva perdesinde inici olarak Rast 5'lisini kullanmıştır.

7. Ölçüde: Dügah Perdesinde çıkıcı Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.

8. Ölçüde: İnici Uşşak 4'lüsü ve bunun yanında çıkıcı olarak kullanılan Rast 5'lisini görmekteyiz.

9. Ölçüde: İnici olarak Uşşak 4'lüsünü kullanıp Dügah Perdesinde karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14 lü hece vezni

İki cihan güneşi Muhammet Mustafa'dır	7+7	a	-dır. zengin kafiye
Aydınlatır geceyi, Ay'dır, Şah–ı merdandır	7+7	a	
Semanın yıldızları, Hatice ve Fatime	7+7	b	
Vahdet-i vucut ile nurları saçanlardır	7+7	a	

KIRK BUDAKTAN RUŞEN OLDU ÇERAĞLAR

Uşşak makamı

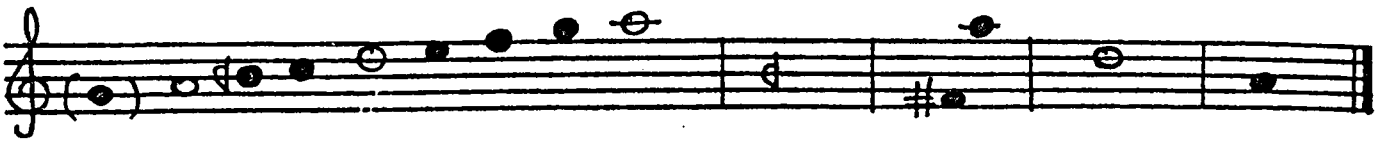

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Semai

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

KIRK BUDAKTAN RUŞEN OLDU ÇERAĞLAR[130]

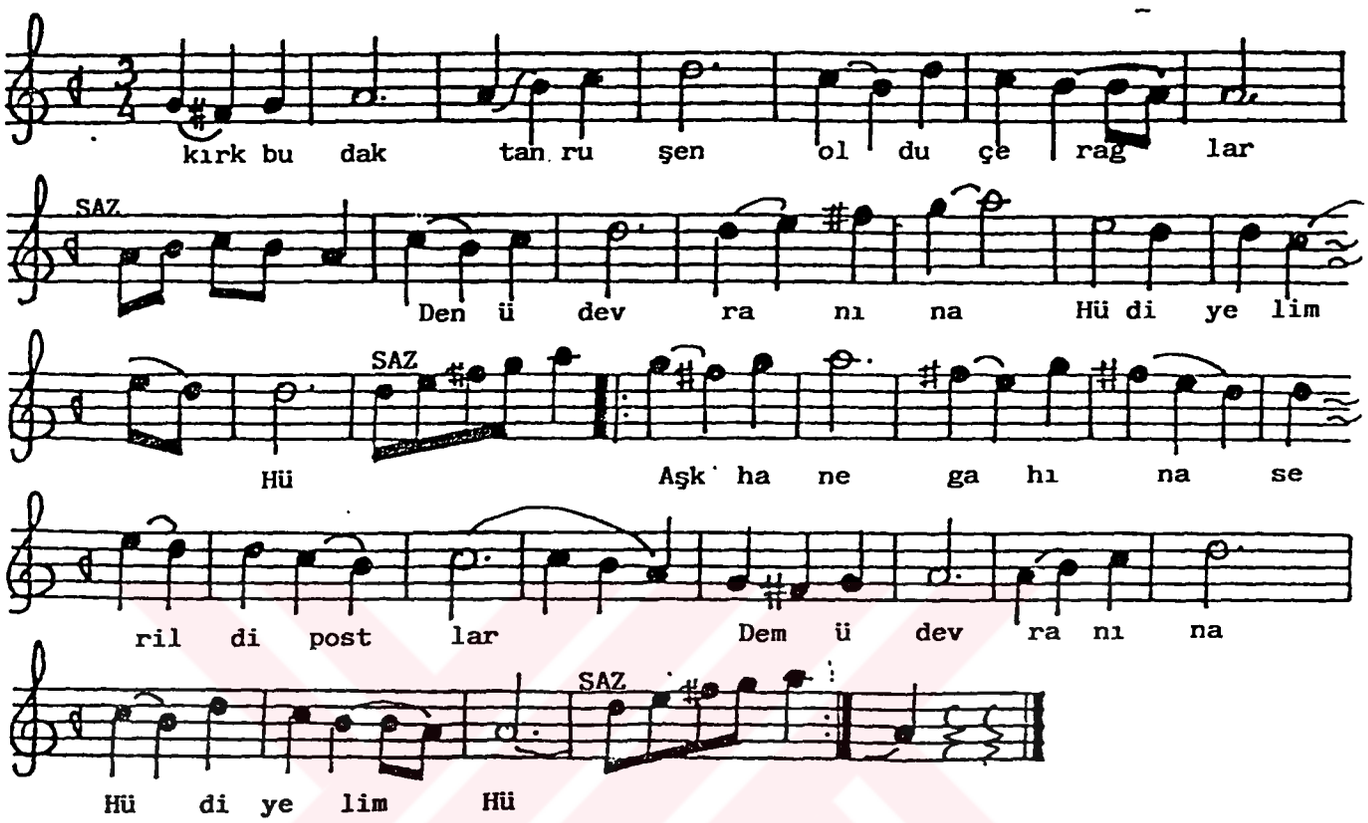

Kırk budaktan rüşan oldu çerağlar.
Dem ü devranına Hü diyelim Hü.
Aşk hanegâhına serildi postlar.
Dem ü devranına Hü diyelim Hü.

Ayine olmuşuz nur-u Celale.
Bade-yi feyz ile erdik kemale.
Muhabbet edelim cemâl cemâle.
Dem ü devranına Hü diyelim Hü.

Mayemiz Muhammed, ervahımız Şiyt.
Nutkumuz nukte-yi Kelâmı Mecit.
İktiza-ı gerdun, tafsil-i Muid:
Dem ü devranına Hü diyelim Hü.

Göründü didarı ezel ezeli.
Dara çekti bizi zülfünün teli.
Gönüller tahtının sultanı Ali:
Dem ü devranına Hü diyelim Hü.

Anladık ne imiş ol vadi lika.
Feth olur arife iklim-i baka.
El ele tutuşup gidelim hakka.
Dem ü devranına Hü diyelim Hü.

(Turgut Baba) söyler nur-ün alâ nur.
Sinemiz Tur oldu, nefesimiz Sur.
Sakiler sundular şarab-en tahur.
Dem ü devranına Hü diyelim Hü...

---

[130] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.130-131

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Uşşak makamının karar perdesi olan Dügah Perdesi civarından (Rast-Irak) Nefese başlanmıştır.

2. ölçüde: Karar perdesi olan Dügah Perdesini kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Uşşak geçgisini göstermiş (Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü) ve güçlü Neva perdesine gelinmiştir.

5. 6. Ve 7. ölçülerde: güçlü Neva perdesi civarında melodik cümleler yaparak inici olarak kullanılmış Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsünü gşrmekteyiz.

8. ölçülerde: ıkıcı ve inici Uşşak 3'lüsü işlemiştir.

9. ölçüde: güçlü Neva perdesi civarında melodik cümleler yapmıştır.

10. ölçüde: 9. Ölçüde yapılan melodik cümlelerle 10. Ölçüdeki güçlü Neva perdesine gelinmiştir.

11. Ve 12. ölçülerde: Neva perdesi üzerinde, Rast (Rast 5'lisi) çeşnisini göstermiştir.

13. 14. Ve 15. ölçülerde: güçlü Neva perdesi civarında melodik cümleler yapılıp, Neva perdesinde yarım kalış yapılmıştır.

16. ölçüde: (Saz) Neva perdesinde çıkıcı Rast 5'lisi göserilmiştir.

17. Ve 18. ölçülerde: Muhayyer perdesi civarında melodik cümleler kullanarak Muhayyer perdesinde asma kalış ayapmıştır.

19. Ve 20. ölçülerde: Güçlü Neva perdesinde inici Rast 5'lisini göstermiştir.

21. 22. Ve 23. ölçülerde: İlk önce güçlü Neva perdesi civarında melodik cümleler yaparak Çargah perdesine gelinmiş, aynı zamanda Çargah perdesinde inici, Çargah 3'lüsünü kullanmıştır.

24. 25. Ve 26 ölçülerde: Çargah perdesinden itibaren inici Rast 4'lüsünü kullanıp karar hissini kuvvetlendirmek amacıyla Irak perdesinide gösterip, Dügah perdesine gelmiştir.

27. Ve 28. ölçülerde: Çıkıcı oalarak kullanılmış Dügah perdesinde görülen Uşşak 4'lüsünü göstermiştir.

29. 30. 31.Dügah perdesinde Uşşak 4'lüsüne müteakkipinici uşşak 4'lüsünü kullanmıştır.

32. ölçüde : (birinci dolap) Naeva perdesinde Rast 5'lisini kullanmıştır.

33. ölçüde: (ikinici dolap) Dügah perdesinde karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Kırk budaktan Ruşen oldu çerağlar	6+5	a	
Dem ü devranına Hü diyelim Hü	6+5	b	-lar. redif
Aşk hanegahına serildi postlar	6+5	a	
Dem ü devranına Hü diyelim Hü	6+5	b	nakarat
Ayine olmuşuz nur-u celale	6+5	c	
Bade-yi feyz ile erdik kemale	6+5	c	-e. redif
Muhabbet edelim cemal cemale	6+5	c	-al. tam kafiye
Dem ü devranına Hü diyelim Hü	6+5	b	

Makamı: Uşşak
Usul: Aksak

Güfte: Kul Himmet
Beste: Bilinmiyor

LOKMAN HEKİM[131]

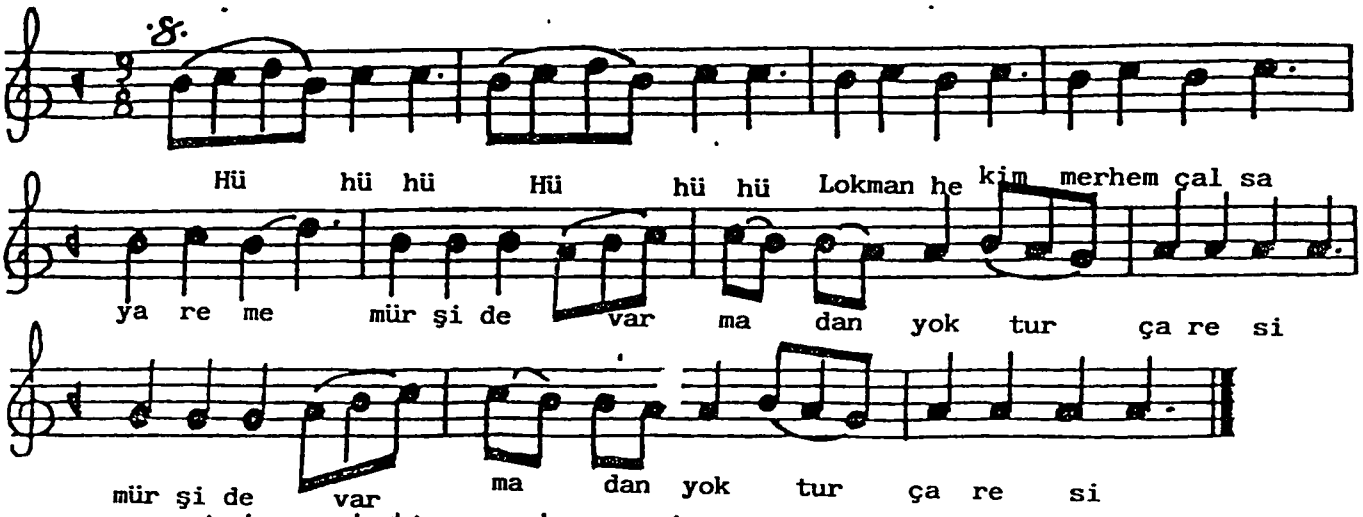

Lokman hekim merhem çalsa yareme
Mürşide varmadan yoktur çaresi.
Günde varsam gelsem Şah-ı kereme
Mürşide varmadan yoktur çaresi.

Varayım ben Hakk Muhammed Aliye
Biz de hizmet ettik bizden uluya.
İnsem niyaz etsem Kızıl Deliye
Mürşide varmadan yoktur çaresi.

Doksan bin hacıyla Kâbeye varsam
Server Muhammedin nurunu görsem.
Muhammed'in tülbendini yudursam
Mürşide varmadan yoktur çaresi.

Yetmiş deve ile Kâbeden gelsem
Amentü okusam abdestim alsam.
Ulu camilerde beş vaktim kılsam
Mürşide varmadan yoktur çaresi.

İsmaile inen koçu getirsem
Cebraille her eksiğim bitirsem
Salman gibi Allyi deveye bindirsem.
Mürşide varmadan yoktur çaresi.

Arafatta kurban kessem yedirsem
Hacı kurbanın kabul oldu dedirsem.
Pir aşkına su doldursam su versem
Mürşide varmadan yoktur çaresi.

[131] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.49

LOKMAN HEKİM

Uşşak makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir.

(Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

NEFESİN İNCELENMESİ

Lokman hekim

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Tam yedenli Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalış göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: güçlü Neva perdesi gösterilerek, Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

9. 10. Ve 11. Ölçülerde: Yerinde Rast 4'lüsü gösaterilmiş ve tam yedenli Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış yapılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11.'lihece vezni

Lokman hekim merhem çalsa yareme	6+5	a	
Mürşide varmadan yoktur çaresi	6+5	b	-e. redif
Günde varsam gelsem Şah-I kereme	6+5	a	-arem. zengin kafiye
Mürşide varmadan yoktur çaresi	6+5	b	nakarat
Varayım ben hakk Muhammet Ali'ye	5+6	c	
Bizde hizmet ettik biz den uluya	6+5	c	-ye. redif
İnsem niyaz etsem Kızıl Deliye	6+5	c	-i. tam kafiye
Mürşide varmadan yoktur çaresi	6+5	b	

MAKAMI VAHDETTEN

Uşşak makamı

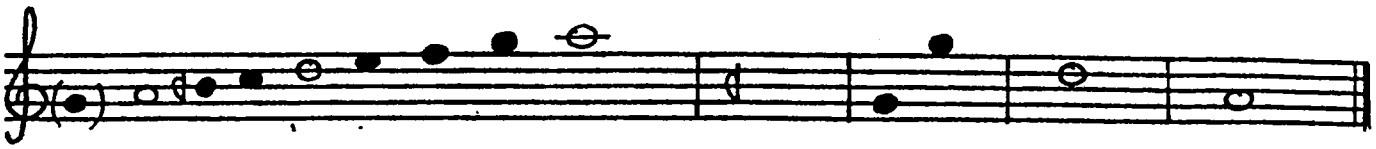

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 10 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir.

(Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Curcuna

Güfte: Bosnavi
Beste: Perişan Dede Baba

MAKAMI VAHDETTEN[132]

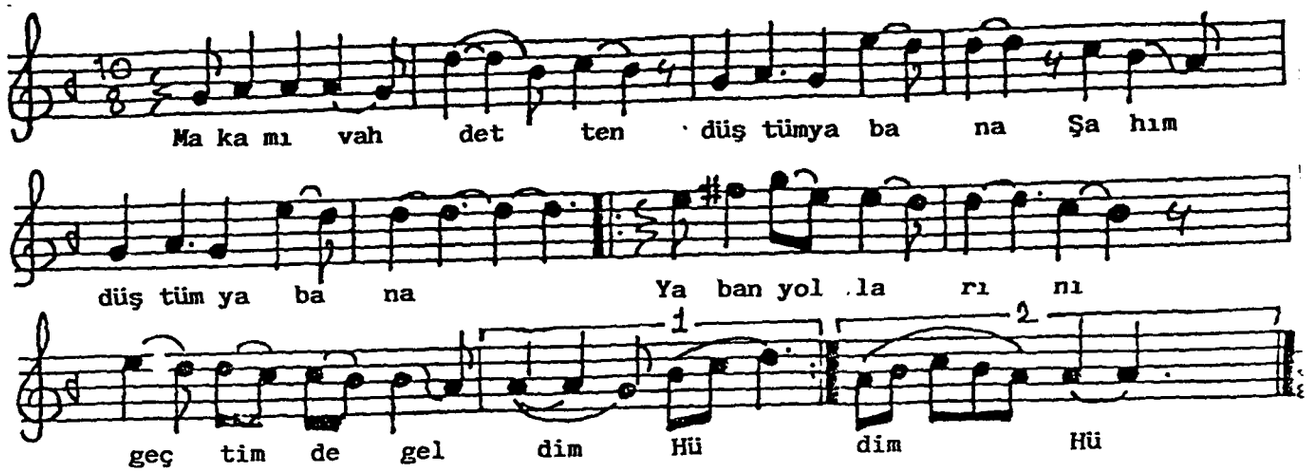

Makamı vahdetten düştüm yabana
Yaban yollarını geçtim de geldim.
Arifin esrarı açmam nadana
Ariflerin sırrın seçtim de geldim.

Anasır libasın giydirdi ana
Melâik manendi düştüm seyrana
Henüz Adem olup geldim cihana
Yed kat gökleri aştım da geldim.

Muhabbet cem'idir erenler cemi
Erenler cem'inde sürerler demi
Kırkların cem'inde buldum Ademi
Hâk-i paye yüzüm sürdüm de geldim.

Arif isen dinle ey kalbi selim
Canını mürşide edegör teslim
Güruh-i Naciye olunca nedim
Cemal-i Hazreti gördüm de geldim.

(Bosnavi) yim sözüm gitti özümden
Aşık olan çıkmaz Kâmil izinden
Bu ilmi okudum bâtın yüzünden
Bin yıllık namazı kıldım da geldim...

---

[132] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.61

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Uşşak makamının çıkıcı bir makam olması nedeni ile Dügah perdesindeki Uşşak 4'lüsünü kullanmış, Segah perdesinde asma karara durmuştur.

3. 4. 5. Ve 6. ölçülerde: Hüseyni 5'lisini kullanarak (Dügah Perdesi) tam yedenli asma kararlı olarak Uşşak makamının güçlüsü olan Neva perdesinde asma karar kullanmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde Segah perdesinde Segah'lı asma karar yapmış.

9. Ve 10. ölçülerde: Hüseyni perdesini kullanarak birinci dolapta yani 10. Ölçüde tekrar Uşşak makamının güçlüsüne gelmiş (Neva perdesi)

11. Ve 12. ölçülerde yedensiz olarak Uşşak 3'lüsüyle karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece

Makamı vahdetten düştüm yabana	6+5	a	-a. redif
Yaban yollarını geçtimde geldim	6+5	b	-an. tam kafiye
Arifin esrarı açmam nadana	6+5	a	-tim de geldim. redif
Ariflerin sırrın seçtim de geldim	6+5	b	-eç. tam kafiye
Anasır libasın giydirdi ana	6+5	c	
Melaik manendi düştüm seyrana	6+5	c	-a. redif
Henüz adem olup geldim cihana	6+5	c	-an. tam kafiye
Yedikat gökleri aştım da geldim	6+5	b	

NOLDU BU GÖNLÜM

Uşşak makamı

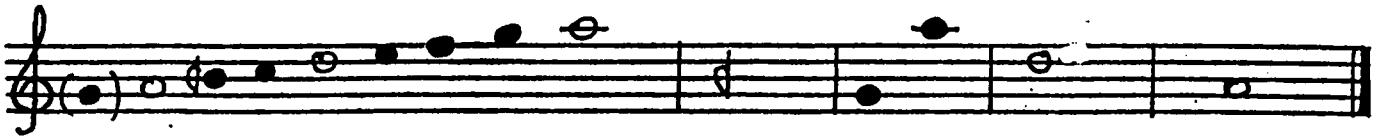

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Ağır Düyek

Güfte: Hacı Bayram Veli
Beste: Bilinmiyor

NOLDU BU GÖNLÜM[133]

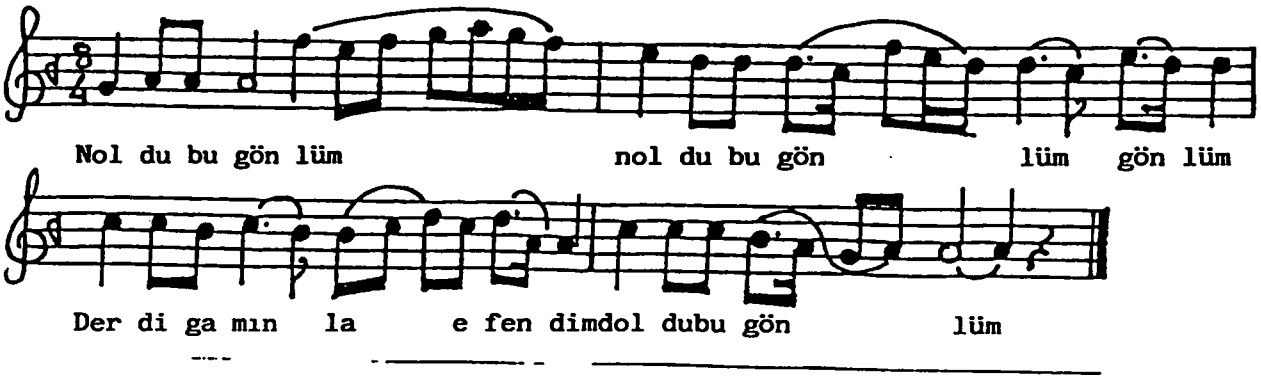

Noldu bu gönlüm, noldu bu gönlüm
Derdü gamınla doldu bu gönlüm.
Yandı bu gönlüm, yandı bu gönlüm
Yanmada derman buldu bu gönlüm.

Gerçeğe yandı gerçeğe yandı
Rengine aşkın cümle boyandı.
Kendi de buldu, kendi de buldu
Matlabını hoş buldu bu gönlüm.

Elfakru fahri elfakru fahri
Demedi mi oi Alemler fahri.
Fahrini zikret fahrini zikret
Fahri fenada buldu bu gönlüm.

Sevadı âzam sevadı âzam
Belki oluptur Arşı muazzam.
Meskeni canan meskeni canan
Olsa acep mi şimdi bu gönlüm.

(Bayramım imdi Bayramım imdi)
Bayram edersin yar ile şimdi.
Hamdü şenalar hamdü senalar
Yar ile bayram kıldı bu gönlüm..

---

[133] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.28

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Karar perdesinden başlayarak (Dügah) Neva perdesinde Buselik çeşnili yarım karar yapmıştır.

3. ölçüde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsünü kullanmıştır.

4. ölçüde: Uşşak 3'lüsüyle tam karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

10 lu hece ölçüsü

Noldu bu gönlüm, noldu bu gönlüm	5+5	a	
Derdü gamınla doldu bu gönlüm	5+5	a	-du bu gönlüm. (redif)
Yandı bu gönlüm, yandı bu gönlüm	5+5	a	
Yanmada derman buldu bu gönlüm	5+5	a	
Gerçeğe yandı, gerçeğe yandı	5+5	b	
Rengine aşkın cümle boyandı	5+5	b	-dı. (redif)
Kendi de buldu, kendi de buldu	5+5	b	
Matlabını hoş buldu bu gönlüm	5+5	a	

ÖMRÜN BİTEN ŞU NEŞVESİ

Uşşak makamı

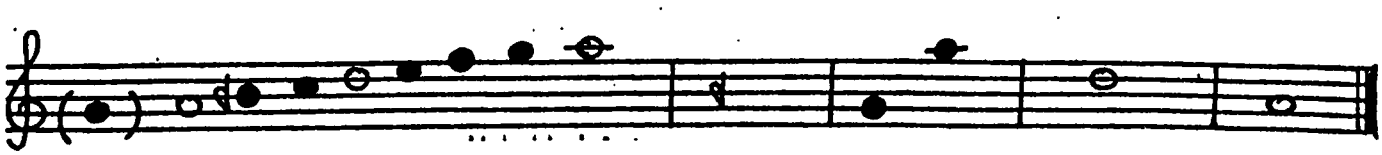

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir.

g) (Yerinde Uşşak 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

h) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Yürük Semai

Güfte: Yahya Kemal Beyatlı
Beste: Süleyman Ergunel

ÖMRÜN BİTEN ŞU NEŞVESİ[134]

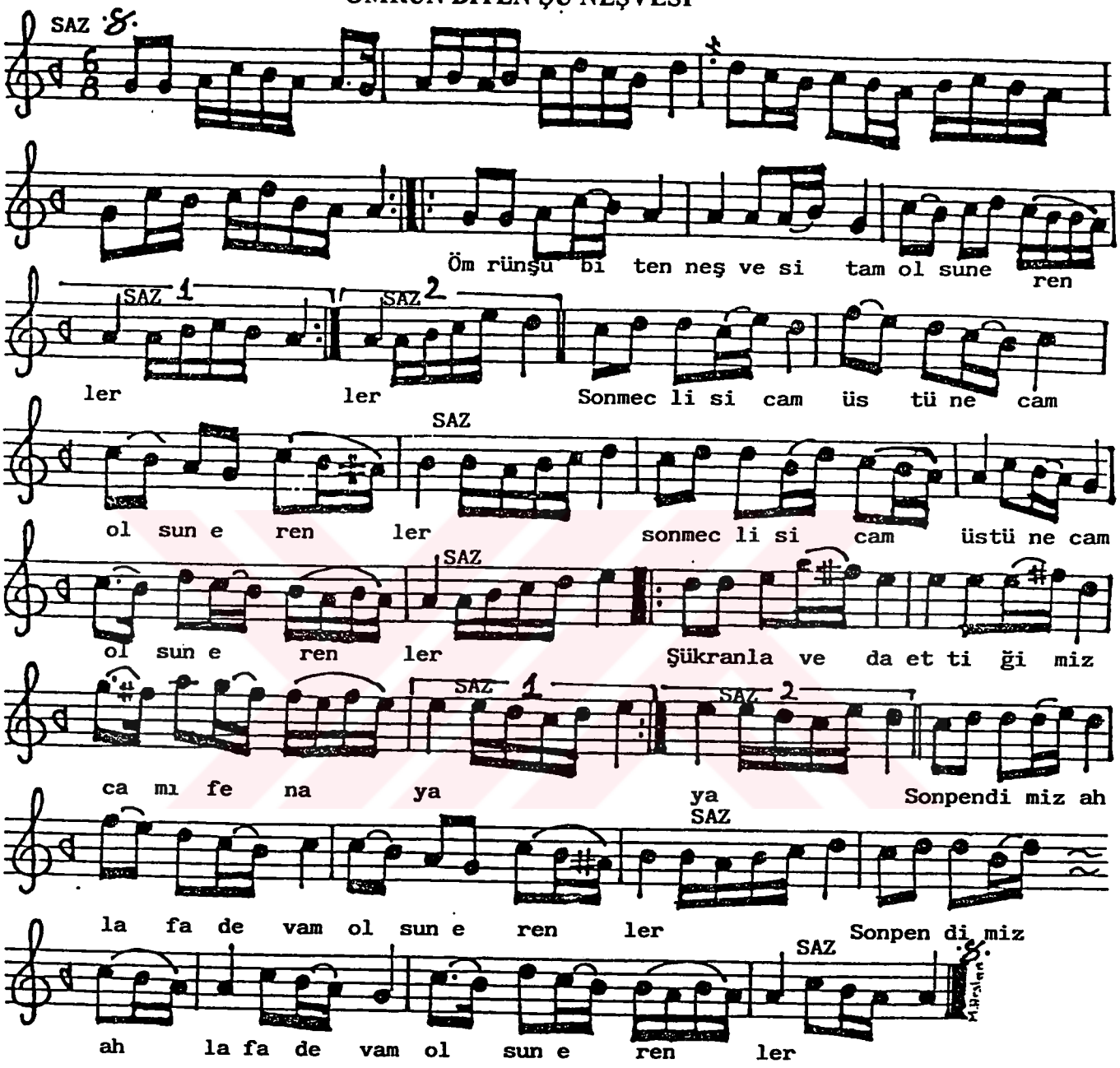

Ömrün şu biten neşvesi tam olsun erenler
Son meclisi câm üstüne câm olsun erenler.
Şükranla veda ettiğimiz câm-ı fenâya
Son pendimiz ahlâfa devam olsun erenler.

Calzse harabat-ı ilâhide her şey
Yâran yine rindân-ı kiram olsun erenler.
Tekrar mülâki oluruz bezm-i ezelde
Evvel giden ahbaba selâm olsun erenler.

[134] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.140

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Uşşak makamı çıkıcı bir makam olduğu için karar perdesi civarı olan yeden Rast perdesinden nefese başlanmıştır.

2. ölçüde: güçlü Neva perdesinde asma karar yapılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü kullanılmış böylece Nefesin ara nağmesi sona ermiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 3'lüsü kullanılmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.

9. ölçüde: güçlü Neva perdesinde yarım karar yapılmıştır.

10. ve 11. ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah 4'lüsünü göstermiştir.

12. ve 13. ölçülerde: Segah perdesinde Segah çeşnisi yapılmıştır.

14. 15. 16. Ve 17. Ölçülerde: Sırasıyla Dügah Perdesinde Uşşak, Rast perdesinde Rast ve tekrar Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.

18. ölçüde: Hüseyni perdesinde Uşşak 3'lüsü gösterilmiştir.

19. ölçüde: Neva perdesinde Rast 3'lüsü gösterilmiştir.

20. ve 21. Ölçülerde: Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.

22. ölçüde: güçlü Neva perdesinde yarım karar yapılmıştır.

23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. Ve 30. ölçülerde: 10 .... 16. Ölçülerle aynıdır.

Not: Bu bölümleri nefesin nakarat kısmı olarak düşünebiliriz.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü hece vezni

Ömrüm biten şu neşvesi tam olsun erenler	8+6	a	
Son meclisi cam üstüne cam olsun erenler	8+6	a	-olsun erenler. (redif)
Şükranla veda ettiğimiz cam-ı fenaya	9+5	b	-am. (tam kafiye)
Son pendimiz ahlafa devam olsun erenler	7+7	a	
Caizse harabat–ı ialhide her şey	7+7	c	
Yarın yine rindan-ı kiram olsun erenler	7+7	a	
Tekrar mülaki oluruz bezm-i ezelde	8+6	d	
Evvel giden ahbaba selam olsun erenler	7+7	a	

SUPH-U ŞAM EY GÖNÜL

Uşşak makamı

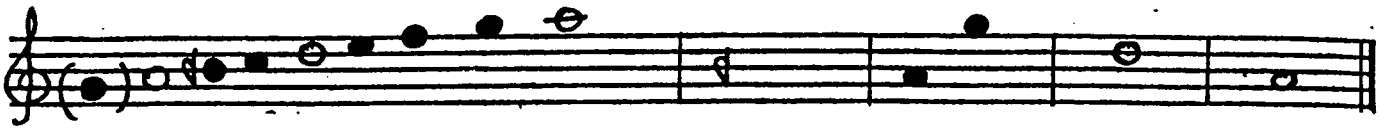

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Sofyan

Güfte: Perişan Dede Baba
Beste: Bilinmiyor

SUPH-U ŞAM EY GÖNÜL[135]

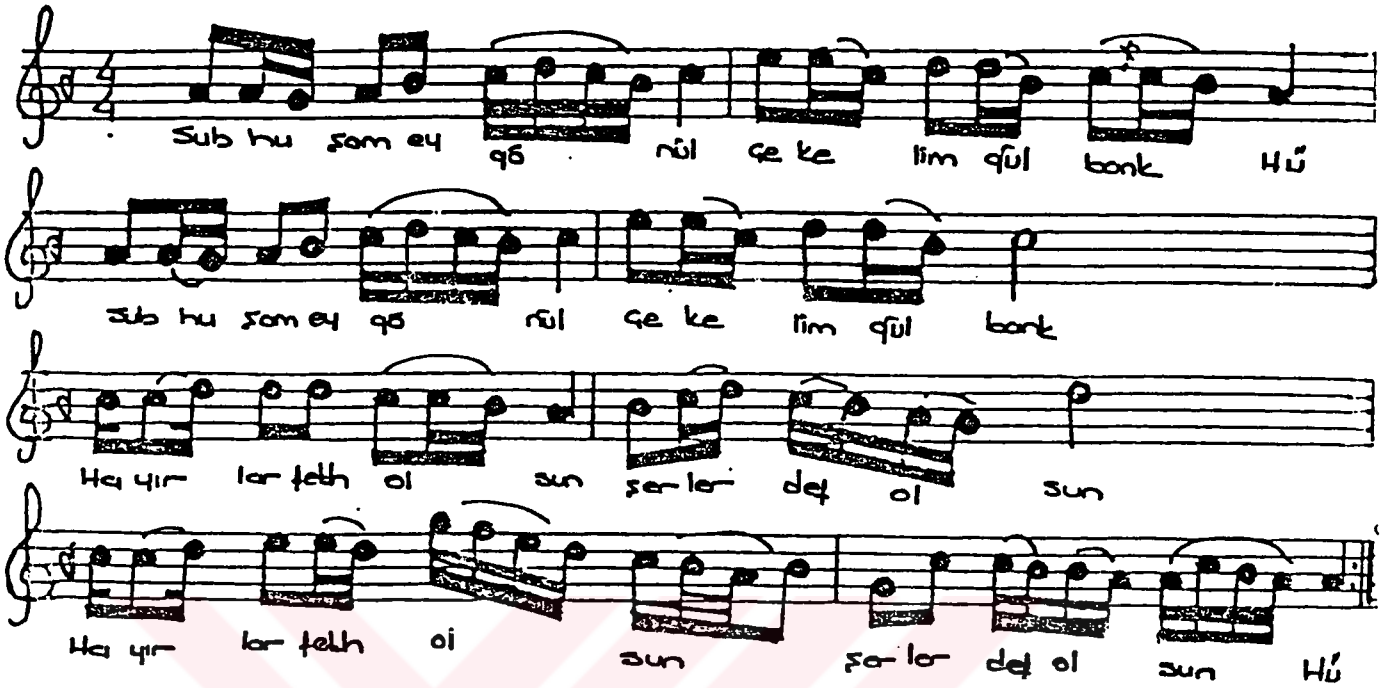

Subh-u şam ey gönül çekelim gülbank (Hü')
Hayırlar feth olsun şerr'ler def olsun (Hü'')
Niyaz et muradı Mevladan iste (Hü')
Hayırlar feth olsun şerr'ler def olsun. (Hü'')

Akşamın vaktinde durup duaya (Hü')
El bağlayıp yüzün çevir semaya (Hü'')
Göz yaşını dök sen Şah Mürtezaya (Hü')
Hayırlar feth olsun şerler def olsun. (Hü'')

---

[135] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.67

Leyle-i Müzlimde aşık-ı naçar
Çar civarın olsa gam ile efkâr
Aşk ile on iki İmama yalvar
Hayırlar feth olsun şerler def olsun.

Binbir ismin biri kadi-yül hacât
Andan hasıl oldu her türlü necat
Yere yüzler sürüp eyle münacaât
Hayırlar feth olsun şerler def olsun.

Âkilsen âlemde uyma kallâşa
Beyhude yerlere çıkma savaşa
Var Türaba yüz sür Hacı Bektaşa
Hayırlar feth olsun şerler def olsun.

(Perişan) feth eyle hayre dehanın
Dalma söylesin Hakkı zebanın
Eşiğine baş koy Balım Sultanın
Hayırlar feth olsun şerler def olsun...

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Uşşak makamının karar perdesi olan Dügah Perdesi ile nefese başlanmış ve bunun ardından çıkıcı Rast 5'lisi gösterilerek Çargah perdesinde kalış yapılmıştır. Değişik bir çeşni olarak Hüseyni 5'lisini inici bir şkilde kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Tekrar Rast 5'lisini gösterip Çargah perdesine gelinmiş ve Çargah perdesinde asma kalış kullanılmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Uşşak 4'lüsünü inici olarak kullanıp bunun ardındaki ölçüde ise Rast 5'lisini inici olarak kullanıp güçlü Neva perdesine gelinmiştir.

7. Ve 8. ölçülerde: inici olarak kullanılmış Hüseyni 5'lisi gösterilip, yerinde Uşşak 3'lüsü ile karara gidilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Suph-u şam ey gönül çekelim gülbank (Hü)	6+5	a	
Hayırlar feth olsun şerrler defolsun (Hü)	6+5	b	
Niyaz et muradı mevladan iste (Hü)	6+5	c	
Hayırlar feth olsun şerrler defolsun (Hü)	6+5	b	nakarat
Akşamın vaktinde durup duaya (Hü)	6+5	d	
Elbağlayıp yüzün çevir semaya (Hü)	6+5	d	-ya. (redif)
Gözyaşını döksen Şah Mürteza'ya (Hü)	6+5	d	-a (tam kafiye)
Hayırlar feth olsun şerrler defolsun (Hü)	6+5	b	

UYUR İDİK UYARDILAR

Uşşak makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

a) Seyri: Çıkıcıdır.

b) Usulü: 9 zamanlıdır.

c) Düzümü: 2+3+2+2

d) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

e) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

f) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Pir Sultam Abdal
Beste: Bilinmiyor

UYUR İDİK UYARDILAR[136]

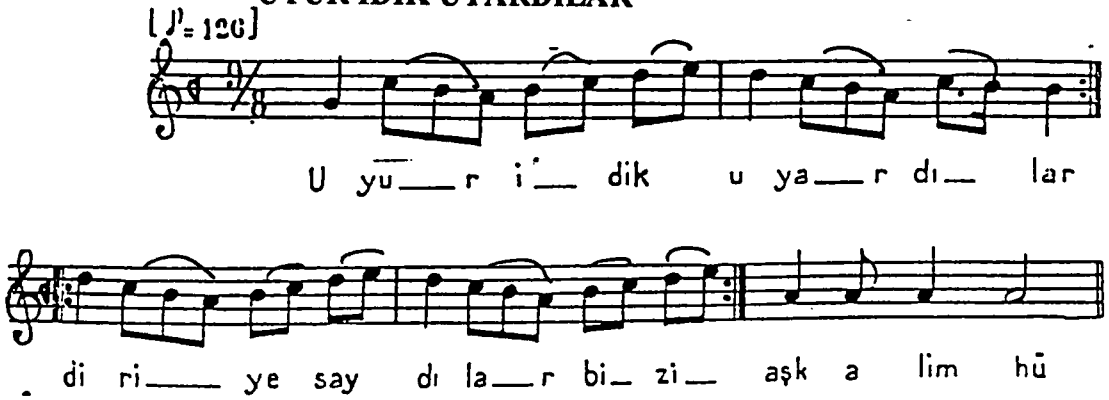

1

Uyur idik uyardılar
Diriye saydılar bizi
Koyun olduk ses anladık
Sürüye saydılar bizi

2

Sürülüp kasaba gittik
Kanarayi mesken ettik
Canı Hakka teslim ettik
Ölüye saydılar bizi

3

Pir defterine yazıldık
Hak divanına dizildik
Bal olduk şerbet ezildik
Doluya saydılar bizi

4

Halimizi hâl eyledik
Yolumuzu yol eyledik
Her çiçekten bal eyledik
Arıya saydılar bizi

5

Pir Sultan'ım eder şunda
Çok keramet var insanda
O cihanda bu cihanda
Aliye saydılar bizi

---

[136] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.161

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Segah perdesinde Seğah 4'lüsünü göstermiştir.

3.4. Ve 5. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşaklı ve Hüseyni'li tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni.

Uyur idik uyardılar	4+4	a	
Diriye saydılar bizi.	3+5	b	-ye saydıla bizi. redif
Koyun olduk ses anladık	4+4	c	-ürü. –iri. zengin kafiye
Sürüye saydılar bizi	3+5	b	
Sürülüp kasaba gittik	3+5	d	
Kanarada mekan tuttuk	4+4	d	-tik, -tuk. redif
Didar defterine yettik		d	-it. –ut. tam kafiye
Ölüye saydılar bizi.	3+5	b	

YÜZLERCE YIL EVVEL PİRİMİZ GELİP

Uşşak Makamı

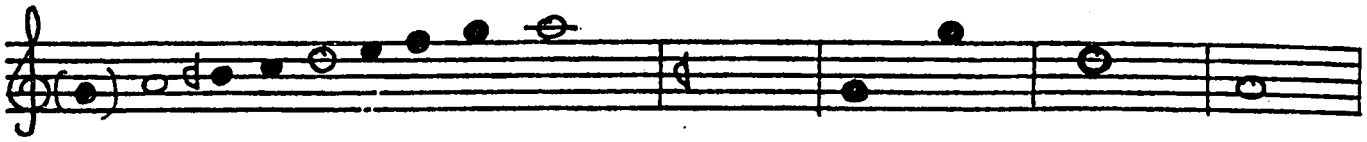

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

Makamı: Uşşak
Usul: Düyek

Güfte: Günci Baba
Beste: Bilinmiyor

YÜZLERCE YIL EVVEL PİRİMİZ GELİP[137]

[♪= 106]

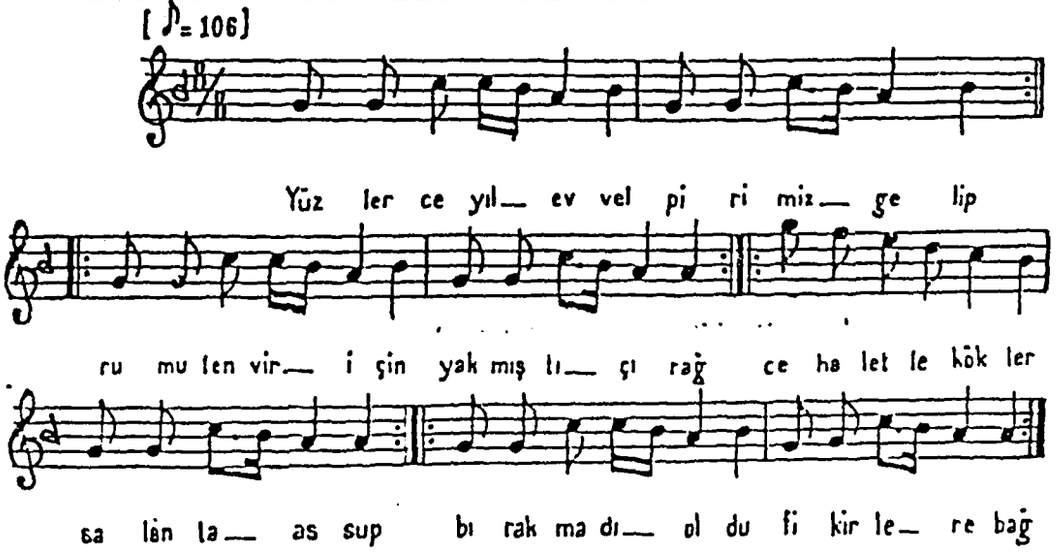

1

Yüzlerce yıl evvel pirimiz gelip
Rumu tenvir için yakmıştı çerağ
Cehaletle kökler salan taasup
Bırakmadı oldu fikirlere bağ

2

Bir asır evvelde gelerek bir er
Şimdi irfan vaktı demişti meğer
Softalar eline geçeydi eğer
Bu fikrini çoktan eylerdi ferağ

3

Şimdi pek kalmadı softalık kalktı
Kitapların bile evlâdı yaktı
Uyuyan cahilleri gözcü bıraktı
Serbestçe söylemek hâlâ mı yasağ

4

Bektaşî kimsenin malin çalamaz
İbadet etmekçün tenbel kalamaz
Bir kadın üstüne bir daha alamaz
Boşamaz oldukça zevcesi sağ

5

Arifler namusü ırzın veremez
Tesettür ne demek aklı eremez
İnsan dua ile rızkın veremez
Edep içinde var her şeye mesağ

6

Zararü kârını eyice seçer
Rızk için ibadetten dahi geçer
İcabederse dem bile çeker
Aklü fikre göre kullanır dimağ

8

Kazandığı rızkı helâl deyip yer
Kıyafetçe vakte uyar da gider
Zahidin ta'nına eylemez keder
Günci bilir dindir aşılmayan dağ

---

[137] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.174

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Segah perdesinde Segah'lı ve Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li, Segah perdesinde Segah'lı, Rast perdesinde Rast'lı ve Dügah Perdesinde Uşşaklı tam kalışlar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Yüzlerce yıl evvel pirimiz gelip	6+5	a	
Rumu tenvir için yakmıştı çerağ	6+5	b	-ip. –up. (tam kafiye)
Cehaletle kökler salan taasup	6+5	c	-ağ. (tam kafiye)
Bırakmadı oldu fikirlere bağ	6+5	b	
Bir asır evvelde gelerek bir er	6+5	d	
Şimdi irfan vakti demişti meğer	6+5	d	-er. (tam kafiye)
Softalar eline geçeydi eğer	6+5	d	
Bu fikrini çoktan eylerdi ferağ	6+5	b	

ZAHİT GEL GÖR HALİMİZİ

Uşşak makamı

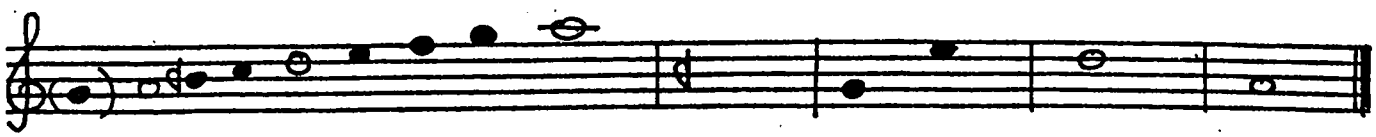

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Aman Ey Erenler)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Makamı: Uşşak
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

ZAHİT GEL GÖR HALİMİZİ[138]

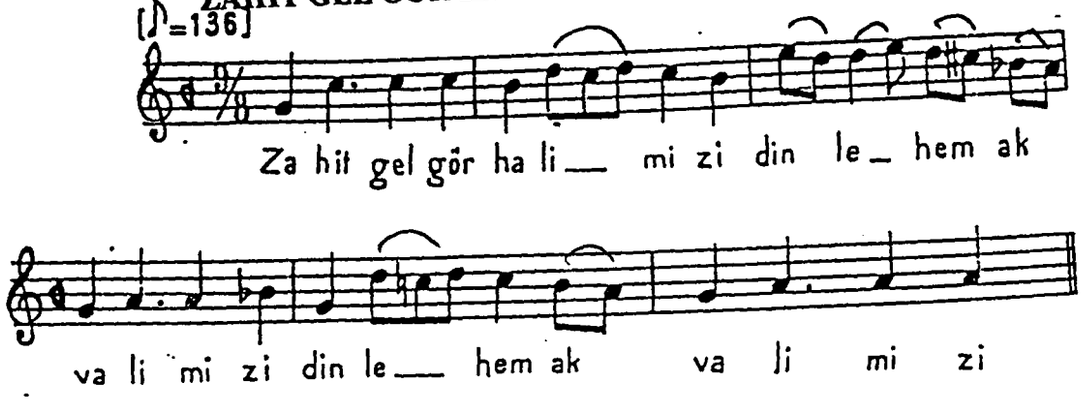

1
Zahit gel gör halimizi
Dinle hem akvalimizi
Dostla yeriz malimizi
Bektaşiyiz halis özüz
2
Bize bu yol ezelidir
Taptığımız put Ali'dir
Pirimiz Bektaş velidir
Bektaşiyiz halis özüz
3
Muhabbettir hep kârımız
Büyle bulduk bu varımız
Ta ezelden ikrarımız
Bektaşiyız halis özüz
4
Hak perestiz gerçek eriz
Ademe biz baş eğeriz
Birbirimiz pek severiz
Bektaşiyiz halis özüz
5
Meclisimiz gam kaçırır
Mihneti baştan aşırır
Gam bizi görse şaşırır
Bektaşiyiz halis özüz
6
Maksadımız zevku neş'e
Bu hale cümle halk teşne
Gıllü gıştan yok hiç nesne
Bektaşiyiz halis özüz

---

[138] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.194

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. Ölçülerde: Segah perdesinde segahlı asma kalış kullanılmıştır.

3. Ve 4. Ölçülerde: Dügah Perdesinde Hicazlı, Rast perdesinde Nikrizli asma kalışlar göstermiştir.

5. Ve 6. Ölçülerde: Uşşaklı tam kalış yaparak Dügah Perdesinde karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8 li hece vezni

Zahit gel gör halimizi	4+4	a	
Dinle hem akvalimizi	3+5	a	
Dostla yeriz malimizi	4+4	a	-imizi. redif
Bektaşi'yiz halis özüz	4+4	b	-al. tam kafiye
Bize bu yol ezelidir	4+4	d	
Taptığımız put Ali'dir	4+4	d	-dir. redif
Pirimiz Bektaş Velidir	5+3	d	-eli, ali. zengin kafiye
Bektaşi'yiz halis özüz	4+4	b	

YİNE MİHMAN GÖRDÜM

Beyati makamı

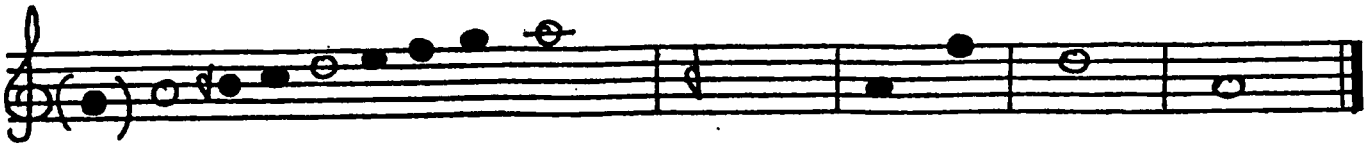

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcı-inicidir ki, Uşşak makamından bu özelliği ile ayrılır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Beyati makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsüne + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi:

a) "Durak üzerinde bulunan Uşşak 4'lüsü simetrik olarak tiz durağın üst tarafina göçürülür."[139] (Yerindeki Uşşak 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi + :Muhayyer perdesinde simetrik Uşşak 4'lüsü)

b) "Neva perdesi üzerindeki Buselik 5'lisi, Muhayyer perdesinde Kürdi 4'lüsü ilavesiyle Buselik dizisi halinde uzatılır. Bu arada ortaya çıkan küçük mücenneb bemollü Si'nin ismi sümbüle perdesidir."[140] (Yerindeki Uşşak 4'lüsü + Neva perdesinde Buselik 5'lisi + Muhayyer perdesinde Kürdi 4'lüsü)

---

[139] İ. Hakkı Öskan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.27

[140] a.g.e. s.27

Makamı: Beyati
Usul: Aksak Semai

Güfte: Şah Hatayi
Beste: Bilinmiyor

YİNE MİHMAN GÖRDÜM[141]

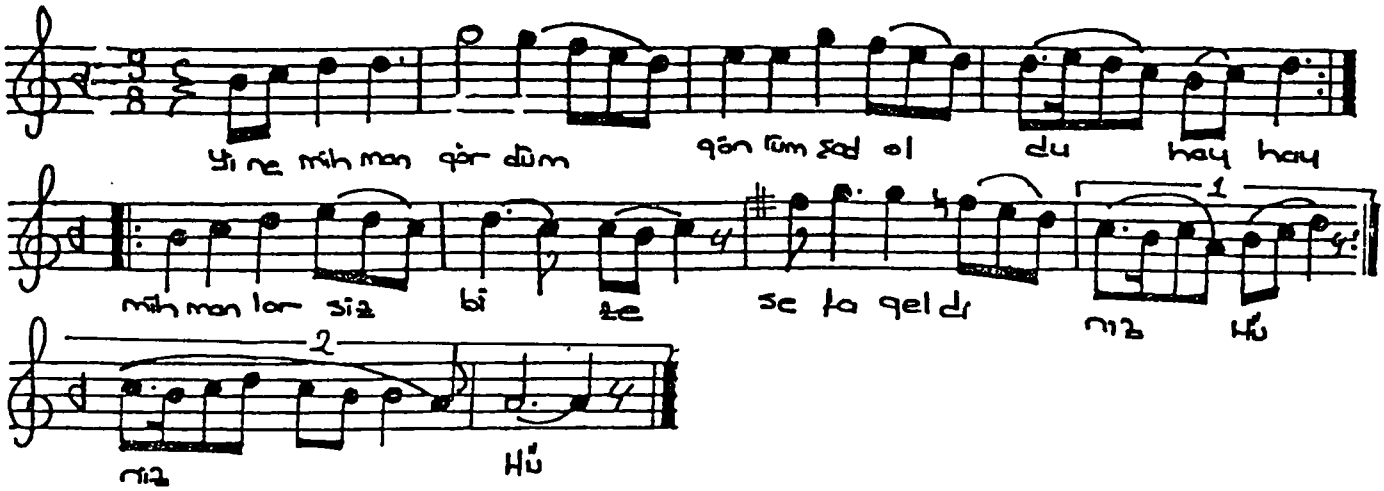

Yine mihman gördüm gönlüm şad oldu. (Hay-Hay)
Mihmanlar siz bize safa geldiniz. (Hü)
Kar kış yağar iken bahar yaz oldu. (Hay-Hay)
Mihmanlar siz bize safa geldiniz. (Hü)

Misafir aşk kapısının dilidir
Hız'rı sev, ev sahibinin gülüdür.
Tanrı misafiri Pirim Ali'dir.
Mihmanlar siz bize safa geldiniz.

Bir eve kahr ola misafir gelmez
Çalınsa çırpınsa ektiği bitmez.
Çağırsa bağırsa bir ere yetmez.
Mihmanlar siz bize safa geldiniz.

Himmet eyle sen ki daima gele
Yavan yaşık bizim yüzümüz güle.
Büyük küçük onu hep Hızır bile.
Mihmanlar siz bize safa geldiniz.

Misafir gelir ki kısmeti bile
Misafir Hızır'dır özrünü dile.
(Hatayi) im uğruyu tut ver gel ele.
Mihmanlar siz bize safa geldiniz...

---

[141] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.31

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: güçlü Neva perdesi civarından nefese başlanmıştır.

2. ölçüde: Neva perdesinde inici Buselik 4'lüsü kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Bu müzikal özellik, değişik müzik cimleleri ile tekrarlanmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: İnici olarak Çargah perdesinde, Çargah 3'lüsü kullanılmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Acme perdesini kullanarak, inici Uşşak Beyati dizisini göstermiş ve Uşşak Beyati dizisi ile tam karara gelmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Yine mihman gördüm gönlüm şad oldu(Hay hay)	6+5	a	
Mihmanlar siz bize safa geldiniz. (Hü)	6+5	b	-oldu. (redif)
Karkış yağarken bahar yaz oldu. (Hay hay)	6+5	a	
Mihmanlar siz bize safa geldiniz. (Hü)	6+5	b	nakarat
Misafir aşk kapısının dilidir.	4+4+3	c	
Hız'rı sev, ev sahibinin gülüdür.	4+4+3	c	-dir. –dür. (Redif)
Tanrı misafiri Pirim Ali'dir.	6+5	c	-li. –lü. (tam kafiye)
Mihmanlar siz bize safa geldiniz. (Hü)	6+5	b	

ZAHİT BİZİ TANEYLEME

Beyati makamı

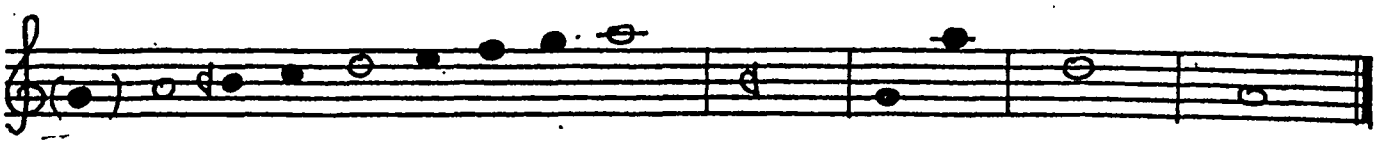

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcı-inicidir ki, Uşşak makamından bu özelliği ile ayrılır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Uşşak makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Buselik 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz Yine Mihman Gördüm.)

Makamı: Beyati
Usul: Düyek

Güfte: Muhyi
Beste: Bilinmiyor

ZAHİT BİZİ TAN EYLEME[142]

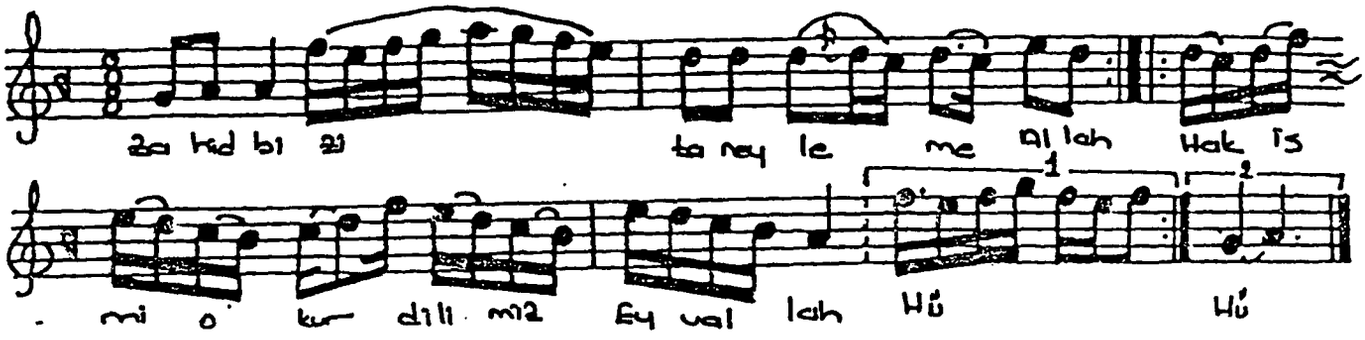

Zahit bizi taneyleme (Allah)
Hak ismin okur dilimiz (Eyvallah Hü)
Sakın efsane söyleme (Allah)
Hazrete varır yolumuz (Eyvallah Hü)

Sayılmayız parmak ile
Tükenmeyiz kırmak ile
Taşramızdan sormak ile
Kimse bilmez ahvalimiz

Erenler yolun güderiz
Çekilip Hakka gideriz
Gaza-yı ekberederiz
İmam Alidir ulumuz

Erenlerin hakdır yolu
Can ü dilden dedik beli
Gören bizi sanır deli
Usludan yeğdir delimiz

Tevhid eden deli olmaz
Allah diyen mahrum kalmaz
Her seher açılır solmaz
Bahara erer gülümüz

(Muhyi) sana olan himmet
Aşık ise cana minnet
Elif Allah Mim Muhammed
Cim cemaldir Lâm Alimiz

---

[142] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.47

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik 5'lisini kullanmıştır.

3. 4. 5. Ve 6. ölçülerde: İlk ik ölçüde olduğu gibi Neva perdesindeki Buselik çeşnisini gösterdikten sonra Dügah Perdesinde Buselik 5'lisini kullanmış ve yine aynı şekilde Dügah Perdesi Buselik'li tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Zahit bizi taneyleme (Allah)	4+4	a
Hak ismin okur dilimiz (Eyvallah Hü)	5+3	b
Sakın efsane söyleme (Allah)	5+3	a
Hazrete varır yolumuz (Eyvallah Hü)	5+3	b
Sayılmayız parmak ile	4+4	c
Tükenmeyiz kırmak ile	4+4	c
Taşramızdan sormak ile	4+4	c
Kimse bilmez ahvalimiz	4+4	b

ARŞ-I MÜSTEVİDE

Hicaz makamı

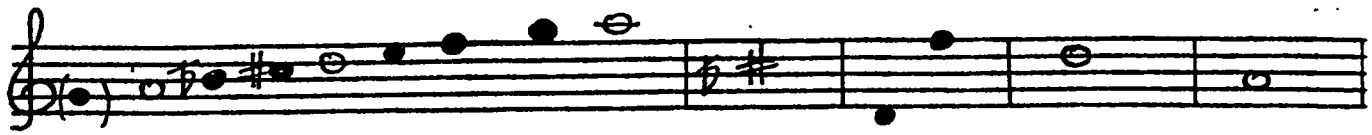

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 2 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: Hicaz makamı dizinin hem tiz tarafından hemde pest yani durağın altından genişleyebilir.

1. Pest taraftaki genişleme: Güçlü Neva perdesi üzerindeki Rast 5'lisi simetrik olarak durağın altına ve Yagah perdesi üzerine göçürülür. Burada, yegah perdesinde Rast 5'lisi ve Dügah Perdesinde Hicaz 4'lüsü olduğuna göre Yegah perdesinde bir basit Suz'inak di,zisi kendiliğinden meydana gelir. Çok nadir olmakla birlikte pest taraftan Yegah perdesine Nigriz 5'lisi ve Hüseyni aşiran perdesine Hicaz 4'lüsü ile düşüldügüde görülüyor.

2. Tiz taraftaki genişleme: Neva perdesi üzerindeki Rast 5'lisi, Muhayyer perdesinde bir Buselik 4'lüsü ekelenmesiyle Neva perdesinde acemli Rast dizisi halinde uzatılır. Muhayyer perdesinde Buselik 4'lüsünün sesleri Muhayyer, Tiz Buselik, Tiz çargah, Tiz Neva'dır. Muhayyer perdesi üzerinde herhangi bir kalış söz konusu olamaz. [143]

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde:Yerinde Hicaz 4'lüsü ve Neva perdesindeki Buselik 5'lisinin üçüncü derecesini (Acem perdesi) kullanarak Dügah Perdesinde asma karar yapmıştır.

3. ölçüde: Dügah Perdesinde Hicaz 3'lüsünü kullanmıştır.

4. ölçülerde: güçlü Neva perdesinde asma karar yapmıştır.

5. ölçüde: Neva perdesindeki Buselik 5'lisinin 3.derecesini tekrar kullanarak. Nim hicaz perdesinde çeşnisiz asma karar yapmıştır.

6. ve 7. ölçülerde: Simetrik hüseyni Aşiran perdesindeki Hicaz 4'lüsünün yerindeki Hicaz 5'lisine bağlamış, dılayısyla Yegah perdesinde Nikriz çeşnisini oluşturarak Dügah Perdesinde hicazlıasma karar yapmıştır.

8. ölçüde: Yerindeki Hicaz 5'lisini kullanarak Dügah Perdesinde tam karar yapmıştır.

---

[143] İ. Hakkı Öskan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.140-141

Makamı: Hicaz
Usul: Sofyan

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

ARŞ-I MÜSTEVİDE[144]

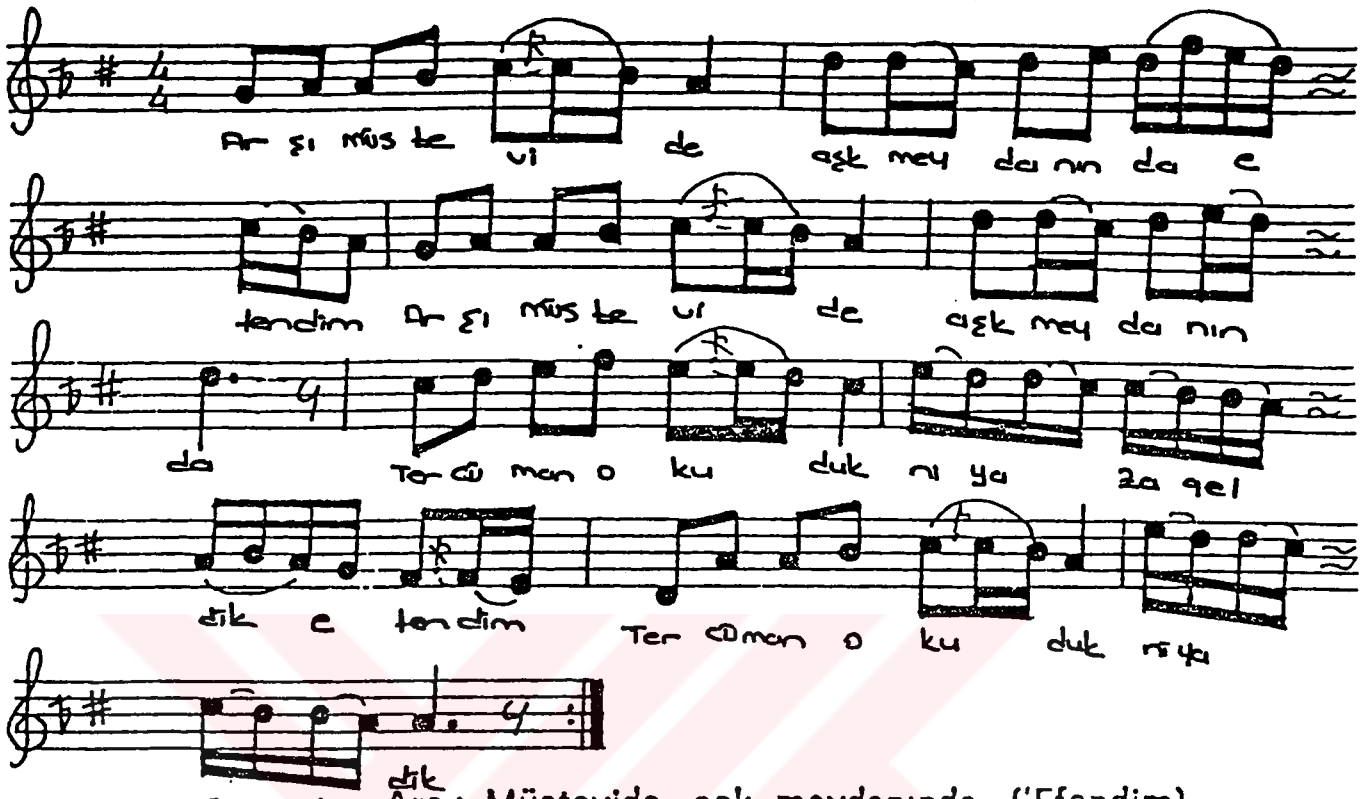

Arş-ı Müstevide, aşk meydanında, ('Efendim)
Terçüman okuduk, nıyaza geldik. ('Efendim)
Soyunduk varlıktan, çekildik dara
Enel Aşk sırrını ağaza geldik.

Horasan postunda görüldü dıdar.
Taht-ı Muhammedi; Minber-i envar.
Bir gerçek mürşide vermişiz ikrar.
Cemaline karşı namaza geldik.

Küre-yi aşkında hal olduk ebed
Mihrabın levhası sırr-ı müeyyed.
Meydan taşı derler, hacer-ül esved.
Harem-i şeriften Hicaza geldik.

Erdik nüktesine Vahidiyetin.
Aynının aynıyız Ehadiyetin.
Gördük çerağını ferdaniyetin.
Bu kesret mülkünde icaza geldik.

(Turgut Baba) söyler, ey nur-ı Celi.
Gönül iklimlnde etti tecelli.
Bezm-i erenlerde bülbül misali,
Nefeler söyledik dövaza geldik...

[144] Turgut Koca., Güldeste, Nefeler-Ezgiler, Söyleşi, 1987, s. 82.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11' li Hece Vezni

Arş ı müstevide, aşk meydanında (Efendim)	6+5	a	
Tercüman okuduk niyaza geldik (Efendim)	6+5	b	-a. (tam kafiye)
Soyunduk varlıktan, çekildik dara	6+5	a	-a geldik. (redif)
Enel aşk sırrını ağaza geldik.	6+5	b	az. (tam kafiye)
Horasan postunda görüldü didar.	6+5	c	
Taht ı Muhammedi, minber-i envar	6+5	c	-ar. (tam kafiye)
Bir gerçek mürşide vermişiz ikrar	6+5	c	
Cemaline karşı namaza geldik	6+5	b	

AŞKIM BENİM FÜZUNDUR.

Hicaz makamı

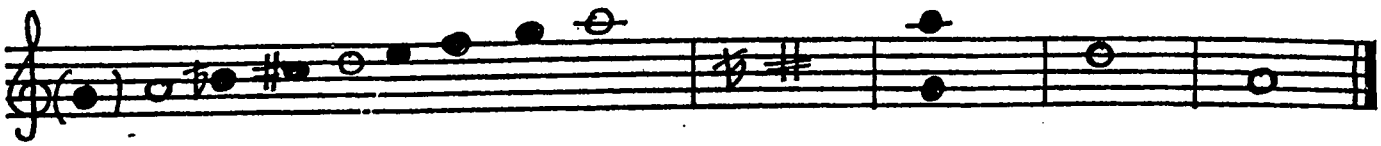

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Yürük Semai

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

AŞKIM BENİM FUZUNDUR[145]

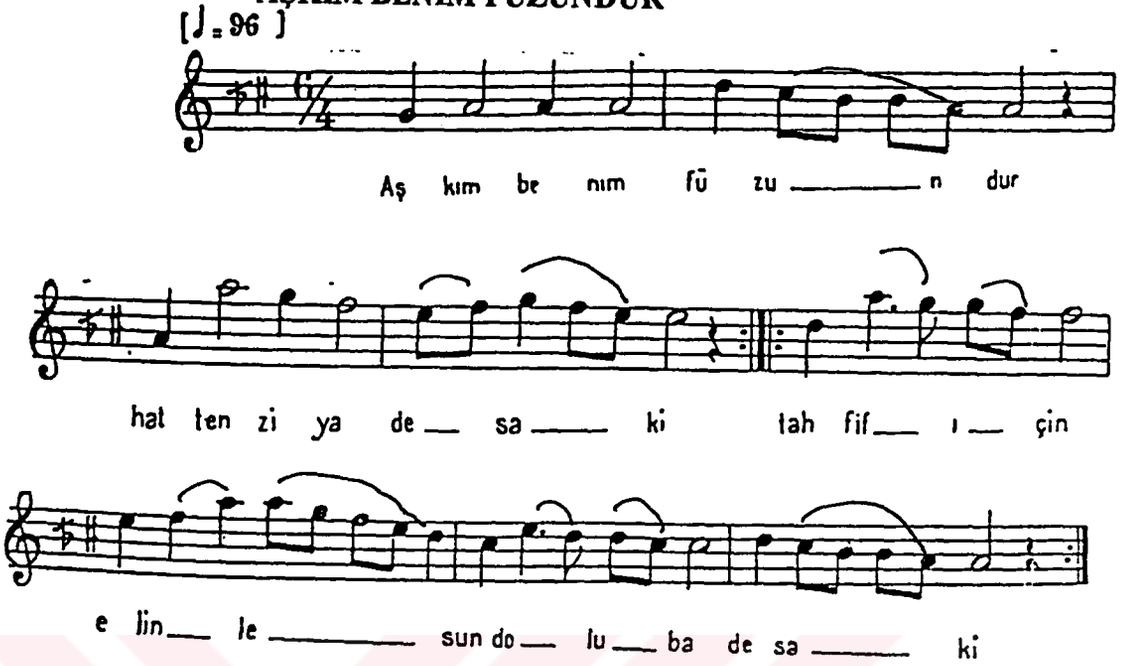

Aşkım benim füzundur
Hatten ziyade saki
Tahfif için elinle
Sun dolu bade saki

---

[145] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.231

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Karar perdesi olan Dügah Perdesi civarında nefese başlanmış, Neva perdesinde inici Hicaz 4'lüsü gösterilip Hüseyni perdesinde inici Kürdi 4'lüsünüde kullanarak Dügah perdesi üzerinde asma kalış göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Muhayyer perdesinden itibaren inici çıkıcı olarak, ilk önce acem perdesinde asma kalış göstermiştir. Daha sonra Hüseyni perdesinde inici kürdi 4'lüsü ve Neva perdesinde Buselik 5'lisini kullanıp Nim Hicaz perdesinde asma kalış gösterip yerindeki Hicaz 4'lüsüyle karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li hece vezni

Aşkım benim füzundur	4+3	a	
Hatten ziyade saki		b	-saki. (redif)
Tahfif için elinle	4+3	c	-ade. (zengin kafiye)
Sun dolu bade saki		b	

BEKTAŞİLİK KOLAY ZANNETME

Hicaz Makamı

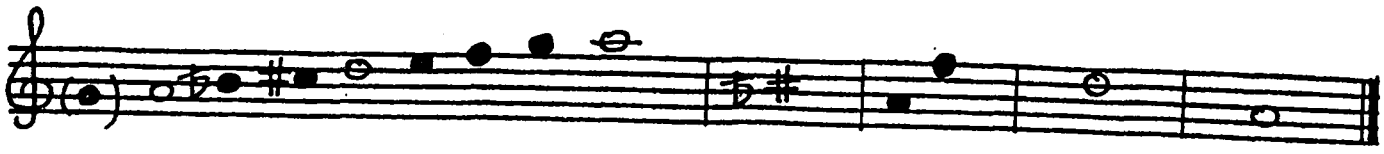

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 2 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Nim Sofyan

Güfte: Hasan Cemali Baba
Beste: Bilinmiyor

BEKTAŞİLİK KOLAY ZANNETME[146]

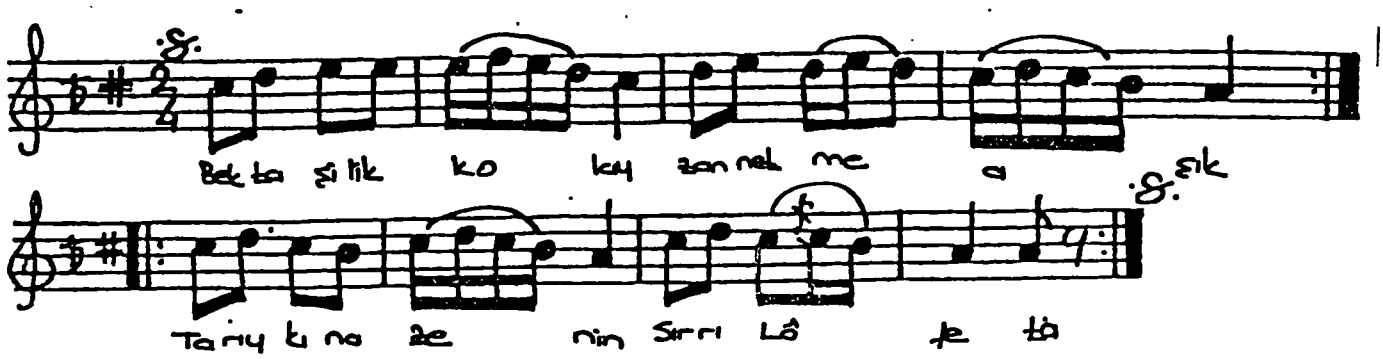

Bektaşilik kolay zan etme âşık
Tarik-i Nazenin sırrı lâ feta
Eline diline beline sadık
Olmayan Bektaşi taklittir cânâ

Şerlat babından girmeyen âşık
Tarikat sırrına ermeyen âşık
Marifet abıyla yunmayan âşık
Hakikatta kâmil değildir asla

Dört kapıyı kırk makamı bilmeyen
Mirac-ı hakikat nedir görmeyen
Muhammed Aliyo secde kılmayan
İblisin taati hebadır heba

Hacı Bektaş erkânına girelim
Hakikatın pazarını görelim
Deste deste güllerini derelim
Muhabbet bahçesi sefadır sefa

(Cemâli) der her dem seçer kallaşı
Cevherle karışmış olsa çay taşı
Taklit kabul etmez asla Bektaşi
Kem ayarı tanır çeşm-i ürefa

---

[146] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.89

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Nim Hicaz perdesinde asma karar yapmış, Dügah Perdesinde Hicaz 5'lisi ile tam karar yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. Ölçülerde: Dügah Perdesinde Hicaz'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Bektaşilik kolay zannetme aşık	6+5	a	
Tarik-i nazenin sırrı la feta	6+5	b	-ık. (tam kafiye)
Eline diline beline sadık	6+5	a	-a. (yarım kafiye)
Olmayan Bektaşi taklittir cana	6+5	b	
Şeriat babından girmeyen aşık	6+5	c	
Tarikat sırrına ermeyen aşık	6+5	c	-meyen aşık. (redif)
Marifet abıyla yunmayan aşık	6+5	c	
Hakikatta kamil değildir asla	6+5	b	

BEN DERVİŞİM DİYENE

Hicaz Makamı (Zirgüleli)

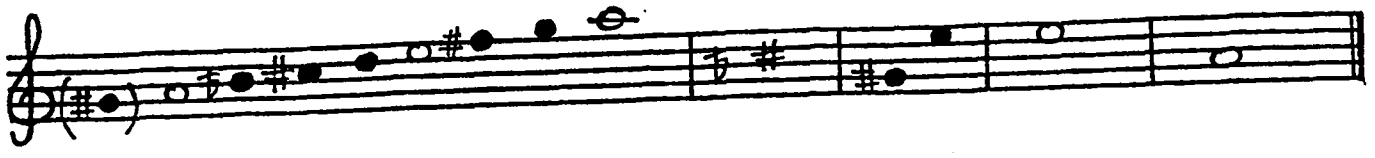

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir. (Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi:

1. Durak üzerindeki Hicaz 5'lisi simetrik olarak tiz durağın üstüne göçürülür. (Muhayyer perdesinde Naziri Hicaz 5'lisi).

2. Güçlü Hüseyni perdesi üzerindeki Hicaz 4'lüsü + Muhayyer perdesinde bir Buselik 5'lisi eklenerek Hüseyni perdesinde Humayun dizisi olarak uzatılır.

3. Pest taraftan da Hüseyni perdesindeki Hicaz 4'lüsü simetrik olarak Hüseyni Aşiran perdesine göçürülebilir. Bazanda Yagah perdesine Rast 5'lisi ile düşürülüp genişletilebilir.[147]

---

[147] İ. Hakkı Öskan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.152

Makamı: Zirgüleli Hicaz
Usul: Sofyan

Güfte: Yunus Emre
Beste: Bilinmiyor

BEN DERVİŞİM DİYENE[148]

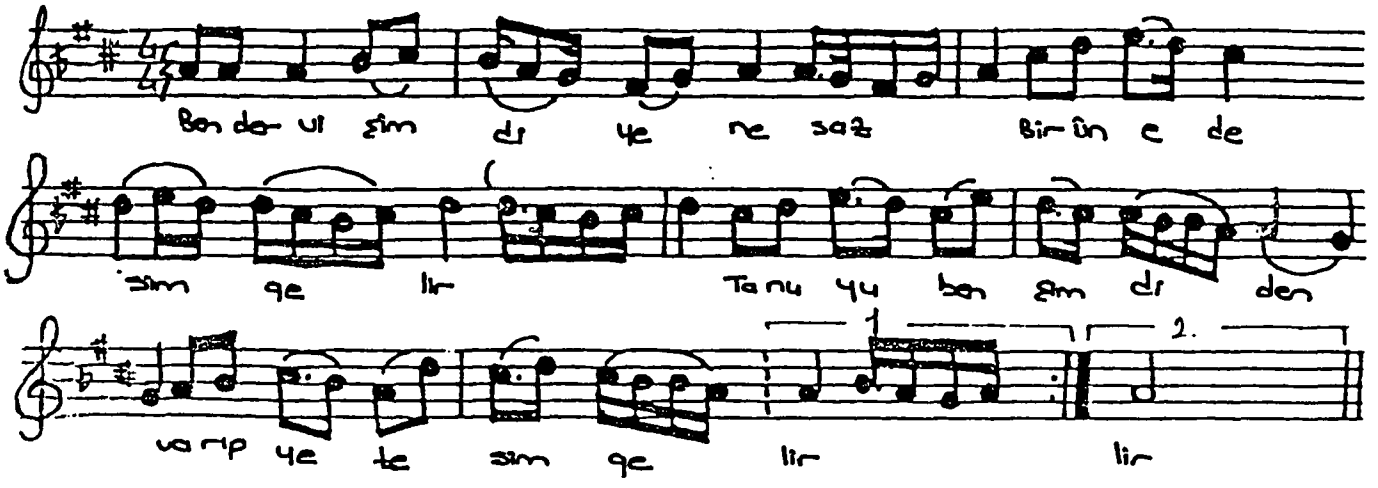

Ben dervişim diyene
Bir ün edesim gelir
Tanuyuben şimdiden
Varup yetesim gelir

Sırat kıldan incedir
Kılıçtan keskincedir
Varup onun üstüne
Köşkler kurasım gelir

Altında gayya vardır
İçi nar ile pürdür
Varup ol gölgelikte
Biraz yatasım gelir

Ta'n eylemen Hocalar
Hatırınız hoş olsun
Varuben ol tamuda
Hemen yanasım gelir

Andan cennete varam
Cennette Hakkı görem
Huri ile gılmanı
Bir bir koçasım gelir

(Derviş Yunus) sözünü
Eğri büyrü söyleme
Seni sigaya çeker
Bir Molla Kasım gelir

---

[148] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.23

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Hicaz'lı ve Hüseyni Aşiranlı, yine aynı zamanda Hicaz 4'lüsünü kullanarak güçlü Neva perdesinde yarım kalış göstermiştir.

4. 6. 7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Yerinde Hicaz 5'lisini kullanmış ve yeden perdesi olarak gösterdiği Nim Zirgüle perdesi ile Dügah perdesinde Zirgüleli Hicaz'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li hece vezni

Ben dervişim diyene	4+3	a	
Bir ün edesim gelir	5+2	b	-esim gelir. (redif)
Tanuyuben şimdiden	4+3	c	-t. –d. (yarım kafiye)
Varup yetesim gelir.	5+2	b	
Sırat kıldan incedir	4+3	d	
Kılıçtan keskincedir	3+4	d	-cedir. (zengin kafiye)
Varup onun üstüne	4+3	a	
Köşkler kurasım gelir	5+2	b	

BİR ARAYA GELSE ÜÇ BEŞ AŞIK

Hicaz Makamı

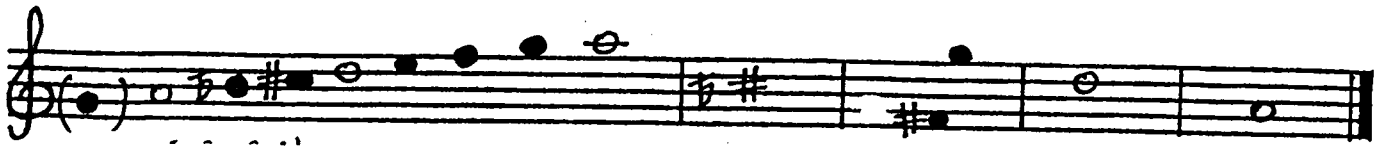

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü:2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Düyek

Güfte: Dertli
Beste: Bilinmiyor

BİR ARAYA GELSE ÜÇ BEŞ AŞIK[149]

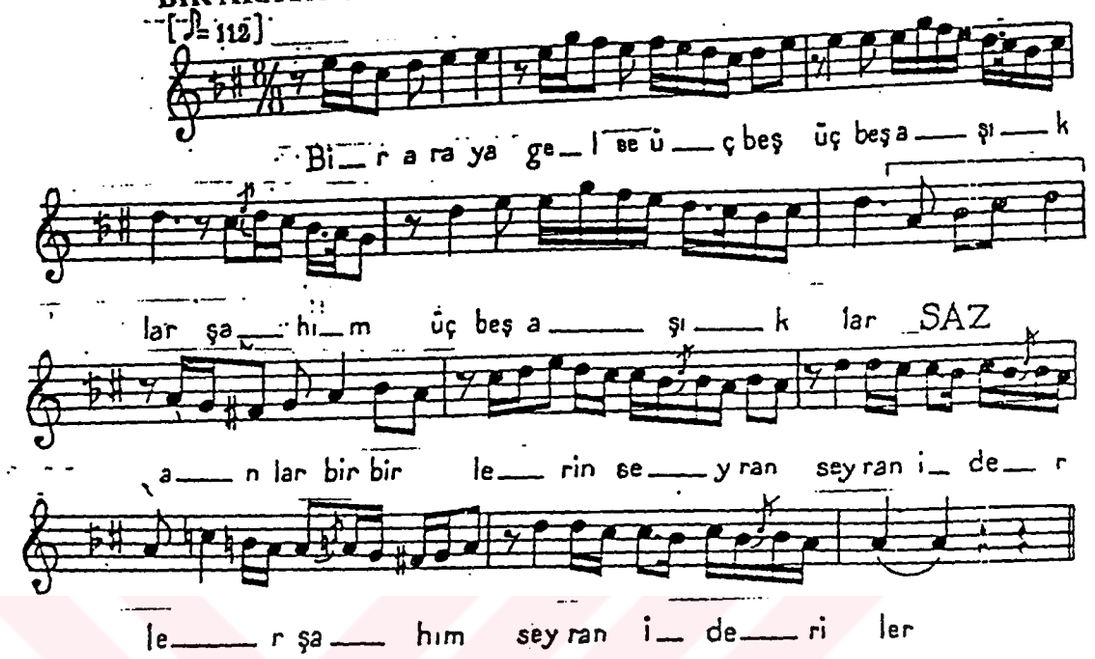

1
Bir araya gelse üç beş aşıklar
Anlar birbirlerin seyran ederler
Dönmez ikrarından kavli sadıklar
Muhabbet sırrını pinhan ederler

2
Olsaydım onların dârında berdâr
Muhabbetlerile olduk tarümar
On iki koyunum on dört kuzum var
Gönül yaylâsında cevlân ederler

3
Dertli dertlerine düşeldenberi
Gâhi geri gider gâhi ileri
Çağırsan münkiri gelmez içeri
Muhabbete kuru bühtan ederler

---

[149] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.164

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Kürdi'li, Neva perdesinde Buselik'li, Rast perdesinde Nikriz'li yarm kalış gösterilmiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde tekrar Buselik'li, Dügah Perdesinde Hicaz'lı tam kalışlar göstermiştir.

9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: Dügah Perdesinde Hicaz'lı, Rast perdesinde Çargah'lı ve tekrar Dügah Perdesinde Hicaz'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Bir araya gelse üç beş aşıklar	6+5	a	-ık. (tam kafiye)
Anlar birbirlerin seyran ederler	6+5	b	-lar. (redif)
Dönmez ikrarından kavli sadıklar	6+5	a	-ederler. (redif)
Muhabbet sırrını pinhan ederler	6+5	b	-an. (tam kafiye)
Olaydım onların darında berdar	6+5	c	
Muhabbetlerile olduk tarımar	6+5	c	-ar. (tam kafiye)
On iki koyunum, on dört kuzum var	6+5	c	
Gönül yaylasında cevlan ederler	6+5	b	

DERVİŞ OLDUK TEKKEDE

Hicaz makamı

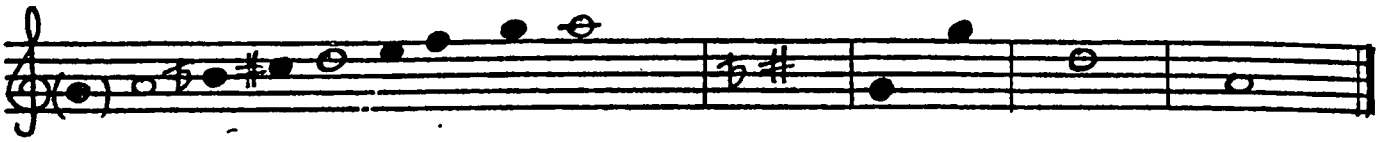

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Genci Baba
Beste: Zeki Onaran

DERVİŞ OLDUK TEKKEDE[150]

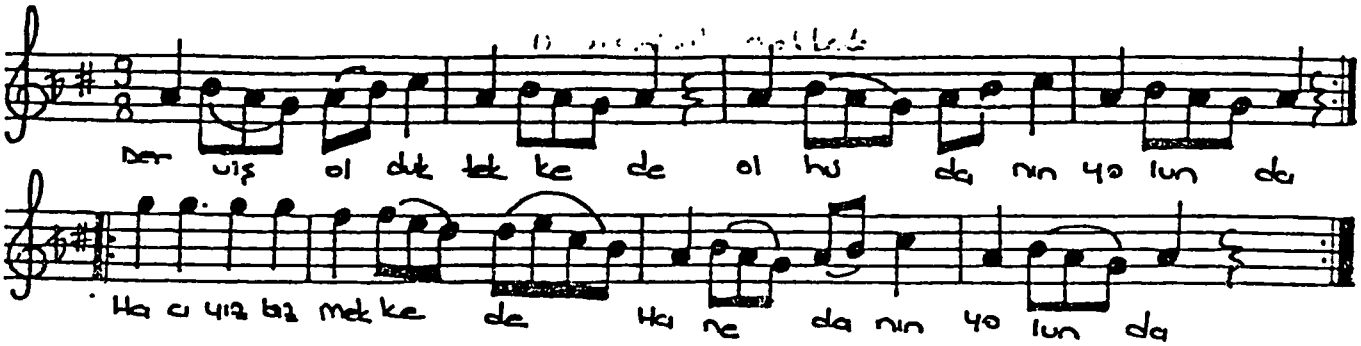

Dervîş olduk tekkede
Ol Hüdanın yolunda
Hacıyız biz Mekkede
Hanedanın yolunda.

Müslimanın şanıyız
Biz kulu kurbanıyız
Kâfirin düşmanıyız
Mustafanın yolunda.

Biz fenayı dideriz
Hakka doğru gideriz
Gördüğümüz örteriz
Mürtezanın yolunda.

Biz yalanı kovmuşuz
Fena şekliln soymuşuz
Gerçekiere uyumuşuz
Evliyanın yolunda.

Bizde kanaat ganî
Nideriz can-u tenî
İmanım Şah Hüseyn-i
Kerbelanın yolunda.

Hakka benzer halimiz
Perhiz tutar dilimiz
Gayre varmaz elimiz
Hak rızanın yolunda.

(Genci Abdal) biçare
Biz aşıkız didare
Söyleme gil ağyare
Iliya-nın yolunda...

---

[150] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.59

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Dügah Perdesinde tam yedenli Hicaz 3'lüsünü kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: 1. Ve 2. ölçülerle aynıdır.

5. ölçüde: Tiz durak civarı yani 7. derece olan gerdaniye perdesi alınmıştır.

6. Ve 7. ölçülerde: Dügah Perdesindeki Hicaz 6'lısını inici olarak kullanmıştır.

8. ölçüde: Bir tam ses yedenli olarak (Rast perdesi) Dügah Perdesinde karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li hece vezni

Derviş olduk tekkede	4+3	a	-nın yolunda. (redif)
Ol Hüdanın yolunda	4+3	b	-de. (redif)
Hacıyız biz Mekke'de	4+3	a	-ekke. (zengin kafiye)
Hanedanın yolunda	4+3	b	-da. (tam kafiye)
Müslümanın şanıyız	4+3	c	
Biz kulu kurbanıyız	3+4	c	-ıyız. (redif)
Kafirin düşmanıyız	3+4	c	-an. (tam kafiye)
Musatafa'nın yolunda	4+3	b	

DÜŞTÜ GÖNÜL HABERSİZ

Hicaz makamı

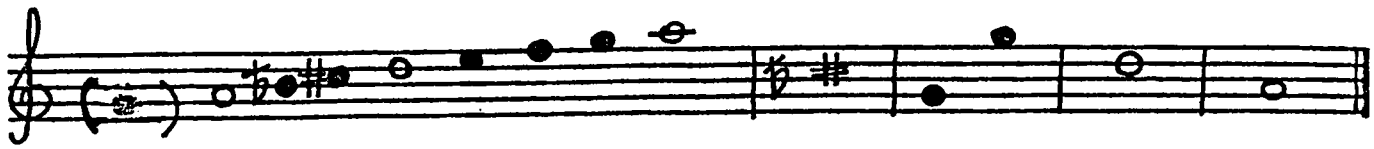

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 3 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Semai

Güfte: M. A. Hilmi Dede Baba
Beste: Bilinmiyor

DÜŞTÜ GÖNÜL HABERSİZ[151]

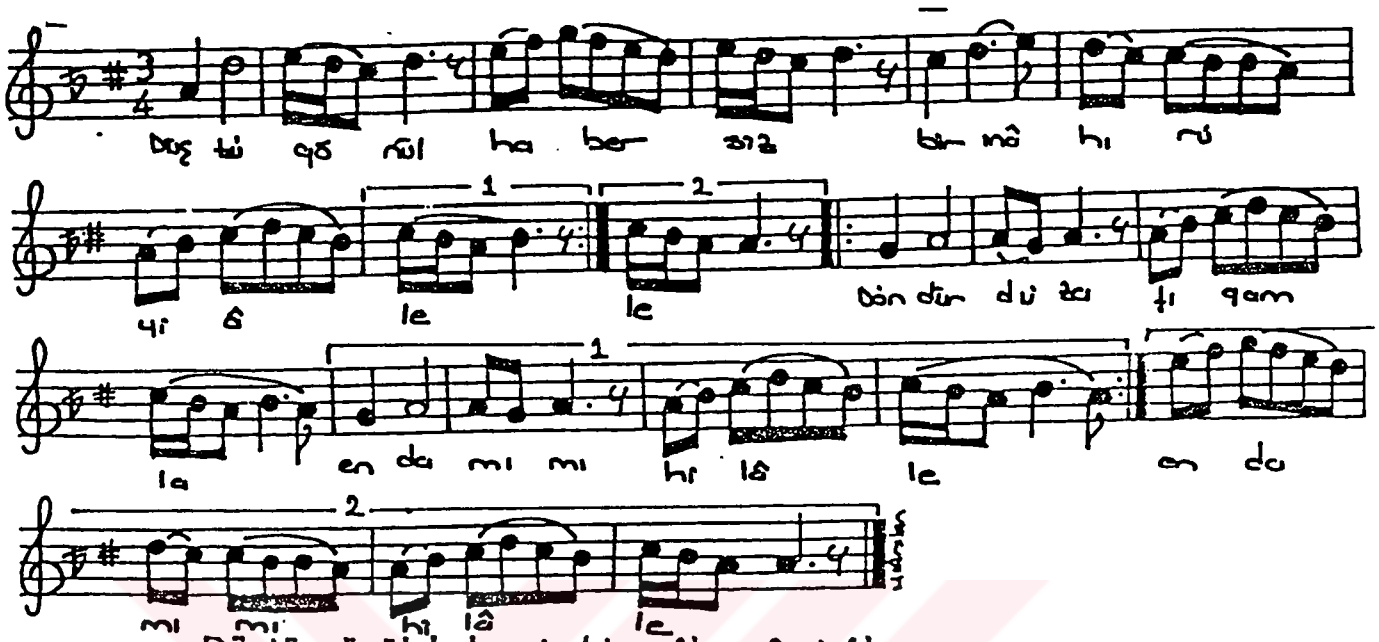

Düştü gönül habersiz bir mâh-ı rûy-ı âle
Döndürdü za'f-ı gamla endamımı hilâle.

Gülzâr-ı aşka girdim seyretmeye cemalin
Didarını görünce dil mûrgi oldu vâle.

Sinemde nâr-ı aşkın açtığı dağı gör kim
Estikçe bad-ı zülfün başladı işti'ale.

Bezm-i mey içre yarin ruhsarı terledikçe
Berk-i gül üzre düşmüş gülşende sanki jale.

Tarif için cemali dildarı nâs içinde
Gavgaalar oldu peyda başlandı kıyl-ü kaale.

Ya Rabb nedir bu hâlet aşıkların ki düşmüş
Sevdayı aşkın ile her biri bir hayale.

Gisû-i çin-i yare can riştesi denilmiş
Aşıkların anınçün boynunda bağlı lâle.

Bus eylesin ayağın neşeyle rind olanlar
Lâl-i mey ile memlu saki bidih piyale.

Subh oldu bezm-i meyde (Hilmi) duaya başla
Horşid-i hüsn-ü yarin erişmesin zevale...

[151] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.72

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Hicaz makamının karar perdesi olan Dügah Perdesi ile nefese başlanmış ve aynı zamanda makamın güçlüsü olan Neva perdesine gelerek yarım kalış yapmıştır.

2. ölçüde: Güçlü civarında melodik cümleler yaparak tekrar Neva perdesini kullanmıştır.

3. ölçüde: Neva perdesindeki Buselik 4'lüsünü inici olarak kullanmıştır.

4. Ölçüde: Tekrar melodik cümleler yaparak güçlü Neva perdesine gelerek yarım kalış yapmıştır.

5. ve 6. ölçülerde: İnici olarak kullanımış Dügah Perdesinde Hicaz 4'lüsünü ve Hicaz 5'lisini kullanmıştır.

7. ölçüde: Dügah perdesinde Hicaz 4'lüsünü kullanmıştır.

8. ölçüde: (1. dolap) Hicaz makamının ikinci derecesindeki Dik Kürdi perdesinde asma kalış yapmıştır.

9. Ölçüde: (2. dolap) Hicaz makamının karar perdesi olan Dügah perdesine gelmiştir.

10. ve 11. ölçülerde: Hicaz makamının karar perdesi olan Dügah perdesini yedenli olarak kullanmıştır.

12. ölçüde: Dügah Perdesindeki Hicaz 4'lüsünü (çıkıcı) kullanmıştır.

13. ölçüde: 12. Ölçüyü bu ölçüye bağlarken tekrar inici hicaz 4'lüsünü kullanmış ve geçici olarak Dügah Perdesinde asma kalış göstermiştir.

14. ve 15. ölçülerde: Karar perdesi olan Dügah Perdesine gelinmiştir.

16. ve 17. ölçülerde: Tekrar çıkıcı Hicaz 3'lüsü ve inici Hicaz 4'lüsünü kullanmıştır.

18. ölçüde: İnici olarak kullanılmış Neva perdesinde Buselik 4'lüsü gösterilmiştir.

19. ölçüde: İnici şekilde kullanılmış Dügah Perdesinde Hicaz dörtlüsü gösterilmiştir.

20. Ve 21. ölçülerde: Tekrar çıkıcı Hicaz 4'lüsü kullanılmış, inici Hicaz 4'lüsü ile karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü hece vezni

Düştü gönül habersiz bir mah-ı ruy-ı ale	7+7	a
Döndürdü za'f-ı gamla endamımı hilale	7+7	a
Gülzar-ı aşka girdim seyretmeye camalin	7+7	b
Didarının görünce dil mükri oldu vale	7+7	a
Sinemde nar-ı aşkın açtığı dağı görkim	7+7	c
Estikçe bad-ı zülfün başladı işti'ale	7+7	a

ERENLERİN CEMİNDE

Hicaz Makamı

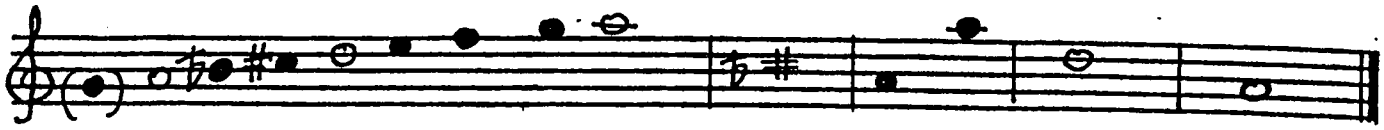

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 3 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir. (Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Semai

Güfte: Yunus Emre
Beste: Bilinmiyor

ERENLERİN CEMİNDE[152]

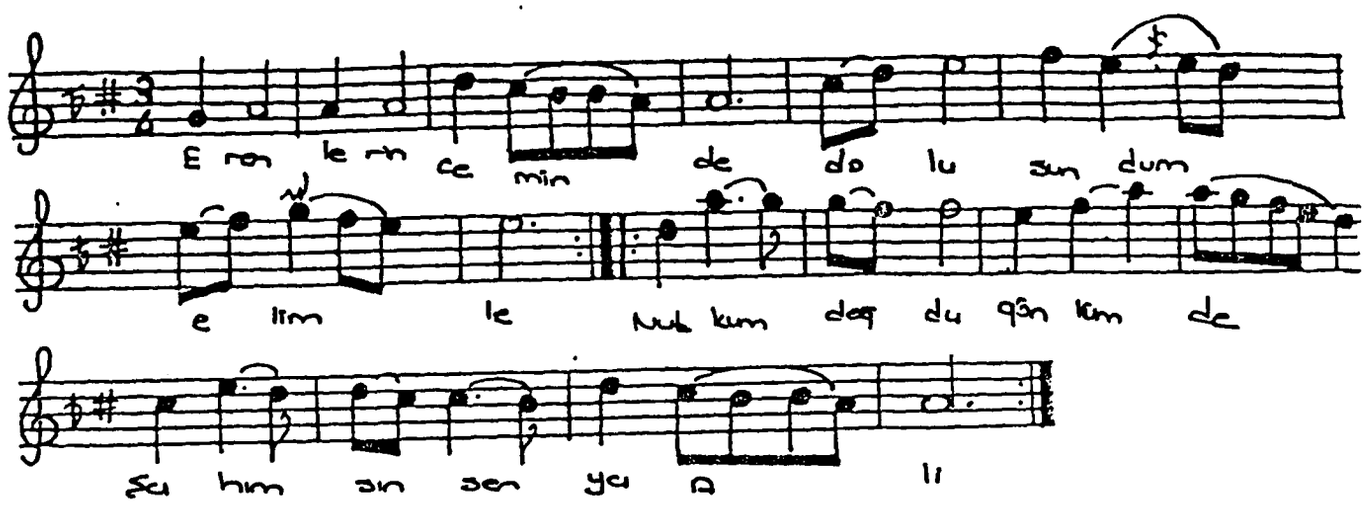

Erenlerin /cem'inde
Dolu sundum elimle
Nutkum doğdu gönlümde
Şahımsın sen Ya Ali

Üçlerin birisidir
Yedilerin başıdır
İmamlar atasıdır
Şahımsın sen Ya Ali

Bizdedir Cenet-âlâ
Gözüm görür eyvallah
İnanmışım hem billah
Şahımsın sen Ya Ali

Biz guruh-i Nâciyiz
Bilenin baş tacıyız
Tarikat ocağıyız
Şahımsın sen Ya Ali

(Yunus Emrem) Allahdan
Ayrılmazem dergahtan
Bizi var eden yoktan
Şahımsın sen Ya Ali

---

[152] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.18

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: yerindeki Hicaz 4'lüsünü kullanmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li, Hüseyni perdesinde Kürdi'li yarım kalış göstermiştir.

9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 5'lisinin üçüncü derecesi olan Acem perdesinde Çargahlı ve güçlü Neva perdesinde Buselik'li yarım karar yapmıştır.

13. 14. 15. Ve 16. ölçülerde: Dik Kürdi perdesinde asma karar göstermiş ve yerinde Hicaz 4'lüsü içeren Dügah Perdesinin Hicaz çeşnisiyle tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li Hece Vezni

Erenlerin Cem'inde	4+3	a	
Dolu sundum elimle	4+3	a	-e. (yarım kafiye)
Nutkum doğdu gönlümde	4+3	a	
Şahımsın sen Ya Ali	4+3	b	
Üçlerin birisidir	3+4	c	
Yedilerin başıdır	4+3	c	-dır. –dir. (zengin kafiye)
İmamların atasıdır	4+3	c	
Şahımsın sen Ya Ali	4+3	b	

EY TALİP ÖZÜNÜ

Hicaz Makamı

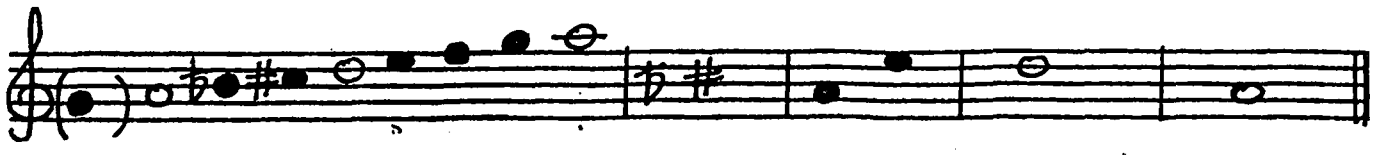

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Sofyan

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

EY TALİP ÖZÜNÜ[153]

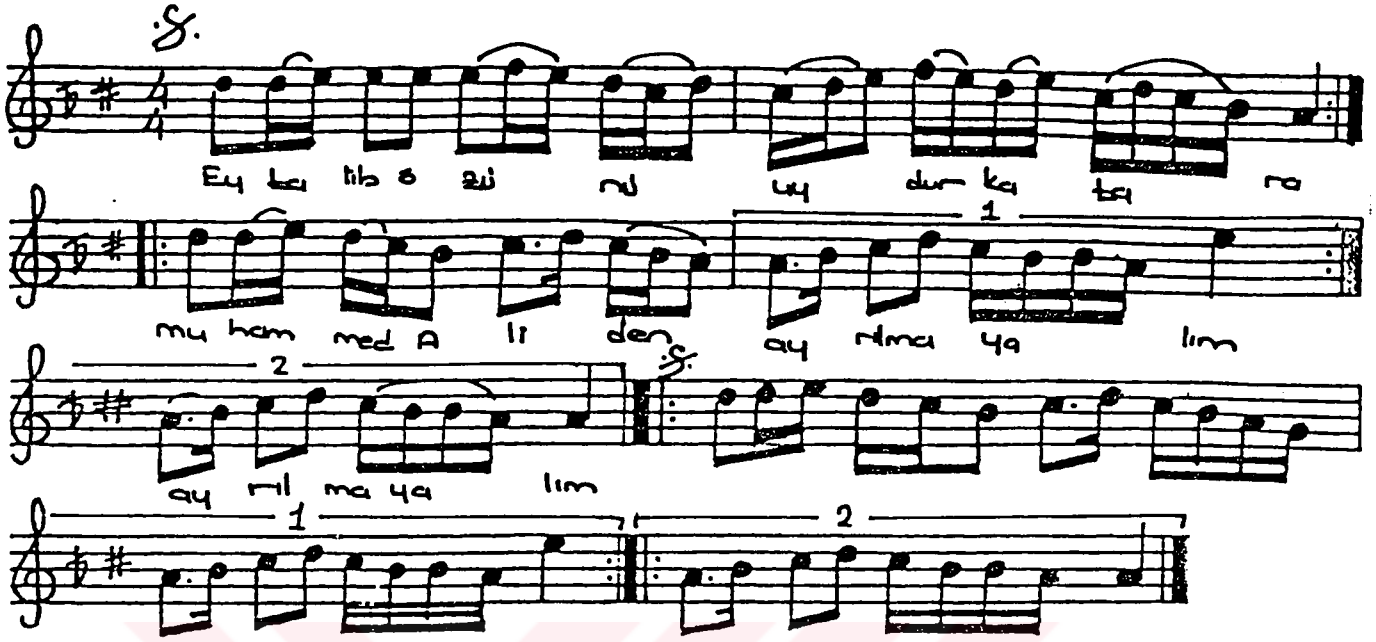

Ey talib özünü uydur katara,
Muhammed Ali'dan ayrılmayalım.
Bir niyaz edelim, Pir ü Hünkâra
Bektaş-ı Veliden ayrılmayalım.

Eşiğine koyduk biz de, başları
Akıttık gözlerden kanlı yaşları.
Razı eyleyelim üçler, beşleri.
Ahd-ı ezelinden ayrılmayalım.

Âlem-î gayıbdır, gönlümde arzu.
Sekiz inci iklim, Hakikat arzı.
Kılıp üç sünnet ile yedi farzı,
Mihrab-ı celiden ayrılmayalım.

Varlığa malını bütün verenler,
Onlardır dünyada didar görenler.
Nefsimizden kurtar bizi erenler,
Ta kalu beliden ayrılmayalım.

(Turgut Abdal) erdik sırr-ı tevhide.
Hakikati görmez, kör olan dide.
Kılalım teberra kavm-ı yezide.
Aşk-ı tevelliden ayrılmayalım...

---

[153] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.124

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesindeki Rast 5'lisinin üçüncü derecesi olan Acem perdesini kullanmış ve Yerindeki Hicaz 4'lüsünü göstermiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 5'lisinin birinici derecesi olan Hüseyni perdesini kullanarak yerindeki Hicaz 4'lüsüne geçmiş (Bunu Dügah Perdesindeki Hicaz 5'lisi olarakta izah edebiliriz) ve Güçlü Hüseyni perdesinde yarım kalış yapmıştır.

5. ölçüde: Yerindeki Hicaz 4'lüsünü kullanarak Dügah Perdesinde tam kalış yapmıştır.

6. 7. Ve 8. ölçülerde: Ara nağme kısmı olan bu ölçülerde Neva perdesindeki Buselik 5'lisinin birinc, derecesi olan Hüseyni perdesinide kullanarak Rast perdesindeki Nigriz çeşnisinide ekleyip Dügah Perdesinde yerindeki Hicaz 4'lüsüyle tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Ey talip özünü uydur katara,	6+5	a	-a. (redif)
Muhammed Ali'den ayrılamayalım.	6+5	b	-ar. (tam kafiye)
Bir niyaz edelim, Pir ü Hünkar'a	6+5	a	-den ayrılamayalım (redif)
Bektaş i Veli'den ayrılmayalım	6+5	b	-li. (tam kafiye)
Eşiğine koyduk bizde başları	6+5	c	
Akıttık gözlerden kanlı yaşları.	6+5	c	-leri. (redif)
Razı eyleyelim üçler, beşleri	6+5	c	-aş. (tam kafiye)
Ahd-ı ezelinden ayrılmayalım	6+5	b	

FEYZİNLE YİNE DOLDU CİHAN

Hicaz makamı

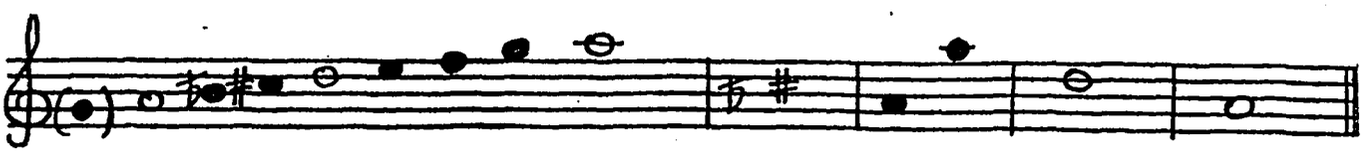

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Yürük Semai

Güfte: Turgut Koca
Beste: Bilinmiyor

FEYZİNLE YİNE DOLDU CİHAN[153]

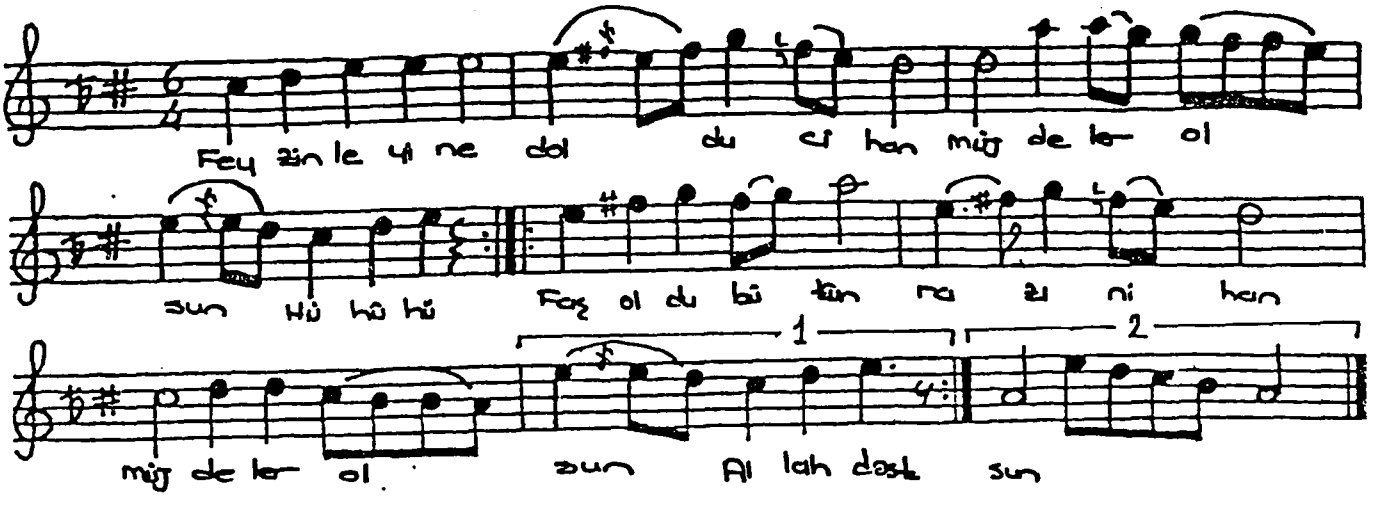

Feyzinle yine doldu cihan, müjdeler olsun. (Hü-hü-hü)
Faş oldu bütün raz-ı nihan müjdeler olsun. ('Allah dost)
Üftadelerlz kıble-yi didârına geldik.
Şad eyle bizi, ruh-ı revan müjdeler olsun.
Mecliste muhabbetle safa buldu gönüller,
Sakı meyi lutfeyle aman müjdeler olsun.
Serhoş diye bir kâmili gel, eyleme azar:
Ey hace bu gafletten uyan müjdeler olsun.
Palheng ü kemer, tac ü aba fahiremizdir,
Tığbend ile bağlandı meyan, müjdeler olsun.
Hünkâr Hacı Bektaşi Veli aşkına mestiz:
Ker fikri onun âleme şan, müjdeler olsun.
(Turgut Baba) Iman ü küfür vahdete geldi,
Eşkâl-ı suver misl-ı cinan müjdeler olsun...

---

[153] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.117.

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesi Buselik 4'lüsünü kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Kürdi 4'lüsünü kullanmıştır.

5. ölçüde: Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsünün dördüncü derecesi olan Muhayyer perdesini açmıştır.

6. ölçüde: Tekarar Neva perdesinde Buselik 4'lüsünü kullanmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Yerindeki Hicaz 5'lisine geçerek Hüseyni perdesinde asma kara yapmıştır.

9. ölçüde: Hicaz 5'lisiyle tam yedenli Dügah Perdesinde karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Feyzinle yine doldu cihan, müjdeler olsun (Hü Hü Hü)

Faş oldu bütün raz ı nihan müjdeler olsun (Allah dost)

Mefûlü / Fâilâtü / Mefâîlü / Fâilün

GÖNÜL HAYRAN OLUPTUR

Hicaz makamı

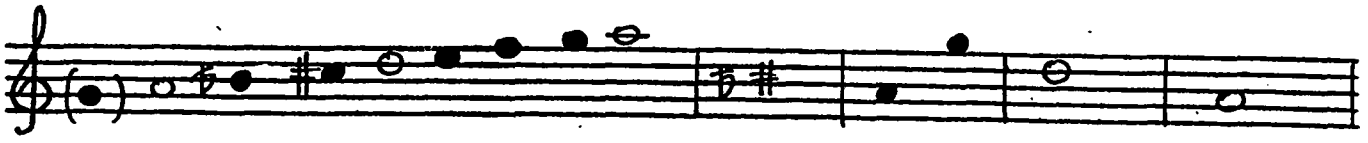

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Sofyan

Güfte: Yunus Emre
Beste: Bilinmiyor

GÖNÜL HAYRAN OLUPTUR[154]

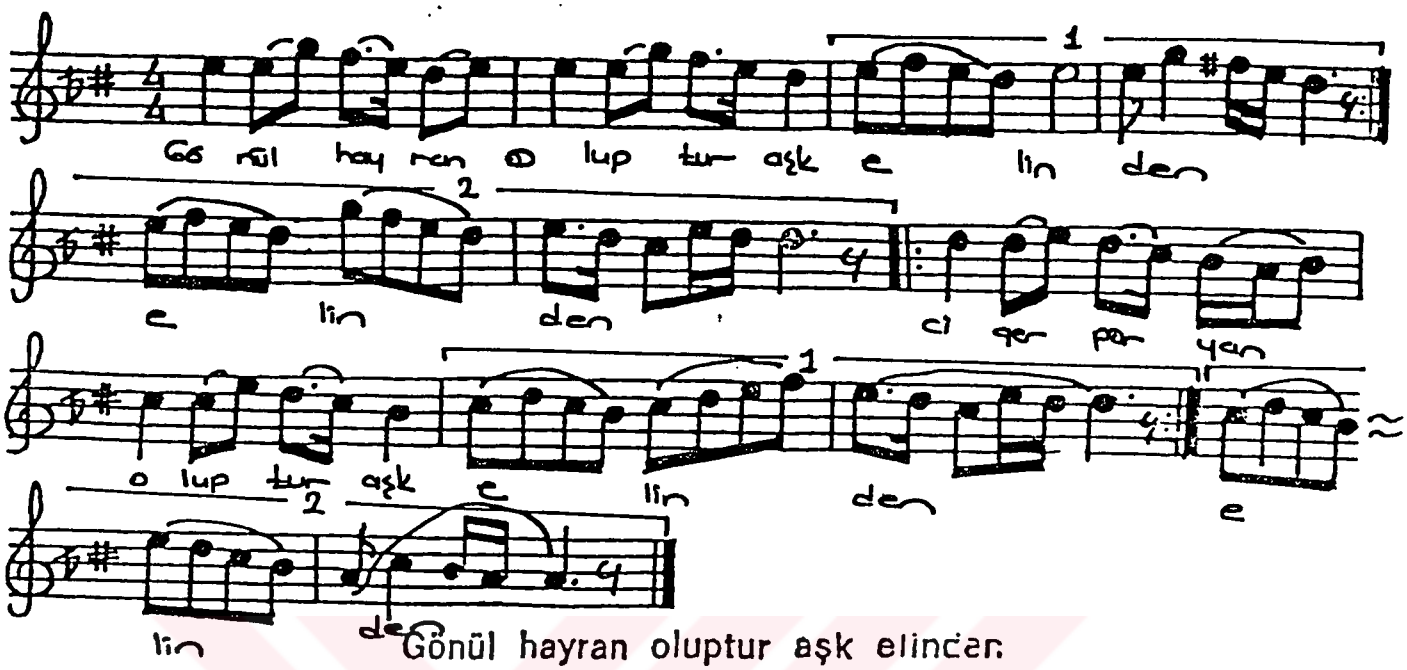

Gönül hayran oluptur aşk elinden
Ciğer püryan oluptur aşk elinden

Niceler tac ü tahtı, mal ü mülkü
Koyup üryan oluptur aşk elinden.

Özümün kalmadı sabrı kararı
Gözüm giryan oluptur aşk elinden.

Eridi karlı dağlar zerre zerre
Deniz umman oluptur aşk elinden.

Koyup İbrahim Edhem tac ü tahtı
Yeri külhan oluptur aşk elinden.

Zehi Mansur ki maşukun yolunda
Başı berdar oluptur aşk elinden.

Ne gördü Leylinin yüzünde Mecnun
Ki sergerdan oluptur aşk elinden.

Ne gördü Zeliha Yusuf yüzünde
İşi efgan oluptur aşk elinden.

Muhabbet derdine düşeli bülbül
Dili handan oluptur aşk elinden.

Yunus EMRE de bu hasretle zarı
Acep mihman oluptur aşk elinden...

[154] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s. 21

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Hüseyni perdesi ile nefese girerek buradan inici bir buselik 4'lüsünü kullanıp güçlü Neva perdesinde yarım kalış yaptıktan sonra Neva perdesinde Rast .çeşnisini götermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: İnici Buselik 4'lüsünü gösterip, Neva perdesinde asma kalış yapmıştır. Yerindeki Hicaz 5'lisini gösterdikten sonra melodik cümleler yaparak Dik Kürdi perdesinde asma kalış yapmıştır.

9. 10. 11. Ve 12 ölçülerde: Dik Kürdi perdesinden itibaren acem perdesine doğru melodik cümleler yaparak tekarar güçlü Neva perdesine gelmiştir (1. Dolap). 11. ve12. ölçülerde: ise (2.dolap) Yerinde Hicaz 5'lisini kullanarak karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Gönül hayran <u>oluptur Aşk elinden</u>	7+4	a	
Ciğer püryan <u>oluptur aşk elinden</u>	7+4	a	(redif)
Niceler taç ü tahtı, mal ü mülkü	7+4	b	
Koyup ürya <u>oluptur aşk elinden</u>	7+4	a	

GÖNÜLLER ŞAD OLURDU

Hicaz makamı

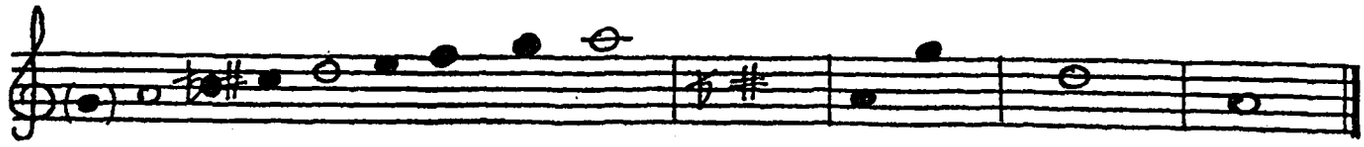

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Sofyan

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

GÖNÜLLER ŞAD OLURDU[155]

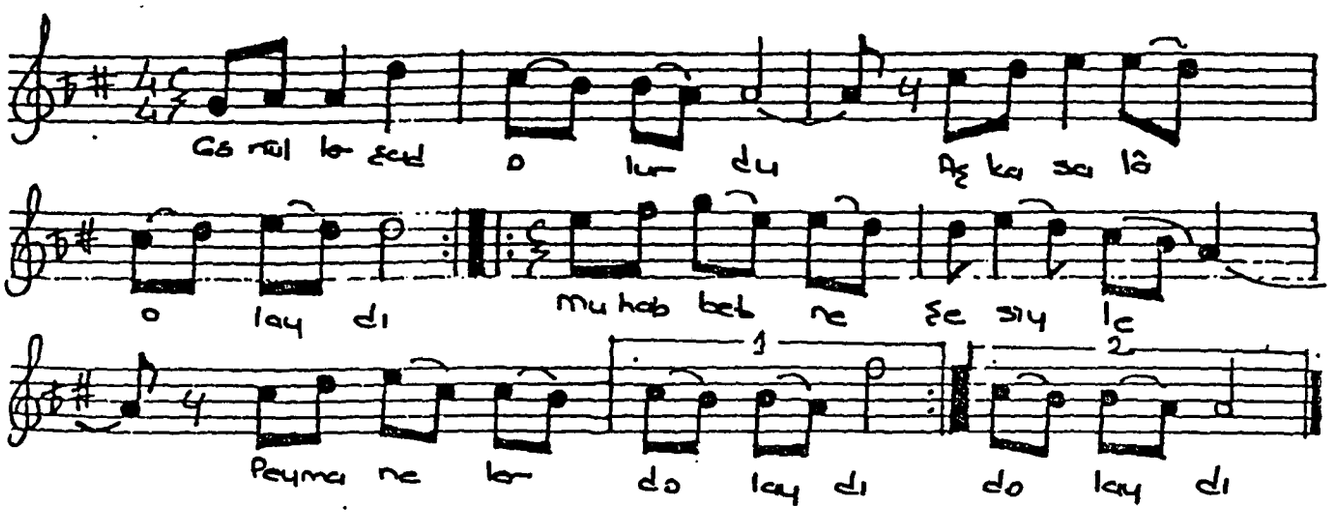

Gönüller şad olurdu
Aşka salâ olaydı.
Muhabbet neşesiyle,
Peymaneler dolaydı.

Dolaydı peymaneler:
Demiyle devraneler.
Nefes haktır dediler,
Nutkumuz can bulaydı.

Bulaydı nutkumuz can:
Cennet olurdu cihan.
Dile düşmezdi insan,
Ahdimiz sır kalaydı.

Kalaydı sır ahdimiz:
Küşad olsun bahtımız,
Yüce çerağ tahtımız.
Aleme nur salaydı.

Salaydı âleme nur:
Didarındır kü-i Tur.
Lütfun şeraben tahur,
Yine ikram olaydı.

Olaydı bize ikram:
Hututun Beyt-ül Haram.
(Turgut Baba) vesselâm,
Bir peyale alaydı...

---

[155] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.119

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hicaz 4'lüsü kullanılmış, Dügah Perdesinde asma karar yapılmıştır.

3. ve 4. ölçülerde: Hicaz 5'lisine geçerek güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 4'lüsünü kullanarak tekrar Yerindeki Hicaz 5'lisine geçmiştir.

7. Ve 8. ölçülerde: Hicaz 5'lisini yerinde kullanarak Acem perdesinde (Buseliğin üçüncü derecesi) asma karar yapılmıştır.

9. Ölçüde: Yerinde Hicaz 5'lisini Yerinde Hicaz 3'lüsüne bağlayarak Dügah Perdesinde tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li hece vezni

Gönüller şad olurdu	4+3	a	
Aşka sala olaydı	4+3	b	-aydı. (redif)
Muhabbet neşesiyle	4+3	c	-ol. (tam kafiye)
Peymaneler dolaydı	4+3	b	
Dolaydı peymaneler	3+4	d	
Demiyle devraneler	3+4	d	-ler. (redif)
Nefes haktır dediler	4+3	d	
Nutkumuz can bulaydı	4+3	b	

HİCRAN KUCAĞINDA

Hicaz makamı

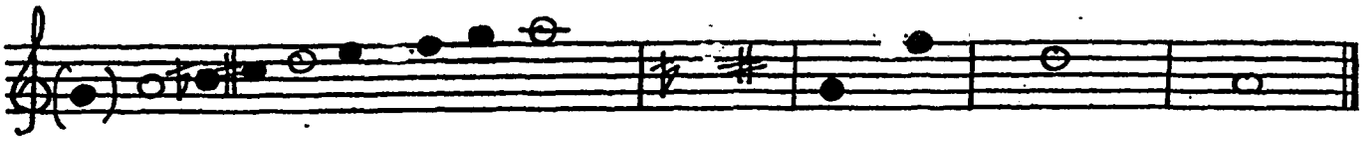

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Sofyan

Güfte: Neyzen Tevfik
Beste: Bilinmiyor

HİCRAN KUCAĞINDA[156]

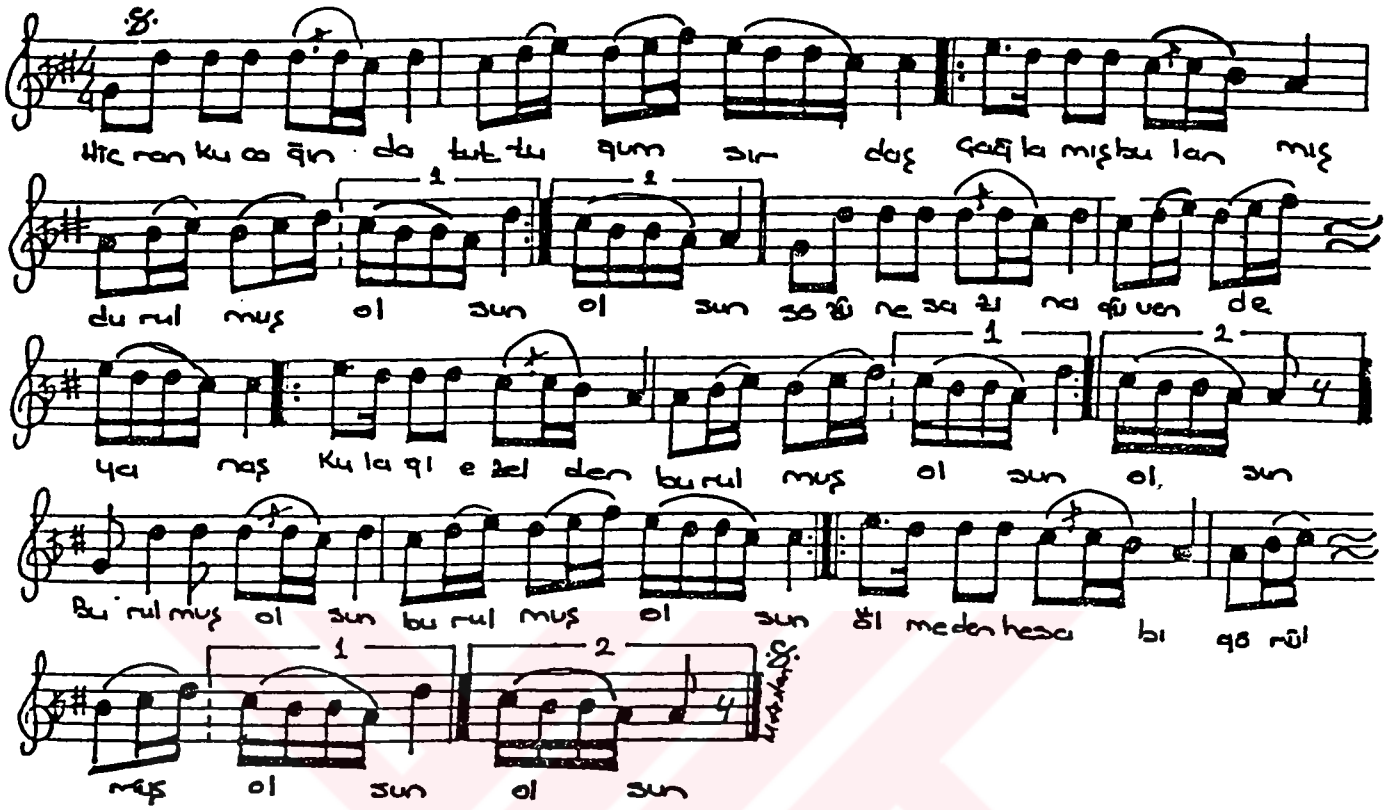

Hicran kucağında tuttuğum sırdaş
Çağlamış, bulanmış, durulmuş olsun.
Sözüne sazına güven de yanaş
Kulağı ezelden burulmuş olsun

(Nak) Burulmuş olsun, burulmuş olsun
Ölmeden hesabı görülmüş olsun.

Boş kafa gezdiren seyyahlar gibi
Keşkülünün delik çıkmasın dibi.
Ariften anlasın seçsin garibi
Hakikat yolunda yorulmuş olsun.

Yorulmuş olsun, yorulmuş olsun
Ölmeden hesabı görülmüş olsun.

Taban tepmiş olan gam kervanında
Dostunu konuklar tatlı canında.
Koçlar gibi duran pir meydanında
Aslanlar vurdunda kurulmuş olsun.

Kurulmuş olsun, kurulmuş olsun
Ölmeden hesabı görülmüş olsun.

Gel dese de bakma nâkes aşına
Bir fırsat arar da kakar başına.
Dostun namerd dehrin mihek taşına
Felâket pazarında vurulmuş olsun.

Vurulmuş olsun, vurulmuş olsun
Ölmeden hesabı görülmüş olsun.

Duysun aşkın elindeki rebabı
Okusun alnında çile kitabı.
(Neyzen) gibi günahının hesabı
Mezara girmeden sorulmuş olsun.

Sorulmuş olsun, sorulmuş olsun
Ölmeden hesabı görülmüş olsun...

---

[156] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.100-101

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hicaz makamının güçlüsü olan Neva perdesini açarak, Nim Hicaz perdesinde asma karar yapmıştır.

3. ölçüde: Dügah Perdesinde Hicaz 5'lisini kullanmıştır.

4. Ve 5. ölçülerde: Dügah Perdesinde Hicaz 4'lüsünü kullanmıştır. Aynı zamanda 1. dolapta güçlü Neva perdesini göstermiştir.

6. ölçüde: Dügah Perdesinde çıkıcı Hicaz 4'lüsünü kullanmıştır. Bu ölçü aynı zamanda 2. dolaptır.

Not: Bu nefeste diğer 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. Ve 18. ölçüler baştaraftaki ilk altı ölçüdeki müzikal özelliğe sahiptirler.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Hicaran kucağında tuttuğum sırdaş	6+5	a	
Çağlamış, bulanmı, durulmuş olsun	6+5	b	-aş. (tam kafiye)
Sözüne sazına güvende yanaş	6+5	a	-ulmuş olsun. (redif)
Kulağı ezelden burulmuş olsun	6+5	b	-ur. (tam kafiye)

Burulmuş olsun, burulmuş olsun

Ölmeden hesabı görülmüş olsun nakarat

Boş kafa gezdiren seyyahlar gibi	6+5	c	
Keşkülünün delik çıkmasın dibi	6+5	c	-ibi. (zengin kafiye)
Ariften anlasın seçsin garibi	6+5	c	
Hakikat yolunda yorulmuş olsun	6+5	b	

Yorulmuş olsun, yorulmuş olsun

Ölmeden hesabı görülmüş olsun

LAMEKEN ELİNDEN

Hicaz makamı

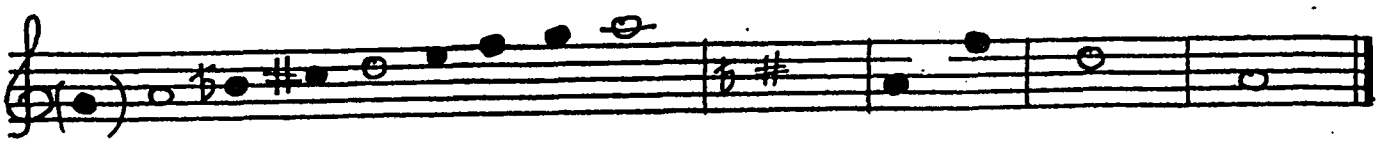

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Devr-i Hindi

Güfte: Dokakin Zade Ahmet Bey
Beste: Bilinmiyor

LAMEKAN ELİNDEN[157]

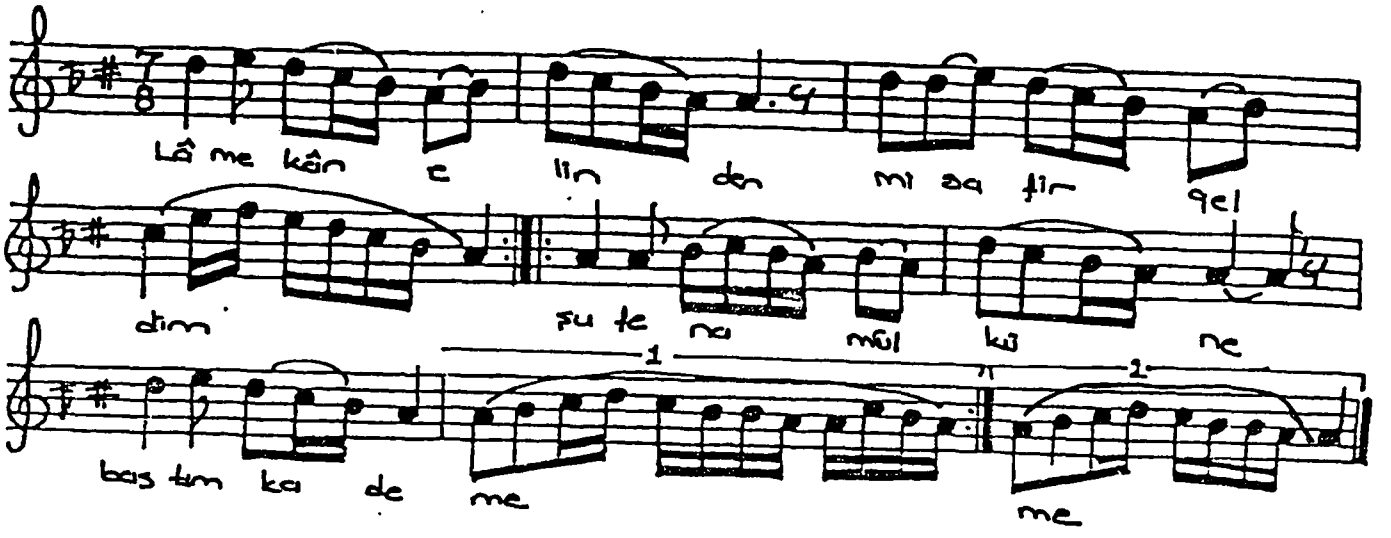

Lâmekân elinden misafir geldim
Şu fena mülküne bastım kademe
Nerenin selâmın getirdin dersen
Elest bezminden geldim bu deme.

Şu fena mülküne gelip giderken
Sarban olup Hak kataran yederken
Çamurun yoğurup balçık ederken
Arkam ile su taşıdım Ademe.

Şu fena mülküne gelip gitmeden
Can tohumu derler ekip biçmeden
Makamım kaldırıp tamam etmeden
Arş yüzünden yönüm döndüm kıbleme.

Kıblem beni ben kıblemi bilüptür
Enbiya evliya ondan gelüptür
Ben bilirim anam benden oluptur.
Ol vakitte nikâh kıydım anama.

Ben babamı kucağımda uyuttum
Kudret südile emzirdim büyüttüm
Muhkem tutup kalbim evin arattım
Şimdi gelmiş sultan olmuş obama.

Ben obam içinde baki can idim
İlim idim nur idim iman idim
Cümle eviiyaya ben canan idim
On sekiz bin kalkı koydum obama.

(Ahmet) erenlerin izin izleriz
Can evinde cananımız gözleriz
On iki İmam Şahmerdanı özleriz
Nurları göründü o dem dideme...

---

[157] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.77

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: güçlü Neva perdesi ile nefese başlayıp Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsünü gösterip tekrar Dügah Perdesinde Hicaz 5'lisi ile asma kalış yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Karar perdesi olan Dügah Perdesi civarında melodik cümleler yaparak inici Hicaz 4'lüsünü kullanıp Dügah Perdesinde karar vermiştir (1. Dolap dahil).

9. Ölçüde: (2. Dolap) Çıkıcı ve inici olmak üzere Dügah Perdesindeki Hicaz 4'lüsü ile karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Lameken elinden

11'li hece vezni

Lameken elinden misafir geldim	6+5	a	
Şu fena mülküne bastım kademe	6+5	b	-eme (zengin kafiye)
Nerenin selamın getirdin dersen	6+5	c	
Elest bezminden geldim bu deme	6+5	b	
Şu fena mülküne gelip giderken	6+5	d	
Sarban olup hak katarım yederken	4+4+3	d	-erken (redif)
Çamurun yoğurup balçık ederken	6+5	d	-d. (yarım kafiye)
Arkam ile su taşıdım ademe	4+4+3	b	

MESTİM ENEL HAK SÖYLERİM

Hicaz Makamı

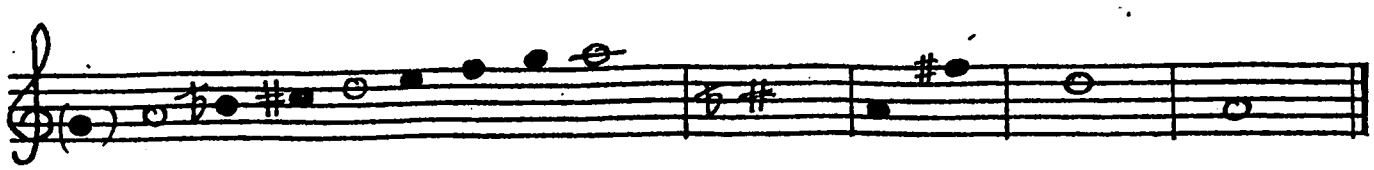

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 4+4 (2+2+2+2)

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Ağır Düyek

Güfte: Kazım Baba
Beste: Kazım Baba

MESTİM ENEL HAK SÖYLERİN[158]

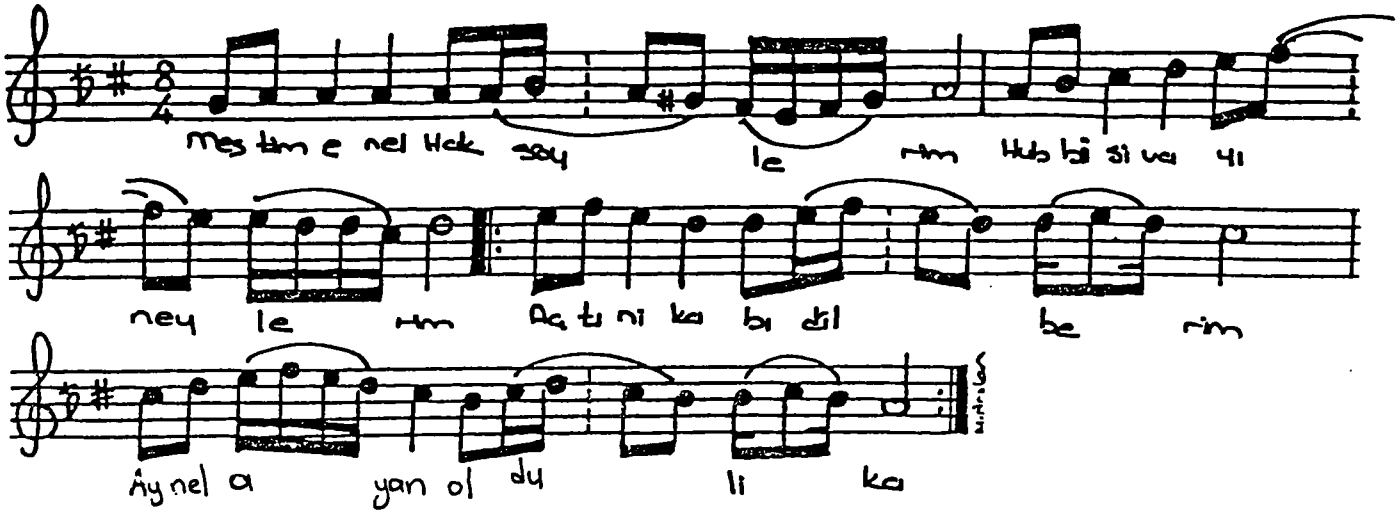

Mestim Enel Hak söylerim
Hubb-i sivayı neylerim
Açtı nikabı dilberimi
Ayn-el ayan oldu lika

Puthanede gördüm heman
Bir surati ateş fesan
Ne katirem ne musiiman
Avarey-ı aşk-ı müda

Olur kaza calz namaz
Aşka kaza hiç olamaz
Müftl-l aşk vermez cevaz
Aşktır delilim rehnüma

Ey aşk nedir sonde bu hal
Şekvaya yok tende mecâl
Ağlar gönül suziş meâl
Gör neyledi zülfün bana

Cuş eyleyip pervaz edip
Ruha dili demsaz edip
Taksimi hem şehnaz edip
Sazım verir şimdi seda

Nar-ı celâlin ateşi
Yaktı kebab etti beni
Söndürmedi derya beni
Ancak şerab-ı hoş güva

Saki getir Allah için
Sun bir dolu ol Şah için
Aşk-ı Resulullah için
Salli alâ seyyidina

Feyz-i Muhammed mazhari
Şahım Cenab-ı Hayderi
Sundu zülâl-i Kevseri
Nuş eyleyip buldum beka

Virdim burdur subh-u mesa
Allah Muhammed Mürteza
(Kâzım) okur rikkat feza
Na't-i şehid-i Kerbela

---

[158] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.104

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni aşiran perdesindeki simetrik Hicaz 4'lüsünü kullanarak, Zirgüleli hicaz'lı ikinici derece Dik Kürdi perdesiyle birlikte, Dügah Perdesinde yarım karar yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Hicaz 5'lisinin seslerini ve Hüseyni perdesindeki Hicaz 4'lüsünün ikinci derecesi olan Acem perdesinide kulanarak, yerinde Hicaz 4'lüsünün dördüncü derecesi olan güçlü Neva perdesi üzerinde yarım karar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Hicaz Humayum makamının özelliği olan Neva perdesindeki Buselik 3'lüsünü kullanarak, Nim Hicaz perdesinde asma karar yapmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 3'lüsünü kullanmış, dizinin iki tarafında karışık gezinip (yerinde Hicaz 4'lüsü ve Neva perdesindeki Buselik 3'lüsü) Dügah Perdesinde, Hicaz çeşnisi ile tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Mestim enel Hak söylerim	4+4	a	
Hubb-i sivayı neylerim	5+3	a	-im. (redif)
Açtı nikabı dilberim	5+3	a	-er. (tam kafiye)
Ayn-el ayan oldu lika	4+4	b	-a. (tam kafiye)
Puthanede gördüm heman	4+4	c	
Bir sureti ateş feşan	4+4	c	-an. (tam kafiye)
Ne kafirem ne müsliman	5+3	c	-a. (tam kafiye)
Avareyi aşk-ı Hüda	4+4	b	

MUHABBET BAĞINA GİRDİM BU GECE

Hicaz Makamı

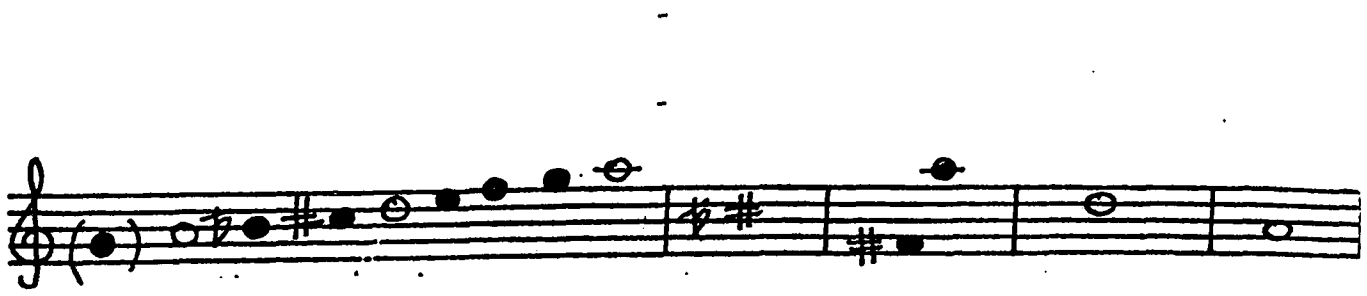

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir. (Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Sofyan

Güfte: Yesari Asım Arsoy
Beste: Yesari Asım Arsoy

MUHABBET BAĞINA GİRDİM BU GECE[159]

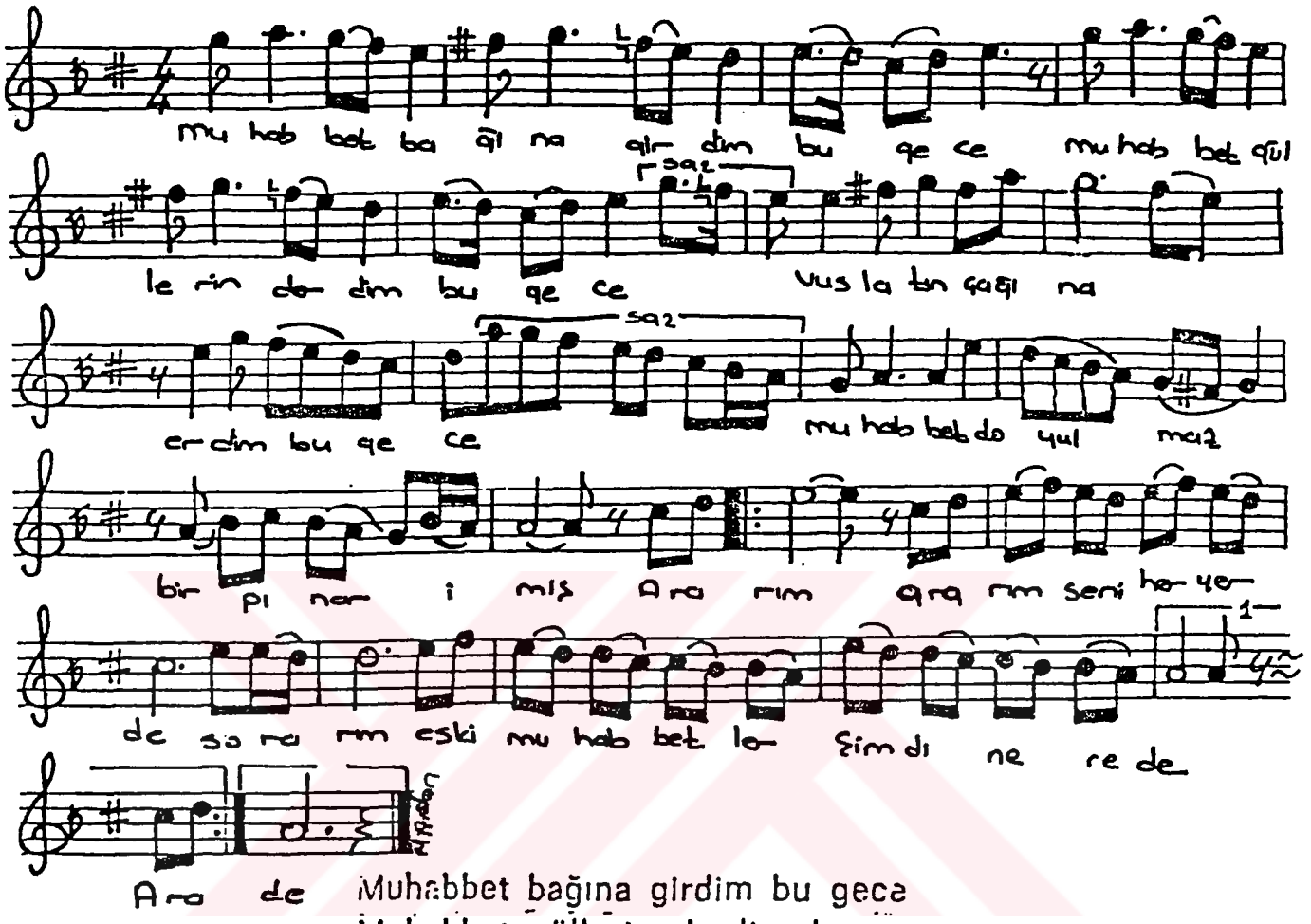

Muhabbet bağına girdim bu gece
Muhabbet güllerin derdim bu gece.
Vustalın çağına erdim bu gece.
Muhabbet doyulmaz bir pınar imiş.

Ararım, ararım seni her yerde
Sorarım, eski muhabbetler şimdi nerede?

Muhabbettir Lâ'ilâhe illallah.
Muhabbettir Muhammed Resulullah.
Muhabbettir Aliyen Veliyullah.
Muhabbet gönülde bir volkan imiş.
Nakarat.
(Yesari) aydın olsun çerağımız.
Şen olsun muhabbetle olacağımız.
Kurulsun gönülde aşk otağımız.
Muhabbet aşıka nur-iman imiş.
Nakarat!

---

[159] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.141

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Hüseyni perdesi Kürdi çeşnisini kullanmıştır.

2. ölçüde: Neva perdesinde Buselik çeşnisini kullanmıştır.

3. ölçüde: Hüseyni perdesinde asma karar yaplmıştır.

4. 5. Ve 6. ölçülerde: İlk üç ölçünün aynısıdır.

7. Ve 8. ölçülerde: Uşşak 3'lüsünü Hüseyni perdesinde kullanmıştır.

9. ölçüde: Nim Hicaz perdesinde asma karar yapmıştır.

10. Ve 11. ölçülerde: Çıkıcı bir diziyle Hicaz makamını 11. Ölçüye bağlamıştır.

12. ölçüde: Rast perdesinde Rast çeşnisini kullanmıştır.

13. Ve 14. ölçülerde: Hicaz 4'lüsünü Dügah Perdesinde kullanmıştır.

15. ölçüde: Hüseyni perdesini açmıştır.

16. ölçüde: Neva perdesinde Buselik'li asma karar vermiştir.

17. ölçüde: Nim Hicaz perdesinde asma karar vermiştir.

18. 19. 20. Ve 21. ölçülerde: Çıkıcı Dügah Perdesinde Hicaz 6'lısını kullanmıştır.

22. ölçüde: (2. dolap) Dügah Perdesinde tam karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Muhabbet bağına girdim bu gece	6+5	a	
Muhabbet güllerin derdim bu gece	6+5	a	-dim bu gece. (redif)
Vuslatın çağına erdim bu gece	6+5	a	-ır. –er. (tam kafiye)
Muhabbet doyulmaz bir pınar imiş	6+5	b	

Ararım, ararım seni her yerde

Sorarım, eski muhabbetler şimdi nerede

Muhabbetdir lailahe illallah	4+7	c
Muhabbetdir Muhammed resulullah	4+7	c
Muhabbetdir Ali'yen veliyullah	4+7	c
Muhabbet gönülde bir volkan imiş	6+5	b

SAFA GELDİN SAFA GELDİN ERENLER

Hicaz Makamı

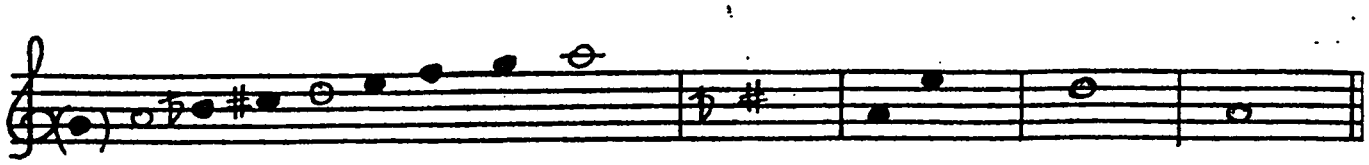

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 14 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir. (Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Ayin Devri Revanı

Güfte: Sefil Abdal
Beste: Bilinmiyor

SAFA GELDİN SAFA GELDİN ERENLER[160]

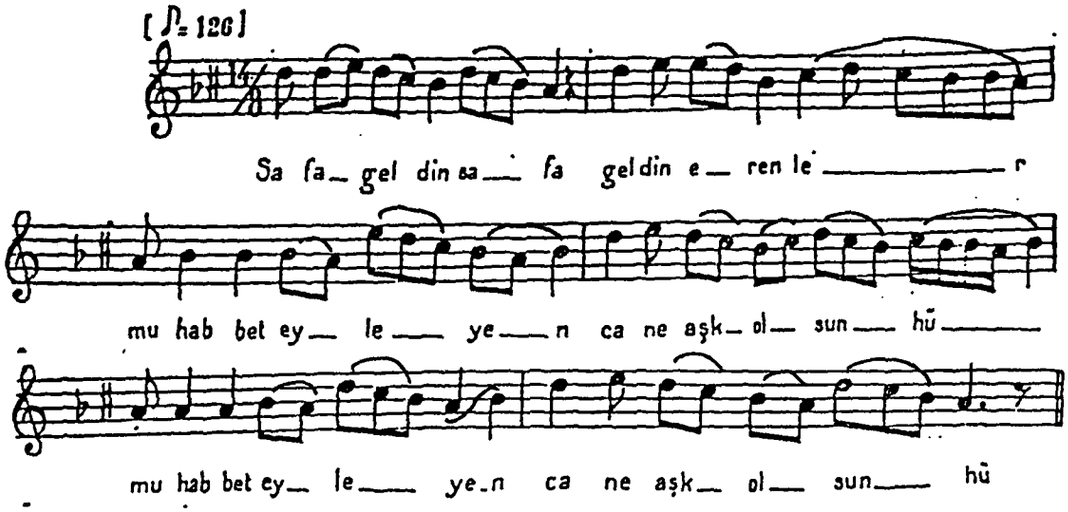

1
Safa geldin safa geldin erenler
Muhabbet eyleyen cana aşkolsun
Vücûdünü bilen allahın bilir
Âdemin kalbinde raha aşkolsun
2
Cümlenin maksûdı âdemde mevcut
Anınçün kıldılar melekler sücut
Allah bir Muhammet Ali'dir mescut
Evvel ezel kıblegâha aşkolsun.
3
Bai Bismillâhtır noktadır kadim
Hasan Errahmandır Hüseyin Errahîm
Vallahi Ali'dir her şeye kaim
Veçhinde bedrolan maha aşkolsun
4
Denir Ehlibeyti sevene nacî
Âdemde iyandır Allahın veçhi
Muhammet giydiği hırkayı tacı
Sefil Abdal giydi şaha aşkolsun

---

[160] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.188

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: güçlü Neva perdesi üzerinden nefese başlanmış, Hüseyni perdesinden itibaren aşağı doğru dik Kürdi perdesi üzerinden bir asma kalış gösterip, Neva perdesinden itibaren Dügah perdesinde inici Hicaz 4'lüsü gösterilmiş, Neva perdesinden başlayarak melodik cümlelerle Dügah Perdesinde inici Hicaz 5'lisi gösterilmiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Dik Kürdi perdesini gösterip, bu perde üzerinde önce Dügah Perdesinde inici Hicaz 5'lisini kullanarak Dik Kürdi perdesine gelinmiştir. Neva perdesinde melodik cümleler kullanaran Dik Kürdi perdesinde asma kalış yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Hicaz makamının karar perdesi olan Dügah Perdesi üzerinde durulmuştur. Burada (Dügah Perdesinde) Hicaz 4'lüsü ve Hicaz 5'lisi de gösterilerek karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Safa geldin safa geldin erenler	6+5	a	
Muhabbet eyleyen cana aşk olsun	6+5	b	-a aşk olsun. (redif)
Vucudünü bilen Allahın bilir	6+5	c	
Ademin kalbinde raha aşk olsun	6+5	b	
Cümlenin maksudu Adem'de mevcut	6+5	d	
Anınçün kıldılar melekler sücut	6+5	d	-cut. (zengin kafiye)
Allah bir Muhammed Ali'dir mescut	6+5	d	
Evvel ezel kıblegaha aşk olsun	4+7	b	

ŞEHİTLERİN SERÇEŞMESİ

Hicaz makamı

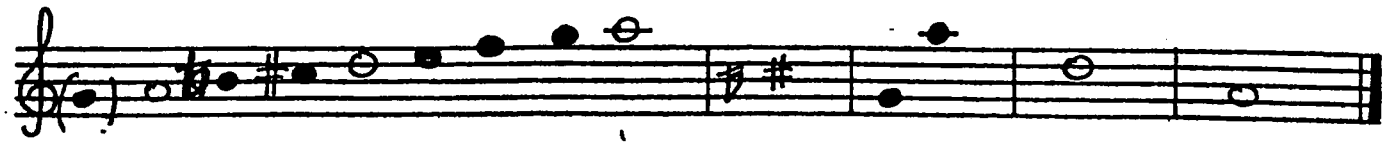

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir.

(Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Sofyan

Güfte: Yunus Emre
Beste: Bilinmiyor

ŞEHİTLERİN SER ÇEŞMESİ[161]

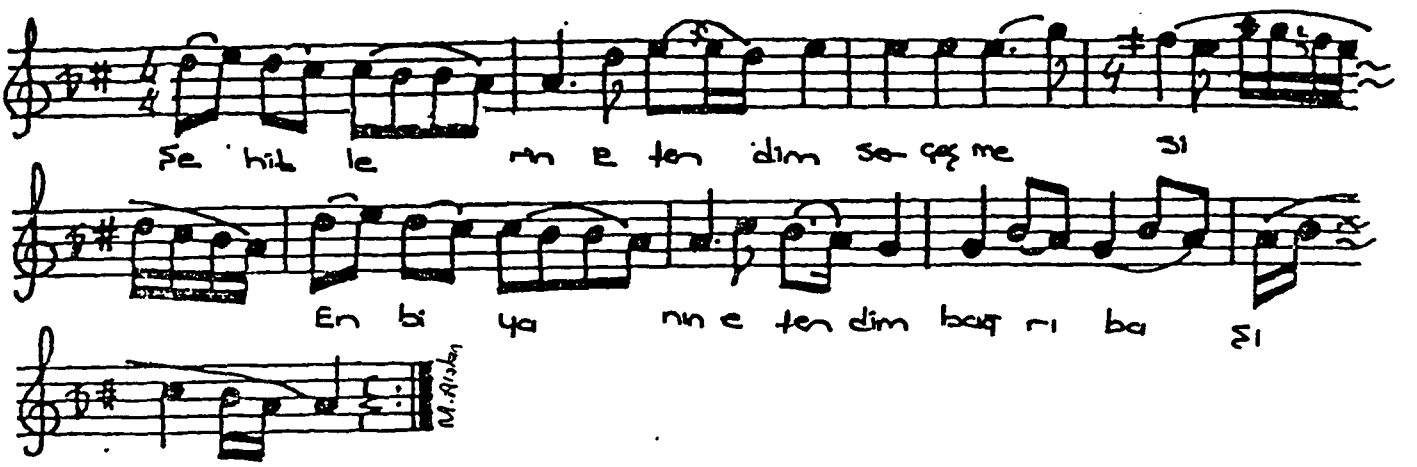

Şehitlerin ser çeşmesi
Enbiyanın bağrı başı
Evliyanın gözü yaşı
Hasan ile Hüseyin'dir.

Kerbelânın ta içinde
Yatarlar nurlar içinde
Nur balkır gökçek saçında
Hasan ile Hüseyin'dir.

Hazret Ali babaları
Arşın iki küpeleri
Muhammed'dir dedeleri
Hasan ile Hüseyin'dir.

Kerbelanın yazıları
Fatma ana kuzuları
Şehid olmuş gazileri
Hasan ile Hüseyin'dir.

Kerbelada eli bağlı
Fatma ana ciğer dağlı
Aşıkların kalbi dağlı
Hasan ile Hüseyin'dir.

Kerbelanın yer gök taşı
Eshab ile duran karşı
Fatma ana döktü yaşı
Hasan ile Hüseyin'dir.

Kerbelanın delik taşı
Şehitlerin baştan başı
Kur'an okur kesik baş
Hasan ile Hüseyin'dir.

Yaralanıp attan düştü
Kâfirler hep kanın içti
Zalimler boynunu biçti
Hasan ile Hüseyin'dir.

---

[161] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.20

Dedesiyle bile varan
Susuz ümmete su veren
Kevser ırmağında duran
Hasan ile Hüseyin'dir.

Hüseyin girdi meydana
Fatma ana yana yana
Boyadılar kızıl kana
Hasan ile Hüseyin'dir.

Kerbelayı aşırdılar
Elceğizin düşürdüler
Akılcılığın şaşırdılar
Hasan ile Hüseyin'dir.

Ayet içinde okunan
Cennet içinde salınan
Şehitlere serdar olan
Hasan ile Hüseyin'dir.

Dervîş YUNUS dünya fani
Sekiz uçmağın sultanı
Senden evvel gelen kanı
Hasan ile Hüseyin'dir...

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Hüseyni perdesini güçlü alarak, Dügah Perdesinde inici olarak Hicaz 5'lisini kulanmıştır. Bunun yanında güçlü üzerini takip ederek inici olarak Dügah Perdesinde Hicaz Hümayun dizisini kullanmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Tekrar Güçlüden itibaren inici olarak Dügah Perdesinde Hicaz 5'lisini kullanmıştır. 6. Ölçüde dürak perdesi olan Dügah Perdesinin (Hicaz geçgisinin) bir perde altında olan (Rast) Nigri,z geçgisini kullanıp tekrar Hicaz 3'lüsü ile karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Şehitlerin serçeşmesi	4+4	a	
Enbiyanın bağrı başı	4+4	a	
Evliyanın gözü yaşı	4+4	a	-ı, -i. (yarım kafiye)
Hasan ile Hüseyin'dir	4+4	b	(Nakarat)
Kerbelanın ta içinde	4+4	c	
Yatarlar nurlar içinde	5+3	c	-inde. (redif)
Nur balkır gökçek saçında	5+3	c	-ç. (yarım kafiye)
Hasan ile Hüseyin'dir	4+4	b	

ŞEPPER-Ü ŞÜPPER

Hicaz Makamı

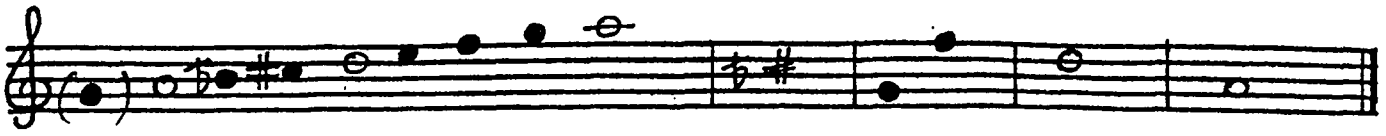

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 5 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir. (Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Türk Aksağı

Güfte: Haşim
Beste: Bilinmiyor

ŞEPPERİ ŞÜPPER[162]

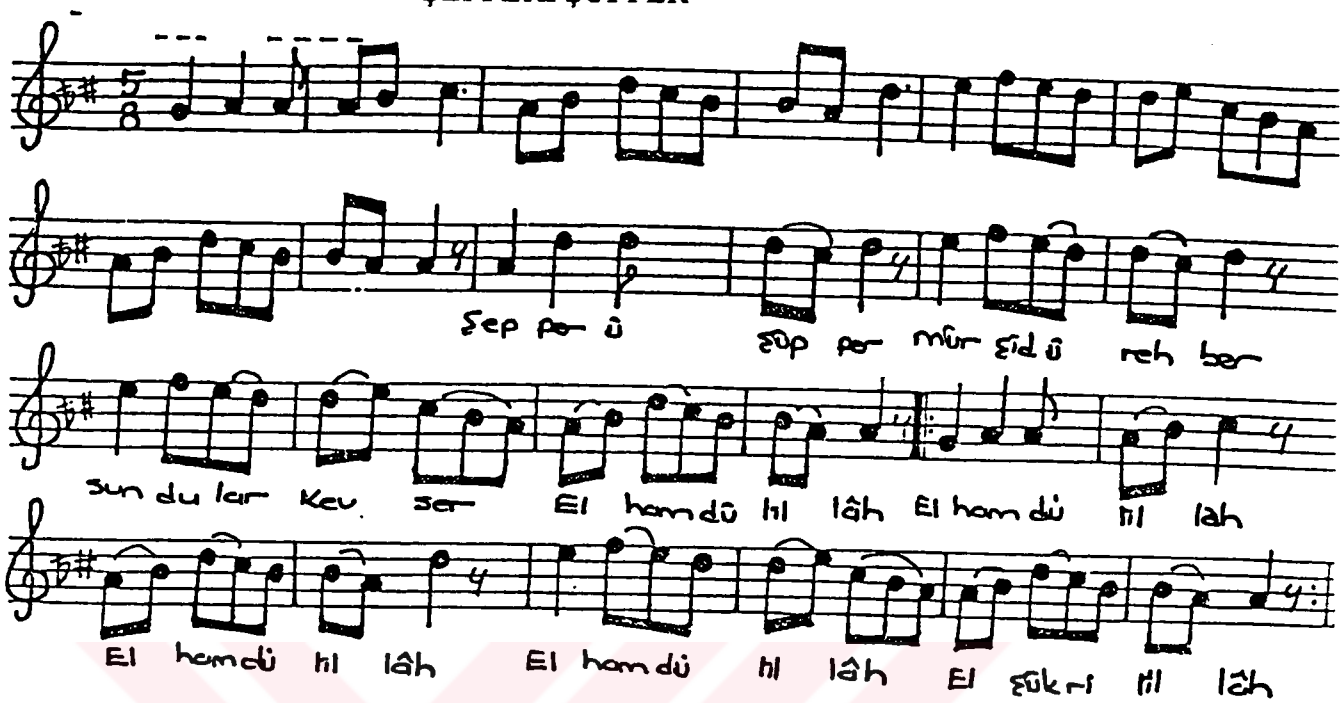

Şepperü Şüpper
Mürşid ü rehber
1 Sundular Kevser
Elhamdülillâh.

Elhamdülillâh.
Elhamdülillâh.
(Na) Elhamdülillâh
Elşükrülillâh.

Sofra Ali'nin
Himmet Velinin
2 Şöhreti dinin
Elhamdülillâh.

Nakarat.

Haktır Muhammed
Olmuşuz ümmet
3 Bulmuşuz rif'at
Elhamdülillâh.

Nakarat.

Muhammed güldür
Pirim bülbüldür
4 Cümlemiz kuldur
Elhamdülillâh.

Nakarat.

Dosta mihmanız
Cümlemiz canız
5 Ehl-i imanız
Elhamdülillâh.

Nakarat.

Pir'e muhabbet
Can ile hizmet
6 Talibe nimet
Elhamdülillâh.

Nakarat.

Aslımız nurdur
Vaktimiz Sur'dur
7 Sözümüz budur
Elhamdülillâh.

Nakarat.

(Haşim) In zikri
Eltakrü fahri
8 Bu demin şükrü
Elhamdülillâh.

Nakarat.

---

[162] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.143

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Hicaz makamının karar perdesi olan Dügah Perdesi ile nefese başlanmıştır.

2. ölçüde: Hicaz makamının üçüncüderecesi olan Nim Hicaz perdesinde asma karar yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Hicaz 4'lüsünü inici olarak kullanıp, güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Hicaz 4'lüsüyle asma kalış kullanmıştır.

9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: güçlü Neva perdesini yakalayıp inici Buselik 3'lüsünü göstermiştir.

13. 14. 15. Ve 16. ölçülerde: Tekrar Buselikli inerek Hicaz 4'lüsüyle karara gelmiştir.

17. Ve 18. ölçülerde: Hicaz makamının üçünücü derecesi olan Nim Hicaz perdesini göstermiştir.

19. Ve 20. ölçülerde: Dügah Perdesinde Hicaz 4'lüsünü gösterip güçlü Neva perdesinde yarım kalış göstermiştir.

21. 22. 23. Ve 24. ölçülerde: İnici olarak Hicaz 4'lüsü ile karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

5'li hece vezni

Şepper-ü şüpper	a	
Mürşid ü rehber	a	-er. (tam kafiye)
Sundular kevser	a	
Elhamdülillah	b	

Elhamdülillah

Elhamdülillah

Elhamdülillah (Nakarat)

Elşükrülillah

Sora Ali'nin	c	
Himmet Veli'nin	c	-nin. (redif)
Şöhreti dinin	c	-i. (tam kafiye)
Elhamdülillah	b	

UYAN DAĞLAR UYAN ALİM GELİYOR

Hicaz Makamı

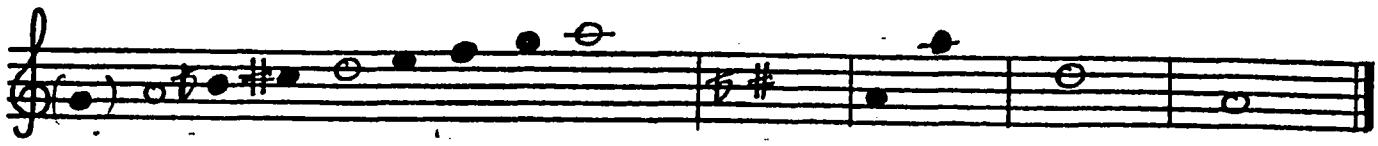

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir. (Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Devri Hindi

Güfte: Pir Sultam Abdal
Beste: Zeki Onaran

UYAN DAĞLAR UYAN ALİM GELİYOR[163]

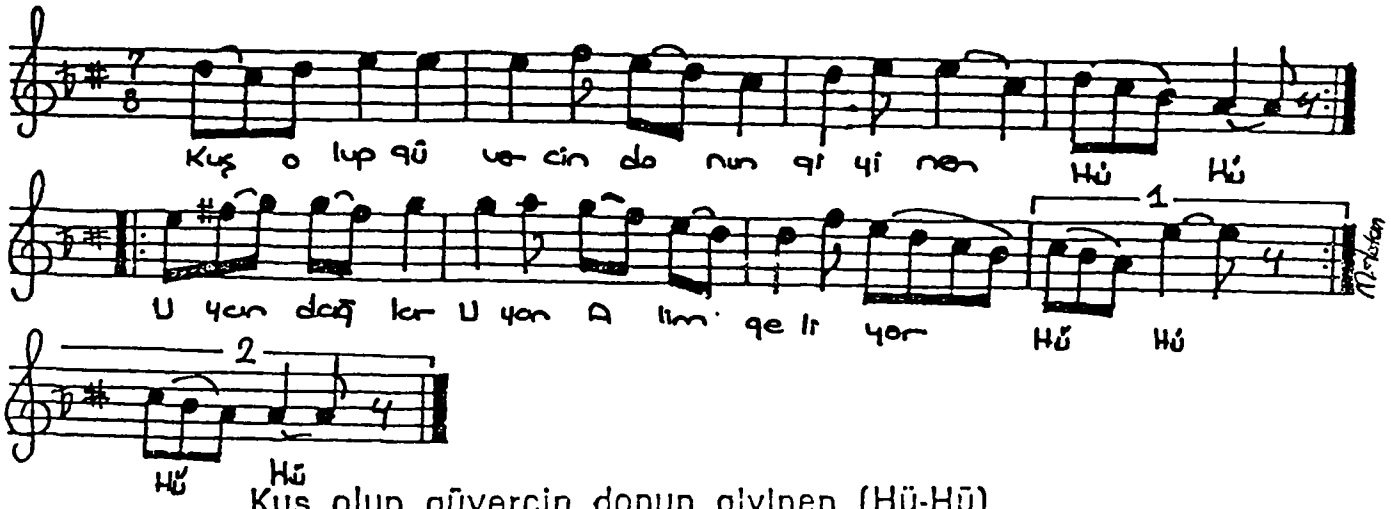

Kuş olup güvercin donun giyinen (Hü-Hü)
Uyan dağlar uyan Alim geliyor (Hü-Hü)
Mucizatın cümlâleme bildiren
Uyan dağlar uyan Alim geliyor.

Karataşı konukluğa konduran
Rahmetiyle şu alemi kandıran
On iki kurbanı kazan dolduran
Uyan dağlar uyan Alim geliyor.

Kuru ağaca şehadet getiren
Gece gündüz aşk dalgasın arttıran
Alıç ağacında elma yetiren
Uyan dağlar uyan Alım geliyor.

Tekkesine geyik postu döşeten
Ağzının ateşi çıktı meşeden
Âl-Orman oğluna kılıç kuşatan
Uyan dağlar uyan Alim geliyor.

Horasandan kalkıp Urum'a inen
Cümle erenlerdir nurundan kanan
Darı çeç üstünde namazın kılan
Uyan dağlar uyan Alim geliyor.

(Pir Sultan Abdal) ım birsin bir cansın
Gönlümün evinde kurulu hansın
Urum diyarında sen bir sultansın
Uyan dağlar uyan Alim geliyor...

[163] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.44

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Hicaz 5'lisini kullanmıştır.

5. 6. 7. 8. Ve 9. ölçülerde: Neva perdesinde Rast Çeşnisi'ni, Neva perdesinde Buselik çeşnisi kullandıktan sonra, Yerinde Hicaz 5'lisini göstererek Dügah Perdesinde Hicaz'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Kuş olup güvercin donun giyinen (Hü-Hü)	6+5	a	
Uyan Dağlar Uyan Alim Geliyor (Hü-Hü)	6+5	a	
Mucizatın cümlaleme bildiren	4+4+3	a	-en. (tam kafiye)
Uyan Dağlar Uyan Alim Geliyor	6+5	b	nakarat
Karataşı konukluğa konduran	4+4+3	c	
Rahmetiyle şu alemi kandıran	4+4+3	c	-an (redif)
On iki kurbanı kazan dolduran	6+5	c	-dur. –dır. (zengin kafiye)
Uyan Dağlar Uyan Alim Geliyor	6+5	b	

YANA YANA

Hicaz Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir. (Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Devri Hindi

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

YANA YANA[164]

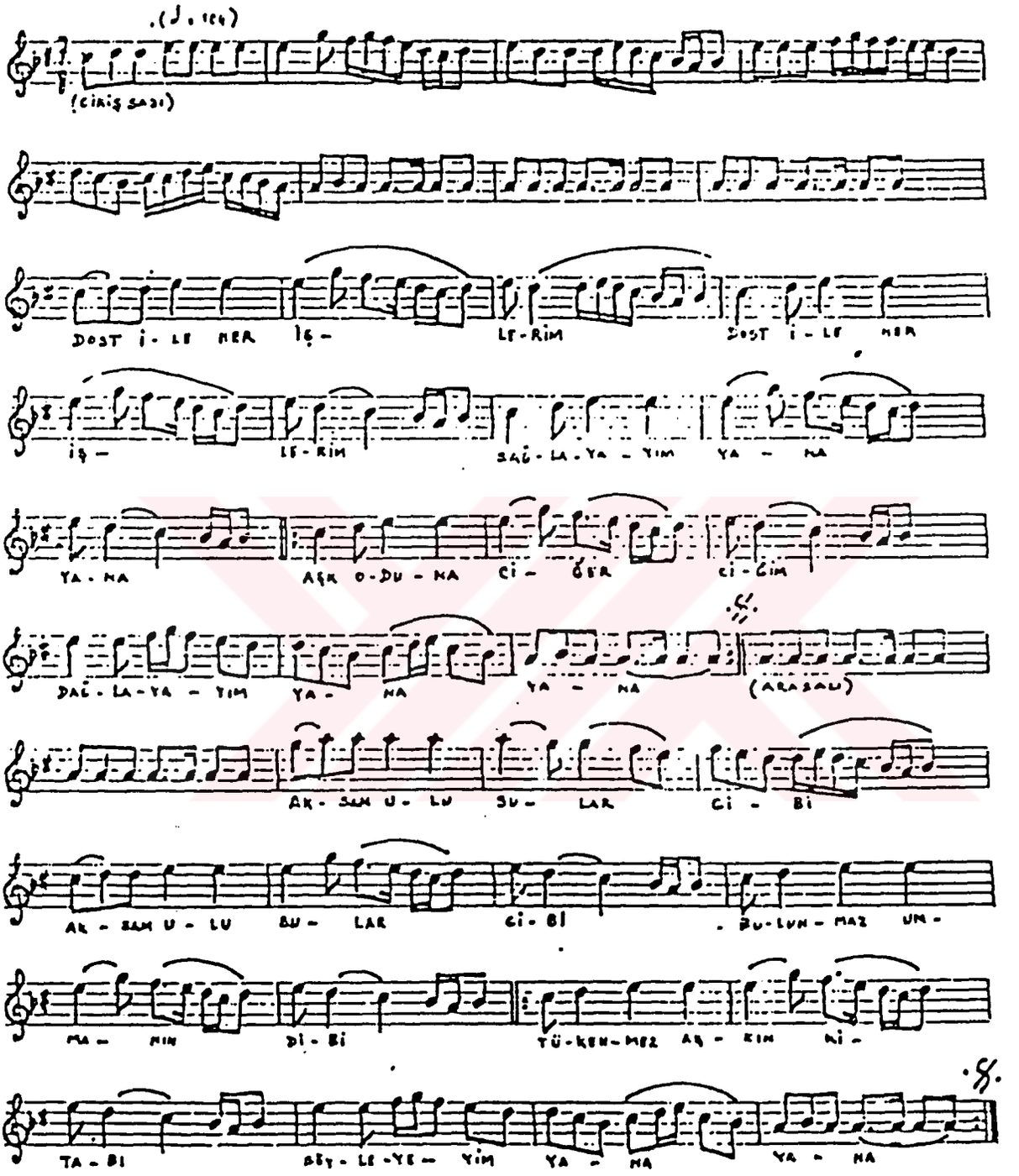

---

[164] Kumru Canku., Türk Folklorundan derlemeler., Kültür Bak. Yay., Ankara. 1988., s.35

Dost ile her işlerim
Sağlayayım yana yana
Aşk oduna ciğerciğim
Dağlayayım yana yana

Aksam ulu sular gibi
Bulunmaz ummanın dibi
Tükenmez aşkın kitabı
Söyleyeyim yana yana

Gezdim arayı arayı
Buldum derdime çareyi
Dostun açtığı yarayı
Bağlayayım yana yana

Nakifi[3] gözler gördü mü
Sırlara aklın erdi mi
Seherde kendi virdimi
Dinleyeyim yana yana

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik 4'lüsü ile Dik Kürdi perdesinde çeşnisiz asma karar yaparak güçlü Neva perdesini göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Yerindeki Hicaz 5'lisini göstermiştir.

9. 10. 11. Ve 12. Neva perdesi Buselik 5'lisinin üçüncü derecesi olan Acem perdesini kullanarak Neva perdesindeki Buselik'li dik Kürdi perdesinde çeşnisiz asma karar göstererek, Yerindeki Hicaz 5'lisinin beşinci derecesi olan Hüseyni perdesinde yarım kalış göstermiştir.

13. 14. 15. 16. Ve 17. ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 42lüsünü kullanarak Nim Hicaz perdesinde asma karar yaparak tekrar Neva perdesinde Buselikli çeşni göstermiş ve Dik Kürdi perdesinde asma karar yapmıştır.

18. 19. 20. 21. 22. Ve 23. ölçülerde: Hüseyni perdesini açarak Neva perdesinde Buselik'li, Dik Kürdi perdesinde çeşnisiz asma karar göstererek yerindeki Hicaz 5'lisinde karışık müzik cümleleri kurduktan sonra karar perdesi olan Dügah Perdesinde Hicazlı tam karar yapmıştır.

24. 25. 26. 27. Ve 28 ölçülerde: Karar perdesi olan Dügah Perdesini açarak, Dügah perdesinide kullanarak Hüseyni perdesinde Kürdi'li Neva perdesinde Buselik'li, Dik kürdi perdesinde çeşnisiz asma karar göstermiştir.

29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. Ve 40. ölçülerde: 9. Ölçüden 23. Ölçüye kadar aynıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Dost ile her işlerim	3+4	a	
Sağlayayım yana yana	4+4	b	-im. (redif)
Aşk oduna ciğerciğim	4+4	a	-yayım yana yana. (redif)
Dağlayayım yana yana	4+4	b	-ağla. (zengin kafiye)
Aksam ulu sular gibi	4+4	c	
Bulunmaz ummanın dibi	3+5	c	-bi. (tam kafiye)
Tükenmez aşkın kitabı	3+5	c	
Söyleyeyim yana yana	4+4	b	

ZÜMRE-İ NACİLERİZ

Hicaz makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 10 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hicaz Makamı" dizisidir. (Yerinde Hicaz 4'lüsü + dördüncü derece güçlü Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Arş-ı Müstevide)

Makamı: Hicaz
Usul: Aksak Semai

Güfte: A. Hlmi Dede Baba
Beste: Bilinmiyor

ZÜMRE-İ NACİLERİZ[165]

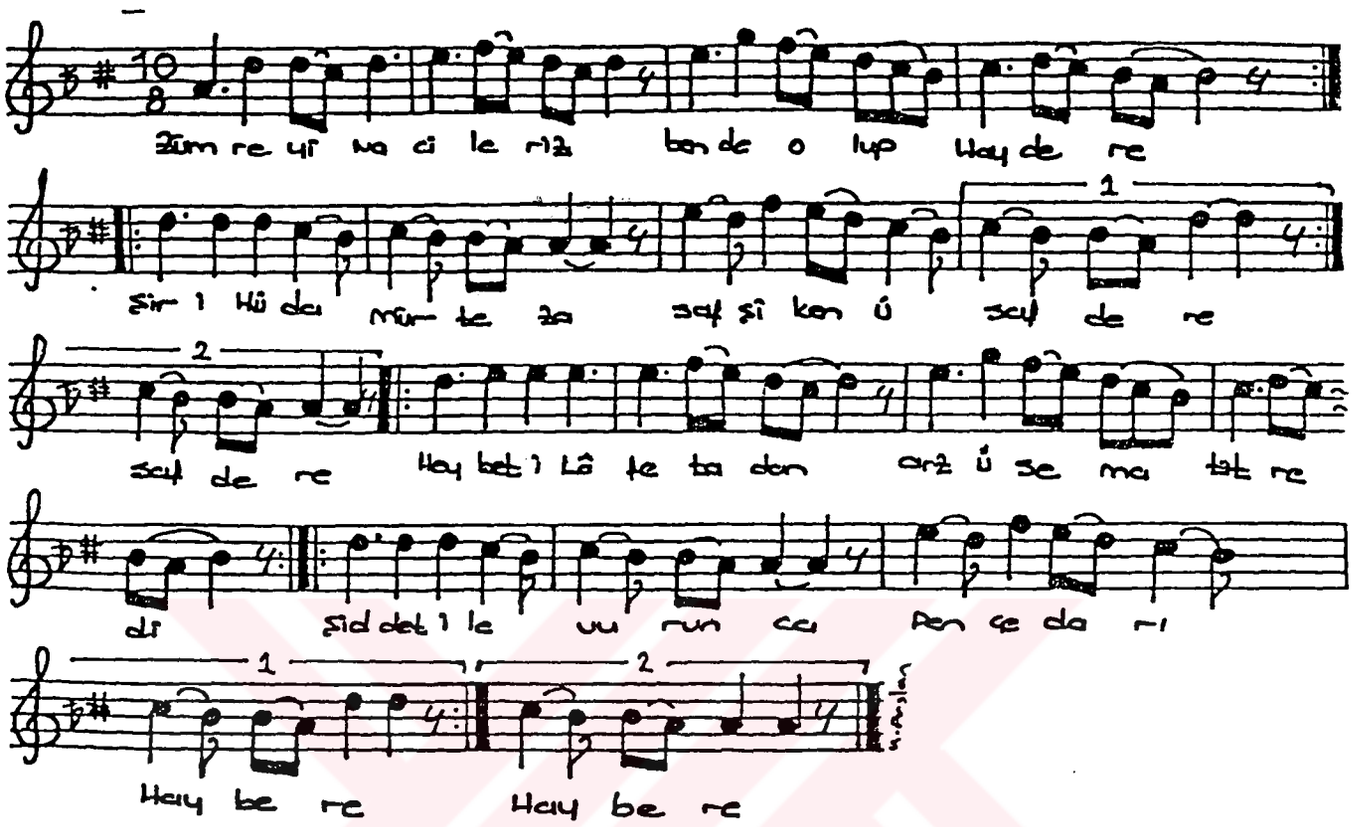

[165] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.71

Zümre-i Nacileriz bende olup Hayder'e
Şir-i Hüda Mürteza safşiken ü safdere
Heybet-i Lâfetadan arz-u sema titredi
Şiddet ile vurunca pençe der-i Haybere
Dest-i velâyet ile salladı Zülfikârın
Kesti yedi kat yeri darbedicek Antere
Şah-ı velâyet Ali cümlemizin serveri
Kanberiyiz ta ebed Kanber olan Kanbere
Kalb-i selîminde çün hubb-ı Ali olanlar
Verdi Hüseyn aşkına bakmadı can ü sere
Rahı muhabbetinde Mest-i mey-i aşk olur
Cennet-i adn içinde talib olan kevsere
Mevt ü hayat elinde ol veli-i mutlakın
Mürdeler ihya olur kum deyicek makbere
Cennet ü duzah anın emrine ferman beri
Eyleye taksim o dem hakim olup mahşere
Ta ki çıkar nisbeti silsile-i ahdimiz
Al-i Ali'den hemin Hazreti Peygambere
Mürşidimiz Muhammed rehberimizdir Ali
Aşık olan can verir mürşid ile rehbere
İki cihanda ebed kaygu çeker mi dahi
Sen ki şef'i olasın (Hilmi) gibi kemtere...

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Hicaz makamının kararperdesi olan Dügah Perdesi ile nefese başlanmış, aynı makamın güçlüderecedesindeki Neva perdesinde asma kalış yapılmıştır.

2. ölçüde: İnici Buselik 3'lüsü (Neva perdesinde)

3. ve 4. ölçülerde: Muhayyer perdesi hariç Gerdaniye perdesinde itibaren Hicaz Humayun dizisi kullanılmış, Hicaz makamının ikinci derecesinde bulunan Dik Kürdi perdesinde asma kalış yapılmıştır.

5. ve 6. ölçülerde: Güçlü Neva perdesinden itibaren (İnici) Dügah Perdesinde Hicaz 4'lüsü gösterilmiştir.

7. ve 8. ölçülerde: Hüseyni perdesinden başlayarak Hicaz Uzzal makamı dizisi düşünülerek Dügah Perdesinde Hicaz 5'lisini kullanmıştır. Buradan tekrar Neva perdesine gelinmiştir. (1. Dolap)

9. ölçüde: (2. Dolap) tekrar karar perdesine gelinmiştir.

10. ve 11. ölçülerde: Hicaz ailesinin birbirine olan yakınlığı dolayısıyla Hicaz Uzzal dizisinin güçlüderecesindeki Hüseyni perdesini gösterip inici ve yedenli olarak, Buselik 3'lüsünü kullanarak tekrar Neva perdesine (güçlü) gelinmiştir.

12. ve 13. ölçülerde: İnici olarak kullanılmış Neva perdesinde Buselik 4'lüsü ve Dügah Perdesinde Hicaz 4'lüsünü gösterip, ikinci derece Dik Kürdi perdesinde asma kalış gösterilmiştir.

14. ve 15. ölçülerde: Neva perdesinden itibaren inici şekilde kullanılmış, Dügah Perdesinde Hicaz geçgisini belirtmiştir.

16. ve 17. ölçülerde: Hicaz Uzzal makamında bulunan Hicaz 5'lisini kullanıp tekrar güçlü Neva perdesine gelmiştir. (Dönüş itibariyle)

18. ölçüde: Hicaz 3'lüsüyle karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü hece vezni

Zümre-i nacileriz bende olup Hayder'e 7+7

Şir-i Hüda Mürteza safşiken ü safdere 7+7

ÖNÜME BİR CEBEL DÜŞTÜ

Hicazi Uşşak

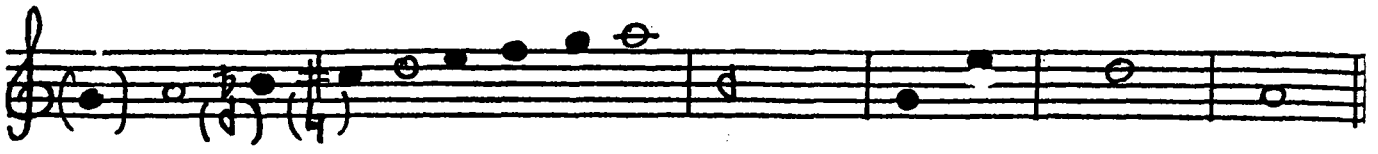

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcı. bazen de çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 16 zamanlıdır

d) Düzümü: (3+2+2+2)+(2+3+2)

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem ve Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Yerinde Hicaz makamında yerinde Uşşak veya Hüseyni makamı eklenmesinden meydana gelmiştir. Tam karar Dügah Perdesinde Uşşak veya Hüseyni dizisiyle yapılır.

g) Genişlemesi: (Bkz. Aman Ey Erenler - Arş-ı Müsteride – Ademi Adem Eden)

Makamı: Hicazi Uşşak
Usul: Bektaşi Raksı Revanı

Güfte: Pir Sultam Abdal
Beste: Bilinmiyor

ÖNÜME BİR CEBEL DÜŞTÜ[166]

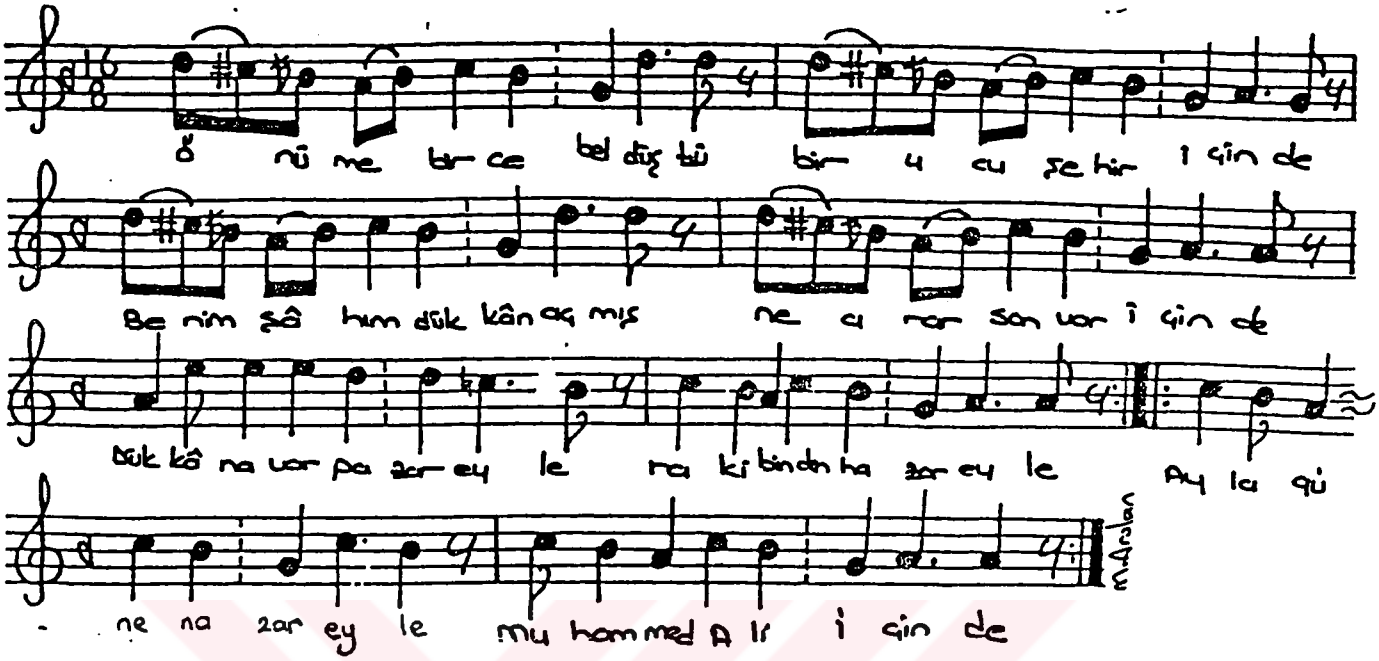

Önüme bir cebel düştü, birucu şehir içinde
Benim Şahım dükkan açmış ne ararsan var içinde.

Dükkâna var pazar eyle rakibinden hazer eyle
Ayla güne nazar eyle Muhammed Ali içinde.

Ayla güne nazar eyle Muhammed Ali içinde.
Balıklar hep suya hasret çarha döner göl içinde.

Göl içinde çarha döner, susuzluktan bağrı yanar
Müminler secdeye iner, seyir var seyir içinde.

Kudretten verdi o balı, bahanesi oldu arı
Dinle imdi ahü zarı, arı inler bal içinde.

Pir Sultan'ım eygaziler, anlımızda var yazılar
Talip mürşidin arzular, bülbül öter gül içinde...

Bu Nefesim makamı ve usulü tetkike değer. Hicazdan başlayıp Uşşakta karar verdiğinden biz buna "Hicazi uşşak", usulerden hiç birine benzemediği için de usulüne "Bektaşi Raks'ı" dedik.

Rauf YEKTA

---

[166] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.38

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Rast perdesinde Nikriz çeşnisini göstererek güçlü Neva perdesinde yarım kalış göstermiş, tekrar Rast perdesinde Nikriz 5'lisini göstermiş ve Dügah Perdesinde Hicaz 4'lüsü ile tam kalış yapmıştır.

Not: İlk iki ölçülerin melodisi diğer üçüncü ve dördüncü ölçülerin melodisi ile aynıdır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Segah perdesinde Segah'lı, Dügah Perdesinde Buselik'li Rast perdesinde Çargah'lı ve Dügah Perdesinde Buselik'li kalışlar göstererek Dügah Perdesinde Uşşak 3'lüsü ile tam karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Önüme Bir Cebel Düştü, bir ucu şehir içinde 8+8

Benim Şahım dükkan açmış ne ararsan var içinde 8+8

Dükkana var pazar eyle rakibinden hazer eyle 8+8

Ayla güne nazar eyle Muhammad Ali içinde 8+8

EVLİYADAN GELEN KELAM

Uzzal Makamı

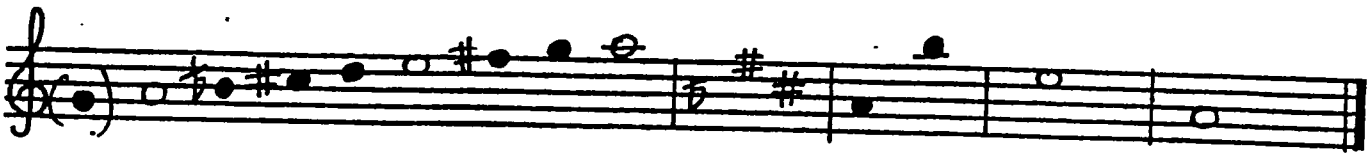

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır. Bazan da çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Garip Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizinin TSM' deki Karşılığı: Dügah Perdesi üzerindeki Uzzal makamı dizisidir. (Hica 5'lisi + 5. Derece Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: Makam tiz taraftan genişler. Güçlü Hüseyni perdesi üzerindeki Uşşak 4'lüsü, Muhayyer perdesinde bir Buselik 5'lisi ilavesiyle Hüseyni perdesinde Uşşak dizisi halinde uzatılır. Fakat muhayyer perdesinde asma karar kesin olarak yapılmaz. Yerinde Hicaz 5'liside tiz durak Muhayyer perdesi üzerinde bir Karcığar dizisi meydana gelebilir.[167]

---

[167] İ. Hakkı Öskan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.146-147

Makamı: Uzzal
Usul: Sofyan

Güfte: Kaygusuz Sultan
Beste: Bilinmiyor

EVLİYADAN GELEN KELAM[168]

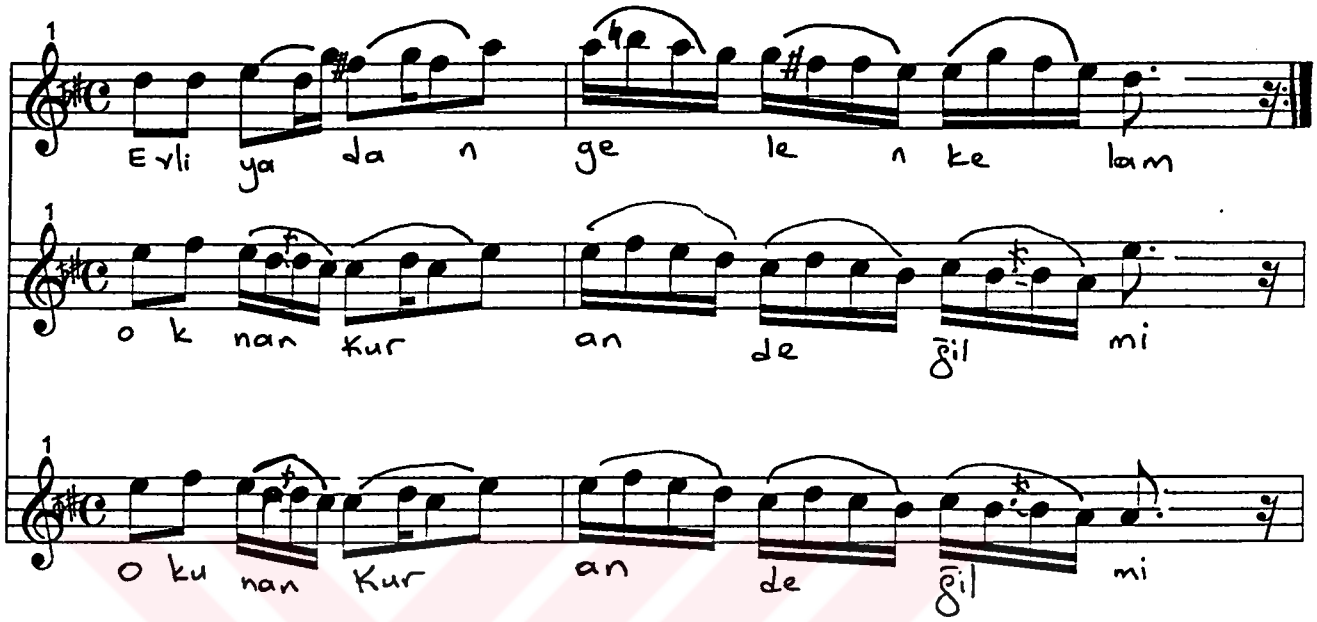

Evliyadan gelen kelâm
Okunan Kur'an değil mi
Gerçek evliyanın sözü
Sureî rahman değil mi?

Çün Hak seni yarattığı
Zatına mir'at ettiği
Tecellii zat kıldığı
Sureti insan değil mi?

Hak haberin dinleyene
Candan kabul eyleyene
Hak bilip anlayana
Sözümüz burhan değil mi?

Gerçek elini tutmayan
Gönlün ana terkitmeyen
Hakkı batıldan geçmeyen
Cahilü nadan değil mi?

Ey (Kaygusuz) halin nola
Sende gidegör bu yola
Hak kerem edicek kula
Hak günden ayan değil mi?...

---

[168] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.27

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesinde Rast 6'lısını kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Hicaz 6'lısını kullanmıştır. Böylece dördüncü ölçüdeki Güçlü Hüseyni perdesinde asma karar yapılmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: 3.ve4. ölçülerin benzeridir. Fakat altıncı ölçüde karar gidilerek, Hicaz 6'lısıyla Dagah perdesinde karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Evliyadan Gelen Kelam	4+4	
Okunan kur'an değil mi?	5+3	
Gerçek evliyanın sözü	5+3	-değilmi. (redif)
Sure'i rahman değilmi?	5+3	

Çün hak seni yarattığı

Zatına mirat ettiği -tığı. (redif)

Tecelli zat kıldığı

Sureti insan değil mi?

ADEMİ ADEM EDEN

Hüseyni Makamı

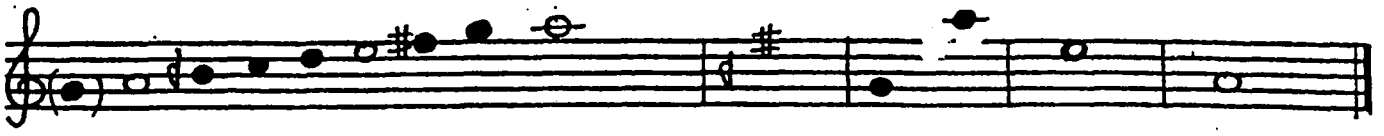

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Hüseyni 5'lisi + Güçlü Hüseyni Perdesi üzerinde Uşşak 4'lüsü).

g) Genişlemesi: Güçlü Hüseyni perdesi üzerindeki Uşşak 4'lüsü, Muhayyer perdesinde bir buselik 52lisi eklenmesiyle, Hüseyni perdesinde Uşşak dizisi olarak uzatılır. Tiz tarafta meydana gelen çeşni içindeki Si sesi, tiz Buselik perdesidir. Karar perdesi üzerinde bulunan Hüseyni 5'lisi simetrik olarak tiz durağın üzerinede göçürülebilir.[169]

---

[169] İ. Hakkı Öskan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.157-158

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. ölçülerde: Uşşak 3'lüsünü Hüseyni perdesinde kullanmıştır.

3. ölçüde: Neva perdesinde Rast 4'lüsünü kullanmıştır.

4. ölçüde: Çargah perdesindeki Çargah 3'lüsüne bağlamıştır.

5. ölçüde: Hüseyni 5'lisini Dügah Perdesinde kullanmıştır.

6. ölçüde Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü ile melodiyi bağlamıştır.

7. ve 8. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsün tekrar kullanmış. Hüseyni makamının yedinci derecesinde bulunan Gerdaniye perdesini 9. Ölçüde açmıştır. (meyan - miyan kısmı)

10. ölçüde: Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.

11. ölçüde: Neva perdesinde Rast 4'lüsü kullanılmı,

12. ölçüde: Çargah perdesinde Çargah çeşnisi kullanılmıştır.

13. ve 14. ölçülerde: Hüseyni 5'lisini Dügah Perdesinde göstermeiştir.

15. ve 16. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü ile karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Failatun / Failatun / Failatun / fe'lun

Ademi adem eden "üç harfle beş" noktadır.

Alemi alem eden "üç harfle beş" noktadır.

İbni ethem Şah iken Tahtü tacın terkedip

Ethemi Ethem eden "üç harfle beş" noktadır.

ALLAHI NUR SEMAVATI

Hüseyni Makamı

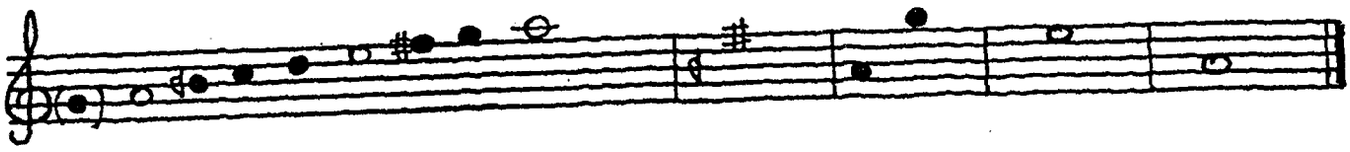

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Devr-i Turan

Güfte: Kazım Baba
Beste: Kazım Baba

ALLAH-I NUR SEMAVATI[171]

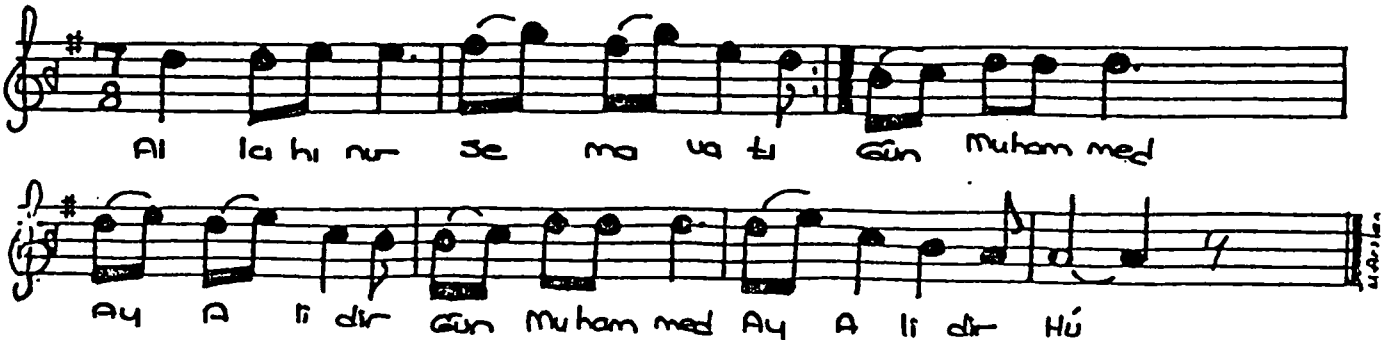

Allah-ı nur semavatı
Gün Muhammed Ay Alidir
Gök yüzünün ümmehatı
Gün Muhammed Ay Alidır

Zühre Fatıma tüz Zehra
Bint-i Hatiçetül Kübra
İsm-i Mübin ula uhra
Gün Muhammed Ay Alidir

Ferkadan Hasan Hüseyin
Üterit Zeynel Abidin
Imam-ı Bakır-ül metin
Gün Muhamed Ay Alidir

Zühaldir İmam-ı Cafer
Kazım Rıza sırr-ı Hayder
Taki Naki Hasan Asker
Gün Muhammed Ay Alidır

Müşteri Pir-i Horasan
Merihdir Mehdi-yi Zaman
On iki burç kutb-i devran
Gün Muhammed Ay Alidir

(Kazım Baba) mestaneler
Nura döner pervaneler
Sema' eder seyyareler
Gün Muhamed Ay Alidir

---

[171] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.105

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni perdesinde, Uşşak 3'lüsünü kullanmıştır.

3. 4. Ve 5. ölçülerde: Segah perdesinde, Segah 4'lüsü ile Neva perdesinde asma karar kullanılmıştır.

6. Ve 7.ölçülerde: Çıkıcı Hüseyni 5'lisini göstererek, Dügah Perdesinde karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Allah-ı nur semavatı	4+4	a	
Gün Muhammed Ay Ali'dir	4+4	b	-i (redif)
Gök yüzünün ümmehatı	4+4	a	-at (tam kafiye)
Gün Muhammat Ay Alidir	4+4	b	
Zühre Fatıma tüz Zehra	5+3	c	
Bint-i Haticetül Kübra		c	-ra (tam kafiye)
İsm-i Mübin ula uhra		c	
Gün Muhammed Ay Alidir		b	

AŞKIN KATARINDA

Hüseyni Makamı

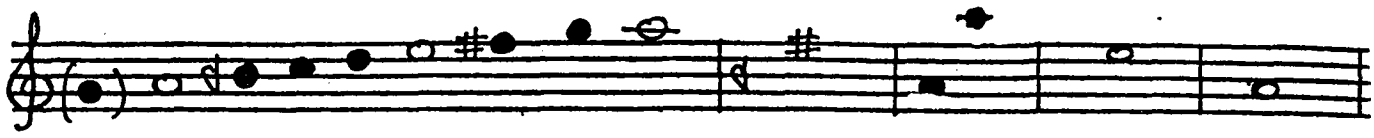

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Ağır Düyek

Güfte: Perişan Dede Baba
Beste: Bilinmiyor

AŞKIN KATARINDA[172]

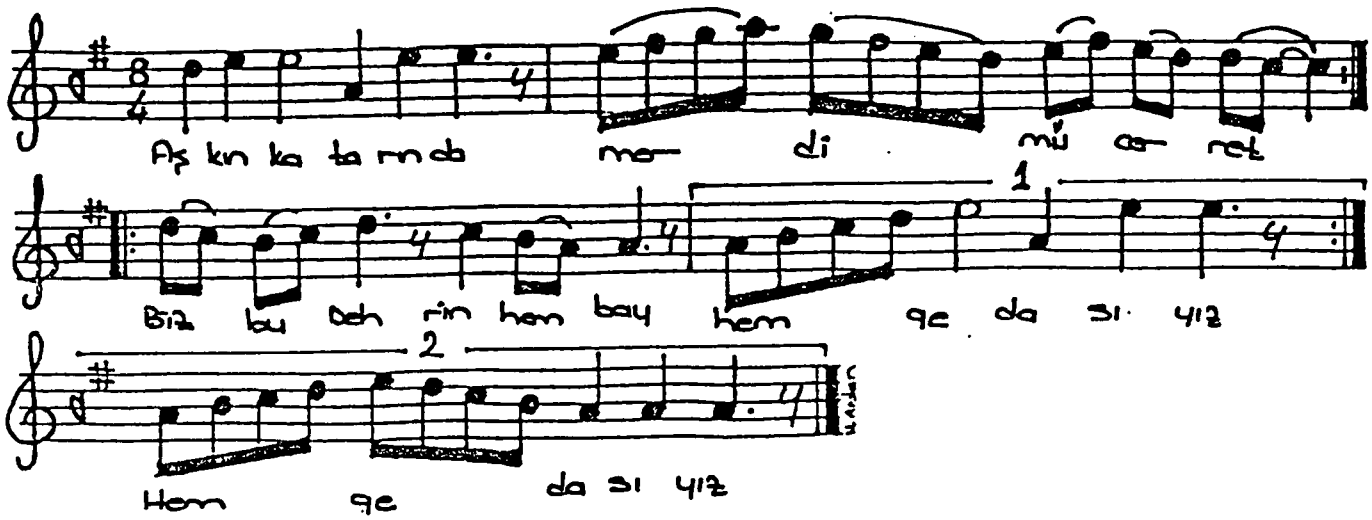

Aşkın katarında merdi müçerret
Biz bu Dehrin hem bay hem gedasıyız.
Akdemden akdemiz Hakkı müeyyet
Hem biz bu alemin intihasıyız.

Çırağı şam'imiz vermekte şule
Meydanı hünerde girdik usule.
Tevellâmız ciddi zatı Resule
Ervahı Yezidin teberrasıyız.

(Perişan) erenler yolunu izler
Ser verir sırrını sinede gizler,
Her kimler ki sual ederse bizler
Hünkâr Hacı Bektaş fukarasıyız...

---

[172] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.68

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Güçlü perdesi civarından esere başlanmış. Güçlü perdesi olan Hüseyni perdesini kullanmıştır. 2. Ölçüde çıkıcı ve inici olarak Uşşak 4'lüsünü kullanıp Neva perdesine gelmiş ve Çargah perdesinde inici Çargah 4'lüsünü göstermiştir.

3. ölçüde: Neva perdesini yakalayıp Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü göstermiştir. (inici)

4. ve 5. ölçülerde: Hüseyni makamı yapı itibariyle Dügah Perdesinde çıkıcı olarak kullanılmış Hüseyni 5'lisini gösterip, inici olarak karar perdesi olan Dügah Perdesinde karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li hece vezni

Aşkın katarında merdi mücerret	6+5	a	
Biz bu Dehrin hem bay hem gedasıyız.	6+5	b	-sıyız (redif)
Akdemden akdemiz Hakkı müeyyet	6+5	c	-a (tam kafiye)
Hem biz bu alemin intihasıyız.	6+5	b	

Çırağı şam'imiz vermekte şule	a	
Meydanı hünerde girdik usule.	d	ule (zengin kafiye)
Tevellayı ciddi zatı Resule	d	
Ervahı yezidin teberrasıyız.	b	

BEN BU MECLİSLERDE

Hüseyni Makamı

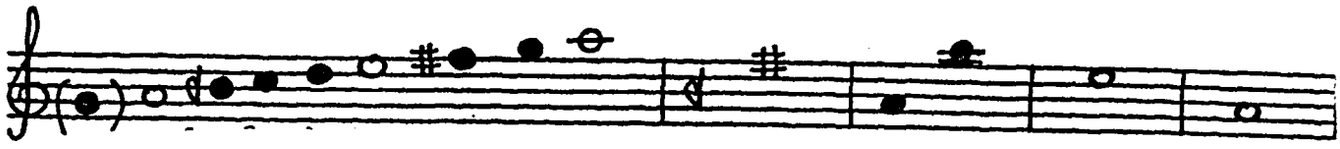

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Sofyan

Güfte: Yunus Emre
Beste: Bilinmiyor

BEN BU MECLİSLERDE[173]

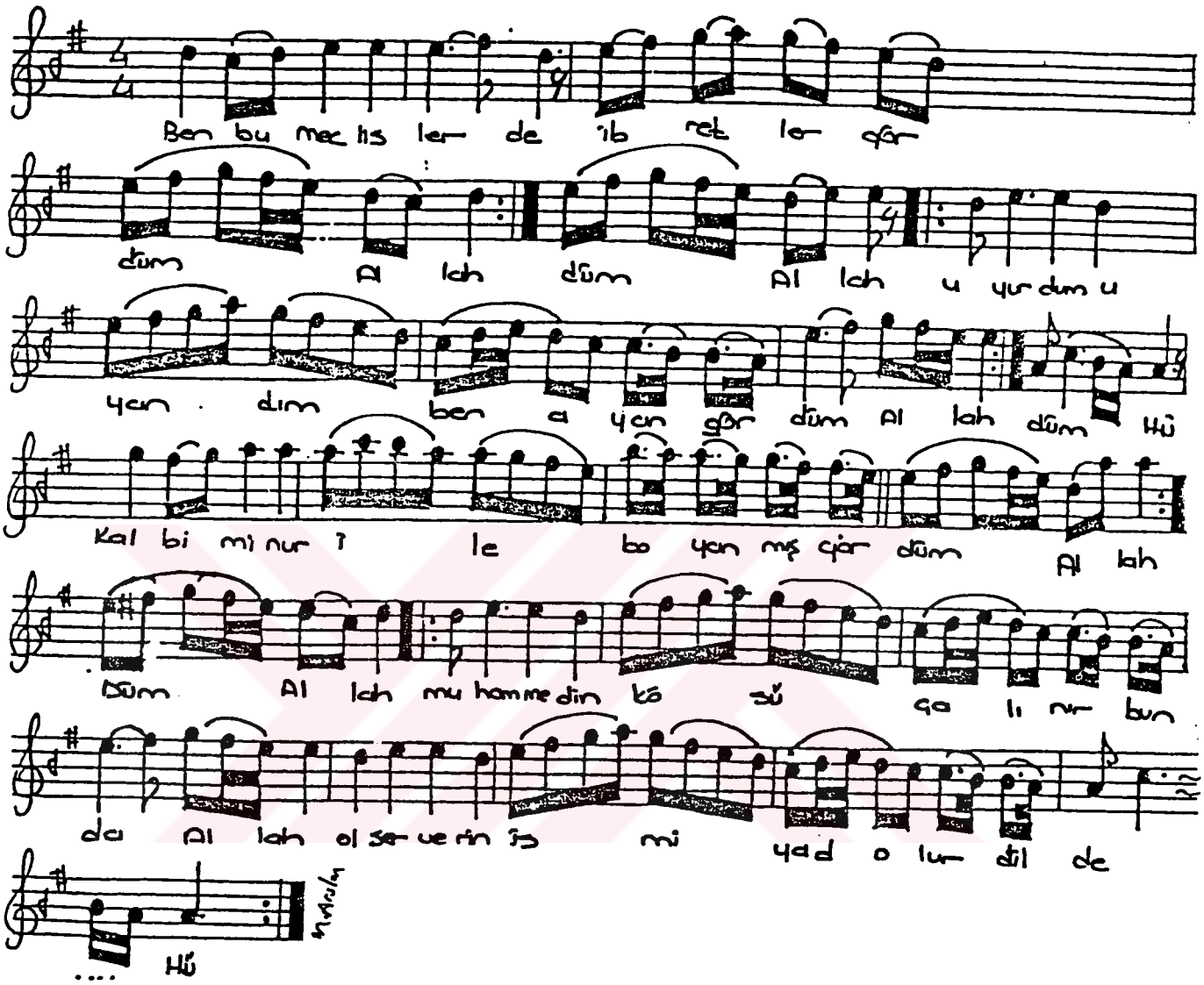

Ben bu meclislerde ibretler gördüm (Allah)
Uyurdum uyandım ben iyan gördüm ('Allah) ("Hü)
Kalbimi nur ile boyanmış gördüm (Allah)

"Muhammedin kösü çalınır bunda (Allah)
"Ol serverin ismi yad olur dilde (Hü)

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

[173] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.17

Yürük değirmenler gibi dönerler
El ele vermişler Hakka giderler
Gönül kâbesini tavaf ederler.

Nakarat.

Hep turnalar gibi yüksek uçarlar
Kanadile halka rahmet saçarlar
Ab-i kevser şarabından içerler.

Nakarat.

(Derviş Yunus) gör ne hâl oldu sana
Bu ateşin aşkı dokunur cana
Aklını başına devşir divane

Nakarat.

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesinde Rast 3'lüsü kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Nim Hicaz Yedenli Buselik çeşnisi yapmıştır.

5. ölçüde: Hüseyni perdesinde Uşşak çeşnisi göstermiştir.

6. Ve 7. ölçülerde: Tekrar Neva perdesinde Buselik çeşnisi gösterilmiştir.

8. ölçüde: Çıkıcı Hüseyni 5'lisi kullanılmıştır.

9. ölçüde: Hüseyni perdesinde Uşşak 3'lüsü kullanılmıştır.

10. ölçüde: Çıkıcı Dügah Perdesinde Hüseyni 5'lisini kullanmıştır.

11. ölçüde: (Meyan kısmı) Muhayyer perdesini açmıştır.

12. ölçüde: Uşşak Bayati makamının özelliği olan Uşşak 6'lısını Hüseyni perdesinde kullanmıştır.

13. 14. Ve 15. ölçülerde: Önce Neva perdesinde Buselik sonra Neva perdesinde Rast çeşnisi kullanmıştır.

16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. ve 23. ölçülerde: Diğer 6. 7. 8. 9. Ve 10. Ölçülerin iki kere olmak üzere tekrarıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Ben bu meclislerde ibretler gördüm (Allah)	6+5	a
Uyurdum uyandım ben iyan gördüm ('Allah) ("Hü)	6+5	a
Kalbimi nur ile boyanmış gördüm (Allah)	6+5	a

"Muhammed kösü çalınır bunda (Allah)

"Ol severin ismi yad olur dilde (Hü)

Yürük değirmenler gibi dönerler	6+5	c
Ele ele vermişler hakka giderler	6+5	c
Gönül kâbesini tavaf ederler.	6+5	c

BİLMEM NE HAL OLDU

Hüseyni Makamı

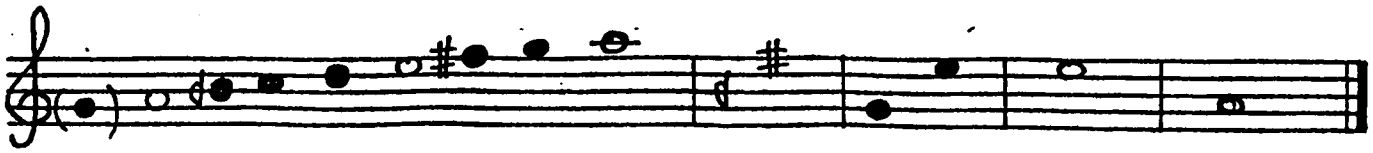

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Hüseyni 5'lisi + Güçlü Hüseyni Perdesi üzerinde Uşşak 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Devri Hindi

Güfte: Bahrettin
Beste: Bilinmiyor

BİLMEM NE HAL OLDU[174]

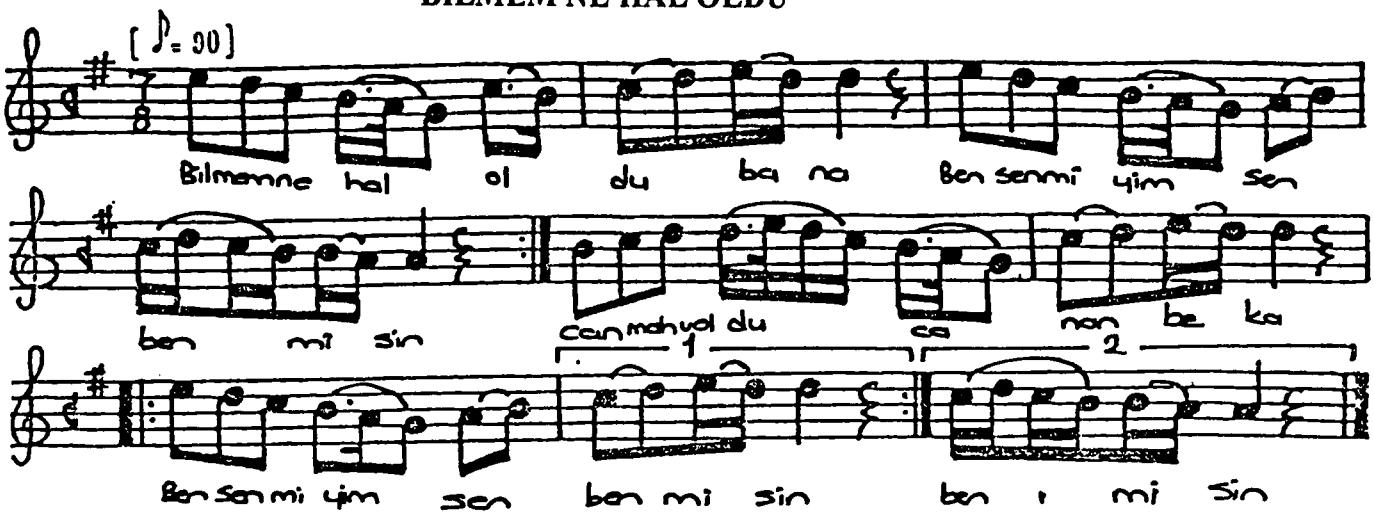

1

Bilmem ne hal oldu bana
Ben senmiyim sen benmisin
Can mahvoldu canan beka
Ben senmiyim sen benmisin

2

Gözden nihan oldu mekân
Sen oldun her yerde iyan
Sen ben, ben sensin bi güman
Ben senmiyim sen benmisin

3

Kâfir oldum hep mevcûda
Varım verdim sen mabûda
Kıldım nazar şu vücûda
Ben senmiyim sen benmisin

4

Küfrüm iman oldu benim
Cismim canan oldu benim
Eski varım noldu benim
Ben senmiyim sen benmisin

5

Lâhut oldu hep kâinat
Çıktı aradan mümkünat
Bahrettin oldu bir serap
Ben senmiyim sen benmisin

---

[174] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.88

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li, Rast perdesinde Rast'lı, Dügah perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

5. 6. 7. 8. Ve 9. ölçülerde: Rast perdesinde Rast'lı, Neva perdesinde Buselik'li ve Dügah perdesinde Uşşak'lı tam kalışlar gösterilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Bilmem ne hal oldu bana	4+4	a	
Ben senmiyim sen benmisin.	4+4	b	-a (yarım kafiye)
Can mahvoldu, canan beka,	4+4	a	
Ben senmiyim sen benmisin	4+4	b	nakarat
Gözden nihan oldu mekan,	4+4	c	
Sen oldun her yerde iyan.	4+4	c	-an (tam kafiye)
Sen ben, ben sensin güman	4+4	c	
Ben senmiyim sen benmisin	4+4	b	

BİZ BU GÜLİSTANIN BÜLBÜLLERİYİZ

Hüseyni Makamı

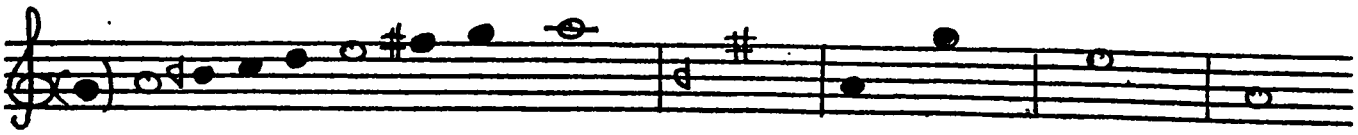

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 4+4

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Düyek

Güfte: Günci Baba
Beste: Bilinmiyor

BİZ BU GÜLİSTANIN BÜLBÜLLERİYİZ[175]

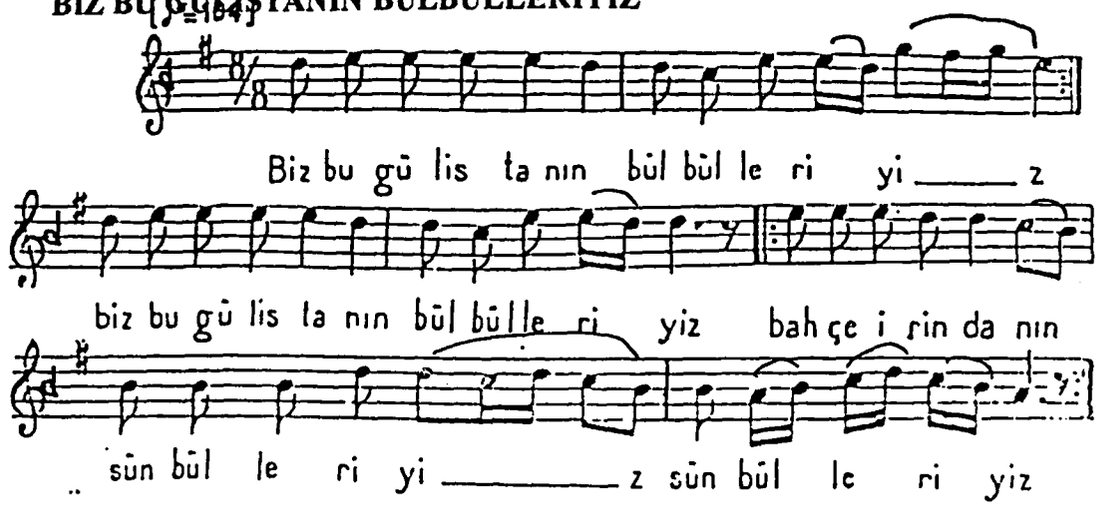

Biz bu gülistanın bülbülleriyiz
Bağçei rindanın sünbülleriyiz
« Nafi' Baba » nın gülleriyiz
« Seyyit Ali Sultan » kullarıyız

Biz secde ederiz cemâli yâre
Vuslata olamaz başka bir çare
Kementle bağlanıp çekildik dâre
« Seyyit Ali Sultan » kullarıyız

Biz gayret ile maksuda ereriz
Fırsat bulup gülistana gireriz
Açılmış gülleri bir bir düreriz
« Seyyit Ali Sultan » kullarıyız

Biz münkiri müminlerden seçeriz
Malü canı terkeyleyip geçeriz
Mürşit elinden Kevseri içeriz
« Seyyit Ali Sultan » kullarıyız

Biz el ele verip Hakka gidelim
Gelin gönülleri tavaf edelim
Günci pirin gülbankin çekelim
« Seyyit Ali Sultan » kullarıyız

---

[175] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.165

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Uşşak çeşnisini göstermiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li yarım kalış göstermiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Segah perdesinde Segah'lı tam kalış göstermiştir.

7. ölçüde: Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Biz bu gülistanın bülbülleriyiz	6+5	a	
Bağçeyi rindanın sünbülleriyiz	6+5	a	-iyiz (redif)
"Nafi Baba'nın gülleriyiz	6+5	a	-ler (zengin kafiye)
"Seyyit Ali s ulatnın kullarıyız	6+5	a	

Biz bu gayret ile maksuda ereriz	6+5	b	
Fırsat bulup gülistana gireriz	4+7	b	-reriz. (redif)
Açılmış gülleri bir bir düreriz	6+5	b	
"Seyyit Ali Sultan" kullarıyız	6+5	a	

GECE GÜNDÜZ LÜTFUN UMARIZ

Hüseyni Makamı

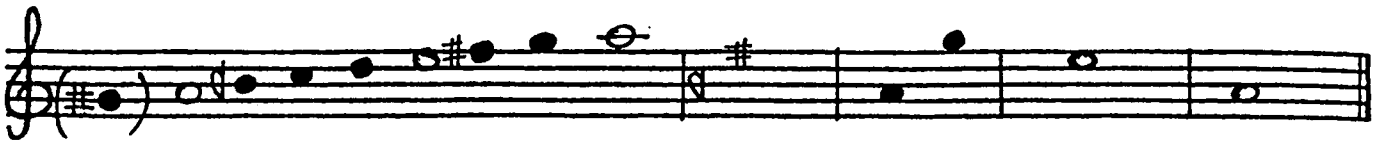

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Sofyan

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

GECE GÜNDÜZ LÜTFUN UMARIZ[176]

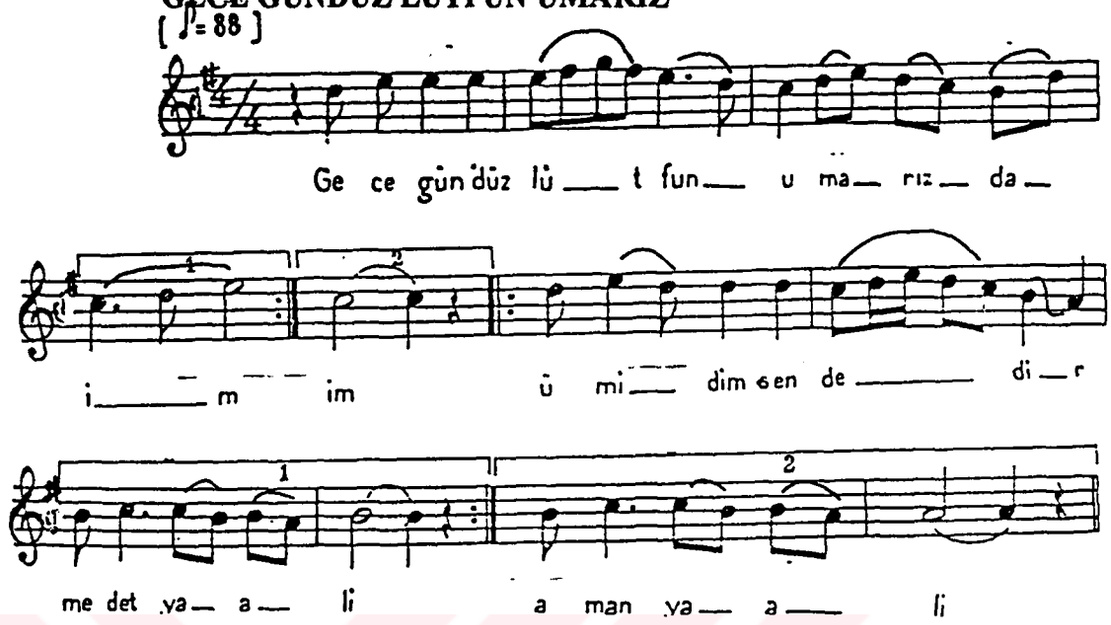

Gece gündüz lutfun umarız daim
Ümidim sendedir medet ya Ali

[176] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.233

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. 4. Ve 5. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalışlar göstererek önce 1. Derece güçlü perdesi olan Hüseyni perdesini 2. Derece güçlü perdesi olan Çargah perdesini göstermiştir.

6. 7. 8. 9. 10. Ve 11. ölçülerde: Dügah Perdesi Buselik'li, Buselik perdesinde Kürdi'li ve tekrar Dügah Perdesinde Buselik'li tam kalış göstermiştir.

GÖSTER CEMALİN ŞEM'İNİ

Hüseyni Makamı

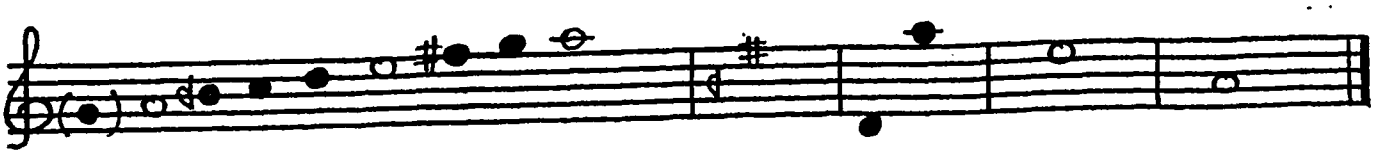

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: Sofyan

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Sofyan

Güfte: Şemsi Baba
Beste: Bilinmiyor

GÖSTER CEMALİN ŞEM'İNİ[177]

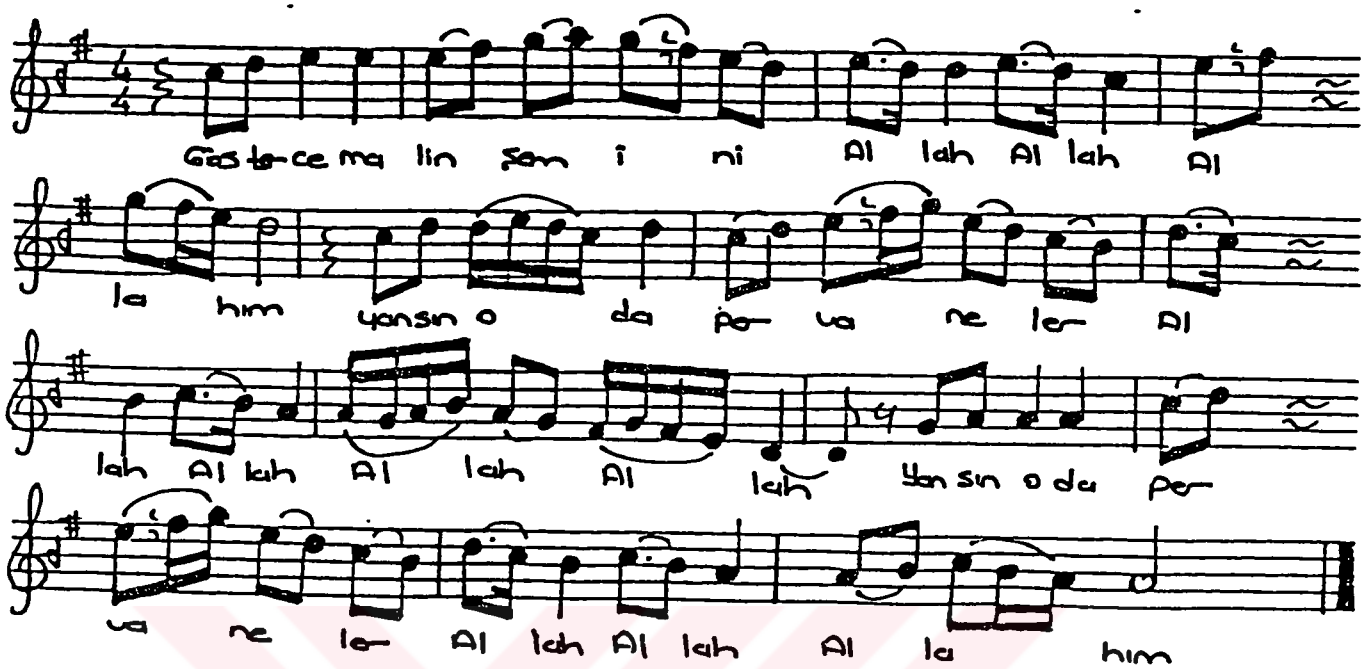

Göster cemalin şem'ini
Yansın oda pervaneler.
Devlet değilmi aşıka
Şem'ine karşı yanalar.

Ey alı çok alâ güzel
Yağmaladın gönlüm evin.
Pek bağla aşkın zincirin
Boşanmasın divaneler.

Bezm-i eleste bir kadeh
Sundu bize ol padişah.
Yek curasından mest olur
Nice nice mestaneler.

Ben meye tövbe etmezem
Ağyar elinden içmezem.
Kudret eliyle sun bize
Dolu dolu peymaneler.

Mescit ile medreseyi
Ismarladık zahitlere
Hakka ibadet etmeğe
Yeter bize meyhaneler.

Cevrü cefa etmek ile (Şemsi) seni terkeylemez.
(Şemdi) seni terkeylemez.
Sen sanma ki seni seven
Haşa senden usanalar...

---

[177] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.64

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni 5'lisinin üçüncü derecesi olan Çargah perdesini kullanarak Hüseyni 5'lisindeki Uşşak 4'lüsü ve Hüseyni perdesindeki Kürdili 4'lüsünde müzik cümleleri yaparak Neva perdesinde Buselik2li asma karar yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: ise Çargah perdesinde Çargah'lı ve Neva perdesinde Buselik 4'lüsü kullanılmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Segah perdesinde eksik Segah 5'lisini kullanmıştır.

7. ölçüde: Uşşak 4'lüsünü kullanarak Dügah Perdesinde tam kalış yapmıştır.

8. ölçüde: Yine Uşşak Makamının ana dizisinin özelliği olan pest taraftan Yegah perdesi üzerindeki Rast 5'lisini simetrik nazari olarak kullanmıştır.

9. ölçüde: ise Dügah Perdesinde tam yedenli tam kalış yapmıştır.

10. 11. Ve 12. ölçülerde: Neva perdesindeki eksik ferahnaklı Dügah Perdesinde Uşşak'lı kalışlar yapılarak karar bağlanmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Göster cemalin şem'ini	5+3	a	
Yansın oda pervaneler.	4+4	b	-ler (redif)
Devlet değilmi aşıka	5+3	c	-ane- (zengin kafiye)
Şem'ine karşı yanalar.	5+3	b	
Ey alı çok alâ güzel	4+4	d	
Yağmaladın gönlüm evin.	4+4	e	-in (tam kafiye)
Pek bağla aşkın zincirin	5+3	e	
Boşanmasın divaneler.	4+4	b	

HARABAT EHLİ İHVANA

Hüseyni Makamı

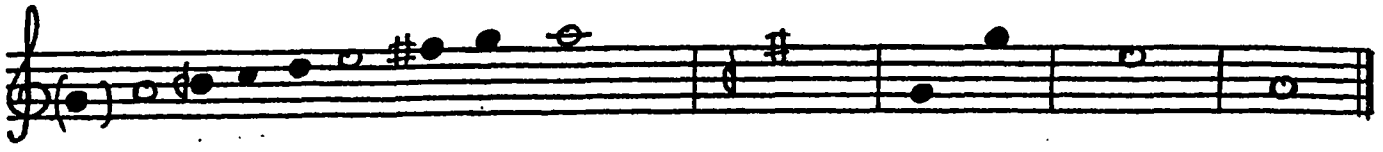

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Sofyan

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

HARABAT EHLİ İHVANA[178]

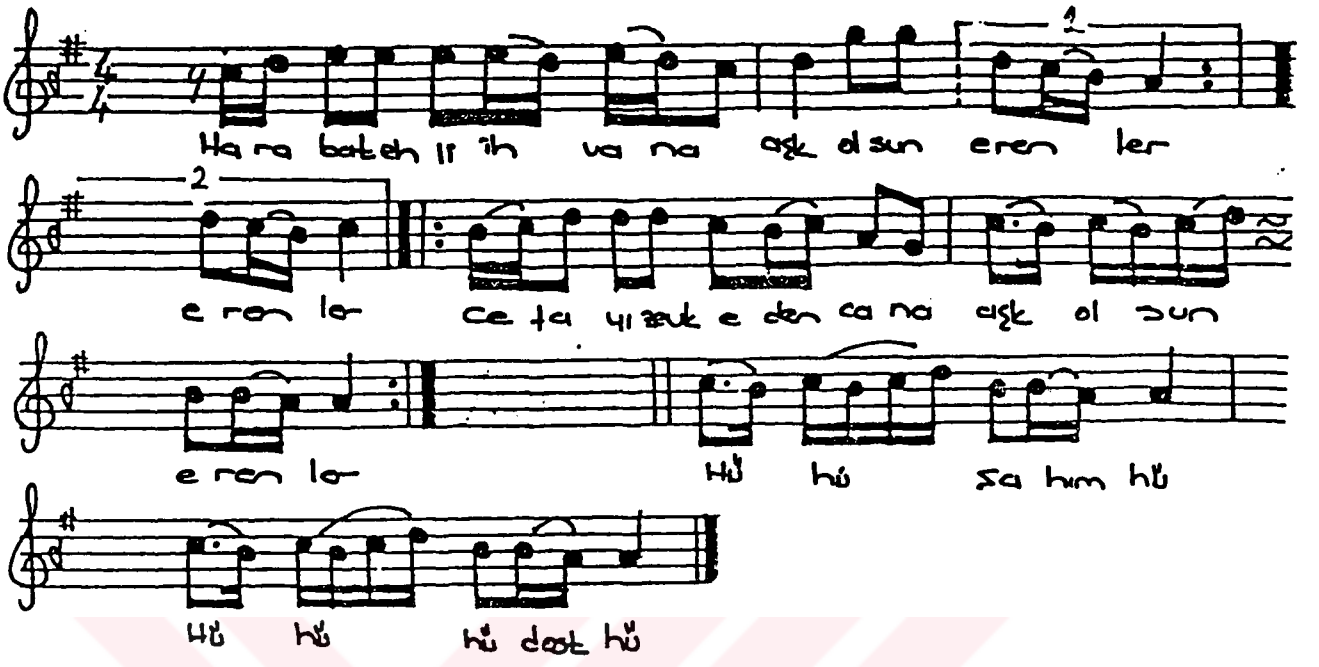

Harabat ehli ihvana aşk olsun erenler.
Cefayı zevk eden cana aşk olsun erenler.

Hü, hü Şahım hü,
Hü, hü, hü dost hü.

Emanet sırrına olmuşuz miftah-ı mahrem.
Müselsel hırka Puşana aşk olsun erenler.

Nakarat.

Niyaz ettik de aldık meyi saki elinden
Bütün bu bade nuşana aşk olsun erenler.

Nakarat.

---

[178] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.126

Gönülde meydan açtık, uyandırdık çerağlar
Zuhur-i nuri Imana aşk olsun erenler.

Nakarat.

Hususa seyri fillah etmiş miracı görmüş,
Cemali Şah-ı hubana aşk olsun erenler.

Nakarat.

Perişan aklımı taksim eyledi sabadan
Nigâh-ı sazı canana aşk olsun erenler.

Nakarat.

Melâmetten safa hasıl etti (Turgut Abdal)
Aba altında pinhana aşk olsun erenler.

Nakarat.

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. ve 3. ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah 3'lüsünü kullanarak Hüseyni perdesindeki Uşşak 4'lüsünün üçüncü derecesi olan Gerdaniye perdesini de göstermiş ve Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsüyle tam kalış yapmıştır.

4. ölçüde: Çargah perdesinde Çargah çeşnili yarım kalış yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Rast perdesinde Rast 5'lisini kullanmış ve bunu Dügah Perdesindeki Uşşak 4'lüsüne ekleyerek, Dügah perdesinde Uşşak'lı tam kalış yapmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: 6. Ölçünün tekrarıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü Hece Vezni

Harabat ehli ihvana aşk olsun erenler.

Cefayı zevk eden cana aşk olsun erenler

Hü, hü, Şahım Hü,

Hü, hü, hü ,dost hü.

Emanet sırrına olmuşuz miftah-ı mahrem

Müselsel hırka Puşana aşk olsun erenler.

HOŞGELDİN

Hüseyni Makamı

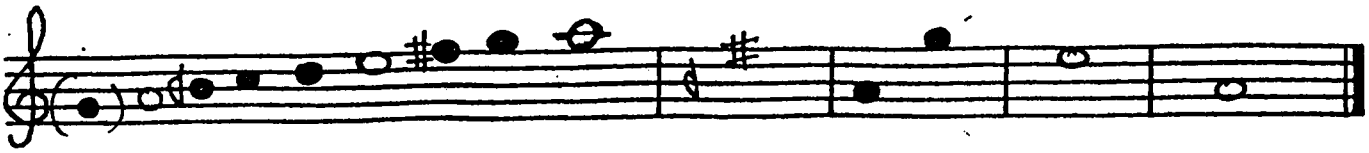

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Devri Hindi

Güfte: Şah Hatayi
Beste: Bilinmiyor

HOŞ GELDİN[179]

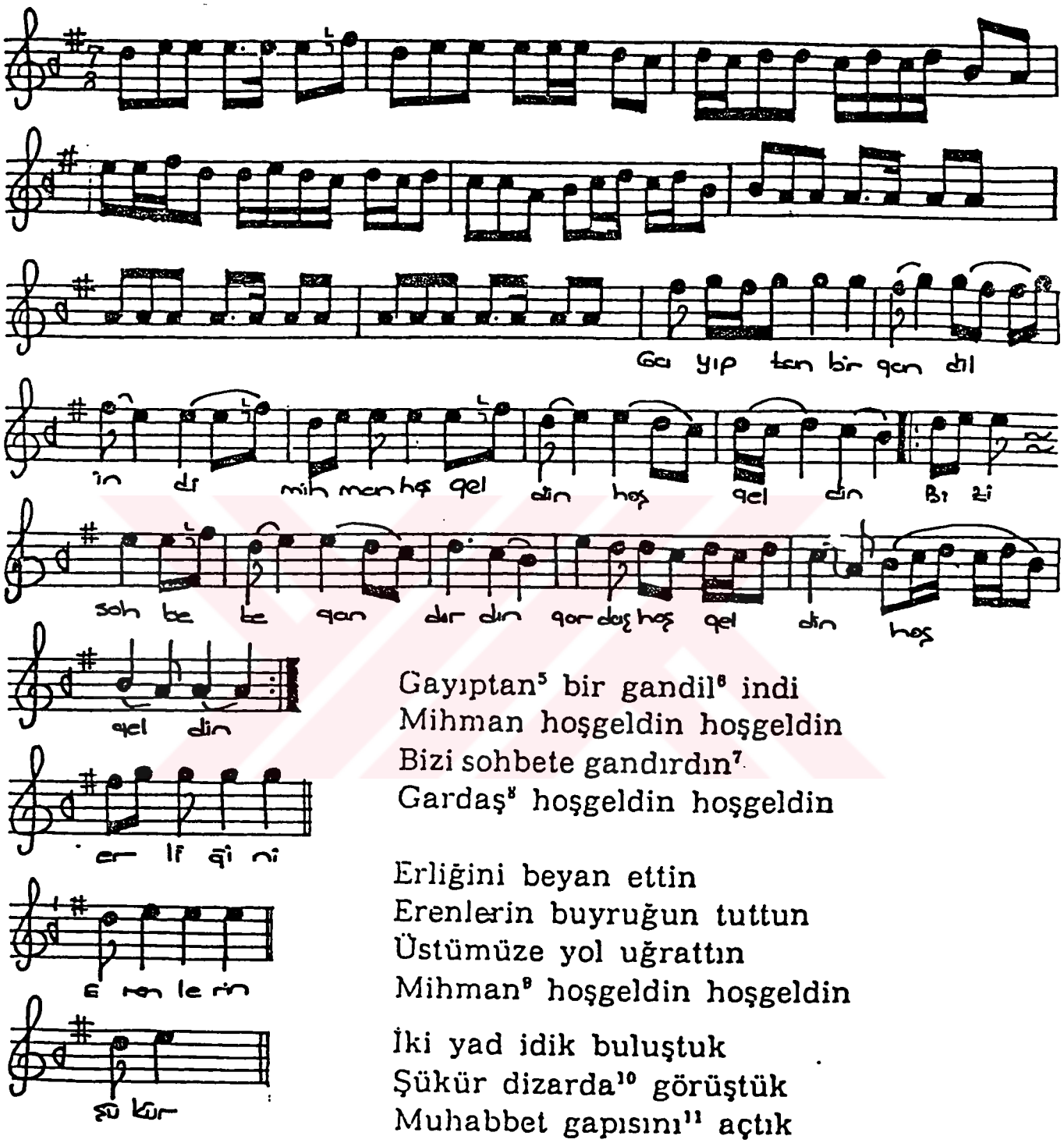

Gayıptan[5] bir gandil[6] indi
Mihman hoşgeldin hoşgeldin
Bizi sohbete gandırdın[7]
Gardaş[8] hoşgeldin hoşgeldin

Erliğini beyan ettin
Erenlerin buyruğun tuttun
Üstümüze yol uğrattın
Mihman[9] hoşgeldin hoşgeldin

İki yad idik buluştuk
Şükür dizarda[10] görüştük
Muhabbet gapısını[11] açtık
Gardaş hoşgeldin hoşgeldin

Çağlar Pir Sultan'ım çağlar
Çağlar hak kelâmı söyler
Bizden şaha selâm söyler
Mihman hoşgeldin hoşgeldin

[179] Kumru Canku., Türk Folklorundan derlemeler., Kültür Bak. Yay., Ankara. 1988., s.38

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik Çeşnisini göstererek Dügah Perdesinde Buselikli kalış yapılmıştır.

4. 5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde Rast'lı, Dügah Perdesinde Uşşaklı tam kalışlar yapmıştır.

9. 10. 11. 12. Ve 13. ölçülerde: Gerdaniye perdesini açarak Hüseyni perdesinde Uşşak'lı, Neva perdesinde Buselik'li ve Segah perdesinde tam Segahlı asma kalışlar yapmıştır.

14. 15. 16. 17. 18. Ve 19. ölçülerde: Neva perdesinde Buselikli, Çargah perdesinde Çargah'lı, Segah perdesinde tam Segah'lı ve Dügah Perdesinde Uşşaklı kalışlar göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Gayıptan bir gandil indi	4+4	a	
Mihman hoşgeldin hoşgeldin	5+3	b	hoşgeldin hoşgeldin (redif)
Bizi sohbete gandırdın	5+3	c	
Gardaş hoşgeldin hoşgeldin	5+3	b	
Erliğini beyan ettin	4+4	d	
Erenlerin buyruğun tuttun		d	-tın (redif)
Üstümüze yol uğrattın	5+3	d	-t (yarım kafiye)
Mihman hoşgeldin hoşgeldin	5+3	b	

İKSİRİ AZAMDIR

Hüseyni Makamı

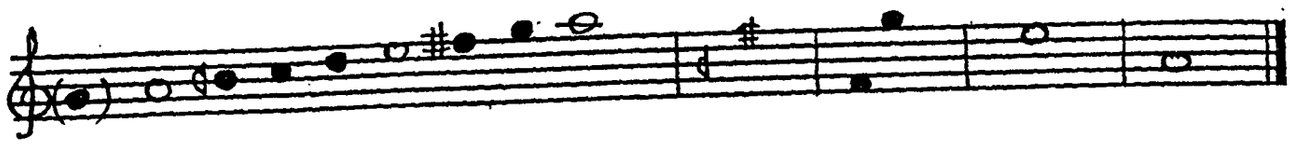

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 4+4

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Ağır Düyek

Güfte: Erzurumlu Emrah
Beste: Bilinmiyor

İKSİRİ AZAMDIR[180]

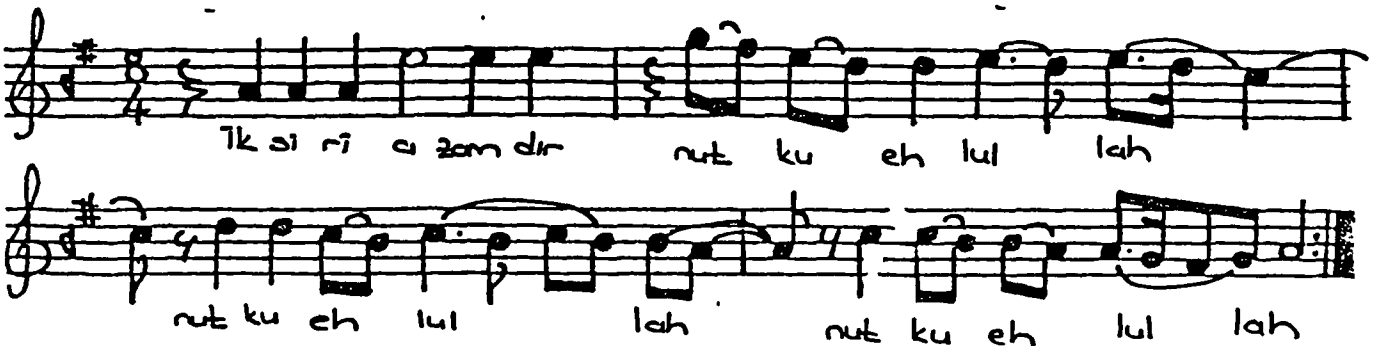

İksiri azamdır nutku ehlullah
Yek nazarda hâki kimya ederler
Hakkın esrarından anlardır agâh
Ve lakın surette ihfa ederler.

Bakha hakaretle dervişanlara
Köhne aba giyen arifanlara
Varis-i Enbiya denmiş onlara
Mürde gönülleri ihya ederler.

(Emrah) ım cehdeyle hali hal eyle
Kal ehli olandan infisâl eyle
Erenleri bul da imtisâl eyle
Seni de vasılı Mevla ederler...

---

[180] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.81

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni perdesini açarak, Çargah perdesinde Pençgahlı, Neva perdesinde Rast'lı yarım kalış göstermiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşaklı, Rast perdesinde Rast'lı ve tekrar (yıdenli) Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

İksiri Azamdır nutku ehlullah	6+5	a	
Yek nazarda haki kimya ederler	6+5	a	-ah (tam kafiye)
Hakkın esrarından anlardır. Agah	6+5	a	-ederler (redif)
Ve lakin surette ihfa ederler.	6+5	b	-a (tam kafiye)
Bakha hakaretle dervişhanlara		c	
Köhne aba giyen arifanlara		c	-lara. (redif)
Varis-i Enbiya denmiş onlara		c	-h (yarım kafiye)
Mürde gönülleri ihya ederler.		b	

İNSAN İNSAN DERLER İDİ

Hüseyni Makamı

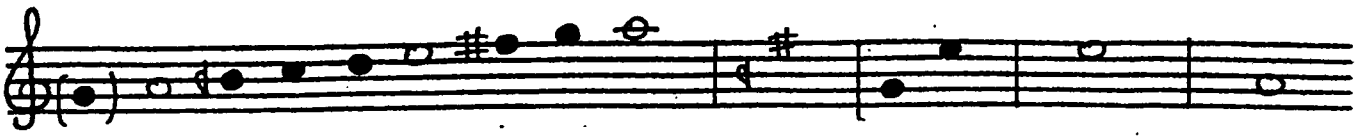

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerinde "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + Güçlü Hüseyni Perdesinde Uşşak 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Katekofti

Güfte: Muhittin Abdal
Beste: Bilinmiyor

İNSAN İNSAN DERLER İDİ[181]

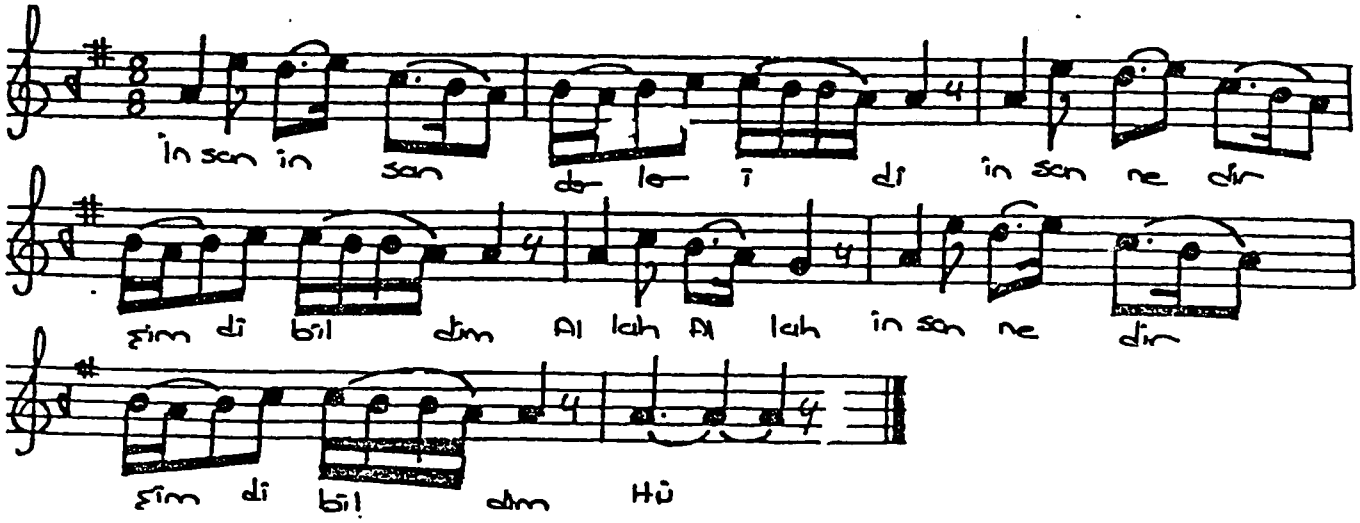

İnsan İnsan derler İdi
İnsan nedir şimdi bildim
Can deyu söylerler İdi
Bu can nedir şimdi bildim.

Müminin kalbinde olan
Bulmadı taşrada bilen
Kendisinde buldu bulan
İman nedir şimdi bildim.

Bir kılı kırk yardıkları
Birin köprü gerdikleri
Erenler gösterdikleri
Erkân nedir şimdi bildim.

Ehli takvanın tuttuğu
Müminlere ok attığı
Münkirlerin şekkettiği
Güman nedir şimdi bildim.

Sohbette sözünü bilmez
Sözünün yüzünü bilmez
Ne gafil özünü bilmez
Hayvan nedir şimdi bildim.

Sıfat ile zat olmuşam
Kadrile Berat olmuşam
Hak ile vuslat bulmuşam
Mihman nedir şimdi bildim.

Özümü eyledim zelil
İnayet eyledi Celil
Dil içinde yanan delil
Burhan nedir şimdi bildim.

(Muhittin) eder Hak nazır
Görene her yerde hazır
Nihan nedir, nedir zahir
İnsan nedir şimdi bildim...

---

[181] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.48

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Hüseyni 5'lisi kullanmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Rast perdesinde Rast 4'lüsünü kullanarak Rast perdesinde Ratslı asma kalış göstermiştir. Daha sonra ise yerindeki Hüseyni 5'lisine geçerek, Dügah Perdesinde Hüseyni'li tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

İnsan insan derler idi	4+4	a	-an. (tam kafiye)
İnsan nedir şimdi bildim	4+4	b	-lar idi. (redif)
Can deyu söylerler idi	3+5	a	-r. (yarım kafiye)
Bu can nedir şimdi bildim.	4+4	b	-nedir şimdi bildim. (redif)
Müminin kalbinde olan	3+5	c	
Bulmadı taşrada bilen	3+5	c	-an. (redif)
Kendisinde buldu bulan	4+4	c	-l. (yarım kafiye)
İman nedir şimdi bildim.	4+4	b	

İPTİDADAN YOL SORARSAN

Hüseyni Makamı

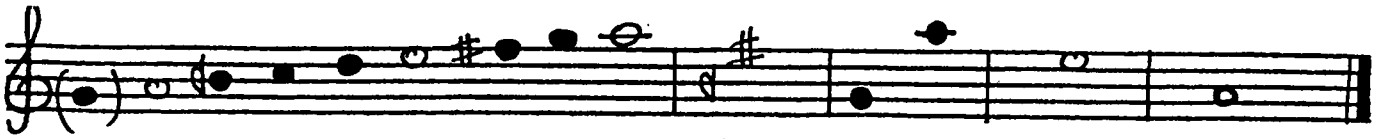

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Devr-i Hindi

Güfte: Şah Hatayi
Beste: Bilinmiyor

İPTİDADAN YOL SORARSAN[182]

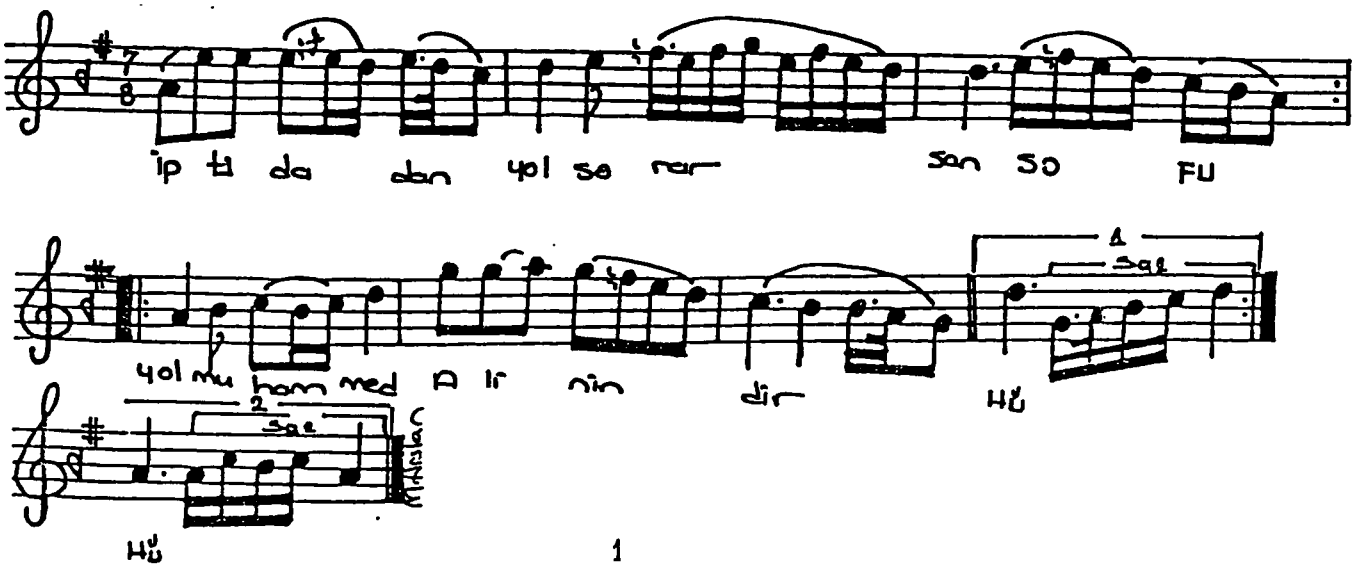

1

İptidadan yol sorarsan
Yol Muhammet Ali'nindir
Yetmiş iki dil sorarsan
Dil Muhammet Ali'nindir

2

Gece olur gündüz olur
Cümle âlem dümdüz olur
Gökte kaç bin yıldız olur
Ay Muhammet Ali'nindir

3

Varma Yezidin yanına
Kokusu siner tenine
Lânet Yezidin huyuna
Can Muhammet Ali'nindir

4

Varma Yezit meclisine
Kulak verme hiç sesine
Satır Yezit ensesine
Seyf Muhammet Ali'nindir

5

Şah Hatayî hasta inler
Cümle âlem anı dinler
Nur olmuş aleme doğar
Gün Muhammet Ali'nindir

---

[182] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.29

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Dügah Perdesindeki Hüseyni dizisinin yedinci derecesi kullanmıştır.

4. 5. Ve 6. ölçülerde: Çargah perdesinde oluşan Çargah dizisinin altıncı derecesi kullanmıştır.

7. ölçüde: Güçlü neva perdesine gelmiştir. Aynı zamanda bu ölçü 1. Dolap yerine geçer.

8. ölçüde: Dügah Perdesinde Uşşak 3'lüsüyle karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

İptidadan yol sorarsan	a	
Yol muhammed Alinindir (Hü)	b	-sorarsan (redif)
Yetmiş iki dil sorarsan	a	-l (yarım kafiye)
Dil muhammed Alinindir (Hü).	b	
Gece olur gündüz olur	c	
Cümle alem dümdüz olur	c	-olur. (redif)
Gökte kaç bin yıldız olur	c	-düz, -diz. (zengin kafiye)
Ay Muhammed Ali'nindir.	b	

MEDET SENDEN MEDET

Hüseyni Makamı

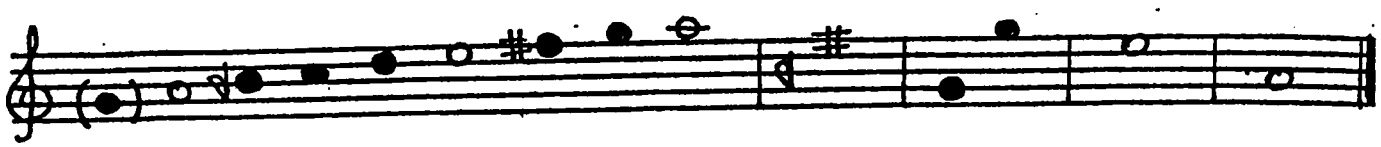

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Sofyan

Güfte: Derviş Tevfik
Beste: Bilinmiyor

MEDET SENDEN MEDET[183]

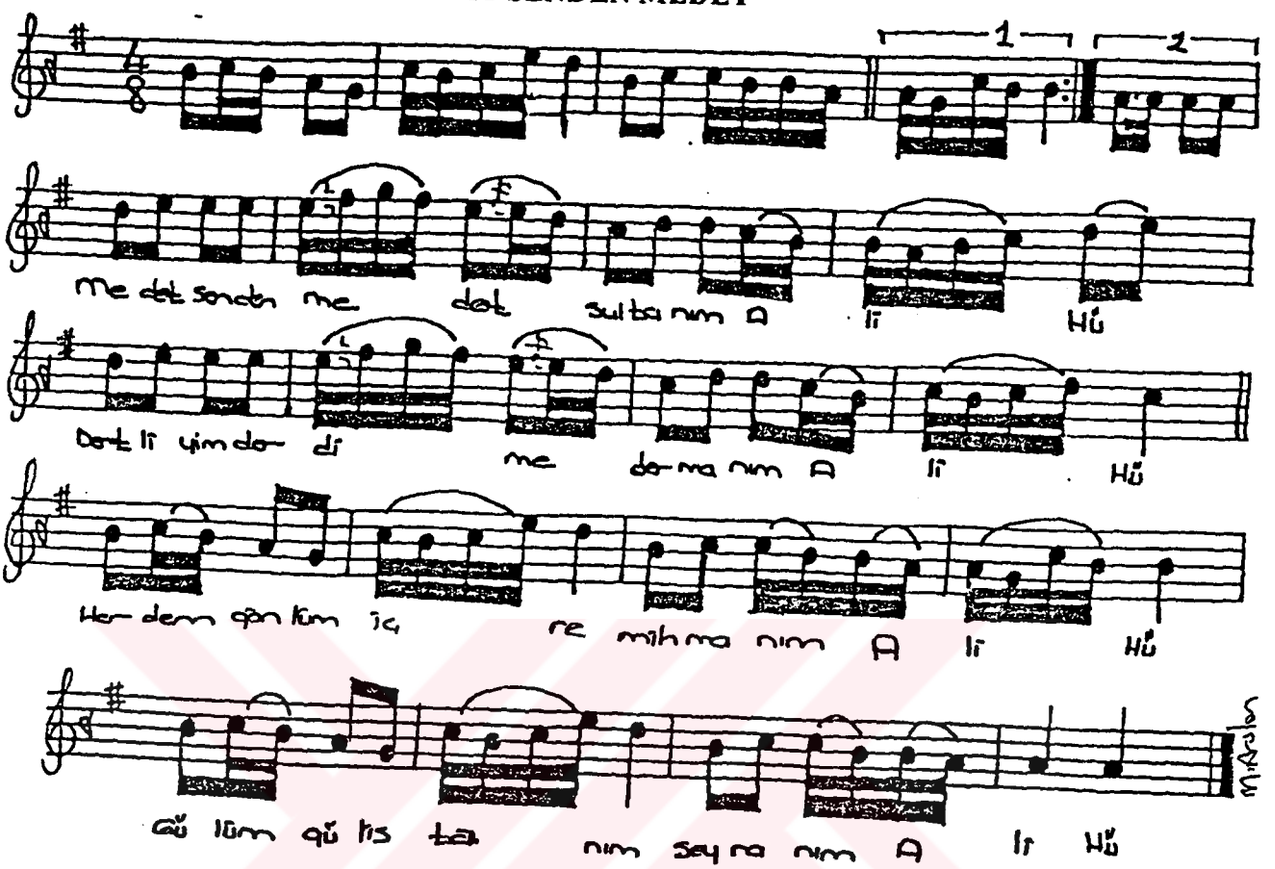

Medet senden medet sultanım Ali (Hü)
Dertliyim derdime dermanım Ali (Hü)
Her dem gönlüm içre mihmanım Ali
Gülüm gülistanım seyranım Ali. (Hü)

On iki İmamın ol şahı sensin
Muhammed Ali'inin hemrahı sensin
Bunca düşkünlerin penahı sensin
Gülüm gülistanım seyranım Ali.

---

[183] Turgut Koca., Güldeste. Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.97-98

Aman erenlerim amana geldim
İsmail oluben kurbana geldim
Her ne emir olur fermana geldim
Gülüm gülistanım seyranım Ali.

Göster cemalini eyleme nihan
Yakıyor derinum âteşi hicran
Pervaneyim dostlar şem'ine hayran
Gülüm gülistanım seyranım Ali.

İkrar eyledim ben İnkâr gelmedim
Ağlayıp ağlayıp yaşım silmedim
Divane mi oldum kendim bilmedim
Gülüm gülistanım seyranım Ali.

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisini kullanmış Neva perdesi asma karar yapmıştır.

3. 4. Ve 5. ölçülerde: Yerindeki Uşşak 4'lüsü, Segah perdesinde Segah'lı asma kalış, Dügah Perdesinde Uşşak'lı kalışlar yapılmıştır.

6. Ve 7. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik 4'lüsü kullanılarak buselik çeşnisi gösterilmiştir.

8. Ve 9. ölçülerde: Yerindeki Uşşak'lı kalışlar yapılmış ve Hüseyni perdesinde bağlanmıştır.

10. 11. Ve 12. ölçülerde: 6. 7. Ve 8. Ölçülerle aynı özellikleri göstermiştir.

13. ölçüde: Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalış yapılmıştır.

15. 16. 17. ölçüler: 1. 2. 3. ölçülerle aynı özellikleri taşır.

Not: Yukarıdaki 1. 2. 3. ölçüdeki melodi ara nağme olarak yazılmış 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. ölçülerde ise aynı melodi güftede kullanılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11' Hece Vezni

Medet senden medet sultanım Ali (Hü)	6+5	a	
Dertliyim derdime dermanım Ali (Hü)	6+5	a	-ım Ali. (redif)
Her dem gönlüm içre mihmanım Ali (Hü)	6+5	a	-an- (tam kafiye)
Gülüm gülistanım seyranım Ali. (Hü)	6+5	a	

On iki İmamın ol şahı sensin	6+5	b	
Muhammed Ali'nin hemrahı sensin	6+5	b	-ı sensin. (redif)
Bunca düşkünlerin penahı sensin	6+5	b	-an- (tam kafiye)
Gülüm gülistanım seyranım Ali.	6+5	a	

Makamı: Hüseyni
Usul: Türk Aksağı

Güfte: Bedri noyan Dede Baba
Beste: Zeki Onaran

MUHAMMED ALİ AŞKINA[184]

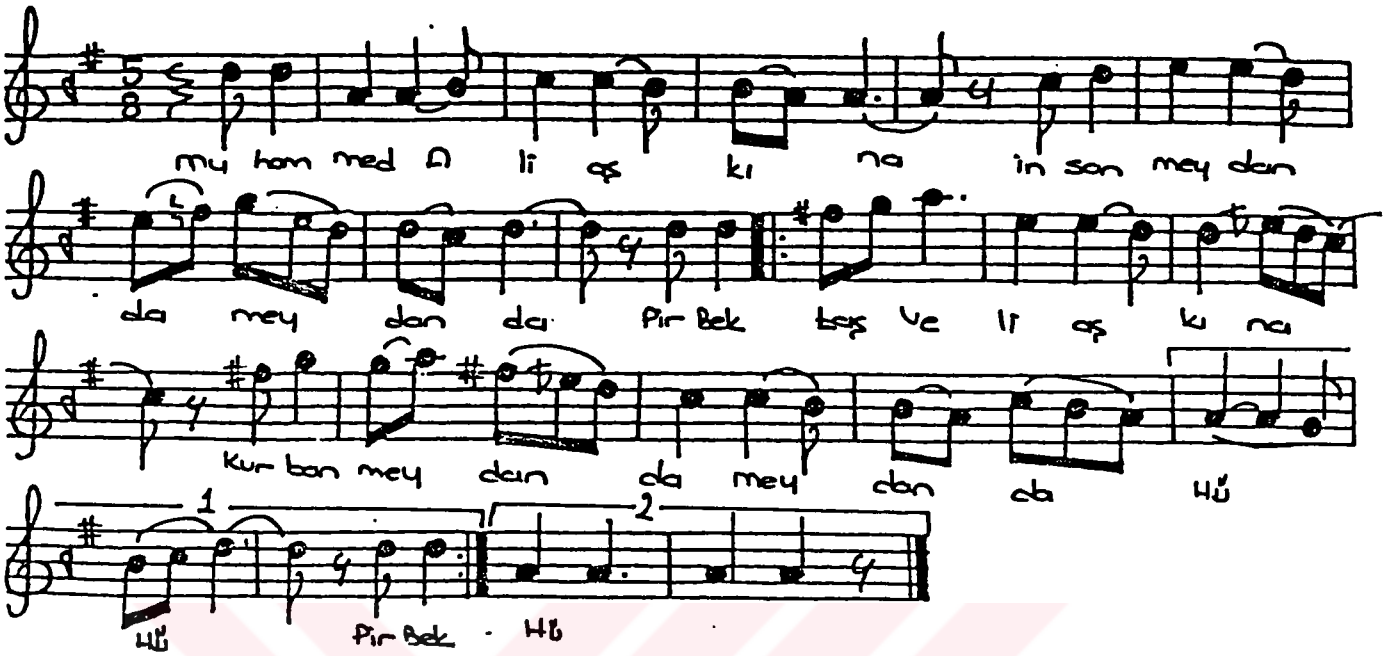

Muhammed Ali aşkına İnsan Meydan'da Meydan'da
Pir Bektaş Veli aşkına Kurban Meydan'da Meydan'da.

Çerağlar, canlar uyanmış, Gönüller şevk ile yanmış,
İlâhi aşka boyanmış Erkân Meydan'da Meydan'da.

Dar'a boynu bağlı varır, Niyaz ederek yalvarır,
Sonra inciler çıkarır, Umman Meydan'da Meydan'da.

Erir demir gibi sertler, kendini yok eder mertler,
Tatlılaşır burda dertler, derman Meydan'da meydan'da.

Canı-başı feda ile, Masiva'ya veda ile,
El eledir geda ile, Sultan Meydan'da Meydan'da.

Yücelir de Miracına, erişir devlet tacına,
El uzatır muttacına, Yezdan Meydanda Meydan'da.

Canan ile, devran ile, iman ile Sübhan ile,
Piran ile, peyman ile, ferman Meydan'da Meydan'da.

Beraberce Âl-i abâ, hem Mustafâ hem Mürtezâ,
Fakiyr BEDRİ Dedebaba NOYAN Meydan'da Meydanda...

---

[184] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.110

MUHAMMED ALİ AŞKINA

Hüseyni Makamı

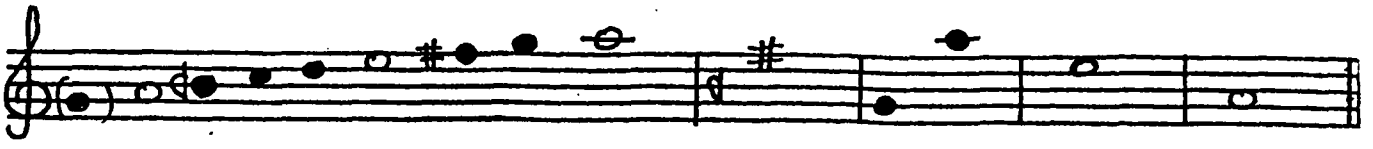

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Uşşak makamının güçlüsü olan Neva perdesi ile nefese başlamıştır.

2. ve 3. ölçülerde: İnici Uşşak 3'lüsünü kullanmıştır.

4. ölçüde: İnici Uşşak 4'lüsünü kullanmıştır

5. ölçüde: Dügah-Çargah perdesi atlamasından sonra güçlü neca perdesine gelmiştir.

6. ölçüde: Hüseyni perdesi ile Neva perdesini göstermiştir.

7. ölçüde: İnici Buselik 4'lüsünü kullanmıştır.

8.ve9. ölçülerde: Güçlü Neva perdesine gelmiştir.

10. ölçüde: Eviç perdesini kullanıp Muhayyer perdesine geçilmiştir.

11.ölçüde. Hüseyni perdesini göstermiştir.

12.ölçüde. Hüseyni ve Neva perdesinden sonra Hisar perdesini kullanıp Çargah perdesine düşmüştür.

13.ölçüde: Eviç perdesini kullanıp Gerdaniye perdesini göstermiştir.

14. ölçüde. Neva perdesinde inici olarak kullanılmış. Hicaz 5'lisini göstermiştir. Bunun bir perde altında (Çargah) Nikriz geçgisi görebiliriz.

15. ölçüyü 16. Ölçüye bağlarken, inici Uşşak 3'lüsünü kullanmıştır.

17. ölçüde: Dügah Perdesini kullanmıştır.

17. ölçüyü 18. Ölçüye bağlarken; Rast perdesinde çıkıcı Rast 5'lisini görmekteyiz.

19. ölçüde: Uşşak makamının karar sesi olan Dügah Perdesini tam karar göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

16'lı Hece Vezni

Muhammed Ali Aşkına insan Meydan'da Meydan'da	8+8	a
Pir Bektaşi Veli Aşkına Kurban Meydan'da Meydan'da	8+8	a
Çerağlar, canlar uyanmış, gönüller şevk ile yanmış,	8+8	b
İlahi aşka boyanmış Erkan Meydan'da Meydan'da	8+8	a

NEDİR SENDE EYDİL

Hüseyni Makamı

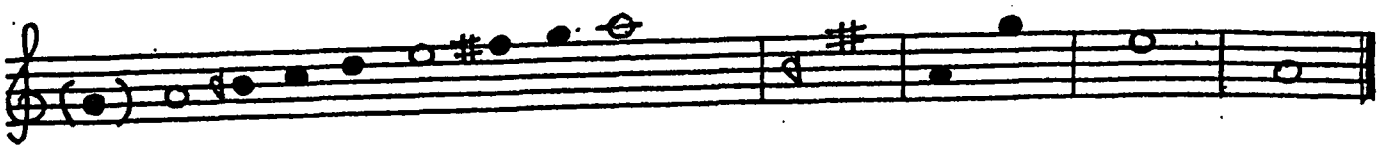

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Sofyan

Güfte: Sami Rifat Bey
Beste: Bilinmiyor

NEDİR SENDE EYDİL[185]

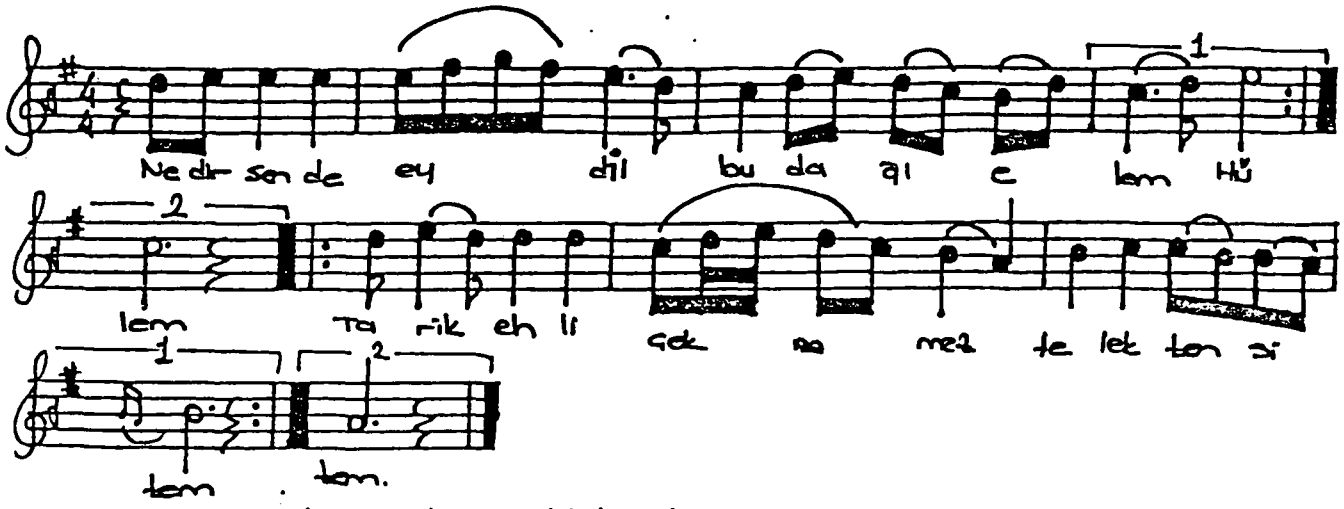

Nedir sende ey dil bu dağı elem
Tarik ehli çekmez felekten sitem.
Hayırhah olanlar görür dembedem
Ali'den mürüvvet Ali'den kerem.

Ali'dir vahyi Resulü Kibriya
Anındır mürüvvet anındır atâ.
Olan bariğâni Ali'den cüda
Çeker ta betmahşer azabü nedem.

Cihan olsa şayet bu gün rehzenim
Yolumdan udûlüm görülmez benim.
Ali zatı Haktır diyenlerindenim.
Odur ruhi manayı levhu kalem.

Yalandır bu varlık bu sahni şühut
Muhammed Ali var cihan bi vücut.
Ne lâzım taharrij budü nebut
Getir sakıya sen hemen camı Cem.

Yarın sen idersin cihandan güzar
Kalır halka (Samih) sözün yadigâr.
Ölürsen de ruhun olur neş'edar
Okundukça nutkun negam ber negam...

---

[185] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.94

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Uşşak 3'lüsü bunu takibende Neva perdesinde Rast 4'lüsü kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah 3'lüsü kullanılarak Hüseyni perdesi açılmıştır.

5. ölçüde tekrar Çargah perdesinde Çargahlı asma kalış yapılmıştır.

6. Ve 7. ölçülerde: Dügah Perdesi Hüseyni 5'lisi kullanılmıştır.

8. 9. Ve 10. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 3'lüsü kullanılarak önce Segah perdesinde Segah'lı asma kalış sonrada Dügah Perdesinde tam kalış göstererek karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Nedir sende ey dil bu dağı elem	6+5	a	
Tarik ehli çekmez felekten sitem	6+5	a	-em (tam kafiye)
Hayırhah olanlar görür dembedem	6+5	a	
Ali'den mürevvet Ali'den kerem	6+5	a	
Ali'dir vahyi Rasulü Kibriya		b	
Anında mürüvvet anında atâ.	6+5	b	â (tam kafiye)
Olan barigâni Ali'den cüda	6+5	b	
Çeker ta betmahşer azabü nedem.	6+5	a	

OKUYUP YAZDIĞIM KUR'AN İÇİNDE

Hüseyni Makamı

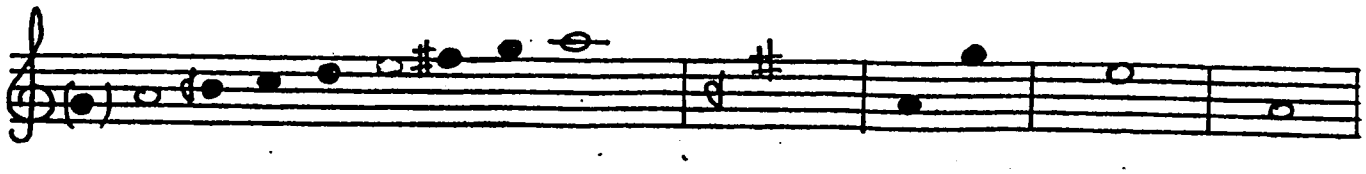

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Aksak

Güfte: Erzurumlu Emrah
Beste: Bilinmiyor

OKUYUP YAZDIĞIM KUR'AN İÇİNDE[186]

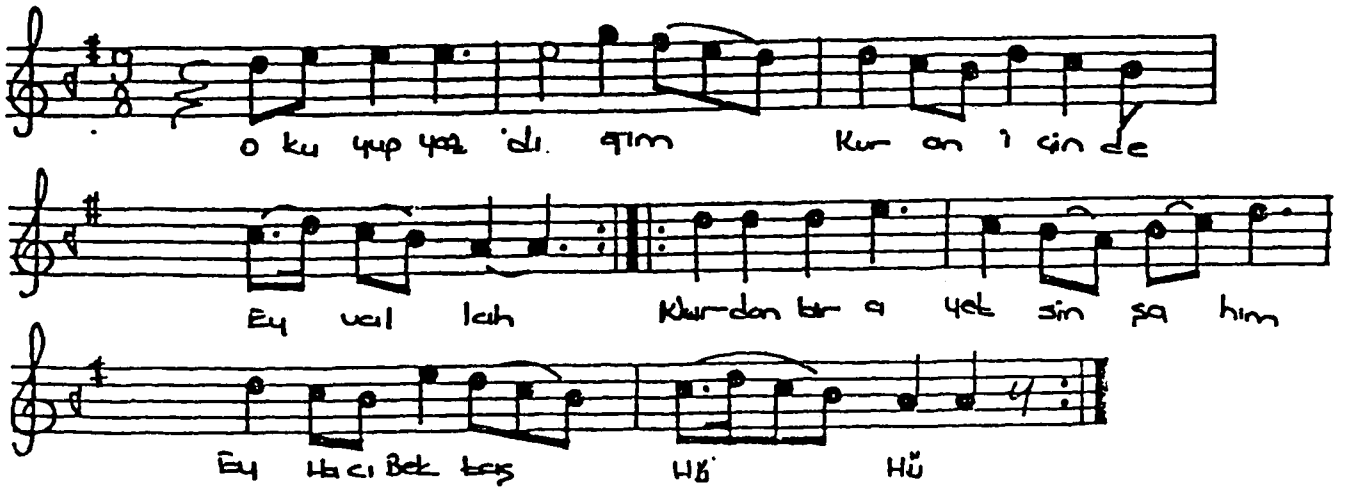

Okuyup yazdığım Kur'an içinde (Eyvallah)
Nurdan bir ayetsin (Şahım) Ey Hacı Bektaş (Hü-hü)
Hastalara müşkünlere her yerde (Eyvallah)
Lutfu inayetsin. (Şahım) Ey Hacı Bektaş (Hü-hü)

Bindiğin duvar emrinle yürüdü (Eyvallah)
Dağı taşı hep beraber sürüdü sürüdü (Hü-hü)
Mucizatın üstümüzü bürüdü (Eyvallah)
Bahri kerametsin (Şahım) Ey Hacı Bektaş (Hü-hü)

Ben de bildim sen de gerçek Velisin (Eyvallah)
Hakka erenlerin (Şahım) kudret elisin (Hü-hü)
Tanrının arslanı Hazret Ali'sin (Eyvallah)
Şah'ı Velâyetsin (Şahım) Ey Hacı Bektaş (Hü-hü)

Kapında kulundur bu garip (Emrah) (Eyvallah)
Bana sen gösterdin (Şahım) en doğru bir rah (Hü-hü)
İnandım İman ettim bi İştibah (Eyvallah)
Evvel, nihayetsin (Şahım) Ey Hacı Bektaş (Hü-hü)

---

[186] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.82

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesinde Rast 4'lüsü kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsünü göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Güçlü Hüseyni perdesini göstererek Neva perdesinde çeşnisiz yarım kalış ve Dügah Perdesinde önce Hüseyni 5'lisini sonra Uşşak 4'lüsünü kullanarak tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Okuyup yazdığım Kur'an içinde (Eyvallah)	6+5	a	
Nurdan bir ayetsin (Şahım) Ey Hacı Bektaş (Hü-hü)	6+5	b	-de (redif)
Hastalara düşkünlere her yerde (Eyvallah)	4+4+3	a	sin ey Hacı Bektaş (redif)
Lutfu inayetsin (Şahım) Ey Hacı Bektaş (Hü-hü)	6+5	b	

Bindiğin duvar emrinle yürüdü (Eyvallah)	5+6	c	
Dağı taşı hep beraber sürüdü sürüdü (Hü-hü)	5+6	c	-dü (redif)
Mucizatın üstümüzü bürüdü (Eyvallah)	4+7	c	-ürü (zengin kafiye)
Bahri kerametsin (Şahım) Ey Hacı Bektaş (Hü-hü)	6+5	b	

SENSİN BİZİM ZAHİR BATIN ULUMUZ

Hüseyni Makamı

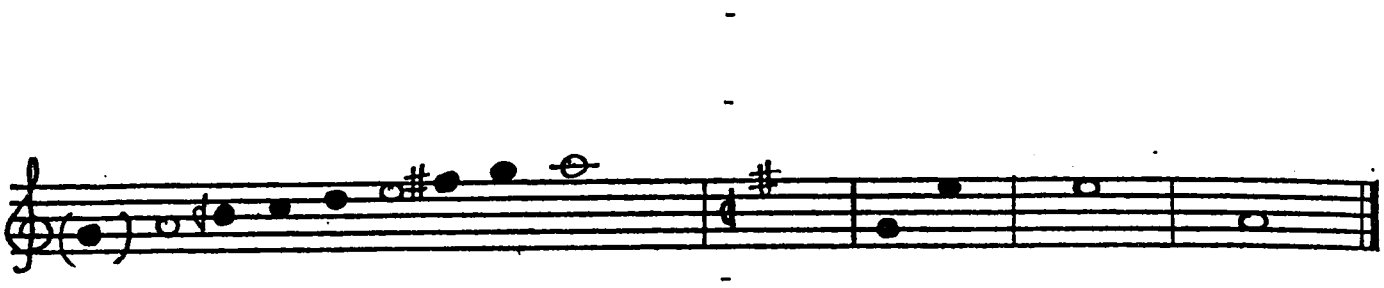

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Hüseyni 5'lisi + Güçlü Hüseyni Perdesi üzerinde Uşşak 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Devr-i Hindi

Güfte: Kenzi
Beste: Bilinmiyor

SENSİN BİZİM ZAHİR BATIN ULUMUZ[187]

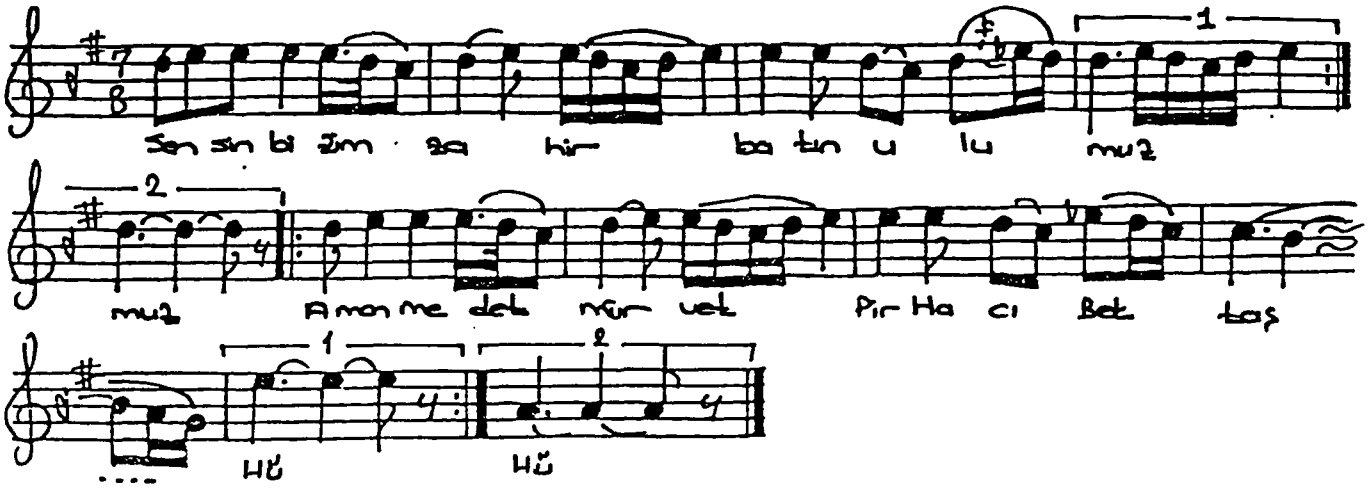

Sensin bizim zahir batın ulumuz
Aman medet mürvet Pir Hacı Bektaş
Her taraftan sana çıkar yolumuz
Ali'sin bir adın Pir Hacı Bektaş.

Pirlerin pirisin yok sana teki
Müminin canısın münkirin şekki
Zahirde batında değilsin iki
Yetmiş üç milletsin bir Hacı Bektaş.

Seni sevdik senden yana yıkıldık
Münkirlerin kesretinden sıkıldık
Her birimiz günci gamda tıkıldık
Yetiş bu imdada er Hacı Bektaş.

Pirlerin pirisin zatı Ali'sin
Hem ilim kânısın Şahı velisin
Abdal Musa kendin kızıl velisin
Mahlasınla derler şir Hacı Bektaş.

Kul kemter (Kenzi) yim sana dayandım
Uyur idim himmetinle uyandım
Hep isteyenlere verdim inandım
Benim de muradım ver ver Hacı Bektaş...

---

[187] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.58

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: 1. Ve 2. Ölçünün bitimine kadar çargah 3'lüsü (1. Dolap)

3. Ve 4. ölçülerde: önce Neva perdesinde Kürdi çeşnisiyle birlikte 4. Ölçüde yani 1. dolapta (güçlü) Hüseyni perdesinde yarım asma karar yapmıştır.

5. ölçü: (2. dolap) Neva'da Kürdi çeşnisi.

6. ölçüde: Çargah perdesinde Çargah 3'lüsü .

7. ölçüde: Hüseyni perdesinde asma karar yapılmıştır.

8. ölçüde: Çargah yerinde Buselik 3'lüsü (do-re-mi ♭)

9. ölçüde: Rast perdesinde Rast'a bağlamıştır.

10. ölçüde: Hüseyni perdesinde tekrar asma kararla 1. Dolabı kullanmıştır.

11. ölçüde: Tam karar yaparak Dügah Perdesinde karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Sensin bizim zahir batın ulumuz	6+5	a	
Aman medet mürvet Pir Hacı Bektaş	6+5	b	-umuz. (redif)
Her taraftan sana çıkar yolumuz	6+5	a	-ı- (yarım kafiye)
Ali'sin bir adın Pir Hacı Bektaş	6+5	b	Pir Hacı Bektaş (redif)
Pirlerin pirisin yok sana teki	6+5	c	
Müminlerin canısın Münkirin şekki	6+5	c	-i- (redif)
Zahirde batında değilsin iki	6+5	c	-k- (yarım kafiye)
Yetmiş üç milletsin bir Hacı Bektaş	6+5	b	

SİNEMDE BİR TUTUŞMUŞ

Hüseyni Makamı

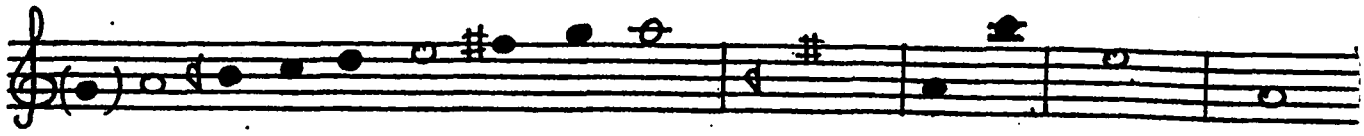

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 10 zamanlıdır.

d) Düzümü: 1+2+1+2 (2+3+2+3)

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerinde "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + Güçlü Hüseyni Perdesinde Uşşak 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Curcuna

Güfte: Harputlu Hayri
Beste: Bilinmiyor

SİNEMDE BİR TUTUŞMUŞ[188]

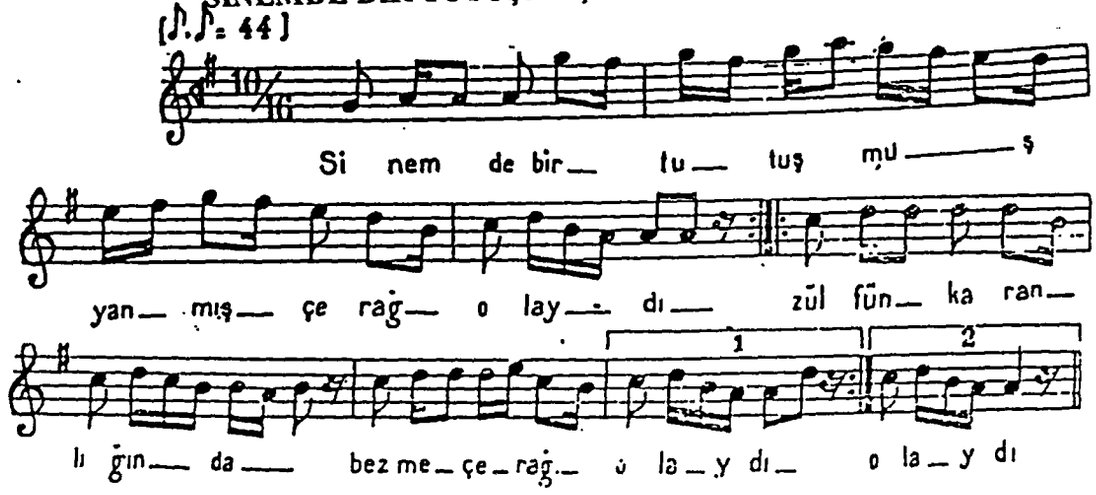

1
Sinemde bir tutuşmuş
Yanmış ocak olaydı
Zülfün karanlığında
Bezme çerağ olaydı

2
Gülşen sarayı hüsnün
Bir ah ile yıkardım
Kanımı aşk içinde
Cüz'i mesağ olaydı

3
Meyhaneler kapısı
Bahtım gibi kapansın
Rindane bade içmek
Sensiz yasağ olaydı

4
Deşti cünûn içinde
Geznezdi böyle gönlüm
Keysûlerin kemendi
Boynuma bağ olaydı

5
Terki cünûn ederdi
Leylâ gamıyla Mecnûn
Bir gün yüzün göreydi
Alemde sağ olaydı

6
Nolaydı alı nolaydı
Saki bade sunaydı
Sundukca camı mahbup
Rakipe dağ olaydı

7
Daha neler yazardım
Sevdayı aşka dair
Gamdan dilimde **Hayrî**
Hayli ferağ olaydı

Halk şairlerinden (Harputlu Hayri)nin eseri olan bu manzume esasen bir «Nefes» değildir; böyle olmasına rağmen Bektaşilar tarikat âyinlerinden sonra kurdukları rindane sohbete bu sözleri uygun bulduklarından asıl Nefesler arasında bunu da okurlarmış.

---

[188] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.57

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesinde Rast 5'lisi kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Uşşak Çeşnisi ve yerindeki Hüseyni 5'lisini kullanmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Segah perdesinde Segah 3'lüsünü kullanarak tam kalış göstermiştir.

7. Ve 8. ölçülerde: Segah perdesinde Segah'lı ve Dügah Perdesinde Hüseyni'li tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li hece vezni

Sinemde bir tutuşmuş	4+3	a	
Yanmış ocak olaydı	4+3	b	-olaydı. (redif)
Zülfün karanlığında	2+5	c	-ak., -ağ. (tam kafiye)
Bezme çerağ olaydı.	4+3	b	
Gülşen saraya hüsnün	2+5	d	
Bir ah ile yıkardım.	4+3	c	
Kanunu aşk içinde	4+3	f	
Cüz-i mesağ olaydı.	4+3	b	

ŞÜKÜR BİZİ BU MEYDANA

Hüseyni Makamı

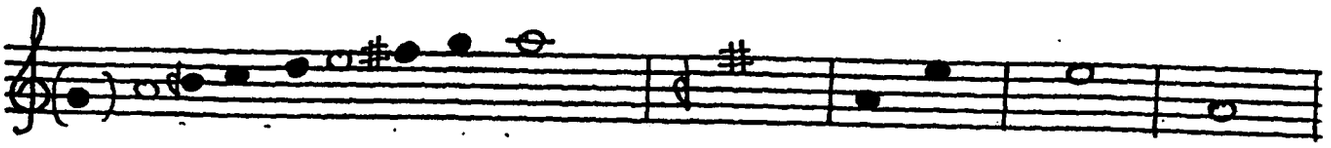

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Aksak Semai

Güfte: Şah Hatayi
Beste: Bilinmiyor

ŞÜKÜR BİZİ BU MEYDANA[189]

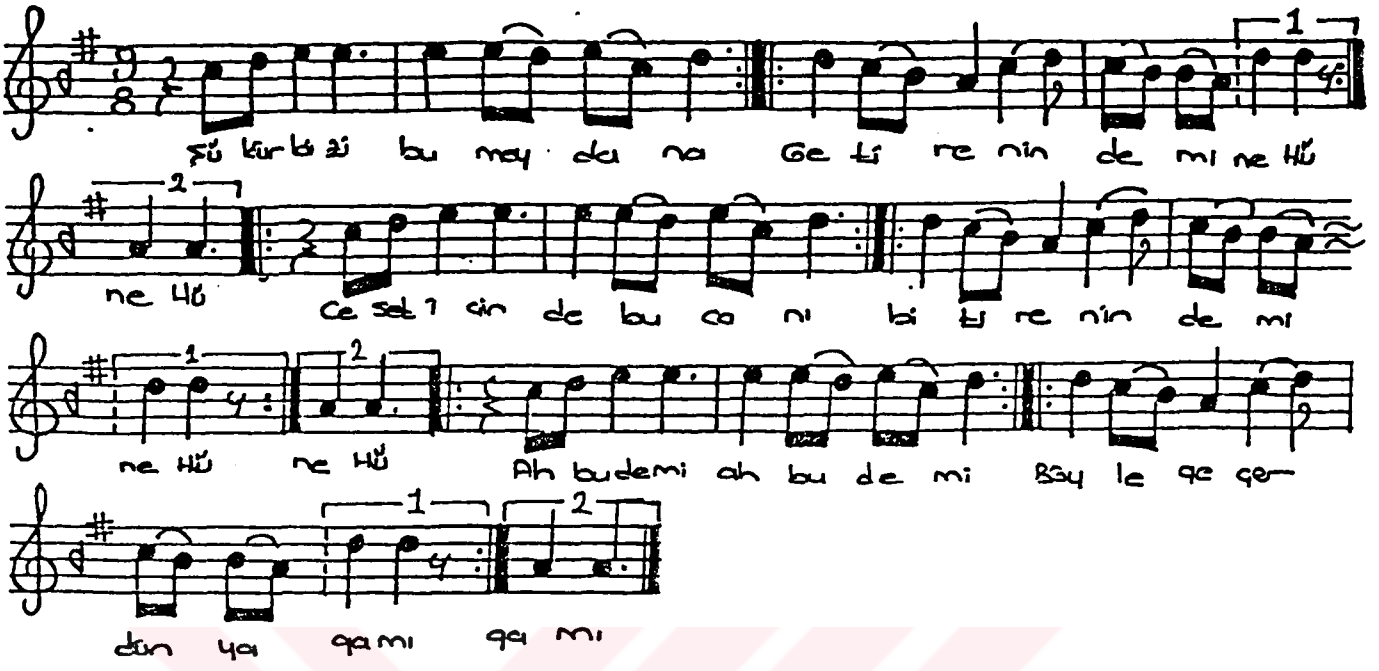

Şükür bizi bu meydana
Getirenin demine Hü.
Ceset içinde bu canı
Bitirenin demine Hü.

Ah bu demi ah bu demi
Böyle geçer dünya gamı.

Arı eyle gönül şehrin.
Hak olup payine sürün.
Görüp bir kardeşte sırrın
Sır edenin demine Hü.

Nakarat.

Arıtmış dünü gününü
Hakka döndürmüş yönünü
Gönülden kibr ü kinini
Giderenin demine Hü.

Nakarat.

Güzeldir Ali'nin sesi
Siler gönülden pası.
Ehli tarikat nefesi
Bitirenin demine Hü.

Nakarat.

(Hatayi) nin dimeğini
Zayi etme emeğini.
Döküp malın, emeğini
Yedirenin demine Hü...

Nakarat.

---

[189] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.30

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni Makamı'nın güçlü perdesi olan Hüseyni perdesi ile nefese başlanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü kulanılmıştır.

5. ölçüde: (2. Dolap) Dügah Perdesinde karar kılmıştır.

6. Ve 7. ölçülerde: Güçlü Hüseyni perdesini yakalayıp, Neva perdesinde Asma karar yapmıştır.

8. Ve 9. ölçülerde: Dügah Perdesinde inici olarak kullanılmış Uşşak 4'lüsünü görmekteyiz.

10. Ve 11. ölçülerde: Güçlü Hüseyni perdesini yakalayıp, Neva perdesinde asma karar kullanılmıştır.

12. Ve 13. ölçülerde: Tekrar inici olarak kullanılmış. Uşşak 4'lüsüyle karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li hece vezni

Şükür bizi bu meydana	4+4	a	
Getirenin demine Hü.	4+4	b	-enin demine Hü. (redif)
Ceset içinde bu canı		c	-tir. (zengin kafiye)
Bitirenin demine Hü.	4+4	b	

Ah bu demi ah bu demi

Böyle geçer dünya gamı.

Arı eyle gönül şehrin.	4+4	d	
Hak olup payine sürün.	4+4	d	-in (redif)
Görüp bir kardeşte sırrın	3+5	d	-r (yarım kafiye)
Sır edenin demine Hü.	4+4	b	

YÜZÜN GÖRDÜM DEDİM

Hüseyni Makamı

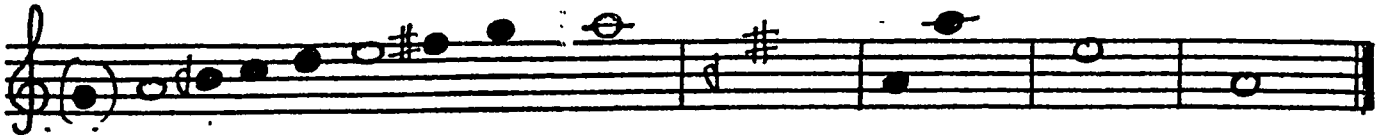

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Ağır Düyek

Güfte: Seyyid Nesimi
Beste: Bilinmiyor

YÜZÜN GÖRDÜM DEDİM[190]

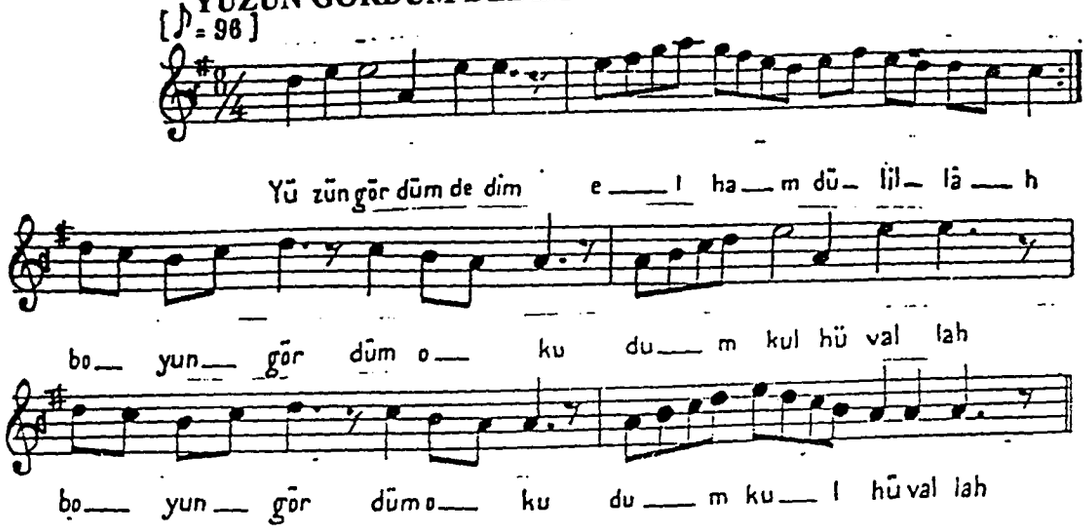

1

Yüzün gördüm dedim « Elhamdülillâh »
Boyun gördüm okudum « Kulhüvallah »
Müselsel zülfünü gördüm muanber
Mukavves kaşların « Nasrun minallah »

2

Firakcı gözlerin yağmalarından
Yine dönüp dedim « Estağfirullah »
Dudağın şerbeti aynı şifadır
« Sekahüm Rabbühüm min rahmetillâh »

3

Cemâlin görmüşüm ayrılmağım yok
Eğer inanmazsan « Vallâhi billâhi »
Benim gönlüm sana hayran oluptur
Ne kim Cebbar kılır « Elhükmü lillâh »

4

Otuz iki huruf oldu visâlin
Visâlindir visalindir eyvallah
Nesimî kıldıysa bir kat'i tövbe
Nasuhî tövbesi « Tübtü ilallah »

---

190 Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.213

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni Makamının güçlü perdesi olan Hüseyni perdesi civarında esere başlanıp buradan inici çıkıcı olarak, kullanılmış Hüseyni ve Uşşak 4'lüsü ayrıca, Neva perdesinde inici Rast 5'lisi kullanılıp Segah perdesinde geçici asma kalış göstermiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinden itibaren Dügah Perdesinde inici Uşşak 4'lüsü gösterildikten sonra Dügah Perdesinde, Hüseyni 5'lisini göstererek geçici asma kara gösterilmiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Tekrar Dügah Perdesinde inici Uşşak 4'lüsünü gösterdikten sonra Dügah Perdesinde akıcı Hüseyni 5'lisi ve inici Hüseyni 3'lüsü kullanılarak karar perdesi olan Dügah Perdesinde karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Yüzün gördüm dedim "elhamdülillah"	6+5	a	
Boyun gördüm okudum "Kulhüvallah"	6+5	a	
Müselsel zülfünü gördüm muanber	6+5	b	-lah (zengin kafiye)
Mukavves kaşların "Nasrun minallah"	6+5	a	
Firakçı gözlerin yağmalarından	6+5	c	
Yine dönüp dedim "Estağfirullah"	6+5	d	-lah (zengin kafiye)
Dudağın şerbeti aynı şifadır	6+5	e	
"Sekahüm rabbühüm min rahmetillah"	6+5	d	

YÜZLERCE YIL EVVEL PİRİMİZ GELİP

Hüseyni Makamı

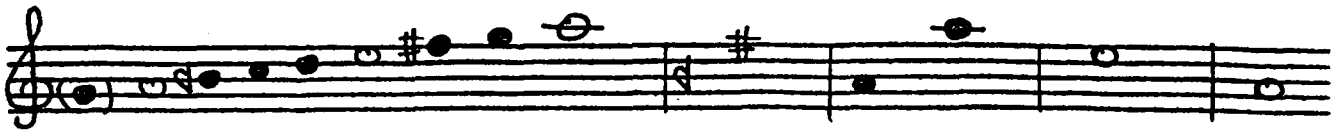

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici – çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Hüseyni Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Hüseyni
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Günci Baba
Beste: Bilinmiyor

YÜZLERCE YIL EVVEL PİRİMİZ GELİP[191]

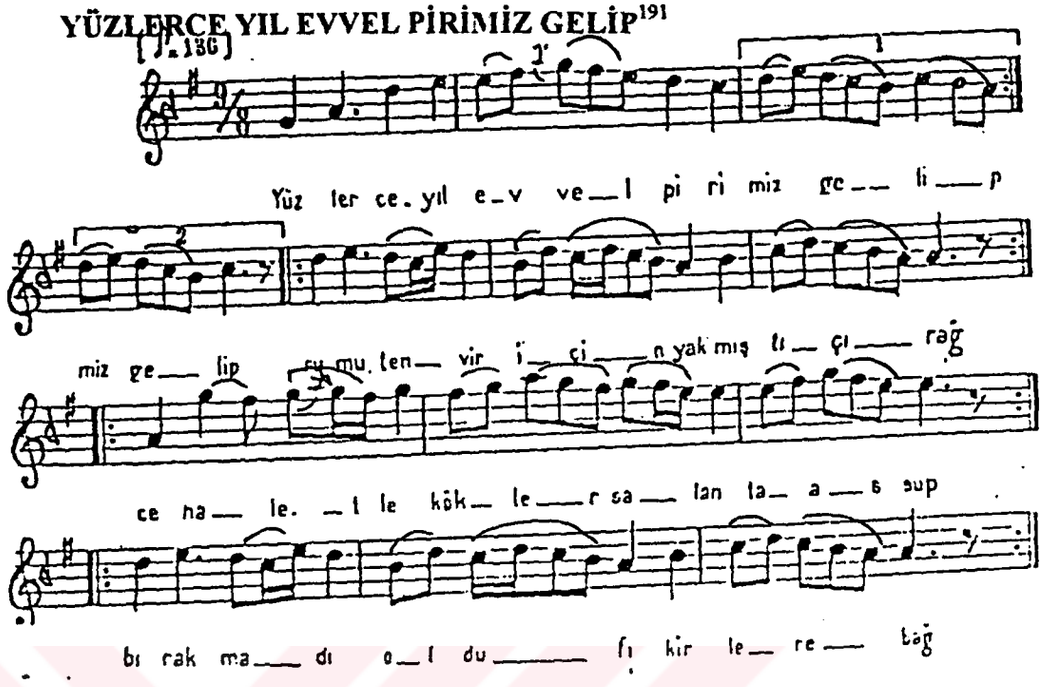

1

Yüzlerce yıl evvel pirimiz gelip
Rumu tenvir için yakmıştı çerağ
Cehaletle kökler salan taasup
Bırakmadı oldu fikirlere bağ

2

Bir asır evvelde gelerek bir er
Şimdi irfan vaktı demişti meğer
Softalar eline geçeydi eğer
Bu fikrini çoktan eylerdi ferağ

3

Şimdi pek kalmadı softalık kalktı
Kitapların bile evlâdı yaktı
Uyuyan cahilleri gözcü bıraktı
Serbestçe söylemek hâlâ mı yasağ

4

Bektaşi kimsenin malin çalamaz
İbadet etmekçün tenbel kalamaz
Bir kadın üstüne bir daha alamaz
Boşamaz oldukça zevcesi sağ

5

Arifler namusü ırzın veremez
Tesettür ne demek aklı eremez
İnsan dua ile rızkın veremez
Edep içinde var her şeye mesağ

6

Zararü kârını eyice seçer
Rızk için ibadetten dahi geçer
İcabederse dem bile çeker
Aklü fikre göre kullanır dimağ

7

Kazandığı rızkı helâl deyip yer
Kıyafetçe vakte uyar da gider
Zahidin ta'nına eylemez keder
Günci bilir dindir aşılmayan dağ

---

[191] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.174

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Rast'lı, Hüseyni perdesinde Uşşak'lı ve Çargah perdesinde Çargah'lı tam kalışlar göstermiştir.

5. 6. Ve 7. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li ve Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalışlar göstermiştir.

8. 9. Ve 10. ölçülerde: Gerdaniye perdesini açarak Hüseyni perdesinde Uşşak'lı yarım kalış göstermiştir.

11. 12. Ve 13. ölçülerde: 5. 6. Ve 7. ölçülerle aynı müzikal özellikleri taşır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Yüzlerce yıl evvel pirimiz gelip

Rumu tenvir için yakmıştı çerağ

Cehaletle kökler salan taasup

Bırakmadı oldu fikirlere bağ

Bir asır evvelde gelerek bir er

Şimdi irfan vaktı demişti meğer

Softalar eline geçeydi eğer

Bu fikrini çoktan eylerdi ferağ

AMAN HEY ERENLER

Muhayyer Makamı

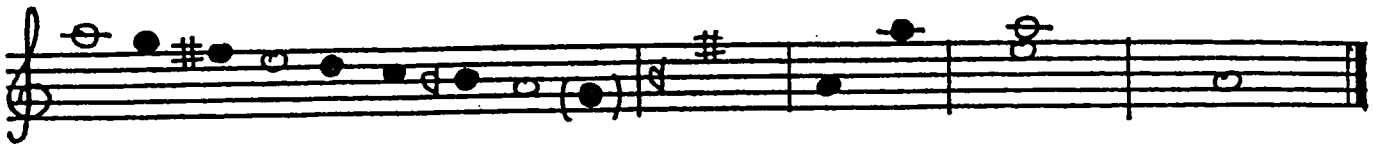

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 6 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+3 veya 2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Muhayyer Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + beşinci güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: Durak üzerinde bulunan Hüseyni 5'lisi simetrik olarak tiz durağın üst tarafına göçürülür. [192]

---

[192] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.163

Makamı: Muhayyer
Usul: Yürük Semai

Güfte: Şah Hatayi
Beste: Bilinmiyor

AMAN HEY ERENLER[193]

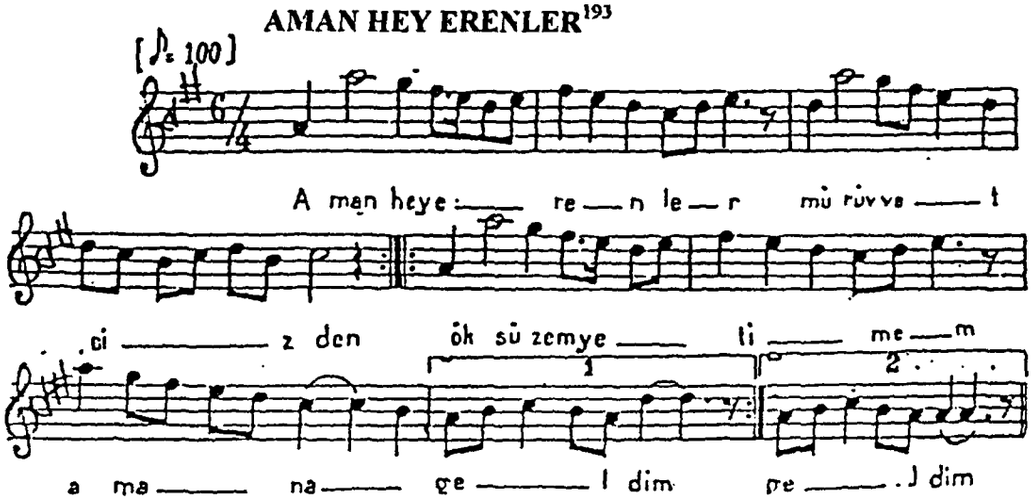

Aman hey erenler mürüvvet sizden
Öksüzem yetimem amana geldim
Bu benim halime merhamet eylen
Ağlayı ağlayı meydana geldim

Şahın bahçesinde men garip bülbül
Efkârım artmakta halim pek müşkül
Koparmadım asla kokladım bir gül
Kâfir oldu isem imana geldim

Akıl sefinesin sürdüm deryaya
Gönül şahinini saldım havaya
Yüz süregeldim men hakipaya
Server Muhammede Selmana geldim

İkilik perdesi yoktur özümde
Birliktir daima özüm sözümde
Gice gündüz daim hak niyazımda
Kıblegâhım Şahımerdana geldim

Muhammet Alinin kullarındanım
Âli Aba nesli Hayderidenim
İmamı Ca'ferin mezhebindenim
Derdiment Hatayi dermana geldim

---

[193] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.176

NEFESİN İNCELENMESİ

1.Ve 2. ölçülerde: Dügah Perdesiyle nefese başlanıp Muhayyer Perdesinden itibaren aşağıya doğru Hüseyni perdesine kadar inici Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Neva ve Muhayyer atlamasından sonra inici olarak kllanılmış olan Neva perdesindeki Rast 5'lisini ve Çargah perdesi Çargah 5'lisini kullanmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Dügah – Muhayyer perdesi atlamasıyla Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsünü göstermiştir.

7. Ve 8. ölçülerde:Çargah perdesinde Çargah 5'lisi, Dügah Perdesinde çıkıcı olarak kullanılmış Uşşak 4'lüsü gösterilmiştir.

9. ölçüde: Yerinde Uşşak 3'lüsünü kullanarak yarım kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11. li hece vezni

Aman ey erenler mürvet sizindir	6+5	a	-a geldim. (Redif)
Öksüzem yetimem amana geldim.	6+5	b	-sizinidir. (Redif)
Garibim bi kesem himmet sizindir	6+5	a	-et. (tam kafiye)
Ağlayı ağlayı Selmana geldim.	6+5	b	-man. (zengin kafiye)
Şah'ın bahçesinde ben garip bülbül	6+5	c	
Efkarım mükedder halim pek müşkül	6+5	c	-ül. (tam kafiye)
Koparmadım asla koklamadım bir gül	6+5	c	
Kafir oldum ise imana geldim.	6+5	b	

GELMİŞ İKEN BİR HABERCİK SORAYIM

Muhayyer Makamı

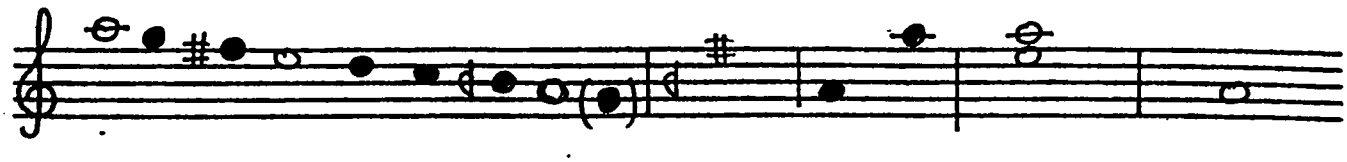

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Muhayyer Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + beşinci güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Aman Hey Erenler).

Makamı: Muhayyer
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Pir Sultam Abdal
Beste: Bilinmiyor

GELMİŞ İKEN BİR HABERCİK SORAYIM[194]

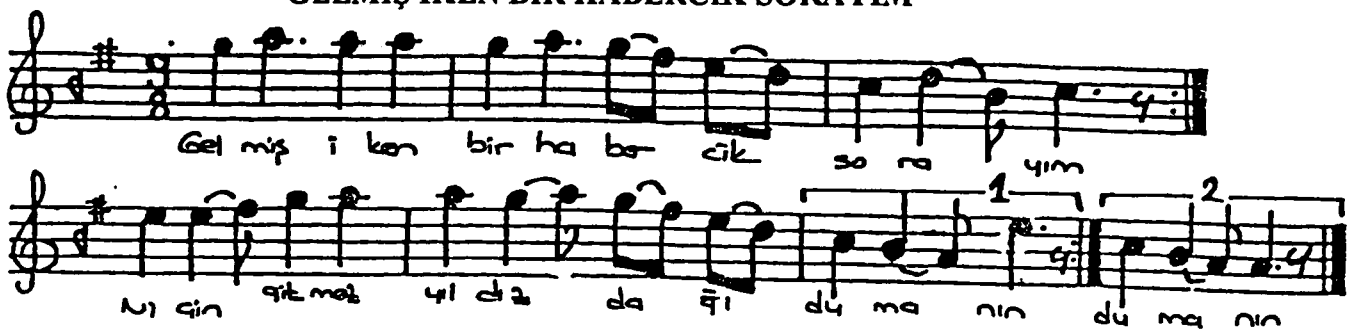

Gelmiş iken bir habercik sorayım
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın.
Gerçek erenlerden haber sorayım
Niçin gitmez yıldız dağı dumanın.

Alçağında al kırmızı taşın var
Yükseğinde turnaların sesi var
Ben de bilmem ne talihsiz başın var
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın.

Benim Şahım al kırmızı bürünür
Dost yüzün görmeyen düşman bilinir.
Yücesinden Şahın ili görünür
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın.

El ettiler turnalara bazlara
Dağlar yeşillendi döndü yazlara
Çiğdemler takınsın söylen kızlara
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın.

Şah'ın bahçesinde gonca gül biter
Anda garip garip bülbüller öter
Bunda ayrılık var ölümden beter
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın.

Ben de bildim şu dağların Şahısın
Gerçek erenlerin nazargâhısın
(Abdal Pir Sultan) ın seyrangâhısın
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın...

---

[194] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.39

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik 5'lisi ve Çargah perdesinde Çargah 5'lisini kullanarak Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalış göstermiştir.

4. 5. Ve 7. ölçülerde: Muhayyer Perdesini açarak Neva perdesinde Buselik çeşnileri gösterirken Dügah Perdesinde Uşşak çeşnili tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Gelmiş iken bir habercik sorayım	4+4+3	a	
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın.	6+5	b	
Gerçek erenlerden haber sorayım	6+5	a	-sorayım. (redif)
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın.	6+5	a	Nakarat
Alçağında al kırmızı taşın var	4+4+3	c	
Yükseğinde turnaların sesi var	4+4+3	c	-var. (redif)
Ben de bilmem ne talihsiz başın var	4+4+3	c	
Niçin gitmez Yıldız dağı dumanın.	6+5	b	

SORDUM SARI ÇİGDEME

Muhayyer Makamı

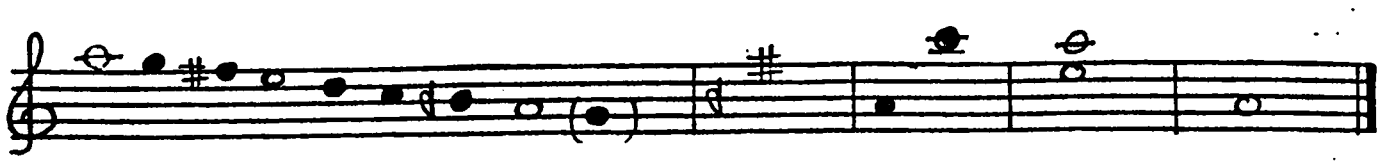

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Muhayyer Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + beşinci güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Aman Hey Erenler).

Makamı: Muhayyer
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Pir Sultam Abdal
Beste: Bilinmiyor

SORDUM SARI ÇİĞDEME[195]

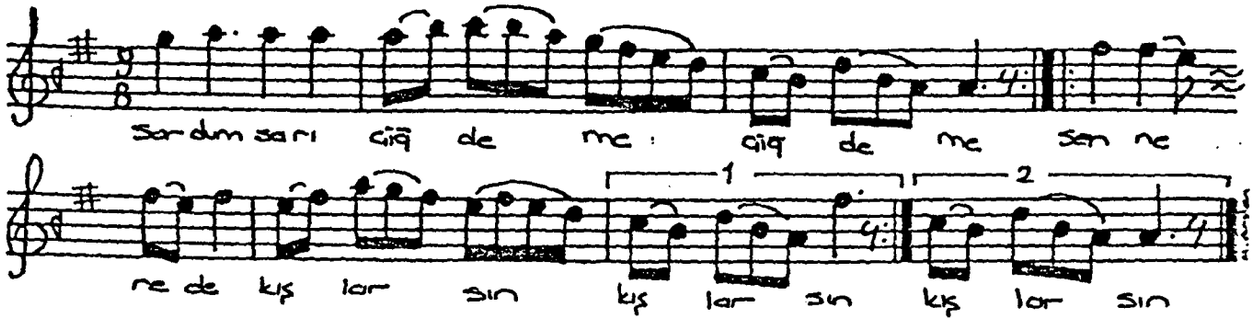

1
Sordum sarı çiğdeme
Sen nerede kışlarsın
Ne sorarsın hey derviş
Yer altında kışlarım

2
Sordum sarı çiğdeme
Yer altında ne yersin
Ne sorarsın hey derviş
Kudret lokması yerim

3
Sordum sarı çiğdeme
Benzin neden sararmış
Ne sorarsın hey derviş
Hak korkosun çekerim

4
Sordum sarı çiğdeme
Anan baban varmıdır
Ne sorarsın hey derviş
Anam yer babam yağmur

5
Sordum sarı çiğdeme
Sende kardeşlik varmı
Ne sorarsın hey derviş
Ben erlerle kardeşim

6
Pir Sultan'ım erlerle
Yüzü dolu nurlarla
Ak sakallı pirlerle
Çiğdemde kardeşlik vardır

---

[195] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.43

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Muhayyer Perdesinde Uşşak 3'lüsünü göstermiş ve karar perdesi olan Dügah Perdesinde Hüseynili tam kalış yapmıştır.

4. 5. 6. Ve 7. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik Çeşnisini göstererek Acem Perdesini merkez not olarak kullanmış ve Dügah Perdesinde Uşşak çeşnili tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li Hece Vezni

Sordum Sarı Çiğdeme	a
Sen nerede kışlarsın?	b
Ne sorarsın hey devriş	c
Yer altında kışlarım	d

Sordum Sarı Çiğdeme

Yer altında ne yersin.

Ne sorarsın hey derviş

Kudret lokması yerim.

ON İKİ TARİKİN BAŞI

Neva Makamı

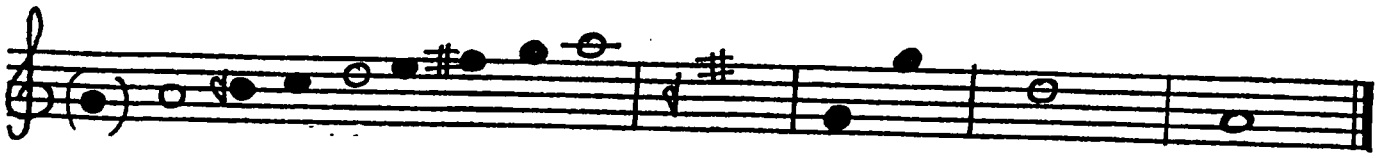

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici-Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Neva Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüseyni 5'lisi + güçlü Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ademi Adem Eden)

Makamı: Muhayyer
Usul; Raks Aksağı

Güfte: Turgut Koca
Beste: Zeki Onaran

ON İKİ TARİKİN BAŞI[196]

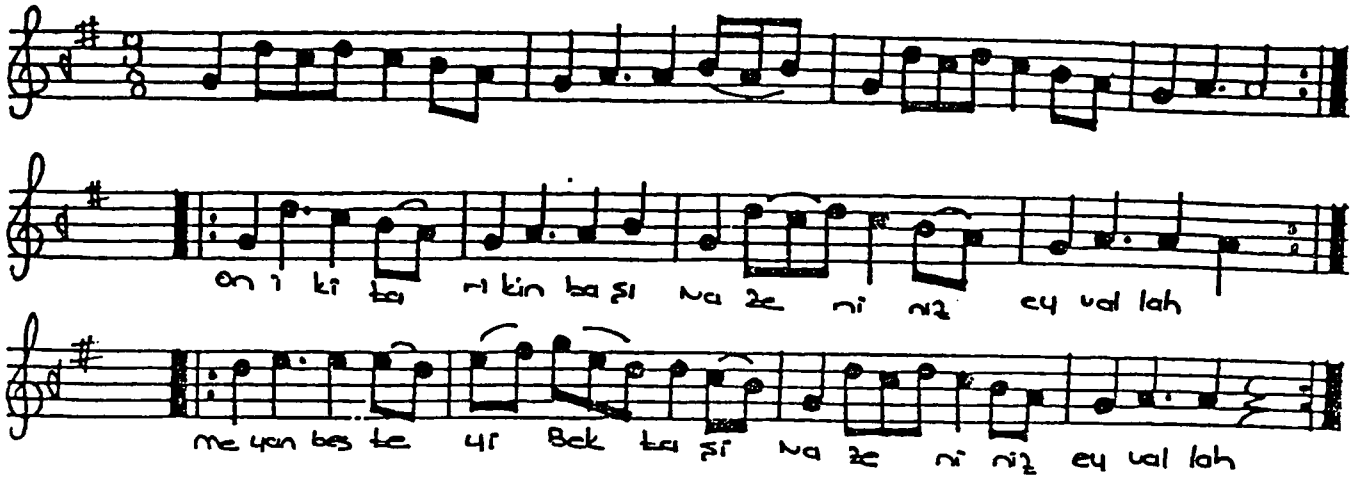

On Iki tarikin başı,
Nazeniniz eyvallah...
Meyan beste-yi Bektaşi
Nazeniniz eyvallan.

Bize destur veren Haktır.
Gönlümüzde kara yoktur,
Gözümüz mangıra toktur,
Nazeniniz eyvallah.

Ayırmayız nar ü nuru:
Müsliman ile gâvuru.
Harama bağlı uçkuru.
Nazeniniz eyvallah.

Hak olup Hakka göçeriz.
Hak doldurur biz içeriz,
Sır için serden geçeriz,
Nazeniniz eyvallah.

Hem saz ile, hem söz ile,
Binlik peyale düz ile,
Üç nefes bir düvaz ile,
Nazeniniz eyvallah.

(Turgut Abdal) eder feryat.
Saki b'ze eyle imdat. -
Harabatiyiz harabat:
Nazeniniz eyvallah.

[196] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.122

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisini göstererek Segah perdesinde yarım kalış yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Tekrar Rast 5'lisini kullanarak yerinde Uşşak'lı kalış yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva Makamının özelliği olan Dügah-Neva sıçramasını yapmış ve yerine Rast çeşnisini ve Dügah Perdesindeki Uşşak 4'lüsünü göstererek Dügah Perdesinde Uşşak çeşnisiyle tam karar yapmıştır.

9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesindeki Rast 5'lisinin dördüncü derecesi olan Gerdaniye perdesini kullanarak Yerindeki Uşşak 4'lüsüne geçmiştir.

11. Ve 12. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisini göstermiş ve tam Yedenli (Rast) Dügah Perdesinde Uşşak çeşnisiyle tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

On iki tarikin başı,	a	
Nazeniniz eyvallah...	b	
Meyan beste-yi; Bektaşi	a	-aşi (zengin kafiye)
Nazeniniz eyvallah.	b	nakarat
Bize destur veren Haktır.	c	
Gönlümüzde kara yoktur,	c	-tur. (redif)
Gözümüz mangıra toktur.	c	-k- (yarım kafiye)
Nazeniniz eyvallah.	b	

BU ZÜMREİ GÜLŞAHA

Tahir Makamı

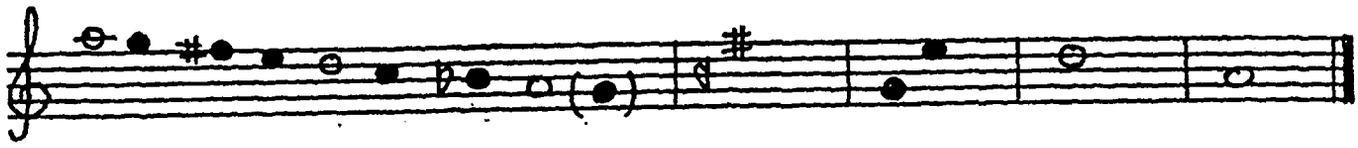

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 6 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Tahir Makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: Tahir makamı inici olduğu için tiz taraftan genişler.

i- Ana dizi + Muhayyer Perdesi Buselik 4'lüsü (Neva Perdesinde Acem'li Rast dizisi)

ii- Ana dizi + Muhayyer Perdesinde simetrik Uşşak 4'lüsü.[197]

---

[197] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.173

Makamı: Tahir
Usul: Yürük Semai

Güfte: Zikri
Beste: Bilinmiyor

BU ZÜMREİ GÜLŞAHA[198]

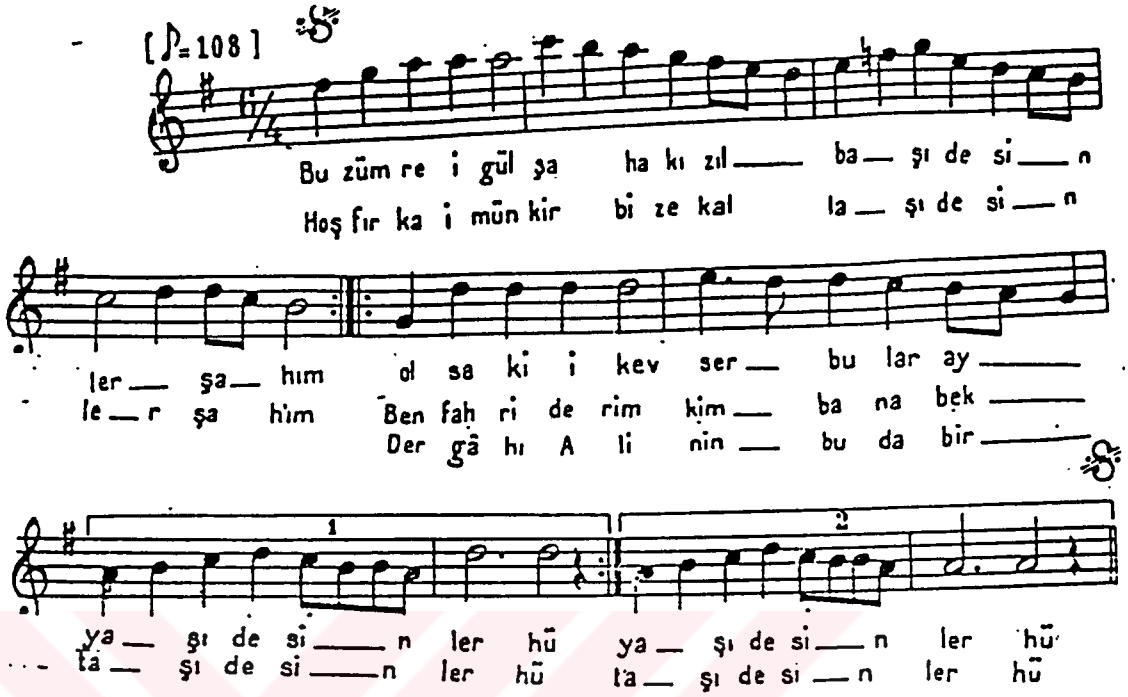

1
Bu zümrei gülşaha kızılbaşî desinler
Ol sakii kevser bular ayyaşî desinler
Hoş fırkai münkir bize kallaşî desinler
Ben fahrederim kim bana bektaşî desinler
Dergâhı Ali'nin bu da bir taşı desinler

2
Cebreylemedi kimse bana kendim özendım
Mürşit aradım bilmek için kendimi kendim
Dünyada vü ukbada ne beis var efendim
Ben fahrederim kim bana bektaşî desinler
Dergâhı Ali'nin bu da bir taşı desinler

3
Münkir gibi kuttaı tarik olmıyayım da
Cahilsıfat âdâya refik olmıyayım da
Anlar gibi lân içre garik olmıyayım da
Ben fahrederim kim bana bektaşi desinler
Dergâhı Ali'nin bu da bir taşı desinler

4
Rahmet Ali evlâdına, düşmanıma lânet
Lânet o Yezidin dinü imanına lânet
İkrarını inkâr edenin canına lânet
Ben fahrederim kim bana bektaşî desinler
Dergâhı Ali'nin bu da bir taşı desinler

5
Bu [illegible] Ali Zikri'ki erkânı velide
Âdâp ile erkân ile ruzu ezelîde
Bu oldu bizim kısmetimiz Kalûbelide
Ben fahrederim kim bana bektaşî desinler
Dergâhı Ali'nin bu da bir taşı desinler

---

[198] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.190

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Muhayyer Perdesini açarak Neva perdesinde Rastlı ve Buselik'li Segah perdesinde Segah'lı asma kalışlar göstermiştir.

5. 6. 7. 8. Ve 9. ölçülerde: Neva perdesini açarak Rast perdesinde Rast'lı, Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü Hece Vezni

Bu zümrei gül Şahà kızılbaşî desinler	a	
OI sakii kevser bular ayyaşî desinler	a	
Hoş firkai münkir bize kallaşî desinler	a	desinler. (redif)
Ben fahrederim kim bana bektaşî desinler	a	aşı. (zengin kafiye)
Dergâhı Ali'nin bu da bir taşı desinler	a	
Münkir gibi kuttaı tarik olmıyayım da	b	
Cahilsıfat âdâya refik olmıyayım da	b	olmıyayımda (redif)
Anlar gihi lân içre garik olmıyayım da	b	-ik (tam kafiye)
Ben fahrederim kim bana bektaşi desinler	a	
Dergâhı Ali'nin bu da bir taşı desinler	a	

EY BENİM DİVANE GÖNLÜM

Tahir Makamı

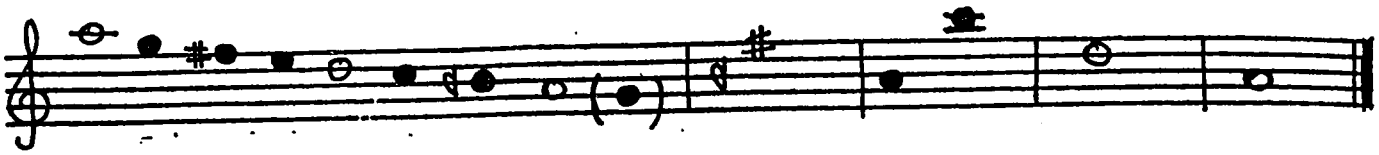

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü:3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Tahir Makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Neva perdesinde Rast 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Bu Zümrei Gülşaha)

Makamı: Tahir
Usul: Devr-i Hindi

Güfte: Pir Sultam Abdal
Beste: Bilinmiyor

EY BENİM DİVANE GÖNLÜM[199]

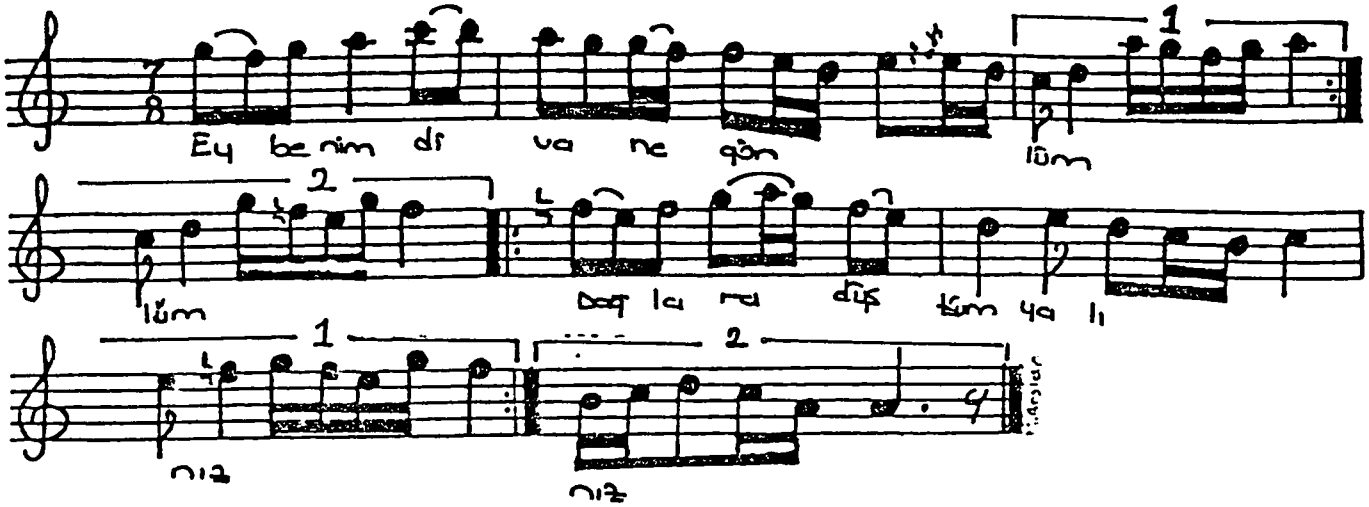

Ey benim divane gönlüm
Dağlara düştüm yalınız.
Bu benim ahım yüzünden
Bir mihâk gördüm yalınız.

Dağlar var dağlardan yüce
Can mı dayanır bu güce.
Halimi üç gün üç gece
Söylesem bitmez yalınız.

Pirimin katına varsam
Hayırlı himmetin alsam
Kızıl ırmaklara dalsam
Çağlasam aksam yalınız

Pirimin ırmağı aktır
Lezzeti şekerden çoktur
Bir Allahtan büyük yoktur
Hak dedim durdum yalınız

(Pir Sultan) ım der görenler
Pirlere niyaz edenler.
Üçler yedlier erenler
Mürvete geldim yalınız...

---

[199] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.40

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Muhayyer Perdesinde Uşşak'lı ve Neva perdesinde Rastlı yarım kalış gösterilmiştir.

4. 5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Acem perdesinde ..... Hüseyni perdesinde Kürdi'li Çargah perdesinde Çargah'lı kalışlar göstererek Dügah perdesinde Uşşak'lı tam karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Ey benim divane gönlüm		a	
Dağlara düştüm yalınız.	5+3	b	
Bu benim ahım yüzünden	5+3	c	-tüm yalınız. (redif)
Bir mihak gördüm yalınız.	5+3	b	
Dağlar var dağlardan yüce		d	
Can mı dayanır bu güce.	5+3	d	-ce (tam kafiye)
Halimi üç gün üç gece	5+3	d	
Söylesem bitmez yalınız	5+3	b	

ALİM OĞLU OSMANLIYIM

Karcigar Makamı

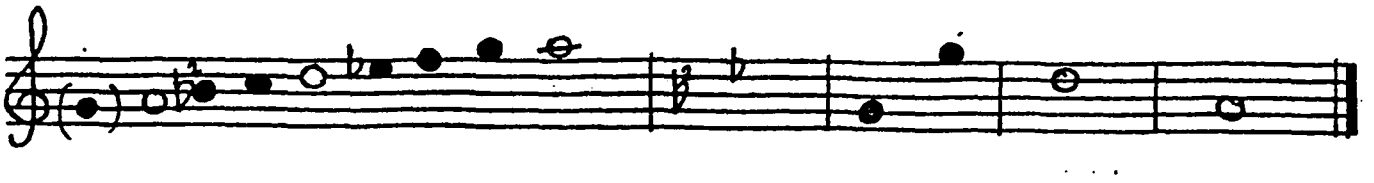

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici çıkıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Düz Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Karcigar Makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Güçlü Neva perdesinde Hicaz 5'lisi)

g) Genişlemesi: Yerinde Karcigar makamı dizisine, Muhayyer perdesinde Naziri Uşşak 4'lüsünün eklenmesiyle genişler. Böylece Neva perdesinde Uzzal makamı dizisi hasıl olur.[200]

---

[200] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.177

Makamı: Karcigar
Usul: Düyek

ALİM OĞLU OSMANLI'YIM[201]

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

♪=184

A - li-moğ- lu Os-man lı yı m

e - lim-de be ra - tım va r dı r.

Uğ - ru na ga dem ba sa r sa n

Ba -şım - da döv - le- tim va r dı r,

Ba-şım - da dö v le - tim va r dı r.

Alim oğlu Osman'lıyım
Elimde beratım vardır
Uğruma gadem basarsan
Başımda dövletim vardır

Ali oğluyum zar balimden
Biz de korkarız Ulu'mdan
Ceddi Muhammed Ali'mden
Böyle bir ıspatım vardır

Bindicekleri bürağdır
Yaktıcakları çırağdır
Yer ilen göğe direktir
Allah bir Muhammed Ali'dir

---

201 Ahmet Kızılok., Eskişehir Yöresi Türkü Derlemeleri., Eskişehir Halk Eğitim Merkezi Yay. Eskişehir. 1995., s.2-3

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Çargah perdesinde Buselik yaparak, Neva perdesinde Kürdili asma kalış göstermiştir.

3. 4. 5. Ve 6. ölçülerde: Çargah perdesinde Buselik yapmış ve Neva perdesinde Kürdi çeşnisini göstermiştir.

7. 8. 9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: Çargah perdesinde Buselik, Rast perdesinde Rast, Dügah Perdesinde Uşşak çeşnileri göstermiştir.

13. 14. Ve 15. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak çeşnisi kullanılarak karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Alim Oglu Osmanlı'yım	4+4	a	
Elimde beratım vardır.		b	-ım vardır. (redif)
Uğruma kadem basarsan	5+3	c	-et, -at. (tam kafiye)
Başımda dövletim vardır.		b	
Ali oğlu zar balimden		d	
Bizde korkarız Ulumdan		d	mden. (redif)
Ceddi Muhammed Alimden		d	u, -i. (tam kafiye)
Böyle bir ispatım vardır.		b	

BENİ CANDAN USANDIRDI

Karcigar Makamı

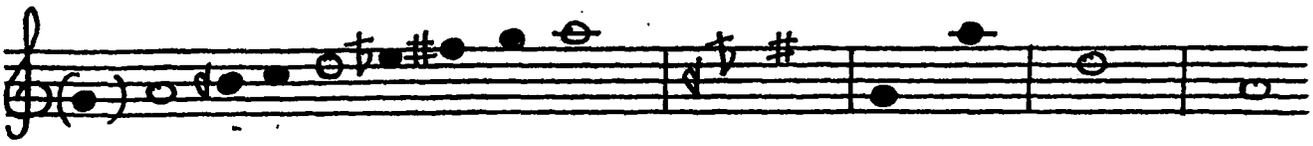

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici çıkıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Düz Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Karcigar Makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Güçlü Neva perdesinde Hicaz 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Alim Oğlu Osmanlıyım)

Makamı: Karcigar
Usul: Düyek

Güfte: Fuzuli
Beste: Bilinmiyor

BENİ CANDAN USANDIRDI[202]

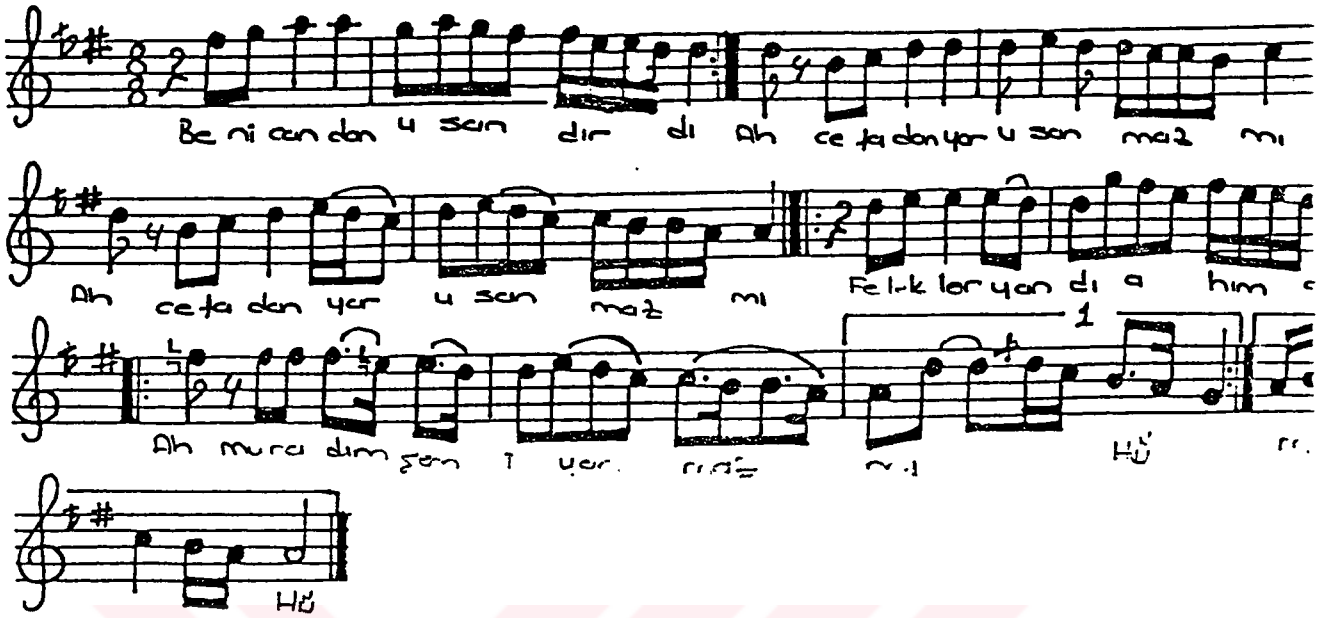

Beni candan usandırdı
Cefadan yar usanmaz mı?
Feleklerden yandı ahımdan,
Muradım şem'i yanmaz mı?

Kamu bimarına canan
Devayı dert eder ihsan.
Niçin kılmaz bana derman
Beni bimarı sanmaz mı?

Şebi hicran yanar canım
Döker kan çeşmi giryanım.
Uyarır halkı efganım
Kara sahtım uyanmaz mı?

Güli ruhsarına karşu
Gözümden kanlı akar su.
Habibim faslı güldür bu
Akar sular bulanmaz mı?

Gamım pinhan tutardım ben
Dediler yare kii rûşen.
Desem ol bivefa bilmem
inanır mı inanmaz mı?

Değildim ben sana mail
Sen ettin aklımı zail.
Bana ta'neyleyen gafil
Yarın Hak'tan utanmaz mı?

(Fuzuli) rindi şeydadır.
Muhibb-i Al-i Abadır.
Sorun kim bu ne sevdadır,
Bu sevdadan usanmaz mı?...

---

[202] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.32

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Karcigar makamının ikinci derece güçlü perdesi olan Muhayyer perdesi civarından nefese başlanıp, inici şekilde Neva perdesinde Hicaz 5'lisini göstermiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Hicaz 5'lisinin bir perde altında bulunan Çargah perdesinde Nikrizli asma karar kullanılmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Dügah Perdesindeki Uşşak 4'lüsü gösterilmiştir.

7. ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde inici olarak Hicaz 4'lüsünü göstermiştir.

9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: Bayati makamının önemli perdesi olan Acem perdesini göstererek, Neva perdesinde inici olarak ilk önce buselik 3'lüsünü, daha sonra ise, Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır. 1. Dolapta Rast perdesinde Rast 5'lisi yapılmıştır. 2. Dolapta ise, Bayati makamının karar perdesi olan Dügah Perdesinde karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Beni candan usandırdı	a	
Cefadan yar usanmaz mı?	b	-mazmı (redif)
Felekler yandı ahımdan,	c	-an (tam kafiye)
Muradım şem'i yanmaz mı?	b	
Kamu bimarına canan	d	
Devayı dert eder ihsan.	d	-an (tam kafiye)
Niçin kılmaz bana derman	d	
Beni bimarı sanmaz mı?	b	

FİRDEVS-İ ALÂDA

Karcigar Makamı

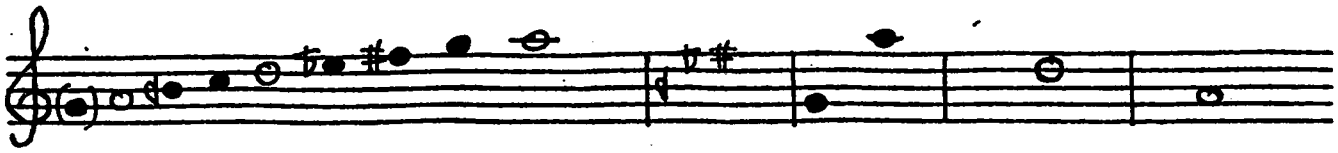

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Düz Kerem Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Karciğar Makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak 4'lüsü + Güçlü Neva perdesi üzerinde Hicaz 5'lisi)

g) Genişlemesi: (Bkz. Alim Oğlu Osmanlıyım)

Makamı: Karcigar
Usul: Aksak

Güfte: Veli
Beste: Bilinmiyor

FİRDEVSİ ALADA[203]

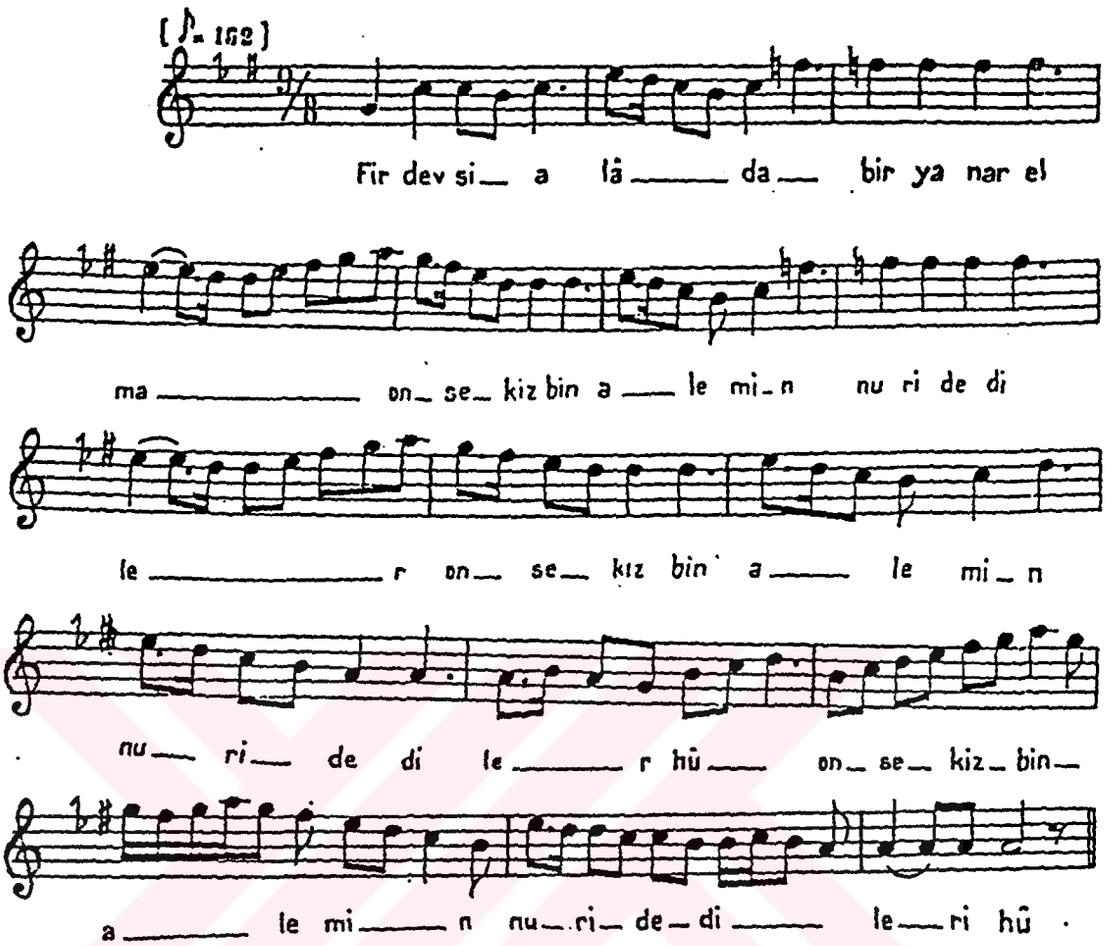

1

Firdevsi âlada bir yanar elma
On sekiz bin âlemin nuri dediler
Muhammet Mustafa Hayderi Kerrar
Hünkâr Hacı Bektaş veli dediler

2

Fahri âlem elfi tacı uğruna
İki cihan boyanmıştır nuruna
Hasan Hüseynin gizli sırrına
Arşın mihrine Ali dediler.

3

Hocası onu mektebe götürdü
Elifbe demeden ma'na getirdi
Pınarı akıttı susam yetirdi
Hacısı hocası beli dediler

---

[203] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.180

4

Horasan erleri Ruma gelüptür
Her kişi aklı ile yer buluptur
Üstlerinden er geçtiğin bilüptür
Kadıncık anaya dolu dediler

5

Şu geleni Şahımerdan sanmadı
Kimi inandı kimi inanmadı
Durmadı postları delil yanmadı
Besbelli ol bizden ulu dediler

6

Şahım der ki Bektaşiyim Bektaşi
Kimdi size nasıp dağıtan kişi
Sıktı un eyldi ol yuğun taşı
İsmi Bektaş kaldı veli dediler

7

Düşünüp geldiler halife pirler
Bektaş gibi er görmedik dediler
Bize bir yeşil el nasip verdiler
Görünce tanırız eli dediler

8

Kimi inandı beli bes dedi
Kimi inanmadı nışan istedi
Bir de mübarek elini gösterdi
Buydu nasip veren eli dediler

9

Er isen darı çeçi üste otur
Ulu isen nasın işini bitir
Söz senet olmazmış senedin getir
Senetsiz çok olur veli dediler

10

Cümle erler nasiplerini buldu
Nice bin yıl bu yol batında kaldı
Urum erlerine hediye geldi
Buymuş hakkın doğru yolu dediler

11

Veli'm eder cümle erden uludur
Cümle erler ol sultana beli der
Şüphemiz yok hak Muhammet Alidir
İnanmıyan İblis kulu dediler

NEFESİN İNCELENMESİ

1.2.3.ve4. ölçülerde: Çargah perdesinde Nikriz'li, Neva perdesinde Buselik'li yarım kalış göstermiştir.

5.6.7.ve8. ölçülerde: 1. 2. 3. ve 4. Ölçülerle aynı müzikal özellikleri taşır.

9. ve 10. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz'lı, Çargah perdesinde Nikriz'li ve Segah perdesinde Hüzzam'lı yarım kalışlar gösterilmiştir.

11. ve 12. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak'lı ve Neva perdesinde Hicaz'lı yarım kalış gösterilmiştir.

13.14.15.ve16. ölçülerde:Muhayyer Perdesini açarak Neva perdesinde Hicaz'lı, Segah perdesinde Hüzzam'lı ve Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Firdevsi âlada bir yanar elma	6+5	a	
On sekiz bin âlemin nuri dediler	4+4+3	b	dediler. (redif)
Muhammet Mustafa Hayderi Kerrar	6+5	c	-i (tam kafiye)
Hünkar Hacı Bektaş veli dediler	6+5	b	
Fahri âlem elfi tacı uğruna	6+5	d	
İki cihan boyanmıştır nuruna	4+4+3	d	-ına, -una. (redif)
Hasan Hüseynin gizli sırrına		d	-r (yarım kafiye)
Arşın mihrine Ali dediler.		b	

AH KURULDU· CEM

Mahur Makamı

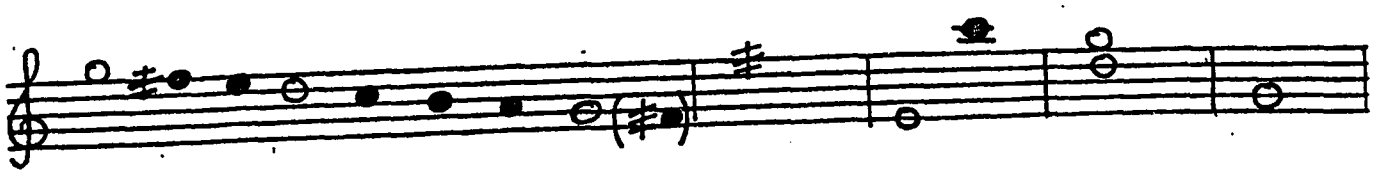

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast Perdesidir

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle fa perdesindeki Müstezat Ayağı dizisidir.

f) Dizisi: Rast Perdesinde Çargah 5'lisi + Neva perdesinde Çargah **4'lüsü** (Gerdaniye perdesinde Naziri çargah 5'lisi) Çargah makamı dizisinin Rast Perdesindeki şeddidir.

g) Genişlemesi: Gerdaniye perdesinde Naziri Çargah 5'lisi.

Makamı: Mahur
Usul: Düyek

Güfte: Günci Baba
Beste: Bilinmiyor

AH KURULDU CEM[204]

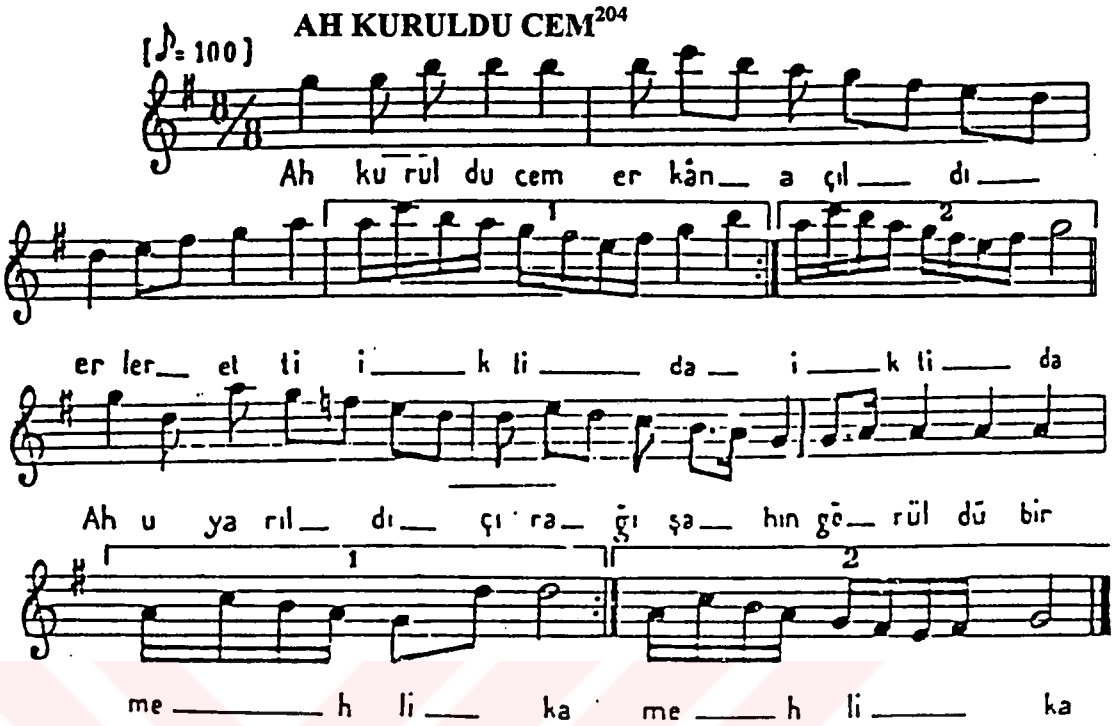

Kuruldu Cem erkân açıldı erler etti iktida
Uyarıldı çırağı şahın görüldü bir mehlika
Giren canlar niyaz ederler meydan içre Mevlâya
Gösterildi Elest deminde anlara bu iptida

---

[204] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.232

Cömertlikte müsabekatle Şahın yolun sürenler
Varlarını meydana korlar bir kitabı müçteba
Koyulanlar muhabbete hiç başka birşey bilmezler
Hakka vuslat bulup anınla hoş görürler bir safa
Birbirini sevip kaçanlar nadana sır vermezler
Hasedinden şaşkınlığından münkir eyler iftira
Sırlarını sır eyleyenin demine hu çekeriz
Sırrı aşkı iyan edene lâneti Haktır seza
Haceül ekber gönül tavafı olduğun bilenler
Her fırsâtta tavaf edip hacı olurlar daima
Gerçek erler muhabbetidir Aynıcem'in esası
Anlayıpta kılan dehâlet etmiş olur ihtida
Derslerini örften almış Küntü Kenzi bilmişler
Giyinmişler aba vü tacı eylemişler ihtifa
Olanlar hak cemâle sâcit veçhüllahtan dönemez
İyan eyler ayatı hakkı çün anlara ol sima
Hakkın kudret elile içip demi aşkı neş'eyle
Kalkarlar da sema'ederler şeyhu şabı pür eda
Dem bu demdir devran bu devran bunda gönül eyleyin
Haber aldık bundan geride **Güncî Baba** yok ceza

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Mahur makamının inici olması sebebiyle Gerdaniye ve tiz Buselik perdeleriyle esere başlanmış, inici olarak neva perdesinde Rast geçkisi kullanılmış, Bundan sonraki ölçüde ise aynı geçkinin çıkıcı şekli kullanılmıştır.

1.dolapta (4. Ölçü) melodik cümleler yaparak tekrar tiz buselik şekline gelinmiştir.

5. ölçüde: (2. Dolap) melodik cümleler kullanılarak Gerdaniye perdesini göstermiştir.

6. ölçüde: Neva perdesinde Buselik 5'lisini inici olarak kullanıp Rast perdesinde asma kalış göstermiştir.

8. Ve 9. ölçülerde: Dügah Perdesinde durularak (1. Dolap) inici Buselik 3'lüsünü göstererk Neva perdesine gelinmiştir.

10 ve son ölçüde: (2. dolap) Buselik 3'lüsünü inici olarak gösterip pes taraftan genişleyip Rast perdesinde karar vermiştir.

BENİM SEVDİĞİMİN

Nihavend Makamı

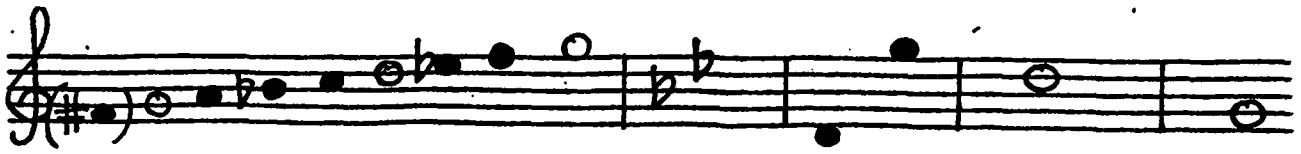

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici Çıkıcıdır. Bezende inici gibi seyre başlarsa de hemen çıkıcı-inici hale döner.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki "Nihaven Makamı" izisidir. Buselik makamı dizisinin, Rast perdesindeki şeddidir. O halde Rast perdesi üzerindeki Buselik 5'lisine, güçlü Neva perdesinde bazan bir Kürdi 4'lüsünün, bazanda Buselik dizisinin ikinci şeklinde olduğu gibi bir Hicaz 4'lüsünün eklenmesinden eydana gelmiştir. (Buselik 5'lisi + 5. Derece Kürdi veya Hicaz 4'lüsü).

g) Genişlemesi: Nihavend makamı, hem tiz durağın üstünden, hem de durak perdesinin altından genişleyebilir.

Tiz taraftaki genişleme: güçlü Neva perdesindeki Kürdi 4'lüsünü, Gerdaniye üzerine Buselik 5'lisi getirerek Neva perdesinde, Kürdi dizisi halinde uzatılabilir. Eger Neva perdesi üzerinde Hicaz 4'lüsü bulunan dizi

kullanılmışsa, Yine Neva perdesi üzerindeki Hicaz 4'lüsünü Gerdaiye perdesi üzerine bir buselik 5'lisi getirerek Neva perdesinde Humayun dizisi halinde uzatılabilir. Gerdaniye perdesi üzerine hep Buselik 5'lisi getirilir. Buselik 5'lisi durak Rast perdesi üzerindeki Buselik 5'lisinin tiz taraftaki simetriği olarakta kabul edilir.

Pest taraftaki genişleme: Yegah perdesi üzerine bir Hicaz 4'lüsü getirmekle yapılırki, bu da Yegah perdesinden Neva perdesine kadar olan kısımda bir Humayun dizisi oluşturur.[205]

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesindeki Kürdi 4'lüsünün ikinci derecesi olan Nim Hisar peresini kullanarak Rast perdesineki Buselik 5'lisiyle birlikte Rast perdesine Buselik çeşnisini göstererk güçlü Neva perdesinde çeşnisiz asma karar yapmıştır.

5. ölçüde: Neva perdesinde Kürdi 4'lüsünü kullanarak Kürdi perdesinde Çargah çeşnisi oluşmuştur.

Not 1: Kürdi perdesindeki Çargah 5'lisi ana dizinin içinde vardır.

6. ölçüde: Rast perdesindeki Buselik 5'lisinde karışık gezindikten sonra yarım yedenli Rast perdesine düşmüş ve güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

7. ölçüde: Kürdi perdesindeki Çargah 5'lisini tekrar göstermiştir.

8. ölçüde: Rast perdesi Buselik 4'lüsünü yarım yedenli olarak göstermiş ve simetrik Yegah perdesindeki Hicaz 4'lüsünü kullanarak Rast perdesinde Buselik'li tam kalış yapmıştır.

Not 2: Yegah perdesindeki Hicaz 4'lüsünü kullanmasının sebebi Yegah perdesinde bir Hicaz humayun makamı dizisinin oluşmasındandır.

---

[205] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.210-211

Makamı: Nihavend
Usul: Sofyan

Güfte: Tugut Koca
Beste: Zeki Onaran

BENİM SEVDİĞİMİN[206]

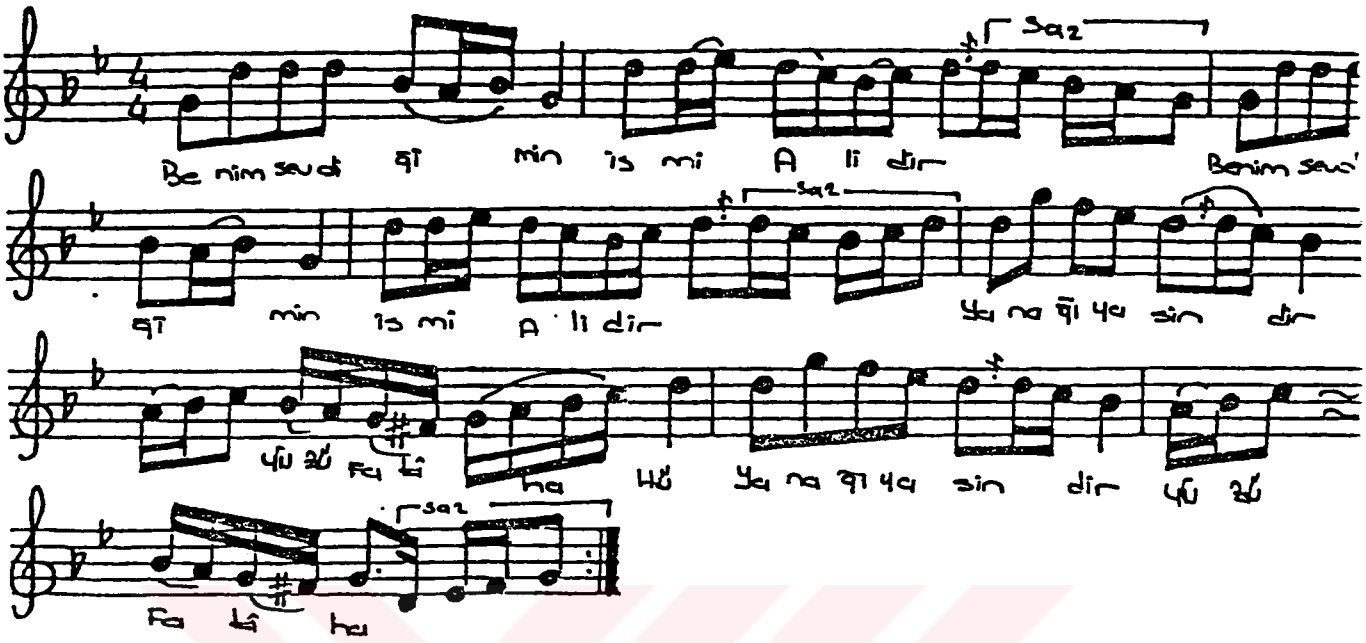

Benim sevdiğimin ismi Alidir.
Yanağı Yasindir, Yüzü Fatiha.
Pirim Hünkâr Hacı Bektaş Velidir,
Dudağı kevserdir, kendisi Tuba.

Var etti varlığı, kadim varından:
Kün dedi yarattı bizi nurundan.
İkrarebend olduk gizli sırrından,
Gözleri küntükenz, saçı vedduna.

Dert satıldı bize kâlu belide.
Tac armağan kaldı Kızıldelide.
On sekiz bin âlem saklı celide,
Kirpikleri olmuş inna fettahna.

(Kâzım oğlu Turgut) söyle aşikâr.
Kaşlarından peyda oldu Zülfikâr.
Hasanla Hüseyin: Ven şakkal kamer.
Gamzesi Muhammed, alnı Fatıma...

---

[206] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.125

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Benim sevdiğimin Ismi Alidir.	6+5	a	
Yanağı Yasindir, Yüzü Fatiha.	6+5	b	-dir. (redif)
Pirim Hünkâr Hacı Bekta Velidir,	6+5	a	ali. (zengin kafiye)
Dudağı kevserdir, kendisi Tuba.	6+5	b	a (tam kafiye)
Var etti varlığı, kadim varından:	6+5	c	
Kün dedi yarattı bizi nurundan.	6+5	c	-ından (redif)
İkrarebend olduk gizli sırından,	6+5	c	-r (yarım kafiye)
Gözleri küntükenz, saçı vedduna.	6+5	b	

HAKTIR ALLAH'IM

Nihavend Makamı

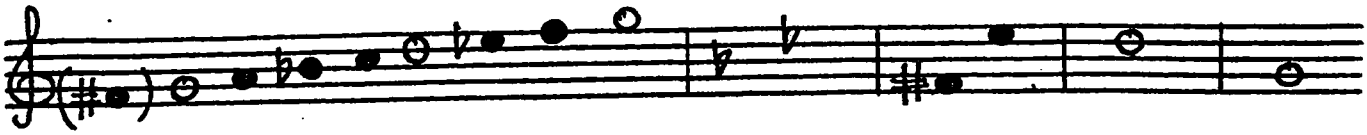

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici Çıkıcıdır. Bezende inici gibi seyre başlarsa de hemen çıkıcı-inici hale döner.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizinin TSM deki karşılığı: Buselik makamı dizisinin, Rast perdesindeki şeddidir. O halde Rast perdesi üzerindeki Buselik 5'lisine, güçlü Neva perdesinde bazan bir Kürdi 4'lüsünün, bazanda Buselik dizisinin ikinci şeklinde olduğu gibi bir Hicaz 4'lüsünün eklenmesinden eydana gelmiştir. (Buselik 5'lisi + 5. Derece Kürdi veya Hicaz 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Benim Sevdiğimin)

Makamı: Nihavend
Usul: Aksak

Güfte: Münir Baba
Beste: Bilinmiyor

HAKTIR ALLAHIM[207]

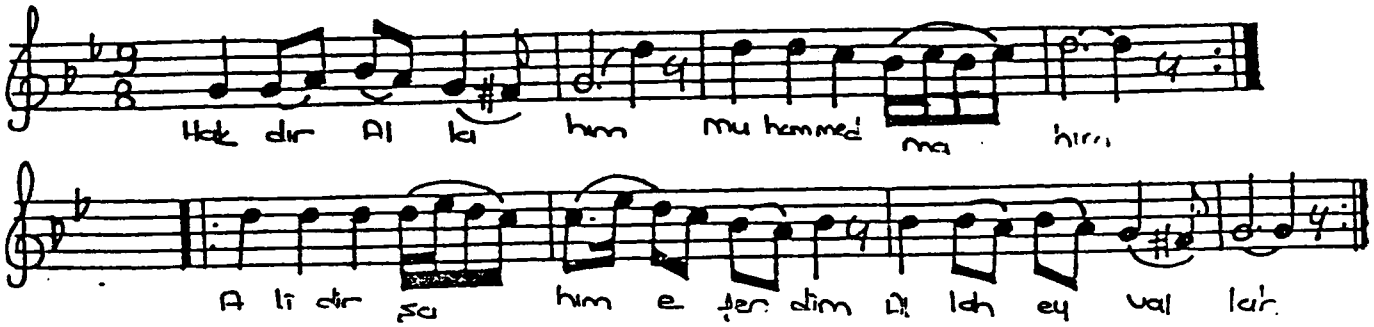

1	2	3
Hakdır Allahım	Fatıma Zehra	Şüpeyrü şeper
Muhammet mahım	Hatice kübra	Abidin server
Ali'dir şahım	Nuri Kibriya	Bakırü Cafer
Allah eyvallah	Allah eyvallah	Allah eyvallah
4	5	6
Musii Kâzım	Nakidir iman	Çehar deh masum
Rıza imamım	Askeridir can	Şehidan mazlum
Takiyüddaim	Mehdii devran	Cümlesi malûm
Allah eyvallah	Allah eyvallah	Allah eyvallah
7	8	9
Kanberü Selman	Aşka burhanım	Can ile canım
Pir Balım Sultan	Sırrı Rahmanım	Dinü imanım
Bunlardan ihsan	Derde dermanım	Virdi zebanım
Allah eyvallah	Allah eyvallah	Allah eyvallah
10	11	12
Ali'den nimet	Yüzümüz yerde	**Münir**'i kemter
Veliden himmet	Özümüz dârda	Sizden ey server
Dervişten hizmet	Huzuri Pirde	İsteriz kevser
Allah eyvallah	Allah eyvallah	Allah eyvallah

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

[207] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.91-92

GÜFTENİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Rast perdesi Buselik 5'lisi kullanılarak güçlü Neva perdesinde yarım kalış yapılmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Kürdi perdesinde Çargah 4'lüsü kullanılmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Buselik 3'lüsü kullanılarak Rast perdesine yedenli tam kalış yapılmıştır.

NEFESİN İNCELENMESİ

5'li Hece Vezni

Haktır Allahım	a	
Muhammed mahım.	a	-ım (redif)
Ali'dir Şah'ım (Efendim)	a	
Allah eyvallah.	b	nakarat
Fatıma Zehra	c	
Hatice Kübra	c	-a (tam kafiye)
Nuri Kibriya (Efendim)	c	
Allah eyvallah.	b	nakarat

HAKİKAT UĞRUNA KURBANA GELDİK

Nihavend Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici Çıkıcıdır. Bezende inici gibi seyre başlarsa de hemen çıkıcı-inici hale döner.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizinin TSM deki karşılığı: Buselik makamı dizisinin, Rast perdesindeki şeddidir. O halde Rast perdesi üzerindeki Buselik 5'lisine, güçlü Neva perdesinde bazan bir Kürdi 4'lüsünün, bazanda Buselik dizisinin ikinci şeklinde olduğu gibi bir Hicaz 4'lüsünün eklenmesinden eydana gelmiştir. (Buselik 5'lisi + 5. Derece Kürdi veya Hicaz 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Benim Sevdiğimin)

Makamı: Nihavend
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Bedri Noyan Dede Baba
Beste: Zeki Onaran

HAKİKAT UĞRUNA KURBANA GELDİK[208]

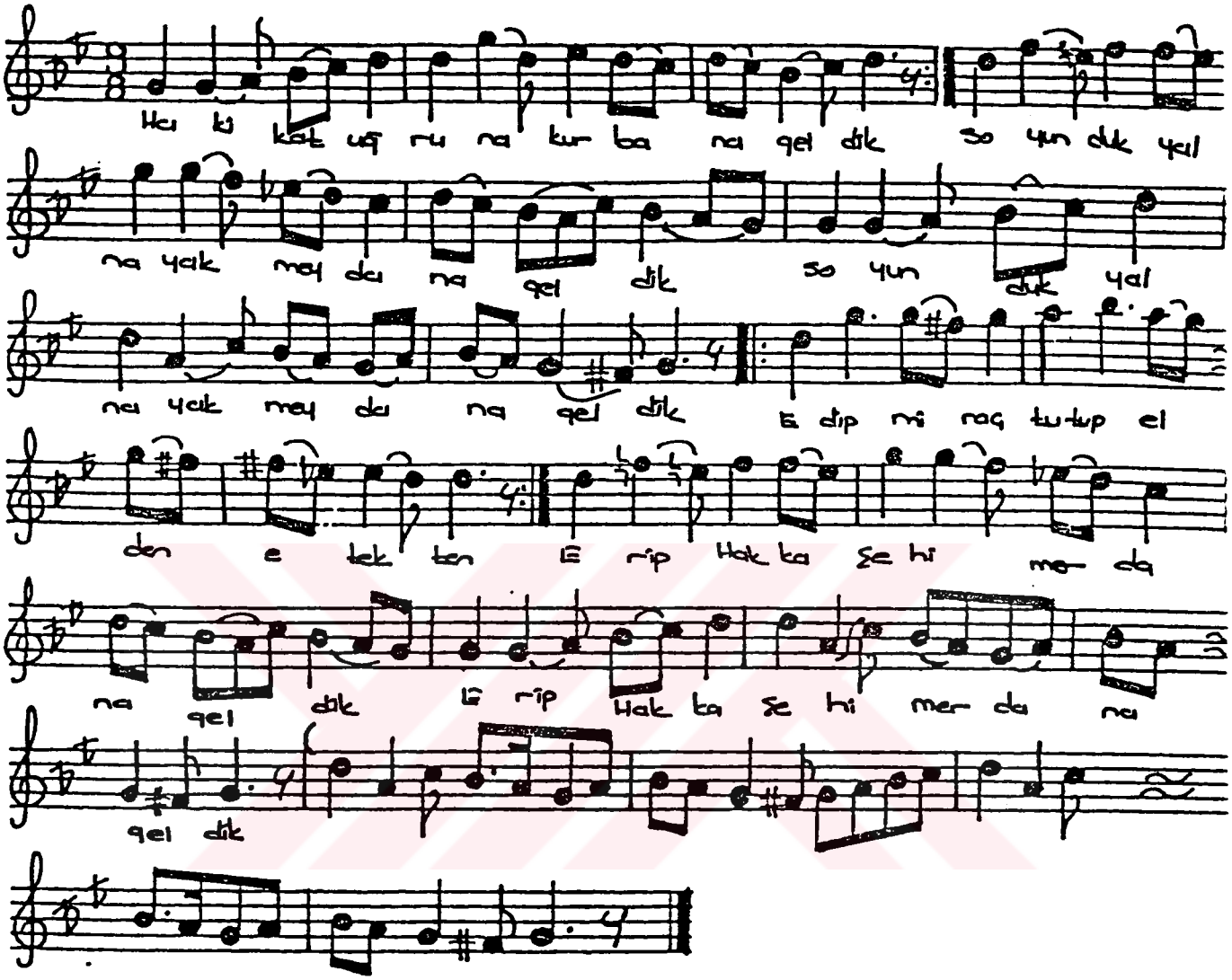

Hakikat uğruna kurbana geldik
Soyunduk, yalnayak meydâna geldik.
Edüp mi'raç, tutup elden etekten
Erip Hakk'a Şeh-i Merdana geldik.

Dayandık dönmedik ikrarımızdan
Tâ Elest'den süren peymana geldik.
Uyanmışken çerağlar gönlümüzde
Bu dergâha varıp mihmana geldik.

Yokolduk, ölmeden öldük ta dost, dc
Geçip candan o dem canana geldik.
Erip mürşid yüzünden ehl-i aşka
O nurdan şevk alıp Subhâna geldik.

Mubarek merkadin ardında durduk
Bütün Türklük için şükrana geldik.
(Fakîr Bedri Noyan) erkân, edeple
Hacı Bektaş Veli Sultâna geldik...

---

[208] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.111

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Nihavend makamının karar perdesi olan Rast perdesi ile nefese başlayıp bu perde üzerinde Buselik 5'lisini göstermiştir.

2. ölçüde: İnici olarak kullanılmış olan Çargah perdesinde Buselik 5'lisini gösrüyoruz.

3. ölçüde: Nihavend makamının güçlü perdesi olan Neva perdesinde asma kalış görülmektedir.

4. ölçüde: Acem perdesi üzerinde durulmuştur.

5. ölçüde: Çargah perdesinde inici olarak kullanılmış olan Çargah perdesinde Buselik 5'lisini gösrüyoruz.

6. ölçüde: İnici şekildeki Rast perdesinde Buselik 5'lisi kullanılmıştır.

7. ölçüde: Çıkıcı şekilde kullanılmış olan Rast perdesinde Buselik 5'lisini gösrmekteyiz.

8. ölçüde: Neva perdesinden itibaren inici olarak kullanılmış Rast perdesinde Buselik 5'lisini gösterip Dügah Perdesinde asma kalış yapılmıştır.

9. ölçüde: Nihavend makamının karar sesi olan Rast perdesinde yedenli tam karar gösterilmiştir.

10. ölçüde: Nihavend makamının 8. Derecesi olan Gerdaniye perdesinin yedenli bir biçimde (Eviç Perdesi kullanılarak) göstermiştir.

11. ölçüde: Isındırmak amacıyla Muhayyer ve Dik Sümbüle perdelerini kullanmıştır.

12. ölçüde: Hicaz 5'lisini inici olarak Neva perdesine bağlamıştır.

13. ölçüde: Neva perdesine sıçrayarak Acem perdesini göstermiştir.

14. ölçüde: Çargah perdesinde Buselik 5'lisini kullanmıştır.

15. ölçüde: İnici kullanılmış Rast perdesinde'ki Buselik 5'lisini görmekteyiz.

16. ölçüde: Rast perdesinde Buselik 5'lisini kullanmıştır.

17. ölçüde: 16.ölçünün tam tersi şeklindeki Neva perdesinden itibaren, inici buselik 5'lisini kullanıp Dügah Perdesinde asma kalış yapmıştır.

18. ölçüde: Yedenli bir biçimde tam karar göstermiştir.

19. ölçüde: (Saz Kısmında) Neva perdesinden itibaren kullanılmış inici buselik 5'lisini gösterip, Dügah Perdesi asma kalış yapmıştır.

20. ve 21. ölçülerde: Rast perdesine çıkıcı Buselik 5'lisini kullanmış bunun ikinci şeklinide gösterip Dügah Perdesine asma karar kullanarak Nihavend makamının karar sesi olan Rast perdesiyle yedenli bir biçimde tam karar yapılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Hakikat uğruna kurbâna geldik	6+5	a	
Soyunduk, yalınayak meydâna geldik.	6+5	a	
Edüp mi'raç, tutup eldan etekten	6+5	b	-a geldik. (redif)
Erip Hakk'a Şeh-i Merdana geldik.	6+5	a	ana. (yarım kafiye)
Dayandık dönmedik ikrarımızdan	6+5	c	
Tâ Elest'den süren peymana geldik.	6+5	a	
Uyanmışken çerajlar gönlümüzde	6+5	d	
Bu dergâha varıp mihmana geldik.	6+5	a	

NEVRUZİYYE

Nihavend Makamı

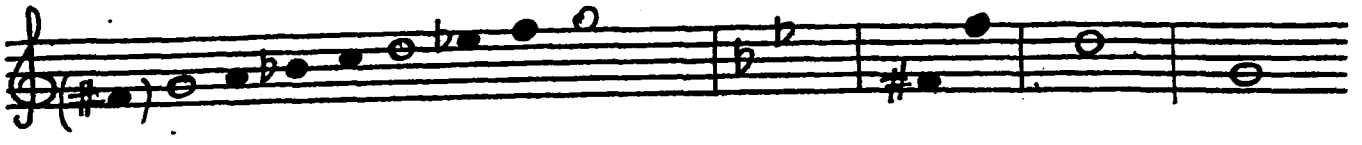

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici Çıkıcıdır. Bezende inici gibi seyre başlarsa de hemen çıkıcı-inici hale döner.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizinin TSM deki karşılığı: Buselik makamı dizisinin, Rast perdesindeki şeddidir. O halde Rast perdesi üzerindeki Buselik 5'lisine, güçlü Neva perdesinde bazan bir Kürdi 4'lüsünün, bazanda Buselik dizisinin ikinci şeklinde olduğu gibi bir Hicaz 4'lüsünün eklenmesinden eydana gelmiştir. (Buselik 5'lisi + 5. Derece Kürdi veya Hicaz 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Benim Sevdiğimin)

Makamı: Nihavend
Usul: Sofyan

Güfte: Kadimi Baba
Beste: Bedri Noyan Dede Baba

NEVRUZİYE[209]

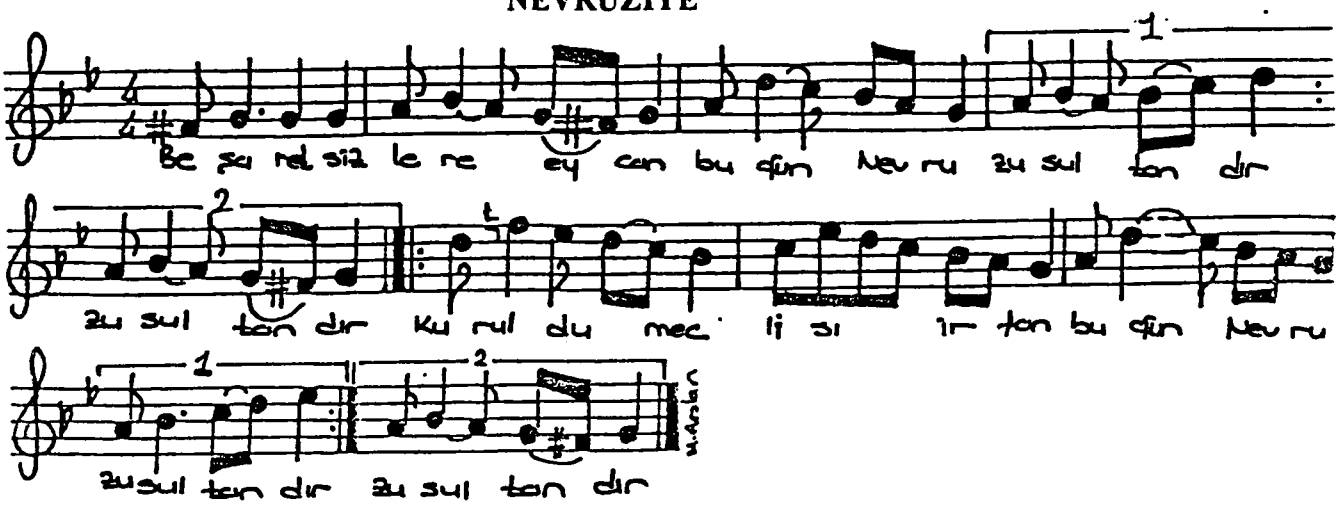

Beşâret sizlere ey cân bu gün Nevrûz-u Sultândır.
Kuruldu meclis-i irfân bu gün Nevrûz-u Sultândır.

Beşer suretine girdi kadem bastı cihana Şah,
Boyandı nura asuman bu gün Nevruz-u Sultandır.

Müzeyyen oldu sahralar, şitâ gitti, bahar geldi :
Gönüller oldular şadan bu gün Nevruz-u Sultandır.

Vilayet gündür kardeş bu gün Şah-ı Velayetin,
Sürura gark olur cihan bu gün Nevruz-u Sultandır.

Sururundan yeşillendi cihan baştan başa çün kl
Açıldı sünbül-ü reyhan bu gün Nevruz-u Sultandır.

Sun ey saki kadeh durma neşat eyyamıdır şimdi
Her yer oldu bir gülistan bu gün Nevruz-u Sultandır.

(Kadimi) badenuş ol sen o Şah'ın aşkına durma
Bu iydi bekler aşıkaan bu gün Nevruz-u Sultandır...

---

[209] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.102

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Karar perdesi civarına (Irak perdesi) nefese başlanmıştır.

2. ölçüde: Çıkıcı olarak Rast perdesine Buselik 5'lisi gösterilmiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: 1. Ve 2. Ölçülerin aynı müzikal özellikleri taşır.

5. Ve 6. ölçülerde: Neva perdesinde Kürdi 3'lüsü ve Dügah Perdesinde Kürdi 4'lüsünü gösterip, çıkıcı Kürdi 4'lüsü ile tekrar yapmıştır. (1. dolap) 2. Dolapta ise (Son ölçü) inici olarak kullanılmış Rast perdesine Buselik 5'lisi ile karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

16'lı Hece Vezni

Beşâret sizlere ey cân bu gün Nevrûz-u Sultândır.	8+8	a
Kuruldu meclis-i irfân bu gün Nevrûz-u Sultândır.	8+8	a
Beşer suretine girdi kadem bastı cihana Şah,	8+8	b
Boyandı nura asuman bu gün Nevruz-u Sultandır.	8+8	a
Müzeyyen aldu sahralar, şitâ gitti, bahar geldi:	8+8	c
Gönüller oldular şadan bu gûn Nevruz-u Sultandır.	8+8	a

NEVRUZİYE

Nihavent Makamı

NEFESİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici Çıkıcıdır. Bezende inici gibi seyre başlarsa de hemen çıkıcı-inici hale döner.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizinin TSM deki karşılığı: Buselik makamı dizisinin, Rast perdesindeki şeddidir. O halde Rast perdesi üzerindeki Buselik 5'lisine, güçlü Neva perdesinde bazan bir Kürdi 4'lüsünün, bazanda Buselik dizisinin ikinci şeklinde olduğu gibi bir Hicaz 4'lüsünün eklenmesinden eydana gelmiştir. (Buselik 5'lisi + 5. Derece Kürdi veya Hicaz 4'lüsü).

g) Genişlemesi: (Bkz. Benim Sevdiğim)

Makamı: Nihavend
Usul: Sofyan

Güfte: Didari
Beste: Bilinmiyor-

NEVRUZİYE[210]

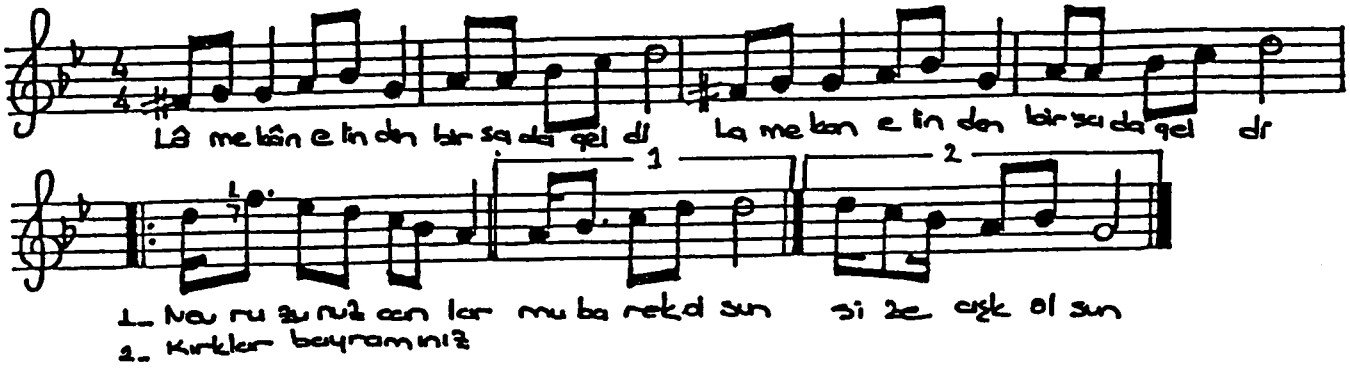

Lâmekân elinden bir sadâ geldi
Nevrûzumuz canlar mubarek olsun.
Kalb-i mü'minana bir safa geldi
Nevruzunuz canlar mubarek olsun.

Viladet günüdür hak Murtazanın
Şehşir-i kudretle ol Kibriyanın
Na'ra-i Haydar tek açub dehanın
Nevruzunuz canlar mubarek olsun.

Bu gün huruc eder cümle mevcudat
Bu dem kıyam eder yevm-i arasat
Bu demde açılır mü'mine mir'at
Nevruzunuz canlar mubarek olsun.

Zirûh gayr-i zirûh baş keser Şah'a
Bu dem izin olub gelirler câha.
F-escidû emriyle ol yüzü maha
Nevruzunuz canlar mubarek olsun.

Bunda handan olur kalbi mükedder
Gözyaşları olur lâl-ü mücevher
Aşk olsun canlara (Dîdâri) kemter
Nevruzunuz canlar mubarek olsun...

---

[210] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.114

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Rast perdesinde Buselik 3'lüsünü kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Rast perdesinde Buselik 5'lisini kullanarak dördüncü ölçü olan 1. Dolapta Neva perdesinde asma karar yapmıştır.

5. ölçüde: 2. Dolaptır, tekrar Rast perdesinde Buselik 3'lüsünü kullanmıştır.

6. ölçüde: Kürdi perdesinde Çargah 5'lisini göstermiştir.

7. ölçüde: Rast perdesinde Buselik 6'lısını göstermiştir.

8. Ve 9. ölçülerde: Çıkıcı Rast perdesinde Buselik 5'lisini tekrar göstermiştir.

10. ölçüe: (2. Dolap) Rast perdesinde tam yedenli Buselik 3'lüsü ile karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Lâmekân elinden bir sadâ geldi	6+5	a	
Nevrûzumuz canlar mubarak olsun.	6+5	b	-geldi. (redif)
Kalb-i mü'minana bir safa geldi	6+5	a	-ada (zengin kafiye)
Nevruzunuz canlar mubarek olsun.	6+5	b	Nakarat
Viladet günüdür hak Murtazanın	6+5	c	
Şehşir-i kudretle ol Kibriyanın	6+5	c	-nın (redif)
Na'ra-i Haydar tek açub dehanın	6+5	c	-a (tam kafiye)
Nevruzunuz canlar mubarek olsun.	6+5	b	

GEL GEL YANALIM

Hicazkar Makamı

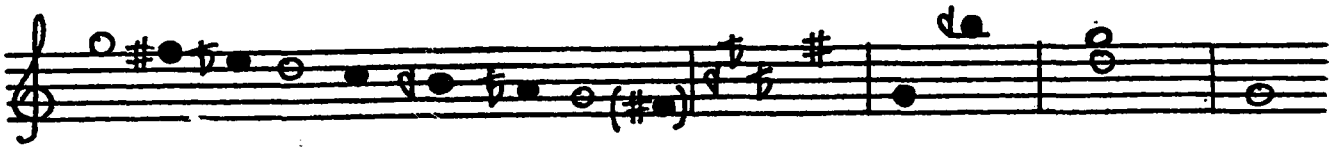

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle perdesi üzerinde " Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki "Hicazkar Makamı" dizisidir. (Rast perdesinde Hicaz 5'lisi + Neva perdesinde bir hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi:

1) Rast perdesinde bir Hicaz 5'lisi + Neva perdesinde bir Hicaz 4'lüsü + Gerdaniye perdesinde Naziri Hicaz 5'lisidir.

2) Rast perdesinde bir Hicaz 5'lisi + Neva perdesinde bir Hicaz 4'lüsü + Gerdaniye perdesinde Buselik 5'lisi dir.

Makamı: Hicazkar
Usul: Aksak

Güfte: Seyyid Nesimi
Beste: Bilinmiyor

GEL GEL YANALIM[211]

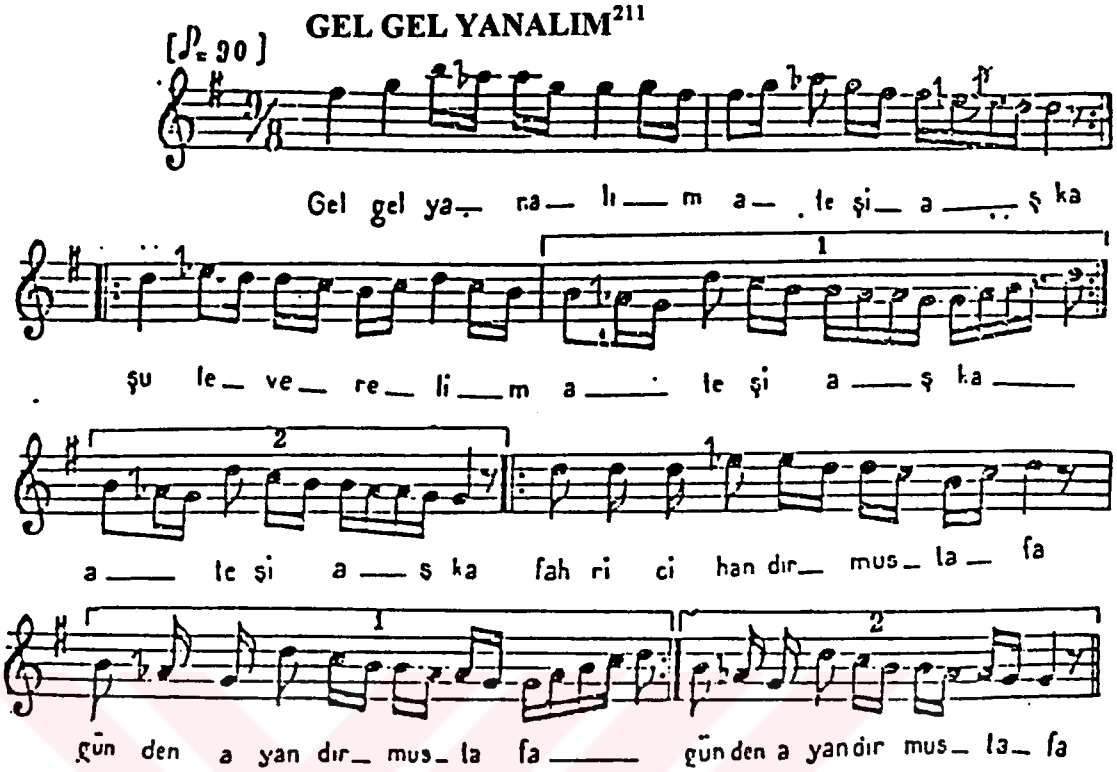

1

Gel gel yanalım — A t e ş i a ş k a
Şûle verelim — A t e ş i a ş k a

Nakarat

(Fahri cihandır Mustafa)
(Günden ayandır Mustafa)

2

Ey padişahım — Affet günahım
Yanmaktır kârım — Ateşi aşka

Nakarat

3

Evvel aldandım — Pek kolay sandım
Kat bekat yandım — Ateşi aşka

Nakarat

4

Narım yitirdim — Dosta getirdim
Geçtim oturdum — Ateşti aşka

Nakarat

5

Varım verenler — Dosta gidenler
Yandım erenler — Ateşi aşka

Nakarat

6

Aşk ehli ölmez — Yerde çürümez
Yanmayan bilmez — Ateşi aşka

Nakarat

7

Seyyit Nesimî — Terk etti resmi
Yandırdı cismi — Ateşi aşka

Nakarat

---

[211] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.198

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz Çeşnisini kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Rast perdesinde Hicazlı asma kalış yaparak güçlü Neva perdesini göstermiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Rast perdesinde Hicaz'lı, Neva perdesinde Hicazlı yarım kalış gösterilmiştir.

7. Ve 8. ölçülerde: Rast perdesinde Hicaz'lı tam kalış göstermiştir.

HAMDÜLİLLAH OLDUK

Hicazkar Makamı

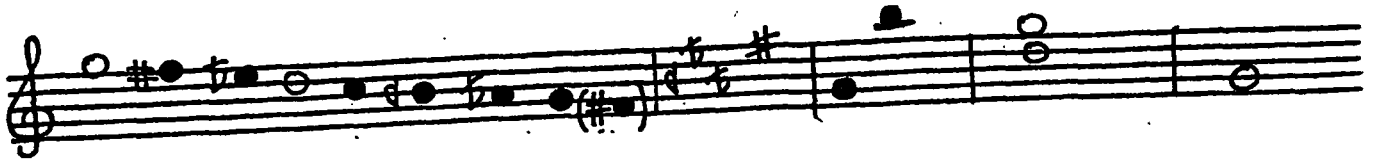

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: inicidir

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki "Hicaz makamı" dizisidir. (Rast perdesinde bir Hicaz 5'lisine + Neva perdesinde bir Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Gel Gel Yanalım)

Makamı: Hicazkar
Usul: Sofyan

Güfte: Zeki Onaran
Beste: Zeki Onaran

HAMDÜLİLLAH OLDUK[212]

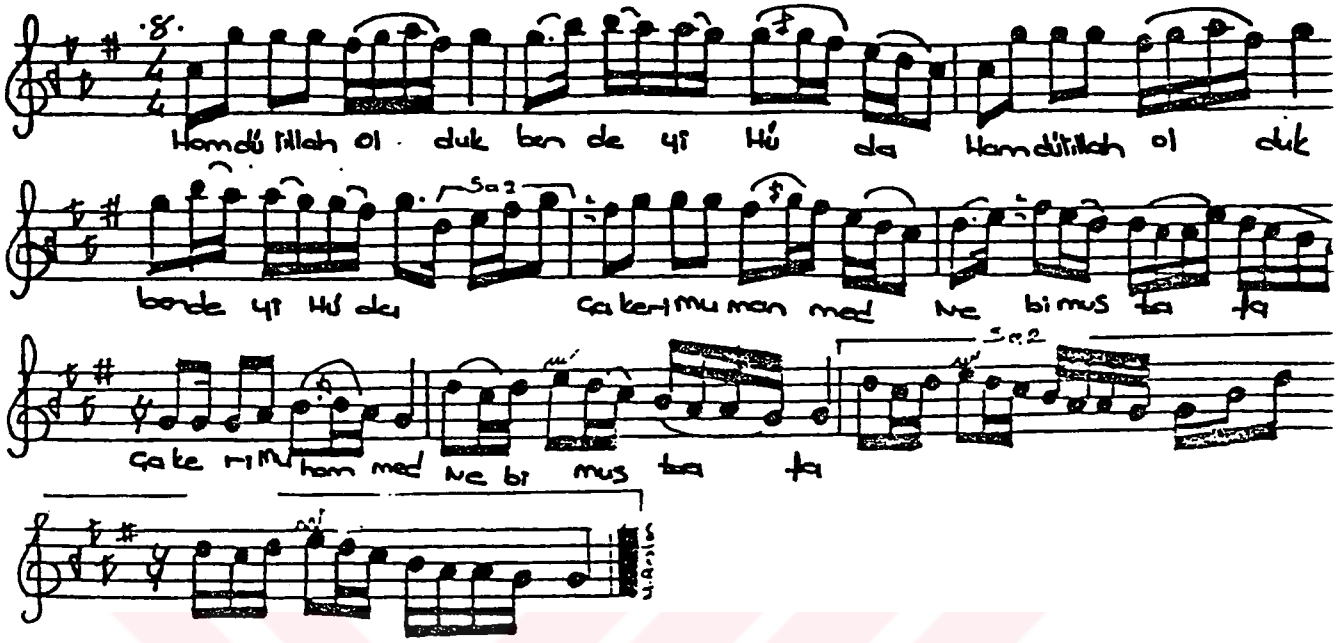

Hamdülillâh olduk bende-i Hüda.
Çaker-i Muhammed Nebi Mustafa.

Cenab-ı Allahın Seyfullah nesli.
Mürşidim Muhammed, rehberim Ali.

Allyyül Mürteza, hem Ali Aba,
On İki İmama olmuşam tabâ.

Mezhebim Caferi, güruh-i Naci.
Mürşidim Muhammed, rehberim Ali.

Gafletten uyandım göz kıldı küşa.
Üstümde sayebân Kutbül Evliya.

Pirim Hacı Bektaş Hünkâr-ı Veli,
Mürşidim Muhammed, rehberim Ali.

(Zeki) Hak Hüdanın fukarasıyım.
Pir Balım Sultanın budalasıyım.

Mürşidin demiyle olmuşum diri.
Mürşidim Muhammed, rehberim Ali...

---

[212] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.134

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Çargah-Gerdaniye perdesi sıçramasını kullanıp burada melodik cümleler yapmıştır.

2. ölçüde: Gerdaniye perdesindeki inici Hicaz 3'lüsü kullanılmıştır. Bunun yanı sıra inici olarak Çargah perdesinde Nikriz 5'lisi kullanılmıştır.

3. ölçüde: Tekrar Çargah-Gerdaniye perdesi sıçramasından sonra melodik cümleler kullanıp Gerdaniye perdesinde kalmıştır.

4. ölçüde: Gerdaniye perdesindeki inici Hicaz 3'lüsünü kullanıp Neva perdesinde çıkıcı Hicaz 4'lüsünü göstermiştir.

5. ölçüde: Acem perdesini kullanıp Çargah perdesinde inici olarak Buselik 5'lisini göstermiştir.

6. ölçüde: Neva perdesinde Buselik 3'lüsünü kullanıp Rast perdesindeki Hicaz Çeşnisini göstermek amacıyla inici melodik cümleler kullanmıştır.

7. ölçüde: Bu çeşniyi sabitlemiş ve Rast perdesinde Hicaz 5'lisi (inici şekilde) göstermiştir.

8. ölçüde: Rast perdesinde inici Hicaz 5'lisini görmekteyiz.

9. ve 10. ölçülerde: İnici olarak kullanımış Rast perdesinde Hicaz 5'lisi gösterilmiştir.

11. ölçüde: İnici olarak aynı çeşni ile karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Hamdülillah olduk

11'li Hece Vezni

Hamdülillah olduk bende-i Hüda.	6+5	a
Çaker-i Muhammed Nebi Mustafa.	6+5	a
Cenab-ı Allahın Seyfullah nesli.	6+5	b
Mürşidim Muhammed, rehberim Ali.	6+5	b
Aliyyül Mürteza, hem Ali A'ba,	6+5	c
On iki İmama olmuşam taba.	6+5	c

HARABAT

Suz-i Dil Makamı

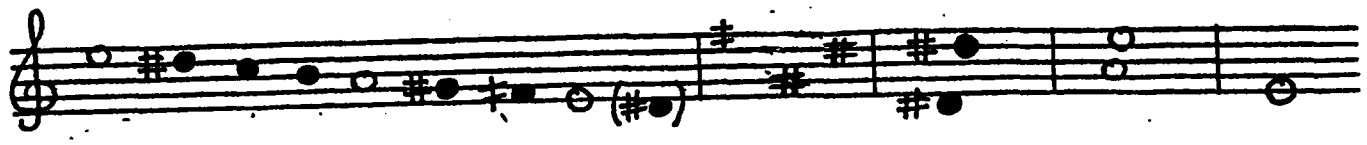

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Hüseyni Aşiram Perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Hüseyni aşiran perdesi üzerindeki " Suzi dil Makamı" dizisidir. (Hüseyni Aşiran perdesinde Hicaz 5'lisine + 5. Derecede Buselik Perdesinde bir Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: Ana dizi + Hüseyni perdesindeki simetrik Hicaz 5'lisi ile uzatılır.

Makamı: Suz-i Dil
Usul: Yürük Semai

Güfte: Kazım Baba
Beste: Bilinmiyor

HARABAT[213]

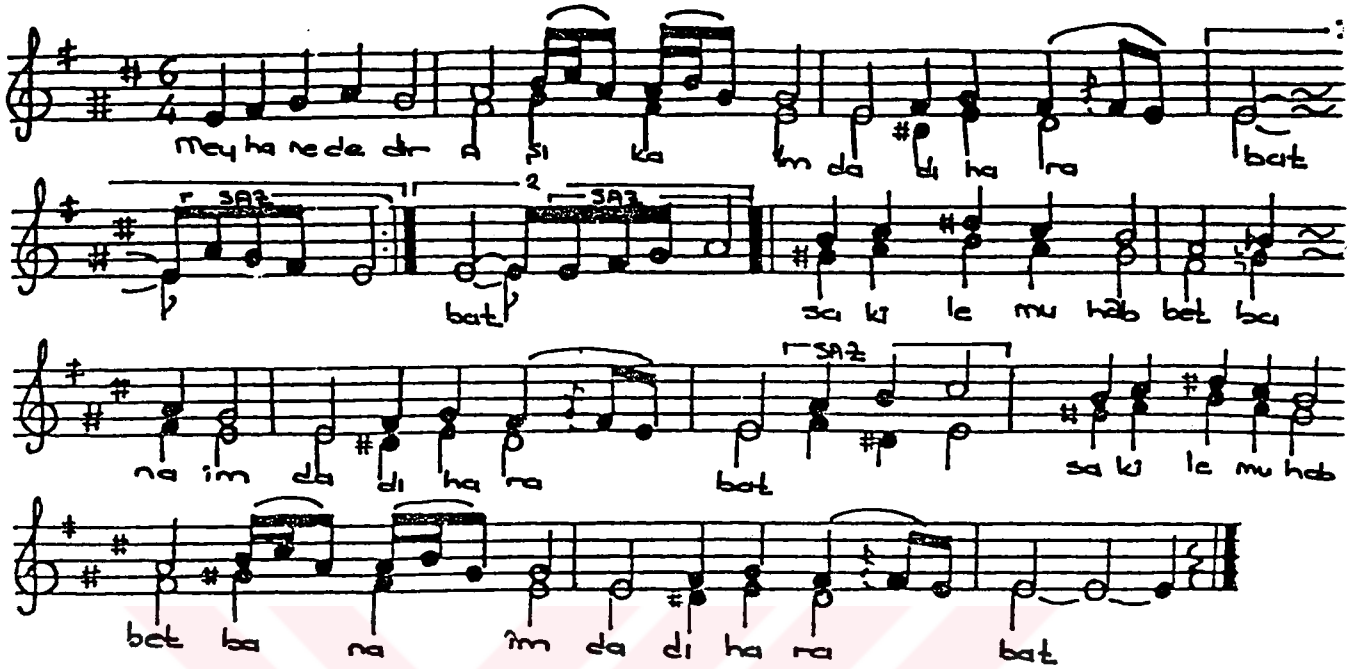

---

[213] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.109

GÜFTENİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Hüseyni Aşiran perdesindeki Hicaz 5'lisini kullanarak üçüncü derece olan Nim zirgüle perdesinde asma karar yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Hüseyni Aşiran perdesindeki Hicaz 4'lüsünü alarak bu perdede yarım karar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Buselik perdesindeki Hicaz 3'lüsünü kullanmış ve Güçlü Buselik perdesinde yarım karar yapmıştır.

7. ölçüde: Rast perdesinde Buselik çeşnisi göstermiştir.

8. Ve 9. ölçülerde: Hüseyni Aşiran perdesindeki Hicaz 4'lüsünü de kullanarak Hüseyni Aşiran perdesinde tam karar yaptıktan sonra, Asma karar alarak, Buselikö perdesindeki Hicaz 4'lüsünün ikinici sesi olan Çargah perdesinde de yarım karar yapmıştır.

10. ölçüde: Hicaz 3'lüsünü kullanmış Buselik Perdesinde, güçlüde yarım kalış göstermiştir.

11. Ve 12. ölçülerde: Hüseyni Aşiran perdesindeki Hicaz 5'lisinin üçüncü derecesi olan Nim Zirgüle perdesinde yarım karar yapmıştır. Aynı 5'linin üçüncü derecesini tekrar alarak Hüseyni Aşiran perdesinde tam karar yapmıştır.

NOT: Bu nefeste besteci seslerin ikilisini (majör, minör tonlarında) kullanarak Nefes'e ayrı bir özellik katmıştır. Yalnız 9. Ölçüde eksilmiş altılı aralığını ikili aralıktan sonra eklemiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü Hece Vezni

Meyhanededir âşıka imdad-ı harabat	8+6	a	
Sakile muhabbet bana imdad-ı harabat.	8+6	a	harabat (redif)
Ruhsar-ı cemâlinde yazılmış yedi ayet	8+6	b	
Mecburunun ezvakıdır evrad-ı harabat	8+6	a	
Eşvak-ı tareb şem'ası envar-ı ciladır	8+6		
Gök kandil olur eyleyen ikad-ı harabat	8+6	a	
Hor görme sakı mest-i tecella-yı celâlli	8+6	d	

SABAHIN SEHERDE

Şeddi Araban Makamı

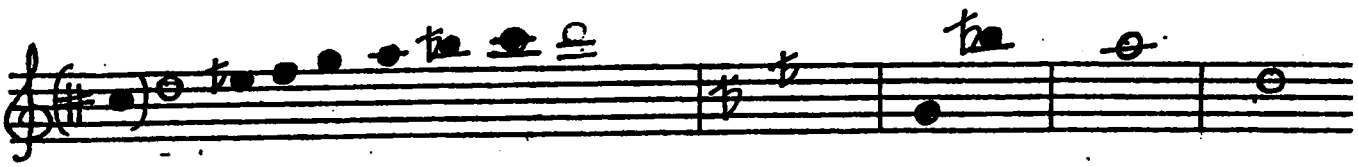

NEFESİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Yegah Perdesidir.

b) Seyri: inicidir.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizini: Yegah perdesi üzerindeki " Şeddi Araban Makamı" dizisidir. (Yegah perdesinde Hicaz 5'lisi + Dügah Perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi:

1) Ana diziye + Neva perdesinde simetrik zirgüle'li Hicaz dizisi

2) Ana diziye + Neva perdesinde Humayun dizisi (Neva perdesinde Hicaz 4'lüsü Gerdaniye perdesinde Buselik 5'lisi)

Makamı: Şeddi Araban
Usul: Sofyan

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

SABAHIN SEHERDE[214]

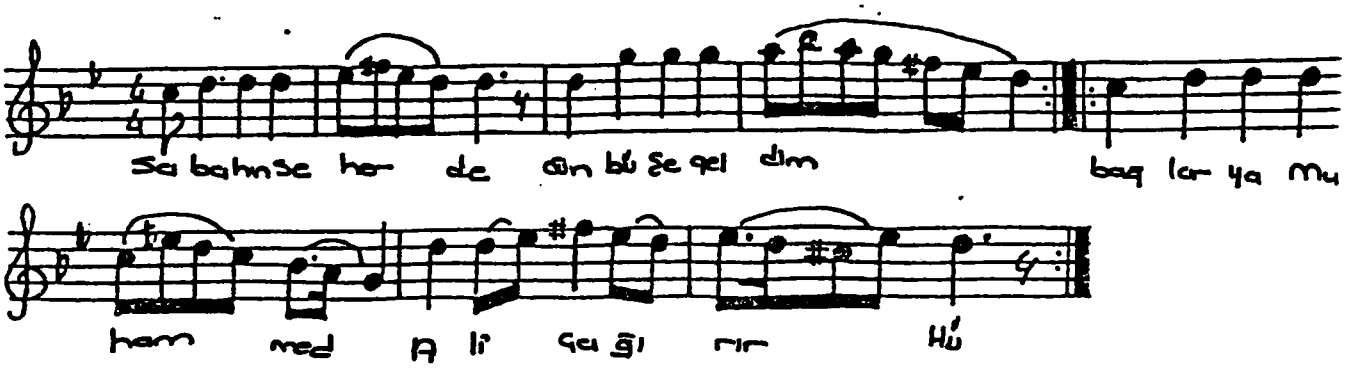

1

Sabahın seherde cünbüşe geldim
Dağlar yâ Muhammet Ali çağırır
Erenler meclisi bağu gülistan
Güller yâ Muhammet Ali çağırır

2

Gördüm felek semalarda dönüyor
Talip olan mürşidinden kanıyor
Yüreğime bir ot düştü yanıyor
Yanar yâ Muhammet Ali çağırır

3

Pir Sultan Abdal'sın vardürür aşkın
Âşık olanlar da yakar ışığın
Hasan ile Hüseynin beşiğin
Sallar yâ Muhammet Ali çağırır

---

[214] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.45

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz 4'lüsünü kullanmış ve Muhayyer Perdesinde Kürdi çeşnisiyle birlikte, Neva perdesinde Hicazlı yarım karar yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Rast perdesinde Buselik'li, Neva perdesinde Hicaz'lı (Yeen nim Hivaz) tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Sabahın seherde cünbüşe geldim.(Hü)	6+5	a	
Dağlar ya Muhamed Ali çağırır.(Hü)	6+5	b	-ler ya Muhammed Ali (redif)
Erenler meclisi bağ-ı gülistan (Hü)	6+5	c	
Güller ya Muhamed Ali çağırır. (Hü)	6+5	b	
Vird verilmiş gökte uçan kuşlara	6+5	d	
Baksanıza didemdeki yaşlara	6+5	d	-lara (redif)
Sular yüzün vurur dağlar taşlara	6+5	d	-uş-, -aş-. (tam kafiye)
Çağlar ya Muhammed Ali çağırır	6+5	b	

AMENNA SÖYLEDİK

Segah Makamı

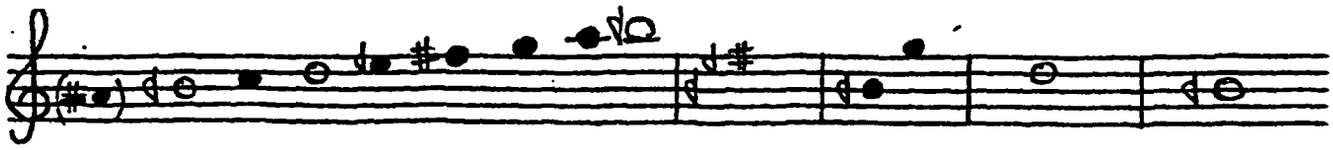

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle si perdesi üzerindeki "Mulhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

a) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün eklenmesidir.)

f) Genişlemesi: Tiz taraftan zaten yapısı gereği genişlemiştir. Pest taraftan ise Segah perdesinde durmayıp Dügah Perdesine Uşşak'lı ve Rast perdesinde Rast çeşnisiyle düşülebilir. Hatta Rast ile olan bu yakınlığı sebebiyle, Rast makamında olduğu gibi Yegah perdesinde Rast çeşnisiyle asma karar yapan Segah eserler vardır.[215]

---

[215] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.278

Makamı: Segah
Usul: Sofyan

Güfte: Mirati
Beste: Bilinmiyor

AMENNA SÖYLEDİK[216]

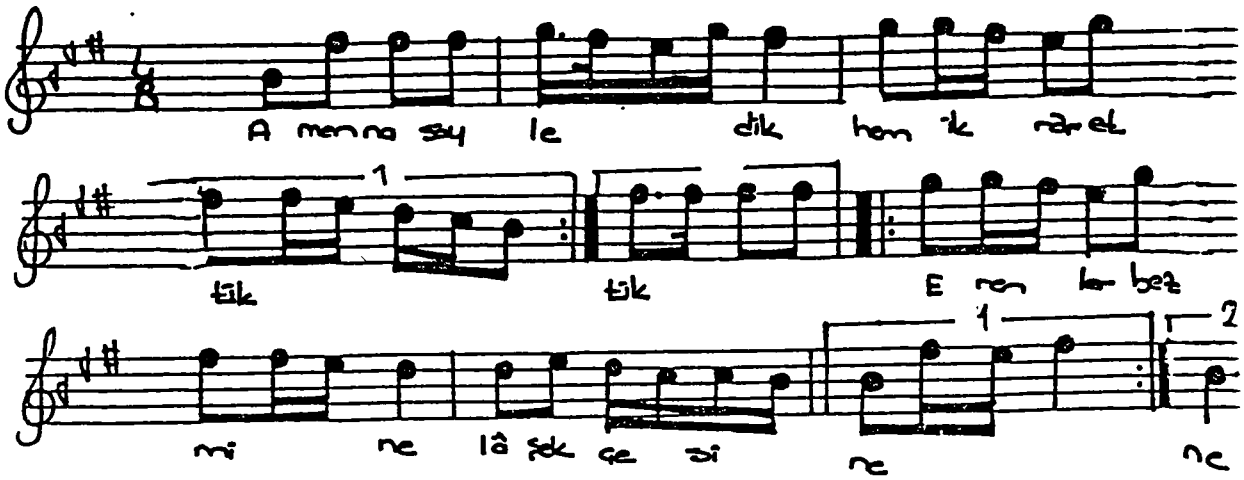

Amenna söyledik hem ikrar ettik
Erenler bezmine lâşekçesine
Bağ-ı marifette yetişip bittik
Buy aldık her gülden çiçekçesine.

Söylesem kelâmım gelmez takrire
Nutku derunumuz sığmaz tefsire
İkrar verdik, iman ettik bir pire
Er evlâdı eriz gerçekçesine.

Gel gönül arif ol haddini bil sen
Semi'dır, basir'dir etme şek güman
"Elhakku ezharu mineşşems" olan
Sofi inat eder eşekçesine.

(Mirati) sözlerin gizli muamma
Ülül'ebsar olanlara hüveyda
Elsiziz, belsiziz, dilsiziz amma
Gezeriz alemde erkekçesine...

---

[216] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.62

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Eviç perdesindeki Segah 4'lüsünün yedeni olan (mi) Acem perdesini kullanarak yerinde tam segah 5'lisini göstermiştir.

5. ölçüde: Yerinde Segah 5'lisinin beşinci derecesi olan Eviç perdesini açmıştır.

6. Ve 7. ölçülerde: Güçlü Neva perdesi üzerinde çeşnisiz yarım kalış yapılmıştır.

8. Ve 9. ölçülerde: Yerindeki Segah 4'lüsünü kullanarak Eviç perdesine Segahi yarım karar yapmıştır.

10 ölçüde: Segahi yedensiz tam kalış yapılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Amenna söyledik hem ikrar ettik	6+5	a	-tik. (redif)
Erenler bezmine lâşekçesine	6+5	a	-t (yarım kafiye)
Bağ-ı marifette yetişip bittik	6+5	a	-çesine (redif)
Buy aldık her gülden çiçekçesine.	6+5	b	-ek. (tam kafiye)
Söylesem kelâmım gelmez takrire	6+5	c	
Nutku derunumuz sığmaz tefsire	6+5	c	-e. (redif)
İkrar verdik, iman ettik bir pire	6+5	c	-ir- (tam kafiye)
Er evlâdı eriz gerçekçesine.	6+5	b	

AŞK OLSUN MEYDAN GÖRENE

Segah Makamı

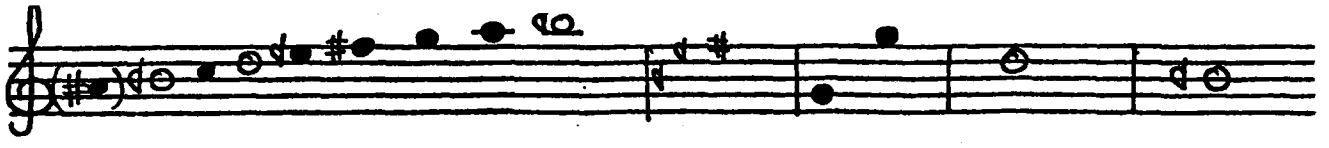

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle si perdesi üzerindeki "Mulhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün eklenmesidir.)

g) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Muhittin Abdal
Beste: Bilinmiyor

AŞK OLSUN MEYDAN GÖRENE[217]

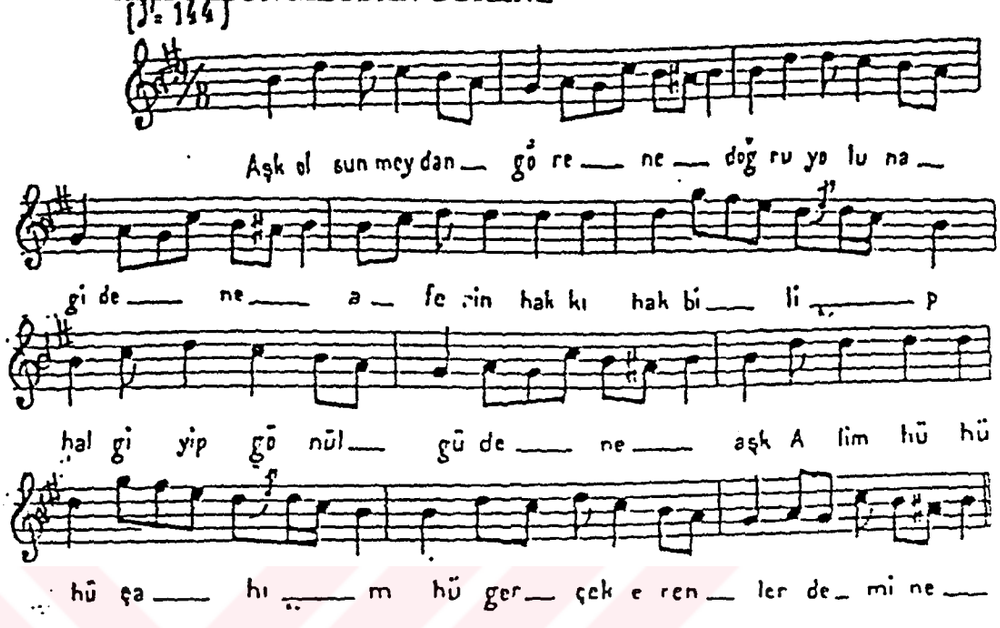

Aşk olsun meydan görene — Dağru yoluna gidene
Aferin hakkı hak bilip — Hal giyip gönül güdene

Aşk Alim hü hü hü Şahım
Hü gerçek erenler demine

Kâfü nundan kün fekân — Emrine ramoldu cihan
Teslim rahat oldu heman — Hem yidip hem yedene

Doğru yürü doğru bak — Doğru gidene zeval yok
Rahmider yarlıgar hak — Hak için kulluk edene

Gönlünü yüksekten endir — Ar etme alçağa kondur
Aç doyur susuz kandır — İbâda borcun ödene

Besleme gazap atını — Çekersin zulumâtını
Tepele nefsin itini — Zarar gelmesin bedene

Muhittin Abdal aşkolsun — Sırrımız eller duymasın
Yemişin nadan yemesin — Şayet yeyuben dadana

---

[217] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.179

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ve 2. ölçülerde:Rast perdesinde Rast'lı, Segah perdesinde Segah'lı tam kalış göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Segah perdesinde Segah'lı ve Rast perdesinde Rast'lı tam kalış göstermiştir.

9. 10. 11. Ve 12. ölçülerde: 6. 7. 8. ölçülerle aynı müzikal özellikleri taşır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Aşk olsun meydan görene

Aferin hakkı hak bilip -ene. (redif)

Doğru yoluna gidene

Hal giyip gönül güdene

BİR DALDIM ERENLER MEYDANINA

Segah Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün eklenmesidir.)

g) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Sofyan

Güfte: Derviş M. Ali Hilmi
Beste: Bilinmiyor

BİR GÜN DALDIM ERENLER MEYDANINA[218]

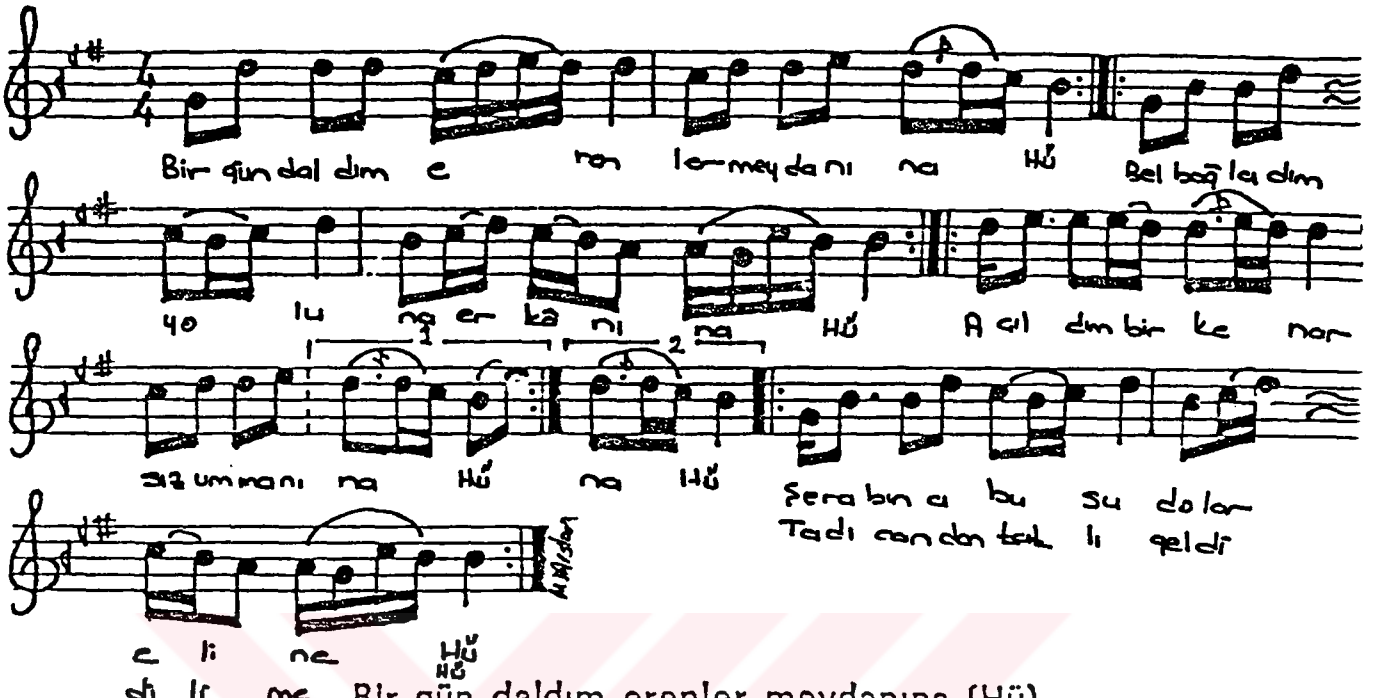

Bir gün daldım erenler meydanına (Hü)
Bel bağladım yoluna erkânına (Hü)
Açıldım bir kenarsız ummanına (Hü)

Şerabı kevseri verdi elime (Hü)
Tadı candan tatlı geldi dilime (Hü)

Dost el'nden gönül şehri tutuştu
Can bağından canan geldi buluştu
Elim kudret eli ile tutuştu.

Nakarat.

Dervişlikten gayri ünvan istemem
Muhabbetden başka devran istemem
Aşkın başka şem'a lem'an istemem

Nakarat.

Hamdülillah Pirim kabul eyledi
Müjdesini kulağıma söyledi
(Derviş Mehmet Ali) bizdensin dedi.

Nakarat.

---

[218] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.69

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Segah makamının güçlü perdesiyle esere başlayıp, inici segah 3'lüsüyle Segah perdesine gelinmiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Segah ve Neva perdesini belirterek Uşşak 4'lüsünü inici olarak kullanıp tekrar karar perdesi olan Segah perdesine gelinmiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: 1. Dolapta; Hüseyni perdesinden itibaren güçlü perdesine gelerek çıkıcı segah 3'lüsünü kullanıp tekrar bir dönüş yapmıştır. 2. Dolapta ise Segah perdesine düşülmüştür.

7. Ve 8. ölçülerde: Segah ve Neva perdesini belirterek inici Uşşak 4'lüsünü kullanıp Segah perdesinde karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Bir gün daldım erenler meydanına (Hü)	4+4+3	a	
Bel bağladım yoluna erkânına (Hü)	4+4+3	a	-ına (redif)
Açıldım bir kenarsız ummanına (Hü)	4+4+3	a	-an. (tam kafiye)
Şerabı kevseri verdi elime (Hü)	6+5	b	-ime. (redif)
Tadı candan tatlı geldi dilime (Hü)	6+5	b	
Dost elinden gönül şehri tutuştu	6+5	c	
Can bağından canan geldi buluştu	6+5	c	-uştu. (redif)
Elim kudret eli ile tutuştu.	6+5	c	

Nakarat.

BİR GÜZELİN BENDESİYEM

Segah Makamı

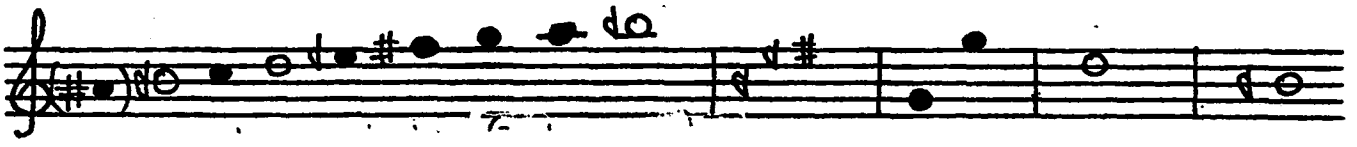

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

h) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün eklenmesidir.)

f) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Yürük Semai

Güfte: M. A. Hilmi Dede Baba
Beste: Bilinmiyor

BİR GÜZELİN BENDESİYEM[219]

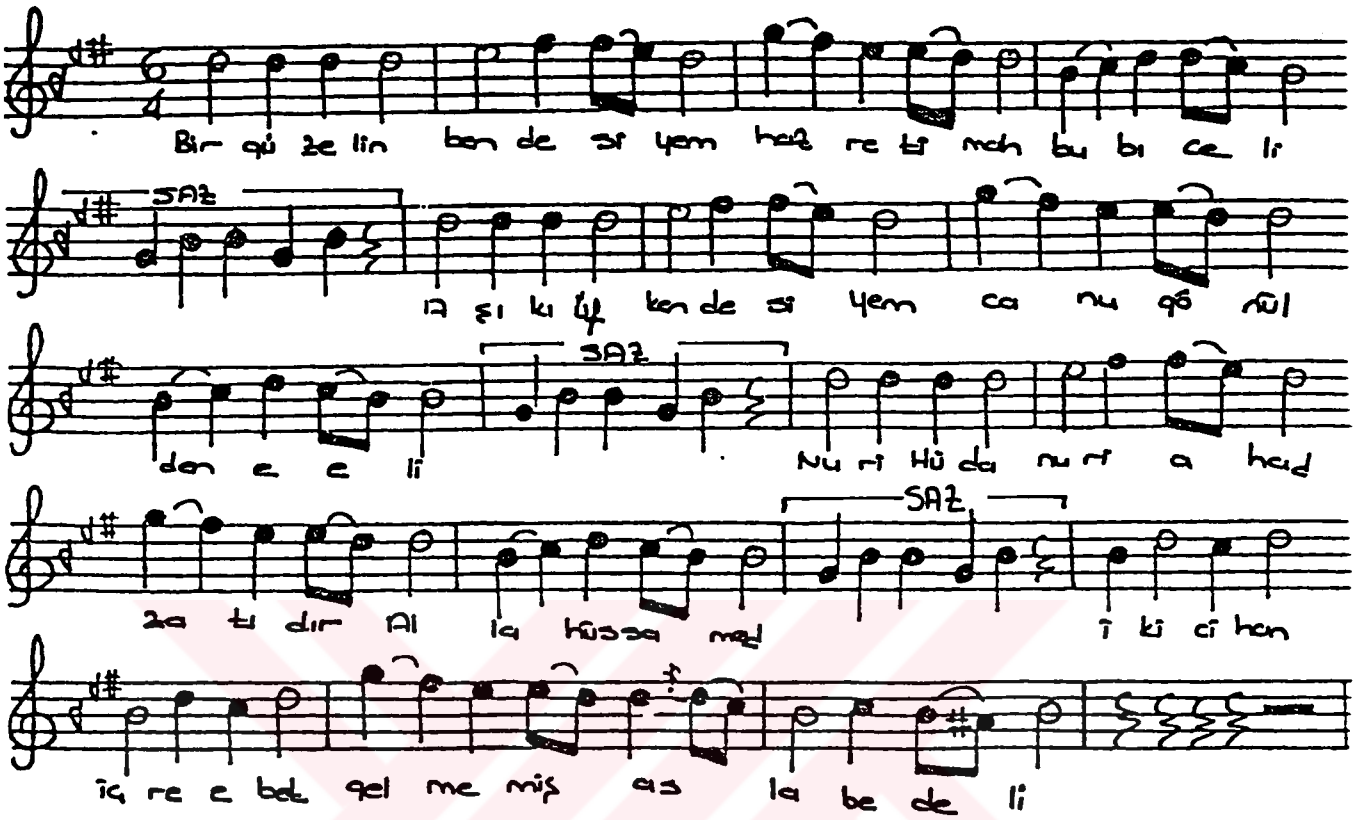

Bir güzelin bendesiyem hazreti mahbubi celi
Aşıkı üfkendesiyem canu·gönülden ezeli
Nuri Hüda nuri Ahad zatıdır Allahüssamed
İki cihan içre ebed gelmemiş asla bedeli
Namı Muhammed Arabi mefhârı mevcut Nebi
Hılkatı eşya sebebi feyzi füyuzatı celi
Cennet ile Huri Melek yaratılup çerhi felek
Aşkı ile devriderek on iki burcu hameli
Cismüke cismi ezeli, demmüke demmü ezeli
Lahmüke lahmi ezeli, nuri Muhammetle Ali
Hazreti zehrayı sadef, dürdanei Şahı Necef
Ol iki genci lev'araf, gevheri Hak lemyezeli
Biri Hasan Biri Hüseyn, ceddi Resulüssekaleyn

---

[219] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.74-75

Yani Emirül müminin oldu bu aşkın temeli
Şahım Ali Zeynel Aba Bâkırı hem bedri çüda
Cafer İmam rahınüma, kaşifi esrarı Celi
Canda cananım Kâzımi, Ali Rızayı Haşimi
Mevcut ilminin alimi fazlı hudanın ekmeli
Hubbi Muhammetle Taki, aşkı Ali ile Naki
Ayeti hüsnün sebakı, okuyup ezberlemeli
Askeriyem askeriyem, emrine fermanberiyem
Hem Alevi Hayderiyem, rahı muhabbette beli
Hatmi İmamanı cihan Mehdü sahibbüz zeman
Hadii her ins'ile can, fazlının olmaz haleli
Çehardei masumin, revnakı hem nakşı nigin
Bağı behişt ile berin, gonçei tomarı güli
Ceddi Nebi, nesli Ali, vakıfı sırrı ezeli
Gösteren ol kudret eli, Pir Hacı Bektaşi Veli
Hıntayı ahcar kılup, ahceri güftar kılup
Mucizin izhar kılup, yürüten oldur cebeli
Cümle şecer olsa kalem, insü melek etse rakam
Eyleseler vasfını hem şerhidemezler dügeli
(Hilmi) i kemter kemine, Şah Kulu Sultan demine
Dahil edüptür cemine iki cihanın güzeli...

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ölçüde: Güçlü Neva perdesi ile esere başlanmıştır.

2. Ölçüde: İnici Buselik 3'lüsünü göstermiştir.

3. Ölçüde: Buselik 4'lüsünü göstererek

4. Ve 5.ölçülerde: Karar perdesi olan Segah perdesine gelinmiştir.

6. 7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Tekrar ilk ölçülerin aynısı olan müzikal gezintiler göstermiştir.

11. Ve 12. ölçülerde: Güçlü Neva perdesini kullanıp inici Buselik 4'lüsü ile Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

13. Ve 14. ölçülerde: Tekrar karar (Segah) perdesine gelinmiştir.

15. 16. 17. Ve 18. ölçülerde: Segah-Neva perdesi; Çargan Neva perdesi atlamasını kullanarak Güçlü Neva perdesinde Buselik 4'lüsü gösterilerek Segah perdesinde yedenli bir şekilde karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

16' lı Hece Vezni

Bir güzelin bendesiyem hazreti mahbubi celi

Aşıkı üfkendesiyem canu gönü'den ezeli

Nuri Hüda nuri Ahad zatıdır Allahüssamed

Iki cihan içre ebed gelmemiş asla bedeli

BİZ ELEST BEZMİNDE

Segah Makamı

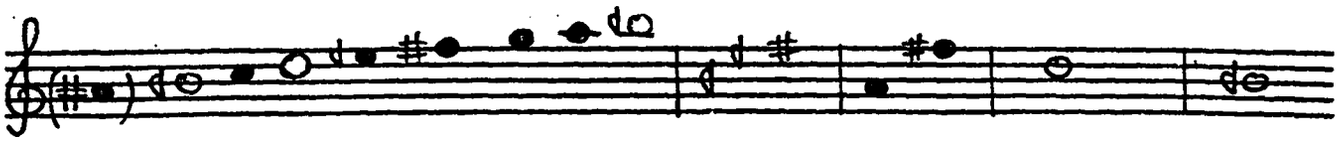

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Sofyan

Güfte: İbrahim
Beste: Bilinmiyor

BİZ ELEST BEZMİNDE[220]

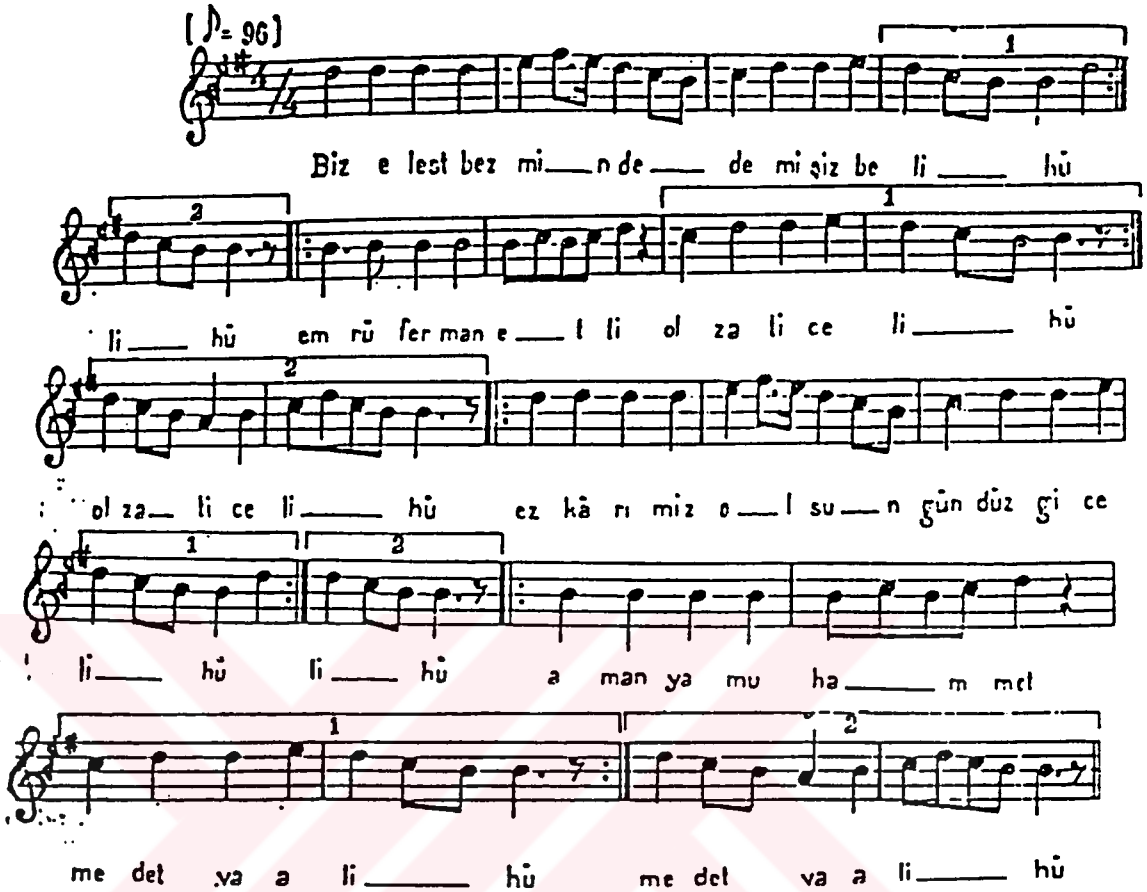

1

Biz Elest bezminde demişiz beli
Emrü ferman etti ol zati celi
Efkârımız olsun gündüz geceli
Aman ya Muhammet aman ya Ali

2

On iki imamın kulu kurbanı
Fedadır yoluna baş ile canı
İllel meveddet hakkın fermanı
Aman ya Muhammet aman ya Ali

3

Ne olur çok ise cürm ile günah
Lataknatu emrin okuruz her gâh
Mahrum kalmam haşa sizsiniz penah
Aman ya Muhammet aman ya Ali

4

Arif olan canlar nefsini bilir
Varlığın terkeyler hep hakkı bulur
Nuri Muhammedden didar görünür
Aman ya Muhammet aman ya Ali

5

Bilirsin ya rabbi sirru iyanım
Beyana erişmez cürmü isyanım
Gece gündüz budur virdi zebanım
Aman ya Muhammet aman ya Ali

6

İbrahim Mevlaya olanlar hayran
Hakikat şehrinde bulur arayan
Muhammet yüzünden görünür canan
Aman ya Muhammet aman ya Ali

---

[220] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.179

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. 4. Ve 5. ölçülerde: Güçlü Neva perdesini açarak Segah perdesinde Segah 5'lisini kullanmıştır.

6.7.8.9.10. ve11. ölçülerde: Segah perdesinde Segah 4'lüsü kullanılarak tam kalış göstermiştir.

12.13.14.15.ve16. ölçülerde: İlk beş ölçülerle aynıdır.

17.187.19.20.21. ve22. ölçülerde: İlk altı ölçülerle aynıdır. Bu ölçüler nefesin nakarat kısmını oluşturur.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11.'li Hece Vezni

Biz elest bezminde demişiz beli	6+5	a	
Emrü ferman etti ol zatı celi	6+5	a	-eli. (redif)
Efkarımız olsun gündüz geceli	6+5	a	
Aman ya Muhammed aman ya Ali	6+5	a	
Ne olur çok ise cürm ile günah	6+5	b	
Lataknatu emrin okuruz her gah	6+5	b	
Mahrum kalmam haşa sizsiniz penah	6+5	b	
Aman ya Muhammed aman ya Ali	6+5	a	

CEMALİN CENNETİNİ

Segah Makamı

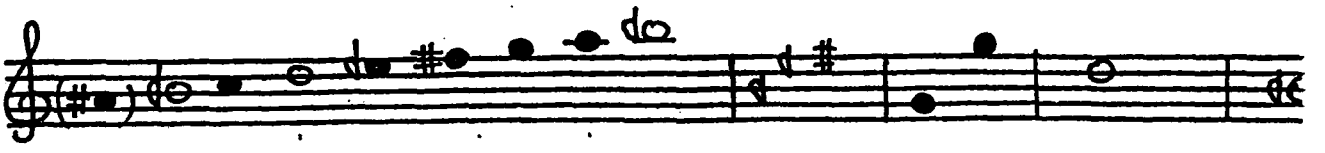

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Sofyan

Güfte: Tugut Koca
Beste: Zeki Onaran

CEMALİN CENNETİNİ[221]

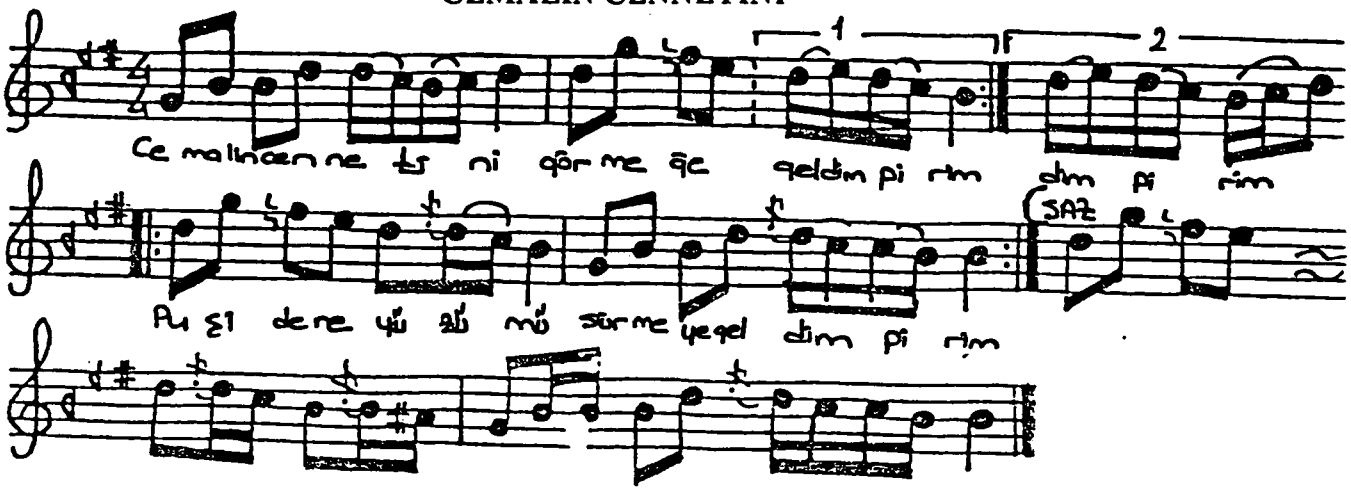

Cemâlin cennetini,
Görmeğe geldim Pirim
Pûşidene yüzümü.
Sürmeğe geldim Pirim.

Çıktım gönül Turuna,
Niyaz ettim nuruna.
Elif olup darına:
Durmaya geldim pirim.

Sensin dinin minberi.
Aman Horasan Eri.
Dost bağında gülleri,.
Dermeye geldim Pirim.

Feyzinle doldum taştım
Dağlar, ovalar aştım.
Adım adım yaklaştım,
Ermeğe geldim Pirim.

Yazıldım yazma gibi.
Dizildim lokma gibi.
Varımı sofra gibi,
Sermeye geldim Pirim.

Durdu zamanla mekân:
Dem bu demdir, an bu an
Soi yedinc: kapıdan,
Girmeye geldim Pirim.

(Turgut Baba) dar bana.
Kül oldum yana yana.
Bir canım var ki sana,
Vermeye geldim Pirim...

---

[221] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.112-113

NEFESİN İNCELENMESİ

1.ölçüde: Rast 5'lisini göstermiştir.

2.ölçüde: Neva perdesinde Buselik 4'lüsünü kullanıp Segah perdesinde eksik Segah 5'lisini göstermiştir.

3.ölçüde: (2. Dolap) Neva perdesinden itibaren inici-çıkıcı Segah 3'lüsü gösterilip Neva perdesinde kalınmıştır.

4. ölçüde: Neva perdesinde Buselik 4'lüsünü kullanıp aynı şekilde Segah perdesinde eksik segah 5lisini göstermiştir.

5. ölçüde: Rast perdesinde Rast 5'lisini kullanıp Neva perdesinden itibaren inici olarak Segah 3'lüsünü göstermiştir.

6. ölçüde: inici olarak Neva perdesinde Buselik 4'lüsünü ve inici eksik Segah 5'lisini yedenli bir şekilde göstermiştir.

7. ölçüde: Rast 5'lisini kullanıp inici Segah 3'lüsü ile karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li Hece Vezni

Cemalin cennetini	a	
Görmeğe geldim Pirim	b	-meğe geldim pirim. (redif)
Puşidene yüzümü	c	-r- (yarım kafiye)
Sürmeğe geldim Pirim	b	
Çıktım gönül turuna	d	
Niyaz ettim nuruna	d	-ına., -una. (redif)
Elif olup darına	d	-r- (yarım kafiye)
Durmağa geldim Pirim	b	

HİMMET EYLE BİZE SAKİİ DEVRAN

Segah Makamı

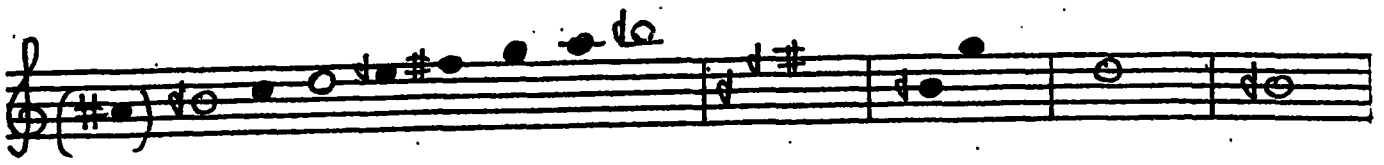

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle si perdesi üzerindeki "Mulhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

i) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün eklenmesidir.)

f) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Sofyan

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

HİMMET EYLE BİZE SAKİİ DEVRAN[222]

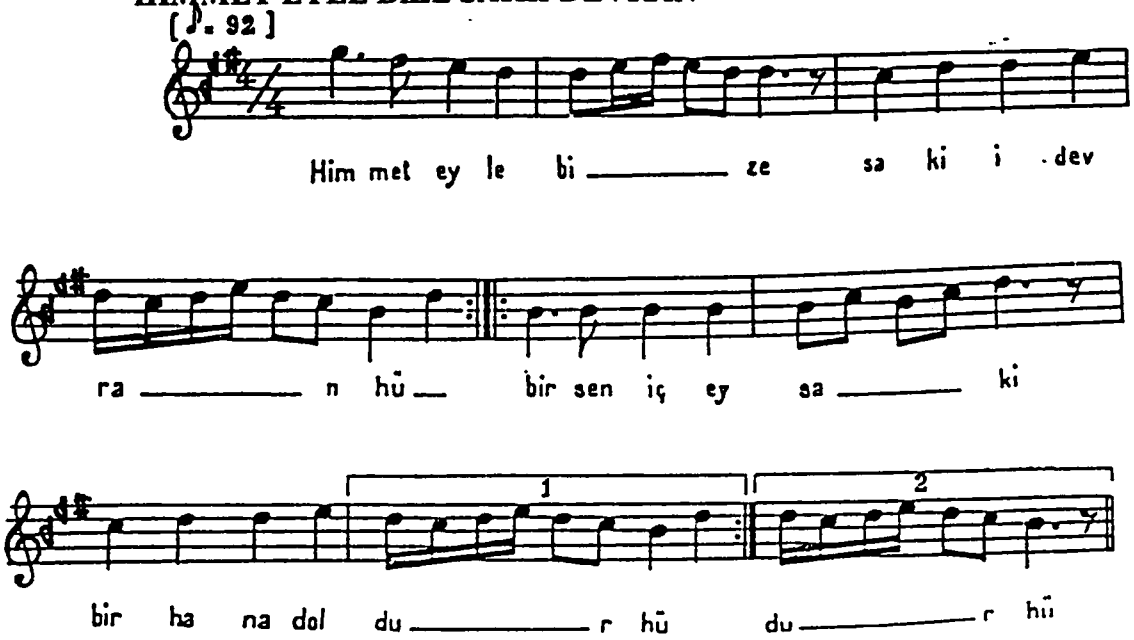

1
Himmet eyle bize sakii devran
Bir sen iç ey saki bir bana doldur
Böyledir usûlü meclisin her an
Bir sen iç ey saki bir bana doldur

2
Cem olduk bir yerde cümle muhibban
Ref' oldu hicaplar kalmadı güman
Gönlümüz şad olsun sürelim devran
Bir sen iç ey saki bir bana doldur

3
Aşk ola bu meydan içre geldinse
Canın feda edip serden geçtinse
Ayini Cem içre saki oldunsa
Bir sen iç ey saki bir bana doldur

4
Mezhebim sorarsan derler Caferî
Pirimiz Hünkârdır hem de Rum eri
Kevser şarabından doldur ey peri
Bir sen iç ey saki bir bana doldur

5
Geçti kamu korku gelmez hiç uyku
Muşhafı kübradır Âdemi oku
Demden geri kalmaz harabattır bu
Bir sen iç ey saki bir bana duldur

---

[222] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.192

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Rast'lı kalış göstermiştir.

5. 6. Ve 7. ölçülerde: Segah perdesinde Segah 4'lüsünü kullanarak Segah perdesinde Segah'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Himmet eyle bize sakii devran	6+5	a		
Bir sen iç ey saki, bir bana doldur.	6+5	b	-bana doldur.	(yarım kafiye)
Böyledir usulü meclisin her an	6+5	a	-an.	(redif)
Bir sen iç ey saki bir bana doldur.	6+5	b		
Cem olduk bir yerde cümle muhibban	6+5	a		
Ref' oldu hicaplar kalmadı güman	6+5	a	-an.	(yarım kafiye)
Gönlümüz şad olsun sürelim devran	6+5	a		
Bir sen iç ey saki bir bana doldur.	6+5	b		

KAF-Ü NUN HİTABI

Segah Makamı

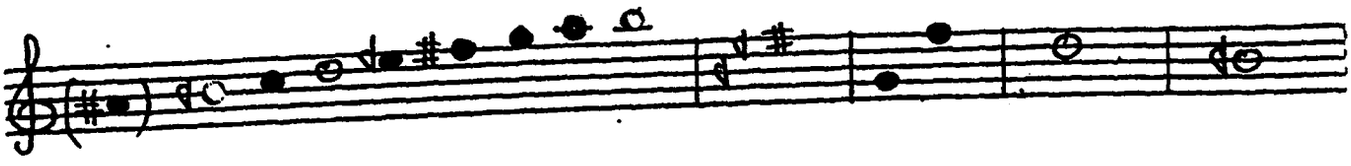

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle si perdesi üzerindeki "Mulhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

j) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün eklenmesidir.)

f) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Sofyan

Güfte: Harabi
Beste: Bilinmiyor

KAF-Ü NUN HİTABI[223]

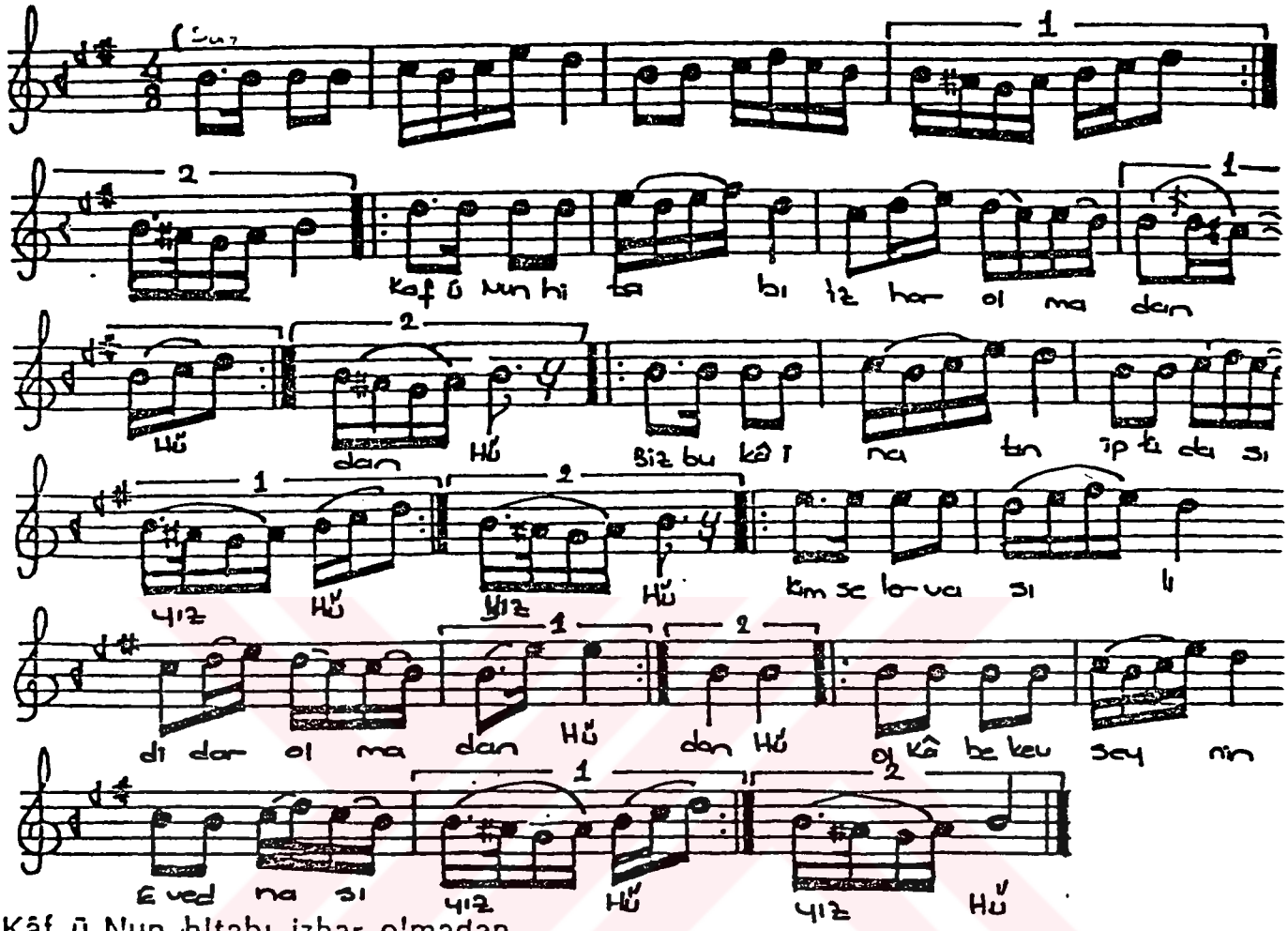

Kâf ü Nun hitabı izhar olmadan
Biz bu kâinatın ibtidasıyız
Kimseler vâsıl-ı didar olmadan
Ol Kâbekavseynin Evednâ'sıyız.

Yok iken Adem'le Havva alemde
Hak ile Hak idik sırr-ı müphemde
Bir gececik mihman kaldık Meryem'de
Hazret-i İsa'nın öz babasıyız.

Bize peder dedi tıfl-ı Mesihâ
Rabbi Erni diye çağırdı Musa
Lenterâni diyen biz idik ona
Biz Tur'u Sinâ'nın tecellisiyiz.

Küntükenz remzinin olduk agâhı
Aynelyakîn gördük cemâlullahı
Ey hace bizdedir sırr-ı ilâhi
Hünkâr Hacı Bektaş fukarasıyız.

Zahidâ şanımız İnnâ fetahnâ
(Harabi) kemteri serseri sanma
Bir kılı kırk yarar kâmiliz amma
Pir Balım Sultanın budalasıyız...

---

[223] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.87

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. 4. Ve 5. ölçülerde: Seğah 4'lüsünü göstermiştir.

6. 7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesi Rast'lı ve Segah perdesinde Segah'lı tam kalış göstermiştir.

11. 12. 13. 14. Ve 15. ölçülerde: 1. 2. 3. 4. Ve 5. ölçülerdeki müzikal özellikleri taşır.

16. 17. 18. 19. Ve 20. ölçülerde:Neva perdesinde Rast'lı, Segah perdesinde Segah'lı tam kalışlar göstermiştir.

21. 22. 23. 24. Ve 25. ölçülerde: 1. 2. 3. 4. Ve 5. ölçülerle aynı müzikal özellikleri taşır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Kâf ü Nun hitabı izhar olmadan	6+5	a	-â (t)
Biz bu kâinatın ibtidasıyız	6+5	b	-olmadan (redif)
Kimseler vâsıl-ı didar olmadan	6+5	a	-ar (tam kafiye)
Ol Kâbekavseynin Evednâ'sıyız.	6+5	b	-sıyız (redif)
Yok iken Adem'le Havva alemde	6+5	c	
Hak ile Hak idik sırr-ı müphemde	6+5	c	-de. (redif)
Bir gececik mihman kaldık Meryem'de	6+5	c	-em. (tam kafiye)
Hazret-i İsa'nın öz babasıyız.	6+5	b	

MUKABELE SALÂTI

Segah Makamı

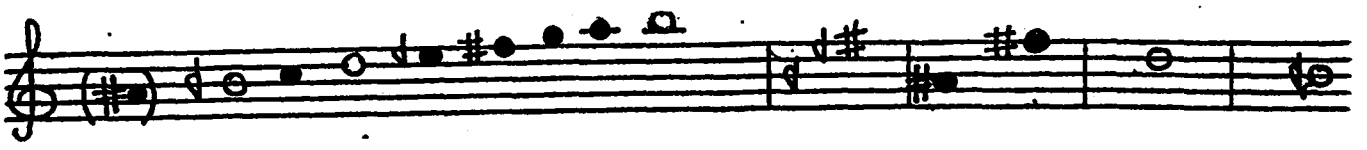

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 3 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle si perdesi üzerindeki "Mulhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün eklenmesidir.)

g) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Semai

Güfte:
Beste: Hatip Zakir-i Hasan

MUKABELE SALATI[224]

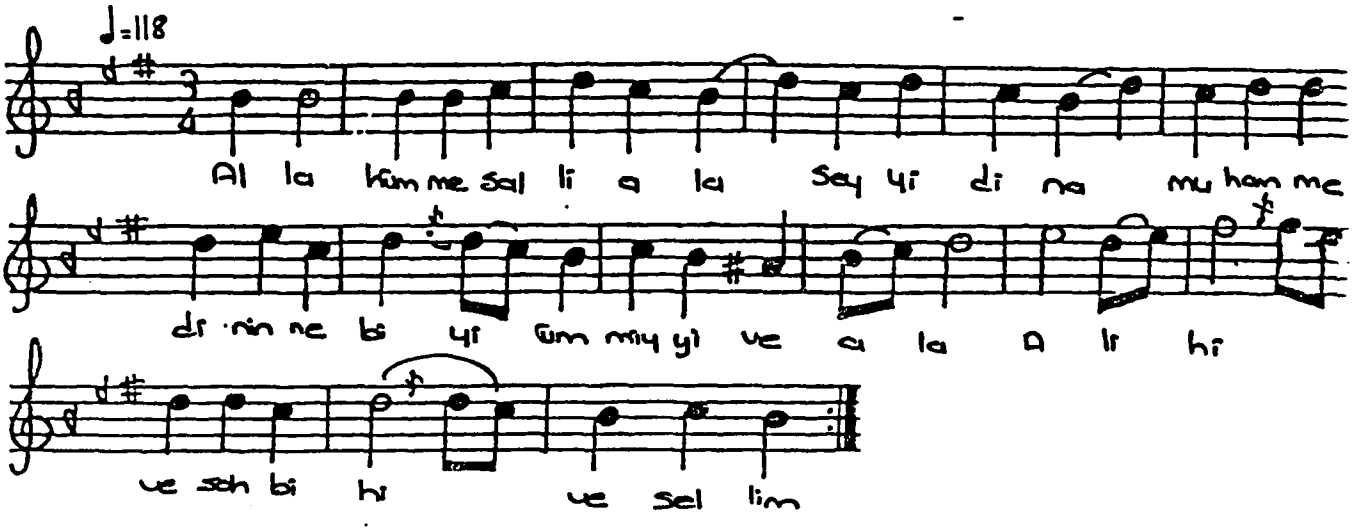

Allahümme salli alâ seyyidina Muhamedi nin neblyyi ümmiyi ve alâ alihi ve sahbihi ve sellim.

[224] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.9

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. 4. 5. Ve 6. ölçülerde: Segah perdesinde Segah 3'lüsünü kullanmıştır.

7. 8. Ve 9.ölçülerde: Yeden La # Kürdi perdesini göstermiştir.

10. 11. Ve 12. ölçülerde: Güçlü Neva perdesindeki Rast 3'lüsünü göstermiştir.

13. 14. Ve 15. ölçülerde: Segah perdesinde Segah 3'lüsünü kullanarak Segah perdesinde Segah'lı karar vermiştir.

SANMAN BİZİ

Segah Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle si perdesi üzerindeki "Mulhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

k) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Segah Makamı" dizisidir. (Yerinde Segah 5'lisine + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün eklenmesidir.)

f) Genişlemesi: (Bkz. Amenna Söyledik)

Makamı: Segah
Usul: Yürük Semai

Güfte: Şeyh Esat Galip
Beste: Bilinmiyor

SANMAN BİZİ[225]

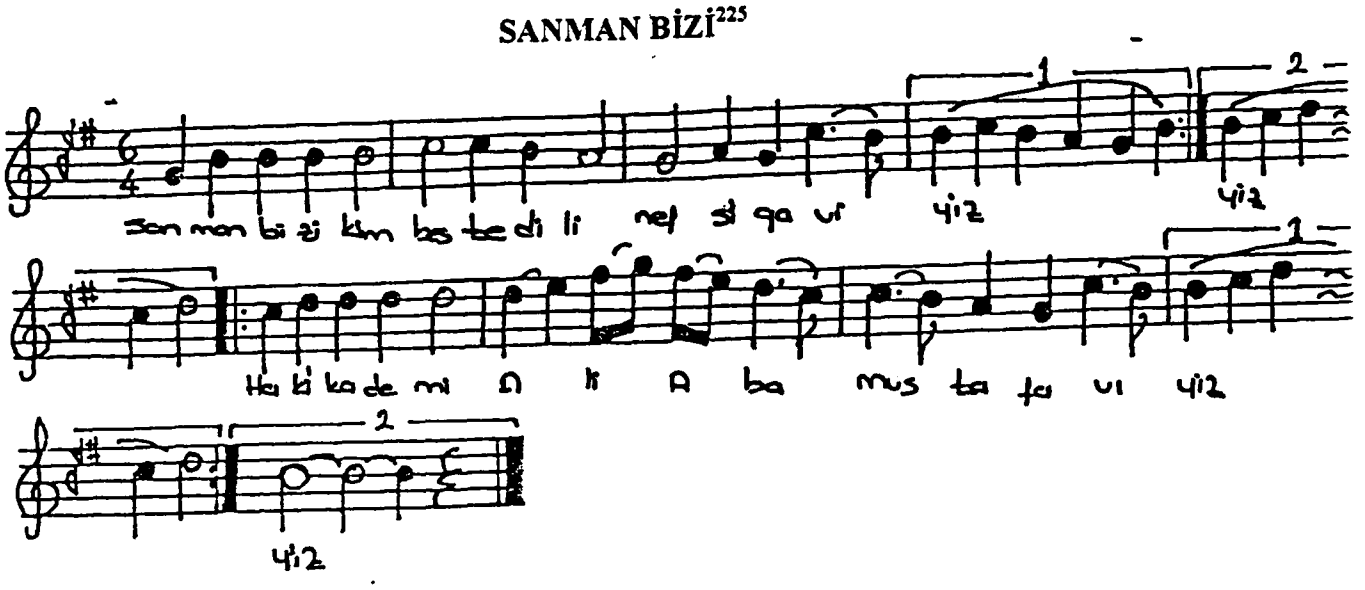

1

Sanman bizi kim beste dili nefsi gaviyiz
Haki kademi Âli Aba Mustafaviyiz
Ne lavfi emiran biliriz ne bedeviyiz
Razı şudei hükmü kaza Murtazaviyiz
«İkrarımıza ser veririz ahte kaviyiz»
«Biz Şahı velâyet kuluyuz hem Aleviyiz»

2

Nakşı hevesi safhai dilden sile geldik
Fark eyleyü ben Âli Resûle dile geldik
Ta ruzi ezelden dile geldik bile geldik
Kurbanı ilâhî olup İsmail'e geldik
«İkrarımıza ser veririz ahte kaviyiz»
«Biz Şahı velâyet kuluyuz hem Aleviyiz»

---

[225] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.56

3

Âlemlere isna aşer ebraç değil mi
Her birisi mihrü mehe sertaç değil mi
Tiri siteme cümlesi amaç değil mi
Davayı muhabbet buna muhtaç değil mi
«İkrarımıza ser veririz ahte kaviyiz»
«Biz Şahı velâyet kuluyuz hem Aleviyiz»

4

Âvanı Yezidin hele hasmanıyız elhak
Lânet keşi imanü dinü canıyız elhak
Bu marekenin Samü Nerimanıyız elhak
Evlâdı Hüseynin kulu kurbanıyız elhak
«İkrarımıza ser veririz ahta kaviyiz»
«Biz Şahi velâyet kuluyuz hem Aleviyiz»

5

Yoktur bizi tektire havariçte liyakat
Ednamız eder Âlemi pür lerze vü dehşet
Amma nidelim böyle imiş hükmi meşiyet
Can başı feda eylese **Esat** ne seadet
«İkrarımıza ser veririz ahte kaviyiz»
«Biz Şahi velâyet kuluyuz hem Aleviyiz»

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Uşşak 4'lüsü kullanılmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Rast 4'lüsünü kullanarak, Segah perdesinde asma karar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Güçlü Neva perdesini açmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Güçlü Neva perdesinde Buselik çeşnisini yaparak Çargah perdesinde Çargahlı asma kalış yapmıştır.

9. Ve 10. ölçülerde: Güçlü Neva perdesini göstermiş ve Segah perdesinde tam Segahlı kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Sanman bizi kim beste dili nefsi gaviyiz	a	
Haki kademi Ali Aba Mustafaviyiz	a	
Ne havfi emiran biliriz ne bedeviyiz	a	-yiz. (redif)
Razı şudei hükmi kaza Murtazaviyiz	a	-avi. –evi. (zengin kafiye)

İkrarımıza ser veririz ahte kaviyiz

Biz Şah'ı Velayet kuluyuz hem Aleviyiz.

Nakşı hevesi safhai dilden sile geldik	b	
Fark eyleyüben Ali Resule dile geldik	b	-e geldik. (redif)
Taruzi ezelden dile geldik bile geldik	b	-il- (tam kafiye)
Kurbanı ilahi olup İsmail'e geldik.	b	

Nakarat.

AH BİR ACAYİP HALDİR

Hüzzam Makamı

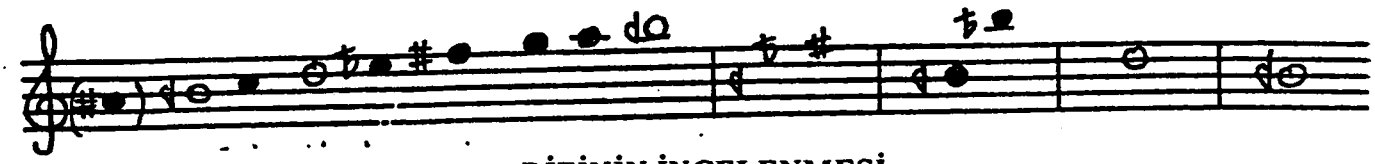

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi:

Hüzzam makamı bir bakıma basit Suzinak makamının üçünücü derecesi üzerinde karar etmesidir. Bu sebepten Rast perdesine Rast 5'lisi ile düşebilir. Bu suratle yerinde bir basit Suzinak dizini meydana gelir. Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü bulunduğuna göre, bu perde de Karciar Makamı dizisi meydana gelir.

Seyir esnasında Segah perdesinde asma karar yapacagı zaman bitiş hissini güçlendirmek için, bakiye diyezli La Kürdi Perdesi yeden olarak kullanılır. Bu perde kullanılarak Irak perdesine düşülürse bu, bazen Eviç perdesinde kulanılan Hicaz Çeşnisinin alt simmetriği olan Irak perdesinde Hicaz 4'lüsü dür. Rast perdesinde kalınırsa, buda Hicaz çeşnisinin ikinci derecesi üzerinde Çeşnisi asma karar demektir. Irak perdesine Hicaz 4'lüsüyle düşülürse Hüzzam-ı cedit makamı Meydana gelmiş bulunuyor.[226]

---

[226] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.290

Makamı: Hüzzam
Usul: Aksak

Güfte: Yesari
Beste: Bilinmiyor

AH BİR ACAYİP HALDİR[227]

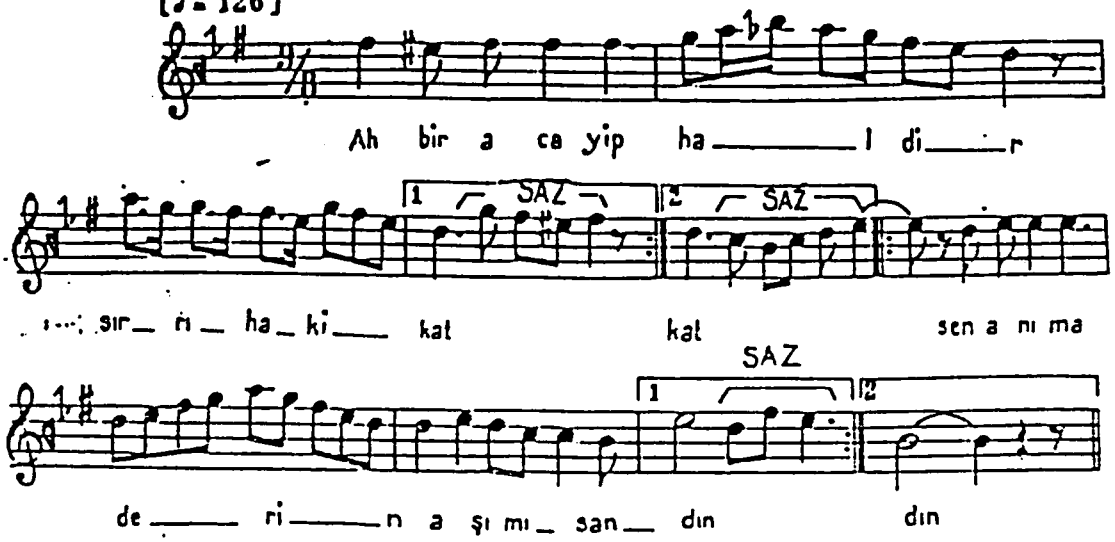

1

Bir acayip haldir sırrı hakikat
Sen anı maderin aşı mı sandın
Dânei gevherdir dürri kıymet
Her gözden akanı yaş mı sandın

2

İnkılâpta âsitanı gören var
Teveccühte de cananı gören var
Ten içinde gizli canı gören var
Sen kendini sarraf başı mı sandın

3

Yesarî'ye cevreyleme ey mahım
Ta arşa irişti dudi siyahım
Senin gönlün billur sarayda şahımı
Ya beni değirmen taşı mı sandın

---

[227] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.195

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesinde, Hicaz 5'lisini kullanmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Eviç perdesinde Segah'lı yarım kalış göstermiştir.

5. 6. 7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz 5'lisini kullanmış ve Segah perdesinde Hüzzam'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Bir acayip haldir sırrı hakikat

Sen anı maderin arı mı sandın

Dânei gevherdir dürri kıymet

Her gözden akanı yaşmı sandın

İnkılâpta âsitanı gören var

Teveccühtede canı gören var

Ten içinde gizli canı gören var

Sen kendini sarraf başımı sandın

Fâ i lâ tün / fâ i lâ tün / fâ i lün

ALİ MEVLÜDÜ

Hüzzam Makamı

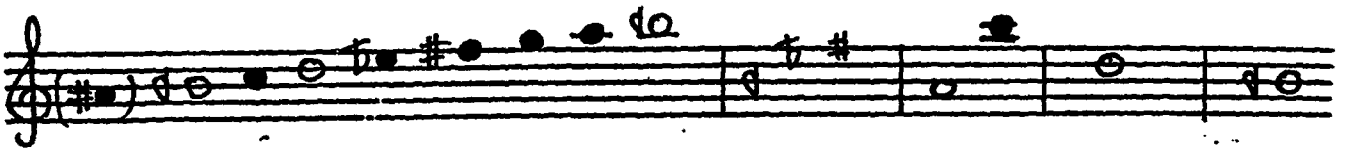

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makamı: Hüzzam
Usul: Devr-i Hindi

Güfte: Süleyman Celal
Beste: Kazım Baba

ALİ MEVLÜDÜ[228]

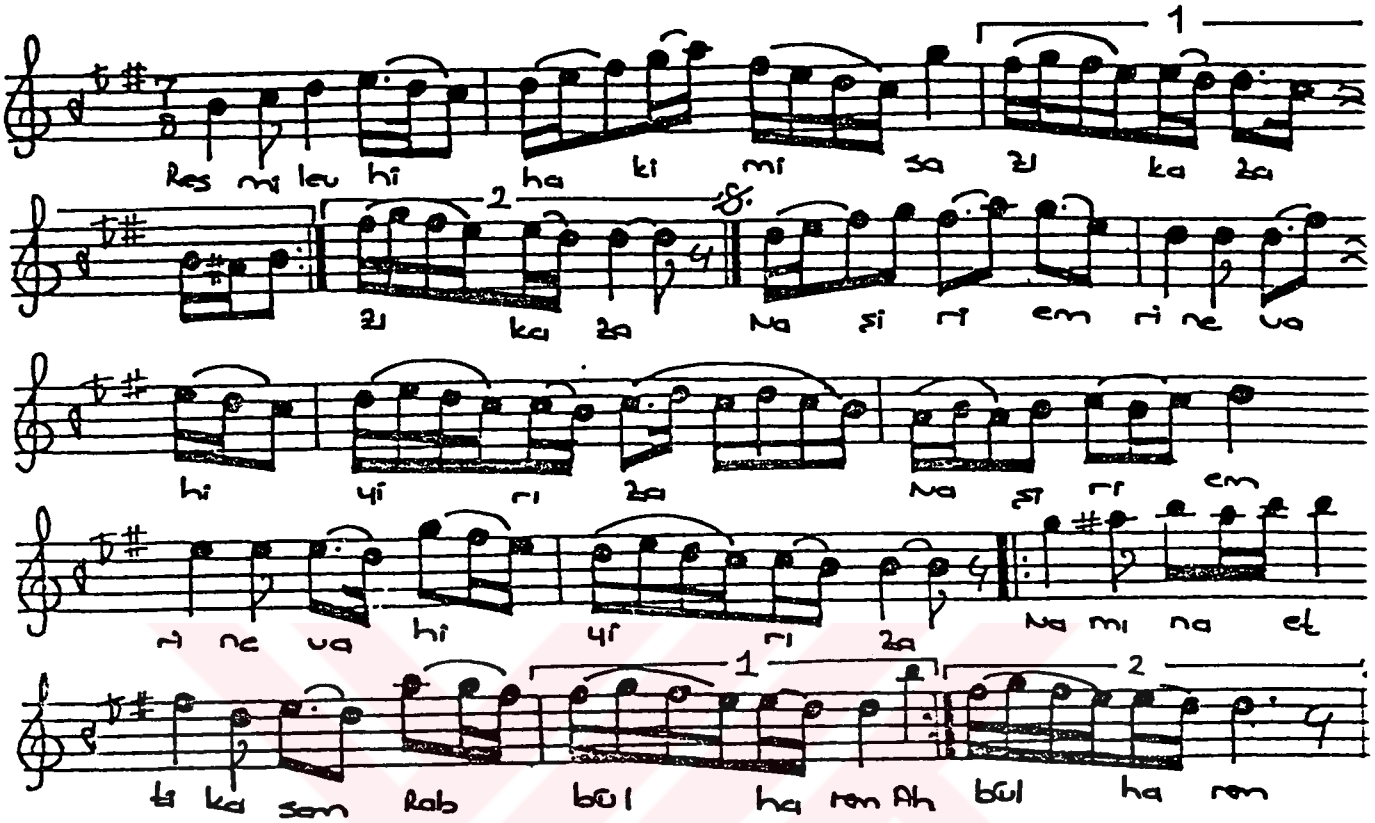

Koro halinde beste ile okunacak munacaat bahrinin dört mısra'ı

Resm-i levh-i Hakim-i saz-ı kaza
Naşir-i emr-i nevahiy-i rıza
Namına etti kasem Rabb-ül Harem
Hak kelamında buyurdu velkalem

(Gazel gibi serbest okunacak kısımlar)

Lafzatullahı yazıp zeyb-i makam
Hamd edip kıl azmine sevk-i kelam
Fezkurullah emrine kıl ıiklyad
Ayni zikrullah ile her yol küşad
Evvel Allah namını yad edelim
Semti maksuda o yoldan gidelim
Sıdkile Allah dese bir kez lisan
Kalmaya özr-ü vebalinden nişan

---

[228] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.10-16

Girmemişken surete kevn ü mekan
Var 'di ol Halıki heft asüman
İbdida vü intiha yoktur ona
Zahir ü batını anla rehnüma
Zat-ı Pakiden diğer yoktur vücud
Zatıdır ancak sezavar-ı sucud

Olmasa tevfik-i Rabb-i Müstean
Kim olurdu rehrev-i emn ü aman
Aşk ile yansın bütün pervanesi
Olmaya diller anın biganesi
Aşinaya aşinayı kıl talep
Gülşen-i tevhide dil kılsın şitap
İster isen teşne-yi feyz-i beka
Mürtezaya eyle candan iktida

Sallemü salli ala Bedr-ül Düca
Her ser-i ol Hazret-i Şir-i Hüda

(Bu son beytten sonra Salât-ı Ümmiye koro halinde okunur)

—Velâdet bahri—

Veladet bahrine başlamadan İnsan Surasinin İlk on Ayeti okunur. Sonra koro halinde bestelenmiş olan ilk dört mısra'ı okunacaktır.

Ey muhibb-i sadık-ı Al-i Aba
Vey olan gönlünde ihlas-ı vefa
Mürteza mevludunu dinle ayan
Eylerim bu vak'a-yı şerh-i beyan
(Gazel gibi serbest okunacak kısımlar)
Haşimi gülzarının hoş lalesi
Hem saadet mahının bir halesi
Ol İmam-ı Pak-i Şah-ı Evliya
Hayder-i Kerrar Ali-yel Mürteza
Fatıma bint-i Esed ol kamile

Çün Ebu Talibden oldu hamile
Geldi ol pakizeye başka şeref
Hamil-i dürr-ü yetim oldu sadef
Geçmedeyken hafta vü eyyam-ı mah
Geldi ol dildareye çün intibah
Gördü hamlinden çok asar-ı acip
Çün zuhura geldi ahval-i garip
Sâl-i Fil otuzuna yetti heman
Yirmi üç yıl hicrete vardı zaman
Sevk edip hakk-ı kader ilan anı
On üçüncü Recebin Cuma günü
Olmuş idi müddet-i haml-i tamam
Oldu ol gün azim-i Beyt-ül Haram

Anda iken hamili Şir-i Nere
'zdirabından oturdu bir yere
Fıtret-i zatiyyesi pak-i tahur
Kim teceli-yi ezel etti zuhur
Kimseye vaki değilken bu şeref
Doğdu Beyt içre hemah hayr-ül halef
Bastı bağrına o dem nevzadını
Hem Esed tesmiye etti adını
İster isen Mustafaya intisap
Kıl rıza-yı Mürtezayı iktisap

Sallemü salli ala Hayr-el Vera
Ham ba esra-ı Ali-yel Mürteza

(Bu son beyitten sonra koro halinde Salât-ı ümmiye okunur)

—Tesmiye Bahri—

Önce Furkan Suresinin ilk beş ayeti okunur. Sonra beste ile tesmiye bahrinin ilk dört mısra'ı okunacaktır.

Aldı mevlûdun götürdü darına

Hayret elverdi bütün ciranına
Kim Ebu Talip görüp oldu bekam
Görmemiş çün oğluna benzer gulam
(Gazel gibi serbest okunacak kısımlar)
Maderi etti ana Eb-ul veled
Validim adını koydum ben Esed
Söyledi oldemde nevzad-ı veli
Ben de koydum oğlumun adın Ali
Geliler hep akraba vü aşina
Kıldılar tebrik nevzada eda
Beyt içinde makdemeyn-i hayr-i fal
Ettiler bu bahse dair kil ü kal
Kılmadı rağbet berin sed yanına
Red olur destiyle varan yanına
Eyledi teşrif Muhammed Mustafa
Aldı nevzadı kucağa pür vefa
Dedi ona Mürteza hay-ül veled
Merhaba bin Fatıma bint-ül Esed
Merhaba ey nur-i pak-i nev zuhur
Merhaba ey sakı-yi cam-ı tahur
Merhaba ey silsile saz-ı ula
Merhaba ey paye ara-yı vefa

Görmedi emsalini çeşm-i selef
Böyle âli menzilet hayr-ül halef
Vazını etti bu vech üzre ayan
Zat-i paki Mustafa muciz beyan
Mader-i tıflın şikayet eyledi
Kimseden süt emmediğin söyledi
Verdi ağzına dudağın Mustafa
Şevkile emdi zebanın evvela
Hazırun bu hale hayret kaldılar

Fülk-i fıkri bahr-i bühte saldılar
Dedi pençezen olur Hayderdir ol
Bu tecellide bulunmaz başka yol
Mustafadan aldı Hayder namını
Hem dudağın emdi buldu kamını
Bil ki bu La'sından on yıl makdemi
Vaki olmuştu Alinin makdemi
Kesb-i kurb ister isen Peygambere
İltica et ez dil ü can Haydere
Sallemü salli ala Hayre-l Beşer
Hem ba esrar-ı Ali âli güher

(Bu son beytten sonra koro halinde Salât-ı Ümmiye okunur)

—Takdis Bahri—

Önce Bakara suresinin 255, Ayeti Yani Ayet-ül Kürsi okunur. Sonra Takdis bahrinin ilk dört mısra'ı beste ile okunacaktır.

Gel beru ey aşık-ı pür tab-ı dil
Derd ile demsaz olan seyrab-ı dil
Dinle bu mevludunu suziş neva
Öyle sevday-ı muhabbet hoş neva

(Gazel gibi serbest okunacak kısımlar)

Edelim bahsimizi böyle küşad
Lutf-ı Ahmedle Aliye istinad
Validi etmişti ömrünü tamam
On yaşında kalmış idi ol hümam
Oldu mihman-ı Cenab-ı Mustafa
Perver-i şeyb-i haremdi Mürteza
Haşimidir iki baştan ol nesib
Anden evvel yok idi böyle haslb

Eyleyib celb-i teveccüte rıza
Oldu damad-ı Resul-i Kibriya
Mahrem-i hacle ki ol zat-ı Betül
Sırr-ı sırra buldu bu yüzden vüsul
Kim karan etti kamer ile esed
Oldu manada üçü de bir cesed
Cismike cismi buyurmuştu Resul
Eyle irfan ile bu remze vusul
Nahl-i gülzar-ı tecelliden zuhur
Etti iki goncayı sed berk-i nur
Bu iki gonca cihan-ara heman
Oldular destar-ı sebz-i mü'minin
Bu hadis tercümesi vazıh celi
Şehr-i ilmin kapısı oldu Ali
Gör ne imiş paye-yi kadr-i İmam
Anla noldu hikmet-i sırr-ı kelam
Sülb-i pakinden onun yevmel kıyam
Çün seyadet eyleyecektir devam
Çok ehadis-i şerifa saniha
Haklarında hem dua hem madiha
Varid olmuş Haydere etmek nazar
Kim ibadettir deyu iş bu eser
Ben kime Mevla isem hem de Ali
Oldu Mevlası anın bu münceli
Kim allye hubbeder bana eder
Bana muhabet ise Hakka gider
Buğz edenlere buyurmuştur Resul
Lânet ile yad oluna ol fuzul
Varid olmuş bir hadisinde dahi
İki âlemde banadır ol ahi
Kim Aliyi fark eder benden heman
Beni fark etmiş olurlar bi-güman
Beni fark eden eder Allahı fark
Oldu ümmete Ali hem tac-ı fark

Madihi böyle Habibullah ola
Öyle zatın vasfına kim söz bula
Gör Alidir Şah-ı Merdan-ı Huda
Kim Alidir rehber-i rah-ı hüda
Kim Ali oldu Veliler serveri
Etkiya-ı ümmetin hem rehberi
Mürteza isrine lâzım iktida
Kabe-yi irfana oldur rehnüma
Bulanık efkâre etmez iltifat
Mustakimine giden bulur necat
Kim kitab ü sünnete salik olur
İltifat-ı Hazrete lâyık olur
Siret-i makulede kıl intiba
Eyle evham ü hayalata veda
Cümlemizden razı olsun Mürteza
Ol rızadan razı Ahmedle Huda
Sallemü salli ala Hayr-el enam
Hem de zat-ı Mürtezaya ber devam
(Bu son beytten sonra Salat-ı Ümmiye okunacaktır)
—İstimdad bahri—

Önce İbrahım suresinin ilk dört ayeti okunur. Sonra Koro halinde İstimdad Bahrinin ilk dört mısra'ı besteye göre okunacaktır.

Dinle gel eyleyen dava-yı aşk
Dil odu olmak gerek me'va-yı aşk
Hiç edermi aşkı taklidi kabul
Revza-yı irfana edersin vusul
(Gazel gibi serbest okunacak kısımlar)
Bab-ül ebvab oldu çün şer'i münir
Olmayan dahi olur mu müstenir
Tarikattan etmek gerek kesb-i salah
Feth ola sonra ona bab-ı felah
Refref-i aşk ola olcana delil
Açılır minhac-ı pür-fevz-i Halil
Ger akaid olmasa vefk-i kitab

Sed olur mutlak ana rah-ı sevab
Münsirane hasr edip fikr-i celi
Razımı Allah Muhammed'le Ali
Kesb eden bu vechile hüsn--i hisal
Ola manzur kim tecelli-yi visal
Ger muhibb-i Hayder isen bi riya
İsrine eyle suluk-i intiha
Emrini tut eyle nevahiden hazer
Olmayasın sonra hüsran-ı keder
Akile layıkmıdır fikr-i sakim
Mustafa isri dururken mustakim
Cahid-i din-i mübin oldu Ali
Nahi-yi küfr-i metin oldu Ali
Mazhar-ı sırr-ı Muhammed'dir Ali
Hem tevaccühkar-ı Ahmed'dir Ali
Eyle nefsinle cihad-ı ekberi
Bulasın feyz-i rıza-yı Hayderi

Sallemü salli ala Fahr-ül enam
Hem Ali vü Al-i Evlâda selam

(Bu son beytten sonra Salât-ı Ümmiye Okunur)

—Dua bahri—

Önce Duhan suresininilk beş ayeti okunur. Sonra Koro halinde Dua Bahrinin ilk dört mısra'ı besteye göre okunacaktır.

Rabbena bahş et bizi Peygambere
Al ü Evlad ile Zat-i Haydere
Okunan Kur'anı Mevlud-u visal
Hem de tehlil ile ihlas-ı hisal
(Bu kısımlar Gazel gibi serbest okunacaktır)
Acizane eyleriz arz-ı huzur
Hem kabul eyle ola aff-ı kusur
Ecri olsun revzay-ı pak-ı Resul
Al ü Evlad ile ihsane vusul
Hem ola ervah-ı cümle mü'minin
Fazlile aff ü güfrana karin

Bais-i meclis olan abad ola
Samiin vü karlin dilşad ola
Rabbena affet bizim isyanımız
Aciziz biz çokturur tuğyanımız
Rabbena koyma bizi bize heman
Lutf ü ihsanını diriğ etme aman
Bu rical-i devleti eyle mecid
Ömr ü ikbali ola ya Rab mezid
Düşman-ı Türkiyyeyi ey Rabbena
Kahr-ı nekbet eyle rüsva fena
Asker-i Türke mansur-ül liva
Hem de hüccac-ı kirama zi safa
Afiyetle edeler hüsn-i eda
Hizmeti mefruzeyi vefki rıza
Ben (Süleyman-ı Celâle) kıl ata
Favz-i aşkın ile tevfik-i rıza
Kıl inayet kullarına ya muin
Rahmetullah-ı Aleyhim Ecmain

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Hüzzam 5'lisini kullanarak Neva perdesi Hicaz 4'lüsüne geçmiş ve tekrar Yerindeki Hüzzam 5'lisini göstererek Neva perdesinde Hicaz 4'lüsü ile yarım karar yapmıştır. (Güçlü perdesinde)

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesi Hicaz 5'lisi, Çargah Perdesinde Nigriz 5'lisi, Segah perdesinde Hüzzam 5'lisi, Dügah Perdesi Uşşak 4'lüsü kullanılmış ve Güçlü Neva perdesi üzerinde yarım karar yapmıştır.

Not: Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü bulunduğuna göre bu perdede de Karciar Makamının dizisi meydana gelir.

9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz 4'lüsü ve yerinde bir Hüzzan 4'lüsü kullanılarak Segah perdesi Hüzzamlı tam kalış göstermiştir.

11. 12. 13. Ve 14.ölçülerde: Heviç perdesinde Hicaz 4'lüsünün dördüncü derecesi olan tiz Segah perdesinde çeşnisiz asma karari Neva perdesinde ise Hicaz 5'lisinü kullanarak yarım karar yapmıştır.

Not: Bu ölçülerden sonra 5. 6. 7. 8. 9. Ve 10 ölçülere nakarat, Senyo yaparak nefesi Hüzzam'la bitirmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Koro halinde beste ile okunacak munacaat bahrinin dört mısra'I

Resm-i levh-i Hakim-i saz-ı kaza	a	
Naşir-i emr-i nevahiy-i rıza	a	-zam (tam kafiye)
Namına atti kasem Rabb-ül Harem	b	-em. (tam kafiye)
Hak kelamında buyurdu velkalem	b	

DİN-İ MUHAMMEDİN İKİ KURBANI

Hüzzam Makamı

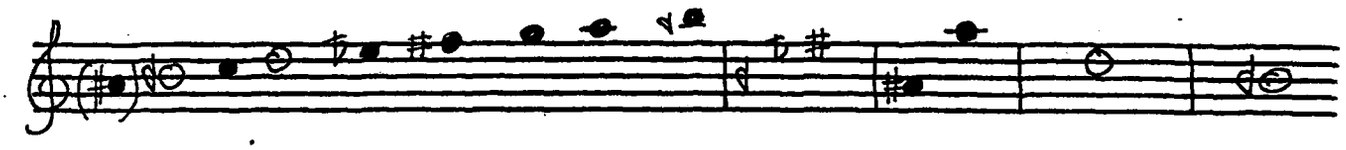

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 5 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makamı: Hüzzam
Usul: Türk Aksağı

Güfte: Tugut Koca
Beste: Zeki Onaran

DİN-İ MUHAMMEDİN İKİ KURBANI[229]

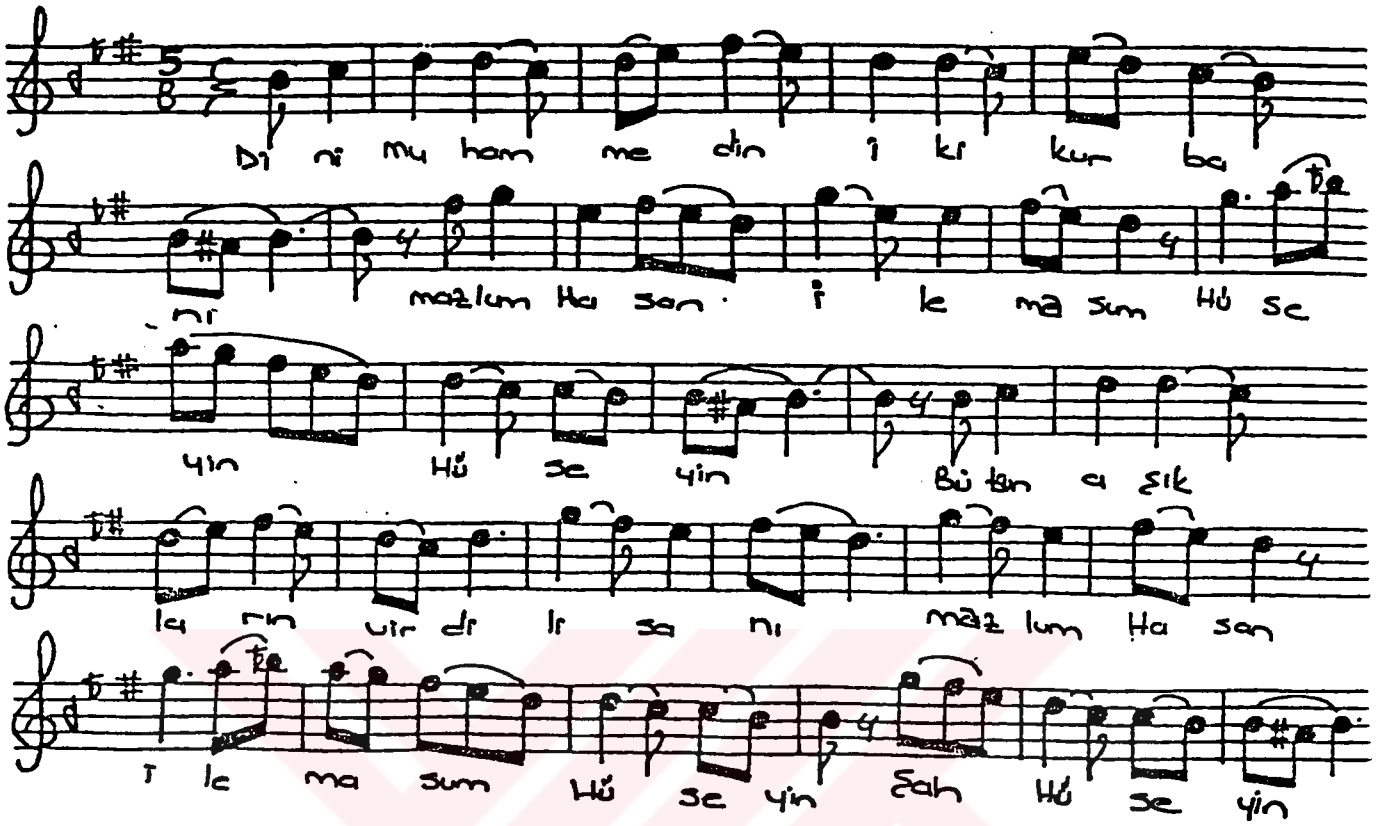

Dın-ı Muhammedın ıkı kurbanı,
Mazlum Hasan ile masum Hüseyin,
Bütün aşıkların vird-ı lisanı,
Mazlum Hasan ile masum Hüyesin.

Hasan Muhammedin hulkuna benzer,
Hüseyin Alinin sırrında gevher,
Fatıma ananın sevdiği bunlar,
Mazlum Hasan ile masum Hüyesin.

Biri keramettir, biri velâyet,
Yezidin, Mervanın canına lânet,
Kerbelada içen cam-ı şehadet,
Mazlum Hasan ile masum Hüyesin.

Cennetten içeri rahmet gölünde,
Meleklerin ezber olmuş dilinde,
Al kana boyanan Allah yolunda,
Mazlum Hasan ile masum Hüyesin.

Galbe karıştı mubarek başı,
Atalım yezide lâneti taşı,
Gerçek erenlerin gözünün yaşı;
Mazlum Hasan ile masum Hüyesin.

Karalar bağladık erdi Muharrem.
Ay ile gün bile tutuyor matem,
Yezidin elinden görenler sitem;
Mazlum Hasan ile masum Hüyesin.

Yaralıdır (Turgut Abdal) serapa,
İmamlara olsun canımız feda.
Velekad kerremna, şehid-i Hüda;
Mazlum Hasan ile masum Hüseyin...

---

[229] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.115

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerindeki Hüzzam 5'lisini kullanarak ikinci derece olan Çargah perdesi yarım kalış yapmıştır.

5. ve 6. ölçülerde: Yerinde Hüzzam 4'lüsünü kullarak Segah perdesi Yarım yedenli Hüzzamlı kalış yapmıştır.

7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesindeki Hicaz 4'lüsünü göstererk Güçlü Neva perdesinde Hicaz Çeşnisiyle yarım karar yapmıştır.

Not: Neva perdesindeki Humayun dizisinin devamı olan bu dörtlüğe Gerdaniye perdesindeki Buselik 5'liside eklenerek yerinde ikinici şekil Hüzzam Makamı dizisi oluşturulmuştur.

11. 12. 13. Ve 14. ölçülerde: Gerdaniye perdesindeki Buselik 5'lisinin üçüncü derecesi olan Sümbüle perdeside kullanılarak Neva perdesindeki Hicaz 4'lüsüne geçilmiş ve Yerindeki Hüzzam 5'lisi ile tam kalış yapmıştır.

15. 16. 17. Ve 18. ölçülerde: Yerindeki Hüzzam 5'lisi gösterilmiş, Güçlü Neva perdesinde yarım kalış yapmıştır.

19. 20. 21. Ve 22. ölçülerde: Neva perdesindeki Hicaz 4'lüsü kullanılmıştır.

23. 24. 25. Ve 26. ölçülerde: 11. 12. Ve 13. Ölçülerle aynıdır.

27. Ve 28. ölçülerde: Yerinde Segah 3'lüsünü kullanarak yarım yedenli tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Din-i Mu'hammedin iki kurbanı.	6+5	a	
Mazlum Hasan ile masum Hüseyin,	6+5	a	-an. (tam kafiye)
Bütün aşıkların vird-i lisanı,	6+5	a	-ı. (redif)
Mazlum Hasan ile masum Hüyesin.	6+5	b	Nakarat
Hasan Muhammedin hulkuna benzer,	6+5	c	
Hüseyin Alinin sırrında gevher,	6+5	c	-ar. –er. (tam kafiye)
Fatıma ananın sevdiği bunlar,	6+5	c	
Mazlum Hasan ile masum Hüyesin.	6+5	b	

EY MUHİBBİ SADIKI

Hüzzam Makamı

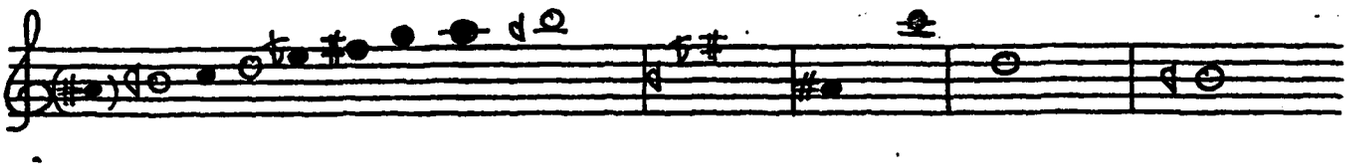

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makamı: Hüzzam
Usul: Devr-i Hindi

Güfte: Bilinmiyor
Beste: Bilinmiyor

EY MUHİBBİ SADIKI[230]

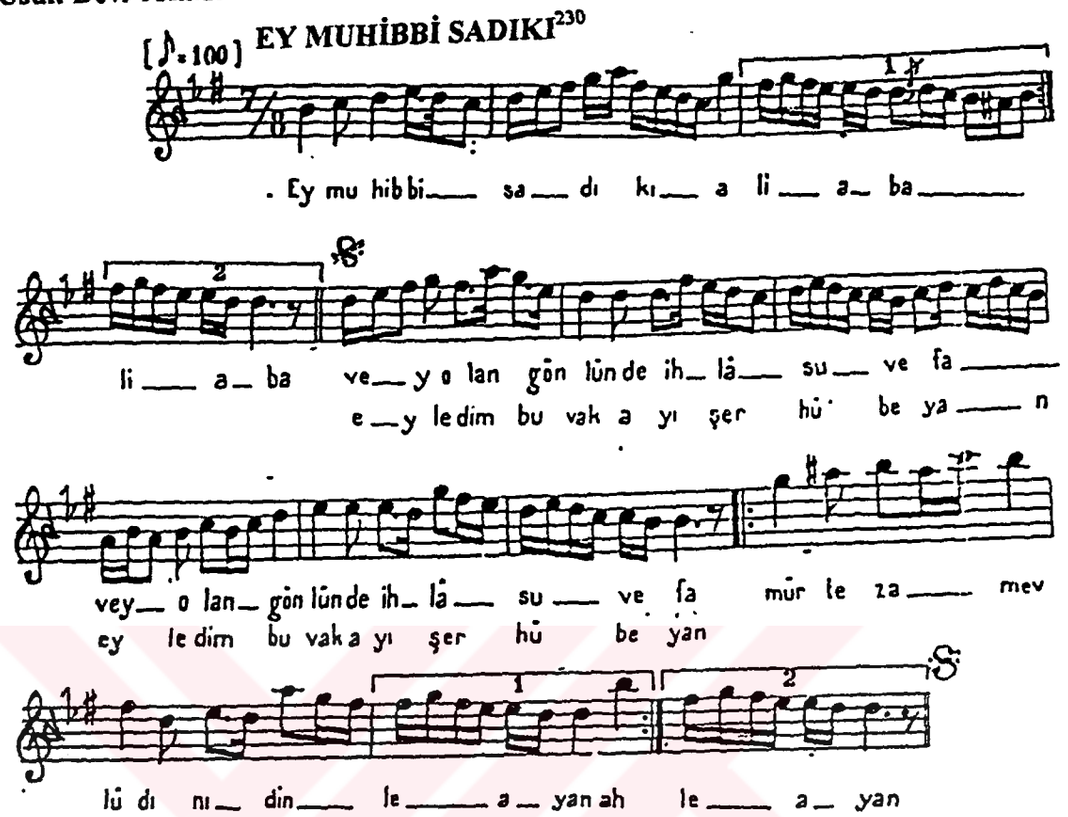

Ey muhibbi sadıkı Âli Aba
Vey olan gönlünde ihlâsu vefa
Murtaza mevludını dinle iyan
Eyledim bu vak'ayı şerhu beyan

---

[230] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.241

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Çargah perdesinde Nikriz çeşnili asma karar yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Segah perdesinde Segah çeşnili ve Neva perdesinde Hicaz 4'lüsünü kullanmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Tekrar Çargah perdesinde Nikriz'li asma karar yapmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Segah perdesinde Hüzzam'lı, Dügah Perdesinde Uşşak'lı asma karar göstermiştir.

9. Ve 10. ölçülerde: Hüzzam 5'lisini kullanarak Segah perdesinde Hüzzam'lı tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Ey muhibbi sadıki Ali Aba	a	
Vey olan gönlünde ihlâsu vefa	a	-a. (tam kafiye)
Murtaza mevludını dinle iyan	b	-an. (Kafiye)
Eyledim bu vak'aya şerhu beyan	b	

HEZARAN PER AÇIP RENGİ, ZİYADAN

Hüzzam Makamı

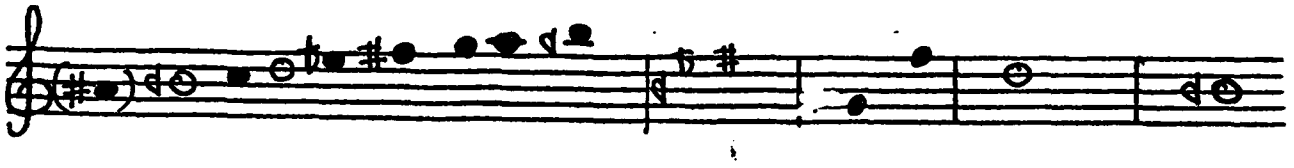

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makam: Hazzam — Güfte: Samih Kırat Bey
Usul: Devr-i Hindi — Beste: Bilinmiyor

HEZARAN PER AÇIP RENGİ ZİYADAN[231]

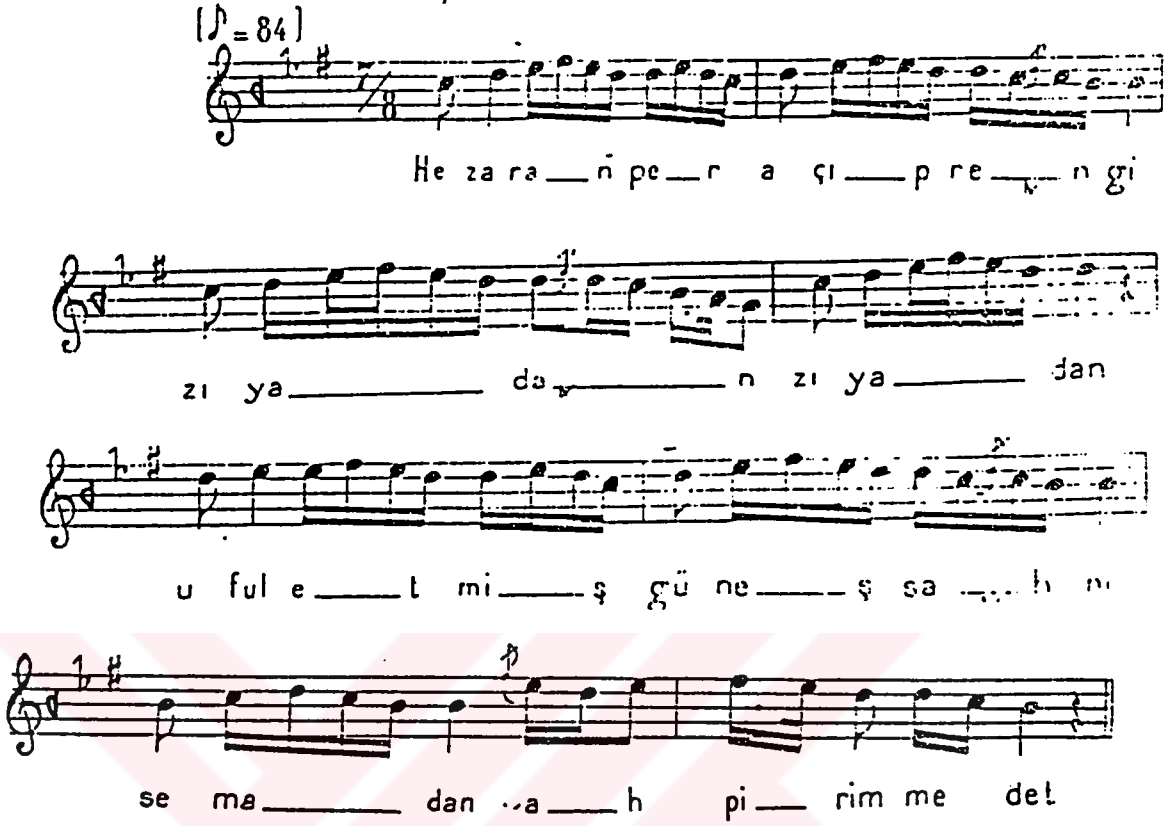

1

Hezaran per açıp rengi ziyadan
Üfül etmiş güneş salım semadan
Şebistanı elem hâli sadadan
Gönül pürgirye hali inzivadan

2

Bu demdir tab'ımın devri melâli
Sever zulmetle ruhum hasbihali
Sadalar duymanın var ihtimali
Karanlıklarda âmakı hafadan

3

İlâhi meşrebim vahdet perestim
Şarabı cilvei hayretle mestim
O sagardır ki zinet sazı destim
Dolar humhanei âli abadan

4

Uzaktan yalvarıp ebri bahare
Dedim gel şöyle meylet bir kenare
Hüseynimden haber ver kalbi zare
Eğer geçtinse deşti Kerbelâdan

5

Ne beklersin kılıp ey badı şebhiz
Demadem turrei ezharı tehziz
Getir lûtfeyle bir bûyi dilâviz
Meşamı çana kabri Mürtazadan

6

Ne mümkün sevmemek **Samih** Hüseyni
Kabul eyler mi insan böyle şeyni
Resûli Kibriyanın nuri ayni
Muazzezdir bizimçün enbiyadan

---

[231] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.150

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Hicazlı, Segah perdesinde hüzzamlı, Rast perdesinde Rast'lı ve tekrar Neva perdesinde Hicaz'lı Yarım kalış göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Çargah perdesinde Nigrizli, Segah perdesi Hüzzamlı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Hezaran per açıp reni ziyadan	6+5	a	
Üfül etmiş güneş salım semadan	6+5	a	-dan. (redif)
Şebistanı elem hali sadadan	6+5	a	-a- (tam kafiye
Gönül pürgiriye hali inzivadan		a	
İlahi meşrebim vahdet perestim	6+5	b	
Şarabı cilve-i hayretle mestim	6+5	b	-im. (redif)
O sagardırki ziynet sazı destim		b	-est. (zengin kafiye)
Dolar humhanei ali abadan	6+5	a	

HİLÂLİ MUHARREM

Hüzzam Makamı

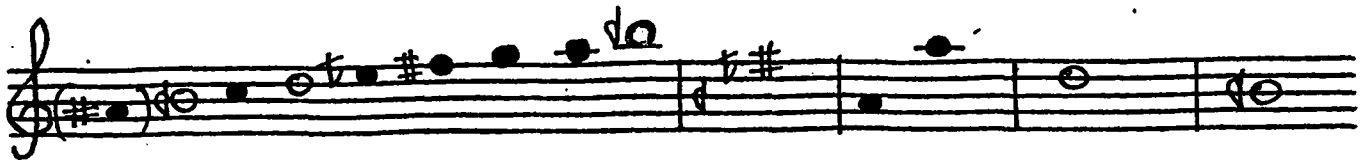

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makamı: Hüzzam
Usul: Sofyan

Güfte: Tugut Koca
Beste: Zeki Onaran

HİLALİ MUHARREM[232]

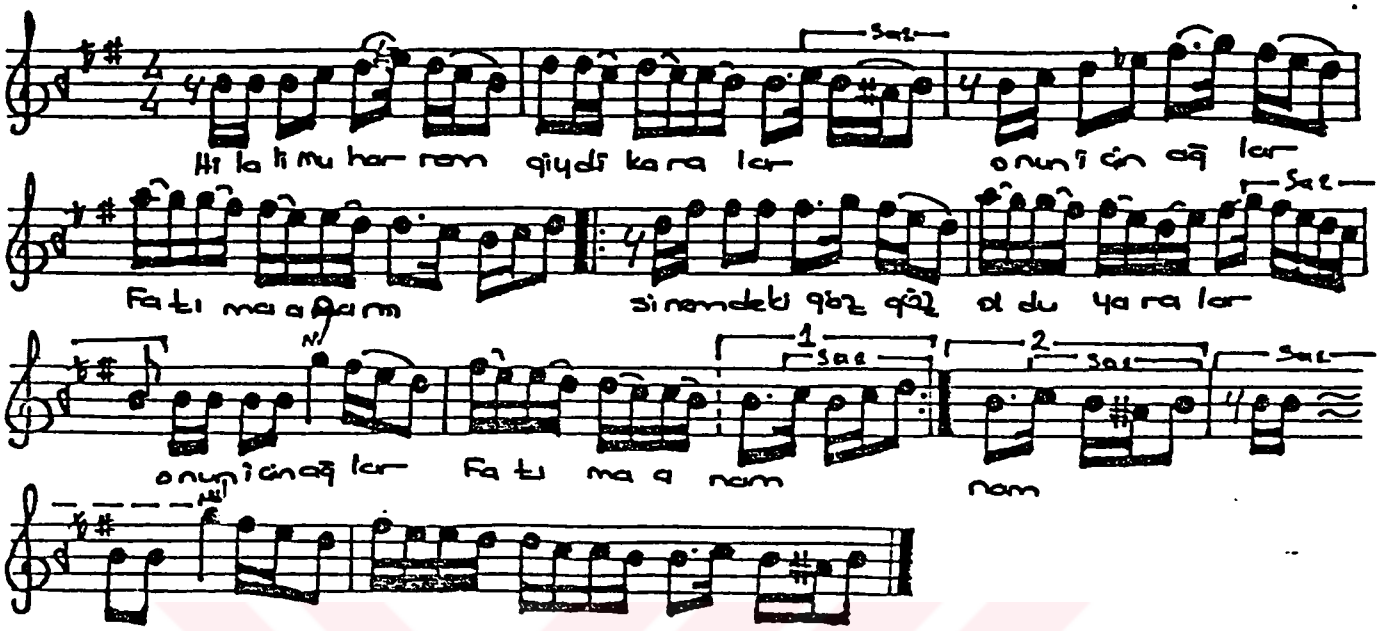

Hilâli Muharrem giydi karalar.
Onun için ağlar Fatıma anam.
Sinemdeki göz göz oldu yaralar
Onun için ağlar Fatıma anam.

Kerbelâya düştü hun-ı şehadet.
Ehlibeytim diye ağlar Muhammed.
Matemlere girdi Şah-ı Velâyet.
Onun için ağlar Fatıma anam.

Mazlum İmam Hasan zehir-nuş oldu.
Şah Hüseyin Şehidana baş oldu.
Her birisi bir belaya duş oldu.
Onun için ağlar Fatıma anam.

Bindirdiler üryan edip deveye
Hazreti Rasulün kızları diye.
Zeyneli böldüler y.tmiş pareye
Onun için ağlar Fatıma anam.

Muhammed Bakır'a kiriş taktılar.
Duvarlara Isel ile çaktılar.
İmam-ı Caferi bile yaktılar
Onun için ağlar Fatıma anam.

Mervan viran etti Hakkın arşını.
Yezide atalım lanet taşını.
Kâzımla verdiler kaynar kurşunu
Onun için ağlar Fatıma anam.

İmam Rıza içti zehri baldıran.
Şâh Taki'ye ağu verdi münkiran.
Ba Naki'yi şehid etti kâfiran.
Onun için ağlar Fatıma anam.

Hasan Askeri'yi müşrikler biçti.
Dört köşeye temiz kanını saçtı.
Mehdi mağarada sır oldu uçtu.
Onun için ağlar Fatıma anam.

(Kâzım oğlu Turgut) feryad içinde.
Nesimi yüzüldü bidat içinde.
Mansur'u astılar Bağdad içinde.
Onun için ağlar Fatıma anam...

[232] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.120-121

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde:Yerinde Seğah 4'lüsünü kullanarak, Segah perdesinde yedenli asma karar yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Hüzzam 5'lisini ve Gerdaniye perdesindeki Buselik 5'lisinin ikinci derecesi olan Muhayyer Perdesini kullanarak Güçlü Neva perdesinde Hicazlı yarım karar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Neva perdesindeki Hicaz 5'lisini kullanamıştır. 7 ölçüde: Hüzzamlı şekilde Segah perdesine dönmüştür.

7. Ölçüde. Hüzzamlı şekilde Segah perdesine düşmüştür.

8. 9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesindeki Hüzzam 5'lisini yedenine bağlamıştır.

Not: Neva perdesinde'ki Hicaz 4'lüsünün bağlandığı dizi Gerdaniye Perdesinde'ki Buselik 5'lisiyle birlikte Neva perdesinde Humayun (Hicaz) makamı dizisidir.

11. 12. 13. Ve 14. ölçülerde: Ara nağme olarak kullanılmış ve Diğer 7. 8. 9. Ve 10. ölçülerin aynısıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Hilali Muharrem giydi karalar.	6+5	a	
Onun için ağlar Fatıma anam.	6+5	b	-lar. (redif)
Sinemdeki göz göz oldu yaralar	6+5	a	-ara. (zengin kafiye)
Onun için ağlar Fatıma anam.	6+5	b	(Nakarat)
Kerbelâya düştü hun-i şehadet.	6+5	c	
Ehlibeytim diye ağlar Muhammed.	6+5	c	-et., -ed. (tam kafiye)
Matemlere girdi Şah-ı Velâyet.	6+5	c	
Onun için ağlar Fatıma anam.	6+5	b	Nakarat

KAF-Ü NUN HİTABI

Hüzzam Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır

d) Düzümü: 4+4

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makamı: Hüzzam
Usul: Düyek

Güfte: Harabi
Beste: Bilinmiyor

KAF-Ü NUN HİTABI[233]

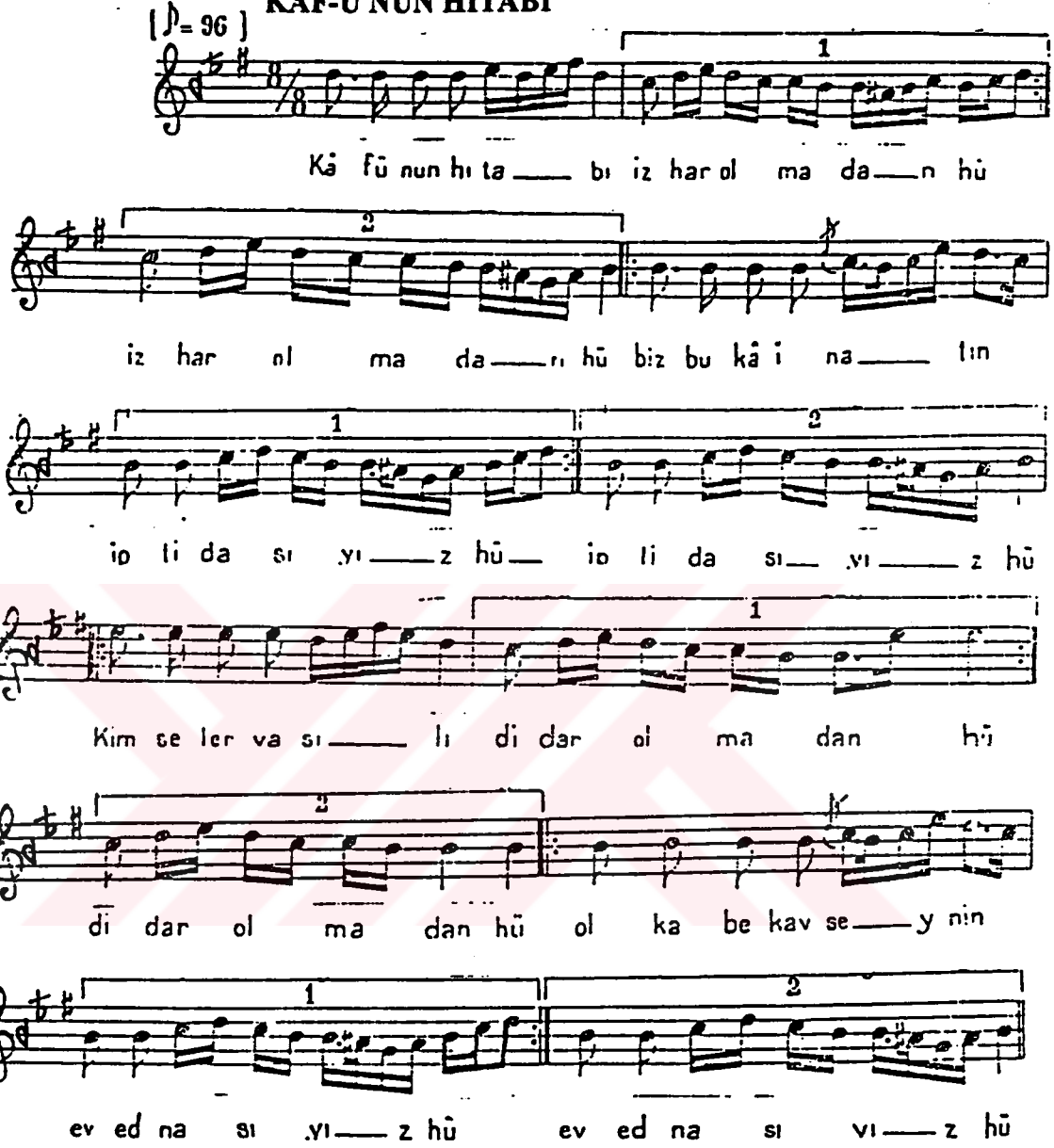

[233] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.152

1

«Kâfünun» hitabı izhar olmadan
Biz bu kâinatın iptidasıyız
Kimseler vâsılı didar olmadan
Ol kabekavseynin Ev ednasıyız

2

Yok iken Âdemle Havva âlemde
Hak ile Hak idik sırrı müphemde
Bir gececik mihman kaldık Meryemde
Hazreti İsanın öz babasıyız

3

«Küntükenz» sırrının olduk agâhı
Aynelyakin gördük cemalûllahı
Ey hace bizdedir sırrı ilâhî
Hünkâr Hacı Bektaş fukarasıyız

4

Bize peder dedi tıflı Mesiha
«Rabbi erini» deye çağırdı Mûsa
«Lenterâni» deyen biz idik ana
Biz Tûru Sinanın tecellasıyız

5

Zahida şanımız «İnna fetahnâ»
Harabî kemteri serseri sanma
Bir kılı kırk yarar kâmiliz amma
Pirim (Balım Sultan) budalasıyız

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz'lı ve Segah perdesinde Hüzzam'lı tam kalışlar göstermiştir.

4. 5.Ve 6. ölçülerde: Segah perdesinde Hüzzam 4'lüsünü ve Segâh perdesinde Segah 3'lüsünü kullanarak yarım yedenli tam kalış göstermiştir.

7. 8. Ve 9. ölçülerde: Segah perdesinde Hüzzam 5'lisini kullanmıştır.

10. 11. Ve 12. ölçülerde: 4. 5. Ve 6. Ölçülerle aynıdır. Bu ölçülerin özelliği nefesin nakarat kısmını oluşturmasıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Kâf ü Nun hitabı izhar olmadan	6+5	a	-â- (tam kafiye)
Biz bu kâinatın ibtidasıyız	6+5	b	-olmadan (redif)
Kimseler vâsıl-ı didar olmadan	6+5	a	-ar (tam kafiye)
Ol Kâbekavseynin Evednâ'sıyız.	6+5	b	-sıyız (redif)
Yok iken Adem'le Havva alemde	6+5	c	
Hak ile Hak idik sırr-ı müphemde	6+5	c	-de. (redif)
Bir gececik mihman kaldık Meryem'de	6+5	c	-em. (tam kafiye)
Hazret-i İsa'nın öz babasıyız.	6+5	b	

MEVLİD-İ-ŞAHI VELAYETTİR BUGÜN

Hüzzam Makamı

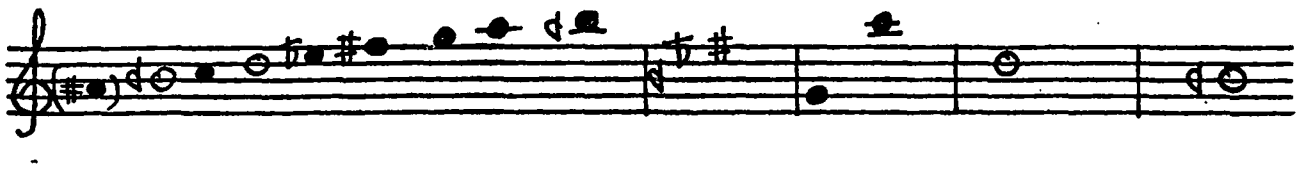

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 7 zamanlıdır

d) Düzümü: 3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makamı: Hüzzam
Usul: Devr-i Hindi

Güfte: Kerim
Beste: Bilinmiyor

MELİD-İ ŞAHI VELAYETTİR BU GÜN [234]

[♪. 100]

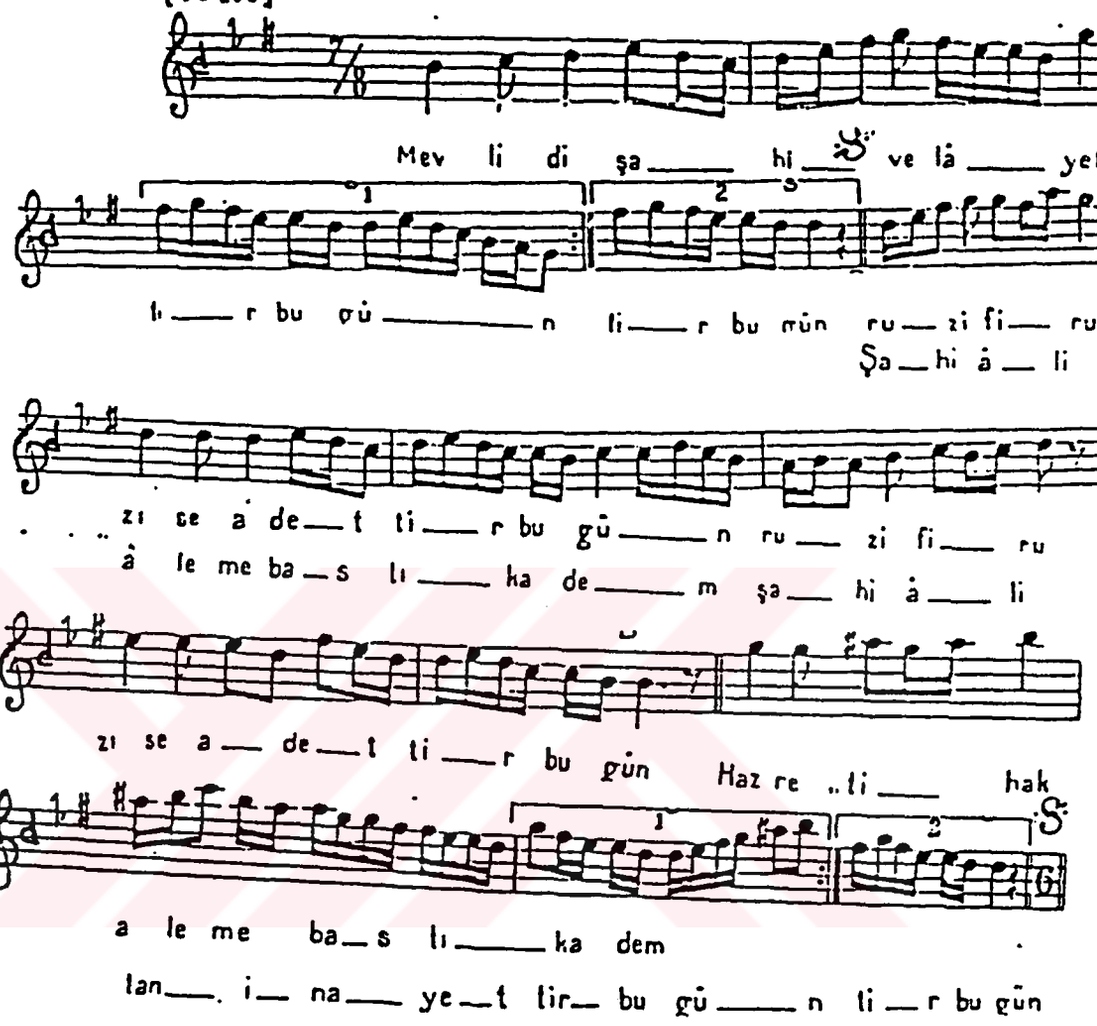

1

Mevlidi şahı velayettir bu gün
Ruzi firuzi seadettir bu gün
Hazreti haktan ınayettir bu gün
Şahı âli âleme bastı kadem
Ol sebepten îdi ekberdir bu dem

2

Hazreti cibril olup müjde resan
Ittiler tehniyesin kerrûbiyan
Ya niçin şad olmasınlar müminan
Şahı âli âleme bastı kadem
Ol sebepten îdi ekberdir bu dem

3

Aldı âguşa Resûli kibriya
Ol melâik meşrebi bil'itina
Dedi ehlen ya Aliyel Murtaza
Şahı âli âleme bastı kadem
Ol sebepten îdi ekberdir bu dem

4

Gerçi tahkiki amik ettim **Kerim**
Çok kavil duydum sakımü müstakim
Doğrusu nevruzun işte Hak alim
Şahı âli âleme bastı kadem
Ol sebepten îdi ekberdir bu dem

---

[234] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.172

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Çargah perdesinde Nikriz'li, Neva perdesinde Hicaz'lı tam kalış göstermiştir.

3. Ve 4. ölçülerde: Tekrar Neva perdesinde Hicaz'lı ve Rast perdesinde Rast'lı tam kalış göstermiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Gerdaniye perdesinde Buselik'li, Çargah perdesinde Nikriz'li asma kalışlar kullanmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Çargah perdesinde Nikriz'li, Segah perdesinde Hüzzam'lı ve Güçlü Neva perdesinde Hicaz'lı yarım karar kullanmıştır.

9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz'lı, Segah perdesinde Hüzzam'lı tam kalış göstermiştir.

11. ve 12. ölçülerde: Tiz Segah perdesinde Segah'lı ve Neva perdesinde Hicaz'lı yarım kalış gösterilmiştir.

13. ve 14. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz Çeşnisini kullanarak Neva perdesinde Hicaz'lı yarım kalış kullanılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Mevlid - i Şahı-ı Velayettir Bu gün.	5+6	a	
Ruzi firuzi seadettir bu gün	5+6	a	
Hazreti haktan inayettir bu gün	5+6	a	-tir bu gün. (redif)
Şahı âli âleme bastı kadem	5+6	b	
Ol sebepten idi ekberdir bu dem.	5+6	b	-dem. (zengin kafiye)
Hazreti cibril olup müjde resan	5+6	c	
İttiler tehniyesin kerrübiyan	5+6	c	-an. (tam kafiye)
Ya niçin şad olmasınlar müminan	5+6	c	-dem. (zengin kafiye)
Şah-ı âli âleme bastı kadem	5+6	d	
Ol sebepten idi aleme ekberdir bu dem	5+6	d	

PAYİNE SÜRDÜM YÜZÜMÜ

Hüzzam Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makamı: Hüzzam
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Adviye Koca
Beste: Zeki Onaran

PAYİNE SÜRDÜM YÜZÜMÜ[235]

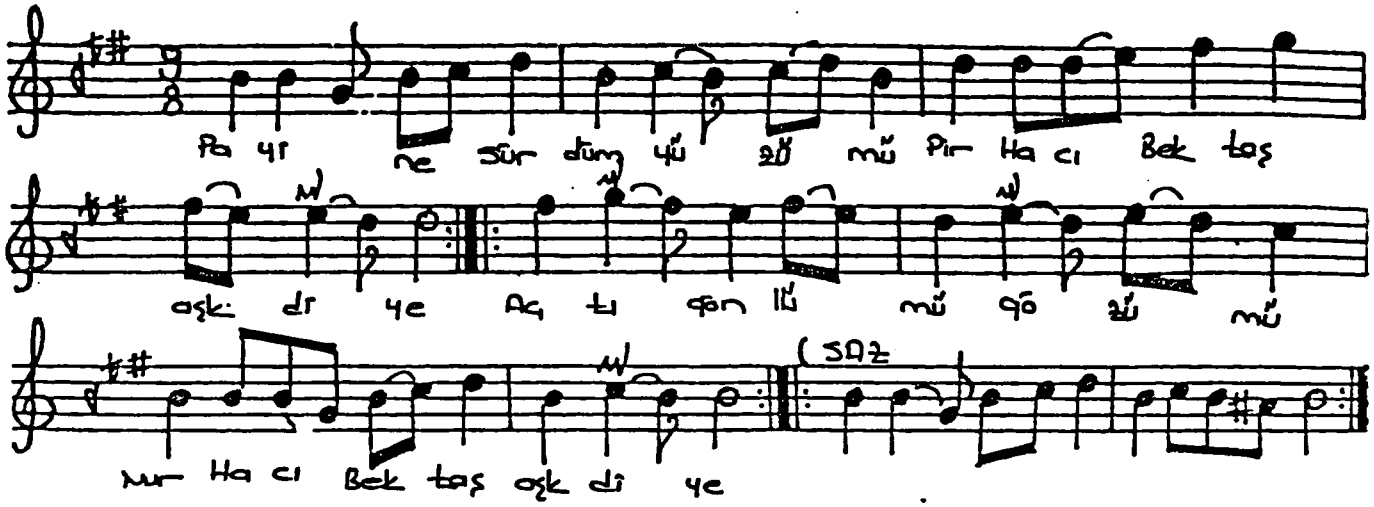

Payine sürdüm yüzümü
Pir Hacı Bektaş aşk diye.
Açtı gönlümü gözümü
Nur Hacı Bektaş aşk diye.

Masivadan üryan olduk
Kulak abdestini aldık.
Cenazeme namaz kıldık
Sor Hacı Bektaş aşk diye.

Hakikat yurduna yettim,
Mürşitten el etek tuttum.
Varlığı bir pula sattım
Er Hacı Bektaş aşk diye.

Şah-ı Velayet ra-bülend.
Ocağında bir derdimend.
Bağlandı belime tığbend
Nur Hacı Bektaş aşk diye.

Kuruldu dost cemiyeti.
Gönlümüzde muhabbeti.
Vallahi gördüm cenneti:
Sır Hacı Bektaş aşk diye.

(Adviye Bacı) ayarım.
Türklükle kıvanç duyarım.
Türk töresine uyarım
Bir Hacı Bektaş aşk diye...

---

[235] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.133

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Hüzzam 5'lisini kullanarak, Neva perdesinde Hicaz'lı yarım kalış yapılmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Rast perdesinde Rast'lı ve Segah perdesinde Hüzzam'lı tam kalış yapılmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Rast perdesinde Rast'lı ve Segah perdesinde Hüzzam'lı tam kalış yapılmıştır.

9. Ve 10. ölçülerde: Aranağme özelliği taşıt. Bu ölçülerde Rast perdesinde Rast'lı ve Yedenli Segah 3'lüsünü kulanarak Segah perdesinde Segah'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Payine sürdüm yüzümü	5+3	a	-z- (yarım kafiye)
Pir Hacı Bektaş aşk diye.	5+3	b	-ümü (redif)
Açtı gönlümü gözümü	5+3	a	-r (yarım kafiye)
Nur Hacı Bektaş ask diye.	5+3	b	Hacı bektaş aşk diye (redif)
Masivadan üryan olduk	5+3	c	
Kulak abdestini aldık.	5+3	c	-dik. (redif)
Cenazeme namaz kıldık	5+3	c	-ı- (yarım kafiye)
Sor Hacı Bcktaş aşk diye.	5+3	b	

SAKİ BİZE GETİR DEMİ

Hüzzam Makamı

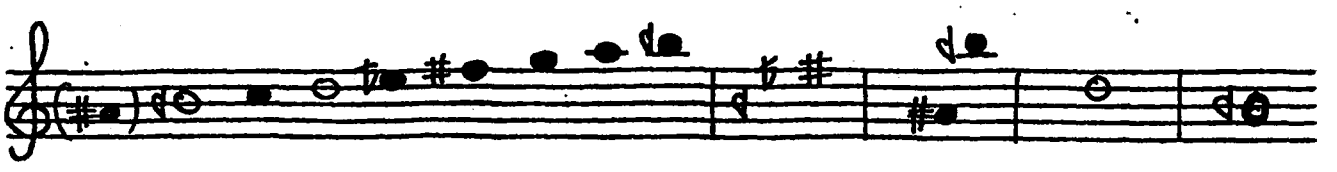

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Segah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: zamanlıdır

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Si perdesi üzerindeki "Muhalif Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Segah perdesi üzerindeki "Hüzzam Makamı" dizisidir. (Yerinde Hüzzam 5'lisi + Eviç perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Ah Bir Acayip Haldir).

Makamı: Hüzzam
Usul: Aksak

Güfte: Tugut Koca
Beste: Zeki Onaran

SAKİ BİZE GETİR DEMİ[236]

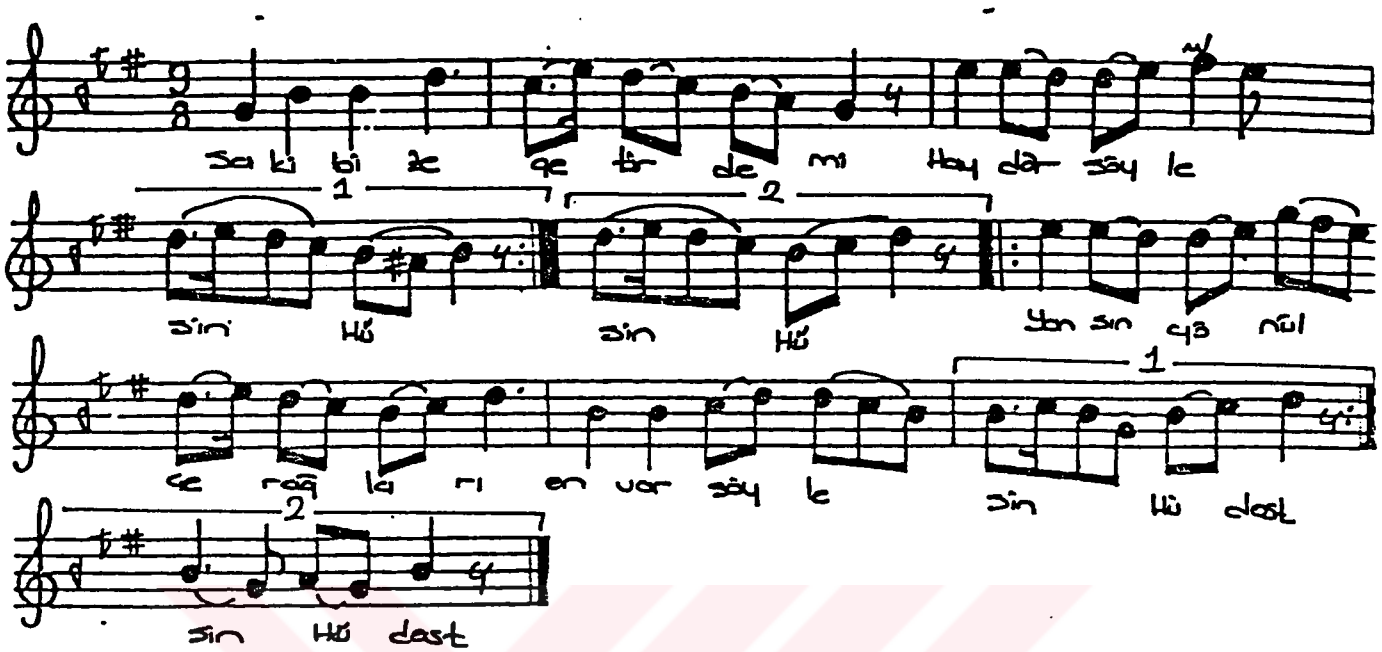

Sakı bizegetir demi Haydar söylesin (Hü)
Yansın gönül çerağları envar söylesin (Hü dost)

Cuş eylesin o feyz ile lutfeyle mıtriban
Sazlar semai beste nakış kâr söylesin (Hü dost)

Yükselsin arşa neşe-yi mestaneler bu dem
Ezvakımız sema edip efkâr söylesin (Hü dost)

İslâmı darb-ı seyf-i Ali eyledi şerif;
Allah için Resul için ensar söylesin (Hü dost)

Bektaşiyiz edepte nezakette nazenin
Seyri sulûku Hazret-i Hünkâr söylesin (Hü dost)

Hak var dedik asıldık "enel Hakk"ın uğruna
Bu kanlı macerayı size dar söylesin (Hü dost)

(Turgut Baba) gene gazeli nev eda dedin
Ki nasihatı aşkını eş'ar söylesin (Hü dost)...

---

[236] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.114

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesindeki Hicaz 4'lüsünün ikinci derecesi olan Hisar Perdesini kullanarak, yerinde Rast 5'lisine geçmiş ve Rast perdesinde Rat'lı asma kalış yapmıştır.

Not: Bunu kullanışındaki maksat; yerindeki basit Suzinak makamı dizisini göstermektir. Çünkü; yerindeki Hüzzam 5'lisi bu makamın içinde yer alır.

3. Ve 4. ölçülerde: Yerindeki Hüzzam 5'lisine geçerek yedenli Segah perdesinde asma karar yapmıştır.

5. 6. Ve 7. ölçülerde: Neva perdesindeki Hicaz 4'lüsünde karışık müzikal gezindikten sonra Güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

8. 9. Ve 10. ölçülerde: Yerinde Hüzzam 5'lisinin üçüncü derecesi olan, yani Güçlü Neva perdesinide kullanarak Rast'lı inmiş ve Segah perdesinde Hüzzamlı tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

13'lü Hece Vezni

Saki bizegetir demi Haydar söylesin (Hü)	8+5	a
Yansın gönül çerağları envar söylesin (Hü dost)	8+5	a
Cuş eylesin o feyz ile lutfeyle mihriban	8+5	b
Sazlar semai beste nakış kâr söylesin (Hü dost)	8+5	a
Yükselsin arşa neşe-yi mestaneler bu dem	8+5	c
Ezvakımız sama edip efkâr söylesin (Hü dost)	8+5	a

HAKİKAT CEMİNE DAHİL OLANLAR

Bayati Araban

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Duragı: Dügah Perdesi dir.

b) Seyri: inicidir.

c) Usulü: 10 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle La perdesi üzerindeki "Düz kerem" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Neva perdesindeki Zirgüleli Hicaz dizisine (ki buna Raban Dizisi denir) + yerinde Beyati Dizisinin eklenmesinden meydana gelmiştir. Yerinde Uşşak 4'lüsü + Neva perdesinde Buselik 5'lisi Nim hicaz yedenli Neva perdesinde Hicaz 5'lisi + Muhayyer perdesinde Kürdi 4'lüsü Neva perdesinde Hicaz 4'lüsü + Gerdaniye perdesinde Buselik 5'lisi[237]

g) Genişlemesi: makam, yapısı gereği, zaten oldukça geniş bir seyir alanına sahip olduğu için genişlemesine gerek yoktur.[238]

---

[237] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.310

[238] a.g.e. s.311

Makamı: Beyati Araban
Usul: Curcuna

Güfte: Hilmi Dede Baba
Beste: Bilinmiyor

HAKİKAT CEMİNE DAHİL OLANLAR[239]

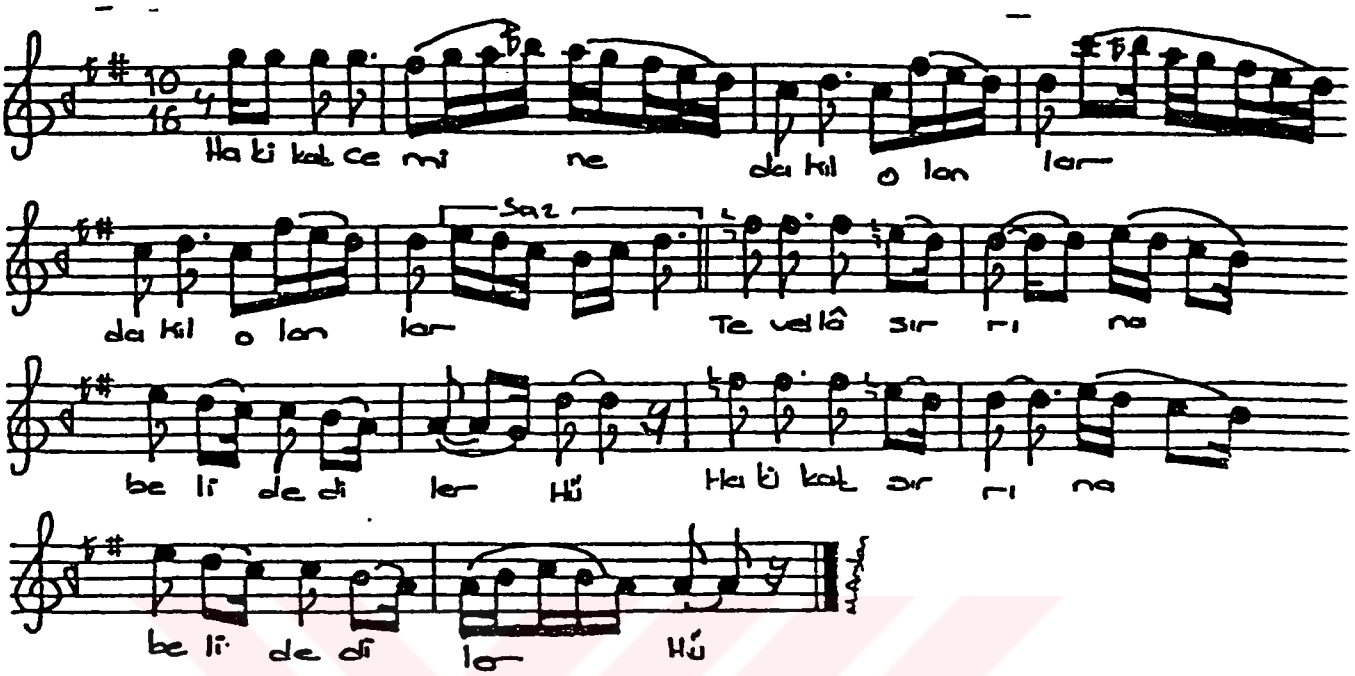

Hakikat cem'ine dahil olanlar
Tevella sırrına beli dediler.
Hakkı aynel yakin bunda görenler
Ehl-i Beyt'e nur-i celi dediler.

Cümle evliyanın o'dur serveri
Yedinde gösterip yeşil enveri.
Horasan Pirleri, Rumun Erleri
Hünkar Hacı Bektaş Veli dediler.

Mürşidin pendini can ile duyup
Muhamet Ali'nin damenin tutup,
Yedullahi fevka eydihim deyup
El ele el Hakkın eli dediler.

İkrar verdim (Hilmi) dönmem ebedi
Kalbimde uyandı şem'i Ahmedi.
Öz tenimde gördüm Hayyü Samedi
Gördüğüm didara Ali dediler...

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

---

[239] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.70

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Gerdaniye perdesiyle esere başlanmmıştır.

2. ölçüde: İnici olarak kullanılmış Neva perdesinde Hicaz 5'lisini göstermiştir.

3. ölçüde: Güçlüyü yakalayıp Neva perdesi üzerindeki Hicaz 3'lüsünü göstermiştir.

4. ölçü: Neva perdesinde Hicaz 5'lisini göstermiştir.

5. Ve 6. ölçülerde: Güçlüyü belirterek inici Hicaz 3'lüsünü kullanıp Çargah perdesinde Nikriz geçgisi ile kçük bir kalış yapıb tekrar Neva perdesine gelmiştir. Bayati araban makamının önemli selerinden olan Acem perdesinide görmekteyiz.

7. ölçü: Acem perdesi

8. 9. Ve 10. ölçülerde: Karcigar makamına küçük bir geçki yapıb, tekrar Neva perdesinde asma karlış yapmıştır.

11. 12. 13. Ve 14. ölçülerde: Acem perdesini kullanarak Karcigar makamında küçük bir geçki yapıb çıkıcı ve inici Uşşak 4'lüsü ile karar bağlamıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Hakikat cem'ine dahil olanlar	6+5	a	
Tevella sırrına beli dediler.	6+5	b	-anlar. -enler. (redif)
Hakkı aynel yakin bunda görenler	6+5	a	dediler. (redif)
Ehl-i Beyt'e nur-i celi dediler.	6+5	b	-eli. (zengin kafiye)
Cümle e0vliyanın o'dur serveri	6+5	c	
Yedinde gösterip yeşil enveri.	6+5	c	-i (redif)
Horasan Pirleri· Rumun Erleri	6+5	c	-er- (tam kafiye)
Hünkar Hacı Bektaş Veli dediler.	6+5	b	

ZAHİDLER EYLER TANIMIZ

Acem Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: inicidir.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Acem makamı" dizisidir. (Acem perdesi üzerindeki Çargah 5'lisi + Yerinde Bayati Dizisi: Yerinde Uşşak 4'lüsü + Neva perdesinde Buselik 5'lisi).

g) Genişlemesi: Yapı olarak Acem makamı zaten geniş bir seyir alanına sahiptir. Bu sebeple ayrıca genişletilmemiştir.

Makamı: Acem
Usul: Aksak

Güfte: Ali Nutki Baba
Beste: Bilinmiyor

ZAHİDLER EYLER TANIMIZ[240]

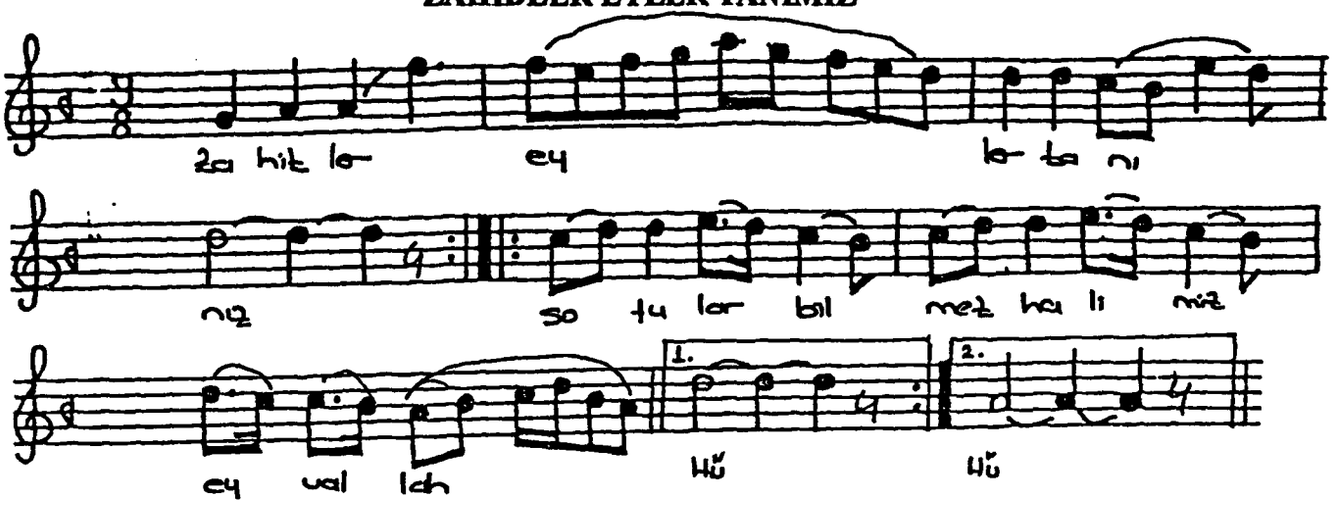

Zahitler eyler ta'nımız
Sofular bilmez halimiz.
Dilküşadır ahvalimiz
Biz bendel Bektaşiyiz.

Kur'an okuruz ezberi
Muhammed Ali'den beri
Pirimiz Horasan Eri
Biz bendel Bektaşiyiz.

Rehberi kimdir biliriz.
Mürşide ikrar vermişiz.
Zannınız gibi değiliz
Biz bendel Bektaşiyiz.

Bize İhsan etti Celi
Bu mesleği ta ezeli.
Tuttuk edep erkân yoli
Biz bendel Bektaşiyiz.

Otuz iki salât ile
Haccı savmü zekât ile
Nice yüz bin kerrat ile
Biz dendel Bektaşiyiz.

Yoktur bizim bir şanımız
Hak saklasın imanımız.
Bektaşilerdir namımız
Biz bedel Bektaşiyiz.

Taş atan bizden dediler.
Attıranı sevmediler.
Şahittir üçler dediler
Biz bendel Bektaşiyiz.

Kâru zarar kendimize
Hükmedemez kimse bize.
Seven gelsin yanımıza
Biz bendel Bektaşiyiz.

Yeter (Nutki) faş eyledin
Arifiere taş eyledin.
Zahit ne telâş eyledin
Biz bendel Bektaşiyiz...

---

[240] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.83

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Güçlü Acem perdesini merkez not olarak kullanmış ve Neva perdesinde Buselik'çeşnili yarım karar yapmıştır.

5. 6. 7. 8. Ve 9. ölçülerde: Segah perdesinde Segah'lı, son olarakta Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

Zahitler eyler ta'nımız	5+3	a	
Sofular bilmez halimiz	5+3	a	-imiz. (redif)
Dilküşadır ahvalimiz	4+4	a	
Biz bendei Bektaşiyiz.		b	nakarat
Kur'an okuruz ezberi	5+3	c	
Muhammed Ali'den beri		c	-ri. (tam kafiye)
Pirimiz Horasan Eri		c	
Biz bendei Bektaşiyiz.	4+4	b	

ŞAH-I MERDANIN AVAZI

Acem Kürdi Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesi

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 15 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+3+2+2+3+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Bozlak Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Acem Kürdi Makamı" dizisidir. (Acem Kürdi Makamı dizisi, Acem perdesinde bir Çargah 5'lisine + yerinde Beyati dizisinin ve yine Yerinde bir Kürdi 4'lüsü veya 5'lisi)

g) Genişlemesi: Makamı yapı bakımından zaten kendiliğinden geniş bir seyir alanına sahiptir. Bu sebeple ayrıca genişletilmemiştir.

Makamı: Acem Kürdi
Usul: Raksan

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

ŞAH-I MERDANIN AVAZI[243]

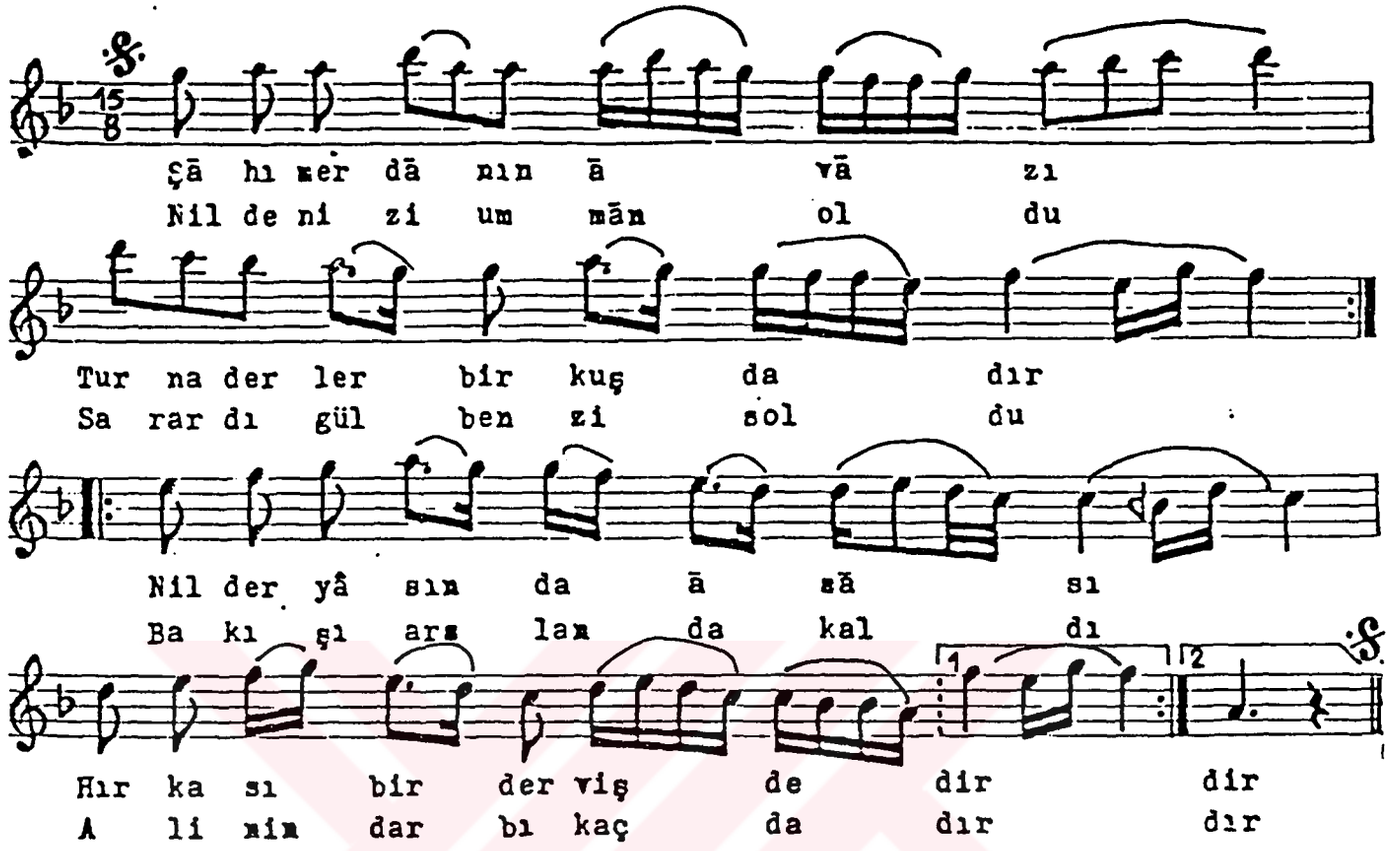

Şahı Merdanın avazı
Turna derler bir kuştadır.
Asası Nil denizinde
Hırkası bir derviştedir.

Nil denizi umman oldu
Sarardı gül benzim soldu
Bakışı aslanda kaldı
Ali'min darbı koçtadır.

Özen pirim oğlu özen
Var kendine bir dost kazan
Hayrını şerrini yazan
Sağ yanında feriştehdir.

Ali'm etmezdi benliği
Kalbinde yoktu kinliği
Zülfikarın keskinliği
Zerrecesi kılıçtadır.

Nerde (Pir Sultan) ım nerde
Canım feda olsun merde
Yemenden öte bir yerde
Halâ düldül savaştadır...

---

[243] Kemal İlerici., Türk Musikisi ve Armonisi., Milli Eğitim Bak. Yay. İstanbul. 1981., s.496

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Gerdaniye ve Muhayyer perdesi kullanılarak esere başlanmış ve gerdaniye perdesi üzerinde ince bir Buselik 5'lisinin yanında, çıkıcı bir Buselik 5'lisi kurulmuştur.

2. ölçüde: Gerdaniye perdesi üzerindeki inici Buselik 5'lisi gösterilip Acem kürdi makamının önemli perdelerinden olan Acem perdesinde asma kalış kullanmıştır.

3. ölçüde: Hüseyni perdesi üzerine çıkıcı bir Kürdi 4'lüsü kullanılmış. Segah perdesinde kalış yapmak için Muhayyer perdesini kullanarak aşağı doğru Segah perdesine kadar inip burada asma kalış yapmıştır.

4. ölçüde: Neva perdesi üzerinde çıkıcı Buselik 4'lüsünü kullanıp buradan da Acem perdesini göstermiştir. (Dönüş itibariyle 1. Dolap). 2. Dolapta ise; Acem kürdi makamının karar perdesi olan Dügah Perdesinde karar verilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Şahı Merdanın avazı	5+3	a	
Turna derler bir kuştadır.	5+3	b	-tadır., -tedir. (redif)
Asası Nil denizinde	4+4	c	-uş-, -iş- (tam kafiye)
Hırkası bir derviştedir.	4+4	b	
Nil denizi umman oldu	4+4	d	
Sarardı gül benzim soldu	4+4	d	-dı., -du. (redif)
Bakışı aslanda kaldı		d	-ı. (yarım kafiye)
Ali'min darbı koçtadır.	5+3	b	

AYNAYI TUTTUM YÜZÜME

Saba Makamı

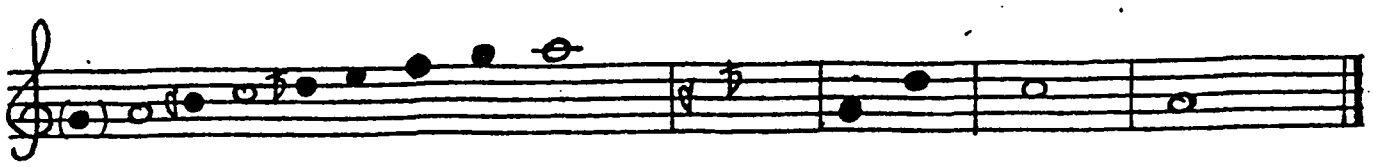

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcı veya inici olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Kelenderi Ayağı" "Derbeder Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Saba Makamı" dizisidir. (Çargah perdesinde Zirgüle'li Hicaz dizisine + yerinde Saba 4'lüsü)

g) Genişlemesi: Saba makamı yapısı bakımından oldukça geniş bir seyir alanına sahiptir. Bu bakımdan ayrıca genişletilmemiştir.[244]

---

[244] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yayınları., İstanbul. 1994., s.344

Makamı: Saba
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Hilmi
Beste: Bilinmiyor

AYNAYI TUTTUM YÜZÜME[245]

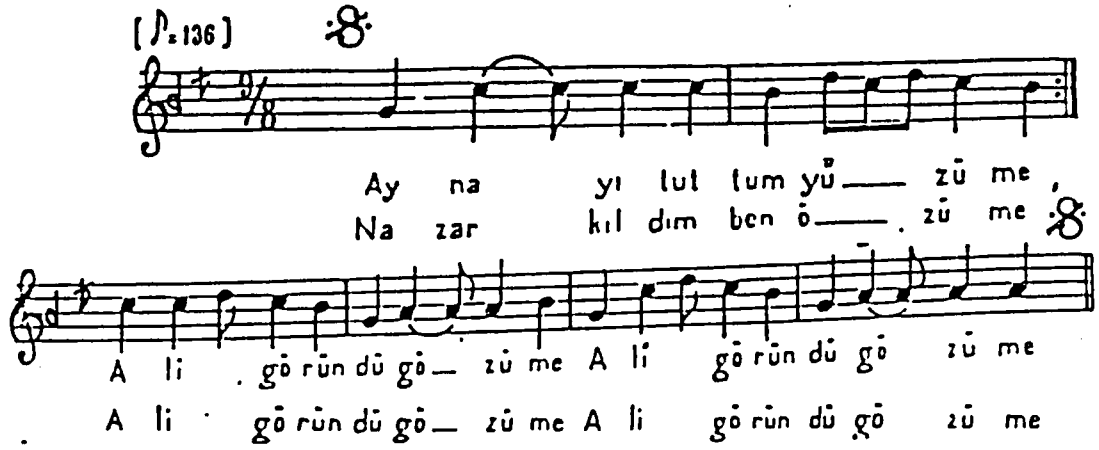

1
Aynayı tuttum yüzüme
Ali göründü gözüme
Nazar kıldım ben özüme
Ali göründü gözüme

2
Âdem baba Havva ile
Hem « Allemel'esma » ile
Çarhi felek sema ile
Ali göründü gözüme

3
Hazreti Nuh Neciyyullah
Hem İbrahim Halilullah
Sinadaki Kelimullah
Ali göründü gözüme

4
İsayı Ruhullah odur
İki âlemde Şah oldur
Cümlemize penah oldur
Ali göründü gözüme

5
Ali evvel Ali âhır
Ali batın Ali zahir
Ali tayyip Ali tahir
Ali göründü gözüme

6
Ali candır Ali canan
Ali dindir Ali iman
Ali Rahîm Ali Rahman
Ali göründü gözüme

7
Hilmî gedayi bir kemter
Görür gözüm dilim söyler
Her nereye kılsam nazar
Ali göründü gözüme

---

[245] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.168

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2.ölçülerde: Dügah Perdesinde Saba 4'lüsünü kullanmıştır.

3. 4. 5. Ve 6. ölçülerde: Saba 4'lüsünü kullanarak Dügah Perdesinde Saba'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Aynayı tuttum yüzüme	5+3	a	
Ali göründü gözüme	5+3	a	-özüme., -üzüme. (zengin kafiye)
Nazar kıldım ben özümle	5+3	a	gözüme. (redif)
Ali göründü gözüme	5+3	a	
Hazreti Nuh Neciyyullah	5+3	b	
Hem İbrahim Halilullah	5+3	b	-ullah. (redif)
Sinadaki Kelimullah	5+3	b	
Ali göründü gözüme	5+3	a	

BİZ ALİNİN KULUYUZ

Saba Makamı

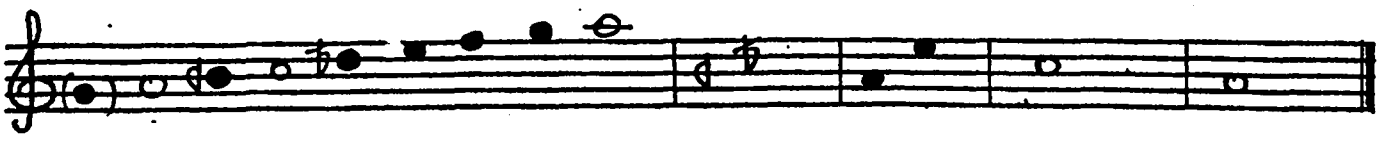

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcı veya inici olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Kelenderi Ayağı" "Derbeder Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Saba Makamı" dizisidir. (Çargah perdesinde Zirgüle'li Hicaz dizisine + yerinde Saba 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Aynayı Tuttum Yüzüme).

Makamı: Saba
Usul: Aksak

Güfte: Asım
Beste: Bilinmiyor

BİZ ALİN'NİN KULUYUZ[246]

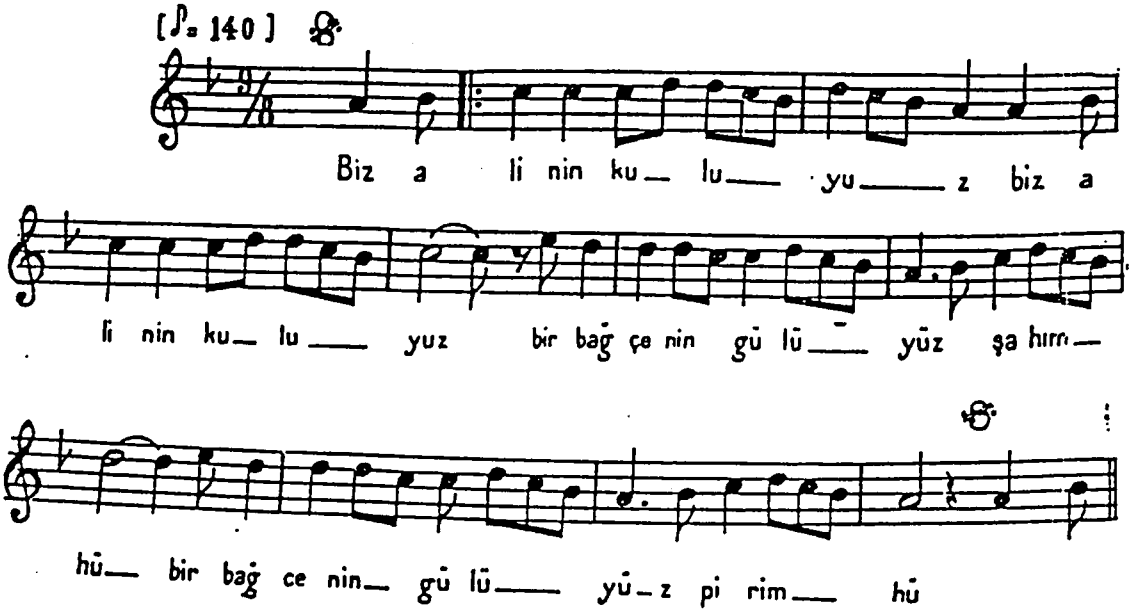

1
Biz Ali'nin kuluyuz
Bir bahçenin gülüyüz
Sanma bizi deliyiz
Cümlemiz de veliyiz

2
Bu cihan abad oldu
Nuri Ahmet yad oldu
Şahım ol dem şad oldu
Boş değiliz doluyuz

3
Cebrail göke uçtu
Anda hakka kavuştu
Perrü bâli dolaştı
Aklı evvel deliyiz

4
Çün Ali zahir oldu
Beytullah tahir oldu
Hem Resûle yar oldu
Biz anın has kuluyuz

5
Ali kulunu bekler
Her kazalardan saklar
Üçler, Yediler, Kırklar
Biz anların birisiyiz

6
Ali kevsere sâki
Ali Hakka mülaki
Ali'dir Hayyil Baki
Ölü değil diriyiz

7
Nasırî ibni Şem'an
Mürd oluptur bir zaman
Şahım edince ferman
İhya olduk diriyiz

8
Asım bir kemter kuldur
Hakkın rahmeti boldur
Sâki peymane doldur
Biz bu yolun eriyiz

---

[246] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.169

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2.ölçülerde: Saba makamının karar perdesi olan Dügah Perdesinden esere başlanmıştır. Bu makamın güçlüsü olan Çargah perdesine gelinmiş, buradan inici olarak Saba 4'lüsü gösterilmiştir.

3. 4. 5. Ve 6. ölçülerde: Tekrar güçlü Çargah perdesi üzerinde durulmuş, bu perde üzerinde melodik cümleler yapılarak inici ve çıkıcı Saba 4'lüsü gösterilmiştir.

7. ölçüde: Buradan Neva perdesine gelinmiştir.

8. 9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesinden itibaren Dügah'ta Saba 4'lüsü inici ve çıkıcı gösterilerek karar perdesi olan Dügah Perdesinde tam karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li Hece Vezni

Biz Ali'nin kuluyuz	4+3	a	
Bir bahçenin gülüyüz	4+3	a	-iyiz., -uyuz. (redif)
Sanma bizi deliyiz	4+3	a	ı (yarım kafiye)
Cümlemizde veliyiz	4+3	a	
Cebrail göke uçtu		b	
Anda hakka kavuştu		b	-tu. –tı. (redif)
Perrü bâli dolaştı		b	
Aklı evvel deliyiz		a	

GÜZEL AŞIK CEVRİMİZİ

Saba Makamı

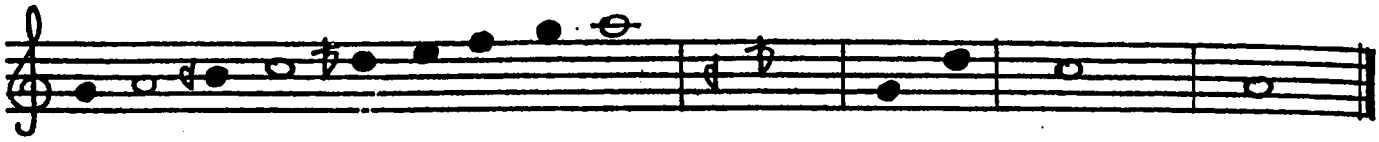

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcı veya inici olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 4+4

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Kelenderi Ayağı" "Derbeder Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Saba Makamı" dizisidir. (Çargah perdesinde Zirgüle'li Hicaz dizisine + yerinde Saba 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Aynayı Tuttum Yüzüme.)

Makamı: Saba
Usul: Aksak

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

GÜZEL AŞIK CEVRİMİZİ[247]

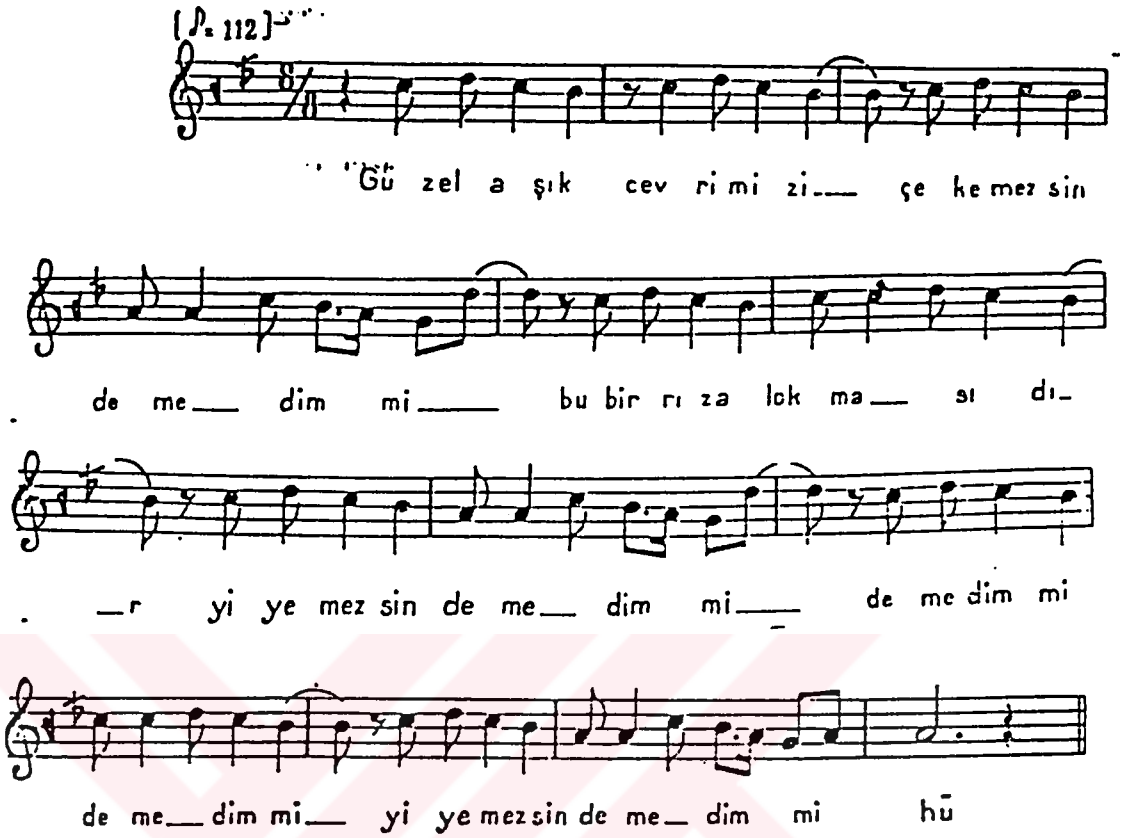

1

Güzel aşık cevrimizi
Çekemezsin demedim mi
Bu bir rıza lokmasıdır
Yiyemezsin demedim mi

2

Yemeyenler kalır naçar
Gözlerinden kanlar saçar
Bu bir demdir gelir geçer
Duyamazsın demedim mi

3

Çıkalım meydan yerine
Gidelim Ali seyrine
Canü başı Hak yoluna
Koyamazsın demedim mi

4

Pir Sultan Ali şahımız
Hakka ulaşır rahımız
On iki imam penahımız
Uyamazsın demedim mi

---

[247] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.154

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Çargah perdesinde esere başlanmıştır. Bu perde üzerinde melodik cümleler yaparak 3.ve4.ölçülerde:Dügah Perdesinde Saba 4'lüsünü de kullanmış daha sonra Neva perdesine gelinmiştir.

5. 6. 7. 8. Ve 9. ölçülerde: Tekrar Neva perdesi üzerinde dolaşılarak Dügah Perdesinde inici olarak kullanılmış Saba 4'lüsünü de göstererk Rast perdesi ile Çargah perdesi civarını yakalamıştır.

10. 11. 12. Ve 13. ölçülerde: Melodik cümleler yaparak inici Saba 4'lüsünü kullanmak suretiyle tam karar kılınmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Güzel aşık cevrimizi	4+	
Çekemezsin demedim mi	4+4	-demedmi mi. (redif)
Bu bir rıza lokmasıdır.	4+4	
Yiyemezsin demedim mi	4+4	
Yemeyenler kalır naçar	4+4	
Gözlerinden kanlar saçar	4+4	-çar., -çer. (zengin kafiye)
Bu bir demdir gelir geçer	4+4	
Duyamazsın demedim mi	4+4	

TAÇ MARİFET TACIDIR

Saba Makamı

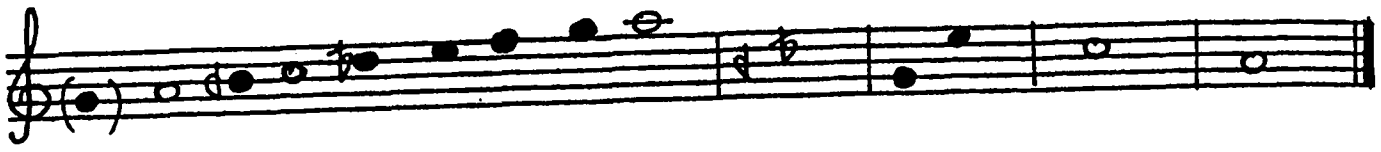

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcı veya inici olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Kelenderi Ayağı" "Derbeder Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Saba Makamı" dizisidir. (Çargah perdesinde Zirgüle'li Hicaz dizisine + yerinde Saba 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Aynayı Tuttum Yüzüme)

Makamı: Saba
Usul: Raks Aksağı

Güfte: Sunullah Gaybi
Beste: Bilinmiyor

TAÇ MARİFET TACIDIR[248]

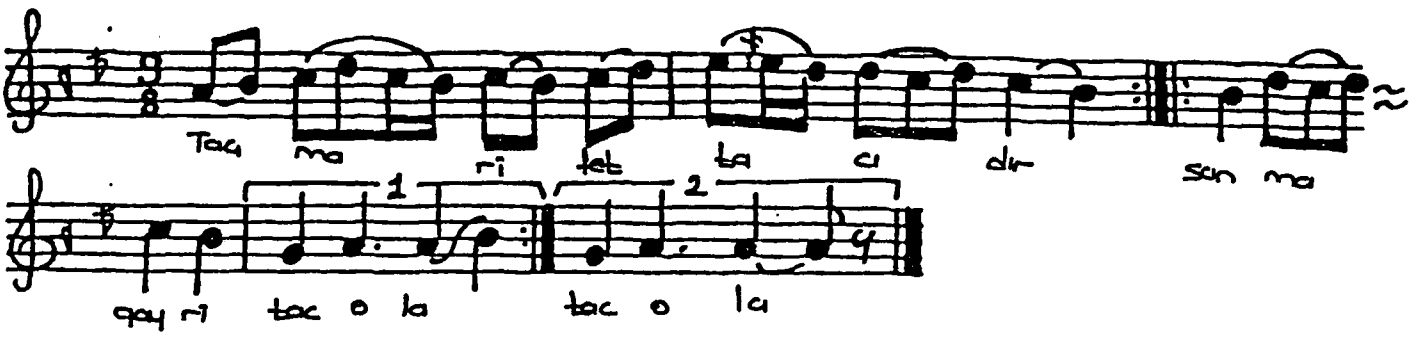

Taç marifet tacıdır
Sanma gayri tac ola
Taklit ile tok olan
Hakikatte aç ola.

Düşe düşüp aldanma
Kendin hayrete salma
Haktan gayri ne vardır
Tabire muhtaç ola.

Sana Alem görünen
Hakikatte Allah'tır
Allah birdir vallahi
Sanma ki bir kaç ola

Bir ağaçtır bu Alem
Meyvası olmuş adem
Maksat olan meyvadır
Sanma ki ağaç ola.

Bu Adem meyvasının
Çekirdeği sözündür
Sözsüz bu Adem, Alem
Bir anda taraç olur.

Bu sözlerin meali
Kişi kendin bilmektir
Kendi kendin bilene
Hakikat miraç ola.

Hak denilen özündür
Özündeki sözündür
(Gaybi) özün bilene
Rububiyet tac ola...

---

[248] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.78

NEFESİN İNCELENMESİ

1.Ve 2. Ölçülerde Çargah perdesinde Hicazlı, Segah perdesinde çeşnisiz yarım kalış göstermiştir.

3. 4. Ve 5. ölçülerde: Segah perdesinde Çeşnisiz asma kalış ve Dügah Perdesinde Sabâlı tam kalış (yedek kullanılarak) gösterilmiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Taç marifet tacıdır	4+3	a	
Sanma gayri tac ola	4+3	b	-ola. (redif)
Taklit ile tok olan	4+3	c	
Hakikatte aç ola.	4+3	b	
Düşe düşüp aldanma	4+3		
Kendin hayrete salma	4+3		-ma.
Haktan gayri ne vardır	4+3		
Tabire muhtaç ola.	4+3		

URUM ABDALLARI GELİR DOST DEYU DEYU

Saba Makamı

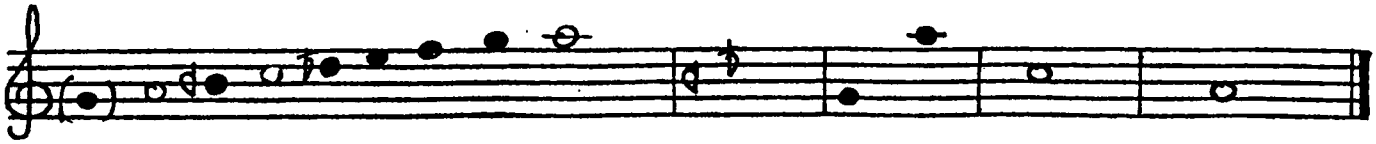

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcı veya inici olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizi itibariyle La perdesi üzerindeki "Kelenderi Ayağı" "Derbeder Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Dügah Perdesi üzerindeki "Saba Makamı" dizisidir. (Çargah perdesinde Zirgüle'li Hicaz dizisine + yerinde Saba 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Taç Marifet Tacıdır.)

Makamı: Saba
Usul: Aksak

Güfte: Kaygusuz Abdal
Beste: Bilinmiyor

URUM ABDALLARI GELİR DOST DEYU DEYU[249]

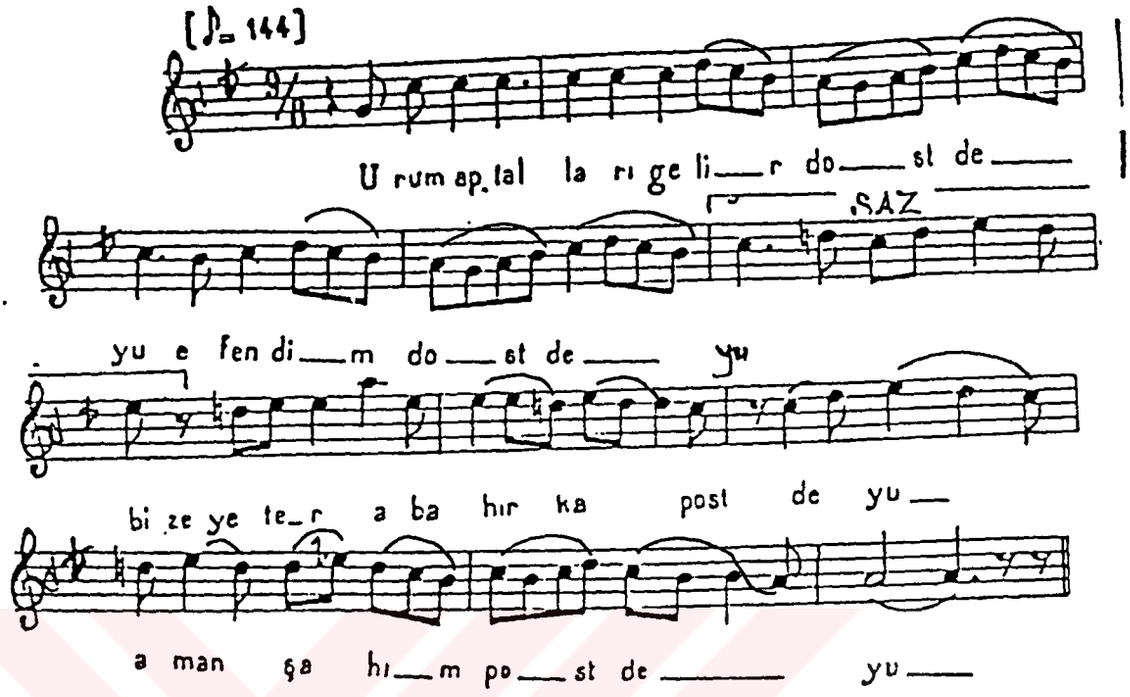

1

Urum abdalları gelir dost deyu
Bize yeter aba hırka post deyu
Hastaları gelir derman isteyu
Sağlar gelir pirim Abdal Musaya

2

Beylerimiz elvan gülün üstüne
Ağlar gelir şahım Abdal Musaya
Urum Abdalları postun eğnine
Bağlar gelir şahım Abdal Musaya

3

Hintten bezirgânlar gelir yayınur
Pişer lokmaları açlar doyunur
Aşık olan bu meydanda soyunur
Toklar gelir pirim Abdal Musaya

4

Meydanında dâra durmuş köçekler
Çalınır koç kurbanlara pıçaklar
Döğülür kudüm açılır sancaklar
Tuğlar gelir pirim Abdal Musaya

5

Her matem ayında kanlar saçılır
Uyandırıp Hak çırağı yakılır
Demine hu deyu gülbank çekilir
Pirler gelir pirim Abdal Musaya

6

Ali Zülfikarı almış destine
Kılıç Sallar yezitlerin kastına
Tümen tümen genç Ali'nin üstüne
Nurlar gelir pirim Abdal Musaya

7

İkrarıdır koç yiğidin yuları
Muannidi çeksem gelmez ileri
Akpınarın yeşil gölün suları
Çağlar gelir pirim Abdal Musaya

8

Benim bir isteğim verdir kerimden
Münkir bilmez erenlerin sırrından
Kaygusuz'um ayrı düşmem pirimden
Ağlar gelir Pirim Abdal Musaya

---

[249] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.166

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Dügah Perdesinde Saba Çeşnili tam karar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Neva perdesinde buselik'li ve Dügah Perdesinde Uşşak2lı yarım kalış göstermiştir.

7. Ve 8. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Kürdili, Neva perdesinde Buselik'li ve Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalışlar yapmıştır.

9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz'lı ve Segah perdesinde Hüzzam'lı yarım kalışlar göstermiştir.

11. Ve 12. ölçülerde: Saba çeşnisi kullanılmış ve Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Urum abdalları gelir dost deyu	6+5	
Bize yeter aba hırka post deyu	6+5	-eyu. (redif)
Hastaları gelir derman deyu	6+5	
Sağlar gelir pirim Abdal Musaya	6+5	
Beylerimiz elvan gülün üstüne	6+5	
Ağlar gelir şahım Abdal Musaya	6+5	-ne. (yarım kafiye)
Urum Abdalları postun eğnine	6+5	Abdal Musaya (redif)
Bağlar gelir şahım Abdal Musaya	6+5	

AKDENİZİ SEYREDELİM YALIDAN

Gerdaniye Makamı

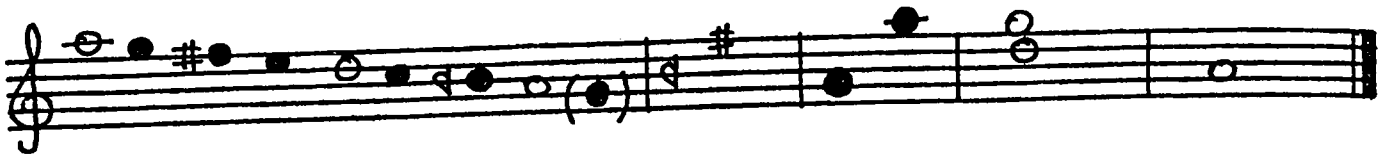

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 4+4

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Dügah Perdesi "Gerdaniye Makamı" dizisidir. (Yerinde inici Rast dizisine + Yerinde Hüseyni dizisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.)

g) Genişlemesi: Yerinde inici Rast dizisine Gerdaniye perdesinde simetrik Rast 5'lisi eklenmesiyle genişler.

Makamı: Gerdaniye
Usul: Düyek

Güfte: Ali Dede
Beste: Bilinmiyor

AKDENİZİ SEYREDELİM YALIDAN[250]

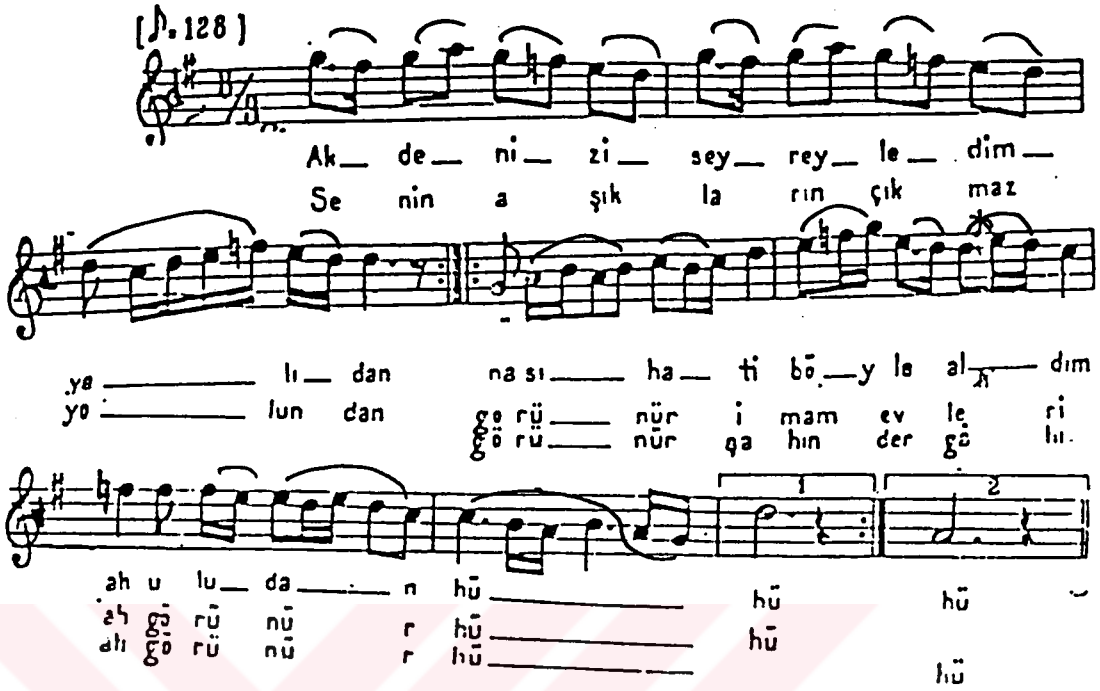

1

Akdenizi seyredelim yalıdan
Nasihati böyle aldım uludan
Senin âşıkların çıkmaz yolundan
Görünür İmamı evleri görünür
Görünür Şahın dergâhı görünür

2

Senin dervişlerin geçmez tevbeden
Sırtına giydiği hırka abadan
Her kaçan çağırsa imdat babadan
Görünür İmam evleri görünür
Görünür Şahın dergâhı görünür

3

Ali Dede söyler idi bu pendi
Yüz yüze gelince Ali'dir kendi
Horasanda yatan Riza efendi
Görünür İmam evleri görünür
Görünür Şahın dergâhı görünür

---

[250] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.191

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li yarım kalış göstermiştir.

4. 5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah'lı Segah perdesinde eksik Ferahnak'lı Rast perdesinde Rast'lı ve Dügah perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Akdenizi seyredelim yalıdan	4+7	a	
Nasihati böyle aldım uludan	4+7	a	-dan., -den. (redif)
Senin aşıkların çıkmaz yolundan	4+7	a	-lı., -lu. (tam kafiye)
Görünür imam evleri görünür	4+7	b	görünür. (redif)
Görünür Şahın dergahı görünür	4+7	b	
Senin dervişlerin geçmez tevbeden	4+7	c	-den., -dan. (redif)
Sırtına geydiği hırka abadan	4+7	c	-ba-., -be-. (tam kafiye)
Her kaçan çağırsa imdat babadan	4+7	c	-görünür. (redif)
Görünür imam evleri görünür	4+7	b	
Görünür Şahın dergahı görünür	4+7	b	

BİR NEFESCİK SÖYLEYELİM

Gerdaniye Makamı

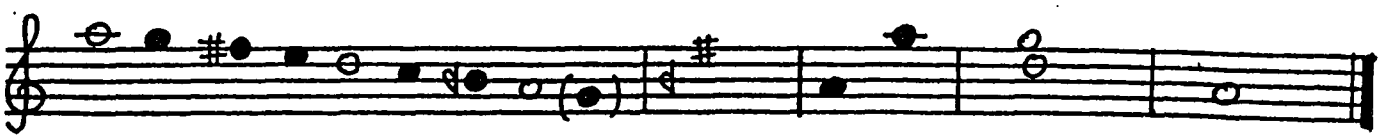

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+5

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Dügah Perdesi "Gerdaniye Makamı" dizisidir. (Yerinde inici Rast dizisine + Yerinde Hüseyni dizisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.)

g) Genişlemesi: (Bkz. Akdenizi Seyredelim Yalıdan)

Makamı: Gerdaniye
Usul: Katikofti

Güfte: Şah Hatayi
Beste: Bilinmiyor

BİR NEFESCİK SÖYLEYELİM[251]

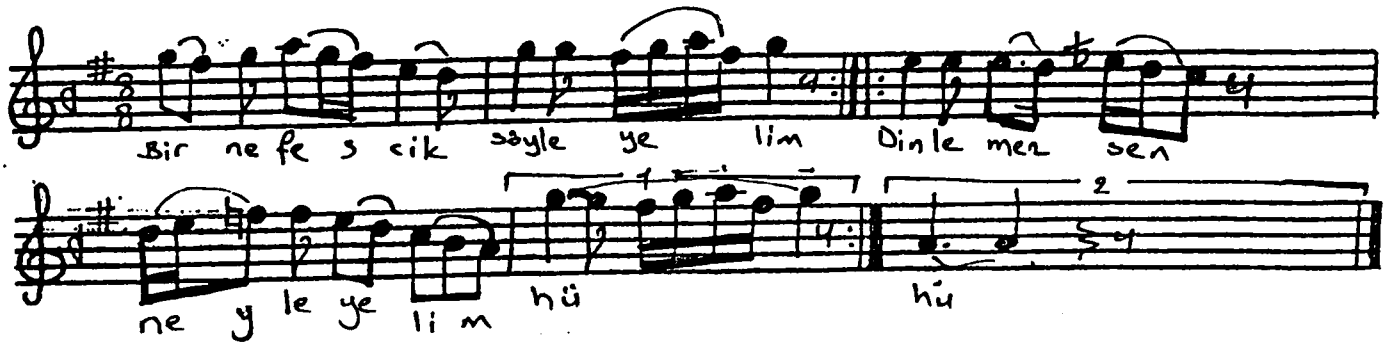

[251] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.162

NEFESİN İNCELENMESİ

1.ve2. ölçülerde: Neva perdesinde Rast'lı asma karar yapmıştır.

3.ve4. ölçülerde: Çargah perdesinde Nikriz'li, Neva perdesinde Buselik'li ve Dügah Perdesinde Uşşak'lı asma karar yapmıştır.

5.ve6. ölçülerde: Neva perdesinde Rast 4'lüsünün dördüncü derecesi olan Gerdaniye perdesini açarak Dügah Perdesinde Buselik'li tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Bir nefescik söyleyelim	4+4	a	
Dinlemezsen neyliyelim	4+4	a	-yelim. (redif)
Aşk deryasın boylayalım	4+4	a	-le., -la. (tam kafiye)
Ummana dalmağa geldim	3+4	b	
Ben pirimle oldum aşna	4+4	c	-a., -e. (tam kafiye)
Kalmadı gönlümde nesne	3+4	c	-mağa geldim. (redif)
Pervaneyim ateşine	4+4	c	
Şem'ine yanmağa geldim	3+4	b	

GEÇEMEZSİN DELİ GÖNÜL GEÇİLMEZ

Gerdaniye Makamı

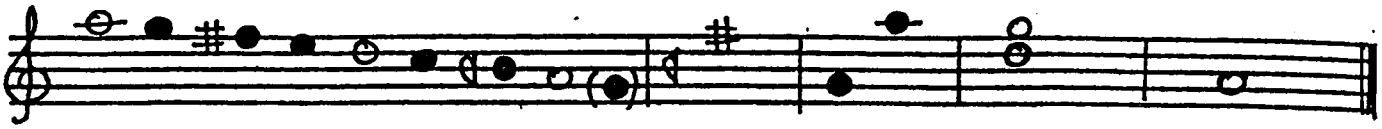

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 6 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+2 veya 2+2+2 ?

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Dügah Perdesi "Gerdaniye Makamı" dizisidir. (Yerinde inici Rast dizisine + Yerinde Hüseyni dizisinin eklenmesinden meydana gelmiştir.)

g) Genişlemesi: (Bkz. Akdenizi Seyredelim Yalıdan).

Makamı: Gerdaniye
Usul: Yürük Semai

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

GEÇEMEZSİN DELİ GÖNÜL GEÇİLMEZ[252]

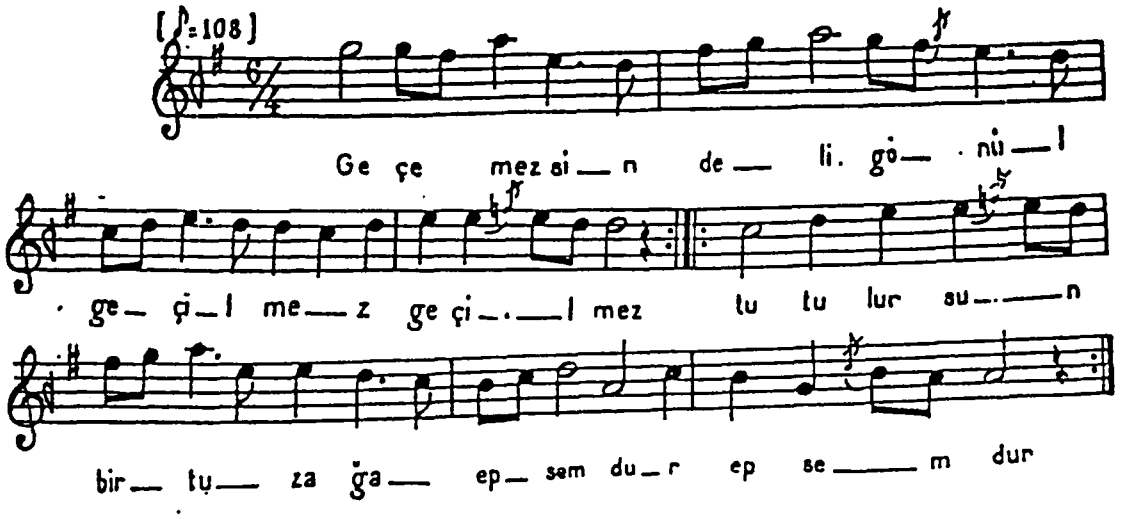

1

Geçemezsin deli gönül geçilmez
Bir tuzağa tutulursun epsem dur
Bu erenler dolusudur içilmez
İçenlerin bağrın keser epsem dur

2

Evvel ikrar verip sonra dönersin
Sehil yokuş görüp döner kaçarsın
Onduraym dersin yaram açarsın
Azdırıp ta saramazsın epsem dur

3

Mürşidinin nasihatin tutmayan
Gönülcüğün musahibe katmayan
Arıdıp kalp evin temiz tutmayan
Çığ yerlerde tohum bitmez epsem dur

4

Er oğluna bir münasip yar gerek
Verdiği ikrara pek durur gerek
Can cesetten elin yuyan er gerek
Ölüme kail olmazsın epsem dur

5

Pir Sultan'ım söyler sözün doğrusun
Yezit bundan ne anlasın ne duysun
Arıt kalp evini sultan otursun
Tacın tahtın terk edersin epsem dur

---

[252] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.178

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Rast'lı, Hüseyni perdesinde Uşşak'lı ve Neva perdesinde Rast çeşnisi kullanarak yarım kalış yapmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li ve Hüseyni perdesinde Rast'lı ve Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalışlar göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Geçmezsin deli gönül geçilmez	6+5	a	
Bir tuzağa tutulursun epsem dur	4+4+3	b	-ilmez. (redif)
Bu erenler dolusudur içilmez	4+4+3	a	-ç- (yarım kafiye)
İçenlerin bağrın keser epsem dur	6+5	b	epsem dur. (redif)
Evvel ikrar verip sonra dönersin	6+5	c	
Sehil yokuş görüp döner kaçarsın	6+5	c	-arsın., -ersin. (redif)
Ondurayım dersin yaram açarsın	6+5	c	
Azdırıp ta saramazsın epsem dur	4+4+3	b	

ALEM YÜZÜNE SALDI ZİYA

Neveser Makamı

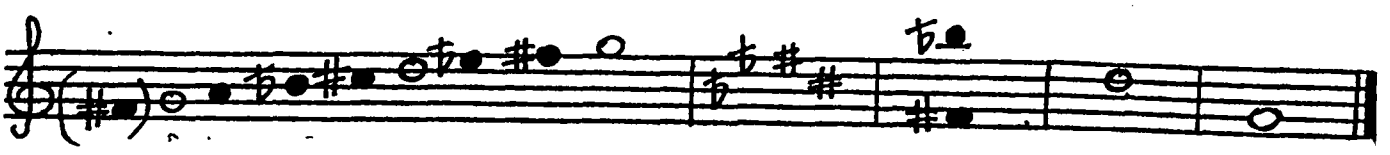

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcı, bazanda çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır.

d) Düzümü: 4+2

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Nev'eser Makamı dizisidir. (Yerinde Nikriz 5'lisine + beşinci derece Neva perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi:

i. Yegah perdesinde Simetrik Hicaz 4'lüsü (Yerinde Şeddi araban)

ii. Gerdaniye perdesinde simetrik Nikriz 5'lisi

iii. Gerdaniye perdesinde Buselik 5'lisi (Neva perdesinde Humayun dizisi)

Makamı: Neveser
Usul: Yürük Semai

Güfte: Seyyid Nesimi
Beste: Bilinmiyor

ALEM YÜZÜNE SALDI ZİYA[253]

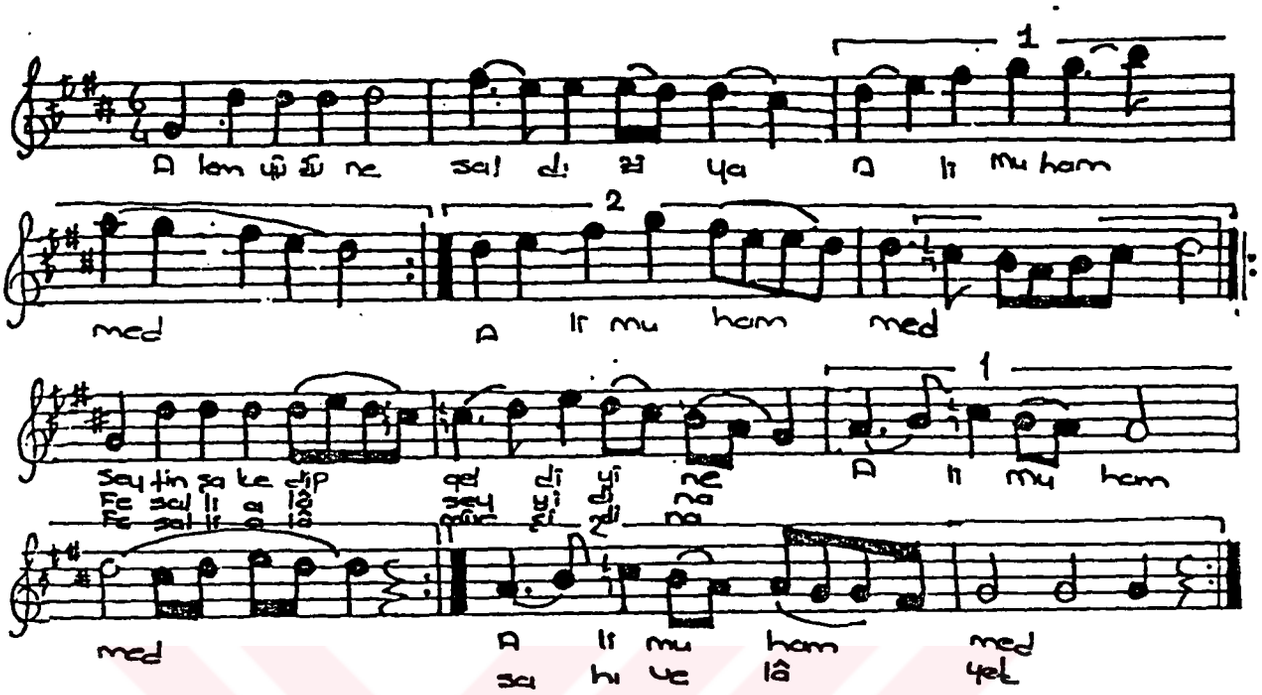

1

Âlem yüzüne saldı ziya âli Muhammet
Seyfin şakedip geldi yine âli Muhammet
Nadan ne bilir dânâ bilir âli Muhammet

Nakarat

Feşalli alâ sadatina âli Muhammet
Feşalli alâ mürşidina âli Muhammet

2

Kemter kuluyum Ali'nin o şahı keremdir
Hasan başımın tacı Hüseyin gözümde nemdir
İmamı Zeynel'Aba, Bakır mihri haremdir

Nakarat

3

İmam Caferi Sadık gibi olmaya irfan
İmamı Musa Kâzım gibi bir ulu sultan
Güneş yüzünü gördü dedi şahı Horasan

Nakarat

4

İmamı Taki gözlerime nurü cilâdır
İmamı Naki sayesi o zilli hümadır
Hasan Askerî derdimize ayni şifadır

Nakarat

5

Çün Mehdi zuhur ede nihan kalmaya perde
Haricîleri kesse gerek tiğu teberle
Seyyit Nesimî methin okur şamü seherde

Nakarat

---

[253] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.24

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde:Neva perdesinde Hicaz çeşnisi göstererk Nim Hicaz perdesinde çeşnisiz asma karar yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Gerdaniye perdesinde Buselik 3'lüsünü kullanmış ve Neva perdesinde Hicaz 5'lisini göstermiştir.

5. Ve 6. ölçülerde:Neva perdesindeki Hicaz 4'lüsünü göstermiştir.

7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Rast perdesinde Nikriz, Dügah Perdesinde Hicaz, Neva perdesinde Hicaz ve tekrar Rast perdesinde Nikrizli tam kalış yapılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü Hece Vezni

Alem yüzüne saldı ziya Ali Muhammed	5+4+5	a	
Seyfin, şak edip geldi yine Ali Muhammed	5+4+5	a	(redif)
Nadan ne bilir danâ bilir Ali Muhammed	5+4+5	a	
Fesalli alâ seyidina Ali Muhammed		a	
Fesalli alâ mürsidina Şah-ı Velâyet.		b	
Kemter kuluyum Ali'nin o şahı keremdir	5+4+5	c	-em- (tam kafiye)
Hasan başımın tacı Hüseyin gözümde nemdir.	5+4+5	c	(redif)
İmamı Zeynel'Aba Bakır mihri haremdir.	5+4+5	c	

SIĞINDIM CENAB-I RABBÜL ALEME

Neveser Makamı

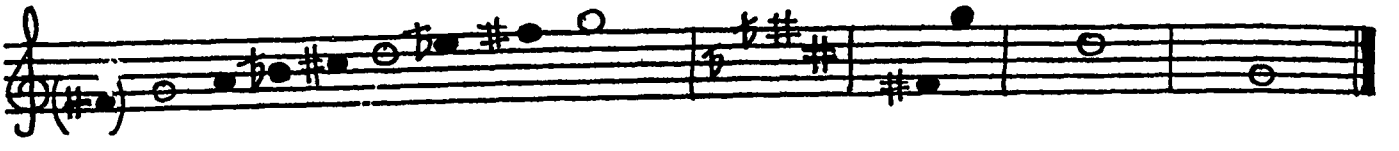

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcı, bazanda çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Rast perdesi üzerindeki Nev'eser Makamı dizisidir. (Yerinde Nikriz 5'lisine + beşinci derece Neva perdesinde Hicaz 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Alem Yüzüme Saldı Ziya)

Makamı: Neveser
Usul; Sofyan

Güfte: Kazım Baba
Beste: Kazım Baba

SIĞINDIM CENAB-I RABBÜL ALEM[254]

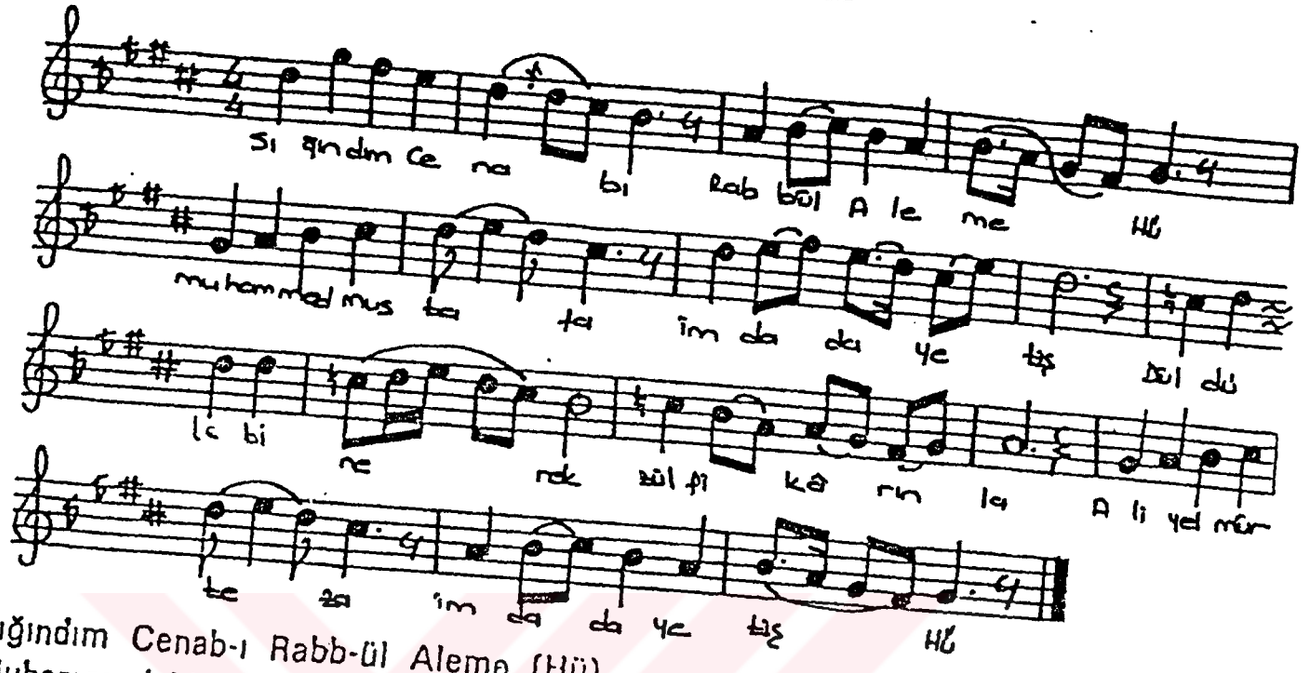

Sığındım Cenab-ı Rabb-ül Aleme (Hü)
Muhammed Mustafa İmdada yetiş
Düldüle binerek Zülfikarınla
Ally-el Mürtaza İmdada yeti (Hü)

Hatice Ananın vardım köşküne
Himmetini eksik etmez düşküne
Şehid olan on dört masum aşkına
Fatıma-tüz Zehra İmdada yetiş

Zehr-i elem içtim ben de akıbet
Hasan Hulk-ı Rıza eyler inayet
Gam çölüne düştüm aman mürüvet
Hüseyn-i Kerbelâ İmdada yetiş

Sitem kılıcıyla bin pare oldum
Zeynel Abidini müncidir bildim
Dünya gurbetinde bi-vaye kaldım
Bakır-ül Evliya İmdada yetiş

Cafer-üs Sadıktır muratlar veren
Musa-yı Kâzımdır yaramı saran
Çağırdığım yerde anide eren
İmam Musa Rıza İmdada yetiş

Pişt ü penahımız İmam Takidir
İlticagahımız Ali Nakidir
Biz fanıyiz buniar hay-ül bakıdir
Asker-ül Mücteba İmdada yetiş

(Kâzım Baba) olmuş sail-i mutlak
Niyazımız kabul eyler zat-ı Hak
Gerçeklerden gayrı kimsem var mı bak.
Mehdi sahip liva İmdada yetiş

---

[254] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.107

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Neva perdesinde Hicaz 4'lüsünü kullanarak Dik Kürdi perdesinde asma karar yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde:Yerinde Nikriz 5'lisine geçerek Rast perdesinde Nikrizli yarım karar yapmıştır (Yedenli).

5. Ve 6. ölçülerde: Yerinde Nikriz 5'lisini ve Neva perdesindeki Hicaz 4'lüsünün ikinci derecesi olan Hisar perdesinide kullanmış ve Nim Hicaz perdesinde çeşnisiz asma karar yapmıştır.

7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesindeki Hicaz 3'lüsünü kullanarak Nim Hicaz yedenli Güçlü Neva perdesinde yarım karar yapmıştır.

9. Ve 10. ölçülerde: Nim Hicaz perdesini (Do#) bekar halde olarak (Çargah - Do♮) Dik Kürdi perdesinde çargah 4'lüsünü kullanmıştır.

11. Ve 12.ölçülerde: Dügah Perdesinde Kürdi çeşnisi yapmıştır.

13. Ve 14. ölçülerde: Tekrar Neveser Makamı dizisine geçmiş, yerindeki Nikriz 5'lisini ve Neva perdesindeki Hicaz 4'lüsünün, ikinci derecesi olan Hisar perdesinide kullanarak, Nim hicaz perdesinde çeşnisiz asma karar kılmıştır.

15. Ve 16. ölçülerde: Yerinde Nikriz 5'lisinin dördüncü derecesi olan Nim Hicaz perdesini kullanarak Rast perdesinde tam yedenli karar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Sığındım Çenab-ı Rabb-ül Aleme (Hü)	6+5	a	
Muhammed Mustafa imdada yetiş	6+5	b	-imdada yetiş. (redif)
Düldüle binerek Zülfikarınla	6+5	c	
Aliyel Mürtaza İmdada yetiş (Hü)	6+5	b	
Hatice Ananın vardım köşküne	6+5	d	
Himmetini eksik etmez düşküne	6+5	d	-üne. (redif)
Şehid olan on dört masum aşkına	6+5	d	-şk- (tam kafiye
Fatıma-tüz Zehra imdada yetiş	6+5	b	

DERDİM ÇOKTUR.

Pençgah Makamı

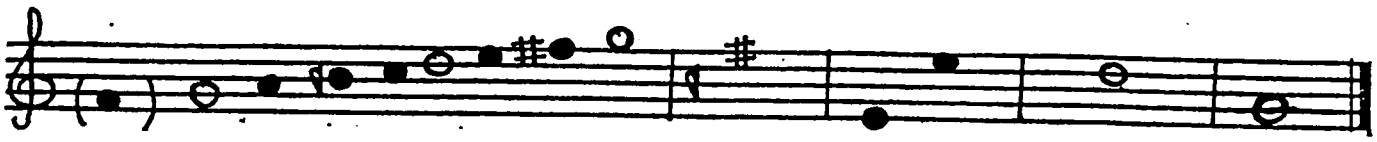

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici-Çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle La perdesi üzerinde "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizis: Yerinde Bayati makamı dizisi + Yerinde Neva makamı dizisi + terinde Rast veya Acemli Rast dizisi

g) Genişlemesi: Makam çok diziden meydana geldiği için genişlemeye luzum kalmaz. Bununla beraber çok gerekirse, makamı meydana getiren dizilerin genişlemeleri yapılabilir.[255]

---

[255] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yay., İstanbul. 1994., s.419

Makamı: Pençgah
Usul: Düyek

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

DERDİM ÇOKTUR[256]

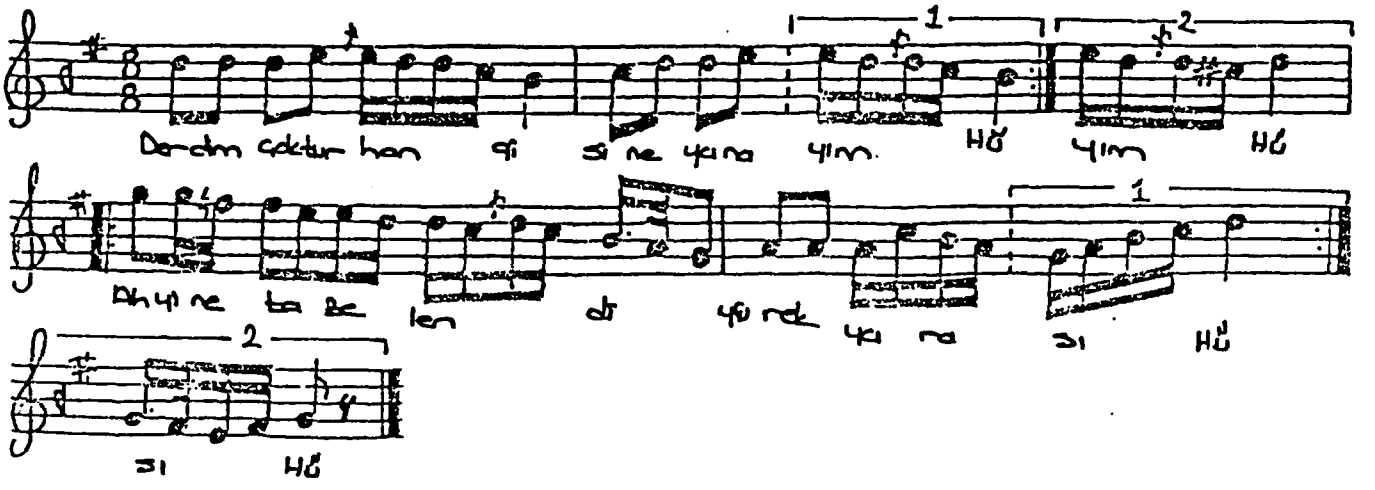

Derdim çoktur hangisine yanayım. (Hü)
Yine tazelendi yürek yarası. ('Hü)
Ben bu derde kande çare bulayım. (Hü)
Meğer dost elinden ola çaresi. ('Hü)

Türlü donlar giyer gülden naziktir
Bülbül cevr eyleme güle yazıktır.
Çok hasretlik çektim bağrım eziktir
Güle güle gelir canlar pâresi.

Benim uzun boylu serv--ı reftarım
Yüreğime bir od düştü yanarım.
Kıblem sensin yüzüm sana dönerim
Mihrabımdır kaşlarının arası.

Didar ile muhabbete doyulmaz
Muhabbetten kaçan insan sayılmaz.
Münkir üflemekle çerağ söyünmez
Tutuşunca yanar aşkın çırası.

(Pir Sultan) ım kati yüksek uçarsın
Selâmsız sabahsız gelir geçersin.
Aşk-ı muhabbetten niçin kaçarsın
Böylemidir yolumuzun töresi...

---

[256] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.35

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Buselik perdesinde Kürdi 4'lüsünün göstererek Neva perdesinde Buselik'li yarım kalış gösterilmiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik 4'lüsü ve Rast perdesinde Rast 5'lisi (Acemli, Rast'sız) kullanarak Rast perdesinde Rast'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Derdim çoktur hangisine yanayım. (Hü)	4+4+3	a	
Yine tazelendi yürek yarası. (Hü)	6+5	b	-ayım. (redif)
Ben bu derde kande çare bulayım. (Hü)	6+5	a	-sı. (redif)
Meğer dost elinden ola çaresi. (Hü)	6+5	b	-ara- (zengin kafiye)
Türlü donlar giyer gülden naziktir	6+5	c	
Bülbül cevr eyleme güle yazıktır.	6+5	c	-tir. (redif)
Çok hasretlik çektim bağrım eziktir	4+4+3	c	-azık- (zengin kafiye)
Güle güle gelir canlar pâresi.	6+5	b	

EY HOCA KABE KAVSEYN

Pençgah Makamı

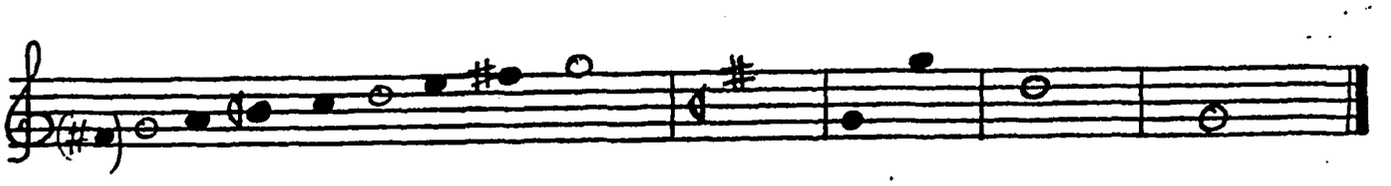

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici-Çıkıcıdır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle La perdesi üzerinde "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizis: Yerinde Bayati makamı dizisi + Yerinde Neva makamı dizisi + yerinde Rast veya Acemli Rast dizisi

g) Genişlemesi: (Bkz. Derdim Çoktur.)

Makamı: Pençgah
Usul: Yürük Semai

Güfte: Harabi
Beste: Bilinmiyor

EY HOCA KABE KAVSEYN[257]

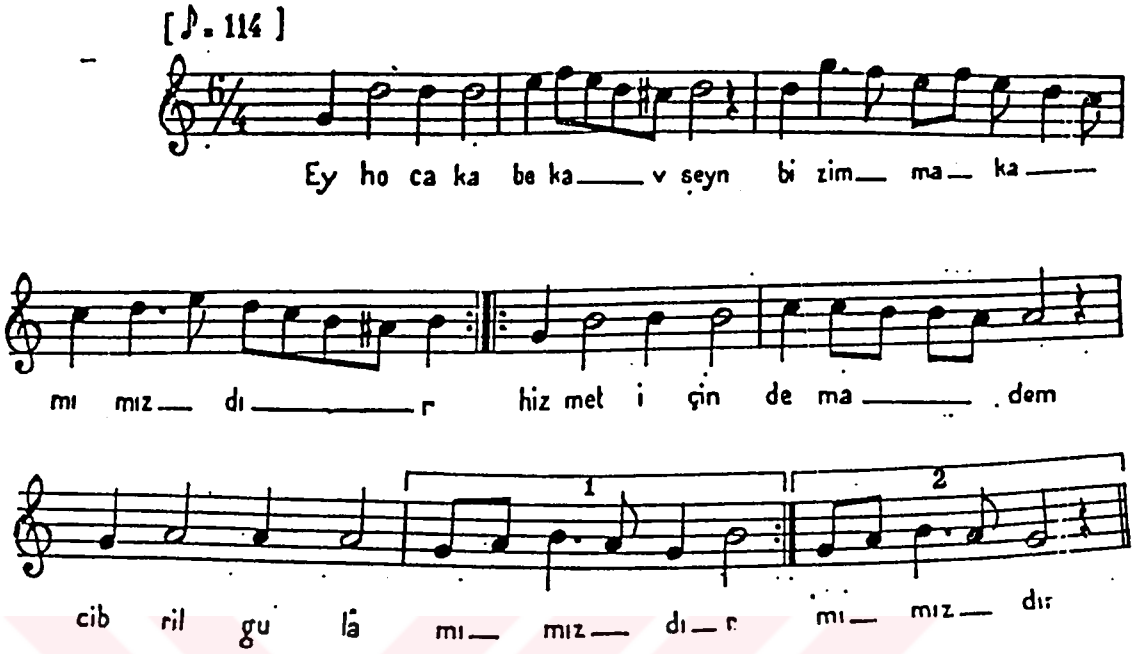

1
Ey hoca Kabekavseyn
Bizim makamımızdır
Hizmet için demadem
Cibril gulâmımızdır.

2
Surette rindü meyhar
Mestü harabız amma
Şirette Hak ile Hak
olmak nizamımızdır

3
Duvara karşı secde
Etmek bize ne hacet
Bizim namazımızda
Allah imamımızdır

4
Ey vâızı riyakâr
Kur'anı bilmiyorsun
Gel bizden anla zira
Kur'an kelâmımızdır

5
Şer'i şerifi tağyir
Etme sakın **Harabî**
Zahitlerin helalı
Bizim harımımızdır

---

[257] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.186

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li ve Segah perdesinde Segah'lı tam kalış göstermiştir.

5. 6. 7. 8. Ve 9. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak'lı ve Rast perdesinde Rast'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li Hece Vezni

Ey hoca Kabekavseyn	a	
Bizim makamımızdır	b	-mımızdır. (redif)
Hizmet için demadem	c	-a- (tam kafiye)
Cibril gulâmımızdır	b	
Surette rindü meyhar	d	
Mestü harabız amma	e	
Sirette Hak ile Hak	f	
olmak nizamımızdır.	b	

HARABAT EHLİYİZ

Pençgah Makamı

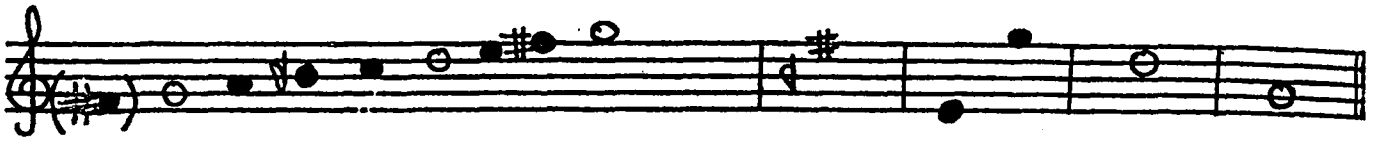

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici-Çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+2

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle La perdesi üzerinde "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Yerinde Bayati makamı dizisi + Yerinde Neva makamı dizisi + terinde Rast veya Acemli Rast dizisi

g) Genişlemesi: (Bkz. Derdim Çoktur.)

Makamı: Pençgah
Usul: Düyek

Güfte: Filozof Rıza Tevfik
Beste: Bilinmiyor

HARABAT EHLİYİZ[258]

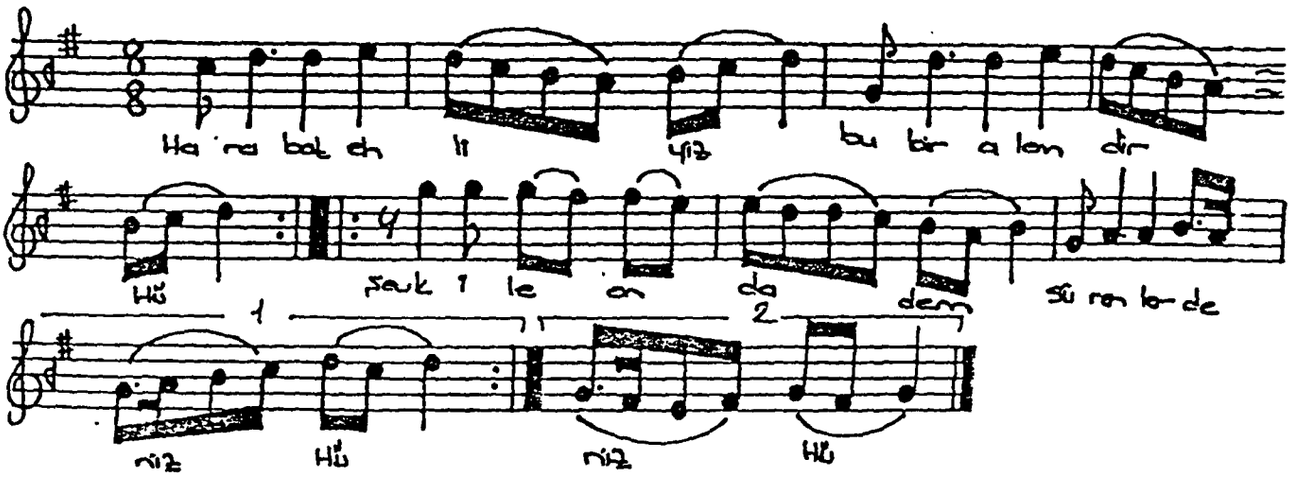

Harabat ehliyiz bu bir alemdir
Şevk ile onda dem sürenlerdeniz
Hesap sorma bizden, biz hayli demdir
Defteri amali dürenlerdeniz.

Huni dil nuş ettik bezmi safada
Zevki cavidanı bulduk rızada
Hayı ahd için vakti belada
Tiri kahra göğüs gerenlerdeniz.

Bu nefsi hotkâmı çekip de dare
Gülerek ser verdik ulu serdare
Bir gamze uğruna didarı yare
Canla başla gönül verenlerdeniz.

Ders alıp cananın fettan gözünden
Şiir meşk eyledik şirin sözünden
Gizlice bir yoldan, batın yüzünden
Kâbe-i maksuda erenlerdeniz.

Nuri aşk inince dili agâha
Mjrgi ruhu saldık ta kurpgâha
Baba ocağıdır, biz o dergâha
Destursuz, pervasız girenlerdeniz.

Teveccüh kılmadık babı niyaza
rfanla eriştik rütbei naza
Aşina çıkmışız şübedebâza
Perdenin ardını görenlerdeniz.

---

[258] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.95

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Yerinde Rast 5'lisi kullanılarak Uşşak 4'lüsü gösterilmiş Güçlü Neva perdesinde yarım kalış yapılmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Segah perdesinde eksik Ferahnak 5'lisi kullanılmıştır.

7. 8. Ve 9. ölçülerde: Yerindeki Rast 5'lisi tekrar kullanılmış bunu takiben Hüzeyni aşirandaki Uşşak 4'lüsü de kullanılarak Rast perdesinde yedenli tam kalış yapılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Harabat ehliyiz bu bir alemdir	6+5	a	-dir. (redif)
Şevk ile onda dem sürenlerdeniz	6+5	b	-em. (tam kafiye)
Hesap sorma bizden biz hayli demdir	6+5	a	-lerdeniz. (redif)
Defteri amali dürenlerdeniz.	6+5	b	-üren. (zengin kafiye)
Huni dil nuş ettik bezmi safada	6+5	c	
Zevki cavidanı bulduk rızada	6+5	c	-da. (redif)
İfayı ahd için vakti belada	6+5	c	-a. (tam kafiye)
Tiri kahra göğüs gerenlerdeniz.	6+5	b	

ZİNCİR KAR EYLEMEZ

Pençgah Makamı

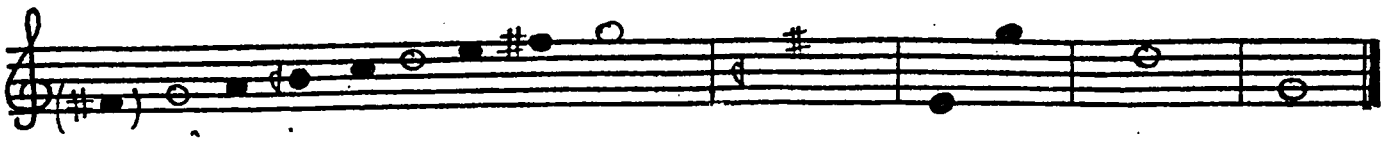

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: İnici-Çıkıcıdır.

c) Usulü: 9 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+2+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle La perdesi üzerinde "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Yerinde Bayati makamı dizisi + Yerinde Neva makamı dizisi + terinde Rast veya Acemli Rast dizisi

g) Genişlemesi: (Bkz. Derdim Çoktur.)

Makamı: Pençgah
Usul: Aksa

Güfte: Mir'ati Baba
Beste: Bilinmiyor

ZİNCİR KAR EYLEMEZ[259]

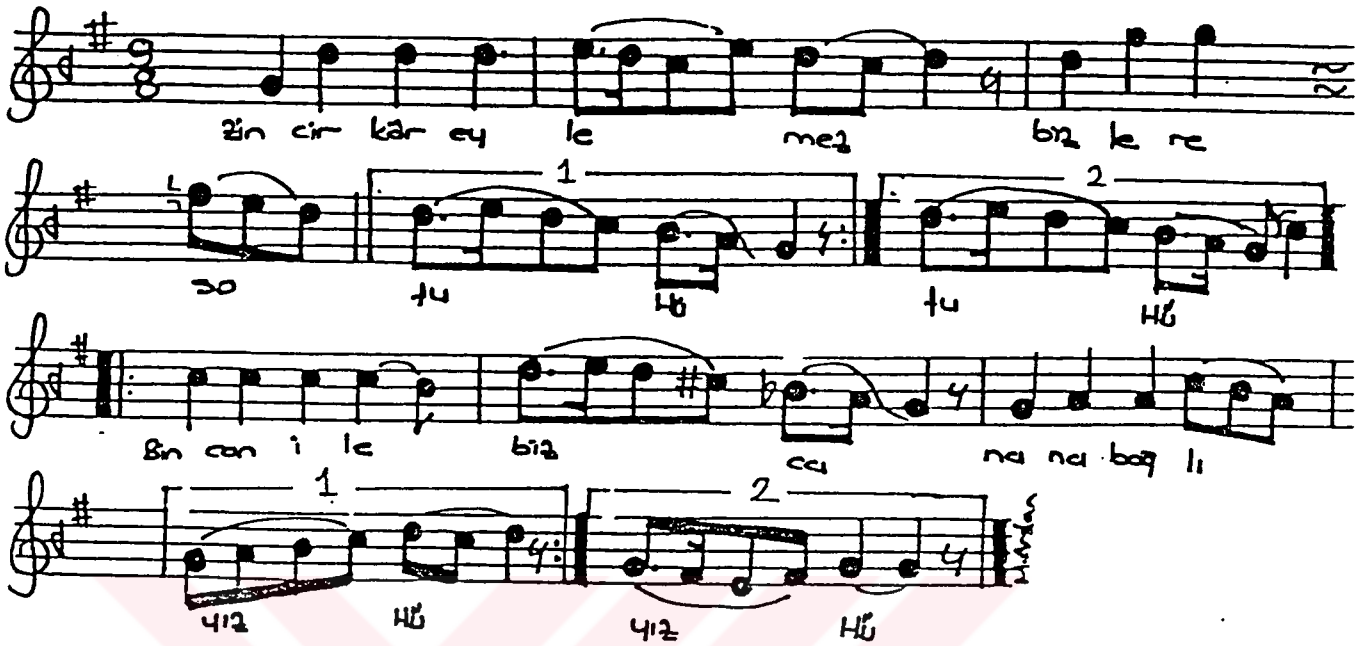

Zincir kâr eylemez bizlere sofu
Bin can ile biz çanana bağlıyız.
Okuduk anladık emri marufu
Hükmü bakı Adil Hana bağlıyız.

Lâmekandan fimekâna gelmişiz
Nice makamlarda mihman olmuşuz.
"Eynema yüdrikkûm" mevti bilmişiz
"Küllümen aleyha fan"a bağlıyız.

Seçmedik yarımız, ağyarımızdan
Kimse vakıf değil esrarımızdan.
Dönmedik (Mirati) ikrarımızdan
Hacı Bektaş Pir Sultana bağlıyız...

---

[259] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.63

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Yerinde Uşşak 4'lüsünü kullanarak tekrar Yerindeki Hüseyni 5'lisine ve Neva perdesinde yarım kalış yapmıştır.

3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesindeki Buselik 4'lüsünü kullanmış ve Yerindeki Rast 5'lisine geçerek Rast perdesinde Rast'lı ve tam kalış yapmıştır.

5. ölçüde: Rast 5'lisini tekrar kullanmış ve Çargah perdesini açmıştır.

6. Ve 7. ölçülerde: Çargah perdesini müteakip Rast perdesinde Nikriz 5'lisini kullanarak aynı perdede Nikriz çeşnisini yapmıştır.

8. 9. Ve 10. ölçülerde:Yerindeki Uşşak 4'lüsünü kullanıp Güçlü Neva perdesinde yarım kalış yaparak Yerinde Rast 5'lisine dönmüş, Hüseyni.Aşiran perdesindeki Uşşak 4'lüsünde göstererek Rast perdesinde Rast'lı tam kalış yapmıştır.

Not: Bu makamın Pencügâh-ı Asl ve Pencügâh-ı zait olmak üzere iki ayrı şekilde kullanılmıştır. Bu nefes Pencügâh-ı Asl makamında bestelenmiştir. Her iki makam arasındaki fark Pencügâh-ı Zait makamında Dügah Perdesinde Rast 4'lüsünün ve yerinde Pencügâh 5'lisinin fazla kullanılmasıdır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Zincir kar eylemez bizlere sofu	6+5	a	-u. (redif)
Bin can ile biz canana bağlıyız.	4+4+3	b	-a bağlıyız. (redif)
Okuduk anladık emri marufu	6+5	a	-f- (yarım kafiye)
Hükmü baki Adil Hana bağlıyız.	6+5	b	-n- (yarım kafiye)
Lâmekandan fimekana gelmişiz	4+4+3	c	
Nice makamlarda mihman olmuşuz.	6+5	c	-muşuz., -mişiz. (redif)
"Eynema yüdrikküm" mevti bilmişiz	6+5	c	-l- (yarım kafiye)
"Küllümen aleyha fan'a bağlıyız.	6+5	b	

GEL DURMA GÖNÜL

Rehavi Makamı

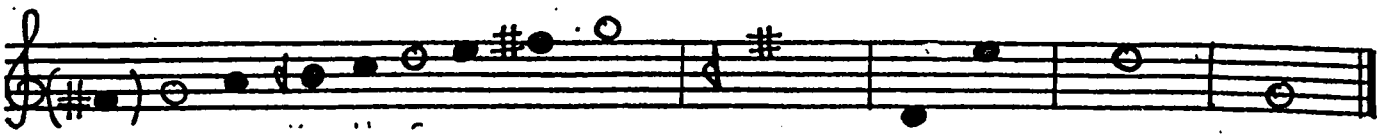

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Rast perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır. Bazen çıkıcı-inici olarakta kullanılmıştır.

c) Usulü: 6 zamanlidir.

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Sol perdesi üzerindeki "Beşiri Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Rast ve Bayati makamları dizilerinin birbirine eklenmesinden meydana gelmiştir. Mutlaka Rast makamı ile Rast perdesinde karar verilir. Karar sırasında Yegah perdesine Rast 4'lüsüyle düşmek adettir.

g) Genişlemesi: Yegah perdesinde Rast 4'lüsü

Makamı: Rehavi
Usul: Yürük Semai

Güfte: Mihrabi Baba
Beste: Bilinmiyor

GEL DURMA GÖNÜL[260]

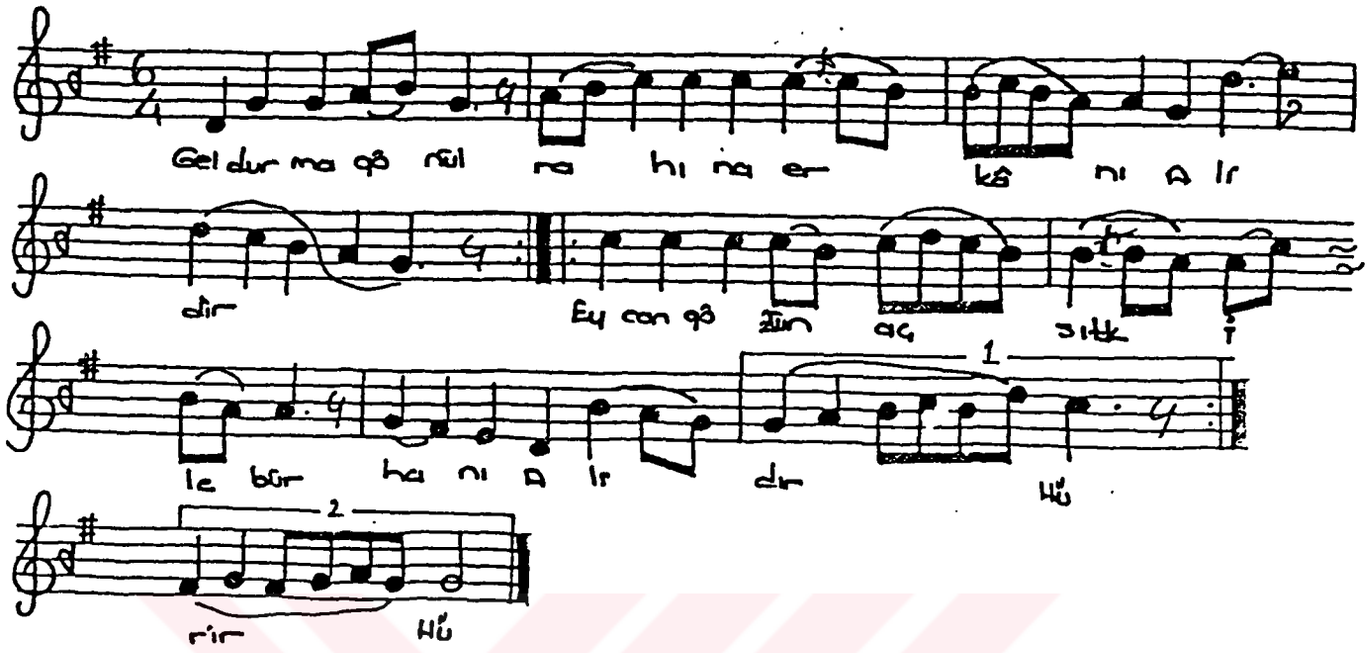

Gel durma gönül rahına erkânı Ali'dir
Ey can gözün aç sıtkile bürhanı Ali'dir (Hü)

Pak eyle gönül kâbesini durma tavaf et
Her şahsa nasib olmaz o divanı Ali'dir (Hü)

Kalbinde eğer doğdu ise şemsi hakikat
Ref'ola o dem perde kı meydanı Ali'dir (Hü)

Maksudun eğer rüyeti didar ise elhak
Zatında o bir nokta-i irfanı Ali'dir (Hü)

Takdis ede gör sende o mihrabı elesti
Hesti görünen alemi imkanı Ali'dir (Hü)

---

[260] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.93

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Simetrik Yegah perdesinde Rast 4'lüsünü kullanmış ve yerindeki Rast 5'lisinde karışık müzik cümleleri kurduktan sonra Rast perdesinde Rast'lı tam kalışlar yapmıştır.

5. Ve 6. ölçülerde: Dügah Perdesinde Uşşak çeşnisi gösterilmiştir.

7. 8. Ve 9. ölçülerde: Yegah perdesinde Rast 4'lüsü tekrar gösterilmiş ve Çargah perdesinde Çargah'lı, sonra Rast perdesinde Rast'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü Hece Vezni

Gel durma gönül rahına erkânı Ali'dir	8+6	a	-Ali'dir. (redif)
Ey can gözün aç sıtkile bürhanı Ali'dir (Hü)	8+6	a	-anı- (zengin kafiye)
Pak eyle gönül kâbesini durma tavaf et	8+6	b	
Her şahsa nasib olmaz o divanı Ali'dir (Hü)	8+6	a	

TEKBİR

Irak Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: İrak Perdesidir.

b) Seyri: Çıkıcıdır.

c) Usulü: 21 zamanlıdır.

d) Düzümü: 5+4+4+4+4

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Fa bakiye diyezi perdesi üzerindeki "Misket Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Irak perdesi üzerindeki Irak makamı dizisidir. (Yerinde Seğah 4'lüsü + Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü)

g) Genişlemesi: Makam pest taraftan genişler. Irak makamının yedeni bakiye diyezli (Mi) Acem Aşiran perdesidir. Irak perdesinden itibaren bu Acem Aşiran perdeside kullanılarak pestlere inilirse Kaba Nim Hicaz perdesi üzerinde Hicaz çeşnisiyle asma karar yapılır. Eğer Acem Aşiran pedesi yerine Hüseyni Aşiran perdesi kullanılırsa yegah perdesi üzerinde Rast 4'lüsü veya 3'lüsüyle asma karar yapılır.[261]

---

[261] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yay., İstanbul. 1994., s.445-446

Makamı: Irak
Usul: Durak Evferi

Güfte:
Beste: Itri

TEKBİR[262]

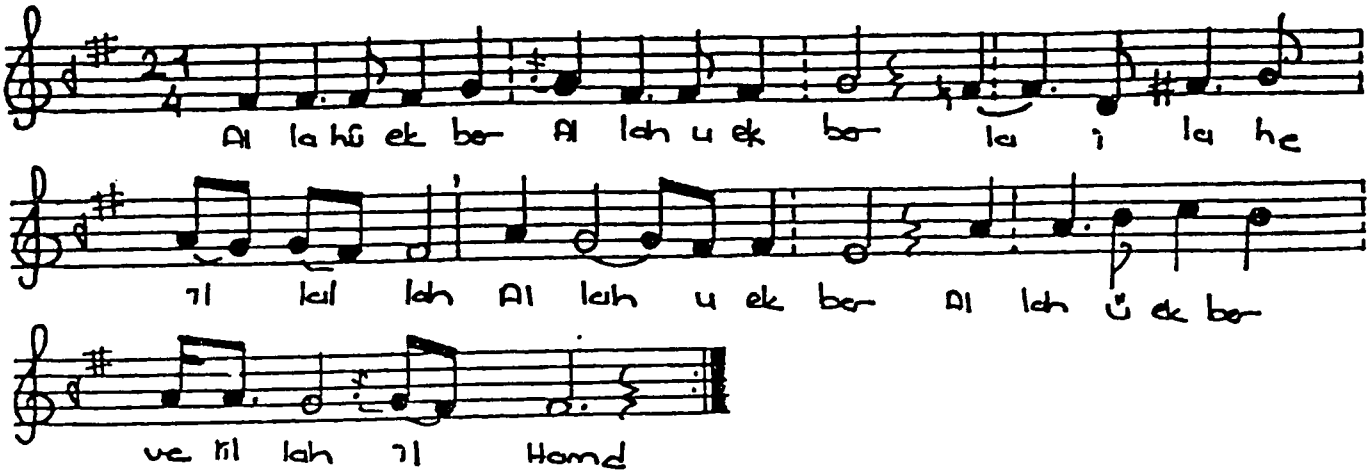

Allah-ü ekber Allah-ü ekber
Lâ ilâhe illallah
Allah-ü ekber Allah-ü ekber
Ve lillâhil hamd.

[262] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.9

NEFESİN İNCELENMESİ

1.2.3.4.ve5. ölçülerde: Irak perdesini kullanarak Yegah perdesinde Buselik'li ve Irak Perdesinde Segah 3'lüsünü kullanarak Segah'lı yarım kalış gösterilmiştir.

6.7.8.9.ve10. ölçülerde: Hüseyni Aşiran'lı, Uşşak'lı, Rast perdesinde Rast'lı ve Iraklı, eksik Ferahnak'lı tam kalış göstermiştir.

BU DERVİŞLİK YOLUNA

Eviç Makamı

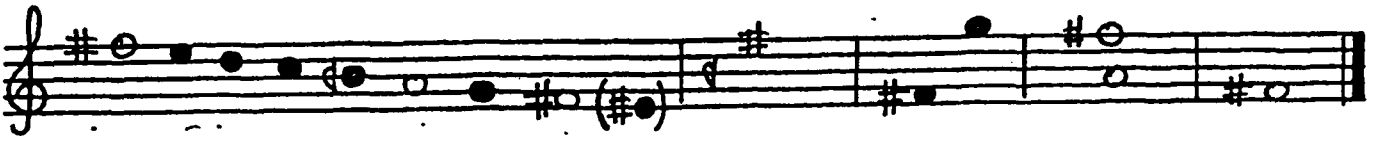

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Irak perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Fa diyez perdesi üzerindeki "Misket Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Irak perdesi üzerindeki "Eviç Makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak makamı dizisine + Irak perdesindeki Seğah 4'lüsü)

g) Genişlemesi: Irak perdesindeki Seğah 4'lüsü, bazen dizinin bir bölümü Tiz Durak Eviç Perdesi üzerine simetrik olarak göçürülmekle genişler. Pes taraftan bazen Yegah perdesine Rast, bazan da Kba Nim Hicaz perdesine Hicaz çeşnisiyle düşülebilir. Ancak bu pest genişlemeler makamı Ferahnak ve Irak makamlarına benzatebilir, dikkat etmek gerekir.[263]

---

[263] İ. Hakkı Özkan., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yay., İstanbul. 1994., s.451

Makamı: Eviç
Usul: Sofyan

Güfte: Yunus Emre
Beste: Bilinmiyor

BU DERVİŞLİK YOLUNA[264]

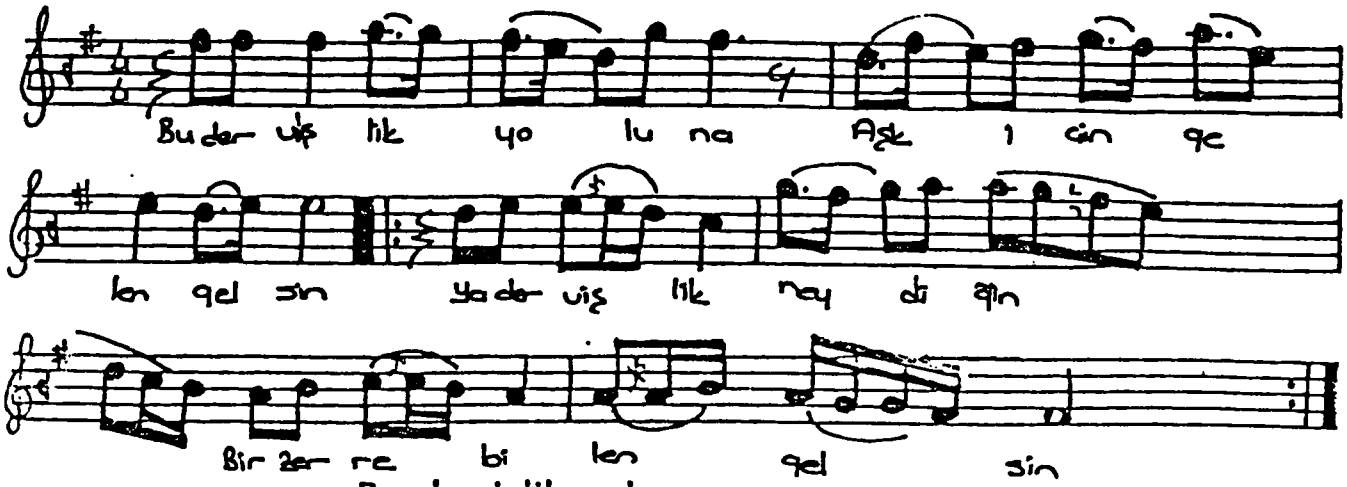

Bu dervişlik yoluna
Aşk ile gelen gelsin
Ya dervişlik neydiğin
Bir zerre bilen gelsin

Ey canlar işbu yola
Gelmeyin riya ile
Bu melâmet hırkasın
Bizimle giyen gelsin

Göz ile gördüğünü
Yeni ile örtenler
Bu yol ince bir yoldur
Yüreği duyan gelsin

İşbu sözü edenden
Bana nişan gerektir
Sözlerin en kısası
Canına kıyan gelsin

Her kim sever Allahı
Rahmet eder vallahi
Dil sevgisiyle olmaz
Aşk ile seven gelsin

(Yunus) söz ile kimse
Bu yolu hoş geçmedi
Her kim vucudun canın
Ortaya koyan gelsin

[264] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.22

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Eviç perdesinde Segah 3'lüsünü kullanmış ve Hüseyni perdesinde Uşşak çeşnili yarım kalış göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Çargah perdesinde Çargah'lı, Hüseyni perdesinde Kürdili' Segah perdesinde eksik Ferahnak'lı ve Dügah Perdesinde Uşşak'lı asma kalışlar göstererek, Irak perdesinde Segah'lı tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

7'li Hece Vezni

Bu dervişlik yoluna	4+3	a	
Aşk ile gelen gelsin	3+4	b	-in. (tam kafiye)
Ya dervişlik neydiğin	4+3	b	
Bir zerre-bilen gelsin	3+4	b	
Ey canlar işbu yola	3+4	c	
Gelmeyin riya ile	3+4	d	-sın. (zengin kafiye)
Bu melâmet hırkasın	4+4	e	
Bizimle giyen gelsin	3+4	e	

GEL GEL YANALIM

Eviç Makamı

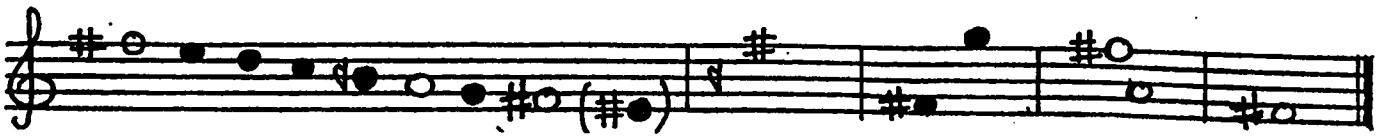

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: İrak perdesidir.

b) Seyri: İnicidir.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Fa diyez perdesi üzerindeki "Misket Ayağı" dizisini teşkil eder.

f) Dizisi: Irak perdesi üzerindeki "Eviç Makamı" dizisidir. (Yerinde Uşşak makamı dizisine + Irak perdesindeki Seğah 4'lüsü)

g) Genişlemesi: (Bkz. Bu dervişlik Yoluna)

Makamı: Eviç
Usul: Aksak

Güfte: Seyyid Nesimi
Beste: Bilinmiyor

GEL GEL YANALIM[265]

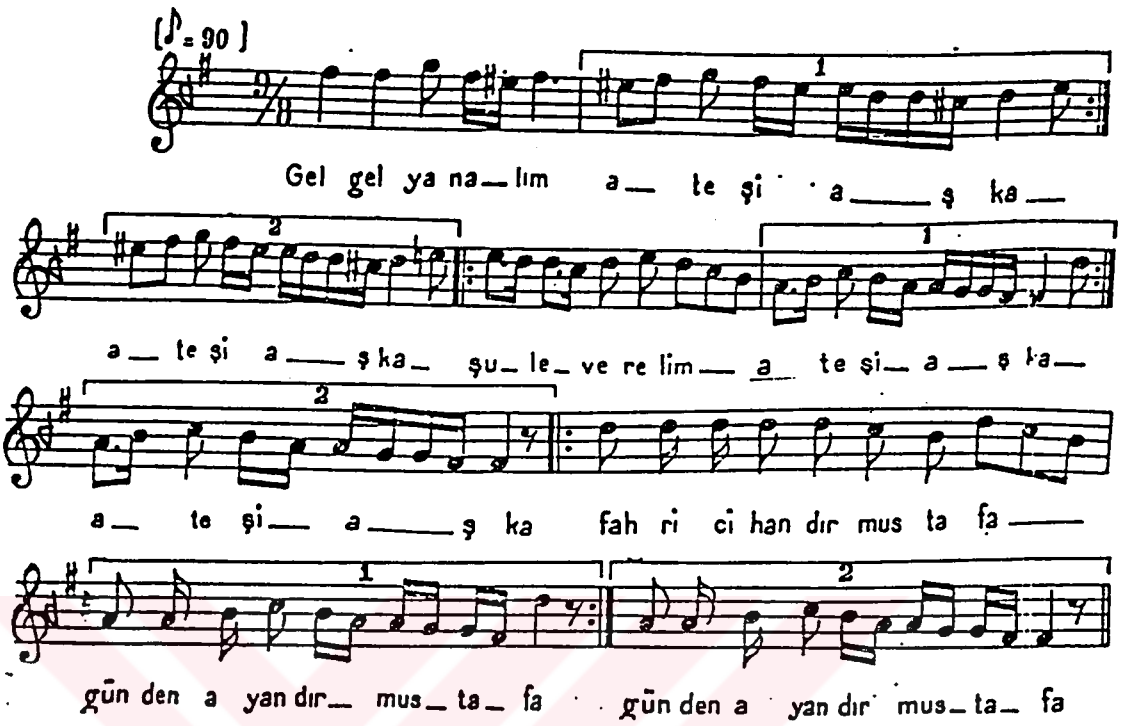

1

Gel gel yanalım — A t e ş i a ş k a
Şûle verelim — A t e ş i a ş k a

Nakarat

(Fahri cihandır Mustafa)
(Günden ayandır Mustafa)

2

Ey padişahım — Affet günahım
Yanmaktır kârım — Ateşi aşka

Nakarat

3

Evvel aldandım — Pek kolay sandım
Kat bekat yandım — Ateşi aşka

Nakarat

4

Narım yitirdim — Dosta getirdim
Geçtim oturdum — Ateşti aşka

Nakarat

5

Varın verenler — Dosta gidenler
Yandım erenler — Ateşi aşka

Nakarat

6

Aşk ehli ölmez — Yerde çürümez
Yanmayan bilmez — Ateşi aşka

Nakarat

7

Seyyit Nesimî — Terk etti resmi
Yandırdı cismi — Ateşi aşka

Nakarat

---

[265] Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.198

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. Ve 3. ölçülerde: Eviç perdesi civarında nefese başlanıp, Nim Hicaz perdesi üzerinde inici Hicaz 5'lisi gösterilmiştir (1. Dolap). 2. Dolapta ise tekrar Nim Hicaz perdesindeki Hicaz 5'lisini göstererek Neva perdesinden Hüseyni perdesine geçmiştir.

4. Ve 5. ölçülerde:Dügah Perdesinde Uşşak 4'lüsü gösterilerek Irak perdesinde Seğah 4'lüsü kullanılıp 1. Dolapta Neva perdesine gelinmiştir. 2. Dolapta ise tekrar Irak perdesinde Seğah 4'lüsü kullanılmıştır.

7. 8. Ve 9. ölçülerde: Neva perdesinden itibaren inici olarak Dügah Perdesinde Uşşak'lı, Irak perdesinde Segah'lı, geçgiler gösterip Irak perdesinde Seğah 4'lüsü ile karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

10'lu Hece Vezni

Gel gel yanalım Ateşi aşka	5+5	-alım., -elim. (zengin kafiye)
Süle verelim Ateşi aşka	5+5	Ateşi aşka. (redif)
Ey padişahım affet günahım	5+5	-ım. (zengin kafiye)
Yanmaktır karım ateşi aşka	5+5	

BAHARIN GELDİĞİN

Eviç Huzi Makamı

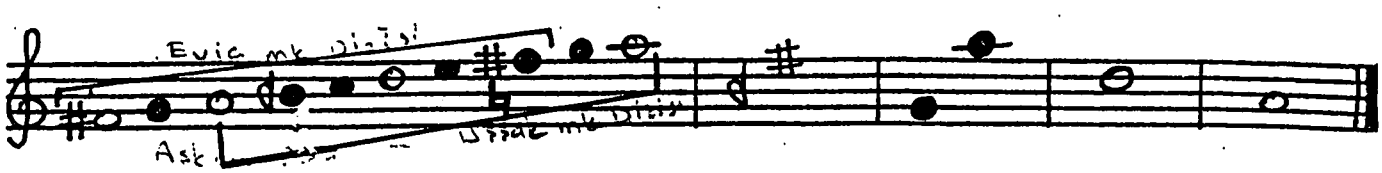

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 3 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Fa diyez perdesi üzerindeki "Misket Ayağı" dizisi ile La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisine tekamül eder.

f) Dizisi: Yerinde Eviç Makamına + yerinde Huzi makamının eklenmesinden oluşur. Tam karar Dügah Perdesinde Uşşak dizisiyle yapılır.

g) Genişlemesi: (Bkz. Gel Gel Yanalım ve Aman Ey Erenler).

Makamı: Eviç Huzi
Usul: Sema-i

Güfte: Virani Abdal
Beste: Bilinmiyor

BAHARIN GELDİĞİN[266]

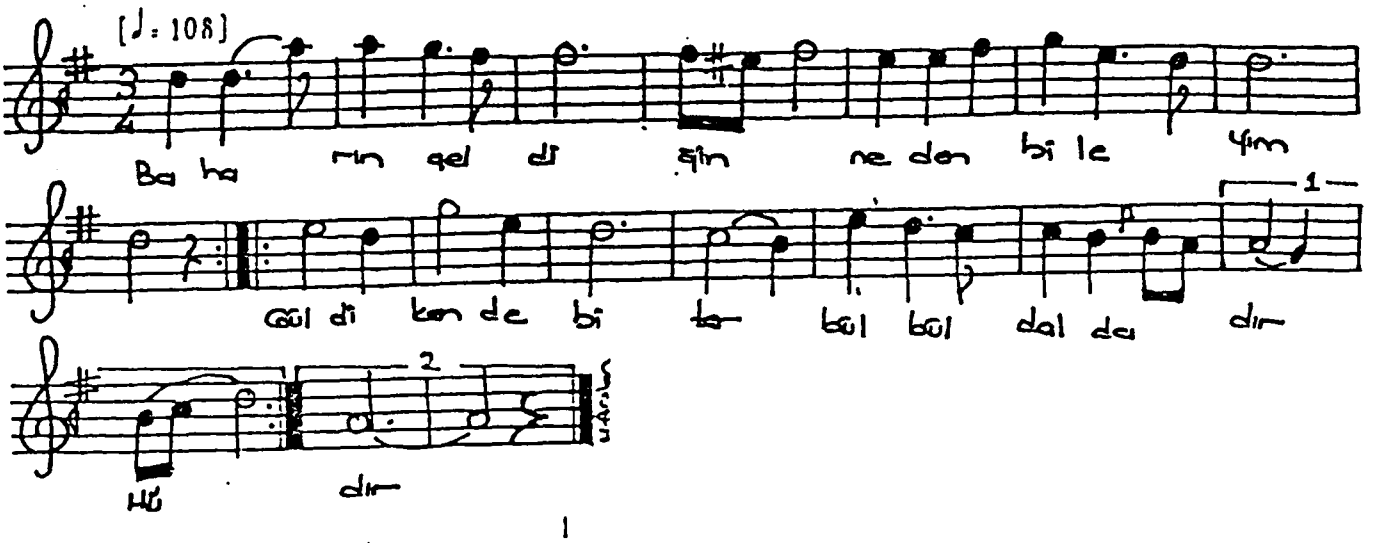

1

Baharın geldiğin neden bileyim
Gül dikende biter bülbül dalladır
Eyyubun teninden iki kurt kaldı
Biri ipek sarar biri baldadır

2

Gönlüne getirme şek ile güman
Seyyit Nesimiye de ol oldu şan
Tanrı ile bin bir kelâm söyleşen
Ali Medinede Musa Turdadır

3

Şeriat yolunu Muhammet açtı
Tarikat gülünü Şah Ali seçti
Şu dünyadan nice yüz bin er geçti
Anlar makamında Mehdi yoldadır

4

Şimdi aynıcemde didarı gördüm
Hünkâr meydanına yüzümü sürdüm
Cinanın goncecik güllerin dürdüm
Kudret zenburının balı nerdedir

5

Pir Sultan'ım 1) eder sırrın duyurma
Kıla gör namazın kazaya koyma
Şu yalan dünyada hiç sağım deme
Tenim teneşşirde sinem saldadır

---

[266] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.33

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Neva perdesiyle nefese başlayıp Muhayyer Perdesinden itibaren inici olarak Eviç perdesinde yedenli Segah 3'lüsü kullanılmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde Rast 4'lüsünü göstermiştir.

9. 10. Ve 11. ölçülerde: Aynı müzikal özellikleri değişik melodik özelliklerle göstermiştir.

12. 13. Ve 14. ölçülerde: İnici olarak Dügah Perdesinde Uşşak 3'lüsünü kullanmıştır. 1. Dolapta tekrar yaparak, 2. Dolapta bu kez Uşşak 4'lüsü ile karar vermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Baharın geldiğin neden bileyim	6+5	a	
Gül dikende biter bülbül daldadır.	6+5	b	-dadır. (redif)
Eyyübün teninden iki kurt kaldı	6+5	c	-al- (tam kafiye)
Biri ipek sarar biri baldadır.	6+5	b	
Gönlüne getirme şek ile güman	6+5	d	
Seyyit Nesimiye de ol oldu şan.	6+5	d	-an. (tam kafiye)
Tanrı ile binbir kelam söyleşen	6+5	d	
Ali Medinede, Musa Turdadır.	6+5	b	

DİVANE GÖNLÜMÜZ

Eviç Huzi Makamı

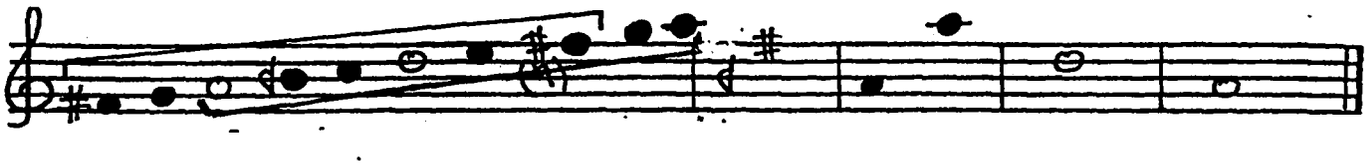

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 4 zamanlıdır.

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Fa diyez perdesi üzerindeki "Misket Ayağı" dizisi ile La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisine tekamül eder.

f) Dizisi: Yerinde Eviç Makamına + yerinde Huzi makamının eklenmesinden oluşur. Tam karar Dügah Perdesinde Uşşak dizisiyle yapılır.

h) Genişlemesi: (Bkz. Gel Gel Yanalım ve Kırk Budaktan Ruşan Oldu Çerağlar)

Makamı: Eviç Huzi
Usul: Sofyan

Güfte: Kul Himmed
Beste: Bilinmiyor

DİVANE GÖNLÜMÜZ[267]

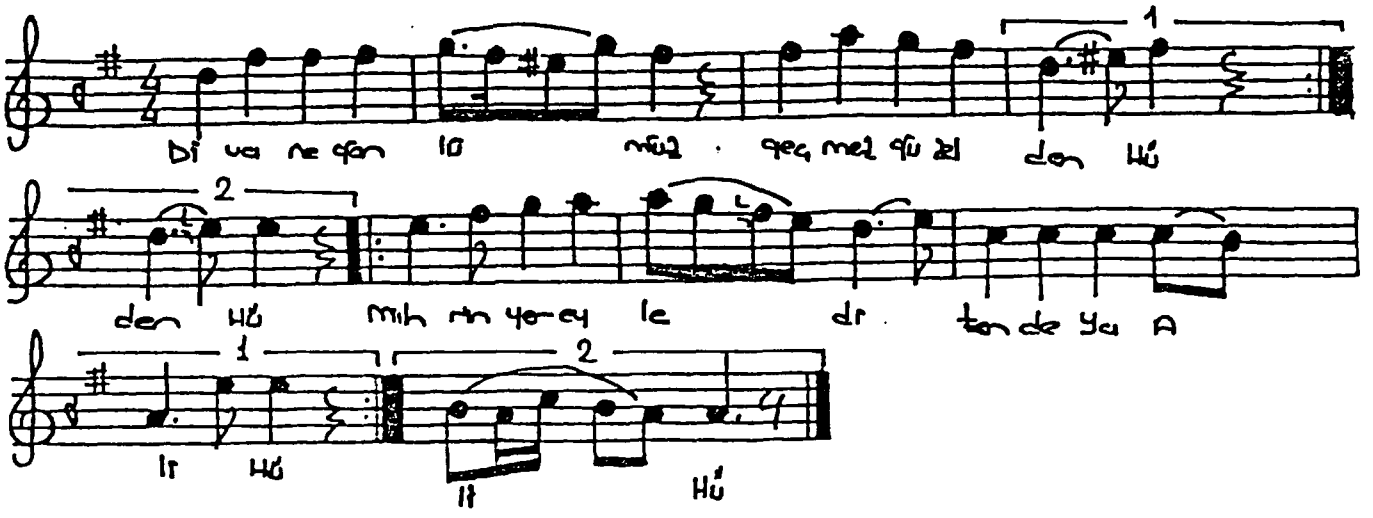

Divane gönlümüz geçmez güzelden (Hü)
Mihrin yer eyledi tende Ya Ali. (Hü)
Benim arzumanım sensin ezelden. (Hü)
Gitmez muhabbetin candan Ya Ali. (Hü)

Canu dilden sevenlerin canısın.
Aşıklara meth etmenin şanısın.
Noksana kalmaz mürüvvet kânısın.
Geçersin günahtan kandan Ya Ali.

Müşkülünü halledersin dostuna,
Çağırdıkça erişirsin düşküne.
Kerbelada yatan İmam aşkına,
Şefaat umarım senden Ya Ali.

Nice yüz bin yıllar kandilde durdun.
Atanın belinden anadan geldin.
Anın için halkı gümana saldın.
Bin bir dondan baş gösterdin Ya Ali.

Tarikat içinde şemsi visalin,
Hakikat içinde zatı kemalin,
İstemem cenneti göster cemalin,
(Kul Himmet) in geçti serden Ya Ali...

---

[267] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.51

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Eviç perdesinde Segâh çeşnisi yapmıştır. (Yeden kullanarak)

3. Ve 4. ölçülerde: Eviç perdesinde Segah 3'lüsü kullanarak yarım yedenli tam kalış göstermiştir.

5. ölçüde: Hüseyni perdesini açmıştır.

6. ölçüde: Hüseyni perdesinde Uşşak 4'lüsünü kullanmıştır.

7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalışlar göstererek Hüseyni perdesini açmış ve yerinde Uşşak 3'lüsü ile tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Divane gönlümüz geçmez güzelden (Hü)	6+5	a	
Mihrin yer eyledi tende Ya Ali. (Hü)	6+5	b	-dan. (redif)
Benim arzumanım sensin ezelden. (Hü)	6+5	a	-zel- (zengin kafiye)
Gitmez muhabbetin candan Ya Ali.(Nü)	6+5	b	ya Ali. (redif)
Canu dilden sevenlerin canısın.	6+5	c	
Aşıklara meth etmenin şanısın.	6+5	c	-ısın. (redif)
Noksana kalmaz mürüvvet kânısın.	6+5	c	-an- (tam kafiye)
Geçersin günahtan kandan Ya Ali.	6+5	b	

GÜZEL AŞIK CEVRİMİZİ

Eviç Huzi Makamı

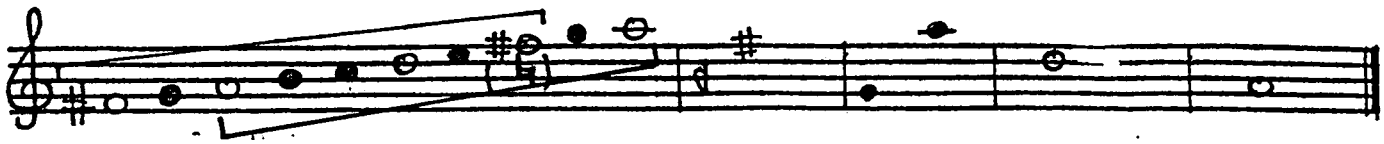

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah Perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 4+4

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Fa # perdesi üzerinde "Misket Ayağı" dizisiyle La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizilerine tekamül eder.

f) Dizisi: Yerinde Eviç makamı'na + yerinde Huzi makamının eklenmesinden oluşur. Tam kararı, Dügah Perdesinde Uşşak Dizisiyle verir.

g) Genişlemesi: (Bkz. Gel Gel Yanalım - Aman Ey Erenler).

Makamı: Eviç Huzi
Usul: Düyek

Güfte: Pir Sultan
Beste: Bilinmiyor

GÜZEL AŞIK CEVRİMİZİ[268]

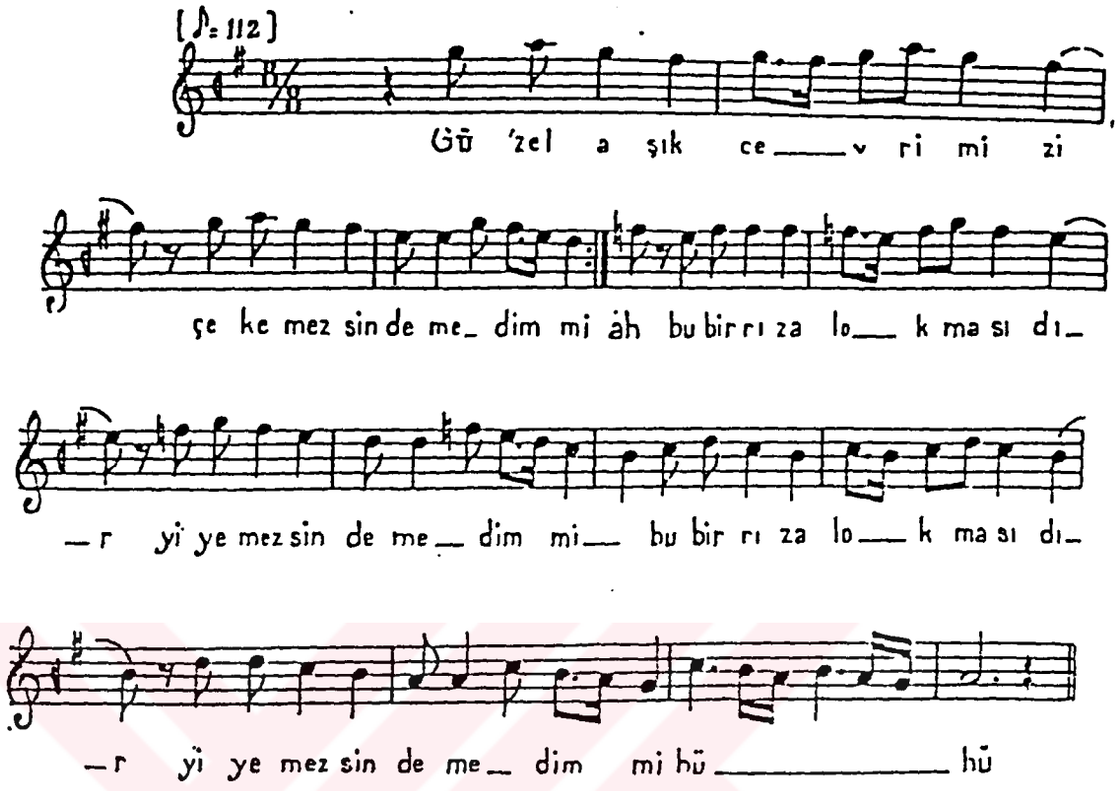

1

Güzel aşık cevrimizi
Çekemezsin demedim mi
Bu bir rıza lokmasıdır
Yiyemezsin demedim mi

2

Yemeyenler kalır naçar
Gözlerinden kanlar saçar
Bu bir demdir gelir geçer
Duyamazsın demedim mi

3

Çıkalım meydan yerine
Gidelim Ali seyrine
Canü başı Hak yoluna
Koyamazsın demedim mi

4

Pir Sultan Ali şahımız
Hakka ulaşır rahımız
On iki imam penahımız
Uyamazsın demedim mi

---

[268] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.154

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Eviç perdesinde Segah'lı ve Neva perdesinde Rast'lı yarım kalış göstermiştir.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Neva perdesinde Buselik'li, Hüseyni perdesinde Kürdi'li ve Çargah perdesinde Çargah'lı asma kalışlar göstermiştir.

9. 10. 11. 12. 13. Ve 14. ölçülerde: Segah perdesinde Segah'lı, Dügah Perdesinde Uşşak'lı ve Rast perdesinde Rast'lı asma kalışlar göstererek. Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

8'li Hece Vezni

Güzel aşık cevrimizi	4+	
Çekemezsin demedim mi	4+4	-demedmi mi. (redif)
Bu bir rıza lokmasıdır.	4+4	
Yiyemezsin demedim mi	4+4	
Yemeyenler kalır naçar	4+4	
Gözlerinden kanlar saçar	4+4	-çar., -çer. (zengin kafiye)
Bu bir demdir gelir geçer	4+4	
Duyamazsın demedim mi	4+4	

KAF-Ü NUN HİTABI

Eviç Huzi Makamı

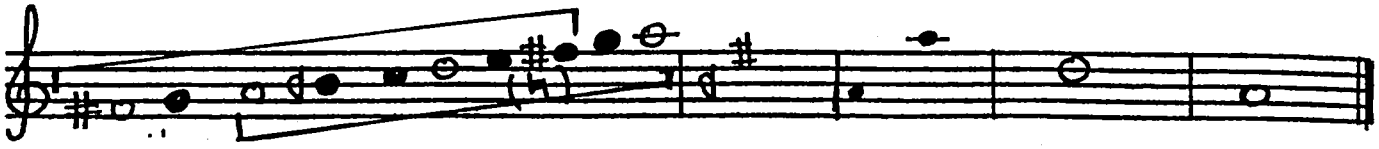

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 8 zamanlıdır.

d) Düzümü: 4+4

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Fa diyez perdesi üzerindeki "Misket Ayağı" dizisi ile La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisine tekamül eder.

f) Dizisi: Yerinde Eviç Makamına + yerinde Huzi makamının eklenmesinden oluşur. Tam karar Dügah Perdesinde Uşşak dizisiyle yapılır.

g) Genişlemesi: (Bkz. Gel Gel Yanalım ve Aman Ey Erenler)

Makamı: Eviç Huzi
Usul: Düyek

Güfte: Harabi
Beste: Bilinmiyor

KAF Ü NUN HİTABI[269]

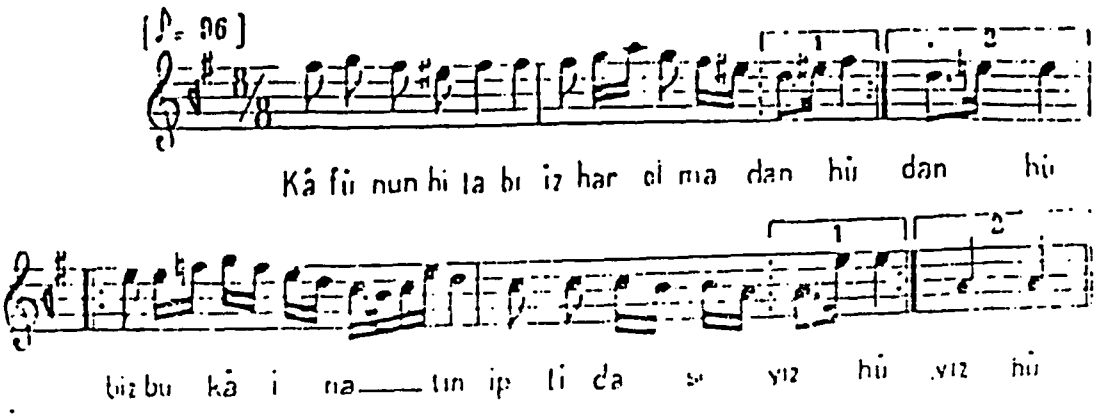

1

«Kâfünun» hitabı ızhar olmadan
Biz bu kâinatın iptidasıyız
Kimseler vâsılı didar olmadan
Ol kabekavseynin Ev ednasıyız

2

Yok iken Âdemle Havva âlemde
Hak ile Hak idik sırrı müphemde
Bir gececik mihman kaldık Meryemde
Hazreti İsanın öz babasıyız

3

«Küntükenz» sırrının olduk agâhı
Aynelyakin gördük cemalûllahı
Ey hace bizdedir sırrı ilâhî
Hünkâr Hacı Bektaş fukarasıyız

4

Bize peder dedi tıflı Mesiha
«Rabbi erini» deye çağırdı Mûsa
«Lenterâni» deyen biz idik ana
Biz Tûru Sinanın tecellasıyız

5

Zahida şanımız «İnna fetahnâ»
Harabî kemteri serseri sanma
Bir kılı kırk yarar kâmiliz amma
Pirim (Balım Sultan) budalasıyız

---

[269] Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.152

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Eviç perdesinde Segah'lı yarım kalış göstererek Hüseyni perdesini açmıştır.

5. 6. 7. Ve 8. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Kürdi'li, Neva perdesinde Buselik'li, Çargah perdesinde Çargah'lı ve Dügah Perdesinde Hüseyni'li tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Kaf-ü nun hitabı izhar olmadan	6+5	a	-ar. (tam kafiye)
Biz bu kainatın ibtidasıyız	6+5	b	-sıyız. (redif)
Kimseler vasıl-ı didar olmadan	6+5	a	-olmadan. (redif)
Ol Kâbe kavseynin Evedna'sıyız	6+5	b	-a- (tam kafiye)
Yok iken Ademle Havva alemde	6+5	c	
Hak ile Hak idik sırr-ı müphemde	6+5	c	-de. (redif)
Bir gecelik mihman kaldık Meryem'de	6+5	c	-em- (tam kafiye)
Hazret-i İsa'nın öz babasıyız	6+5	b	

SABAHIN SEHERDE

Eviç Huzi Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: Sofyan

d) Düzümü:

e) Dizinin THM deki karşılığı: Başta dizisi itibariyle Fa diyez perdesi üzerindeki "Misket Ayağı" dizisi ve biterken La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisine teşkil eder.

f) Dizisi: Yerinde Eviç Makamı + yerinde Huzi makamı

g) Genişlemesi: (Bkz. Gel Gel Yanalım ve Aman Ey Erenler).

Makamı: Eviç Huzi
Usul: Sofyan

Güfte: Pir Sultan Abdal
Beste: Bilinmiyor

SABAHIN SEHERDE[270]

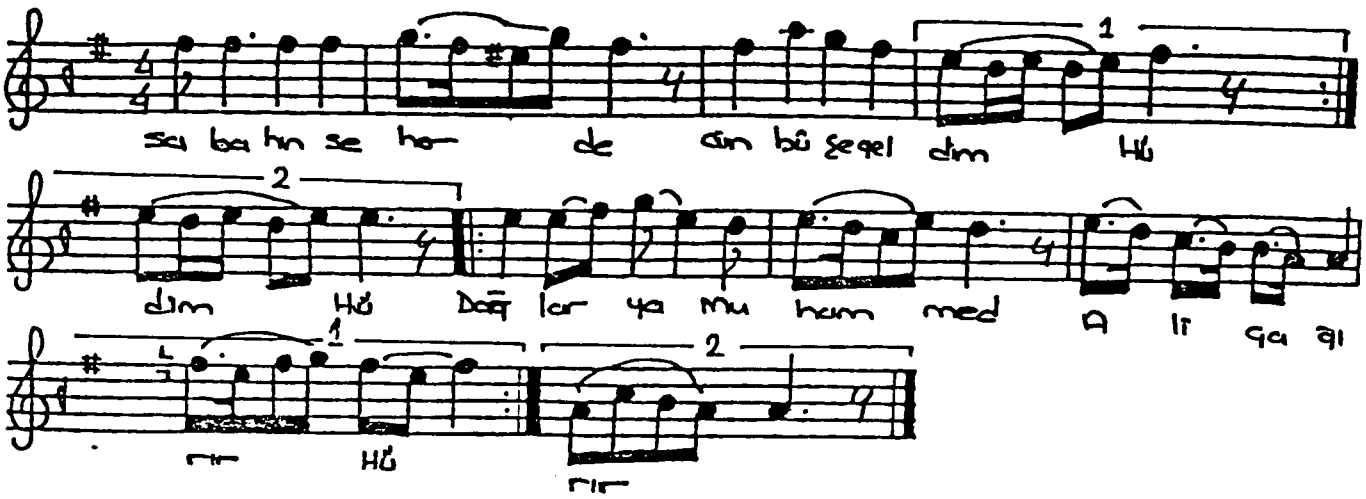

1

Sabahın seherde cünbüşe geldim
Dağlar yâ Muhammet Ali çağırır
Erenler meclisi bağu gülistan
Güller yâ Muhammet Ali çağırır

2

Gördüm felek semalarda dönüyor
Talip olan mürşidinden kanıyor
Yüreğime bir ot düştü yanıyor
Yanar yâ Muhammet Ali çağırır

3

Pir Sultan Abdal'sın vardürür aşkın
Âşık olanlar da yakar ışığın
Hasan ile Hüseynin beşiğin
Sallar yâ Muhammet Ali çağırır

---

[270] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.45

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Eviç perdesinde Segah çeşnisini kullanarak, Hüseyni perdesinde Uşşak çeşnisiyle birlikte, Eviç perdesini merkez not olarak almıştır.

5. 6. 7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Neva perdesinde Rast 4'lüsünü kullanarak, Neva perdesinde yarım kalış göstermiştir, daha sonra Dügah Perdesindeki Hüseyni 5'lisini kullanarak, Hüseyni perdesinde Kürdili yarım karar göstermiştir. Son olarak Dügah Perdesinde Uşşak'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Sabahın seherde cümbüşe geldim	6+5	a	
Dağlar ya Muhammed Ali çağırır	6+5	b	(redif)
Erenler meclisi bağ-ı gülistan	6+5	c	
Güller ya Muhammed Ali çağırır	6+5	b	
Gördüm felek semalarda dönüyor	4+7	d	
Talip olan mürşidinden kanıyor	4+7	d	-yor. (redif)
Yüreğime bir od düştü yanıyor	4+7	d	-n- (yarım kafiye)
Yanar ya Muhammed Ali çağırır	6+5	b	

YEMEN ELLERİNDEN BERİ GELİRKEN

Eviç Huzi Makamı

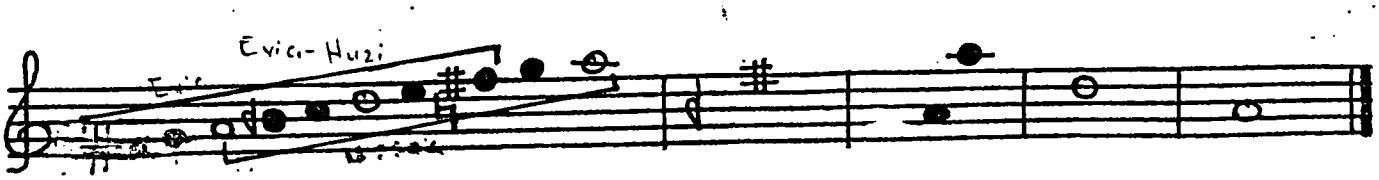

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Dügah perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı: Dizisi itibariyle Fa # perdesi üzerindeki "Misket Ayağı" dizisi ile La perdesi üzerindeki "Yahyalı Kerem Ayağı" dizisine tekamül eder.

f) Dizisi: Yerinde Eviç Makamına + yerinde Huzi makamının eklenmesinden oluşur. Tam karar Dügah Perdesinde Uşşak dizisiyle yapılır.

g) Genişlemesi: (Bkz. Gel Gel Yanalım ve Aman Ey Erenler).

Makamı: Eviç Huzi
Usul: Yürük Semai

Güfte: Şah Hatayi
Beste: Bilinmiyor

YEMEN ELLERİNDEN BERİ GELİRKEN[271]

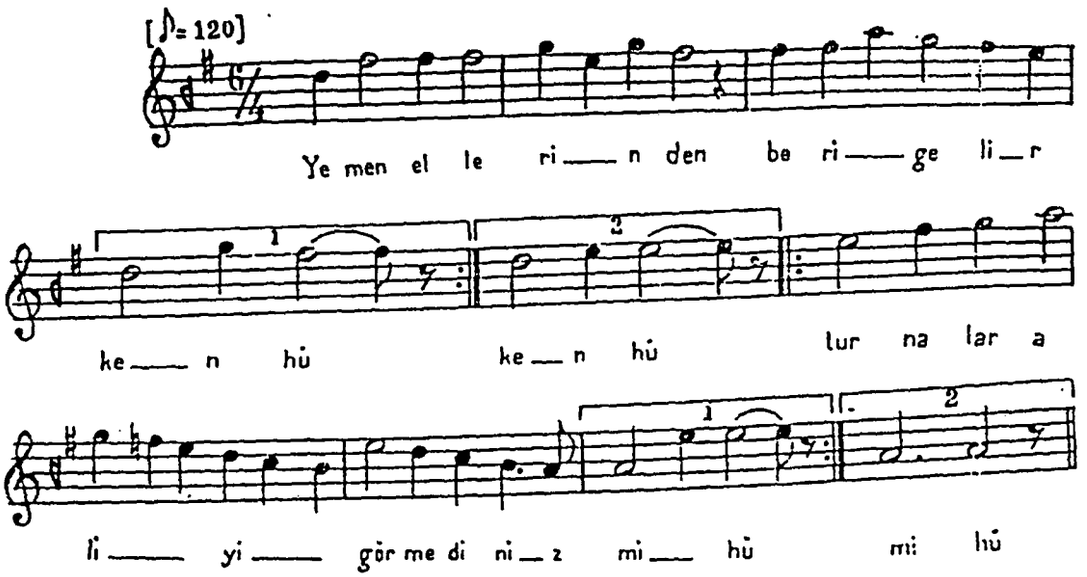

NEFES

1
Yemen ellerinden beri gelirken
Turnalar Ali'yi görmediniz mi
Yer gök inileyip zarı kılırken
Turnalar Ali'yi görmediniz mi

2
Şahım Hayber kalesini yıkarken
Nice yezit helâk oldu bakarken
Muhammet miraca ol dem çıkarken
Turnalar Ali'yi görmediniz mi

3
Kim gördü deryada balık izini
Eğildi ol optü kabrin tozunu
İşidin Ali'nin hop avazını
Turnalar Ali'yi görmediniz mi

4
Havanın yüzünde sema' tutarken
Kevser şerbetinden içip kanarken
Muhammedin gül reyhanın saçarken
Turnalar Ali'yi gürmediniz mi

5
Şah Hatayî edermiş bir gedayı
Dilim zikreyledi gani mevlâyı
On iki imam nesli Âli Abayı
Turnalar Ali'yi görmediniz mi

---

271 Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933., s.187

NEFESİN İNCELENMESİ

1. 2. 3. Ve 4. ölçülerde: Eviç perdesinde Segah çeşnisini kullanarak Hüseyni perdesinde Uşşak'lı ve tekrar Eviç perdesinde Segah'lı asma kalışlar göstermiştir.

5. 6. 7. 8. 9. Ve 10. ölçülerde: Hüseyni perdesinde Uşşak'lı ve Kürdi'li, Neva perdesinde Buselik'li Segah perdesinde Eksik Ferahnak'lı ve Dügah perdesinde Uşşak'lı tam kalışlar yapmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

11'li Hece Vezni

Yemen ellerinden beri gelirken	6+5	a	
Turnalar Ali'yi görmediniz mi	6+5	b	
Yer gök inileyip zarı kılırken	6+5	c	
Turnalar Ali'yi görmediniz mi	6+5	b	Nakarat
Şahım Hayber kalesini yıkarken	4+4+3	d	
Nice yezit helâk oldu bakarken	6+5	d	-arken. (redif)
Muhammet miracı ol dem çıkarken	6+5	d	-k- (yarım kafiye)
Turnalar Ali'yi görmediniz mi	6+5	b	

BİSMİLLAH İLE BAŞLAYALIM

Bestenigar Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: İrak perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 6 zamanlıdır.

d) Düzümü: 3+3

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Yerinde Saba makamı dizisine Irak perdesinde Segah 4'lüsü

g) Genişlemesi: Bestenigar makamı yapısı gereği oldukça geniş bir seyir alanına sahip bulunduğu için, ayrıca genişletilmemiştir.

Makamı: Bestenigar
Usul: Sengin Semai

Güfte: Rıza
Beste: Bilinmiyor

BİSMİLLAH İLE BAŞLAYALIM[272]

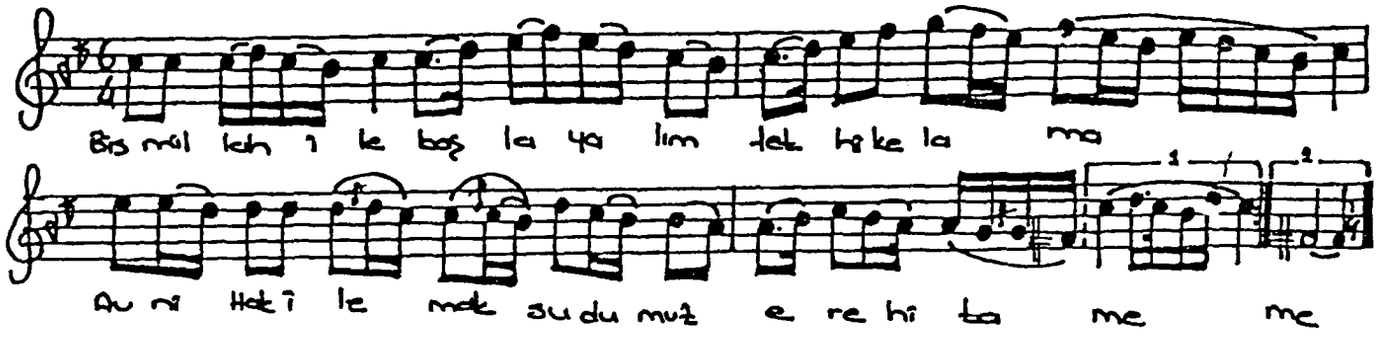

Bismillâh ile başlayalım fethi kelame
Avni Hak ile maksudumuz ere hitame.
Heleta alel insan onun şanına name
Yarab bizi dur eyleme evlâd-ı Ali'den.

Bülbül gibi feryad edelim medhi Alinin
Can feda edip rahına ol Şah Haseneynin
Zeynel Aba hem Bakır olup ehl-i kisanın
Yarab bizi dur eyleme evlâd-ı Ali'den.

Sadık kuluyuz biz Sadık'ın kalu beliden
Kâzım Riza'ya bende olup ta ezeliden
Taki ve Naki'yi sevmeyen oldu şakiden
Yarab bizi dur eyleme evlâd-ı Ali'den.

Biz Askeri'nin askerlyiz can ile minnet
İkrar vermişiz Mehdi'ye ol hatmü imamet
Biz mavallyiz serverimiz Şah-ı Velâyet
Yarab bizi dur eyleme evlâd-ı Ali'den.

(Ey Riza) bizim maksudumuz babı rızadır
Can ü dil ile sevdiğimiz Al-i Aba'dır.
Nâd-ı Ali'nin zikri bizo vird-i zebandır
Yarab bizi dur eyleme evlâr-ı Ali'den...

---

[272] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.101

NEFESİN İNCELENMESİ

1. Ve 2. ölçülerde: Çargah perdesinde Hicaz 5'lisini göstermiştir.

3. ölçüde: Dügah Perdesinde Özel Saba 5'lisini kullanmıştır.

4. ölçüde: Irak perdesindeki Segâh Çeşnisin'de göstermiştir.

1.dolapta olan 6. Ölçüde: Güçlü Neva perdesini göstermiştir.

2.dolapta olan 7. Ölçüde: Irak perdesinde Segâh ile tam karar kılmıştır.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

14'lü Hece Vezni

Bismillah ile başlayalım fethi kelame	9+5	a	
Avni Hak ile maksudumuz ere hitame.	9+5	a	-ame. (zengin kafiye)
Heleta alel insan onun şanına name	9+5	a	
Yarab bizi dur eyleme evlâd-ı Ali'den.	9+5	b	Nakarat
Bülbül gibi feryad edelim medhi Alinin	9+5	c	
Can feda edip rahına ol Şah Haseneynin	9+5	c	-nin. (zengin kafiye)
Zeynel Aba hem Bakır olup ehl-i kisanın	9+5	c	
Yarab bizi dur eyleme evlâd-ı Ali'den.	9+5	b	Nakarat

TAHSİLİ MEŞKİM

Bestenigar Makamı

DİZİNİN İNCELENMESİ

a) Durağı: Irak perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcı olarak kullanılmıştır.

c) Usulü: 10 zamanlıdır.

d) Düzümü: 2+3+2+3

e) Dizinin THM deki karşılığı:

f) Dizisi: Yerinde Saba makamı dizisine Irak perdesinde Segah 4'lüsü

g) Genişlemesi: (Bkz. Bismillah İle Başlayalım)

Makamı: Bestenigar
Usul: Curcuna

Güfte: Kemteri
Beste: Bilinmiyor

TAHSİL-İ MEŞKİM[273]

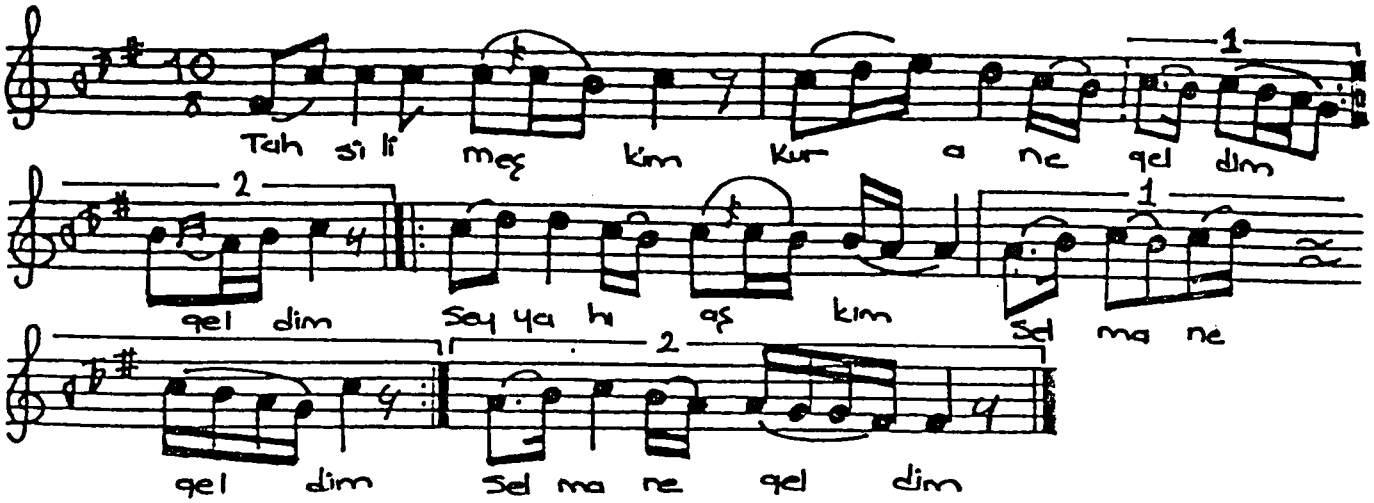

Tahsil-i meşkim Kur'ane geldim
Seyyah-ı aşkım Selman'e geldim
Düştüm zemine yağmurlar ile
Manend-i katre ummane geldim.
Lutfet Halilim İsmail asa
Aşkın yolunda kurbane geldim.
Yarem onulmaz iken cihanda
Lokman'ı buldum dermane geldim.
Düzahte iken erdim hayata
Elhamdülillâh Rıdvane geldim.
Dostun elinden aşkın şerabın
Nuş eyleyip hoş mestane geldim.
Bir bende oldum Hünkâr-ı Aşk'a
Kanber misali Sultane geldim.
Er sayesinde aldım nasibim
Düşmanı koydum dostane geldim.
Cananı gördüm bu can içinde
Bu (Kemteri) veş yekdane geldim.

---

[273] Turgut Koca., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987., s.76

NEFESİN İNCELENMESİ

1. ölçüde: Bestenigar makamının önemli perdelerinden olan Irak ve Çargah perdesi ile Nefese başlanmıştır.

2. ölçüde: İnici Saba 5'lisini kullanıp 1. Dolapta tekrar dönüş yapmıştır. 2. Dolapta Çargah perdesinde asma kalış göstermiştir.

5. 6. Ve 7. ölçülerde: Özel Saba 4'lüsünü kullanmış ve Irak perdesinde Segah'lı tam kalış göstermiştir.

GÜFTENİN İNCELENMESİ

10'lu Hece Vezni

Tahsil-i meşkim Kur'ane geldim

Seyyah-ı aşkım Selman'e geldim -geldim. (redif)

Düştüm zemine yağmurlar ile -ane (tam kafiye)

Manend-i katre ummane geldim.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Türk tasavvufunun önemli tarikatlarından birisi olan Bektaşi'liğin yapılan *"Bektaşi Nefesleri Üzerinde İncelemeler"* adlı çalışma sonucunda menşeini Türkistan Piri Hoca Ahmet Yesevi Hazretlerinden alarak erenler çeşmesinin başı Hünkar Hacı Bektaş Veli tarafından Anadoluya getirilen köklü bir Türk tarikatı olduğu tesbit edilmiştir. Yapılan araştırma ve incelemeler sonucu Bektaşiliğin bütün erkanında hep Türk hasrını benimsediği kanaatine ulaşılmıştır.

İncelemeye alınan Nefeslerin hemen hemen hepsi milli vezin olan hece vezniyle yazılmıştır. Bu vezinler genellikle 5, 7, 8, 10, 11, 13, 14 ve 15'li hece ölçüsüne sahiptir. Özellikle 6+5 duraklı 11'li hece vezni sıkça kullanılmıştır.

Nefesler genel olarak şairleri bilinen fakat bestekarları belli olmayan ezgilerdir. Güfteler Bektaşi felsefesini, erkanını anlatır mahiyette 4'lük ve beyitler halinde yazılmıştır. Güfteler oldukça uzun olmasına rağmen 4'lüklerin ve beyitlerin sadece birinicisi bestelenmiş, diğer 4'lük yada beyitler aynı egzi ile okunmaktadır. Bektaşilikte. Vahdet-i Vucud = Vucut birliği felsefesi hakim olduğu için *"ben"* duygusu yoktur. Bu sebepten bestekarlar kendilerini gizlemiş olabilir. Çünkü Bektaşilikte sır esastır. Elde edilen Nefesler 2 zamanlıdan 15 zamanlı usullere kadar bestelenmiştir. Özellikle 13 zamanlı usullerden Bektaşi Devr-i Revanı, 15 zamanlı usullerden ise Bektaşi Raksanı usulünde bestelenmiş örnekler vardır.

Ezgiler ise Türk Musikisi makamlarından, basit makamlar, Şed ve Mürekkep (Birleşik) makamlarda bestelenmiştir. Özellikle basit makamlarımızdan olan Rast makamında 19, Uşşak makamında 27, Hüseyni makamında 21 ve Hicaz makamında 22 Nefes elde edilmiştir. Ayrıca Türk Musikisi Makamlarından en az kullanılan Eviç – Huzi makamından elde edilen 6 Nefes çalışmamıza alınarak incelenmiştir.

Ayrıca Nefeslerin güftelerinin Türk edebiyatındaki önemli şahsiyetler tarafından yazılmış olması Nefeslere ayrı bir özellik katmaktadır. (Genellikle Yunus Emre, Pir Sultan Abdal, Fuzuli vb.)

Araştırmacılar Türk Musikisine hizmette ve akademik kariyerde bütün ön yargılardan uzak, çalışmalarını bilimsel yöntemlerle, ilmi ahlak düsturunu amaç edinerek başarıya ulaşacaklardır.

Bu çalışmada amaç ise yapılan Nefes incelemeleri ile bundan sonra yapılacak çalışmalara sağlıklı örnek teşkil etmektir.

KAYNAKLAR

Bektaşi Nefesleri (I)., Cilt 4., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933

Bektaşi Nefesleri (II)., Cilt 5., İstanbul Konservatuarı Neşriyatı., İstanbul. 1933

Bilim ve Ütopya Dergisi., Sayı 26., İstanbul. 1996

Birdoğan, Nejat., Anadolunun Gizli Kültürü Alevilik., Berfin Yayınları., İstanbul. 1995

Büyük Larousse, Milliyet Yayınları., Cilt 3. İstanbul

Canku, Kumru., Türk Folklorundan Derlemeler., Kültür ve Turizim Bakanlığı Yay., Ankara. 1988

Cem, Alevi İnanç Ve Düşüncesinin Yayın Organı., Yıl 5, sayı 57., Agustos 1996

Dede, Sıh Ali Metin., Türk Yurdu Dergisi., Cilt 14., Sayı 88., Ankara. 1994

Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi., Çağ Yayınları., Cilt 2., Istanbul. 1986

Eröz, Mehmet., Türkiye'de Alevilik Bektaşilik., Otağ Mat. Kol. Şt. İstanbul. 1977

Fığlalı, Ethem Ruhi., Türk Yurdu Dergisi Cilt 14., Sayı 88., Ankara. 1994

Fığlalı Ethem Ruhi., Erdem (Özel Sayı II) Cilt 8., Sayı 23., Ankara., 1996

Kızılok, Ahmet., Eskişehir Yöresi Türkü Derlemeleri., Eskişehir Halk Eğitim Merkezi Yay., Eskişehir. 1995

Koca, Turgut., Güldeste, Nefesler-Ezgiler., Ankara. 1987

Küçük, Abdurrahman., Türk Yurdu., Cil 14. Sayı 88., Ankara. 1994

Noyan, Bedri., Alevilik Bektaşilik Nedir? Ant/Can Yay. İstanbul. 1995

Noyan Bedri., Türk Yurdu., Cilt 14., Sayı 88., Ankara. 1994

Özcan, Nuri., İslam Ansiklopedisi., Türkiye Diyanet Vakfi Yayınları., Cilt 5., İstanbul 1992

Özbek, Mehmet., Folklor ve Türkülerimiz. Ötüken Yayınları., İstanbul 1994

Ögel, Bahattin., Türk Kültür Tarihine Giriş., Kültür ve Turizim Bakanlığı Yayınları., Sayı 4., Ankara 1987

Özkan, İ. Hakkı., Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri., Ötüken Yay., İstanbul. 1994

Sezgin, Abdulkadir., Erdem., (Özel Sayı II) Cilt 8., Sayı 23., Ankara. 1996

Sümer, Ali., Hacı Bektaş Veli., Ayyıldız Yayınları., Ankara

Türkdoğan, Orhan., Alevi Bektaşi Kimliği., Timaş Yayınları., İstanbul., 1995

Uçar, Mustafa., Erzincan'da Giyim Kuşam, Halk oyunları HalkTürküleri., Eryaksan Yay. Ankara. 1993

Ulusoy, Cemalettin., Alevi Bektaşi yolu., Hacı Bektaş. 1986

Yıldırım, Naşide., Türk Yurdu., Cilt 14., Sayı 88., Ankara. 1994

EK-1. ÇALIŞMADA ADI GEÇEN ŞAİRLERİN KISA HAYAT HİKAYELERİ

YUNUS EMRE

On ûçüncü yûzyıl sonlarında ve On dördüncü yıl ilk yarısında yaşamış Bektaşi şairlerindendir. Türk Tasavvuf edebiyatının öncüsüdür. Hacı Bektaş-ı Velinin ardalarından Taptuk Baba'nın Müridlerinden olub; son demlerinde Taptuk Babadan icazet alarak irşadla görevlendirilmiştir.

Nutuklarındaki içtenlik, coşku ve öğreticilik her türlü övgünün üstündedir. Ünü Bektaşi dergahlarının dışına taşarak Türk - islâm toplumunca benimsenmiştir. Nefes ve İlahileri hâlâ güncelliğini kaybetmemiştir.

Anadolunun ve Balkanların bazı, yörelerinde mezarı bulunmaktadır. En meşhurları; Salihli Emrem köyünde, Afyon Sandıklı köyûnde, Erzurum Dutçu köyünde Sakarya kenarında Sarıköyde, Dobrucada Yunuslar köyün.de, Kaman ve Bursa'da dır.

SEYYİD NESİMI

On dördüncü yüzyıl sonlarında ve onbeşinci yüzyılın Ilk yarısında yaşamış hurufilik neşesinde Bektaşi şairidir. Fazlullah-ı Nâiminin Şehadetinden sonra Anadoluya gelmiş, Hacı Beyram-ı Velinin öğütlerine uyarak Bektaşi tarikatında inabe almıştır.

Nutuklarındaki coşku ve anlatım yüceliği, içtenliği bütûn Türk Tasavuf kurumlarını etkilemiştir. Nefesleri hâlâ güncelliğini kaybetmemiştir.

Halepte derisi yûzülerek Şehid edilmiştir. Beşinci En'el Hak şehididir.

KAYGUSUZ ABDAL

On dördüncü yüzyıl sonlarında ve on beşinci yüzyılın ilk yarısında yasamış bir Bektaşi şairidir. Hacı Bektaş-ı Veli Ardalarından Abdal Musa'nın halifesidir. Çok eser vermiştir. Nefeslerin çoğu Aruz vezniyle yazılmıştır. Bir çok eseri düz yazı biçimindedir. Bu günkü Bektaşiliği Balım Sultandan evvel biçimlemiştir.

Asıl adı Alâeddin Gaybi'dir. Bektaşiliği Mısır'a götürmüştür. Mısırda adına Dört adet dergah kurulmuştur. En ünlüleri Kasr-ül ayn ve Csl-i Mukattam dergahlarıdır.

Gûlistan, Minbername, Vucudname, Dolapname, Sarayname gibi eserleri vardır.

HACI BAYRAM-I VELİ

On dört ve on beşinci yüzyıl'da yaşamıştır. Hamid-i Veli adıyla anılan sonuncu Babadan icazet aldıktan sonra Ankara'da kendi adına bir tarikat kurmuştur. Asıl adı Numandır. Melamet neş'esinde coşkulu ve öğretici şiirleri Bektaşilercede benimsenmiş ve bestelenmiştir.

HATAYİ

Karakoyunlu devletinin ilk Safavi Hûkümdarıdır. Aruz ve hece vezninde pek çok nutuklar yazmıştır. Asıl adı Ismail'dir. Baba tarafından Halveti şeyhlerinden Şeyh Sâfi-i Erdebiliye, ana tarafından Uzun Hasan Bey'e çıkar. Eserleriyle Bektaşi edebiyatının kuru!masında büyük katkısı olmuştur. Yapıtları coşkulu ve öğreticidir. Çaldıranda Yavuz Selime yenilince Eşi Taçlı Sultan ile Oğlu EI Kas Mirıa Tutsak edilmiş. Sonra oğlu EI Kas Mirza Yeniçeri yazılara'k Niş Kalesi kumandanlığına atanmıştır. Ve Oğlu da babası gibi Hatayi mahlasını almıştır. Genellikle Baba Hatayinin nefesleri Şah Hatayi, oğlunun nefesleri Can Hatayi mahlası ile okunur.

FUZULI

On altıncı yûzyıl divan şairlerindendir. Ker'âdaki Abdalan-ı Rum dergahının postnişini Abdül Mümin Babadan nasib almış Bektaşiler dendir. Türkçe ve farsça divanı vardır. Asıl adı Mehmet, babasının adı Süleyman'dır. Şairliğine ek olarak

Matematikçi, hekim ve hadis bilginidir. Sıhhat ü Maraz, Halicat-ül Süeda, Leylâ ve Mecnun adlarındaki yapıtları çok ünlüdür.

Onunla Türk ulusu ne kadar öğünse azdır.

VİRANİ ABDAL

On altıncı asırda yaşamış Hurufi neşesinde Bektaşi şairlerindendir. Uzun zaman Dobruca yöresinde dolaşmıştır. Bektaşiliğin ikinci Balım Sultandan ina'be almıştır. Bir müddet Necef-i Eşrefdeki Hz. Ali'nin Makamında türbedarlık yaptığı söylenir. Divanından başka Virani Baba Risalesi adında bir yapıtı da vardır. Cezbeli bir şairdir.

PİR SULTAN ABDAL

Bektaşi edebiyatında Pir Sultan mahlası ile iki tane şair tanıyoruz. Birisi Serez'li Pir Sultan diğeri Banaz'lı Pir Sultan. Her ikisinin asıl adları da Haydar'dır. Banazlı Pir Sultan Sivas yörelerinde yaşamıştır. On altıncı yüzyıl şairlerindendir. Serezli Pir Sultan ise Balkanlarda yaşamış ve on beşinci yüzyıl şairlerindendir.

Serezli Pir Sultan Makedonyadaki Bahçe ve Cuma tekkelerinin ilk ruhani lideridir. Serezli Pir Sultan Kesriyeli Kasım Baba, Koniçalı Hüseyin Babalar ile Yanya fethinde bulunmuşlar. Arslan Paşayı himaye etmişlerdir. Fütühat öncülerindendir. Cuma tekyesinde yatır. Büyük Bektaşi azizlerindendir.

Banazlı Pir Sultan ise, İran Hükümdarı Şah Tahmaseb ile ilişki kurmak töhmetiyle Hızır Paşa Tarafından Sivas'da asılmıştır.

MUHYİDDİN ABDAL

On altıncı yüzyıl Bektaşi şairlerindendir. Dobruca ve Makedonya dolaylarında dolaşmıştır. Balım Sultandan inabe almış bir müddet Akyazılı İbrahim Baba'ya da hizmet etmiştir. Nefesleri genellikle milli vezinledir. Hurufilik neşesinde Bektaşi azizlerindendir. Coşkulu ve içtenlikli ve öğreti içeriğinde olan nutuklarının bir çoğu bestelenmiştir. Yazma divanı Fatih Millet Kütüphanesindedir.

KUL HİMMET

On altıncı yüzyılda yaşamış bir şairdir. Yeniçeri ocağından emekli olunca bütün Osmanlı topraklarını köy köy dolaşmıştır. Nutuklarını Bu gezginciliği sırasında yazmıştır. Bir müddet Hacı Bektaş-ı Veli Dergahında da dervişlik etmiş Mücerret azizlerdendir.

KUL HASAN

On altıncı yüzyıl Şairlerindendr. Kul Hasan, Sefil Hasan. Hasan Dede mahlâsı ile nutuklar söylemiştir. Bir müddet Yeniçeri 66.'cı ortasında Büyük Baba Efendi makamında oturmuş. Urfalı Halil İbrahim dede-Babanın göçümüyle Münhal kalan Pir evi Postnişinliğine atanarak Dede-Baba olmuştur. Hacı Bektaş-ı, Veli dergahında yatar. Balım Sultandan sonra Yedinci Pir Evi Postnişinidir. Kırıkkalenin Hasan Dede köyünde yatan Karamanlı Şeyh Hasan Fakih ise, Kul Hasan Dede-babadan çok daha önce Yaşamış bir Bektaşi azizidir. Kanuni Sultan Süleyman'la birlikte Viyana seferine iştirak etmiştir. Kul Hasan ve Hasan ·dede Mahlasıyla yazılmış Nutuklarla ilişkisi yoktur. Yöre halkı İki Hasan dedeyi biribiriyle karıştırmaktadır.

NİZAM OĞLU SEYYİD SEYFULLAH

On sekizinci Asırda yaşamış bir şairdir. Bazen Nizam oğlu bazende Seyyid Seyfullah, Seyyid seyfi mahlasını kullanmıştır. Halveti tarikatındandır. Ümmü Sinandan inabe almıştır. Nutukları tamamen eğitici içeriktedir. Hurufi ve noktavi neşesindendir. Nutukları bütün tarikatlarca okunmaktadır.

ESAT GALİP DEDE

On sekızinci yüz yıl sonlarında ve 19. Yy. İlk yarısın da yaşamış bir divan şairidir Şeyh Galib-i Mevlevi; olarak tanınır. Bu şair sonraları Bektaşi tarikatına da girmiş ve Esat Mahlasını almıştır. En meşhur eseri "Hüsnü Aşk" tır.

HARPUTLU HAYRİ

On dokuzuncu yüz yılda yaşamış bir halk şairidir. Aşıkane eserleriyle tanınır; Nevresin izleyicilerindendir. Bektaşi tarikatının Muhiplerindendir.

KENZİ

On dokuzuncu yüzyıl Bektaşi şairlerindendir. Aslen Kıbrıslıdır. Bir müddet Dimetoka Kızıl Deli Dergahında hizmet etmiştir. Nutukları daha ziyade öğretici niteliktedir. Sözleri ustaca kullanır.

GENÇ ABDAL

On dokuzuncu yüzyıl Bektaşi şairlerindendir. İstanbulludur. Uzun süre Eskişehir Şecaaddin Veli; dergâhında hizmet etmiştir. Kabri aynı dergahın hatıresindedir. Coşkulu ve öğretici nutukları vardır.

ALİ TURABİ DEDE-BABA

On sekizinci yüz yıl sonu ve on dokuzuncu yüz yıl ilk yarısında yaşamış Betaşi Şairlerindendir. Çorumlu Hüsni Dede-Babanın göçmesinden sanra boşalan Pir evi postnişinliğine atanmıştır. Yanboluludur. Balım Sultandan sonra bu yedinci Dede-Babadır. Kabri Pir Evindedir.

Bektaşilikte Tura'bi mahlaslı 6 adet şair daha vardır. Fatih devri ricalinden Turabi Baba, On dokuzuncu yüz yıl da yaşamış Koniçalı Turabi Baba, Afyonlu Turabi Baba, Yirminci yüz yıl da yaşamış Kumlucalı Turabi, Giritli Mustafa Turabi ve Kulalı Turabi Sani.

BOSNAVİ

On dokuzuncu yüzyıl Bektaşi şairlerindendir. Coşkulu ve ustalıklı nutukları vardır. Bektaşiler arasında nefesleri besteleri ile söylenmektedir.

MİRATİ BABA

On dokuzuncu yüzyıl Bektaşi şairlerindendr. Kaleciklidir. Önceleri Ders-i Amm Hacesi idi. sonra Hacı Ali Turabi Dede-Baba'dan inabe almış ve daha sonra Babalık icazeti verilmiştir. Nutuklarında incelik ve san'at eseri görülür.

ŞEMSI BABA

On dokuzuncu yüzyıl Bektaşi şairlerindendir. Tırhalalıdır. Nefesleri hala besteyle okunmaktadır.

GÜNCİ BABA

On dokuzuncu yüzyıl Bektaşi şairlerindendir. Edirneli'dir. Günci veya Kıncı Mahlasıyle nutuklar söylemiştir. Kabri Zeynep Kâmil Hastanesi bitişiğin deki Mescid'in hatiresindedir.

Yüzlerce yıl evvel pirimiz gelip Rumu tenvir için yakmıştı çerağ

Beytiyle başlayan nutkunu Nuri Halil Poyraz bestelemiştir.

PERIŞAN DEDE-BABA

On dokuzuncu yûzyıl ve yirminci yüzyılın ilk yarısında yaşamış Bektaşi Azizlerindendir. Selanikli Hacı Babanın Medinede Göçmesinden dolayı, boşalan Pir Evi postnişinliğine atanmıştır. On dokuzuncu Dede-Babadır. Asıl adı Mehmed Ali'dir. Kabri Pir evindedir. İstanbul Kazlıçeşme zakir başı sokağındaki Erikli Baba Bektaşi dergahında da bir makam kabri bulunmaktadır. Coşkulu nutuklarında Hurufi neş'esi görülür.

Perişan baba aynı zamanda bir bestekardır. Besteleri Bektaşiler arasında zevkle söylenmektedir.

HİLMİ DEDE-BABA

On dokuzuncu yüzyıl ve yirminci yüzyıl Bektaşi şairlerindendir. Asıl adı Mehmed Alidir. Mahlası Hilmi'dir. Perişan Dede-Baba'dan sonra Dede-Baba'lık aşamasına yükselmiştir. Şilerinde hurufilik neş'esi görülür. Divanı Eski yazıyla yayınlanmıştır. Istanbul Gözcü Baba Hatiresine defnedilmiştir.

KEMTERİ BABA

On dokıızuncu yüzyıl ve yirminci yüzyıl şairlerindendir. Adı Raşid Ali'dir. Karagöz oyununun Perde redifli gazeli onundur. Hayal san'atı adıyla anılan Karagöz oyunu bu azizin himmetiyle gelişmiştir. Mızıkay-ı Humayundan emekli olmuştur. Ali Nutku Babadan icazetlidir. Bestekardır, Selâmi tekkesi hatiresine defn olmuştur.

DOKAKİN ZADE AHMED BEY

On altıncı yüzyıl şairlerindendir. Bayrami - Melâmetilerdendir. Aksarayli Pir Ali'den inabet ederek tarikata girmiştir. Kanuni Süleyman ile Bağdad seferine iştirak etmiştir. Bu seferde deveci başılını yaptığı için Sarban Ahmed olarak tanınmıştır. Nefeslerini Ahmed veya Gaygusuz mahlasiyla söylemiştir. Hayreboludaki Türbesinde yatır. Halk sar'a evlıyası veya Sarbanı Veli diye ziyaret ederler.

SEYYİD HAŞIM BABA

Üsküdarın Haşim Babası. olarak tanınır On sekizinci yûz yılda yaşamıştır. İnadiye deki Celveti tekkesinın şeyhi idi. Mısırdan gelen Kasrül-ayn dergahı Postnişini Kutbi Hasan Babadan Nasib alarak Bektaşi oldu. Aynı tekkede posnişin olarak Bektaşi Ayinleri icra eyledi. O tarihten sonra İnadiye tekkesi Bektaşi tasarrufuna geçti. Kabri aynı dergahtadır. Tekye bir yangın sonucu kül haline geldi. Bu dergahın son postnişini Yusuf Fahir Ataer dir.

Haşim Baba Hurufi ve noktavi neş'esinde coşkulu nefesler yazmıştır.

SUNULLAH-I GAYBI

On yedinci yüzyıl şairlerindendir. Bayrami-Melâmetii azizlerinden olanlar Şeyh İbrahim efendiden inabe alararak tarikata girmiştir. Aslen Kütahya'lıdır. Tûrbesi de Kütahya'dadır. Babasının adı Ahmet'tir. Sohbetname ve Kaside-yi Keşf-ûl Gıta adlı eserlerleri çok ünlûdür.

Hurufi ve noktavi neşesinde bir melâmet eridir. Nutuklarını çoğunlukla aruz vezniyle yazmıştır.

KOYUN BABA

On yedinci yüzyılda yaşamış bir Bektaşi şairidir. Yençeri katibi idi. Nutuklarını Ulusal vezinle yazmıştır. Coşkulu ve içten nefesleri hala besteleri ile okunmaktadır.

EMRAH

On yedinci yüzyıl şairlerindendir. Ercişli'dir. Kadiri ve Halveti tarikatlarını dolaştıktan sonra Bektaşi tarikatına instisap etmiştir. Genellikle saz şairleri sırasında anılır. Coşkulu şürleri zevkle okunur.

ALİ NUTKİ BABA

Yirminci yüzyıl şairlerindendir. Nuri babanın oğludur. Çamlıca Bektaşi tekkesi postnişini idi. Son asır Bektaşi Halifelerinden idi. Kabbri Çamlıca tekkesi hatiresinde iken. (nakl-i kubur) yapılarak Merdivenköy Mansur Baba hatıresine nakledilmiştir.

EMİNE BEYZA BACI

Son yûzyıl Bektaşi kadın şairlerindendir. Topkapı .dergahı postnişin.i Büyük Abdullah Babadan nasiplenmiştir. Aslen Üsküdarlıdır.

Coşkulu nutukları zevkle okunmaktadır.

HARABİ BABA

Son yüz yılın en şuh Bektaşi şairidir. İstanbul'ludur. Adı Ahmet Edip'tir. Deniz levazım binbaşılığından emeklidir. Hilmi Dede-Baba'dan inabe almış, sonra Hacı Bektaş postnişini Türbedar Mehmed Babadan Babalık icazeti almıştır. Feylesof Rıza Tevfik Beyin mürşididir. Coşkulu nutukları bazı dergilerde yayınlanmıştır.

BAHREDDİN

On dokuzuncu asrın sonlarırıda yaşamış bir Şairdir. Moralıdır. Önce Bayrami Melâmiliğine mensub olmuş ve sonra Bektaşi'likten de nasib almıtır. Hurufi neş'esindedir. Nutukları hâlâ zevkle okunmak· tadır.

HASAN CEMALİ BABA

Son yüzyıl Bektaşi şâirlerindendir. Tekirdağlıdır. Takirdağ Belediye Baskanlığı da yapmıştır. Hisar Dergahı Postnişini Halife Nafi Babadan babalık icazeti almıştır. Nutukları pek arifanedir.

ŞAİR EŞREF

Son yüzyılın en ilgi çeken bir şairidir. Hicivleriyle tanınır. Kendileri Kırkağaçlı dır. Kaymakamlı'k ve Vali yardımcılığında bulunmuştur, İmirde bir caddeye adı verilmiş ve büstü dikilmiştir.

MÜNÜR BABA

Son yüzyılın Bektaşi şairlerindendir. Sütlüce Bektaşi Dergahı postnişinliği yaptı. Nutukları hâlâ zevkle okunmaktadır.

MİHRABİ BABA

Son yüzyıl Bektaşi şairlerindendir Deniz güverte Binbaşılığından emeklidir. Son devrede cezbeye kapılmıştır. Zevkli, arif ve zarif bir Bektaşidir.

SAMIH RİFAT BEY

Yirminci yüzyıl Bektaşi şairlerindendir. Ayni zamanda bestekardır. Hasan Rifat beyin oğludur. Babası Manastırlı Şair Rifat diye anılır. Islanbul'ludur· Karaağaç Dergahı postnişini Hüseyin Zeki Babadan nasiblenmiştir.. Erzurum ve Çanakkale valilikleri yaptı. Milli Mücadeleye katildı. Hamasi şürleri de yazdı. Bir çok gazetelerde muharrirlik yaptı Atatûrk tarafindan Türk dilinin yabancı sözcüklerinden arındırılması için Türk Dil Kurumuna Başkan olarak atandı. Altay dilleri üzerinde Büyük ihtisası vardı.

Arapça, farsça, fransızca, polyakça Rumca, arnavutça, slavca lisanlarına gereği gibi vakıftı.

Ölümünde aziz naşı Ulus meydanı önünde katafalka kondu. Cenaze merasiminde Büyük Atatürk'te teşrif etmişlerdir.

FİLOZOF RIZA TEVFİK

Yirminci yüzyıl Bektaşilerindendir, Mehmed Tevfik efendinin oğludur. Tabib olduğu halde, mesleği dışında çalışmıştır. İstanbul Üniversitesinde Felsefe öğretmenliği yapmıştır. Politikaya atılmış Eğitimci Bakanlığı, Devlet şurası başkanlıklarında bulunmuştur. Bir hayli yazıları ve kitapları yayınlanmıştır, Şiirlerini bir kitapta toplayarak Serab-ı Ömrüm adıyla neşr etmiştir. Edirne'de doğmuş, Istanbul'da ölmüştür.

Harabı Babadan nasib alarak Bektaşiliğe geçmiş, sonra Mısır Kaygusuz dergahı postnişini Mehmed Lütfi Babadan babalık icazeti almıştır. Yahya Kemâl Beyatlı ve Muhiddin Cenâb beylerin mürşididir.

NEYZEN TEVFİK BEY

Yirminci yûzyıl şairlerindendir. Halk tarafından hiciv ve fikralarıyle çok sevilir ve çok tanınır. Halk Neyzen Baba der. Coşkulu yaşamı dolayısıyla hemen hemen yaşam hikayesini bilmeyen yoktur. Fehmi Efendinin oğludur. Bodrumda doğmuştur. İzmir Mevlevi dergahı Postnişininden inabe alarak Mevlevi olmuş, ve Ney meşk ederek tekke müziğinde uzman olmuştur. En sanunda Mihrabi babadan nasib alarak Bektaşi tarikatına geçmiştir. Nutukları Azab-ı Mukaddes adındaki kitapta toplanmıştır.Ka'bri Kartal Mezarlığındadır.

ALİ RIZA BABA

Yirminci asır Bektaşilerindendir. Mücerret babalarındandır. Turgutluda uzun müdet bulunmuş ve yine orada ölmüştür.

KADIMI BABA

Asıl ismi Ali Rıza, soyadı Öke'dir. Hüseyin Zeki Babadan nasibli ve Ali Naci Baykak Dede-Baba'dan icazetli Bektaşi Babasıdır.

KAZIM BABA

Son asrın arif ve zarif Bektaşilerindendir. 1881 yılında Prizren'de doğdu. Babası Piyade yarbayı Şehid Şevki Beydir. Bursa Işıklar Askeri Lisesinden sonra Halıcıoğlu Topçu Harp Okulunu bitirdi. Topçu Subayı olarak Balkanlarda görevlerde bulundu. Kurtuluş Hareketinde M.M. grubunda çalıştı. 1953 yılında Balıkesir de öldü. Kabri Balıkesir Baş Çeşme mezarlığındadır. Yakovalı Hacı Adem Babadan nasibli ve Salih Niyazi Dede-Babadan icazetli Babalardandır.

Divanı 1960 yılında İstanbul Maarif Kitaphanesi tarafindan yayınlanmıştır. Şair ve Bestekardır. Ney ve tambur çalardı.

Doç. Dr. BEDRi NOYAN DEDE-BABA

1912 yılında Serez'de doğmuştur. İsmail Hakkı Beyin oğludur. Samsun Lisesinden sonra İstanbul Tıp Fakültesini bitirmiştir. 1946 yılında Doçent olmuştur. Aydında oturmaktadır.

Ali Naci Baykal Dede-Babadan Sonra boşalan dede-babalığa 1960 yılında seçimle atanmıştır.

Şâir ve bestekar, yazar ve araştırmacıdır. Bir çok gazete ve dergide yazıları yayınlanmıştır. Enel aşk, Aşk Risalesi, Bektaşilik nedir, Hacı Bektaş Veli velâyetnamesi adlarındaki kitapları basılmış ve yayınlanmıştır. Türkoloji ve Folklör kongrelerine tebliğler sunarak katılmıştır.

TURGUT KOCA VE ADVİYE KOCA

Kâzım Babanın oğludur. 1921 yılında İstanbul'da doğmuştur. 1944 yılında Deniz Harp Okulunun Makine Mühendisliğini bitirerek, Subay mühendis olarak Orduya katılmış, Ordu donatım fabrikalarında 32 yıl çalışarak 1976 yılında Emekli olmuştur. Şimdi serbest olarak mühendislık yapmaktadır.

Halis Babadan nasib, Noyan Dede-babadan Babalı'k ve halifelik icazeti almıştır. Eşinin adı Adviye Ana-bacıdır. Gerek Turgut Baba, gerek Adviye Ana-Bacı bir hayli Nefes yazmışlardır.

Turgut Kocanın bir çok yazıları, Son Havadis, Havadis, Tercüman, Yeni İstanbul, İzmir Demokrat, Balıkesir Ateş gazetelerinde yayınlanmıştır.

Kâzım Baba divanı, Şevki Haya'tı ve eserleri, Pir-Nefes-Üstad adında eserleri yayınlanmıştır.

ZEKİ ONARAN

1940 yılında İstanbul'da Doğmuştur Babasının adı Mehmet'tir. 1953'te Deniz Asb. Okulunu, 1958 yılında da Dz. Mızıka Okulunu bitirerek Bando Ast. Sb. Olarak Deniz Kuvvetlerinde görev yapmıştır. Yirmi altı yıl hizmetten sonra emekli olmustur.

Müzik üzerine ihtisası onu Besteciliğe sevk etmiştir. Bir çok besteler ibda etmiş. Şiir ve güfte üzerinde de çalışmalarda bulunmaktadır.

Turgut Koca Babadan inabe alarak Tarik-i Nazenine intisap etmiştir.

Tablo 1. İnceleme Tablosu

SIRA	NEFESİN ADI	MAKAMI	AYAĞI	DURAĞI	GÜÇLÜ	DONANIM	USULÜ
1	Arzuladım Sana Geldim	Buselik		Dügah	Neva		5 zamanlı
2	Bilirim Dersin	Buselik		Dügah	Neva		4 zamanlı
3	Gör Bizi	Buselik		Dügah	Neva		9 zamanlı
4	Tevellayı İmamlardan Getirdim	Buselik		Dügah	Neva		9 zamanlı
5	Al Dökeyim Gevheri	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	13 zamanlı
6	Aşıkta Sevgi Gani	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	4 zamanlı
7	Aşıklar Aşk Kitabını	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	9 zamanlı
8	Aşkınla Çak Olsa Bu Ten	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	4 zamanlı
9	Bize Serleşker Olmağa	Rast Çeşnili	Beşiri	Neva		Si♭ Fa♯	5 zamanlı
10	Bugün Ben Pirime Vardım	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	3 zamanlı
11	Can Ali Canan Ali	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	8 zamanlı
12	Derdim Çoktur	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	4 zamanlı
13	Gönülden Gönüle	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	9 zamanlı
14	Han Bağına Kurulmuş Aşıkların Otağı	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	3 zamanlı
15	Himmet Eyle Bize Sakii Devran	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	8 zamanlı
16	İştiğimiz Bu Dolular	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	9 zamanlı
17	Meydan Beytül Mukaddes	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	9 zamanlı
18	Nevruziye	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	9 zamanlı
19	Pervane Olup Şem'i ne	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	4 zamanlı
20	Şah Damardan Yakın	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	8 zamanlı
21	Şehin Şahı Haver Ali	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	6 zamanlı
22	Uyur İdik Uyardılar	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	9 zamanlı
23	Yazılmış Hüsnüne Harf-i Rabbani	Rast	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	4 zamanlı
24	Beni Candan Usandırdı	Rast Maye	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	8 zamanlı
25	Aman Ey Erenler	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si♭	10 zamanlı
26	Ben Melamet Hırkasını	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si♭	4 zamanlı
27	Bu gönül Şehrinin	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si♭	4 zamanlı

SIRA	NEFESİN ADI	MAKAMI	AYAĞI	DURAĞI	GÜÇLÜ	DONANIM	USULÜ
28	Bu Yolu Kurmuşlar	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	8 zamanlı
29	*Çerağlar Uyandı*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*9 zamanlı*
30	Dün Gece Seyrim İçinde	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	10 zamanlı
31	*Dünya Malı Hayalim*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*7 zamanlı*
32	El Etek Tutarak Hak Erenlerden	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	4 zamanlı
33	*Erenler Cemine*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*4 zamanlı*
34	Eşref Oğlu Al Haberi	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	9 zamanlı
35	*Ey Alemleri Yaratan*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*4 zamanlı*
36	Ey Erenler Çün Bu Sırrı Dinledin	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	9 zamanlı
37	*Ezelden Aşıkım*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*8 zamanlı*
38	Güzel Aşık Cevrimizi	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	4 zamanlı
39	*Güzel Şahtan Bir Dolu Geldi*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*4 zamanlı*
40	Her Kaçan Kande Anarsan	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	4 zamanlı
41	*İki Cihan Güneşi*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*4 zamanlı*
42	Kırk Budaktan Ruşen Oldu Çerağlar	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	3 zamanlı
43	*Lokman Hekim*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*9 zamanlı*
44	Makamı Vahdetten	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	10 zamanlı
45	*Noldu Bu Gönlüm*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*8 zamanlı*
46	Ömrün Şu Biten Neşvesi	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	6 zamanlı
47	*Suph-u Şam Ey Gönül*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*4 zamanlı*
48	Uyur İdik Uyardılar	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	9 zamanlı
49	*Yüzlerce Yıl Evvel Pirimiz Gelip*	*Uşşak*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*8 zamanlı*
50	Zahit Gel Gör Halimizi	Uşşak	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	9 zamanlı
51	*Yine Mihman Gördüm*	*Beyati*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭*	*9 zamanlı*
52	Zahit Bizi Tan Eyleme	Beyati	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si ♭	8 zamanlı
53	*Arş-ı Müstevide*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭ Do #*	*4 zamanlı*
54	Aşkım Benim Füzundur	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si ♭ Do #	6 zamanlı
55	*Bektaşilik Kolay Zannetme*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭ Do #*	*2 zamanlı*
56	Ben Dervişim Diyene	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si ♭ Do # Fa #	4 zamanlı
57	*Bir Araya Gelse Üç Beş Aşık*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si ♭ Do #*	*8 zamanlı*

SIRA	NEFESİN ADI	MAKAMI	AYAĞI	DURAĞI	GÜÇLÜ	DONANIM	USULÜ
58	Derviş Olduk Tekkede	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	9 zamanlı
59	*Düştü Gönül Habersiz*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Do♯*	*3 zamanlı*
60	Erenlerin Ceminde	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	3 zamanlı
61	*Ey Talip Özünün*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Do♯*	*4 zamanlı*
62	Feyzinle Yine Doldu Cihan	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	6 zamanlı
63	*Gönül Hayran Oluptur*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Do♯*	*4 zamanlı*
64	Gönüller Şad Olurdu	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	4 zamanlı
65	*Hicran Kucağında*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Do♯*	*4 zamanlı*
66	Lamekan Elinden	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	7 zamanlı
67	*Metim Enel Hak Söylerim*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Do♯*	*8 zamanlı*
68	Muhabbet Bağına Girdim Bu gece	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	4 zamanlı
69	*Safa Geldin Safa Geldin Erenler*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Do♯*	*14 zamanlı*
70	Şehitlerin Serçeşmesi	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	4 zamanlı
71	*Şepper-ü Şüpper*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Do♯*	*5 zamanlı*
72	Uyan Dağlar Uyan Alim Geliyor	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	7 zamanlı
73	*Yana Yana*	*Hicaz*	*Garip*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Do♯*	*7 zamanlı*
74	Zümre-i Nacileriz	Hicaz	Garip	Dügah	Neva	Si♭ Do♯	10 zamanlı
75	*Önüme Bir Cebel Düştü*	*Hicazi-Uşşak*		*Dügah*	*Neva*	*Si♮*	*16 zamanlı*
76	Evliyadan Gelen Kelam	Uzal	Garip	Dügah	Hüseyni	Si♭ Do♯ Fa♯	4 zamanlı
77	*Ademi Adem Eden*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*6 zamanlı*
78	Allah'ı Nur Semavatı	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	7 zamanlı
79	*Aşkın Katarında*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*8 zamanlı*
80	Ben Bu Meclislerde	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	4 zamanlı
81	*Bilmem Ne Hal Oldu*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*7 zamanlı*
82	Biz Bu Gülistanın Bülbülleriyiz	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	8 zamanlı
83	*Gece Gündüz Lütfun Umarız*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*4 zamanlı*
84	Göster Cemalin Şem'ini	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	4 zamanlı
85	*Harabat Ehli İhvana*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*4 zamanlı*
86	Hoş Geldin	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	7 zamanlı
87	*İksiri Azamdır*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*8 zamanlı*

SIRA	NEFESİN ADI	MAKAMI	AYAĞI	DURAĞI	GÜÇLÜ	DONANIM	USULÜ
88	İnsan İnsan Derler İdi	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	8 zamanlı
89	*İptidadan yol Sorarsan*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*7 zamanlı*
90	Medet Senden Medet	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	4 zamanlı
91	*Muhammed Ali Aşkına*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*5 zamanlı*
92	Nedir Sende Ey Dil	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	4 zamanlı
93	*Okuyup Yazdığım Kur'an içinde*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*9 zamanlı*
94	Sensin Bizim Zahir Batın Ulumuz	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	7 zamanlı
95	*Sinemde Bir Tutuşmuş*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*10 zamanlı*
96	Şükür Bizi bu meydana	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	9 zamanlı
97	*Yüzün Gördüm Dedim*	*Hüseyni*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*8 zamanlı*
98	Yüzlerce Yıl Evvel Pirimiz Gelip	Hüseyni	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	9 zamanlı
99	*Aman Hey Erenler*	*Muhayyer*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*6 zamanlı*
100	Gelmi İken Bir Habercik Sorayım	Muhayyer	Yahyalı Kerem	Dügah	Hüseyni	Si♮ Fa♯	9 zamanlı
101	*Sordum Sarı Çiğdeme*	*Muhayyer*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Hüseyni*	*Si♮ Fa♯*	*9 zamanlı*
102	On İki Tarikin Başı	Neva	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si♮ Fa♯	9 zamanlı
103	*Bu Zümrei Gülşaha*	*Tahir*	*Yahyalı Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si♮ Fa♯*	*6 zamanlı*
104	Ey Benim Divane Gönlüm	Tahir	Yahyalı Kerem	Dügah	Neva	Si♮ Fa♯	7 zamanlı
105	*Alim Oglu Osmanlıyım*	*Karcigar*	*Düz Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si♮ Mi♭ Fa♯*	*8 zamanlı*
106	Beni Candan Usandırdı	Karcigar	Düz Kerem	Dügah	Neva	Si♮ Mi♭ Fa♯	8 zamanlı
107	*Firdevsi Alada*	*Karcigar*	*Düz Kerem*	*Dügah*	*Neva*	*Si♮ Mi♭ Fa♯*	*9 zamanlı*
108	Ah Kuruldu Cem	Mahur	Müstezat	Rast	Neva	Fa♯	8 zamanlı
109	*Benim Sevdiğimin*	*Nihavend*		*Rast*	*Neva*	*Si♭ Mi♭*	*4 zamanlı*
110	Haktır Allah'ım	Nihavend		Rast	Neva	Si♭ Mi♭	9 zamanlı
111	*Hakikat Uğruna Kurbana Geldik*	*Nihavend*		*Rast*	*Neva*	*Si♭ Mi♭*	*9 zamanlı*
112	Nevruziye	Nihavend		Rast Rast	Neva	Si♭ Mi♭	4 zamanlı
113	*Nevruziye*	*Nihavend*		*Rast*	*Neva*	*Si♭ Mi♭*	*4 zamanlı*
114	Gel Gel Yanalım	Hicazkar		Rast	Neva	Si♮ Mi♭ La♭ Fa♯	9 zamanlı
115	*Hamdülillah Olduk*	*Hicazkar*		*Rast*	*Neva*	*Si♮ Mi♭ La♭ Fa♯*	*4 zamanlı*
116	Harabat	Suz-i Dil		Hüseyni Aşiran	Dügah	Fa♯ Sol♯ Re♯	6 zamanlı
117	*Sabahın Seherde*	*Şed-di Araban*		*Yegah*	*Muhayyer*	*Si♭ Mi♭*	*4 zamanlı*

SIRA	NEFESİN ADI	MAKAMI	AYAĞI	DURAĞI	GÜÇLÜ	DONANIM	USULÜ
118	Amenna Söyledik	Segah	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♮ Fa♯	4 zamanlı
119	*Aşk Olsun Meydan Görene*	*Segah*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♮ Fa♯*	*9 zamanlı*
120	Bir Gün Daldım Erenler Meydanına	Segah	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♮ Fa♯	4 zamanlı
121	*Bir Güzelin Bendesiyem*	*Segah*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♮ Fa♯*	*6 zamanlı*
122	Biz Elest Bezminde	Segah	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♮ Fa♯	4 zamanlı
123	*Cemalin Cennetini*	*Segah*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♮ Fa♯*	*4 zamanlı*
124	Himmet Eyle Bize Sakii Devran	Segah	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♮ Fa♯	4 zamanlı
125	*Kaf–ü Nun Hitabı*	*Segah*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♮ Fa♯*	*4 zamanlı*
126	Mukabele Salatı	Segah	Muhalif	Segah	Neva	Si Mi Fa	3 zamanlı
127	*Sanman Bizi*	*Segah*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♮ Fa♯*	*6 zamanlı*
128	Ah Bir Acayip Haldir	Hüzzam	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♭ Fa♯	9 zamanlı
129	*Ali Mevlüdü*	*Hüzzam*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♭ Fa♯*	*7 zamanlı*
130	Dini Muhammedin İki Kurbanı	Hüzzam	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♭ Fa♯	5 zamanlı
131	*Ey Muhibbi Sadıkı*	*Hüzzam*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♭ Fa♯*	*7 zamanlı*
132	Hezaran Per Açıp	Hüzzam	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♭ Fa♯	7 zamanlı
133	*Hilali Muharrem*	*Hüzzam*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♭ Fa♯*	*4 zamanlı*
134	Kaf–ü Nun Hitabı	Hüzzam	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♭ Fa♯	8 zamanlı
135	*Mevlüd-i Şahı Velayettir Bugün*	*Hüzzam*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♭ Fa♯*	*7 zamanlı*
136	Payine Sürdüm Yüzümü	Hüzzam	Muhalif	Segah	Neva	Si♮ Mi♭ Fa♯	9 zamanlı
137	*Saki Bize Getir Demi*	*Hüzzam*	*Muhalif*	*Segah*	*Neva*	*Si♮ Mi♭ Fa♯*	*9 zamanlı*
138	Hakikat Cemine	Beyati Araban	Düz Kerem	Dügah	Neva	Si♮ Mi♭ Fa♯	10 zamanlı
139	*Zahitler Eyler Tanımız*	*Acem*		*Dügah*	*Neva*	*Si♮*	*9 zamanlı*
140	Şah-ı Merdanın Avazı	Acem Kürdi	Bozlak	Dügah	Neva	Si♭	15 zamanlı
141	*Aynayı Tuttum Yüzüme*	*Saba*	*Kalenderi*	*Dügah*	*Çargah*	*Si♮ Re♭*	*9 zamanlı*
142	Biz Alinin Kuluyuz	Saba	Kalenderi	Dügah	Çargah	Si♮ Re♭	9 zamanlı
143	*Güzel Aşık Cevrimizi*	*Saba*	*Kalenderi*	*Dügah*	*Çargah*	*Si♮ Re♭*	*8 zamanlı*
144	Taç Marifet Tacıdır	Saba	Kalenderi	Dügah	Çargah	Si♮ Re♭	9 zamanlı
145	*Urum Abdalları Gelir Dost Deyu Deyu*	*Saba*	*Kalenderi*	*Dügah*	*Çargah*	*Si♮ Re♭*	*9 zamanlı*
146	Akdenizi Seyredelim Yalıdan	Gerdaniye		Dügah	Neva	Si♮ Fa♯	8 zamanlı
147	*Bir Nefescik Söyleyelim*	*Gerdaniye*		*Dügah*	*Neva*	*Si♮ Fa♯*	*8 zamanlı*

SIRA	NEFESİN ADI	MAKAMI	AYAĞI	DURAĞI	GÜÇLÜ	DONANIM	USULÜ
148	Geçmezsin Deli Gönül Geçilmez	Gerdaniye		Dügah	Neva	Si♭ Fa♯	6 zamanlı
149	*Alem Yüzüne Saldı Ziya*	*Neveser*		*Rast*	*Neva*	*Si♭ Mi♭ Fa♯ Do♯*	*6 zamanlı*
150	Sığındım Cenab-ı Rabbul Aleme	Neveser		Rast	Neva	Si♭ Mi♭ Fa♯ Do♯	4 zamanlı
151	*Derdim Çoktur*	*Pençgah*	*Beşiri*	*Rast*	*Neva*	*Si♭ Fa♯*	*8 zamanlı*
152	Ey Hoca Kâbe Kavseyn	Pençgah	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	6 zamanlı
153	*Harabat Ehliyiz*	*Pençgah*	*Beşiri*	*Rast*	*Neva*	*Si♭ Fa♯*	*8 zamanlı*
154	Zincir Kâr Eylemez	Pençgah	Beşiri	Rast	Neva	Si♭ Fa♯	9 zamanlı
155	*Gel Durma Gönül*	*Rehavi*		*Rast*	*Neva*	*Si♭ Fa♯*	*6 zamanlı*
156	Tekbir	Irak	Misket	Irak	Dügah	Si♭ Fa♯	21 zamanlı
157	*Bu Dervişlik Yolına*	*Eviç*	*Misket*	*Irak*	*Dügah*	*Si♭ Fa♯*	*4 zamanlı*
158	Gel Gel Yanalım	Eviç	Misket	Irak	Dügah	Si♭ Fa♯	9 zamanlı
159	*Baharın Geldiğini*	*Eviç Huzi*	*Misket*	*Dügah*	*Neva*	*Si♭ Fa♯*	*3 zamanlı*
160	Divane Gönlümüz	Eviç Huzi	Misket	Dügah	Dügah	Si♭ Fa♯	4 zamanlı
161	*Güzel Aşık Cevrimizi*	*Eviç Huzi*	*Misket*	*Dügah*	*Dügah*	*Si♭ Fa♯*	*8 zamanlı*
162	Kaf–ü Nun Hitabı	Eviç Huzi	Misket	Dügah	Dügah	Si♭ Fa♯	8 zamanlı
163	*Sabahın Seherde*	*Eviç Huzi*	*Misket*	*Dügah*	*Dügah*	*Si♭ Fa♯*	*4 zamanlı*
164	Yene Ellerinden Beri Gelirken	Eviç Huzi	Misket	Dügah	Dügah	Si♭ Fa♯	6 zamanlı
165	*Bismillah İle Başlayalım*	*Bestenigar*		*Irak*	*Çargah*	*Si♭ Re♭*	*6 zamanlı*
166	Tahsil-i Meşkim	Bestenigar		Irak	Çargah	Si♭ Re♭	10 zamanlı

ÖZGEÇMİŞ

1969 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu, İlk, orta ve lise öğrenimini Kahramanmaraş'ta tamamladı. 1986 yılında İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuarı *ses eğitimi* bölümüne girdi. Lisans eğitimini 1991-1992 öğretim yılında tamamladı. Bu süre içerisinde Kahramanmaraş Lisesi, Kahramanmaraş Sabancı Kültür Sitesi ve Halk Eğitim Merkezinde çeşitli müzik ve halk oyunları faaliyetlerine katıldı. Kahramanmaraş ve Niğde İllerindeki çeşitli Orta okul ve Liselerde Türk Halk Müziği Koroları ve Halk Oyunları Ekipleri oluşturdu. 1995-1996 yılında İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünün açmış olduğu Türk Halk Oyunları alanı Yüksek lisans sınavını kazandı. 1993 yılından beri Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde, Müzik Öğretim Görevlisi olarak çalışmaktadır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ